Theodore Besterman

436

P. S.

Digitized by the Internet Archive
in 2008

https://archive.org/details/ethruscarumantiq00ingh

ETHRVSCARVM ANTIQVITATVM FRAGMENTA.

ETHRVSCARVM ANTIQVITATVM FRAGMENTA.

Quibus Vrbis Romæ, aliarumque gentium primordia, mores, & res geſtæ indicantur

A

CVRTIO INGHIRAMIO

R E P E R T A

Scornelli propè Vulterram.

D V P L E X I N D E X
omnia edocet.

FRANCOFVRTI
Anno Salutis M. DC. XXXVII.

Ethruſco verò cIɔ cIɔ cIɔ cIɔ CCCCXCV.

INDEX
MATERIARVM.

CVRTII Inghiramij Præfatio ad Lectorem, in qua declaratur modus, quo hæc omnia inuenta ſunt.
Proſperi Feſulani Epiſtola, in qua, cur ea repoſuerit, edocet. pag. 1.
Feſulanæ Familiæ Genealogia. p 4.

IN PRIMO LIBRO hæc habentur.

Ethruſca monumenta, ac duodecim Ciuitatum Origo, & augmentum. pag. 7.
Proſperi Penatum repoſitio; & de vario chartarum genere. p. 12.
Senę Origo, & denominatio. p. 15.
Regum Thuſcorum geſta. p. 19.
Lucumonum geſta à pluribus Auctoribus deſcripta. p. 25.
Fragmentum annalium Pręſidentum. pag. 78.

SECVNDVS LIBER hæc continet.

Vrbis Romæ primordia. p. 85.
Quæ Ethruſci inuenerint. p. 91.
Fragmenta quædam eorum, quæ geſſerunt Lucumones. p. 102.
Proſperi Feſulani moralia præcepta. pag. 112.
Thuſcorum defectio à Romanis. pag. 115.
Partem Breuiarij Hiſtoriarum Caſtri Salinarum. p. 117.
Scornellanæ Arcis primarium lapidem. pag. 119.
Sillæ Hiſtoriam. pag. 120.
Italiæ primos incolas, populorum Italicorum Originem; Thuſcorum Regnum, potentiam, & Colonias. p. 129.
Italicæ Hiſtoriæ breuiarium. 142.
Quæ hic deſunt, habentur in calce libri. 273.
Quarè non ſint ſuo loco impreſſa, ibidem dicetur in Apoſtilla.

TERTII LIBRI ſummarium.

Verba Vandimonis. p. 158.
Ethruſcorum ſacræ, ciuileſq; Leges. pag. 175.
Thuſcorum Conſtitutiones. p. 181.
Legum approbationes, & ſubſignationes. p. 187.
Maximi Thuſcorum Pontificis Epiſtola de Hebreorum libris. p. 212.
Proſperi Feſulani Electio in Cuſtodem Arcis Scornelli: item electionis confirmatio. p. 213.
Signum Scribę Collegij Augurum. pag. 219.

A

B

C

Signum

Signum Præfecti Augurum. p. 220.

QVARTI LIBRI
Argumenta.

Electiones, & confirmationes Magiſtrorum Collegij Augurum. p. 221
Fragmenta Sententiarum, & Præceptorum Augurum. p. 245.
Diuerſorum diuerſæ ſententiæ. pag. 251.
Iaſij Tragici Carminis Argumentum pag. 258.
Eiuſdem Carminis principium Ethruſcis Characteribus notatum. 259.
Proſperi Præcepta moralia. p. 262.
Vaticinia. p. 263.
Italici Breuiarij fragmentum. 273.
Reponendum pag. 147. vt ibidem declaratur in Apoſtilla.

A

B

C

CVR-

Curtius Inghiramius Lectori. A

*ANTIQVAE memoriæ fama, quæ Proteo ſimi-
lis in mille variarum formas rerum, & prodigia
ſeſe conuertit, haud ſcio, plauſumnè admiran-
tis animi mereatur, an lacrymas deplorantis: ſci-
licet nuda veritas, cui nec larua, vt cum Poëta
loquar, nec Tragicis opus eſt cothurnis, aſpici ſine
luctu non poteſt, quam pigmentis veterum, & fu-
co obductam, latentemque vix aſpicimus; Sacri tantum libri, quos ve- B
lut interpretes æternæ Sapientiæ veneramur, dum ab ipſis Mundi pri-
mordijs obſcuriſſimæ vetuſtatis res geſtas repetunt, mendacij ſuſpicio-
nem Oraculorum diuinitate ſuperarunt. Aliorum volumina, vel cum
Auctoribus perierunt, vel Græcorum calamiſtris impudenter exculta,
meras nugas interdum proponunt, & ſomnia: Hinc adeò Ethruſci quo-
que nominis decora tenebris obuoluta delituère, vixque laboribus propè
dixerim Herculeis, factum eſt, vt collectis hinc indè monumentorum
fragmentis plauſum nanciſcerentur aliquem in Theatro. Verum inter C
tot quaſi labyrintheos errores filum felicitas obtulit, euentuque mira-
bili iacentem in ſepulcro Ethruſcorum gloriam, cui longus iamdiu pa-
rentauerat dolor, euocauit in lucem. Hanc ego Typis triumphali tan-
quam curru ad æternitatem prouehendam ſatius duxi, quàm ſi apud
me ſolitaria deliteſceret. Id pleriſque Italiæ Ciuitatibus, nè dum Thu-
ſciæ quamgratiſſimum ſpero futurum, eo certè nomine, quod ipſarum
origo ſcripturis hiſce, quas effodimus, facem præferentibus longè, quam*

hacte-

hactenus credidère, conſpiciatur illuſtrior. Totus planè locus erutus
haud eſt: quamquam enim piaculum ipſe non cenſeo, quod Plinio vi-
ſum eſt nefas, ire in viſcera terræ, & in ſede Manium opes quærere,
atque huiuſmodi preſertim eruditæ reliquias antiquitatis; vires tamen
noſtræ demoliendis illicò montibus impares ſunt: Interim verò vberio-
rem horum Montium partum diutius expectaſſent litteratorum inge-
nia, atramentique color, quod paulatim deficiat, penitus vnà cum Char-
A ta diſperijſſet. Nimirum, quod humi diù ſeruatum eſt, citò diſſolui-
tur, nec patitur ſolis, & aëris effaſcinantium oculos.

A Proſpero Feſulano igitur dedita opera ſparſim in viſceribus terræ
Scornelli fuerunt hæc olim abſcondita, noſtra verò tempeſtate à me fortè
fortuna in lucem euocata, et in vnum redacta. Nihil ex meo addidi, niſi
ordinem; nam quem caſus tulerat legentium conturbaſſet Mentem;
attamen in marginibus appoſui, nè ille quoque deſideretur. An omnia
ederem, hæſitaui diù, vaticinia præſertim, & regulas augurandi; ſed
omnia proferre ſuaſit ratio, vt Chriſtiana pietas dignoſcat, quam miſe-
B rè cæcutierint, qui ſe prudentiores exiſtimabant, & quam vanè ſtudi-
um in his nugis inſumerent, qui ſe operoſiores diudicabant. At ſi quan-
do inter ſexcenta mendacia verum prædixiſſe contigerit, non id certitu-
dini tribuas artis fallaciſſimæ, quam Chriſtianis meritò damnatam le-
gibus atteſtamur; ſed imperuijs humanæ menti diuinæ Prouidentiæ con-
ſilijs; quibus etiam adſcribas, Magni Regij aduentum ab Auguribus
eſſe decantatum. Characterum diuerſitatem (quot enim auctores, tot
ſunt variæ formæ, effingere decreueram, vt ſi exemplaria ab vniuerſis
inſpici nequeant, ſaltem exempla ad veritatem expreſſa perſpiciantur.
C Scripturarum multitudo, quæ multum temporis exigeret, & tranſcri-
bendi difficultatem auxit, & conſilium meum mutauit: attamen quam-
plurimi cum ipſarum chartarum forma inciſi ſunt: ipſi quos reperimus
ad vnguem repræſentant. Quo pacto, & quo loco eruta ſint breuiter, ac
germana fide exponam.

Vulterra, quam alij hucuſque Volaterras nominarunt, ab auctori-
bus tùm antiquis, tùm Recentioribus inter primores duodecim Thuſciæ

Vrbes recenſetur, ac nonnulli principem ei locum adſignant. Ea poſt eiectos Reges, poſt Lucumones, poſt Præſides, Romanorum Municipium conſtituitur; à Triumuiris deindè Colonia efficitur. Huiuſmodi regimen ad Honorij Imperium ſeruat. Gothi deindè, & Oſtrogothi ea potiuntur, ex quorum manibus Iuſtinianus eripit. Poſtremò Longobardi occupant. His à Carolo Magno ſublatis Caſtaldorum Magiſtratus vſque ad Bernardum Italiæ Regem Vrbem adminiſtrat. A Ludouico Pio deindè Imperij Ciuitas efficitur, & Vulterranus Epiſcopus in Ethruria Princeps denominatur. Tunc Familia Lambardia Tyrannidem inuadit, quapropter ab Vnnis penè deſolatur. Hinc Otho Magnus nouis, qui adhuc extant, muris eam circundat, ac Præſuli reſtituit dominatum. Verum ad Ciues ipſos ſummum Ciuitatis ius peruenit ex quorum primoribus duo annui Conſules Rempub. exercent. His Antiani ſuccedunt, ac demum Priores duodecim, et Concilium generale ex lxx Ciuibus. A Guelfis verò, & Ghibellinis dilaceratam Belfortes tyrannidis iugo premunt. His Ioannis Inghiramij opera expulſis, Vrbs in priorem ſtatum reducitur: ſed nouæ Ciuiles exortæ diſſenſiones ſub Florentinæ Reip. ditionem redigunt. Veruntamen Clementis Septimi auxilijs in libertatem vindicata, Alexandro Mediceo ſe dedit, & ſub Magni Ethruriæ Ducis, cuius auſpicijs optimè regitur moderamine fideliſſime perſeuerat. Veſtigia, quæ extant ipſius amplitudinem indicant: Ex hiſce ſcripturis maximo cum labore, ſummaque diligentia, quem intueris noſtræ Vrbis Typum expresſimus. Multa forent in ipſa Vrbe apponenda, immò etiam & ſuburbia amplioris longitudinis, & latitudinis, vt ex repertis ſcripturis, & veſtigijs quibuſdam apparet, quæ dum hic typus incideretur non conſtabant.

A

B

C

ANTIQVISSIMVS VVLTERRÆ, REGIÆ OLIM THVSCORVM VRBIS, TYPVS EX MONVMENTIS, ET VESTIGIIS ANTIQVITATIS, DESVMPTVS

A. Columne LII. cū monumentis Coloniarum Vulterranorum.
B. Obelisci VI.
C. Obelisci XXIV.
D. Columnæ VIII.
E. Altare Vandimonis
1. Porta Felix.
2. Porta Herculis
3. Porta Solis
4. Porta Iani
5. Porta Dianę
6. Lucus Herculis
7. Arcus Elbii Veri
8. Templum Penatum sine Ostio, & sin fenestris
9. Porta Vandimonis
10. Porta ad Silvam Nemorosam.
11. Templum Saturni
12. Templum Osiridis
13. [illegible] Brodonę.
14. Choncia.
15. Ædes Francasiorum.
16. Templū Phelie.
17. Thermę Regis
18. Curia
19. Templum Iunonis
20. Teplum Crani
21. Téplū Artie.
22. Platea Tribunicia.
23. Magna platea
24. Fons Aldingę
25. Circus Artabani
26. Platea Vesterum.
27. Angulus pelasgorum
28. Vicus Iasij
29. Ædicula Lunæ
30. Forum Pretorium.
31. Collegium Equitum
32. Ædes Magistri Equitum
33. Templum magnum Herculis
34. Platea Salinatorum cum Ædibus Vbi sal asservabatur.
35. Ager V[illegible]
36. Templum [illegible]
37. Colossus Saturni.
38. Templum Salutis.
39. Vicus Arrianorum.
40. Ædes familię Pomarię.
41. Via Cathecasia.
42. Templum Esaris Maximi.
43. Ædes Dorię Familie
44. Collis Iani
45. Forum Tirrenum.
46. Ager Mu[illegible].
47. Vicus Vulturrenorum.
48. platea [illegible].
49. Porta Mercury.
50. Ædes Flaccorum
51. Vestales
52. Ædicula Minervę.
53. VIA Olanoria.
54. Fanum Mercury.
55. Templum Matris.
56. Gordum
57. Collegium Augurum.
58. Forum Langorum.
59. Platea Barcinulti
60. Templum Neptuni
61. Templum Larnnon.
62. Templum, vel Antrum Deorum Inferorum
63. Fons Volturreni.
64. Arx.
65. Ædes Lucumonis
66. Hortus Lucumonis.
67. Templum Vertumni.
68. Platea Salgamarorum.
69. Templum Vandimonis.
70. Ædes Maurorum.
71. Via Tarcontina.
72. Ædes Cecinnarum.
73. Via Erg.
74. Vicus Pri[illegible] Pelasgorum
75. Vicus sec[illegible] Pelasgorum.
76. Angulus [illegible]
77. Angulus [illegible]
78. Thermæ Lucu[illegible]
79. Ædes Moric[illegible].
80. Ædes Vxoris [illegible]
81. Ædes Sagori.
82. Ædes [illegible] Maximi.
83. Via Meona.
84. Via Enach[illegible]
85. Via Vera.
86. Vicus Pe[illegible]
87. Angulus [illegible].
88. Via Tharis
89. Mons Vad[illegible].
90. Templum [illegible].
91. Lucus Va[illegible]
92. Fons Agri Nigri
93. Columna cum Occi Statua
94. Domus Burnianorum.
95. Via Ocagia.
96. Vicus Crani.
97. Angulus Talli
98. Ædes Olaniæ.
99. Ædes petromę.
100. Arcus Lucri Cecinnę.
101. Templum Herculis extra portam
102. Templum Victorię
103. Templum Apollinis.
104. Fons Solis.
105. Villæ Hesperiæ.
106. Sepulcrum Regis Iani.
107. Templum Dianæ.
108. Fons Liberi
109. Templum Veneris.
110. Sepulcrum Occi
111. Ædicula Gratiarum.
112. Templum Bacchi
113. Ædicula Sabaty
114. Ager Iunonis
115. sepulcrum Tirreni
116. Fons Cipriç Calenæ.
117. Via Bacchi.
118. Fons Itali
119. Ancironę.
120. Templum Hesperi.
121. Vallum
122. sepulcrum [illegible]
123. Naumachia
124. Templum Cranę
125. Angulus Tombiei
126. Statua Fortunę
127. Arx Tirreni.
128. Templum Esculapij
129. Area Razenuæ.
130. Ædes duodecim Gubernatorum
131. Via Arm[illegible].
132. Angulus Spagiorum.
133. Ædes Ver[illegible]
134. Arx Brodonę.
135. [illegible] Ceteris, et Ocigis
136. Templum [illegible]donæ
137. Templum Vandimonis, et Ver[illegible]
138. [illegible]
139. [illegible] Menippi
140. Forum Ozrgiorum.
141. [illegible]
142. V[illegible]
143. Via Chrima.
144. Via Orca.
145. Porticus.
146. Angulus Coribantis.
147. Campus Ilicis.
148. Templum Fortunæ.
149. Arcus Rheæ.
150. Amphitheatrum Iani.
151. Aquæ Oscæ.
152. Templum Tirreni.
153. Ædes Marciorum.
154. Vicus Rudis.
155. Via Occi

W W

1. Eccleſia Cathedralis.
2. Templum S. Ioannis Baptiſtæ
3. Canonica.
4 Palatium Epiſcopale.
5. Palatium DD. Priorum.
6. Societas Miſericordiæ.
7. Palatium Prætoris.
8. Apoteca Salis.
9. Porta Herculis.
10. Templum S. Alexandri Papæ & Martiris.
11. Eccleſia S Antonij.
12. Cœnobium S. Auguſtini.
13. Eccleſia S. Barbaræ V. et M
14 Societas S. Barnabæ Apoſt
15. Tepli noui S. Petri Apoſt.
16. Templum vetus S. Petri Ap.
17. Porta Solis, hodie Silicis.
18. ARX.
19. Eccleſia, & Hoſpitale Lazari Mendici.
20. Societas S Lazari Epiſc.
21. Fons Silicis.
22. Fons Velloſi.
23 Eccleſia S. Hieronimi, & Cœnobium Obſeruantiæ
24. Sacellum S Sebaſtiani M
25. Porta ad Fontem Marçoli
26. Fons Marçoli
27. Eccl. S. Andreæ Apostoli, & Cœnobiũ Montis Oliueti
28. Porta Mercurij.
29. Porta Iani.
30. Fons Docciolæ.
31. Porta Dianæ.
32 Oratoriu S Mariæ Niuis.
33. Porta S. Angeli.
34 Eccleſia S Michaelis.
35. Societas S. Michaelis.
36 Hoſpitale S. M. Magdal.
37 Societas S. Mariæ Virg.
38. Collegium [illegible]
39. Sacellum S. Chriſtoph. M.
40. Porta S. Fel[illegible]
41. Fons S. Fel[illegible]
42. Monaſt. S [illegible]i PP. & M
43. Societas S. [illegible]æ Magdal.
44. Societas S. [illegible]CIS
45. Cœnobium [illegible]ranciſci.
46. Societas N[illegible]nis IESV.
47 Oratorium CRVCIFIXI
48. Mons Pietatis.
49. Societas S. Bernardini.
50 Monaſterium S. Dalmatij
51. Porta Piſana.
52. Sacellũ S. Mariæ Roſarũ
53. Eccl. S. Stephani Protum.
54. Statua Martij Romani.
55. Fons S. Stephani
56. Societas S. Stephani.
57. Porta Brodonæ.
58. Sacell. S. Mariæ de Peneræ
59. Eccl. S. Ioannis Euangeliſtæ, & Monaſt. S Claræ
60. Eccl S. Martini Epiſcopi
61. Eccl. SS. Iuſti, & Clemētis
62. Porta Vandimonis. hodie Dimaldringæ.
63 Fons Dimaldringæ
64. Sacellũ S. Thomæ Apoſt.
65. Monaſt. S. Marci Euang.
66. Porta S. Marci
67. Sacell.ũ SS. Actineæ, & Græcinianæ VV. MM.
68 Eccl. vetus SS Iuſti et Cle.
69 Societas S Iuſti.
70. Abbatia S. Saluatoris
71. Eccl. SS. Actineæ & Græc.
72. Societas S. Alexandri.
73. Cœnobium Capuccinorum

Noſtra autem ætate in ſuperiori reſidens parte, his quos vides limitibus continetur, & vndique circumducta antiquitus mœnia conſpiciuntur, vt ex proximè præcedenti deſcriptione.

Diſtat à Vulterra meridiem verſus non inelegans collis tria millia paſſuum, in quo Inghiramiorum Familia Villam poſſidet cccxxx. ab hinc annis, Scornellum dictam. Huius Collis radices plura Salinarum ædificia illuſtrant, ſed ipſum collem ſupra centum ſexaginta annos Progenitores noſtri ciuilibus agitati disſidijs, & anguſtijs presſi incultum, & ſine habitationibus tenuère, quoad Inghiramus proauus meus locū et cultura, et ædificijs ornaret. Ad nos nulla vnquam emanauit traditio, caſtrum, aut arcem ibidem fuiſſe, quinimmò in tabularijs tùm Ciuitatis, tùm Abbatiæ Sancti Iuſti, tùm Epiſcopatus, vbi antiquitatis egregij codices, & membranæ adſeruantur, ab ipſiuſmet Caroli Magni temporibus, nulla fit mentio Scornelli, aut caſtri Salinarum, cum ibi enumerata ſint quam plurima oppida, quorum pleraque eò redacta ſunt, vt nè veſtigia quidem ſuperſint. At monumentis hiſce repertis, quæ agreſtium caſarum ruinæ exiſtimabantur, Caſtri, & Arcis Inſignia prout hic expresſimus ſunt deprehenſa. A B

C

SCORNELLVM
CECIMEN
ZAMBRA FLVMEN
Scornellum Inghiramioru
Villa olim castrum ut ex his
uestigijs apparet
Dominicus Vadorinius
1 Villa Scornelli
2 Prima pars arcis
3 Secunda pars arcis
4 Tertia pars arcis
5 Scornellinum
6 Fataglianum
7 Casa blanca
8 Villa S. Ioanni
11. Salina S. Laurenty
12. Salina S. Lucæ
13 Salina S. Mariæ
14. Ruinæ Templi Dianæ
16 Ruinæ

Igitur cum ibidem ruri degeremus anno M. DC. XXXIV. & cum à prandio piſcatum iremus die B. Catharinæ Virg. et Mart. dicato, dum longè à noſtra Domo cubitos circiter trecentos Cecinam flumen inſpicio, famulos expecto, & in decliue animi gratia ſaxa deuoluo, accidit, vt alro magno ſaxo emoto exiguus, & ſubniger globulus detegeretur huius formæ.

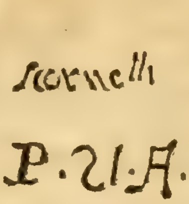

A I. Scarith Die xxv. Nouembris. MDCXXXV

Hic ſæpius à me coniectus tandem caſu effringitur. Tum pilos, ſub quibuſdam corticibus, quibus ipſe globulus compactus erat perſpexi: his rebus in admirationem verſus, ipſum magno cum labore diſſolui. Primum corticem ex bitumine, pice, reſina, cera, thure, ſtorace, & maſtice, aliiſq; huiuſmodi compactum eſſe multi exiſtimarunt.

B

Secundus, qui validior erat, iiſdem pilis immixtus tela vinciebatur, quæ in pulverem comminuta eſt: ſub illa quædam charta lintea hiſce characteribus notata apparuit.

C

Ipſa verò aliam, quæ ob ictus infruſta abijt, continebat cum hoc vaticinio adamuſſim expreſsò.

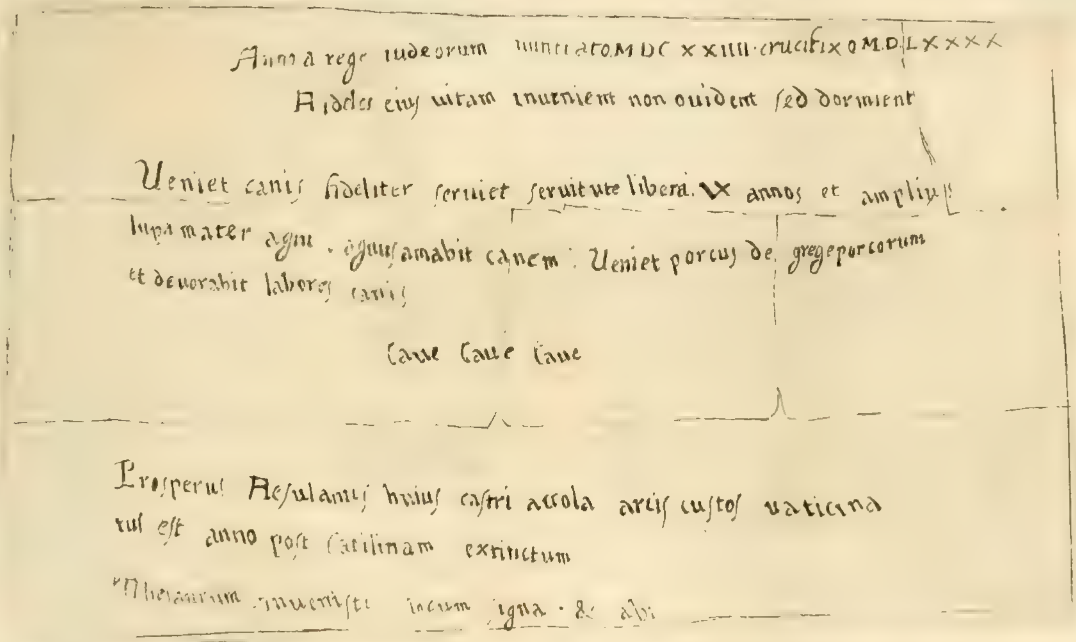
Anno à Rege Iudæorum nunciato M.DC.XXIIII. Crucifixo M.D.XCI.
Veniet Canis fideliter ſeruiet ſeruitute libera jx. annos, & amplius.
Lupa mater Agni. Agnus amabit Canem. Veniet Porcus de grege
Porcorum, & deuorabit labores Canis.

Caue,

Caue, Caue, Caue.

Proſperus Feſulanus huius Caſtri accola, arcis Cuſtos Vaticinatus eſt anno poſt Catilinam extinctum.

Theſaurum, inueniſti locum ſigna, & abi.

Anno a rege iudeorum nunciato MDCXXIIII · crucifixo M.D.LXXXX
A iddes eius uitam inuenient non ouident sed dorment
Ueniet canis fideliter seruiet seruitute libera. XX annos et amplius A
lupa mater agni · eiusque amabit canem : Ueniet porcus de grege porcorum
et deuorabit labores canis
Caue Caue Caue
Prosperus Aesulanus huius castri accola arcis custos vaticina
tus est anno post Catilinam extinctum
Thesaurum inuenisti locum signa · & abi

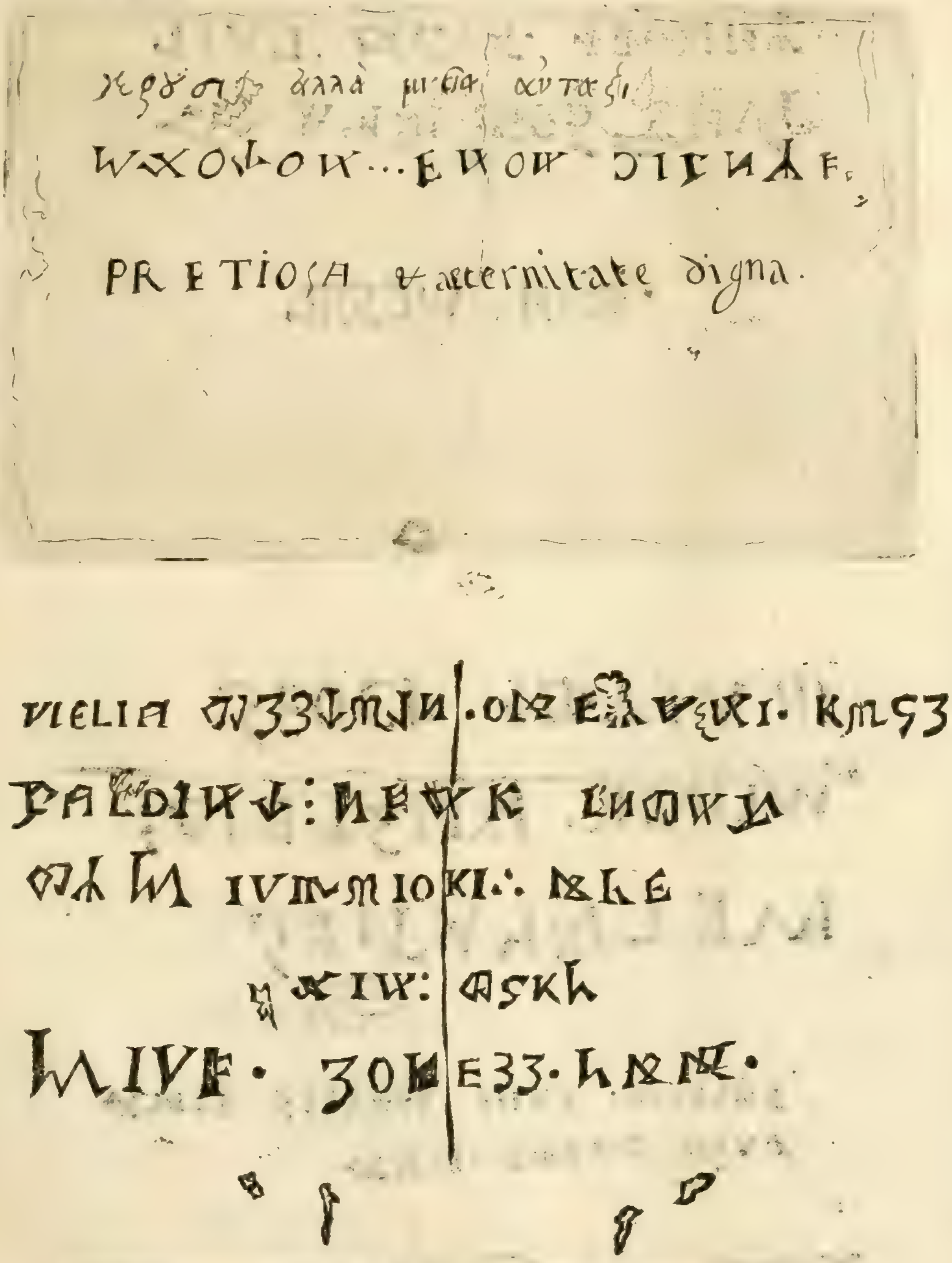
Perlegi, & obſtupui; locum ſignaui. Domum reuerſus Inghiramo Patri, quæ acciderint, enarro; ipſe mecum & ſchedulam, & notas rimatur: tandem vterque, cum de theſauro agi intelleximus, locum effodiendum decreuimus: ſequenti die effoditur, fictilis cuiuſdam ſolummodò vaſis fruſta offendimus; hinc ſuſpicantes aut Theſaurum ab alijs ſubreptum, aut nos illuſos ab aliquo fuiſſe, opus dimiſimus. At cum anni tempus rure frui permitteret, Dominicus Vadorinius Sacerdos, & familiaris noſter ad ſacrum faciendum Feſto die S. Luciæ aduenit, cui, & chartam inuentam oſtendo, & vanam de Theſauro noſtrã ſpem ſubridens enuncio. Ipſe pauliſper meditatus Vaticinium, deſidiam increpans meam, ad opus reſumendum hortatur. Accìtis itaq; colonis ad effodiendum redeo, quo loco primum Scarith reperi (hoc ſiquidem nomine huiuſmodi inuolucra à Proſpero appellantur) dum altius ſolum foditur, fundamenta validioris, & craſſioris parietis offenduntur, & in his vrnula quædam lapidea; quæ effracta, dedit ſecundum Scarith, characteribus, quos cernis, Ethruſcis antiquitate corroſis inſignitum. B C

Hoc

II.
Scarith
Die xiij.
Decembris.
M.DC.XXXIV.

Hoc Vulterram deſero, & cum marmoreis monumentis in Theatro Vulterrano à Raphaele Maffæo anno 1494 *repertis confero, eiuſdem formæ eſſe characteres comperio. Aperui autem coram plurimis Patriæ meæ eruditis adoleſcentibus, qui mecum, quas appono, delineatas Schedulas, Ethruſcas, & Latinas venerati ſunt.*

A

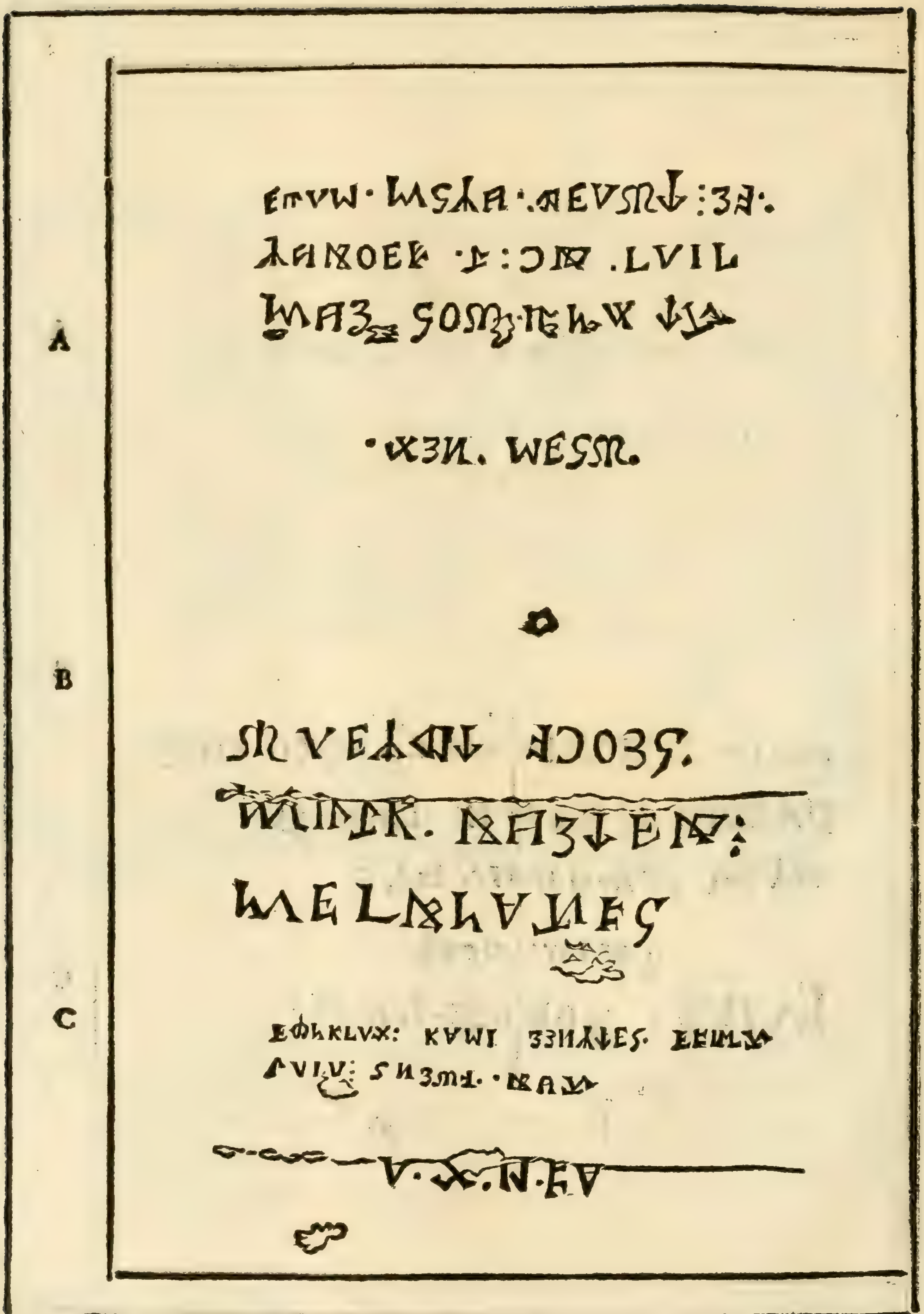
B

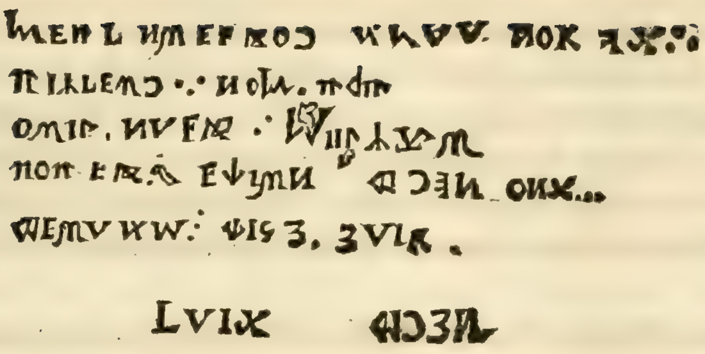
C

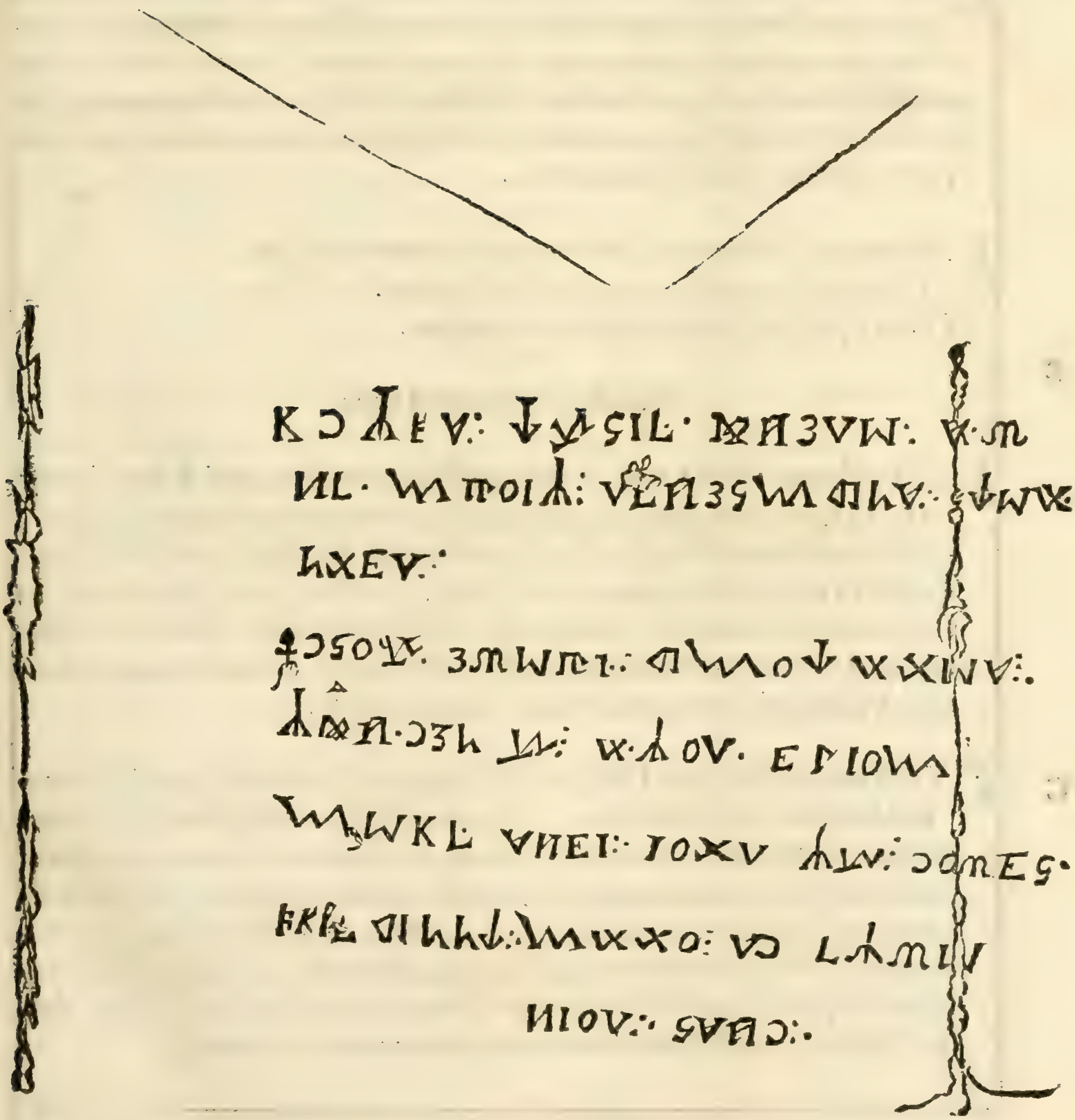
A

B

C

EO tempore quò Vulterrani à Romanis defecerunt ad Magonem dum foderentur fundamenta, pro ædificanda arce ad cuſtodiam huius Caſtri in loco vbi deſignata erat porta inuenta ſunt cornua Ceruina ingentis magnitudinis, à quibus hoc Caſtrum, quod prius Caſtrum Salinarum dicebatur, Scornellum appellatum eſt; quę Cornua fuerunt Dianę dicata, & vt maiorem haberent venerationem eorum loco aurea ſubſtituta.

Mutius Maurus Primus Arcis Cuſtos fecit hæc Monamenta.

A L. Sylla hoc caſtrum occupauit, quando Vulterranis bellum inferebat, quos deuictos, ſimulque huius Caſtri habitatores ſubſtantijs ſpoliauit, Ciuitate Romana priuauit; proſcriptorum morte fœdauit. Titus Flaccus Vulterranenſis Senator, & pro Vulterranis huius Caſtri Præfectus Romanorum hoſtis infeſtiſſimus hoc monumentum reliquit ad futuram memoriam anno quinto poſt L. Syllæ Tyrannidem.

FEſulana, & Vulterrana Ciuitas conſociabuntur amplius.
Vulterra à longinquis Amicis deuaſtabitur.
Feſula à proprijs deſolabitur habitatoribus.

B Veſulius Feſulanus Augur.

EGo Proſperus à Patre meo Veſulio Auſpicijs eruditus, qui Ethruſcis mos eſt, vt ex monumentis antiquorum accepi venturum Magnum Regem, à quo anni numerentur, ſic ab eo numeraui in Vaticinijs meis annos, in quibus ea implenda cognoui ex auſpicijs. At Patre meo præmortuo, vt augurandi Artem optimè perciperem, Vulterram petij, quod in ea Ciuitate ſit Auſpiciorum Collegium, ſed quo tempore Catilina à Patribus defecit, à Vulterranis huius Arcis Cuſtos ſum deſtinatus.

C CVm Romani Exercitus Feſulam, & Vulterram Romano Imperio iterum reddidiſſent, & Caſtrum hoc, & Arcem obſidione vrgerent, & ſalutem penitus deſperarem, charos, familiareſque, Penates, & quam pecuniam penes me habebam cum ea, quę in publico ærario Arcis, & Caſtri aſſeruabatur, & fatalia Cerui cornua ex auro conflata, non longè ab his antiquis, & pretioſiſſimis monumentis, & Vaticinijs Ethruſcis, & Latinis Characteribus obſignatis repoſui, ſed quoniam Ethruſca lingua penè obſoleuit; ideo quę Ethruſcis caracteribus ſunt ſcripta in compendium redegi.

Mezen-

MEzentij Ethruſcorum Regis eiectio ab Actio Augure.

Adria Vulterranorum Colonia noua . . . . Nuccius Adriaticus Sacerdos.

Veri Auguris Vaticinium Elbij Vulterrani filij.

Vulturnum Vulterranorum Colonia, hodiè Capua dicitur.

Ab Arunte Herculis Sacerdote.

Vulterranæ diſcordiæ L. verò, & T. Cæcinna Vulterranis Ducibus.

Caſtri huius ædificatio, & denominatio........ Alcus Aruncus Vulterranenſis Lucumon.

Ethruſci à Romanis ad Lacum Vandimonis ſuperantur, & Coloniæ Ethruſcæ Cardinibus, & Decumanis diſtribuuntur. A

HÆc omnia ideò Terræ commendaui, nè in manus Hoſtium deuenirent: at, ſi quando fata ſinerent, meliori luce fruerentur; ſin autem hic in perpetuas æternitates cuſtodirentur.

Ego Proſperus Feſulanus Augur Anno poſt Catilinam.

Tunc Scornelli latere theſaurum per totam Vrbem vulgat rumor. Certiorem ſecutæ rei facio Inghiramum Patrem, id temporis Florentiæ ad publica Patriæ noſtræ negocia, apud Iulium Inghiramium conſanguineum noſtrum diuertentem. Is ſuadet, vt Vrſo Pannocchieſco, ex Comitibus Ilcij, Magni Ducis à Conſilijs Status primo, et Cubiculi Præfecto, omnem pateſaciat euentum. Hic rem exiſtimat dignam, quæ Magno Duci innoteſcat. Pater igitur eius Celſit. à quo imperatum eſt, vt quam diligentiſſimè locus effoderetur, exponit. B

Die 29. Decembris theſauro ſolum intenti multis foſſoribus adhibitis plura cæmenta murorum latitudinis duorum, & trium cubitorum, marmorea fruſta, ferrum conſumptum rubigine, hominum oſſa, & marcida, & combuſta ſunt defoſſa. C

Hæc ſaxis, lateribus, cineribus, & carbonibus immixta, altæ quercuum, Ilicum, aliarumque ſilueſtrium arborum radices adeò occupabant, vt maximo cum labore diuellerentur. Subter has radices variæ ſchedulæ ſunt repertæ, quas Magnus Dux, tunc Piſis commorans ad ſe qui ferret, certum hominem miſit, cui etiam, vt locum, ex quo deſumptæ eſſent, inuiſeret, mandauit.

Piſas allatis, illius almi Gymnaſij eruditisſimi aduocantur, qui eas inſpiciant. Ipſorum ſententiæ diuerſæ fuère; agnoſcebant quidam antiquitatem, et fatebantur, quidam dolo malo ſuppoſitas ſuſpicantes aſſerebant, apud Ethruſcos veteres chartam linteam non extitiſſe; huius opinionis aſſertores, quam longè à veritate abeant, noſtrum non eſt diſſerere, ipſamet chartarum inuentarum copia, nec non elogium inferius poſitum Quinti Valerij Flacci Romani Patritij edocet; ille dum profitetur enumerare, quæ Romani ab Ethruſcis acceperint, hæc in primis didiciſſe adfirmat; Et in arborum corticibus ſcribere, & chartam ex linteolis contritis conficere.

Vt infra pag. 91.

A

Interea Scornelli creſcebat opus, aliquando hyemis aſperitate omiſſum: at xjx. Ianuarij poſt lateres in medio parietis ſine calce poſitos, Scarith primò cortice combuſto habuimus. Ex quo Proſperi documentum accepimus, ibidem aureà cornua, cæteraque Dianæ ſacra eſſe recondita; quapropter vehementiori ſtudio per ſex dies effoditur. Septimo autem anguſtum inuenimus antrum ſubterraneũ, non pecunijs, non aureis refertum vaſis, ſed ruinis. Hinc de Theſauro cœpimus deſperare, præſertim cum hoc in loco depoſitum fuiſſe, ſcripta edocerent; & ruinæ, vt caſus tulerat, iacerent, in eam iuimus ſententiam, Romanos, Scornello capto, illum abſtuliſſe, deindè Caſtrum funditus euertiſſe; ex quo tempore ſolum ibi fuiſſe ſemper intactum conſtantisſimè apparet. In hac nos confirmauit opinione vnus Penatum Proſperi ſine vlla cuſtodia, aut ordine inuentus diminutus capite ex ſtamno ad pondus viginti librarum cum Lycno æneo inter ruinas repertus, quos in hoc loco exculptos vides. Quapropter inuentas ſcripturas, & hiſtoriam praeſertim Elbij Mauri pro theſauro habendas eſſe credidimus.

B

C

Cum his omnibus Florentiam petij, & Magno Duci, Sereniſſimis Principibus, vniuerſae Aulae, & eruditisſimis viris palam facio.

Nonnulli antiquitatem admirantes rimabantur materiam Scarith, quae extrinſecus ab aqua, intrinſecus ab igne defendebat; at nonnulli, prout hominum varia ſunt ingenia, fictitias, & ſuppoſitas dicebant. Hinc ad controuerſiam eruditorum dirimendam Octauius Capponius

ſalis Præfectus Vulterram ad ſalinas reuiſendas commeans in mandatis habet, vt vnà cum Thoma Mediceo Vrbis Prætore de veritate rerum ſupra narratarum inquirat; necnon perquirat, ſi quid aliud ipſis adſtantibus reperiretur, cum iam inuenta, plura ſubeſſe, indicarent.

Solerti cura Patritij viri negocium gerunt. Non tabularia Vulterrana, non inſcriptiones, non reliqua monumenta inquiſita relinquunt; ac per Coſmum Paccinellum Nobilem Arretinum tunc Vulterranæ Ciuitatis Iudicem ordinarium ſupra xxv. iuratis teſtibus re penitus cognita, veriſſima quæ de Scornello, & de inuentione Scarith dicta ſunt pronuntiauère: Ac demum cum ad locum die vj. Iunij ſe contuliſſent, & coram multis Vulterranis patritijs perluſtraſſent agreſtem, incultum, & ex annoſiſſimis quercubus ibidem enatis, ſolum firmum, & ab immemorabili tempore intactum optimè agnoſcunt, & fatentur. Aduocant præterea operarios, qui ipſis cernentibus ad eorum præſcriptum effodiunt; & inuenta ſunt xiij. Scarith, quorum vnum cum validiſſima vinciretur quercus radice, ligonis ictu fuit diuiſum, in hoc ſacræ leges præcludebantur, quibuſcum cætera integra Florentiam deferuntur, & coram plurimis in Aula aperiuntur. Id autem Octauius Capponius, & Thomas Mediceus, vt geſtum eſt M. Duci indicarunt. Aeſtu vrgente opus dimiſſum. Veruntamen nonnulli adhuc inſtabant ſuppoſita eſſe, quò factum eſt; vt Marius Guiduccius, & Nicolaus Arrighettus Florentini Patritij ſelectioris eruditionis; & emunctæ naris viri Vulterram adlegarentur ad hanc rem, penitus inſpiciendam. Ipſi igitur noua, & exactiori cura Scornellum adeunt, & longè à priori loco lxv. paſſus Romanos effodere operarios iubent, in virgineo ſolo, vt ipſi aiebant; ibique ſeptem, cum eorum admiratione Scarith eruuntur: Florentiam reuerſi rem geſtam enarrant.

A

B

C

Nouem, & centum Scarith vſque adhuc ad noſtras peruenère manus, ex quibus plura ſupereſse apparet; quæ, ſi contigerit, vt inueniam in lucem proferentur. Interea hæc accipe, & omnia prius perleges quam diudices. Hoc vnum nè te fugiat, cupio, mea nihil, & nihil Familiæ Inghiramiorum intereſſe haec monumenta, ac ſi quæ ex his gloria exurgit

inte-

integra Thuſciæ Patriæ meæ, cæteriſq; antiquisſimis reſurgat Familijs. Maiores noſtri cum Othone Magno ex Lauemburgo Vulterram aduentarunt, & ad hæc tempora inhabitant. Nos altiores non emiſimus radices, nec latiores, expandimus ramos, quam præſens Arbor indicat.

At ne quæras quæ ætate, qua ratione, & à quo recondita fuerint epiſtolam Proſperi Feſulani in fronte libri habebis, quæ omnia edocet. Lege igitur, & Vale.

A

B

C

DE INGHI RAMIIS
POMARANCIVM
INGHIRAMIA familia ortum habuit e Lauemburgo ab Ennone Bilingio, cuius fil: Hermannus ab Ottone i. imp. Dux in: fer. Saxoniæ fuit constitutus, Krantius hist: test: Engeramus autem alter Ennonis filius Inghiramiam prosapiam in Ethruria inseruit ut ex instrum. apparet Declaratio litterarum indicantium loca, ex quibus præsens arbor desumpta est. A.V. Archiuium Vulterranum. A.E. Archiuium Episcopale. A.I. Archiuium Abb: S. Iusti. I.P. instrumenta priuatorum. I.I. instrum. quæ apud nos existunt. Cos: Ex Consulibus Vulterr. Vrbis. Ant: Ex Antianis. Pr. Ex Prioribus status Vulterræ, quæ dignitates

PROSPERVS FESVLANVS AMICO, qui hæc inueniet S. D.

Scarith Lxvij. Die xv. Nouemb. MDCXXXV inuentum

NE IGNORES eum,qui multa à te inuenienda repo-
ſuit, hanc epiſtolam repono; quam (ni fallor augurijs)
innenies poſtquam ſepulta iacuerit.Igitur ſcito me Pro-
ſperum eſſe Feſulanum ex antiquorum Thuſciæ Regum
genere: noſtra Familia vna eſt inter primas Feſulanæ Ci A
uitatis; ea cum patriam tirannide liberaſſet, ipſius Pa-
triæ nomine donata eſt à Ciuibus: at cum quorumdam
nequitia ex Feſula eiecta eſſet, Vulterræ humaniter recepta eſt, & inter Vul-
terranas Familias connumerata; & quæ prius Feſulana, tunc Veſulia eſt ap-
pellata.

Volumnia Titi Farſij, & Liuiæ Corneliæ filia mihi mater, quæ, vt me pri-
mum natum peperit, ſtatim interijt. Pater meus Veſulius Antij Feſulani, &
Accæ Cecinnę filius me non ſolum Ethruſcam,ſed etiam Græcam, & Hebrai-
cam linguam docuit, poſtea augurandi artem, & ipſius naturæ arcana; quæ
omnia hominum cauſa fecit: verum inter ea, quæ natura homini præſtitit, B
primas habent auguria; nam ex his quid Patriæ; quid nobis; quid amicis;quid
filijs, parentibus, & alijs etiam poſt mille annos, & plures futurum ſit, noui-
mus: quid aſtra, quid Cæli bonum, aut malum portendant: & Dij ſæpe per
aues ſuam voluntatem palam faciunt. Non tamen cogunt hominem auguria;
nam Maximus Eſar,cum hominem creaſſet, eum ſuæ voluntatis liberum poſ-
ſeſſorem conſtituit; vt quid mali aſtra, Cæli, fulgura, fulmina, aues, aut be-
ſtiæ demonſtrant, prudens poſſis tua voluntate vitare: verum, ſi quid boni
promittunt, te tua nequitia, & ſtultitia priuabis: at eſto cautus,ne quid teme-
rè agas; nam temeritas non eſt prudentia. Quo tempore Syllam cum ingen-
ti exercitu ſuſtinuit Thuſcia, Auus meus, & Pater cecidère; tu dolorem me- C
um cogita: xviij. annos natus ſub Anci Feſulani patrui ſum poteſtate relictus:
ipſe mecum xxij. annum agerem, Vulterram miſit ad ſanctiſſimum Collegi-
um. Tum Eſar Volturrenus onus magiſterij ſuſtinebat; hic me honorificen-
tiſſimè, & humaniſſimè recepit; libentiſſimè, & diligentiſſimè docuit omnes
ſcientias; nam omnium ſcientiarum adeò prudens erat, vt omnium rerum
prudentiſſimus ab omnibus diceretur: at præ cæteris veram augurandi artem
me edocuit; & me dignum,qui Collegio adſcriberer,reddidit: tùm ipſius Col-
regij, quod ſcriba effectus fuerim, pergratum fuit mihi, non ſolum hoc hono-
le dignatus; ſed etiam quod antiquitatum, & Hiſtoriarum, ſtudijs cum dele-

ter, eam occaſionem nactus ſum, quæ animum meum optimè demulcet; nam in ipſo Collegio ſub cuſtodia ſcribæ cuſtodiuntur non ſolæ Thuſcorum Hiſtoriæ, ſed etiam totius ferè Orbis. Cum munus ſuſcepi ıↄ ccc xcij. libri mihi traditi fuerunt, & innumeræ chartanicæ chartarum inter ſe partim cohe-rentium, partim non coherentium; quam plurimæ plumbeæ, & ex membra-nis; aliæ vero papyraceæ, ſed ex his paucæ; quam plurimæ etiam ex charta lintea: at in primis libros, & chartas omnes, quæ continent augurandi artem, tradiderunt mihi, & alios innumeros; & inter hos libros aliquos ſacros: quo-
A rum partem penes me habeo: pars autem reliqua aſſeruatur in Gordo (nam ſic vocantur ædes, quæ ſunt inter Collegium, & Templum Martis) & eſt lo-cus ad cuſtodiam librorum deſtinatus. Verum, cum Augurum, Magiſtri Equitum, & Senatus humanitate huius arcis cuſtos fuerim deſtinatus, conceſ-ſum eſt mihi à ſanctiſſimis Auguribus, vt mecum quas vellem ſcripturas de-ferrem: ſæpius huc, illuc multas detuli; paucæ præ ijs, quæ Vulterræ in Gordo cuſtodiuntur, mihi reſtant; atque ipſæ licet paucæ ea me moleſtia afficiunt, vt ipſam vitam pro ipſarum incolumitate perdere concupiſcam.

Lucius Sergius Catilina quorumdam Romanorum Senatorum iniuria, aut iniquorum, inuidorumque hominum verſutia, & calliditate Roma diſcedere
B fuit coactus. Conſul Marcus Tullius iuſſit, eum Vrbe exire; obtemperauit; venit in Thuſciam; Manlius eum recepit: illum inimici iterum perſecuntur; quare arma ſumere cogitur, vt ſe defenderet. Patruus meus Ancus Manlio iubente cum Feſulenſium copijs eſt pro Catilina; Equitum Magiſter nonnul-los milites miſit. Catilina, Manlius, & Patruus meus dant ad me litteras oran-tes, vt ipſos adiuuem; quibus reſpondi, me Magiſtri Equitum, & Senatus Vulterrani, quibus teneor, imperata facturum. Lucius inferior: Ancus mori-tur. Feſula deprædata: bona publicantur noſtræ Familiæ, cuius ego ſolus ſuperſtes patruo meo præmortuo: Romam Ciceroni Conſuli ſcripſi, me cri-minis patrui, ſi modo crimen eſt, quibus debemus, obedire, participem non
C eſſe: nihil epiſtola mea operata eſt; &, quod Conſul iuſſit, nullus audiuit. Vulterrani Feſulenſes adiuuant: iuſſus ſum contra Romanos milites mittere; miſi: fracti Vulterrani, eo quod, vt ſolent, inter ſe diſcordes fuerint; quorum multi damnati fuerunt; qui cum Tullium oraſſent, eius opera liberati ſunt. Quintus Valerius Vulterræ præſidio relicto cum copijs venit ad Caſtrum, quò Equitum Magiſter, & multi ciuium Vulterranorum, & Feſulenſium ſe ſe re-ceperant: ad Salinam Chone pugnatum eſt: Senatus, vt moris eſt, diſſenſio-nibus plenus (nam ex diſcordijs diſce Senatum Vulterranum) nihil decerne-bat, nec Præſidens erat: multi ad nos venerunt auxiliantes; multi Romano-rum partes tuebantur. Pomarancienſes noſtra cauſa penè conſumpti fuère. O, ſi liceret ſacramenta edicerem. Hos amamus, quia digni, Equitum Ma-

giſter

giſter, & pręfectus occubuerunt, quare totum belli onus in me vno firmatur: obſidione maximè vrgemur. Sacerdotes Dianæ precioſa Templi in arcem tranſtulerunt: Caſtri Præfectus omnia publica huc traduxit; ipſe ab hinc octo diebus pugnans cecidit: qui Salinarum curam gerunt, pecuniam in arcis ærario conſtituunt; hic nonageſimus ſecundus dies eſt à primo conflictu: caſtrum ſe parum tueri poteſt: hoſtes impetum parant; mors mea inſtat; quare hanc epiſtolam tibi decreui, vt videas non propria vtilitate, aut ſuorum amore hoc bellum ſibi paraſſe Proſperum Feſulanum, ſed vt maioribus obediret, & vt, quę obſeruare iurauit, obſeruaret. A

Igitur cum ita res ſe habeant, quæ apud me ſunt, Romanis non relinquenda decreui; quare in firmiori loco, & tutiori huius arcis cornua aurea, & omnia ſacra Dianæ repoſui, & Penates meos, & multas ſcripturas, quas omnes apud me habeo: igitur nonaginta quatuor Scarith ſcripturarum repoſui, quarum ſcripturarum aliæ ad Collegiũ, aliæ ad caſtrum, alię ad me, maioreſque meos, aliæ ad alios ſpectant: multas alias ſcripturas reponendas habeo, quas, ſi potero, reponam. Cepi maximis laboribus auguria de caſtro, de Vulterra, de me, de his ſcripturis: caſtrum omnino deſolatum iri; me aut Romanorum captiuum futurum, aut caſurum eſſe cognoui: verum quod maximè delector ex Thuſcia poſt multa ſęcula eum naſciturum, cuius pater caſtri huius reliquias poſſidebit, hic habebit amicum fidelem; ipſe, amicus, & pater antiquitatum ſtudioſi; at........ leget; ipſe....... ſcribenda, & le....... hic ſcripturas inueniet: alius, ſi fortè inuenerit, eas tangere, non audeat; aliòquin ſuperum, Infernorumque Deorum iram expertus peribit infelix. At, cum tuæ ſint ſcripturæ, ſcito opus tibi eſſe ad eas inueniendas auxilio amici, & patris, nam id aſtra nudius tertius demõſtrarunt; nam hęc tria aſtra Caris, Mor, & Turg ſimul coniuncta vidi; vidi etiam ex Aſgharijs fulguribus, quod omne Scarith, quod ex duplici cortice conſtat, quo precioſiora in huiuſmodi Scarith habentur, niſi tu, amicus, & pater adfueritis, non inuenientur: ſed etiam ſcito, quodſi tu, amicus, & pater......... tribus vobis peſſima aſtra indicant futura. Caue, ne prima monumenta à me repoſita incidantur, ne tibi damnum, quod huiuſmodi inciſio denunciat, eueniat: ſi legibus ſacris inciſio aliqua facta fuerit, amicus pœnas luet: patri damnum imminet ſi inciſa fuerit ędificatio Vulterrę: ſi quouis modo Augurum libri fuerint inciſi, tres ſimul mala patiemini. Si quis has ſcripturas, aut alias, quas inueneris, quouis modo ſibi arripuerit, famę & corporis iacturam faciet: qui vero per has ſcripturas gloriã tuam vſurpauerit, aut partem in ijs, quę tibi relinquo, habere voluerit, aut pecuniam, & res ſacras palam, aut ſecreto fuerit furatus, citò audacię pœnitebit: nam inhoneſtè peribit; ſi quis nomen ſuum augere his ſcripturis, vel tuum deprimere fuerit auſus, rerum ſuarum, vitę, & honoris maximum damnum paſſus omnibus

B (margin)

C (margin)

dibrio erit; nam, cum furtum commiſerit, ignominioſus erit ſemper: omnia tibi relinquo: omnia tua ſunt. At ſi tu permitteres, aliquem partem aliquam in his habere, licet pater, filius, aut frater eſſet, ſemper viueres infelix, & ille moreretur ſubita morte. Si antequam publicè omnibus exponas ſcripturas, moriaris, hęredes tui tuas vices ſubſtinebunt: verum nec ipſi, nec tu inuentas ſcripturas alijs dare audeatis, nam malum inſtat; ſed tranſcriptas poteris, quas tranſcripſeris, dare, cui volueris. Sed cum per te, aut hęredes tuos publicè patebunt, etiam, quas inueuiſti, dare licebit. At ne publices, niſi
A pręſidens, aut lucumon, aut Rex, qui Vulterranam Rempublicam gubernabit, conſentiat.

Tandem moriar: quę dixi, & quę dicam religioſè obſerua, ne de te quęraris iuſtè, de me iniuſtè.

Deos honora.

Si quid non vis, alijs nullo modo facias.

Patriam omni conatu defende.

Semel infido nunquam credas.

Nulla mulier, quę ſit, aut fuerit inhoneſta, maneat in domo tua, ſed procul à te, a tuis, a domo tua fac viuat: nam fœmina, quę fuerit inhoneſta, niſi ita vi-
B uat............. ſit referenda, erit domus tuæ pernicies.

Hiſtoriam Catilinę, orationem Magni Vandimonis, & annulum meum tibi commendo. Vale. Anno poſt Catilinam, & Vulterrano cIↃ cIↃIↃ cc xcvij.

Ex viij. Scarith die v. Februarij. MDCXXXV.

FEſulana familia ortum habuit à Thuſciæ Rege Morgete per Cronum, qui inter viginti primos Senatores Feſulanæ Ciuitatis Senator fuit. Croni pronepos Aruns: hic Mœonios Feſulæ nō recipiendos inſtitit: huius filius Ergetus Tarconis ſenioris Ethrurię Regis contra Picum Latij Regem dux: idem Actij pater: is Ergeti: Neuij is fuit, qui cum Tallo Olanio egit de eijciendo
C Mezentio: fuit primus Feſulanus Lucumon; quem vt Patrię liberatorem vniuerſus populus Feſulanum appellauit; id ex tunc noſtræ Familiæ cognomen. Neuio tres fuère filij; Abanus, & Ergetus trans Padum duces cecidère, dum Aruns frater eſſet Feſulanus Lucumon; cuius filius Neuius adhuc adoleſcens deſideratus eſt, cum contra Antenorem Troianum copias duceret. Huius poſthumus Aruns fuit dux totius Thuſciæ contra Latinum Siluium. Poſt ann. .... Aruntem alium inuenio Feſulanum Feſulæ Lucumonem, qui Romuli Regis Romanorum Legatos domi recepit: huic natus eſt Veſulius Magnus Augur: is in Augurum Vulterrano Collegio Magiſter, interfuit Concilio, quando Pythagoras, ſacris, iuſtiſq; Legibus Thuſciæ damna reparauit: ſed Veſulij Magni Ancus filius contra Gallos Senones pro Feſulanis dux fuit ſub Hercu-

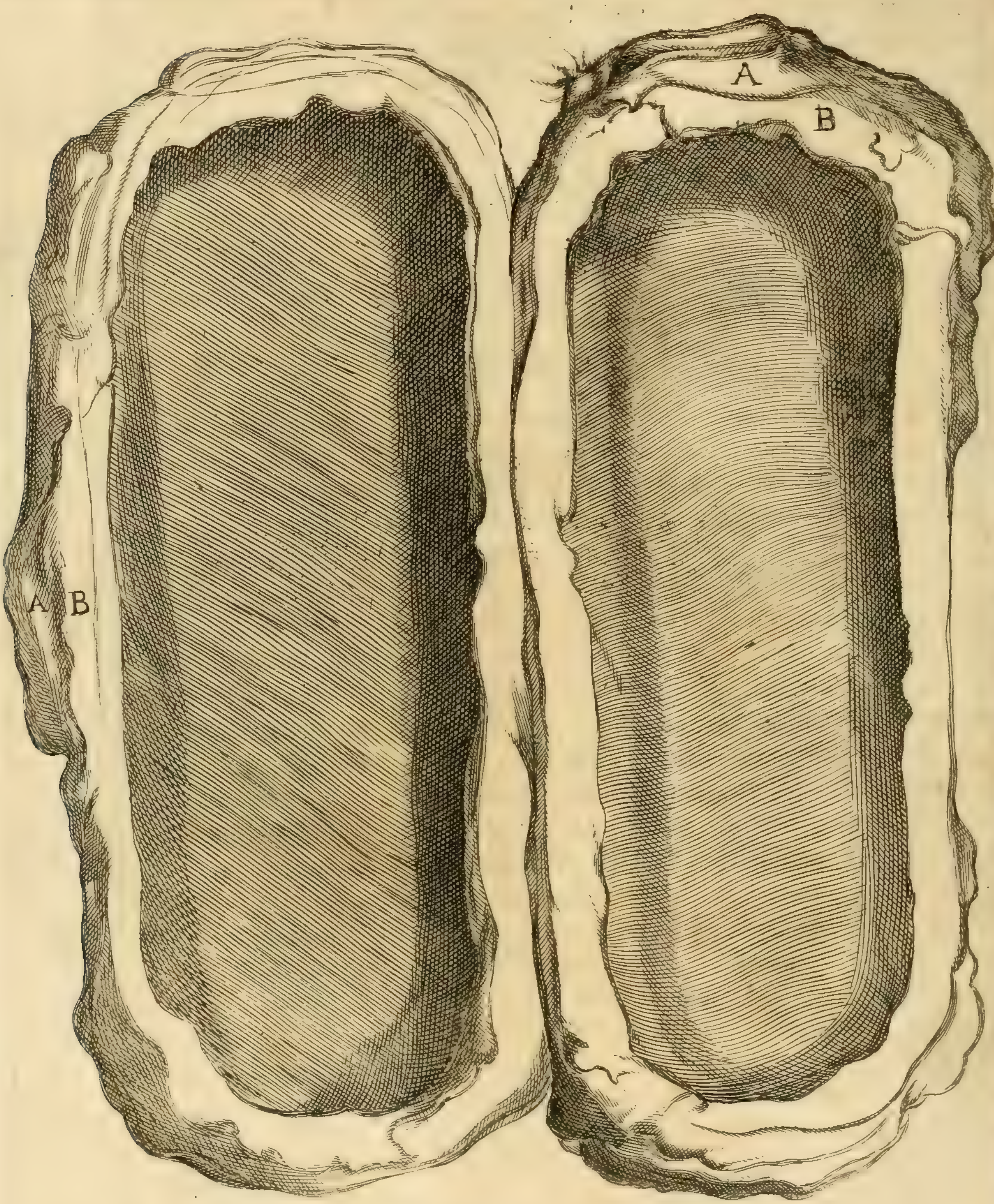
le Mau-

le Mauro; eum Feſula tertio Lucumonem mirata eſt: ex hoc natum Aruntem ad Tiberim occidit Horatius Cocles Romanus Lucumonem Feſulanum: Sed Antium Aruntis nepotem, Lucumonem plebes cum tota Familia è Patria expulit; quod ſuſpicaretur, eum tirannidem attentaſſe: quare ſe Vulterram receperunt, & inter Ciues, & Senatores Vulterranos ſunt adſcripti. Tum pro Feſulanis Veſulij dicti ſunt.

Luceius igitur Veſulius conſuluit ædificandam arcem caſtri Farnetæ; cuius ipſe primus cuſtos fuit, quo tempore Senones in Thuſciam venère, vt videri eſt in vetuſtiſſimis monumentis lapideis, & plumbeis, quæ in eo caſtro aſſeruantur; hæc ego ibi vidi, reliqua & ſcripta, & ſcribenda Vulterræ, & Feſulæ reperiuntur. Segeptus patri ſucceſſit; qui etiam in Vulterrano Collegio fuit Aruſpicum Magiſter. Laertes Veſulius Vulterranus Lucumon poſt Aulum Quintium. Antius Veſulius Feſulanus pro Vulterranis Pomarancij Præfectus fuit; & contra Thuſcinates dux. A

Deinde à Feſulanis Ciuibus Feſulam reuocati fuère, cum Thuſci Sutrinis bellum intulerunt; tunc electus eſt dux Ancus Veſulius Feſulanus; hic...... ....mon à Quinto Fabio Romano occiſus fuit. Volumnius Feſulanus magno in pretio fuit apud Thuſcos; hic contra Lucanos dux; hic Romanorum amicus fuit; ſed à Q. Hortentio falso accuſatus ab ipſis occiſus fuit: eius tres filij ſub Appio Pulcro militātes à Carthaginienſibus interfecti. Cum verò apud Feſulam Annibal conſtitiſſet, Veſulius Feſulanus, qui erat dux pro Feſulanis, ei neceſſaria negauit. B At Alcus eius filius dux fuit defectionis à Romanis; & ad Magonem in Ligures Legatus adijt; & ab eo dux conſtituitur; ſed à P. Cornelio cum duobus filijs damnatus fuit. Huius nepos Ancus Feſulanus ciuilium diſcordiarum inter Farſiam Familiam, & Feſulanam auctor: demum à Cornelio Naſica occiſus. Proauus meus occiſus in bello ſociali Marco Liuio Druſo duce. Verum Antius Feſulanus auus, & Menippus Cecinna pro Sylla fuerunt. Veſulius pater, cum in Vulterrano Collegio augurandi artem didiciſſet, domum reuerſus, Volumniam ex familia Farſia duxit: C Feſulæ publicè artem docuit; tandem moriens me Anco patruo reliquit cuſtodiendum.

Exemplum Scarith, in quo ſequentes aſſeruaban-
tur Scripturę.

A: Primus cortex ex pice, bitumine, &c.
B. Secundus cortex ex ſolidiori materia.

ETHRVSCARVM ANTIQVITATVM FRAGMENTA.

LIBER PRIMVS.

Vulterrana hęc monumenta (veri theſauri Ethruſcorum) in quibus ſunt Vulterræ, & aliarum Ciuitatum primordia, augmentum, potentia, & Regnum, in hoc loco repoſuit ille Proſperus, qui alia repoſuit.

Si incidantur, mala portendunt.

MAGNVS Pater Vandimon, qui à Latinis Ianus, à Siris Noà vocatur, poſt aquas relictis in Armenia, & Siria Semete eius primogenito, & Cameſę tertio filio apud Nilum, aduenit in hanc regionem cum ſecũdo filio Iapèto, & illius filijs, & cum perueniſſet ſupra hunc montem, ſibi cõmodum, poſteris iucundum putauit; quare in ſuperiori parte, qnæ ſalubrior eſſet, Ciuitatem ædificauit, & Cethim appellauit. Verum an. ccxx à Cethim ædificatione Cethim filius Iauanis, & pronepos magni Vandimonis aſſumptis, ſecum duabus Colonijs mare ingreſſus, cum diù nauigaſſet, peruenit tandem ad Inſulam, quam ſuo, & Patriæ nomine Cethim appellauit. Hæc hodie Ciprus dicitur. Deinde Græci Vrbem noſtram, quæ Ce-

MAGNVS PATER VANDIMON QVI A LATINIS IANVS
A SIRIS NOA VOCATVR POST AQVAS RELICTIS
IN ARMENIA ET SIRIA SEMETE EIVS PRI
MOGENITO. ET CAMESE TERTIO FILIO APVD
NILVM ADVENIT IN HANC REGIONEM CVM
SECVNDO FILIO IAPETO ET ILLIVS FILIIS
ET CVM PERVENISSET SVPRA HVNC MON
TEM SIBI COMMODVM POSTERIS IVCVN
DVM PVTAVIT QVARE IN SVPERIORI PAR
TE QVÆ SALVBRIOR ESSET. CIVITATEM
ÆDIFICAVIT ET CETHIM APPELLAVIT.
VERVM ANNO CCXX A CETHIM ÆDI
FICATIONE CETHIM FILIVS IAVANIS ET
PRONEPOS MAGNI VANDIMONIS ASSVM
PTIS SECVM DVABVS COLONIIS MARE
INGRESSVS CVM DIV NAVIGASSET PER
VENIT TANDEM AD INSVLAM QVAM
SVO ET PATRIÆ NOMINE CETHIM
APPELLAVIT. HÆC HODIE CIPRVS DICI
TVR. DEINDE GRÆCI VRBEM NOSTRAM
QVÆ CETHIM DICEBATVR KITIM VOCA
VERE... ANNO CCLXVI CRANVS RAZE
NVVS CVM MVLTIPLICATOS POPVLOS
PARVA CIVITAS QVÆ ÆDIFICATA FVE
RAT A MAGNO VANDIMONE CAPERE
NON POSSET POPVLVM QVADRIFA
RIAM DIVISIT ET QVATVOR TRIBVS
CONSTITVIT ET ORDINAVIT. QVA
RVM PRIMAM BOLTVRSENAM ALTE
RAM BETVLONIAM TERTIAM TES
SAM QVARTAM VERO HACANVM
VOCAVIT. PRIMAM ANSIT IN ANTI
QVA CIVITATE VANDIMONIS QVÆ

LI. *Scarith Die xix. Septembr.* MDCXXXV

A

Cum haud commodè hi perlegerẽtur Characteres, repetendos duximus.

B

C

thim dicebabtur Kitim vocauère. Anno cclxvj Cranus Razenuus, cum multiplicatos populos parua Ciuitas, quæ ædificata fuerat à Magno Vandimone, capere non poſſet, populum quadrifariam diuiſit, & quatuor tribus conſtituit, & ordinauit; quarum primam Bolturſenam, alteram Betuloniam, tertiam Teſſam, quartam vero Hacanum vocauit. Prima manſit in antiqua Ciuitate Vandimonis, quæ hodie pars ſuperior dicitur; & incipit à Porta felice ad Occidentem vſque ad Portam Herculis, quæ ad Auſtrum ſpectat propè mœnia intra Vrbem........... tam patet omnibus.......... illud & ſanctiſſimum Augurum Collegium. A porta Herculis ad Arcem; Ab Arce ad Portam Solis ad Orientem; ab hac Porta ad Templum Rhetiæ Voltumenæ; & ab hoc Templo per viam Ergiæ ad ædes Cecinnarum; inde ad Curiam patebat, & medium theatrum interſecans ad Portam Felicem terminabat.

A

Secunda tribus Betulonia caſtrum ædificauit in eo loco, qui nunc dicitur pars inferior. Hoc caſtrum principium habuit à Porta Brodonæ ad Occidentem vſque ad Templum Iunonis. Ab hoc ad Templum Crani; Inde ad nemoroſam ſiluam, ad Templnm Aretiæ; ad Tribuniciam plateam; ad ſacrum fontem Aldingæ; & inde ad Portam Vandimonis, tranſibat circum Regis Artabani ad Plateam Vriſterum, & à Vico Iaſij ad Pelaſgorum angulum. Deinde Portæ Brodonę coniungebatur, & terminabat.

B

Teſſa, quæ erat tertia tribus, in eo loco, quę pars mediana nuncupatur, caſtrum ſibi conſtruxit; & ab Ædicula Lunæ per viam Cathecaſiam ad ędes familię Pomarię protendebatur; Inde per vicum Atriariorum ad Templum ſalutis, & ad Coloſſum Saturni; ad ędes Magiſtri Equitum, ad ipſorum Collegium, ad forum Prętorium; ad Portam Dianę ſacram; inde ad Templum Iani, & per viam Sincinam ad agrum Victoriæ; ad Plateam Salinatorum ad Magnum Templum Herculis; ex quo ad ipſam ædiculam Lunæ reuertebatur.

C

Hacanus autem quarta tribus elegit ſibi locum, qui hodie pars vltima vocatur, vbi Caſtrum poſuit; Et ibi principium ſumpſit, vbi nunc eſt Templum Magni Eſaris; apud hoc Templum ſunt ædes Pontificis Maximi, & Sagorum, nam cum Magnus Eſar ſit communis, & primus Deus totius Thuſciæ, eius Templum eſt prima, & propria ſedes Summi Pontificis. Ab hoc Templo itur ad ædes Doriæ Familiæ; Inde ad Coloſſum Iani; ad Forum Tirrenum; & à Vico Volturrenorum ad agrum Martialem; ad Plateam Hiſtrionum vſque ad Portam Mercurij; ad ædes Flaccorum vſq; ad Veſtales; & per viam Olanoniam vſque ad ædiculam Minerurę, & inde ad fanum Mercurij; ex quo ad ædes Pontificis, & Sagorum reuertebatnr.

At anno ccclxxjv. Rex Ianus filius Volturni tria caſtella ciuitati coniunxit; & quæ prius Cethim dicebatnr ab ipſo Ethurſia dicta eſt: & cum multiplicaſ-

ſent

ſent populi ex vnaquaq; Tribu tres Colonias elegit, & iſtæ duodecim Coloniæ duodecim Ciuitates ædificauerunt.

Igitur prima colonia ex tribu Bolturſena ædificauit Peruſium; Secunda Arretium, tertia Anagiram, quæ poſtea deſolata fuit; quare fuit cautum, vt duodecim ciuitatum numerus ſemper vigeret, noſtra ciuitas, quæ ipſarum duodecim eſt caput, inter duodecim in poſterum numeretur; & ſicut aliarum eſt principium, & origo, ſic prima eſſe intelligatur.

Betuloniȩ prima colonia Cheluſam ædificauit, qua ab Enachijs diruta, Cȩræ, vel Agilla inter duodecim conumerata eſt. Secunda conſtruxit Carenuam, in cuius iam deſolatæ locum Volſinium ſucceſſit. Tertia Nathraripiam condidit; pro qua deſtructa Bolſena numeratur. A

Teſſæ tres coloniæ, tres ciuitates ȩdificauerunt, quarum prima Feſula; ſecunda Luna; Tertia Cethengogia, cuius locum, cum diruta eſſet, Cortona occupauit.

Hacani ædificauerunt Monentiam, Narghatham, & Sacarmon, quarum ciuitatum nè veſtigia quidem hodie apparent: at in earum locum inter duodecim habentur Cluſium, Ruſſellæ, & Populonia. Anno ccccIxxjv. Ethurſiæ nomen corruptum eſt, & Ethruria dicta; & ſicut prius cum Cethim vocaretur, toti Regioni hoc nomen communicauerat; ita ab Ethruria noſtra ciuitate, ea ora quouſq; patent fines duodecim ciuitatum, Ethruria tunc dicta eſt. Sed ciↄ ccxxjv. Thuſcus filius Magni Herculis ex ſuo nomine Thuſciam appellauit: verum anno ciↄ cclxx. Rex Cranus Atlas totius Regionis nomen mutauit; & pro Cethim Italiam dixit, & ſe Italum nominauit. ciↄ cccc xxj Rex Ianus Coribantis filius recepit Saturnum Babilonis Regem à filio è Regno eiectum; & partem ſui Regni ipſi adſignauit, & Regem conſtituit, quod Latium Saturnus appellauit: tum primum noſtræ ciuitatis imperium diuiſum. ciↄiↄviij. Coribantes Vulturreni Aulici filius cum diu pugnaſſet cnm Pelaſgis, tandem in ſuo Regno receptis ſedes adſignauit; & quaſdam ciuitates conſtruxerunt; inter quas fuit Cære; & duabus ipſorum colonijs conceſſit, vt in ciuitate noſtra habitarent inter partem ſuperiorem, & inferiorem in duobus vicis, qui à vico Iaſij, & à foro Langiorum coniungunt inferiorem cum ſuperiori. ciↄiↄxxx. Vulturrenus recepit Meonios cum Torebo eorum duce. Cui ciↄ iↄxxxv. Regnum reliquit. Hic autem in memoriam Vulturreni noſtram ciuitatem. Vulterram, & ſe Tirrenum appellauit. Sed anno ciↄiↄlx. Tarcon Priſcus Tirreni ſucceſſor, quod Tirrenus de noſtra ciuitate optimè meritus fuiſſet, eam Tirrenam cognominauit: ciↄ iↄclxvij. Vulterrani iniquum, ſacrilegum, & impium Mezentium propter innumera eius ſcelera, & præſertim quod diuos, & ipſos Deos contemneret, eiecerunt; nam & reliquæ ciuitates Vulterranos in hoc adiuuerunt; at in primis Neuius primus Lucumon B C

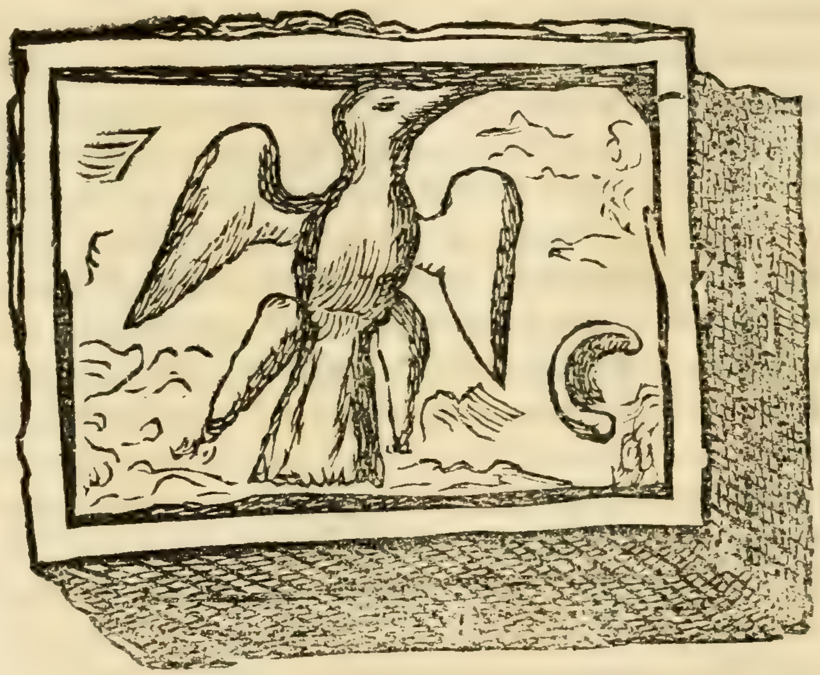
Feli-

Feſulæ, qui propter hoc Feſulanus dictus fuit; item Tarcon, qui poſtea fuit Perusinus Lucumon: Hi cum Tallo Olanio id egerunt, vt populus in Mezentium ſeditionem moueret; quem expulerunt; & ſe in libertatem vindicauerunt. Tum quælibet ciuitas ſibi annuum Lucumonem creare cæpit: qui concilio generali ſubderetur. Sub Lucumonis, & generalis concilij imperio, quod multis de cauſis ſæpè varium fuit, perſeueratum eſt, donec Thuſciæ Romani potiti ſunt. nam ex eo tempore concilium depoſitum eſt; coloniæ amiſſę; & annuus præſidens creatur, qui Senatui præſit, qui ciuitatem noſtram ijsdem antiquis legibus gubernet. A

Lidoris Felſinius Senator Vulterranus, & Augur hæc, quæ ex antiquiſſimis monumentis Hebraicis, Ethruſcis, Græcis, & Latinis, quæ in collegio Augurum, & in Curia aſſeruantur, collegit, in his chartis linteis Latinis litteris ſcripſit, & Auguribus donauit.

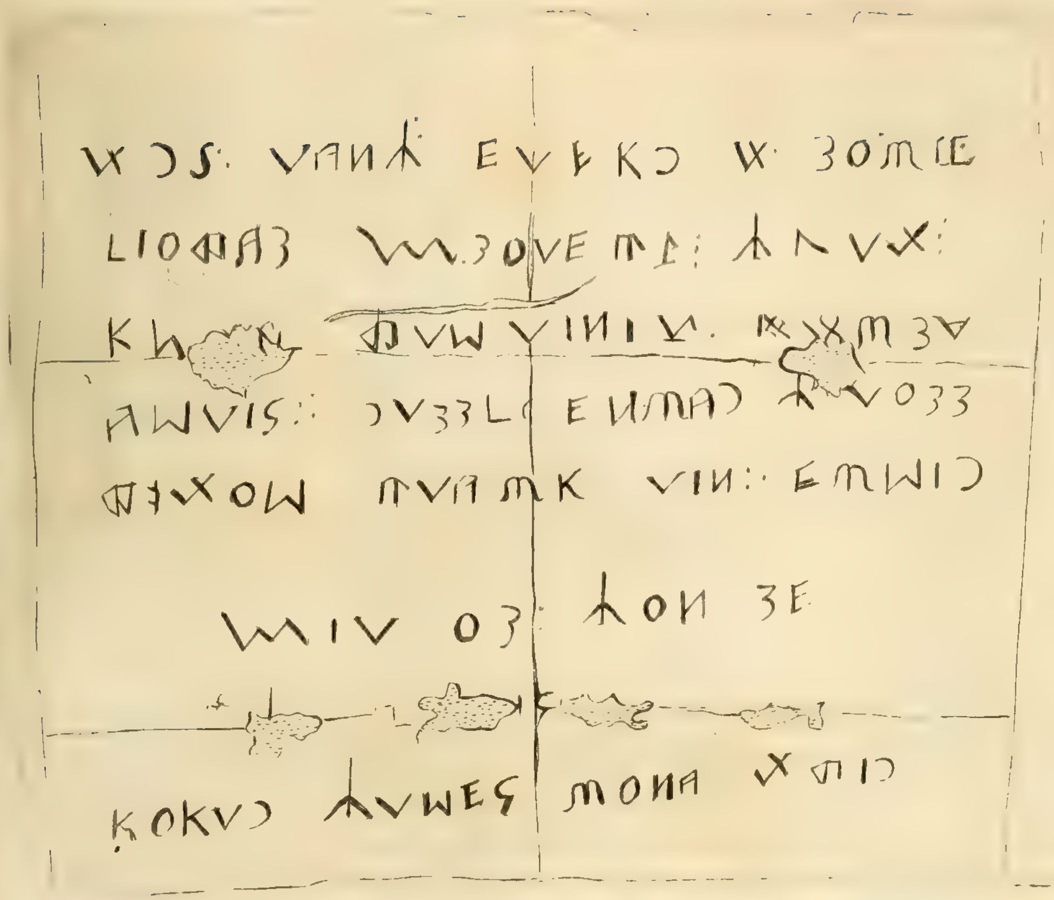
B

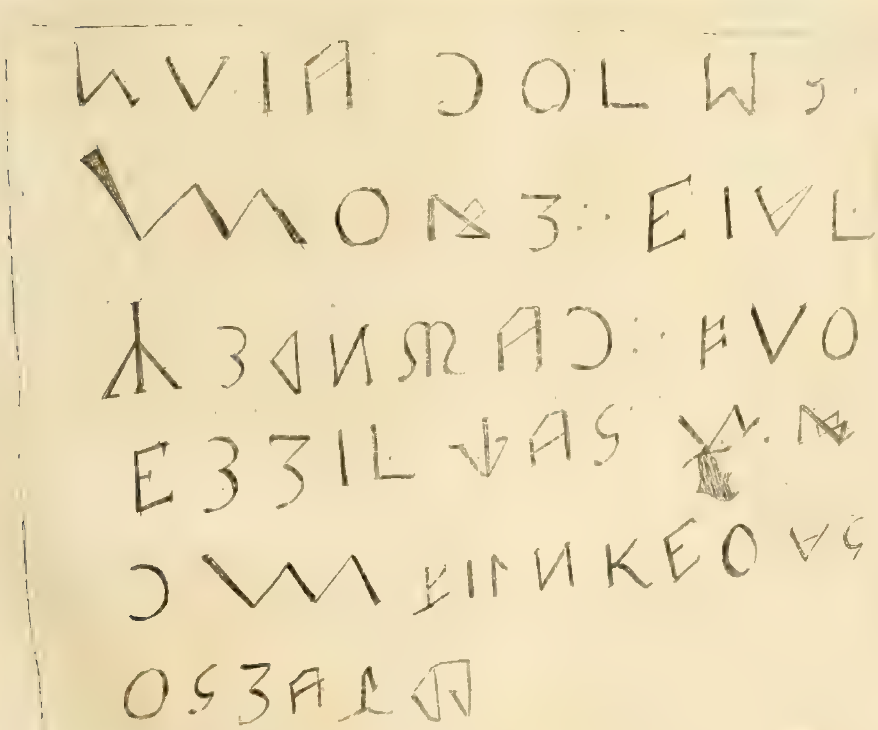
VIII. *Scarith. ſtamneit. Die v. Februarij. MDCXXXV*

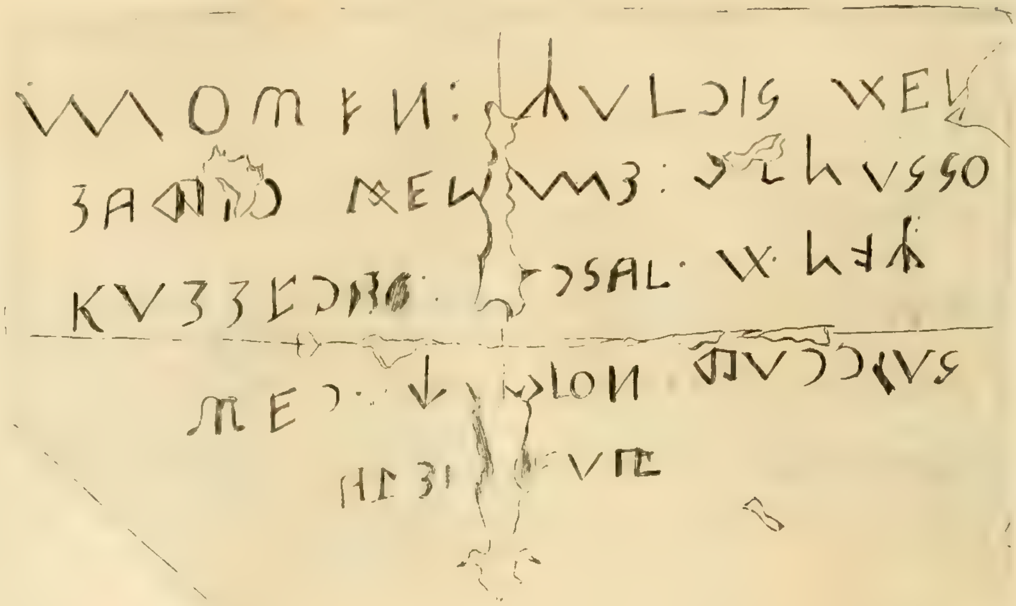
C

PENA-

A

PENATES meos mihi chariſſimos in hoc loco repoſui, nè eis Romani abuteren-
tur: iſti, familiæ meæ tutelares fideles, me, patreſq; meos ex multis periculis ſæ-
B piſſime eruèrunt; nos vero, vt par erat, eos Diuinis honoribus proſecuti, ſemper ve-
nerati ſumus. At cum ſuperiori anno Patruus meus Ancus Feſulanus in exercitu Ca-
tilinæ cecidiſſet; ego huius arcis cuſtos hùc ipſos traduxi; vt præſentes mecum eſſent
mei cuſtodes: hos ego tibi commendo moriturus: hos, vt libens cuſtodias, accipe. Hæc
monumenta, & alia multa, quæ ſeparatim de induſtria poſui, vt vno inuento, reliqua
tibi ſeruata quæreres, ea poſt Penates cuſtodiui ſemper. Sed quia Ethruſca lingua
iam iam labitur, ſcito in prima charta contineri Vulterræ, ideſt Ethruriæ ædificatio-
nem, quam in ſummo loco Vandimon Deus Ethruſcorum olim ædificauit: hunc Latini
Ianum, Syri Noa vocauère. Poſteri autem cum creuiſſent in multitudinem Cranus
Razenuus in quatuor tribus eos diuiſit; quarum tres, quarta relicta in ea Ciuitate, quę
C à Vandimone ædificata fuerat, & illam Bolturſenam dixerant, tria caſtella ædifica-
uerunt in tribus collibus; & vna quæque tribus ſuo caſtello nomen ſuum impoſuit.

Itaq; prima tribus Bolturſena dicta eſt; quæ relicta fuerat in Ciuitate Vandimonis.

Altera Betulonia.

Tertia Teſſa.

Quarta Hacanus.

Quę poſtea in vnum redegit Ianus Vandimon, Crani Nepos; & Ethruriam Ciuitatem conſtituit; quæ etiam nunc dicitur Vulterra. Eſt & aliud nomen huic ſimile; quod nulli fas eſt, reuelare; poſteris reſeruatur ad gloriam: tunc omnibus patebit: nunc ſolum Pontificibus, Magiſtro, Scribæ, & Præfecto Augurum cognitum eſt.

Id Rex Italiæ Cambiſes Hebraicis litteris reliquit duro lapidi inciſum; qui (licet

penè conſumptus, videtur tamen etiam hodie Vulterræ ad portam Solis. Sed Occus Ethrurię Rex cum corruptæ Hebraicę linguę Ethruſca Vulterrę ſucceſſiſſet, in libro ex corticibus annosę quercus Ethruſcis characteribus pręacuto ſtilo notauit. Sed cum tempus edax corticem conſumeret, in membranis delineauit Vulturrenus Cecinna, qui Vulturno in Campania pręfuit. Denique Arununs Feſulanus in hac lintea charta ſcripſit.

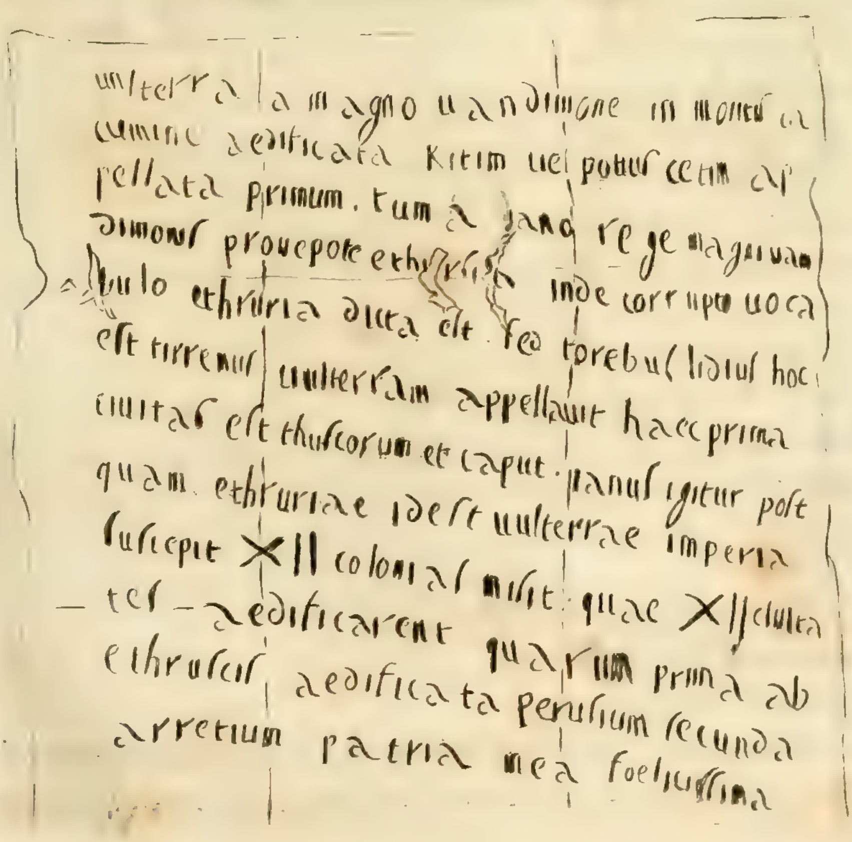
Sed in altera charta eſt ędificatio Feſulę: quam Ianus Vandimon Magni Vandimonis Pronepos ędificauit: quam Rex Vulturrenus diruit: quam Rex Cranus iterum ędificauit. Hoc monumentum, nè periret, quod, proauus meus in papyro, quę tunc ex Aſia ad nos, ſcripſerat; nec diù durare poſſet, Auus meus Antius Veſulius in lintea, vt vides diligentiſſimè conſcripſit. A

In tertia . . . . meonios . . . . patres recepiſſe . . . . antiquiſſimis temporibus . . . .
Neuius Voluſius . . . . Magiſter.
Proſperus Feſ. . . . .

Hæc monumenta, quæ in Augurum Collegio aſſeruabantur, & nulli fas erat ea videre, nec reuelare tibi repoſui: quare, ſi ego ob gratiam tui iuſtæ legi obſtiti, obſecro, vt nulli ea reueles, niſi inuitus: honorem meum, & gloriam tuam tibi commendo ego Proſperus Feſulanus.

X. *Scarith. die xxij. Martij.* MDCXXXV

B

uulterra a magno uandimone in montu cacumine aedificata Kitim uel potiuſ cetim appellata primum. tum a Jano rege magni uandimoniſ pronepote ethruſco inde corrupto uocabulo ethruria dicta eſt. ſed poſtea tirrenuſ ſorebuſ lidiuſ hoc eſt tirrenuſ uulterram appellauit haec prima ciuitaſ eſt thuſcorum et caput. ianuſ igitur poſt quam ethruriae ideſt uulterrae imperia ſuſcepit XII coloniaſ miſit quae XII ciuitateſ aedificarent ethruſciſ quarum prima ab aedificata peruſium ſecunda arretium patria mea foeliciſſima

C

VVLTERRA, à Magno Vandimone in montis cacumine ædificata, Kitim, vel potius Cetim appellata primum: Tum à Iano Rege Magni Vandimonis Pronepote Ethurſia, inde corrupto vocabulo Ethruria dicta eſt. Sed Torebus Lidius, hoc eſt Tirrenus Vulterram appellauit. Hæc prima Ciuitas eſt Thuſcorum, & caput. Ianus igitur poſt quam Ethruriæ, ideſt Vulterræ imperia ſuſcepit xij. Colonias miſit, quæ xij. Ciuitates ædificarent; quarum prima ab Ethruſcis ædificata Peruſium, ſecunda Arretium patria mea feliciſſima.

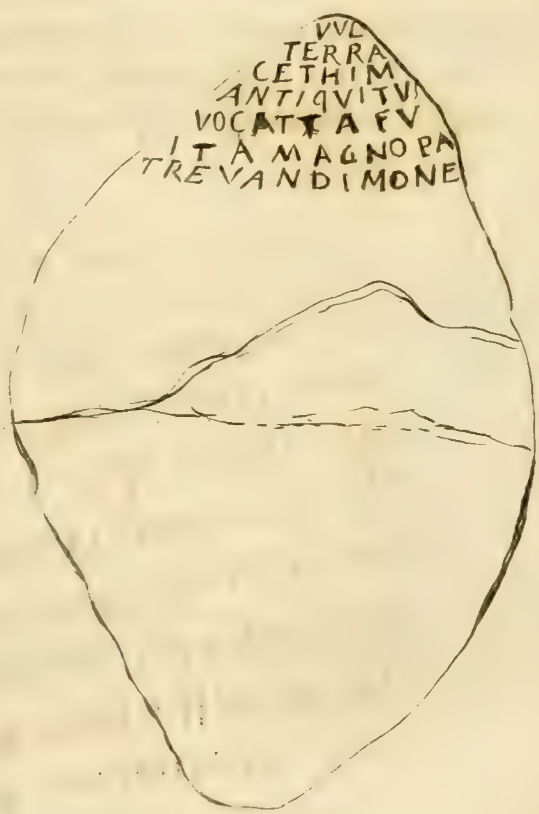
A Hoc monumentum feci, ne patriæ meæ primordia ignorarent poſteri, ego Policras Licinius Arretinus, dum in Vulterranenſi Collegio Magiſtri onus ſubſtinerem.

Has ſcripturas, quas hic ego Proſperus repono, leges, vt arbitror, libenter.

XXV *Scarith. die jx. Iunij.* MDCXXXV

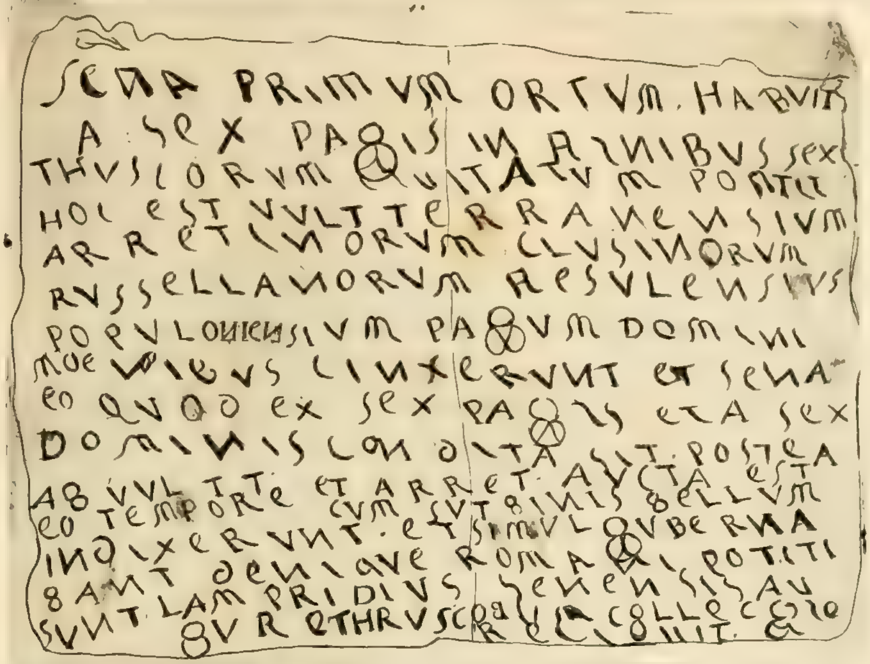
VVlterra Cethim antiquitus vocata fuit à Magno Patre Vandimone. Cethim filius Iauanis, qui à noſtra Ciuitate nomen ſumpſit, adoleſcens cum noſtris colonijs diſcedens quandam inſulam in medio maris ſupra tabulas nauigans occupauit; & ſuum, ciuitatiſq; ſuæ nomen impoſuit: quapropter Pelaſgi ad differentiam huius Inſulæ, noſtram ciuitatem, & regionẽ Kitim appellari dixère.

B

C Monumentum hoc iampridem à Rege Artabano in ſummitate Arcis Horchiæ....... quam magnis literis Ethruſcis conſcriptum, vetuſtate temporis dilapſum Aulus Quintius Vulterranus Lucumon reſtaurauit: Verum à Lucio Sylla cum arx diruta eſſet, ne periret, ego Mœcenas Cecinna Latinis literis ſcripſi, & Collegio Augurum donaui.

Sena

Sena primum ortum habuit à ſex pagis in finibus ſex Thuſcorum ciuitatum poſitis; hoc eſt Vulterranenſium, Arretinorum, Cluſinorum, Ruſſellanorum, Feſulenſium, Populonienſium. Pagum Domini mœnibus cinxerunt. Et Sena, eo quod ex ſex pagis, & à ſex Dominis condita ſit. Poſtea à Vulterranenſibus, & Arretinis aucta eſt eo tempore, cum Sutrinis bellum indixerunt; & ſimul gubernabant. Denique Romani potiti ſunt. Lampridius Senenſis Augur Ethruſcorum Collegio reliquit.

A

B

IX.
Scarith.
Die xv.
Martij.
MDCXXXV

Meos penates ad Aquilonem cuſtodi. Ad Orientem Cornua, & vaſa aurea, & argentea quære. Meridies dabit pecuniam. Librum caſu repertum religioſè cuſtodi: nam hunc fata dabunt, cum aliud quæres. Si inueneris, quia caſu, ideo precioſus.

Si diligenter quæres, inuenies multa Augurum monumenta, quæ apud me habebam, quod in Collegio Vulterranenſi ſcribæ officio fungar, nec ad ipſum Collegium tranſmittere poſſim obſeſſus. Ideo hæc repoſui, nè Romanis.

Ego Proſperus Veſulius Feſulanus.

C

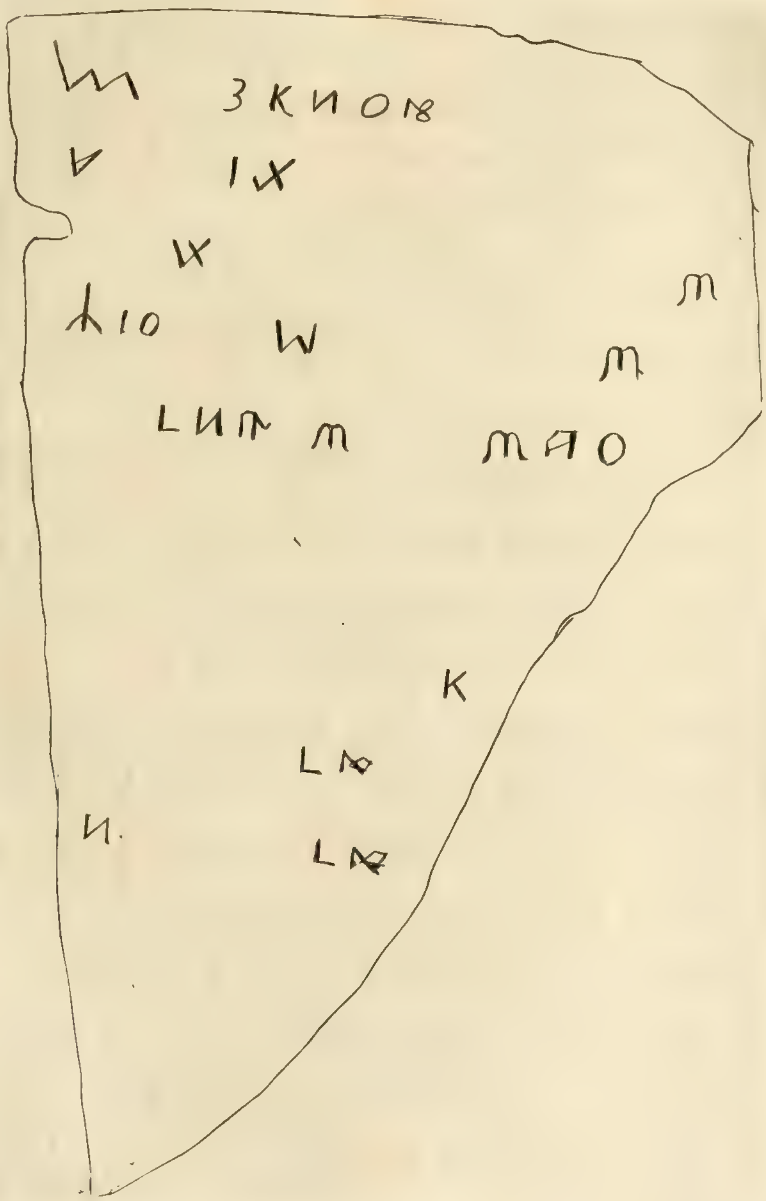
In duabus mẽbranis, quarũ hic formã vides, multò plures charac. erant; ſed adeò antiq. cõſumpti, vt vix pauci efformari potuerint.

A

B

C

A

B

C

omnia tranſeu mnia pereunt
ſola uirtuſ manet. ideo ego elbiuſ
mauruſ ciuiſ & ſenator uulterranenſ
martiſ ſacerdoſ augurumque praefectuſ
A maiorum noſtrorum aliqua egregia
facinora quae ex diuerſiſ antiquorum
monumentiſ & hebraiciſ & ethruſciſ
characteribuſ excepi ſic breuiter
latiniſ litteriſ in compendium redegi
ne ethruſcorum gloria penituſ euane
ſcat. primuſ igitur qui noſtram regio
nem habitauit fuit ezar noſter ma
B guuſ uandimon hic ex ſaga arme
nia ad noſ ueniens hanc noſtram
ciuitatem ſupra huiuſ montiſ ca
cumen aedificauit kitimque nomina
uit poſt uero · x xii · annum ab kitim
hoc eſt uulterrae aedificatione uan
dimon filiiſ nepotibuſque ſuiſ iape
C tum filium praefecit. ipſe religionem
& agriculturam exercuit. iapetuſ
quem latini uertumnum appellarunt
magogum ſecundum genitum ad
ſcitaſ. gogum tertium filium ad ſabeoſ
medan quartum ad medoſ. ſamathum
ad iones. iubal ad galloſ. moſochum
ad cappadoceſ thium ad traceſ miſit

OMNIA tranſeunt; omnia pereunt, ſola Virtus manet: Ideo ego Elbius Maurus Ciuis, & Senator Vulterranenſis, Martis Sacerdos, Augurumq; Pręfectus maiorum noſtrorum aliqua egregia facinora, quæ ex diuerſis antiquorum monumentis, & Hebraicis, & Ethruſcis characteribus accepi, ſic breuiter Latinis literis in compendium redegi, ne Ethruſcorum gloria penitus euaneſcat. Primus igitur, qui noſtram Regionem habitauit, fuit Eſar noſter Magnus Vandimon. Hic ex Saga Armenia ad nos veniens, hanc noſtram Ciuitatem ſupra huius Montis cacumen ædificauit, Kitimq; nominauit. Poſt vero xxij. annum ab Kitim hoc eſt Vulterrę ædificatione Vandimon filijs, nepotibuſq; ſuis Iapetum filium præfecit: ipſe Religionem, & Agriculturam exercuit. Iapetus, quem Latini Vertumnum appellarunt, Magogum ſecundum genitum ad Scitas; Gogum tertium filium ad Sabæos; Medan quartum ad Medos; Samathum ad Ioues; Tubal ad Gallos; Moſochum ad Cappodoces; Thium ad Traces miſit ad eas Prouincias incolendas. Ipſi vero xxviij. ſui imperij anno Gomerus Gallus eius primogenitus ſubſtituitur: huic mortuo anno LXiij. Ochus Veius filius ſucceſſit. Hic multa vehicula, & vlerda fabricauit, in quibus Populi habitarent; Cicolamq; in Veientibus conſtruxit; atq; eò quatuor tribus miſit; & arcem in hac Ciuitate ædificauit, & turres. Sed anno Regni eius L. Cameſes ex Ægypto cum magna colonum multitudine ad nos veniens cum Ocho decertauit: Kitimq; Regnum occupauit; & coloni, qui cum eo erant, Aborigines dicti ſunt. Sed Vandimon ob filij impietatem, & ſcelera illum eiecit: Ianum Gomeri filium Regem conſtituit; Olimpumque ſacrauit. Ianus locum Aboriginibus adſignauit; Ianiculum ędificauit; horas inſtituit: annos ordinauit; lx. annos regnauit; Eique mortuo Ochus filius ſucceſſit, qui multos ex Aboriginibus eiecit; Kitimque à noſtræ Ciuitatis nomine Regionem omnem vocauit. Vandimon autem Ochi anno xxij. in Cœlum tranſlatus eſt. Et poſt xj. annum eidem Ocho Cranus Razenuus ſucceſſit: Hic Magni Vandimonis filius: Hic Vrbem in quatuor tribus diuiſit: & tria caſtella in tribus collibus ædificata ſunt: Huic ljv. annis tranſactis Vulturnus filius ſubſtituitur; qui montes Vrbi circumſtantes habitationibus repleuit: & poſt xlv. annum Ianus Vandimon filius ei ſubrogatus eſt: qui Magnum Vandimonem Diuinis honoribus cępit honorare: Templum ei conſecrauit. tria caſtella ciuitati coniunxit, & mœnibus cinxit. Vrbem Kitim Ethurſiam nominauit. xij colonias, tres ex vnaquaq; tribu elegit, quæ duodecim ciuitates ædificarent. Denique anno liiij. Aruns fratri eſt ſubſtitutus; qui ædificauit Vultraium; ornauit Templum Vandimonis; eique lacum ſacrauit: Ethurſiam ædificijs exornauit; & anno xv. à Meſappo è Regno pulſus eſt: ſub cuius imperium Hebraica lingua corrumpi cæpit. Verum, quatuor ſupra xxx. tranſactis annis, Ochus, occiſo Meſappo, Rex appellatus eſt; qui, Vulturno filio cum parte

A

B

C

Regni

Regni rebellante, Cambiſem alterum filium hæredem inſtituit;& contra Vulurnum ducem . Sed anno octauo poſt ſuſceptum Regnum mortuus eſt; & pro eo Cambiſes regnauit. Verum cum Razenam filiam Vulturreno Aruni Regis nepoti negaſſet, cauſa fuit, vt multi procerum deficerent. Vulturrenus autem Vultraium cum ſuis aufugit; poſtea Aboriginum, & Veientum ope Arretium occupauit: ibi ſuam Regiam conſtituit; Ethurſiam Ciuitatem, quæ corrupto vocabulo Ethruria dicta eſt, obſedit; verum tertio menſe Arretium redijt; Templumq; Aretiæ Ethruſcorum Deæ dicauit. Tandem Cambiſes, poſtquam xxjv. annos regnauit, mortuus eſt; & ipſe Regnum obtinuit. Sed
A poſt xij. annos improuiſa morte,non ſine veneni ſuſpicione,ſublatus fuit: Eiq; Ianus Veius Occi filius ſucceſſit; qui Veſtæ Templum ſacrauit; & Veſtales virgines inſtituit. Hoc regnante Ethruſcorum colonię Vetuloniam ædificarunt: cum Celtiberis per tres annos decertauit, quos deuictos ſuę ditioni denuo ſubiecit. Artabanus patruo ſucceſſit anno xlij. quando Ianus deceſſit. Hic Galatum vires fregit: & primum ſacrorum Pontificem creauit Sagum Tuſconem; qui poſtea in vnaquaque Ciuitate Pontificem vnum elegit. Verum Artabanus xlj. imperij ſui anno moritur; & filius Cambus ei ſubrogatur; qui ex omnibus ſuæ ditionis ciuitatibus virum vnum apud ſe retinuit, ex Eth-
B ruria verò quinque; quorum conſilio imperium adminiſtraret: contra Celtos omnibus viribus pugnauit: Denique pax conſecuta eſt. Anno xlv. mortuo filius Oſcus ſuffectus; qui Cretenſes inter ſe diſſentientes caſtigauit; Aulam Regiam Ethruriæ ædificauit; Arcem maximam ad littus propinqui maris fabricauit; Arinnam Veſtalem fecit; Montanùm Aboriginum tumultus ſedauit; Cellulam, Voltem, Droliumq; Ethruſcorum caſtella condidit. xxxv. annos regnauit. Poſtea Regnum eius filius Arentius tenuit; & poſt xl. annum morte præoccupatus,Tuiſco fratri reliquit; qui in proximas Inſulas plures colonias miſit: Cranum Razenuum Diuinis honoribus veneratus eſt. Hoc regnan-
C te Salinæ inuentæ ſunt propè Regiam ciuitatem: tandem anno xx. Occus filius ſucceſſit; & triginta ſex ſalinarum æ.........

XI. *Scarith. die xxij. Martij. MDCXXXV*

Has Hiſtorias, quod tibi vſui futuras,cognoui, tibi repoſui ſoli; ſerua tibi fideliter: & ſicut in Collegio noſtro cuſtodiebantur, cuſtodi; nam ipſum Collegium (heu) deficiet, vt video.

Principium Alibi.

Ego Proſperus huius Arcis Cuſtos.

dificia conſtruxit; & in monte caſtrum, quod Salinarum dictum eſt, conſtruere cæpit. Hic Regni anno *xxvj*. ſine liberis moriens, Vulturrenum ex ſorore nepotem hæredem inſtituit: Ab hoc Vulturreno Cecinnarum Familia origi-

nem

nem duxit. Hic imperij ſuſceptis gubernaculis,ex noſtræ ciuitatis prudentiſſimis viris xij. in Sagos elegit. Caſtrum Salinarum perfecit: flumen Chatom Cecinnam appellauit; Feſulam ter rebellantem diruit: Arim Ianum auxit; fines Regni in littore maris turribus muniuit. Verum xxxvj. annis tranſactis Ianus, ex primi Vulturreni genere, Rex conſtituitur, & ex quinque vltimi Vulturreni filijs quatuor occidit; quintus dolo Nutricis vitam inuenit. Rex igitur Ianus colonos ex Ethruria in Hircaniam miſit: Sabatium Sagum cum ſuis Armenijs perbenignè recepit; & Ianiculum ad habitandum adſignauit. Ab hoc Sabini dicti ſunt: Cranam filiam Aboriginibus præfecit;à quibus Regina acclamata eſt: qui literas, & ſacras cęremonias docerent, inſtituit. Huic poſt xxvj. annum Cranus Ianiculus eius filius ſubſtituitur, qui ſorori defunctæ ſolemnes exequias celebrauit,infra Deos eam numerauit: Siluam Ianiculo propinquam ei dicauit: diem illum ab omnibus ſolemnibus ſacrificijs honorari præcepit. Et poſt multas clades Celtiberos ſuperauit. Deniq; ſenex Regni eius anno Ljv. filium Arunum Regem conſtituit;qui ex Ethruria ciuitate tres colonias elegit, à quibus ſenes Aruntini, Rullenſes, & Fidentiani dicti ſunt. Armenos Griſonios excepit,eiſq; Peruſium ſedem adſignauit; quam ciuitatem ipſi auxerunt. Auſonem cum claſſe inuitus Arunus recepit;eiq; locum in regno dedit ad Orientē: inſuper apud Vetuloniā magnam ſiluam Crano ſacrauit. Vandimoni, & Vertumno aliud Templū propè Ethruriam regiam ciuitatē ædificauit: & tandem moriens filio Tagot Tegeti an. Lxiij. Regnum reliquit. Hic Thuſcorum fuit magnus Aruſpex. Collegiū Augurum Ethruriæ inſtituit: Contra Phætontem Ægiptiū decertauit;cui tandem in Mediterraneis locis ſui Regni,vt habitaret, cōceſſit; verum Phæton Eridanū oppidū,à quo flumen Eridanus appellatus eſt, conſtruxit;& Ligure filio,à quo Ligures dicti fueruut, relicto, in Ægiptum redijt. Eo tēpore in Regno Tegetis ignis exarſit;& Hiſtribus, Cimeis, Veſuuijſq; magnum attulit detrimentum. Tegetes autem anno xlij. deſideratus eſt: cui Sicanus,qui ex Celtiberis in Kitim, hoc eſt in Italiam venit, & Aborigines ſuperauit,per fraudem ſucceſſit; cum Ligure decertauit;poſtea fœdus cum eo pepigit. Ligur Cidnum,Eridanum,& Genuinum,qui ciuitatem maritimā ędificauit,contra Hiſtros miſit,ſuperauitque. Sicanus Ianigenam Horchiam non longè ab Ethruria ędificauit;atq; illuc tres colonias ex quarta tribu ſelectas miſit. Tādem anno xxx. è Regno pulſus eſt; & cum ſuis in Trinacriæ Inſulam ſe ſe recepit. Luchij Enachij Gigantes Liguris auxilio Regnū adepti ſunt, & cxxx. annos tirannidem crudeliſſimam exercuerunt; opulentisſimum Regnum deuaſtarunt;non ſolum in homines, ſed in Deos immanes, Templorum pretioſa ſibi addicarunt: quilibet eorum,aut aliquam ciuitatem,aut oppidum, aut caſtrum gubernabat: cum ipſo Ligure decertarunt;ipſum vicerunt: qui poſtea ab Enachijs deficiens ſibi adeptus eſt eam Prouinciā,quę à ſuo nomine Liguria vocatur. At Enachij quatuor Ciuitates,eorū imperio non obtemperantes,diripiunt.

A

B

C

in Ethruria ciuitate quatuor dominabantur: tum primum ſeditiones ciuiles. Aulicus Tegetis pronepos contra Enachios dux, occiditur. Tandem Oſiris, qui & Apis, iuſtus ille Ægiptiorum Rex indigenùm, & Ethruſcorum ope Enachios vicit; & diù in altiſſimis montibus obſedit, donec ſe dederent: quapropter mõtes illi Apẽnini dicti ſunt. Oſiris igitur ab omnib. Rex acclamatus, regnũ à Tirannis dirutum cum reſtauraſſet, & nepotẽ Leſtrigonem Regem conſtituiſſet, an. x. in Ægiptũ reuerſus eſt. Verum Leſtrigon Auo ingratus in eius mortẽ cõſpirauit; & frater Forcus Neptuni filius ex Ethruria colonias miſit in Ligures; atq; ſimul cũ Vetulonijs, Volſinijs, & Veientib. in Inſulas, quas Cadoſcenes vocauit (hodie vero Corſica, & Sardinia) trãsduxit. Poſt annos xxv. Hercules Libius Oſiris Aegiptij filius contra Leſtrigonem ad vlciſcendam patris mortem

A venit; Rexq; appellatus eſt. Hic trans Apenninum occupauit: poſtea cum Leſtrigone apud flumen Arnum dimicauit; eumq; fugauit: Latiũ occupauit, Aboriginibus vltro dedentibus. Tandem Leſtrigonem occidit; & triumphans per Portã, quæ poſtea ex ſuo nomine dicta eſt Porta Herculis, in Regiã Vrbem ingreſſus eſt. Tandem poſt x. annum Leſtrigoneis omnib. extinctis, quieuit: xx. sũmo ocio regnauit. oppida Muſarnũ, Gedroſiam, Carmaniãq; ædificauit. Arnos Libarnos fundauit; deniq; filio Thuſſo, qui corrupto vocabulo Thuſcus dicitur, ex Scithia accerſito Regnum conceſſit; & ad Celtiberos redijt. Thuſcus

B autẽ, qui ſuo nomine Thuſciã nominauit, miſit Gallum filium in Sicaniam cum Ethrùſcorũ colonijs quatuor: ſubditos militiã docuit: Templum propè Vrbis mœnia Herculi patri ſacrauit: Leſtrigonis fautores depreſſit: & tandem xxvij. anno ei Althæus filius ſubrogatus eſt; qui ob nimiam immanitatem trucidatus fuit Regni eius anno vij. poſt quã ab Heſpero, qui è Celtiberùm Regno à fratre Crano Atlante eiectus fuerat, ter fractus, victuſq; fuit. Poſt Althæũ Heſperus Rex eligitur: ſed Thuſci Ianum Cambum Cogirum ex antiqui Cãbi ſtirpe quamuis puerũ cupiebãt: verũ cum intelligerent Atlãtem bellũ parare, Heſperum Regem, & in pueri cuſtodẽ receperunt; qui cum fratre Atlante Thuſcorũ ope in gratiã redijt. Verinũ Vultrai colonũ in filiũ adoptauit, à quo Vera fami-

C lia deducta eſt. Verum an. xj. Heſpero mortuo Cranus Atlans relinquens Celtiberis filiũ Sicorũ, fratris Regnũ ſuſcepit; quod Italiã nominauit: Electrã filiã Iano ſpopondit: Romam alteram filiam Aboriginum Proreginam conſtituit, quæ Romę caſtellũ cõdidit. Morgetẽ filiũ Vmbribus præfecit Feſulã iam pridem dirutam reædificauit: plures colonias trans apeninũ miſit: Capenam oppidũ fabricauit. Tandẽ xjx. anno moritur; cui Morgetes ſucceſſit, qui Romaneſſum nepotẽ Aboriginũ Proregem cõſtituit. Ille vero ab Italico imperio cũ Aboriginib. defecit, & cõtra Morgetẽ pugnauit, qui Feſulæ, vbi habitabat, anno xx. deceſſit; cui Ianus Cambus ſucceſſit, qui Romaneſsũ in carcere veneno occidit. Iaſium coritũ cõſtituit; qui poſt patris mortẽ, quæ an. xxxiij. ſubſecuta eſt, Rex appellatus fuit: hic per quinquẽnium cũ Celtis pugnauit, ſuperauitq;

Et Al-

Et Almanam Lugdi illorum Regis filiam in vxorem duxit: hoc regnante ſeditiones, & bella oriuntur inter ipſum Iaſium, & fratrem Dardanum; qui, quamuis Primogenitus non eſſet, Regnum attentabat; quia frater natus erat, antequam Pater Regni ſuſcepiſſet diadema; ipſe verò regnante Patre natus eſſet: quarè ad pugnã veniunt: Regnum diuiſum eſt. Dardanus Feſulæ, Iaſius Ethruriæ ſeſe recipiebant: Siceleus, qui à Celtiberis mediator venerat cum Iaſio conſentiebat; quarè Dardanus dolo Iaſium anno L. occidit, & in Samotraciã fugit. Patri Iaſio Coribantes ſucceſſit; Quo poſt xlviij. annum defuncto; Ianus ſubrogatur. Hoc regnante ſumma pace gaudebant Itali. Hic Saturnum Magnum à filio è Regno pulſum honorificètiſsimè recepit: Eiq; Regnum in Aboriginibus adſignauit, quod Latium dictum eſt: hic primus æs ſignauit. Poſt xj annum Occus Aulicus Ethruriæ ciuitatis primarius Rex electus fuit: hic primum lictoribus vſus eſt; Ei anno xx. ſubſtituitur filius Volturrenus, qui Ethruriȩ Senatores ↄc. inſtituit; quod ſimiliter fecit in alijs Thuſciæ ciuitatibus: cum Pico Latij Rege dimicauit. Vulturnum in Campania, quod oppidum Pater ædificare cæperat, perfecit. Denique anno xlij. Elbio filio regnum reliquit: qui à Pico Latij Rege in Ethruria ciuitate obſeſſus fuit. Sed Pico mortuo Latinos fugauit: & tandem anno xv. ei Coribantes frater ſucceſſit. Hic cum Pelaſgis decertauit: eiſque poſtea conceſsit, vt Agillam ædificarent: poſt annum xxj. Vulturreno nepoti regnum reliquit. Vulturrenus autem Meonios perbenignè accepit; & in ſingulis Thuſciæ ciuitatibus diſtribuit: Torebum vero eorum ducem apud ſe retinuit; eique anno jx. moriens regnum reliquit. Verum Torebus, qui Tirrenus ob Vulturreni memoriã vocari voluit, Ethruriam VVLTERRAM nominauit, eamque pulcherrimis ædificijs ornauit; Theatrum maximis ſumptibus ædificauit: & poſt xxiij. annos Tarconti Priſco Vulturreni nepoti regnum reſtituit; & in filium adoptauit: ſimulque cum eo Agillam à Pelaſgis recuperauit. Tarcon autem ſine liberis decedens Abanti ob patrui Tirreni merita Regnum reliquit. Ab hoc noſtra Maurorum Vulterrana Familia ortum habuit: hic Dardaniam à Tarconte ædificatam habitatoribus repleuit. Caput Abantum condidit: in Cæritibus (hoc vocabulo etiam Agillini vocantur) habitauit. Huic xv. annis tranſactis Olanus filius ſubſtituitur, qui Mediolanum ædificauit; & anno vj. deceſsit: cui Veibenus Tombleius ex ſorore nepos ſucceſsit. Tombleia Vulterrana Familia ab hoc orta eſt: hic propè Lunenſes Tombleium oppidum condidit. Vmbri defecerunt. Ducentos Liguriæ proceres deficere cogitantes damnauit. Mediolani mortuus eſt anno xjv. filius Oſcus ſucceſsit: hic cum Vmbris pugnauit; qui inferiores fuère: ſed pecunia in libertatem ſe ſe vindicauerunt. Vulterræ fanum Marti dicauit; Collegium Auguribus, & Aruſpicibus ædificauit intra Vrbem propè mœnia ad Occidentem: duas colonias ad Vo-

A

B

C

icos miſit; & poſtquam Sardos viciſſet anno Regni eius xviij. moritur. Tarcon Velleiæ ſororis filius ſucceſſit: hic ſæpiſſime Vetuloniam incoluit; vbi palatium regium conſtruxerat. Marſiæ Regis Caccum Legatum excepit, qui poſtea Megalis Phrigij opera Vulturnum, Campaniamq; occupauit. Euandro conceſſit, vt ciuitatem ædificaret. Decertauit cum Fauno Latij Rege: deinde fædus cum eo pepigit: Herculem Græcum honorificentiſſimè Vulterræ recepit; qui pro Euandro contra Caccum pugnauit. Verum Tarcon poſtea diſcedentem ſacris honoribus honorauit. Tandem anno xij. Tiberino Regnum reliquit; qui Pelaſgos deficientes è Regno eiecit. Ocnum filium cum Ethruſcis
A colonis ad Mantuam ædificandam miſit. Piſeis, Peloponneſiacis populis conceſſit, vt inter Arnum, & mare oppidum ędificarent. Tiberinum caſtrum apud Tiberim condidit: tandem anno jx. Mezentius patri ſucceſſit, homo impius, & ſuperbus, qui Diuinos honores ſibi arrogabat. Hoc tempore populi, qui hodie Inſubres dicuntur, Apennini, Volſci, Sabini, Ligures defecerunt. Mezentius multos proceres iniuſtè damnauit: ex plebeis, & popularibus plurimos occidit: quapropter Vulterranenſes in eum coniurauerunt; & Peruſinorum, Arretinorum, Feſulenſium, Lunenſium, Populonienſium, Ruſſellanorum, Cortonenſium auxilijs freti eiecerunt; qui in Latium ad Latinum Regem ſe recepit: deindè Cærem ſe contulit. Cęrites, Volſinij, Cluſini, Bolſinenſes
B à reliquis Thuſcis defecerunt. Denique Cærites deterriti iterum Mezentium expulerunt; qui ad Rutulos confugit; & ab Æneá Troiano ſimul cum filio fuit occiſus. Et hic regum finis.

Hæc ego Elbius Maurus Augurum Præfectus Collegio donaui.

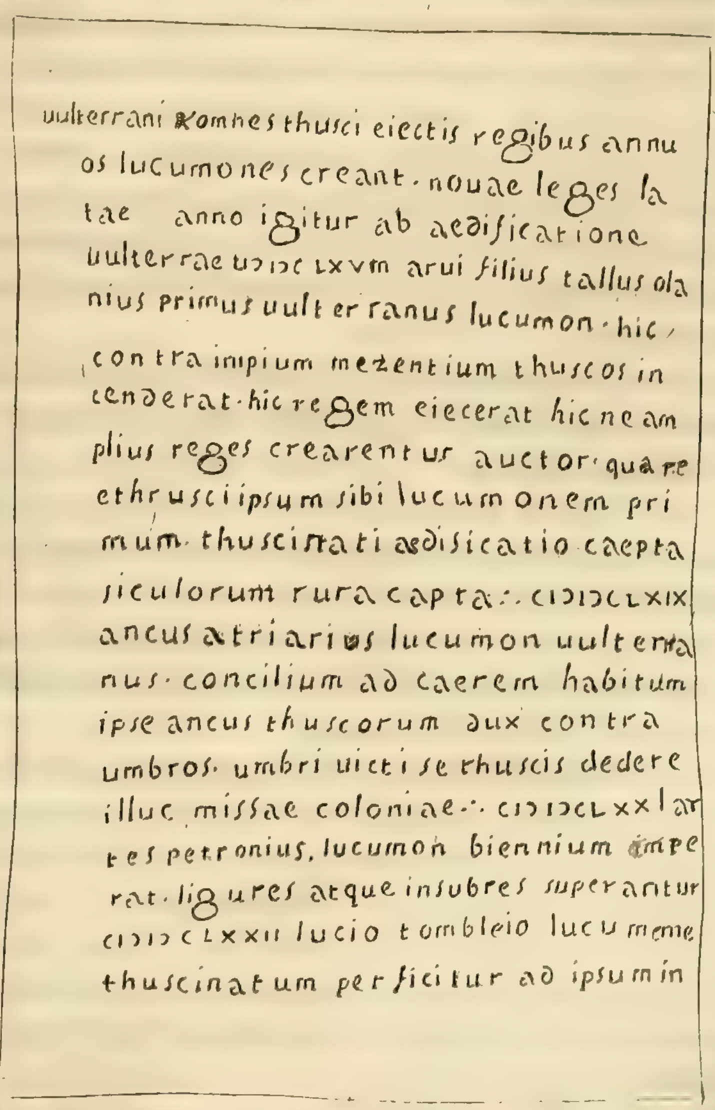
C

In

In hoc libro eſt pars eorum, quæ geſſerunt Lucumones à principio: Auctor eſt Aruns Petronius.

Proſperus cuſtos Arcis Scornelli.

LXV. *Scarith. die xviij. Septemb.* MDCXXXV

uulterrani &omnes thuſci eiectis regibus annu
os lucumones creant. nouae leges la
tae anno igitur ab aediſicatione
uulterrae ciɔiɔc lxviii arui filius tallus ola
nius primus uulterranus lucumon. hic
contra impium mezentium thuſcos in
cenderat. hic regem eiecerat hic ne am
plius reges crearentur auctor. quare
ethruſci ipſum ſibi lucumonem pri
mum. thuſcinati aediſicatio caepta
ſiculorum rura capta. ciɔiɔclxix
ancus atriarius lucumon uulterra
nus. concilium ad caerem habitum
ipſe ancus thuſcorum dux contra
umbros. umbri uicti ſe thuſcis dedere
illuc miſſae coloniae. ciɔiɔclxx lar
tes petronius. lucumon biennium impe
rat. ligures atque inſubres ſuperantur
ciɔiɔclxxii lucio tombleio lucumone
thuſcinatum perficitur ad ipſum in

VVlterrani, & omnes Thuſci eiectis Regibus, annuos Lucumones creant: nouæ Leges latæ. Anno igitur ab ædificatione Vulterræ ciɔiɔclxviij. Arui filius Tallus Olanius prim⁹ Vulterranus Lucumon. Hic contra impium Mezentium Thuſcos incenderat; hic regem eiecerat; hic nè amplius Reges crearentur, auctor: quare Ethruſci ipſum ſibi Lucumonem primũ. Thuſcinati ædificatio cępta. Siculorum rura capta. A

ciɔiɔclxjx. Ancus Atriarius Lucumon. Vulterranus. Concilinm ad Cærem habitum. Ipſe Ancus Thuſcorum dux contra Vmbros. Vmbri victi, ſe Thuſcis dedère: illuc miſſę colonię. B

ciɔiɔclxx. Lartes Petronius Lucumon biennium imperat. Ligures, atque Inſubres ſuperantur. C

ciɔiɔclxxij. Lucio Tombleio Lucumone Thuſcinatum perficitur: ad ipſum incolendum duo millia hominum miſſi. In Inſubres coloniæ. A Vulterranis Naues tres Græcorum captæ.

ciɔiɔclxxiij. Annius Moriconius biennium Imperij gubernacula ſubſtinuit. Poſt adauctum Thuſcorum imperium Mantua à Vulterranis, Feſulanis, & Ar-

reti-

.etinis aucta eſt: & Verona ab ipſis Vulterranis ædificari cæpta.

cıↄıↄclxxv. Luccius Verus Lucumon, Veronæ nomen impoſuit. Thuſcorum imperio ſubditi populi numerantur. Vulterrani ducenti quinquaginta ſeptem millia, & ſexcenti triginta quatuor. Coloni Vulterrani decies centena millia nongenti octuaginta quinque: Cæteri Thuſci, & ipſorum coloni nonagies ſepties centena millia ſexcenti viginti ſex. Ad Lacum Larium, & in Vallem Volturrenam coloniæ. Mezentium Cærites iterum expellunt. Æneas Troiugena poſt patriæ incendium in Italiam.

cıↄıↄclxxviij. Aruus Dorius Lucumon Parmam ædificauit,& colonias miſit. Feſulæ concilium generale. Diſcordiæ inter Lucumones. Alij Turno, álij Æneæ. Thuſci populi in partes. Tarcon Peruſinus Lucumon, qui contra Mezentium dux fuerat conſtitutus, pro Ænea arma ſumere iubetur. Arretini, Volſinij, Bolſinenſes, & Cortonenſes Turno fauebant. Æneas victor; Turnus cecidit.

cıↄ ıↄclxxx. Larte Cecinna Lucumone concilium apud Ianiculum. Contra Antenorem bellum; qui Thuſcorum colonias eiecerat, quæ Adriatici maris littus incolebant.

cıↄ ıↄclxxxj. Aruno Atriario Lucumone pepigitur fœdus cum Antenore: Locus ei conceſſus. Celſinum ædificatum. Biennio gubernauit; quod & ſequentibus conceſſum.

cıↄ ıↄclxxxiij. Olbius Pomarius Lucumon Vulterræ concilium cogit. Colonijs leges iubentur. Bennus Atriarius Pontifex Maximus moritur. Elbius verus nouus Pontifex creatur.

cıↄ ıↄclxxxv. Tibur Cecinna gubernauit. Volſinij concilium. Cum Henetis pugnatum. Eodem Tibure Thuſcorum duce fœdus initum.

cıↄ ıↄclxxxvij. Volturrenus Fidentius, ſuſceptis imperij gubernaculis, Saturniæ habuit generale concilium. Cum Henetis pugnatum iterum; quod pacta non ſeruauerint: demum induciæ. Contra Diomedem Græcum bellum geſtum; nam Volturno infeſtus multa damna inferebat.

cıↄ ıↄclxxxjx. Aruns Maurus Lucumon. Arretij habitum concilium. Duodecim ciuitates duodecim colonias in Campaniam misère. Vulturnum à Vulterranis auctum. Ab Aſcanio Latinorum Rege ad Vulterranos Legati orantes, vt Augures Albam mitterentur: ſolemniter in Templo Martis cum ipſis legatis pro Aſcanio fœdus pepigitur.

cıↄ ıↄcxcj. Dum Fullus Tombleius Lucumonis munus perageret, Thuſcinati arx conſtruitur. Farneta muris circundata.

cıↄ ıↄcxciij. Ennius Petronius Lucumon contra Samnites Thuſcorum dux, ipſos ſuperat. Vulterrana curia maximis ſumptibus reædificatur, & augetur.

cıↄ ıↄcxcv. Tibur Cecinna iterum Lucumon. Ethruſcorum Naues ex

Aphri-

Aphrica præda onuſtæ. Diſcordiæ inter Vulterranos in electione noui Lucumonis; Tibur Cecinna Menippum fratrem, Elbius Verus Pontifex Maximus Lartem Verum patruum optabat: at exactis ſex menſibus duobus ambientibus, tertius, qui nec id cogitabat ex Volſinijs Iaſius eligitur.

ciↄ iↄcxcvij. Iaſio xviij. menſibus imperante nihil actum eſt, quod fuerit memorię committendum. Sed in eligendo ſucceſſore Senatores adeò diſcreparunt, vt parum abfuerit, quin ciuiles diſcordiæ excitarentur. Tibur, & Menippus, quod ſic Iaſius mandauerat, in vincula coniecti: verum ipſorum fautores eos liberant. Iaſius eiectus: Elbius Maximus Pontifex clam occiſus.

ciↄ iↄcxcviij. Menippus vi Lucumon creatur. Ornus Aulicus Pontifex. Vetuloniæ concilium. Liguribus bellum indicitur; nam defecerant. Menippus Imperij anno ſecundo moritur. A

ciↄ iↄccj. Aruns Maurus ſecundo Lucumon. Genua capta, & deprædata. Murgij arx ædificatur.

ciↄ iↄcciij. Dum Vulterram regeret Lambius Dorius, Idia Aulica veſtalis impudica viua ſepulta eſt. Hic Ennium Maurum, & Lucium Dorium, qui Arretinorum iurgia ſedarent, miſit: Pagum Scarnij muris cinxit, qui poſtea Coccianum appellatum.

ciↄ iↄccv. Antes Aulicus vulterranus Lucumon. Vulterræ habitum concilium, in quo actum eſt de ſedandis Arretinorum, & Feſulenſium diſcordijs. Ancus Tunidicus Feſulenſis Lucumon occiſus. Feſulenſes contra Arretinos arma ſumpsère. Antes à Morcho Dorio Iunonis Sacerdote occiſus: ſimulauit Morchus coniurationem, quam ei ſecretò detegeret, credidit Lucumon; Morchi mala mens, & praua voluntas in Lucumonem conſpirauerant; id illi Morchus detegit; ſed non prius detegit, quam manus percuſſerit, ferrum occiderit. At prius ſimulatis verbis, quam ictu ferri cecidit Antes. *Quem non fallerent ſimulatæ fidelitatis verba mendacia*! Tum nobilium ſeditio: tandem vera factio ſuperior. B

ciↄ iↄccvii. Aruns verus Lucumon. Lunę concilium actum. Ipſe Aruns dux Gaietam obſedit; cepit. Aſcanius id ægre tulit: legatos miſit: Gaieta reſtituta.

ciↄ iↄccix. Aruns Maurus tertiò Vulterrani populi imperia ſuſcepit. Aſcanius Albanorum Rex imparatam Coniram occupauit. Concilium coactum Vulterræ. Albano bellum obnunciatum. Alcus Alnotius Arretinus Lucumon eligitur dux; parum honeſtè repulſus: tandem conueniunt. Inter Thuſcos, & Latinos fines terminantur. Aruns moritur. C

ciↄ iↄccxi. Comœtus Vulturrenus ſucceſſit Arunti. Populoniæ habitum concilium. Hiſtribus, & Carnis bellum illatum. Aruns Tolumnius Lucumon Cluſinus declaratus belli dux. Ornus Maximus Pontifex mortuus eſt: huic ſub-

ſtititur

ſtituitur Albanus Maurus Aruntis filius.

cIɔIɔccxiij. Alcus Felſinius nouus Lucumon creatur. Aruns Tolumnius,cum in bello parum profeciſſet, reuerſus eſt. Concilium Peruſii. Oſcus Maurus Equitum Magiſter cum Nauibus Thuſcorum ſimul iunctis à concilio in Epirum miſſus, ad Corcyræ Inſulam appulit. Caſſiopem,& Corcyram captas incenderunt: at tertio anno Nauibus præda onuſtis Thuſcinatum reuerſus eſt. Alcus triennij ſubſtinuit imperium.

cIɔ Iɔccxvj. Lucumon Ocnus Volturrenus, & Maximus Pontifex ſacrorum cauſa diſcordes. Augurum Præfecto cauſa commiſſa eſt; qui pro Pontifice

A ſententiam tulit. Salinarum fontes maximo æſtu aruerunt: quare magna Salis penuria. Vulterranorum Naues duas Dalmatas cæperunt.

cIɔ Iɔccxjx. Alcus Felſinius iterum Lucumon electus. Feſulæ concilium: Veientibus, & Vetulonijs Lucumon conceſſus. Sub duce Murno Felſinio Alci filio Felſinia ædificata eſt.

cIɔ Iɔccxxij. Mutius Dandolius munus Lucumonis inijt. Saturniæ concilium habitum, in quo bellum decretũ contra Siluium Latinorum Regem; nam Thuſcorum fines infeſtabat. Ardea, Arcium, & Cloſtrum capta.

cIɔ Iɔccxxv. Creatur Lucumon Plemmus Ceſius. Latinorum bellum non dimiſſum: maritimis locis Internum vſque noſtri potiti: & niſi pacem petiſſet

B Siluius, vſque Lauinium, & Albam excurſionem feciſſent Thuſci.

cIɔ Iɔccxxviij. Diſſidium inter Sutrinos, & Bolſinenſes exortum;quare Aulus Cecinna Vulterranus Lucumon cluſij Concilium coegit. Vulſinii Suanam ædificarunt.

cIɔ Iɔcc*xxx*j. Oſco Atriario imperante magnam annonæ caritatem peſtilentia horribilis conſecuta.

cIɔ Iɔcc*xxx*iv. Adraſto Tombleio Lucumone Lunæ concilium: agitur de pace inter Parmenſes,& Pacantinos; nam diù ſimul pugnauerant. Tertius ab Elbio Vero Craſtus Folicus Peruſinus creatur Pontifex Maximus, qui Arbano Mauro Pontifici defuncto ſuccederet.

C cIɔ Iɔccxxxvii. Aruns Verus Lucumon, quod Ligures defeciſſent,Feſulæ concilium conuocat: ipſe Aruns dux electus eos ſuperat. At cum contra Gallos Narbonenſes, qui Liguribus opem tulerant, Tarum fluuium tranſegiſſet,ferro tranſuerberatus interijt.

cIɔ Iɔcc*xxx*i*x*. Nuccius Murſius patritius Vulterranus Lucumon Arunti ſucceſſit. Ad Fanum Herculis concilium coactum. Sincus Ropicus Sutrinus dux contra Gallos: ab ipſis fractus.

cIɔ Iɔccxlii. Mutius Olanius Lucumon conſtituitur. Feſulæ habetur concilium. Turnus Caniſanius Lunenſis contra Gallos, qui in Ligures excurſionem fecerant, dux conſtituitur. Oſcella, & Collogia captæ. Hiſtri cum Henetis

Atriario amne traiecto, Adria capta, Veronã obſederunt: quarè Parmæ paruum Concilium indictum: poſtea Coloniæ Veronenſibus opem tulerunt. Mutius Lucumon contra Hiſtros dux creatur.

Azzus Moriconius anno CIↃ IↃCCXLV. Lucumon electus. Mutius Adriam recuperat: inde captis Areſte, & Algino, Pataujum obſedit: ſed Hiſtribus auxilium ferentibus diſcedere cogitur. Azzus moritur.

CIↃ IↃCCXLVIJ. Cum eligendus eſſet Lucumon, inter Vulterranos exortæ diſcordiæ. Lucius Verus, & Titus Cecinna partium duces: Ventum ad arma: Veri ſuperiores: Cecinnæ expulſi: Vetuloniæ Concilium: ſeditionis duces damnati. Aſcus Dorius eligitur Lucumon. Mutius Pataujj potitus, vſque A
ad amnem Timauum excurſionem fecit; apud quem Vrbem inuenit non dum perfectam, quam ipſe muniuit; atq; ibi Thuſcorum confinia conſtituit.

CIↃ IↃCCXLIX. Mozzus Dandolius Lucumonis munus ſuſcepit. Thuſcorum Naues Acheos, & Peloponneſiacos affecerunt. Cirnei defecerunt. Vulterræ Concilium. Volſcus Olaſius Arretinus Lucumon belli dux. Omnia Ropicum vſq; deuaſtata. Brutiorum, & Ætolorum naues Grauiſcam appulerunt; atque depopulatæ ſunt. Tum coacto Populoniæ Thuſcorum Concilio, Mozzus contra eos miſſus.

CIↃ IↃCCLIJ. Sarcus Pomarius Vulterranus Lucumon. Hoc regnante Occus Cigius ſe Vulterranæ plebis ducem declarat: tum contra nobiles ſeditio coorta eſt: at cum ſubitò coloni præſtò fuiſſent, ſeditionis capita damnantur. In B
Corſica pugnatum. Talcinum captum. Siculi pro Cirneis. Thuſci expulſi. Nepetæ Concilium: ad Picenos, & Lucanos legati petentes, vt ad Ætolos tranſmeare liceat: à Picenis conceſſum, à Lucanis negatum; quarè per Vulterranos, & Feſulanos Sacerdotes Martis Lucanis bellum indictum. Inde Mozzus Silarium flumen tranſgreſſus Blandam oppugnauit.

CIↃ IↃCCLV. Morgetes Olanius Lucumon electus. Cirnei deuicti. Olaſio à concilio, quod apud Ianiculum habitum eſt, decretum triumphum. Hirlogus Farſius Feſulanus Craſto Pontifici Maximo ſucceſſit. Mozzus Ætolos ſuperat, magnam ſuorum paſſus ſtragem. Vulterranorum naues à Gręcis naufragium paſſæ. Mozzus cum in Brutios cogitaret peſtilentia compulſus, reuerſus eſt: & exercitum diuiſit. Induciæ in tres annos.

CIↃ IↃCCLVIIJ. Cranus Felſinius Lucumon creatur. Hirlogum Pontificem C
Maximum Sagi interfecére; quarè ſeditiones exortæ. Morchus Tombleius primus Sagus Pontificatum ſibi: ſed à Generali Concilio, hac de cauſa Volſinij coacto, non ſolum non confirmatur; ſed damnatus occiditur; & Lartes Aredius Cærites Pontifex creatur ab ipſo Concilio. Verum cum Augures eum non confirmauerint, populus elegit Aſcum Maurum ſextum à Benno; nam Morchus, & Lartes cum non fuerint veri Pontifices non numerantur. Iaſius

Magneſius Populonienſis dux contra Ætolos, & Brutios, qui à Siculis adiuti certamen ineunt: magnis cladibus affecti Brutij ſe dedére.

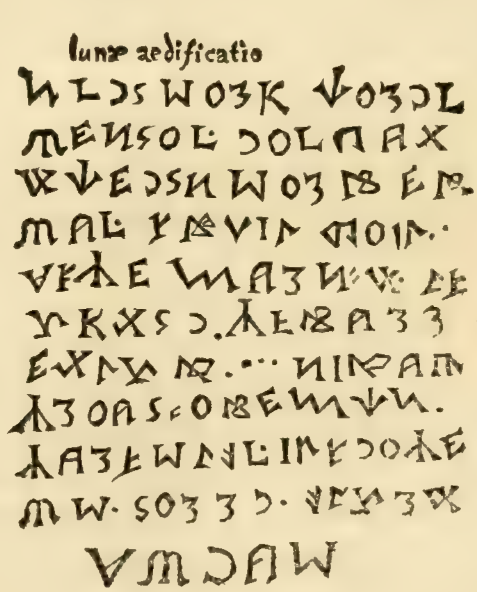
ciↄ iↄcclx. Proſpero Volturreno Lucumone Lunæ Concilium. Lacedemoniorum legati venerunt, orantes Thuſcorum ſocietatem, & amicitiã. Idem legati Cretenſium. Siculis indictum bellum. Iaſius Ætolos ſuperat.

ciↄ iↄcclxij. Cambus Pomarius Lucumon. Cirnei defecerunt. Siculi, Sardis, & Cirneis auxilia ferentibus, Thuſcornm maritima deuaſtarunt. Feſulæ Concilium. Lidoris Abderius Lunæ Lucumon, dux. Coloniæ conuocantur. Aliquot Vulterranorum Naues à Siculis captæ; reliquæ fugam arripere coa-

A ctæ. Thuſcinatum obſidione præmitur. Mideni, & Carthagones Aphricæ populi contra..........

LXVI. *Scarith.* *Die xjv.* *Nouemb.* MDCXXXV

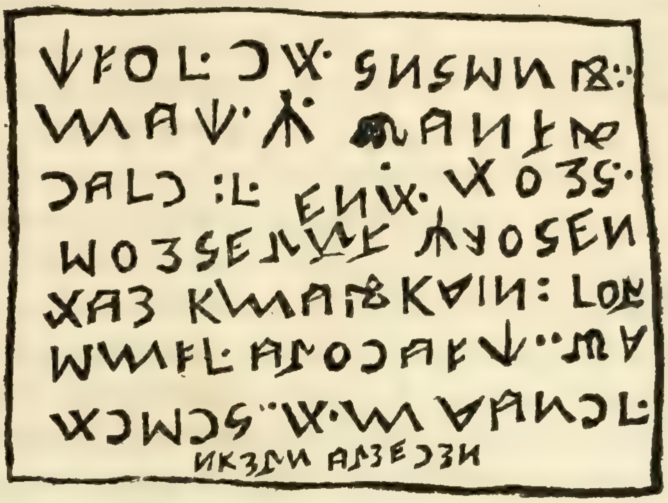
Repono hic reliqua, quę ſcripſit Aruns Petronius; & tres Chartas Ethruſcis Characteribus ſcriptas ego Proſperus.

B

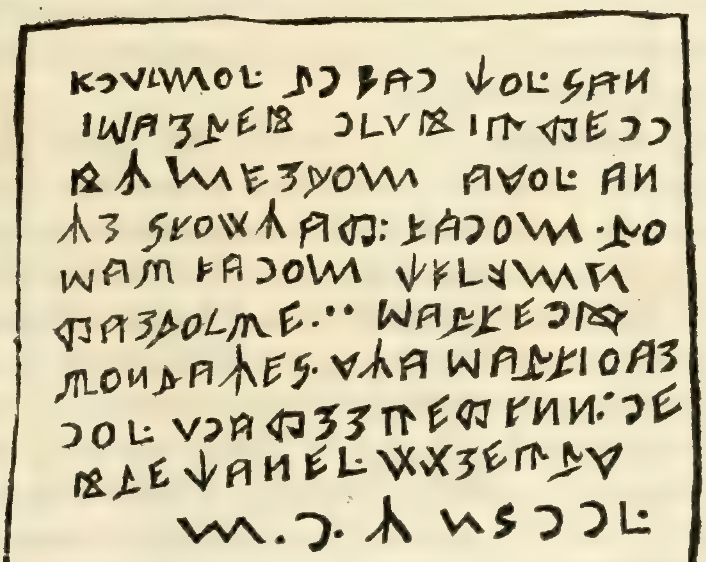
C

aedificatio caeres

A

[illegible] aedificatio

B

C

Thuſcos Siculis opem ferunt. Brutij deficiunt. Ligures Siculis opem. Luna adorta. Cambus Thuſcinatum defendit. Luna capta, & depopulata. Coloniæ trans Apenninum à Liguribus, & Cirneis ſuperantur. Populonia capta. Apud Ruſſellas concilium: pacem petunt: induciæ in annos viij. id Thuſcis decorum parum: huius belli gratia Cambus quadriennio Lucumonis onera.

cIɔ Iɔcclxvj. Fullus Olanius Lucumon: huius ſæuitia plebem in patres: tum ciuile bellum exortum. Feſulenſes, & Ruſſellani Vulterram. Fullus depoſitus. Comerus Tombleius pro eo ſubſtitutus. Magna peſtilentia Thuſci vexati. Pontifex Maximus moritur. Criteſtes Barcolius Peruſinus ſucceſſit in Pontificatu. Thuſci colonias Miceram; quæ poſtea Cuma dicta eſt.

cIɔ Iɔcclxviij. Inter patres diſcordiæ in electione Lucumonis. Fulli factio id agit pro viribus, vt nullus eligatur, qui non ſit ex Fullanis: quare Comerus etiam ſequens biennium imperauit. Criteſtes Pontifex occubuit. Anſur Cronimus Lunenſis electus Pontifex Maximus; quem Sagi non recipiunt: populus tumultum: Sagi eiecti; ex ipſis tres occiſi. Templum Eſaris per nouum Pontificem luſtratur. Sagi Arretium ſe recipiunt. Iterum Thuſci peſtilentia laborant: id effecit, vt Sagi multos ex plebe ad ſe traherent affirmantes Deos iratos, quod ipſi eſſent expulſi. Comerus nè nouus Lucumon eligeretur perbellè obſtitit. Saturnus Olanius publicè in platea Tribunorum, quò plebes conuenerat in Comerum vociferatus, ſe plebis ducem conſtituit: multos ex ijs, qui Tombleiæ Familiæ partes ſequebantur occidit. Cecinnæ, & multi ex nobilibus pro Tombleis. Veri pro Olanijs. Ad angulum Pelaſgorum, & in via Cambi, & apud Ædiculam Lunæ pugnatur: plebes ſuperior. At ſequenti nocte quidam ex plebe, à Tombleis pecunia corrupti, Saturnum Olanium ſuum ducem interfecère. Tum Marancius Pomarius, qui pro Olanijs fuerat, Cecinnam fluuium cum ſuis tranſgreſſus, caſtrum, in quo ſe defenderet, ædificauit, quod Pomarancium dictum.

cIɔ Iɔcclxxij. Apud Ianiculum concilium. Sagi, quod populos commouerent, & tumultus excitarent, delati. Item Vulterranus Lucumon, quod ſe Regem faceret. At Sagorum, & Vulterrani Lucumonis potentia, cum inter Lucumones tumultus excitarentur, vacuum Concilium dimiſſum. Arretini, Peruſini, Volſinij, Cærites, Tarquinienſes, & Veientes Sagis fauebant. Contra Thuſcorum leges apud Cærem magnum Eſari Templum ædificant. Tarcon Aſenematus à Cæritibus Pontifex Maximus creatur. Vulterranus Lucumon concilium; quod & Arretinus. Alij Vulterranum; alij Arretinum. Mediolanenſes, & populi, qui Rethij dicuntur, à Thuſcis deficiunt. Sconus Ceſius Vulterranus Vallis Volturrenæ, & Larienſium Lucumon, quod pro Sagis eſſet, veneno abſumptus.

cIɔ Iɔcclxxjv. Inter Thuſcos pugnatum. Duces Vulterranis Vulterranus; Arretinis Arretinus Lucumon. Ex vtraque parte multi cecidère. Frigore vrgente induciæ. Sagi cum exercitu clam Vulterram: noctu per portam Mercurij in Vrbem admiſſi. Plebes ad tumultum. Pontifex Maximus occiſus. Eſaris Templum pollutum. Vulterrani Pontificis Sagi eiecti. Lucumon in ædibus obſeſſus, tandem in præceps deijcitur. Sagi viribus exercitus con-

ſiſi ci-

ſiſi ciuitatis imperium ſibi adrogant. Præfectus,& Magiſter Augurum ſolemniter Collegium claudunt; & ſe Horchiam. Poſtulati à Sagis,auguria denegant. Sagi ſuo iure imperij leges mutant: aduerſarios multos ex Senatoribus enecant. Tarcon Aſenematus Cære morabatur. Verona, & Adria deficiunt. Adraſtus Volturnius Vallis Volturrenæ, & Larienſium Lucumon illuc cum exercitu; eos ſuperat. Sagi omnes Reges, vel Tiranni: ad obſidendam Horchiam; & Augures perdendos Sagi exercitum: populus omnis tumultus, & ſeditiones: tandem furentibus Vulterranis ciuibus Sagi omnes conciſi.

cIↄ iↄcclxxviij. Occiſis Sagis inter Senatores, & plebem ciuiles diſſenſiones. Plebes in electione Lucumonis adeſſe, in Senatu, & in reliquis officijs locum habere,ambiebat. Feſulenſis, Lunenſis, & Populonienſis Lucumones legatos mittunt, quibus agentibus plebes, & Senatores conueniant: at nihil ab eis actum. A nobilibus Antes Moriconius creatur Lucumon: plebes Alcum Gargames Lucumonem elegit; hic Vriſtor erat: ſæpiſſimè pugnatum. Vultraij,& Scornelli Coloni in auxilium Senatorum. Pars ſuperior,& vltima à nobilibus tenebatur: inferior, & mediana à plebeis. Feſulenſes iↄc. equites, totidem Populonienſes mittunt, qui diſſenſionibus conſulant. Sinico Rigime ex Partenope,Augurum Præfecto,Vrbis gubernatio commiſſa. Vallis Volturrenæ coloni, & Larienſes inter ſe diſcordes arma ſumunt. Lucumon Ianus Murſius Vulterranus, qui prouidere parabat,à Larienſibus eiectus. Comoni Coloniæ pro Valle Volturrena; Mediolanenſes pro Larienſibus. A

B

cIↄ iↄcclxxx. Præfectus Augurum in magna platea coactum populum ad pacem hortatur; verum in plebem magis affectus dignoſcitur: tandem conueniunt. Pontificem maximum creant Morgetem Salinicum Vulterranum: hic duodecim alios ſagos elegit: hic,licet à generali concilio nō confirmatus,Eſaris Templum luſtrauit. Cærites, Tarquinienſes, Veientes, Faliſci, Grauiſci, Sutrini,Cortonenſes,Aretini,Bolſinenſes bellum denunciant cuilibet Thuſcorum, qui ſe Pirgi non conferret ad concilium ad confirmandum Maximum Pontificem Cæritem. Vulterrani, Feſulenſes, Lunenſes, Populonienſes, Ruſſellani, Piſenſes ſe hoſtes profitentur: prœlium initum: interim Larienſes colonis Vallis Volturrenæ ſuperiores. Latinus Siluius Ianiculum improuiſum occupat. Partenopenſes Vulturnū vſq; excurſionem: eam oram depopulati, Internum inuadunt. Cære Templum Eſaris corruit; quod Pontificem Maximum, & tres Sagos occidit: his rebus deterriti pacem ineunt Thuſci. C

cIↄ iↄcclxxxij. Volſinij concilium. Vulterrani, & Arretini ſimul Senam gubernare cęperunt; quæ paulo ante muris circundata. Aruns Feſulanus ex Feſula à Vulterranis Pontifex Maximus electus, & confirmatus. Aruns Verus Lucumon Vulterranus. Titus Folicus Peruſinus Lucumon dux contra Latinum. Comœtus Rolleius Feſulenſis contra Partenopenſes. Iaſius Pomarius

ad con-

ad conciliandos Larienſes, & Colonos Vallis Volturrenæ, ad quod prius Titus Ogonus cum quibuſdam militibus à Pręfecto Augurum miſſus, nihil profecerat. Aruns Verus ab Auguribus officium ſubire prohibitus. Partenopenſes onuſti præda ſe recipiunt. Titum Folicum cedere coegit Latinus; tandem ſimul fœdus ineunt. Titus Ogonus Larienſibus, & Vallis Volturrenæ Colonis conciliatis, eis pro Vulterranis Lucumon. Iaſius Pomarius Colonias, quæ de-
A fecerant, ad fidelitatem Thuſcorum redegit. Aruns Verus à Veris adiutus Vulterranum imperium ſibi. Plebes, & Cecinnarum factio Præfecto fauebant. Pręfectus moritur; quare actum de pace. Aruns ab Auguribus confirmatus Lucumon.

CIↃ IↃCCLXXXIV. Arunte Lucumone, cum poſt tot incommoda, & calamitates ſumma pace potirentur. Thuſci; vt magis ea ſtabiliretur, Peruſium generale concilium coactum; quò omnes Ciuitates Thuſcis ſubiectę conuenerunt. In hoc Concilio latę leges, & priuatę ſingularum Ciuitatum, & publicę totius Thuſcię: quę leges omnium, qui aderant, ſacramento confirmatę. Tunc Vulterrę annuus Lucumon creari cœptus.

B CIↃ IↃCCLXXXV. Lucumon Titus Aulicus. Ciuitas inſtauratur; at præſertim theatrum; in quò, vt huius pacis recordaremur, poſitę ſunt duodecim ſtatuę, quę duodecim primas Thuſcię Ciuitates demonſtrarent; in medio Pacis ſimulacrum, quę habet puerum Lamnon diuitiarũ Deum. Tum ibi Lucumone cum Pręfecto, Magiſtro, & Dorchethibus Augurum, & vniuerſo populo pręſentibus à Pontifice Maximo, & duodecim Sagis Dijs omnibus ſacrificatum: poſtea ibi primum Ianogili ludi in honorem Iani.

In Ædib. Maſſeor. Vulterræ eſt quædã marmo-- rea Sta-- tua, olim reperta in loco Thea tri, quæ hoc Pacis ſimulacrũ creditur.

CIↃ IↃCCLXXXVI. Alco Elbij Mauri filio Lucumone, Iano ędificatum Templum, quod pacis dictum.

CIↃ IↃCCLXXXVII. Saturnus Salinicus Lucumon. Ex Gręcia Thuſcorum naues præda onuſtæ cum reuerterentur, Medoris Athenienſis Naues duas.

CIↃ IↃCCLXXXVIII. Marancius Pomarius Lucumon trans Cecinnam fluuium Coloniam vnam cum ſeruis Gręcis miſit, vt augerent Caſtrum, quod ipſius Auus, ædificare cœperat.

CIↃ IↃCCLXXXIX. Crano Oncario Lucumone inſtituti ludi Simnicani.

CIↃ IↃCCXC. Lucumone Orcho Atriario, Lunę Concilium: actum de Rauen-
C na, quę defecerat recuperanda: Orchus dux: Rauennates ab Vmbris auxilia petunt.

CIↃ IↃCCXCI. Lucumon Tatius Salinicus. Pontifex Maximus moritur. Tarcon Eruntius Saturnienſis creatur. Cum Rauennatibus bellum proſecutum: tum ſe dedunt. Orchus exercitum contra Vmbros; dum contra Rutinos puguaret, moritur.

CIↃ IↃCCXCII. Alcus Maurus ſecundo Lucumon. Grauiſcę Concilium. Tatius

tius Ramius Ianiculi Lucumon pro Orcho contra Vmbros, quos à Rauennatũ finibus vſque ad Montes deuicit: illuc Vulterrani, Peruſini, & Cærites tres Colonias misére.

cıↄ ıↄccxciij. Aulus Cecinna Lucumon ıↄ. Equites Feſulam, vt Feſulenſium ciuile bellum ſedarent.

cıↄ ıↄccxciiij. Luceus Petronius Lucumon. Inſtituuntur Lalartes, qui ciuitatem, & ſubditas Colonias optimè inſtituant.

cıↄ ıↄccxcv. Aſco Aulico Lucumone, Dalmatæ maritima Adriæ multis incommodis affecerunt; quarè apud Tarquinienſes Concilium: omnes naues Thuſcorum contra Dalmatas. A

cıↄ ıↄccxcvj. Alcus Murſius Lucumon: contra Dalmatas pugnatum: Pinguntium captum.

cıↄ ıↄccxcvij. Sarcus Volturrenus Lucumon bellum contra Dalmatas proſequitur: illuc noui exercitus miſſi. Thuſci à Græcis ſuperantur; ex Dalmatis eiecti; ad Inſulas Phariam, & Traguntium ſe conferunt.

cıↄ ıↄccxcviij. Turnus Croſius Lucumon. Bolſenæ coactum Concilium. Noui milites contra Dalmatas iterum miſſi. Dalmatæ cedunt. Thuſci Erderium occupant.

cıↄ ıↄccxcjx. Ennius Verus Lucumon. Thuſci Narſon flumine potiuntur vſq; ad flumen Drinum. Dalmatæ à Liburnis, & Illiricis adiuti. Hiſtres Rauennatibus, & Adriaticis bellum: quare Thuſci ex Dalmatia exire coacti, nauale bellum committunt cum Hiſtribus: Thuſci ſuperiores. B

cıↄ ıↄccc. Tibur Moriconius Lucumon. Lunæ Concilium habitum. Lartes Tolumnius Cluſinus Lucumon dux contra Hiſtros: tranſitus ab Henetis petitus. Heneti denegant; eis à Thuſcis bellum indictum.

cıↄ ıↄcccj. Anſur Atriarius Lucumon. Acedum obſeſſum, quod poſt ſextum menſem ſe Thuſcis dedit.

cıↄ ıↄcccij. Anco Pomario Lucumone, cum Henetis, & cum Hiſtris propè Patauium bellum commiſſum: Thuſci ſuperiores: Patauium obſeſſum; ſed ab Hiſtribus noua auxilia; Patauium obſidione liberant. C

cıↄ ıↄccciij. Lartes Volturnius Lucumon: iterum obſidetur Patauium. Patauini noctu Thuſcos aggreſſi multos occiderunt: illuc nouus miles: vectigalia impoſita: bis Patauium adortum: Thuſci reiecti.

cıↄ ıↄcccjv. Olbius Dorius Lucumon. Moritur Pontifex Maximus: Accus Aſnadius ei ſucceſſit. Patauini ſe dedunt. Hiſtrorum exercitus fractus: pacem petunt. Concilium Vulterræ. Legatis Hiſtrorum pax conceſſa: at ſoluant ccc. Gorg ſingulis annis. Patauij præſidium. Lalartes electi.

Ego Aruns Petronius Vulterranus Augurum Magiſter ex Annalibus, &

Hiſto-

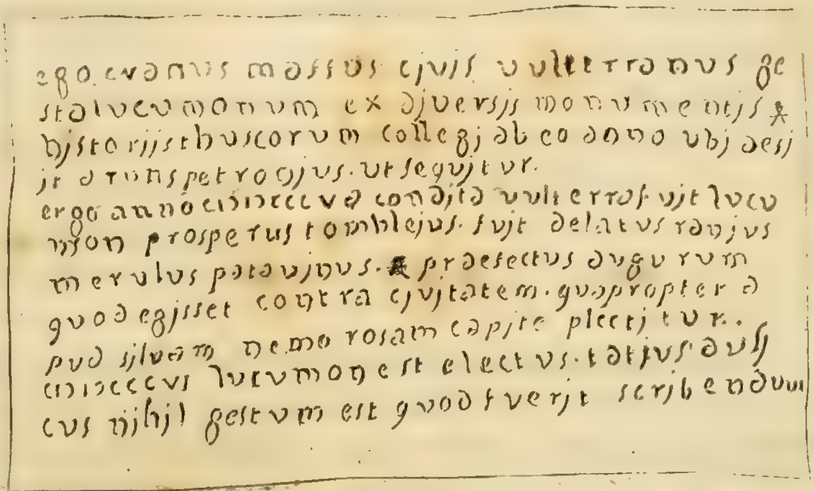
Hiſtorijs Thuſcorum Ethruſcis literis antiquitus conſcriptis hæc, quæ ſupra ſcripſi, Collegi Anno Vulterræ ciↄ ciↄ iↄclv.

A

Repono hic principium eorum, quæ ſcripſit Cranus ex Familia Maſſa, qui primus ab Arunte Petronio collegit Lucumonum geſta, & incipit vbi Aruns deſijt.

LXVIII. *Scarith Die xxvj Nouemb.* MDCXXXV

Proſperus Feſulanus Cuſtos Arcis Scornelli.

EGo Cranus Maſſus Ciuis Vulterranus geſta Lucumonũ ex diuerſis monumentis, & Hiſtorijs Thuſcorum Collegi ab eo anno, vbi deſijt Aruns Petronius, vt ſequitur.

B

Ergo anno ciↄ iↄcccv. à condita Vulterra fuit Lucumon Proſperus Tombleius. Fuit delatus Ranius Merulus Patauinus, & Præfectus Augurum, quod egiſſet contra Ciuitatem, quapropter apud Siluam Nemoroſam capite plectitur.

ciↄ iↄccccvj. Lucumon eſt electus Tatius Aulicus. Nihil geſtum eſt, quod fuerit ſcribendum.

ciↄ iↄccccvij. Lucumon eſt electus Tegetes Dandolius; contra quem conſpirauit Ancus Volturrenus; & aliqui illi adhærebant; & noctu vigiles occidit; & illum occidere tentauit: ſed cum ei non ſucceſſiſſet, ipſe, & ſocij multati fuerunt.

C

ciↄ iↄccccviij. Hoc anno fuit Gomerus Verus Lucumon; qui Gladiatorios ludos inſtituit. Ad forum prætorium porticus ædificauit: hic rectam reddidit viam, quæ eſt à Collegio Equitum ad Templum Iani.

ciↄ iↄccccjx. Aſcus Tombleius, qui ad munus Lucumonis aſpirabat, conſpirauit in Tarcontem Olanium Lucumonem; & apud Senatum ambitus detulit affirmans, eum pecunias dediſſe ad eam dignitatem aſſequendam. Antes Dorius eum defendit. Aſcus autem ſe, quod dixit, armis defendere paratum eſſe, declarat. Conſpiratio detegitur & Aſcus Vultraium ſe recepit. Tarcon

vehe-

vehementi dolore affectus, quod duo filij occiſi fuerint, moritur; cui Vulturrenus Cecinna ſubſtituitur, vt eius vice Lucumonis munere fungatur.

ↀ ↁcccx. Cum eligendus eſſet nouus Lucumon, Aſcus tumultum excitat. Senatores diſcordant. Tandem Ennius Tombleius, eius patrui filius, electus eſt Lucumon. Ipſe Aſcus Vulturno præficitur: quod à Vulterranis deficere fecit. Ab officio deponitur Ennius. Quod eum Aſco adhærere ſuſpicio eſſet: at eius innocentia cognita, ad officium reaſſumitur. Aſci ædes deſolatę, & bona publicata ſunt, & propinqui eiecti; aliqui capite obtruncati ſunt; inter hos duo fratres Lucumonis. Milites in Campanos mittuntur. Aſcus ad Latinum Siluium Regem Latij confugit, Auxilium petitum; qui, ſpe potiundi totius oræ trans flumen Vulturnum, ſicut ei Aſcus promiſerat, magnum exercitum mittit. Vulterrani fracti ſunt. Apud Veientes habetur concilium. Luceus Maſoius mittitur cum magnis exercitibus ad auxiliandum Artabanũ Murſium ducem Vulterranorum; A

ↀ ↁccccxj. Hercules Cecinna eſt Lucumon. Obſidetur Vulturnum. Reliquæ coloniæ ſponte ſe dedunt. Ipſemet Latinus ad Aſcum vadit; Vulturnum liberat obſidione. Cecidit Artabanus; & pro eo eligitur Tibur Olanius.

ↀ ↁccccxij. Lucumon Vulterræ eſt Dardanus Francaſius. Ad pugnam ventum eſt. Latini à Thuſcis circumdati ſunt. At facta, armataque manu inter medios hoſtes viam ſibi aperiunt. Iterum obſidetur Vulturnum. Interim Latini promiſſæ eis ab Alco oræ potiuntur; &, ibi relicto magno præſidio, in Latium reuertuntur. B

ↀ ↁccccxiij. Cum Aruns Moriconius gereret munus Lucumonis Vulturnũ captum eſt: trucidantur defectionis duces. Aſcus Vulterram captiuus perductus eſt. Tum viuus comburitur.

ↀ ↁccccxjv. Hoc an. fuit Lucumon Arbus Aulicus. Eliguntur Lalartes. Gladiatores remouentur. Hiſtrionibus platea conſtituta eſt. Perufij concilium habetur. Arbus dux eligitur ad recuperandas Colonias, quas Latini occupauerant.

ↀ ↁccccxv. Lucumon electus eſt pro hoc anno Sabatius Maurus. Thuſci Latinos ſuperant ad flumen Vulturnum; & poſt ſex menſes non ſolum occupatas oras recuperant; ſed etiam Alpium fines attingant. C

ↀ ↁccccxvj. Eſt Lucumon Sarcus Atriarius. Arbus occidit. Sarcus ei ſucceſſit. Facta eſt pax cum Rege Latino. Sarcus in fines Picenorum tranſiuit; qui fouebant, & excipiebant aliquos, qui defecerant. Adoritur Neſmi; qua Ciuitate capta, arma verſus Eretram vertit. Templum Apollini extra Portam Solis ad Orientem ædificatum eſt hoc anno pro victoria de Picenis.......

ↀ ↁccccxvij. Cum eſſet Lucumon Turnus Moriconius, Sarcus Eretram ce-

pit; & vſque ad mare peruenit. Illuc Colonias Thuſci mittunt. Sarcus dux Vulterranæ Coloniæ Ciuitatem ædificat, quam Adriam inferiorem vocauit, ad differentiam alterius Adriæ, prius ab ipſis Vulterranis ædificatæ. Turnus ſexto menſe Imperij mortuus eſt; cui Coribantes Francaſius ſubrogatus eſt.

A cIↃ IↃcccxviij. Fuit Lucumon Alcus Ceſius: hic propter nimiam crudelitatem, quam in adminiſtrando officio exercuerat, poſt officium à Senatorijs Iudicibus morte damnatus fuit; nam Morchus Pomarius, & Elbius Dandolius eum criminati ſunt.

cIↃ IↃcccxjx. Pomponæus Volturrenus Vulterranus electus eſt Lucumon. Alcus, qui ſe receperat ad Laertem Ceſium patruelem, Vallis Volturrenæ Lucumonem, Vulterram in ius vocatur; qui nõ ſolum non obediuit; ſed habuit militum delectum; & ex Tranſapenninis Colonijs magno exercitu comparato, Vulterram verſus venit. Eius conſanguinei, & fautores Vulterræ tumultum excitant: plebem commouent; at tandem eiecti ſunt.

cIↃ IↃcccxx. In hoc anno, dum gubernaret Ciuitatem Menippus Fidentius,

B mortuus eſt Pontifex Maximus. Alcus apud Arnum ſuos recipit: Feſulani non poſſunt ei obſtare; quod ciuilibus diſſenſionibus agitarentur. Plebes iterum prò Alco conſurgit. Lucumon, & pars Senatorum ſe Vultraium recipiunt. Alcus Vrbem ingreditur, & ſe Lucumonem appellat. Creatur Pontifex Maximus Morgetes Salinicus.

cIↃ IↃcccxxj. Alcus in Lucumonis munere perſeuerat. Vultraij cum ſuis Menippus obſidetur: eos Ceſius trucidat. Apud Ruſſellas cogitur Concilium. Ad Concilium Alcus non accedit. Ab ipſo Concilio damnatur. Alcus ita ſe geſſit, vt timeatur potius, quam ametur. Tandem ab amicis, quibus magis fidebat, anno ſecundo ſui imperij occiſus occubuit. Igitur Alco mortuo, eius ædes deſolantur; bona publicantur; & corpus minutatim diſciſſum eſt.

cIↃ IↃcccxxiij. Eſt Lucumon Tibur Dandolius Naues Vulterranorum à Corinthijs nauibus adortę ſunt; vna capta eſt; & vna demerſa.

C cIↃ IↃcccxxjv. Lucumone Oſco Mauro, Thuſcorum Naues, contra Corinthias progreſſæ, potiuntur Inſulæ Cephaloiæ, & Acheis infeſtæ fuerunt: cum Nauibus Græcorum iniuerunt certamen, & tres ex eis ceperunt. At vna Thuſcorum ex Populonia ſubmerſa eſt. Lalartes ſunt electi. Vallis Alſia exarſit ab ædibus Francaſiorum vſque ad Choriciam, vbi adſeruatur frumentum publicum; & peruenit ignis vſque ad Theatrum, quod omninò non tetigit.

cIↃ IↃcccxxv. Iaſius Murſius Lucumon. Naues Thuſcorum Numidijs, & Midenis damna intulerunt. In via Occi inter hortos Lucumonum, & arcem contra Templum Vertumni conſtituitur platea pro Salgamaris, vt ibi cibaria venderent.

cIↃ IↃcccxxvj. Fuit electus Lucumon Antes Aulicus: quo regnante à Pla-

tea Barcouicti directa eſt via Tarcontina vſque ad Templum Rhetiæ Voltumenæ, quæ prius erat flexuoſa...

ciɔ iɔcccxxvij. In Lucumonis munere conſtitutus eſt Ennius Cecinna...

ciɔ iɔcccxxviij. Antius Dorius Lucumon. Morgetes Pontifex Maximus moritur: pro eo electus eſt Anſur Marcicus Vulterranus. Sutrij habetur concilium: ſed propter ciuiles diſcordias pauci Lucumones adfuerunt. Anſur non confirmatur.

ciɔ iɔcccxxjx. Contigit hoc anno munus Lucumonis Elbio Salinico. Vulterrani diſcordant in electione Pontificis. Feſulæ indictum eſt Concilium: Thuſci Lucumones illúc non conueniunt. Rauennates deficiunt. Comoni habetur concilium Coloniarum Tranſapenninarum. Rauennam cum exercitu properant: illam obſident. A

ciɔ iɔcccxxx. Semper diſcordes Vulterrani, etiam in electione Lucumonis diſcordant hoc anno; nam multis ambientibus nullus eligitur. Plebes arma ſumit; obnunciat Senatoribus ſe eos omni adminiſtratione priuaturam. Quatuor Collegia Tribuum in platea Vriſterum ſuum Concilium habent; eligunt Lucumonem Antem Ceum Tribunum partis inferioris; hunc Augures confirmant. Nobiles nolunt eum ire ad Templum Martis; quarè iuit ad Templum Vandimonis. Nobiles tandem eligunt Lucumonem Accerem Cecinnam: ab Auguribus non confirmatur: attamen in Templo Martis ornatur diademate Lucumonis. Nobiles tentant expellere Augures, & prohibent Collegium aperiri: plebes iterum arma ſumit. Accer, & multi nobilium ad Caſtrum Salinarum fugiunt: multi ſe in arcem recipiunt; qui tandem coacti ſunt obedire Anti Ceo Lucumoni plebis. B

ciɔ iɔcccxxxj. Plebes elegit Lucumonem Pelitum Paſum; qui à Morcho Mauro, Antio Cecinna, multiſque alijs fuit occiſus: Ipſi ad Siluam Nemoroſam capite plectuntur. Tum electus eſt Lucumon Acchius Sconus.

ciɔ iɔcccxxxij. Igitur Acchio Scono Lucumone Antius Moriconius Vallis Volturrenę, & Lariẽſiũ Lucumõ à nobilibus impulſus à Vulterra defecit; quod idem fecerunt Vulturnum, Adria, Caſtrum Salinarum, Pomarancium, & Vultraium: nam in hæc loca nobiles ſe receperant: quarè Acchius cum multum temporis in nihil agendo contriuiſſet, Tribunorum impulſu milites miſit contra Caſtrum Salinarum; vbi cum diù pugnaſſent nobiles, nec reſiſtere poſſent fugiunt Pomarancium. Sed Acchius, quod victoriam non eſt ſecutus, & quod ad munus Lucumonis exercendum non eſſet aptus, depoſitus eſt ab officio, & miſſus in exilium. Ipſe ad nobiles Pomarancium ſe recepit; & pro eo fuit electus Vancus Lamus Vulterranus, qui erat Præfectus Augurum, potiſſima cauſa diſcordiarum: qui cum ſubito exercitum ordinaſſet, & Magiſtrum Equitum eieciſſet, Vultraium, & Pomarancium plures copias direxit contra nobiles. C

cıɔ ıɔcccxxxiij. Lucumone Vanco Lamo. A Peruſino Lucumone fuit indictum Peruſij Concilium: ſed propter Thuſciæ diſſenſiones pauci illúc conuenerunt; quarè nihil deliberatum eſt. Vancus interea habebat delectum militum. Inter Arretinos, & Cluſinos erant diſſenſiones: etiam Feſulani in
A partes. Ruſſellani, & Populonienſes nobiles Vulterranos adiuuant. Achij opera Thuſcinatum defecit. Interim Thuſcorum Naues ex Aſia victoria potitæ reuertuntur; quarè nobiles ſuperiores fuerunt.

cıɔ ıɔcccxxxjv. Vancus Lucumonis in munere perſiſtit. Nobiles per portam Iani clam in Vrbem ingrediuntur; & cum tranſiſſent viam Chrimam, ad Templum Lamnon, & ad Templum Infernorum Deorum prœlium commiſerunt cum Tribuno Mediano: ſed cum ſuperiores fuiſſent, viam Orcam, & Templum Neptuni occupauerunt vſque ad magnum fontem Volturreni: quò cum Vancus cum plebe præſtò adfuiſſet, fuerunt à multitudine per eandem Portã parum honeſtè reiecti. Cum res Thuſcorũ ita ſe haberent, Alba Siluius Rex Latinorum cum Vmbris, Picenis, & Pelignis fœdus inijt. Vulturnum flu-
B men ex vna parte; ex altera Tiberim contra Thuſcos traiecerunt; & Ianiculo capto, contra Veientes arma vertunt.

cıɔ ıɔcccxxxv. Ipſe Vancus Præfectus, cum confirmatus eſſet Lucumon, iuit ad pugnandum contra nobiles. * * * *

LXXII.
Scarith
Die jv.
Decembr.
MDCXXXV

Reliqua, quæ ſcripſit Cranus Maſſus, hic repono
Proſperus Feſulanus.

qui inter Caſtrum Salinarum, & Ciuitatem Caſtra poſuerunt; & eos terga vertere cogit. Cærites propter finitimum bellum ad Cærem Concilium indixerant; quò nec Vulterrani; nec Arretini, nec Cluſini conuenerunt. Tarcon Tigonigrus Cæritum Lucumon, fuit electus dux contra Vmbros, & Picenos,
C qui defecerant, & contra partem Latinorum; ſed contra alteram, & contra Pelignos Vrnus Deſchius Ruſſellanus. Nonnulli etiam equites miſſi fuerunt, qui ſeditiones inter Arretinos, & Cluſinos exortas ſedarent. Item alij equites ad patritios Vulterranos cum plebe conciliandos. Vulterrani tandem cum plebe dimicant. Vancus occiſus eſt. Plebes in fugam conuerſa, à nobilibus petijt veniam, quam Ruſſellani, & Populonienſes à nobilibus plebi impetrant. Firmata pax: & in eo loco, qui Sethac dicitur, & diſtat ab Vrbe cıɔ ıɔccc. paſſus verſus Caſtrum Salinarum, vbi prœlium commiſſum fuerat, à quatuor vltimis Sagis ſolemniter ſacrificatum eſt: tum electus fuit Lucumon Pomponęus Marcicus Pontificis Maximi germanus.....

cıɔ ıɔcccxxxvij. Dum Pomponæus Lucumonis munus adminiſtraret, mili-

tes

tes Vulturnum miſſi ſunt; & aliqui ad Veientes; nam Veientes hoſtes pepulerant: at Sutrium ſe ſe hoſtes receperant. Antius Moriconius. Pomponæum Lucumonem non agnouit, quin Tatium Salinicum, qui illúc iuerat, vt in Officio ſuccederet in carcerem detrudit.

CIϽ IϽCCCXXXVIIJ. Aruns Dandolius Lucumon. Latini Vulturno coacti terga vertunt. Altera pars Latinorum Nepetam cepit. Birgiæ actum Concilium. Aſcus Verus contra Antium Moriconium miſſus eſt; & mandatum Colonijs, vt Aſco milites concederent, vt Antium ab officio vi remouerent.

CIϽ IϽCCCXXXJX. Armiſe Vero Lucumone. Vrnus Deſchius, cum Vulturnum tranſmeaſſet, Latinos in Latium inſecutus eſt: & occupato Seſſano Soratiam obſedit; quarè Latinis reuocandus fuit exercitus, quem in Thuſcis habebant. Antius Moriconius occubuit; quapropter Aſco facillimum fuit, eos populos ad obedientiam Thuſcorum reducere: Tatius etiam diem clauſit, an ab Antio, an vero ab Aſco occiſus, vt ei in officio ſuccederet, non ſatis compertum eſt. A

CIϽ IϽCCCXL. Electus fuit Lucumon Vulturrenus Cecinna. Pontifex Maximus moritur: pro eo creatur Dárdanus Eborceus Vetulonienſis. Lunę Concilium habetur: Thuſci exercitus à duobus lateribus Latium exagitant: hinc Ariciam occupant; illhinc Soratiam, & flumen tranſmearunt. Pontifex Maximus non fuit ab Auguribus approbatus: quarè Ianus Eborceus eius frater eligitur......

CIϽ IϽCCCXLJ. Fuit Lucumon Muccius Fidentius. Populoniæ habetur Concilium. Thuſci Albam obſident. Ab ædibus Sagorum ad Veſtales ædificantur ædes ad vſum vxoris Maximi Pontificis...... B

CIϽ IϽCCCXLIJ. Turrenus Maurus inijt Lucumonis officium. Alba capta eſt: Rex clam aufugit in montes: Alba depopulata incenditur. Peligni, Liburni, & Dalmatæ in Regis auxilium accurrunt. Frentani, Picentini, Lucani, Brutij, Samnites, & Ætoli à Latinis poſtulati fœdus ineunt contra Thuſcos, quos ſibi infeſtos futuros timebant; & Colonijs, quæ in Campania erant, damna intulerunt. Illúc Thuſcorum exercitus aduenit.

CIϽ IϽCCCXLIII. Lucumon eſt Proſperus Dorius. Cortonę indictum eſt Concilium. Tranſappenninæ Coloniæ vocantur, vt irent in Campaniam: militum delectus iterum habetur; cum quibus miſſus eſt Magiſter Equitum, qui Tiberim tranſgreſſus Ardeam cepit. Frentani, & cæteri populi Internum obſident. Rex Latinus cum exercitu ſuas Vrbes in Latio recuperauit. Ardea igitur capta Elbius Verus Equitum Magiſter, cum Lauinij agrum deuaſtaſſet, Seſiam aggreſſus eſt, quam cum depopulatus eſſet, in Campaniam venit... C

CIϽ IϽCCCXLIV. Alcus Dorius Proſperi frater eligitur Lucumon. Frentani, alijq; populi Internum capiunt; vbi crudeliſſimè Thuſcos affecerunt. Libur

ni, & Dalmatæ populi cum Latinis diſcordes ſe ſe retrahunt. Equitum Magiſter, cum ſe Vulturni Deſchio coniunxiſſet, cum eo contra hoſtes progreſſus inter Internum, & Cumam bellum committunt. Frentani, alijque populi, qui fœdus inierant, victi, fugatique ſunt; quos Thuſci inſecuntur. Creantur Lalartes, non abſque tumultu.

cIↄ Iↄcccxlv. Ex familia Vera Lucumon electus eſt Vulturres. Apud Ruſſellas cogitur Concilium. Rex Latinus pacem poſtulauit: Conceditur. Thuſci vrgente frigore, & magnis, continuiſque imbribus coacti reuertuntur; &
A in Campania inter Colonias caſtra collocant.

cIↄ Iↄcccxlvj. Tibur Volturrenus Lucumon. Parthenope à Thuſcis capta, & depopulata eſt. Frentani, & ſocij per legatos inducias petunt, nec eis cōceduntur: Equitum Magiſter Picentinis multa damna intulit; ſed magna peſtilentia reuerti cogitur; quarè inducias in xxxv. annos iniuit.

cIↄ Iↄcccxlvij. Anſure Murſio Lucumone peſtis in Thuſcia inualuit; quare ſolemniter expiatur populus; & ſacra fiunt.

cIↄ Iↄcccxlviij. Quod peſtilentiæ vis ingraueſceret, Anſur in Lucumonis munere perſeuerat.

cIↄ Iↄcccxljx. Etiam tertio anno Lucumonis munus exercet Anſur. In Thuſcia peſtilentia ceſſat. Ianus Pontifex moritur: cui Hercules Ceſius
B Vulterranus ſubrogatur. Magiſtro Equitum decretus eſt triumphus: quarè ei triumphalis arcus erigitur ad Angulum Coribantis inter Veſtales, & Forum Tirrenum.

cIↄ Iↄcccl. Saturnus Francaſius fuit Lucumon electus. Vetuloniæ habitum eſt Concilium. Ad petitionem Augurum ſex legati eliguntur, qui ad SALOMONEM Regem Hebreorum irent. Ad quem duodecim crateres aureos miſerunt. Cum his Collegium Augurum duos Dorchetes miſit; vt illius Regis ſapientiam audirent, quæ ab omnibus quam maximé celebratur.

cIↄ Iↄccclj. Lucæus Salinicus Lucumon. Ad finem anni Legati redeunt à
C SALOMONE cum donis ingentibus, quę ad Thuſcos Rex ſapientiſſimus miſerat.

cIↄ Iↄccclij. Lucæus confirmatur Lucumon. Thermæ, à Tirreno Rege olím ædificatę in Via Meonia, reſtaurantur.

cIↄ Iↄcccliij. Artabanus Marcicus eligitur Lucumon.

cIↄ Iↄcccljv. Tiberinus Ceſius Lucumon. In eligendis Lalartibus inter Sagos, & Senatores excitatur tumultus; quarè Vulterræ generale concilium indicendum fuit. In quo pro Senatoribus dicta eſt ſententia, Sagis, & Pontifice Maximo indignantibus.

cIↄ Iↄccclv. Olbius Pomarius Lucumon.

CIↃ IↃCCCCLVj. Aruus Atriarius Lucumon.

CIↃ IↃCCCCLVij. Azzus Moriconius Lucumon.

CIↃ IↃCCCCLViij. Gomerus Atriarius Lucumon.

CIↃ IↃCCCCLjx. Oſcus Volturnius fuit Lucumon; hic admodum ſuperbus fuit; hic quam plurimos Senatores, & Ciues ſine vlla cauſa iniuſtè occídit: quare poſtea à Iudicibus iuſtè poſt officium damnatus fuit.

CIↃ IↃCCCCLX. Cum Orchus Maurus eſſet Lucumon, quod Peruſini, & Arretini diſcordes eſſent, Feſulæ habitum eſt Concilium. Vulterræ etiam in electione Lucumonis inter Senatores diſſenſiones: nam pari ſuffragio electi ſunt Ennius Tombleius, & Titus Cecinna; quarè cum eſſet ſorte eligendus Lucumon, ex Orin fuit extractus ab Auguribus Ennius Tombleius; quapropter vehementer Titus exarſit inuidia. A

B

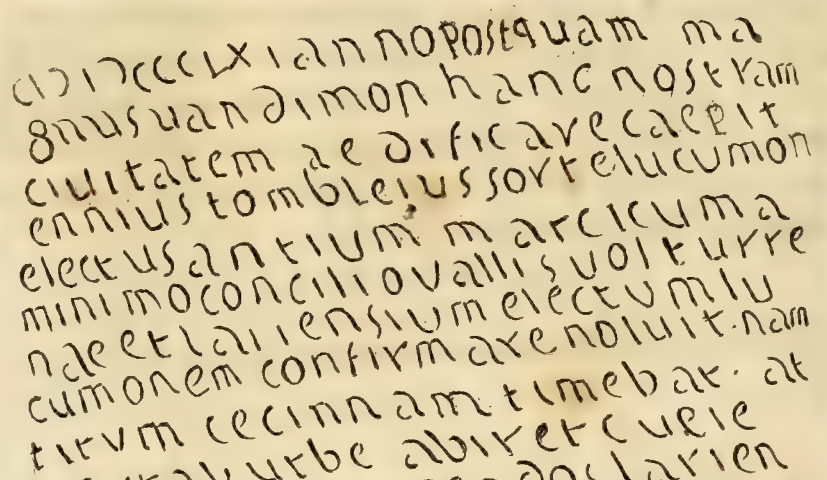
C

LXXVI. *Scarith Die v. Decembris* MDCXXXV

Mecenas Cecinna hęc ſcripſit.

Proſperus repoſuit.

CIↃ IↃ CCCLXj.

ANno; poſtquam Magnus Vandimon hanc noſtram Ciuitatem ædificare cæpit, Ennius Tõbleius, ſorte Lucumon electus, Antiũ Marcicum, à minimo Cõcilio Vallis Volturrenæ, & Larienſium electum Lucumonẽ, confirmare noluit: nam Titum Cecinnam timebat; atque, vt ab Vrbe abiret, cupiebat; ideò ad regendos Larienſes, & Colonos Vallis Volturrenæ eumdem Cecinnam miſit. Volturrenę Vallis Coloni tumultum cõmouent; inde ad defectionem. Titus quò magis minis, & pœnis tumultum ſedare tentat: eò magis tumultum excitat. Vetus Templum Oſiridis, à Thuſco Rege antiquitus in via Enachia ædificatum, reſtauratur, & augetur.

CIↃ IↃCCCLXij. Menippus Cecinna Lucumon. In Valle Volturrena Coloni Vnciæ arma ſumpsére contra Titum Lucumonem; qui acceſitis ex Neptruſia CCCC. Equitibus Vncinos Colonos ſuperat; ſeditionis duces in carcere

cuſto-

cuſtodiri imperat. Valgæ minimum Concilium coactum eſt. Nercus Aginithus in Lucumonem locutus, Concilij legatos ad defectionem incendit. Titus, quamuis Equitibus, & Lictoribus ſtipatus eſſet, lapidatur. Qui Vnciæ erant in cuſtodia, à populo liberantur. Lucumon, & Senatus Vulterranus, audita Vallis Volturrenæ ſeditione, Orcium Salinicum, & Nuccium Atriarium cum cıɔ ıɔc. Equitibus illúc ad tumultus, & diſſenſiones ſedandas miſére.

cıɔ ıɔcccLxiij. Armiſes Verus Lucumon. Volturrenæ Vallis, & Larienſium Coloni tandem deficiunt. Exercitũ contra duces Vulterranos mouent. Orcius legatus Vnciam adijt; non recipitur. Neptruſini, & Salieni ſunt pro Vulterranis: qui noctu per portã Zanci Ciuitatẽ Vncinam ingrediuntur. Vncini, id non expectantes, Vulterranis obſtare non audent. Orcius, Nucciuſq; humanitate Colonos placare curant. Concilium minimum indicunt: Vallis, & Laci populi cum armis ad Concilium adueniunt. Deniq; Nuccij eloquentia Colonum irã mulcet; atq; agit, vt jv. Legati eligerentur; qui Vulterram mitterentur veniam poſtulatum; atque petitum ıɔ. Gorg, quæ Vulterranis debebant. A

cıɔ ıɔcccLxjv. Elbio Marcico Lucumone, Orci, & Nuccij humanitas, atq; benignitas Colonum ſeditiones ſedauit. Nuccius ab ipſis Colonis electus, ab Elbio, & Senatu Vulterrano Lucumon confirmatur. Legatis, quidquid petiére, conceditur. Creantur Lalartes, à quibus decretum, vt Larienſium, & Vallis Volturrenæ Lucumon biennio tantum gubernet. Item Comoni Præfectus. Verum Præfecto ſuperioris, & inferioris Adriæ, atque Vulturni triennij munus conceſſum. Saturni Templum in Vico primo Pelaſgorum reſtauratur. A Pontifice, & Sagis ſex Sacerdotes eliguntur; qui Saturniani Sacerdotes dicti. B

cıɔ ıɔcccLxv. Proſperus Croſmirius Lucumon. In via Vera verſus Theatrum, Penatum publicorum Templum corruit: quarè omnis populus luſtratur: &, nè aliquis ad illorum Vicum accedere audeat, cauetur. A Sacerdotibus reædificatur ſine porta, & ſine feneſtris.

cıɔ ıɔcccLxvj. Tibure Olanio Lucumone, Hercules Ceſius Pontifex Maximus moritur. Arbus Dorius ſubrogatur.

cıɔ ıɔcccLxvij. Cum eſſet Lucumon Alcus Volturnius, Concilium Vulterræ habetur; propter Arretinorum ſeditiones. C

cıɔ ıɔccc Lxviij. Neuius Volturrenus Lucumon antiquiſſimum Templum Brodonæ ad Siluam Nemoroſam auxit.

cıɔ ıɔcccLxjx. Lucumone Larte Cecinna, Barcholus Parmenſis Lucumon ad defectionẽ populorũ animos incendit. Cum Mediolanenſibus, Rauennatibus, & Cõcilio Rethię agit, vt Parmã à Vulterrano imperio liberarent. Ornus Murſius cũ nõnullis cohortibus Parmã à Vulterranis miſſus, vt colonos deterreret. Parmę pugnatur. Lucumon Barcholus è Ciuitate fugatur. Lartes Vulterranus Lucumon maximis ſũptibus Ædes Cecinnarũ ad Angulum pericum reſtaurat.

CIↃ IↃCCCLXX. Titus Tombleius Tirreniæ Ciuitatis Lucumon Senatores jv. ad Parmenſes diſcordias ſedandas Parmã mittit. Barcholus, qui cum ſuis ad Caſtrũ Gremelum ſe receperat, Mediolanenſiũ, Rauennatum, & Rethiæ expectabat ſubſidiũ. Aliquæ Coloniæ Feſulenſium, Arretinorum, & Vulſiniorũ deficiunt.

A CIↃ IↃCCCLXXJ. Anſure Mauro Lucumone, Bleræ Concilium: in quo decernitur, quot annis mitti in Volturrenam Vallem, & ad Lacum Larium cohortem. Item inter Padum, & Mantuam, & ad Felſinam, vt Colonias cohiberet. Barcholus cum ſuis à Vulterranis militibus occiditur.

CIↃ IↃCCCLXXIJ. Lucæus Pomarius Lucumon. A Vulterrano Senatu deliberatum eſt, vt Parmenſes, quemadmodum Coloni Vallis, & Laci, ex Vulterra ſibi Lucumonem eligant: Verum Parmenſes obtemperare negauerunt.

CIↃ IↃCCCLXXIIJ. Menippo Aulico Lucumone, Sagi, inter ſe diſcordes à Pontifice munere priuantur. Duo Saph extinguuntur: ideò omnis populus ex legis decreto luſtratur. Sagi iterum ad officium admiſſi. Cum fontes Salinarum deficerent, Salinatores nouos fontes magnis ſumptibus ædificant; vt

B meatus aquarum, vndiq; diffuſi, in vnum denuò redigerentur.

CIↃ IↃCCCLXXJV. Dum eſſet Lucumõ Ornus Ceſius, in electione Lalartũ ſeditiones oriuntur. Mauri, & Cecinnæ ad pugnam: Maurorum Sacerdotes Martis, Cecinnarum Herculis, duces fuére: Pontifex Maximus, cum tumultũ imperio ſedare vellet, occiditur. Quidam Maurorum damnantur. Pro Mauris eſt Lucumon: Sagi autem pro Cecinnis. In Magna platea ad Ædes Maurorũ iterum pugnatur. Sagi, & Cecinnę inferiores fuére: qui plebem ad tumultum excitant: quapropter bellum ciuile exoritur. Tandem Cecinnæ, & Mauri cõciliantur. Patritij omnes contra Pontifices, Sacerdotes, & plebẽ. Augures ſeditionem extinguere curant: extinguunt. Sagi contra conuentiones pacis. Quarè Ethruriæ ad fanum Voltumnæ Conciliũ indicitur. Illúc Sagi vocãtur, ſed venire recuſantes, Pontificio munere priuantur, & alij duodecim eliguntur.

CIↃ IↃCCCLXXV. Lucumone Artabano Aulico, Primi Sagi veniam petunt. Vt

C omnis tumultus ſedaretur, decretũ fuit, vt omnes xxjv. eſſent Sagi. At cum aliquis decederet, nullus in eius locum ſubſtitueretur, donec ad duodecim redigerentur. Cum in Magnam plateã omnis populus cõueniſſet, Dárdanus Dandolius Vulterranus, primus ex vltimis Sagis, Pontifex Maximus eligitur. Ab Orno Fidentio Colonia deducitur ad Cellulam augendam. Ædes, quæ ſunt à Platea Vriſterũ ad Templum Vandimonis, & vſq. ad Angulũ Iaſij, exarſerunt.

CIↃ IↃCCCLXXVJ. Olbius Pomarius Lucumon. Volcæ habetur Concilium. Quidam ex Parthenope incenderunt Lucum Herculi ſacrum: & peruenit ignis vſque ad parietem Magni Templi ipſius Herculis. Rei capti præciſis manibus, erutis oculis, combuſti ſunt.

CIↃ IↃCCCLXXVIJ. Eſt Lucumon Elbius Mericonius.

cIↄ Iↄcccʟxxviij. Turno Volturreno Lucumone, nihil eſt memoria dignum.

cIↄ Iↄccclxxjx. Dum Lucumonis munere fungeretur Iaſius Felſinius, Monathius à Parmenſibus Lucumon electus à Vulterrano Senatu non confirmatur; Nam Barcholanis adhærebat: attamen Lucumonis officium exercet: quarè Vulterrani Cranum Dandolium miſerunt, vt ſine tumultu Parmenſes ad obedientiam redigeret. At ipſe, Colonum animos à concordia diſſentire cognoſcens, eis bellum indixit: & Vulterram reuerſus, illúc cum magno exercitu perrexit. Parmenſes timentes ad Cranum legatos cum Monathij capite misére, orantes veniam. Ignoſcitur Colonis. Cranus Lucumonis munus hoc anno Parmæ exercet: deindè, vt prius ſolebant, Parmenſes ſibi Lucumonem eligunt. A

cIↄ Iↄccclxxx. Turreno Francaſio Lucumone, Ennius Maurus in locum defuncti Pontificis Maximi eligitur; verum, cum ſe aptum ad hoc munus non cognoſceret, Pontificatu ſe abdicauit. Aruns Tolumnius Cluſinus ei ſubrogatur. Pontifices in Templo Lamnon, & in Templo, vel in antro Infernorum Deorum ſolemne Sacrificiū obtuleruut propter maximas tempeſtates, fulgura, & fulmina, quæ Augures infauſta eſſe dixerunt.

cIↄ Iↄccclxxxj. Cogiro Salinico Lucumone Lunæ coactum Concilium. Tatius Croſius Peruſinus dux eligitur contra Frentanos, Picentinos, Lucanos, Brutios, & Ætolos, quod ſequenti anno induciæ tempus compleretur. Qui cum audiſſent à Thuſcis ſcribi milites, Legatos pacem poſcentes ad ſingulos Thuſciæ Lucumones misére; quarè Vulterræ Concilium. Pax negatur. B

cIↄ Iↄccclxxxij. Saturnus Olanius Vulterranus Lucumon. Tatius cum parte exercitus in Campaniam progreſſus eſt. Bellum incæptum proſequitur. A Vulterranis Vulturres Verus cum ccIↄↄ peditibus, & Iↄↄ equitibus mittitur. Parthenopem Tatius aggreditur: Hoſtium vires ſimul congregantur. Lucani, & alij populi legatos ad Athim Siluium Regem Latij ſubſidium petitum: nè cum Thuſcis fœdus frangatur, Rex Latinorum clam paucos milites miſit. Siculi opem maximam hoſtibus promittunt. Interim Parthenope capta depopulatur.

cIↄ Iↄccclxxxiij. Lucumone Iano Marcico, Thſci omnia depopulantes, & incendentes, agrum Picentinorum vſq; ad flumen Silarum occupant: propè fluuium cum hoſtium exercitibus prœlium commiſſum: Thuſci ſuperiores flumen tranſiére; & vſq; Blandam fugientes hoſtes inſecuti, eam Ciuitatem depopulantur: deindè Vlcem primam Lucanorum Vrbem obſident. Interim Peligni, Frentani, & Caraceni Campaniam maximis itineribus petebant; quarè Veius Elicius Veientum Lucumon cum nonnullis agminibus Equitum, & peditum contra illos cucurrit. C

cIↄ ıↄcccLxxxjv. Aulus Cecinna Vulterræ Lucumonis munus exercet. In Lalartum electione nouæ ſeditiones exortę, nam Tribuni, & Vriſteres inſtabant, vt quatuor Lalartes è plebe crearentur. Sagi, vt inter Lalartes duo ex ipſis numerarentur, curabant. Patritij à Sagis, & à plebe diſſentiebant: quapropter, nè tumultus excitaretur, Lucumon populum dimittit, & hoc anno Lalartes nõ eliguntur. Vlcis à Tatio capta. Lucani victi. Thuſci traiecére montes. Peligni, & ſocij in ſuis montibus caſtris poſitis occioſi. * * * *

A

Hæc repono nè Romanis.

P. F. A.

LXXI. *Scarith Die jv. Decembr.* MDCXXXV

illic perſiſtunt. Tatius verò dum victor in Brutios peruolaret, eodem tempore ex tribus lateribus aggreſſus, à Mare à Siculis; ab Ætolis à monte; à flumine Laio à Brutijs, vincitur, & occiditur; vix quinta exercitus pars ad Veij Caſtra ſe recepit. Veius in Lucanos cum ſuis perrexit.

cIↄ ıↄcccLxxxv. Tibure Ceſio Lucumone, ſcribuntur noui milites. Concilium Cære habetur: Veius Tatio ſubrogatur. Omnium Coloniarum, & Ciuitatum milites vocantur. Thuſcorum Naues è Tracia cum victoria reuerſæ in Lucanos mittuntur. Peligni in Campaniam deſcendentes Phrægreis, alijſque Colonis damnum inferentes à Turno Volturreno Vulturni præfecto ſuperantur: quapropter ad exercitum Ætolorum, aliorumque hoſtium confugiunt. Ab inimicis Thuſci ad montem accedere prohibentur. Siculorum naues cum

B

noſtris certamen iniuére: noſtræ terga vertunt, & ad Cãpaniæ litora ſe recipiunt: quo cognito ab hoſtibus, Thuſcorum Caſtra adoriuntur.

cIↄ ıↄcccLxxxvj. Antes Moriconius Lucumon. Thuſci in caſtris obſidentur, ſed, cum hoſtes inter ſe diſſentirent, & Ætoli à Brutijs, & alijs populis diſcederent, obſidione liberantur. Coloniæ interim noſtris opem ferunt: pręlium iterum commiſſum. Siculi in fines ſuos ſe recipiunt. Ætoli cum Thuſcis iunguntur: Brutij ſuperantur: Veius victor Corſenſiam vſque, quò ſe Brutij receperant, excurſionem fecit.

cIↄ ıↄcccLxxxvij. Lucumone Arunte è Maurorum familia, Rethię populi à

C

Thuſcis deficiunt. Patauini non ſolum ccccLx. gorg, quæ Vulterranis, & alia multa, quæ alijs Thuſcis debent, non ſoluunt; ſed etiam cum Adrienſibus deficere audent. Vulterrana plebes propter fœnora tumultum. Parma ſeditionibus plena; quarè exercitus reuocatur. Picentinis, & Lucanis ignoſcitur; & quidquid noſtri ceperant, eis reſtituitur: verum ab ipſis quotannis ccıↄↄ gorg ſoluere promiſſum.

cIↄ ıↄcccLxxxviij. Tito Felſinio Lucumone Tribuni, & Vriſteres quatuor tribuum Collegia in Agrum Martialem coegerunt; & Tribunus partis ſuperioris creatur Princeps plebis; cui omnes obedire promiſerunt: verum, cum

tribu-

Tribunus ſolemni pompa ad Templum Maximi Eſaris progreſſus eſſet, in ipſo Templo à lictoribus, & ab equitibus Lucumonis occiſus occubuit. Plebes irata ad Ædes Lucumonis præcucurrit: Vix à ſuis Titus à furore plebis liberatur: qui per Hortos in arcem ſe recepit. Ædes à plebe depopulantur. Horchiæ, Vultraij, Pomarancij,& Caſtri Salinarum Coloni ad Vrbem adueniunt: ciuile bellum incæptum: ad Cameſis angulum pugnatur; plebes ſuperior per viam Tharis ad angulum Pericum peruenit: à Cecinnis, & alijs nobilibus certamen committitur; patritij victi ſunt. Curia à plebeis occupata, à Colonis,& patritijs recuperatur: quarè ad Theatrum dimicatur. Dorchethes Augurum, & Sagi Pontifices per præcones edícunt, nè quis audeat in Theatro pugnare, quia ſacrum eſt; & Dij ius ſuum defendent. Dimittitur pugna. Littores propter Templum pollutum puniuntur. Barcholi factio è Parma eijcitur. Naues è Cuma diſcedentes ad Adriam recuperãdam progrediuntur; quò Alcus Dorius cum exercitus parte iter aggreditur. A

cIↃ IↃCCCLXXXJX. Alcus Fidentius Lucumon. Titus Felſinius damnatur. Templum Eſaris luſtratur. Cortonæ Concilium. Vulterrana plebes illúc legatos quatuor de nobilibus quęrentes miſére. A Parma exules reſtitui poſtulant: vtriſque Lucumon,& Vulterrani legati obſtabant. Concilij patres non cõueniunt. Maximus Pontifex iudex conſtituitur; qui Vulterranæ plebi tertiam partẽ fœnoris ademit, & Tribunos liberat à Lucumonis imperio; exules prӕterquã ſeditionis duces, reſtituuntur: ſeditioſi in Latium confugiunt. Adrienſes obſeſſi, poſtquam opem à Rethijs promiſſam diù fruſtrà expectaſſent legatos ad Vulterranum Senatum mittunt, orantes, vt ipſis Colonis ignoſceret; verum non ignoſcitur, donec Adrienſes præfectum, & defectionis duces Alco tradidiſſent; qui damnati ſunt. B

cIↃ IↃCCCXC. Menippo Cecinna Lucumone, Thuſcorum exercitus cum Larienſibus, & Volturrenæ vallis Colonis Montem Adulacum in Rethios transiecit. Rethijs Vindelici, & Norici opem ferunt: Cranus Rechitus Piſenſis Thuſcorum dux apud Ebudos in coſpectu hoſtium conſedit; deinde prælium inijt; & victus, fugatuſq; fuit: hoſtes caſtris potiuntur: Thuſci in Montem Adulacum ſe recipiunt ſubſidium expectantes. C

cIↃIↃCCCXCJ. Mozzus Dandolius Lucumon. Fidentiæ habetur Concilium: patres Patauinis, qui pecuniam, quam debebant, ſoluerant, pepercère. In Campania ad cuſtodiã Coloniarũ plures arces ędificantur; illúc nõnulli milites miſſi. Cranus cũ alijs militibus denuò in Rethios deſcẽdit. Iterũ dimicatũ eſt: dextrum Thuſcorum cornu fugatur; verum, dum hoſtes fugientes Thuſcos perſecũtur, à noſtris circundati ſuperãtur,& pleriq; trucidantur; nõnulli flumen tranantes ab Azzo Moriconio Vulterrano Laci,& Vallis Lucumone, qui cum aliquibus agminibus adueniebat, vt Crano ſi opus fuiſſet, opẽ ferret, occiſi fuére.

cIↃ IↃCCCXCIJ.

ciↄ iↄcccxcij. Tibure Murſio Lucumone, in Rethijs à Thuſcis Coloniæ deducuntur.

ciↄ iↄcccxciij. Eſar Volturrenus Lucumon. Ob victorias Mercurio Templum ædificatur.

A ciↄ iↄcccxcjv. Lucumon eſt Morgetes Petronius. Cum eſſent eligendi Lalartes, tumultus (vt ſolet) excitatur: plebes, vt quatuor ex popularibus eligantur, poſtulat: obſtant patritij: plebes tandem exauditur. Duodecim Lalartes creantur; hi potiſſima cauſa fuerunt diſſenſionum in Vulterranos, & Piſenſes; nam, cum Piſenſibus nouas leges iuſſiſſent, non modò ipſi non obtemperauére; verum etiam Gubernatorem Vulterranum eiecerunt. Vulterrani ad arma: exercitum in Piſenſes mouent. Piſæ obſidentur.

ciↄ iↄcccxcv. Gomero Aulico Lucumone, Populoniæ Concilium. Piſenſes, quod Gubernatorem eieciſſent, damnantur; verum Lalartum edicto liberantur. Extra portam Dianæ, Dianæ fanum inſtauratur.

ciↄ iↄcccxcvj. Antes Dorius Lucumon. Colonis Caſtri Salinarum ob re-
B pertas iterum aquas, vt Templum Vandimoni ædificent, conceditur.

ciↄ iↄcccxcvij. Amuccio Atriario Lucumone, Pontifex Maximus moritur: cui Azzus Moriconius ſubſtituitur. Ad Siluam Nemoroſam Mons Deæ Brodonæ Sacer muris circumdatur.

ciↄ iↄcccxcviij. Orno Pomario Lucumone, Peruſij Concilium habetur. Aula Lucumonis reſtauratur, & augetur.

ciↄ iↄcccxcjx. Dum Cranus Salinicus Vulterranam Rempublicam gubernaret; quod multis menſibus non pluiſſet, fuit maxima annonæ caritas; quarè naues in Aſiam ad frumentum emendum miſſę. In Monte, in quo noſter Pater Vandimon olim ex Armenijs húc veniens conſtitit, ſolemniter à Maximo Pontifice ipſi Patri noſtro immolatum eſt: inde Sagi, & Sacerdotes Vandimonis ſacrum Lucum circumiére à via Ergia ad fontem Magnum Regis Vulturreni; & à Templo Neptuni vſq; ad Plateam Barcouicti.

C ciↄ iↄcccc. Lino Mauro Lucumone, Vulterranorum naues Siculorum duas ceperunt.

ciↄ iↄccccj. Lucumonis honorem Meuius Petronius conſequitur. Thuſcorum naues, poſtquam magnum damnum Cretenſibus intuliſſent, præda onuſtæ, certamen cum Athenienſium nauibus iniuére. Quinque Athenienſium captæ; vna Thuſcorum demerſa; vna ex Ruſſellis incenſa: verum, cum redire nt, tempeſtas victoriam obumbrauit.

ciↄ iↄccccij. Lucumone Iano Francaſio propter frequentes, inundanteſq; aquas penuria non ſolum frumenti; ſed etiam ſalis Thuſcos affligit; nam Salinarum meatus nimium augentur aquis pluuijs. Ignis forum Prætorium exarſit. Ciuitas luſtratur.

ciↄ iↄccccij. Arbus Felſinius Lucumon. Ab ingenti peſtilentia Italia vexata: ſed Vulterra intacta; quarè extra Portam Felicem Templum Æſculapio ædificatum eſt. Ob meatus Salinarum à ſuperfluis aquis depurgatos, ſolemni Pompa extra Caſtrum Salinarum à Vulterranis Dianæ Fanum ædificari cæptum eſt.

Mecenas Cecinna hæc ex Annalibus, & Hiſtorijs collecta, ſic breuiter Latinis litteris ſcripta reliquit.

A

Accipe, quæ tibi reponit tuus Proſperus Feſulanus obſeſſus.

LXIX. *Scarith Die jv. Decembr.* MDCXXXV

Ego Aulus Flaccus Vulterranus hæc ſcripſi geſta Lucumonum ab anno, vbi Mecenas Cecinna deſit, incipiens

Anno ciↄ iↄccccjv.

Titus Cecinna Lucumon. Lalartes eliguntur: ſtatuunt contra luxum. Magiſtratus omnes quatuor annos durare volunt. Inter Senatores diſſenſiones in electione Lucumonis: alij Lalartum decretum; alij priorem vſum: omnia commota: plebis ſeditio non deficit. Concilium habitum Bolſenæ: Lalartum decretum approbat. Azzus Pontifex Maximus moritur; Luceus Minutius ex Ianiculo ſucceſſit.

B

Anno ciↄ iↄccccviij.

Morgetes Francaſius Lucumon. Cirnei inter ſe arma. Areuſenici viribus & numero Sumbris inferiores, à Vulterranis, & Populonienſibus per legatos auxilium: ideò Bolſenæ Concilium. Miſſus ad eos Ennius Verus cum ingenti exercitu, eo Conſilio, vt Inſulam occuparet. Commiſſum prælium. Sumbri victi. Thuſci Tola flumine traiecto Beniorum agrum depopulantur. Sardi Sumbris auxilium. Innouatum prælium ad flumen Aren. Sardi, & Sumbri fugati. Thuſci cum Areuſenicis totius Inſulæ potiuntur. At Areuſenici, quod ſoli in Inſulam dominari vellent, à Thuſcis ſeiuncti, à Siculis auxilium poſtulant. Quibus ſerò opem ferentes Siculi, nullam opem ferunt: nam Areuſenici ſe Thuſcis iniquiſſimis conditionibus dederant.

NVLLI VNQVAM PRODEST TARDVM AVXILIVM.

C

Anno ciↄ iↄccccxij.

Cronus Dorius Lucumon. Inſula munitur. Siculi captam Thuſcorum nauem reddunt, coacti. Lalartes poſt diſſenſiones electi; nam Sacerdotes, & Sagi inter Lalartes, Pontifices duos volebant: verum conceſſum, vt ex duobus Sacerdotibus, alter ex xij. Sagis eſſet. Id Sagis placuit. At inter ipſos Lalartes diſſenſiones. Alij Lucumonem annuum: alij ad quatuor annos; ſed

in diſ-

in diſſenſionibus conſumptum tempus à lege ſtatutum. Nihil effectum. Tum Aulus Cecinna, caput eorum, qui annuum Lucumonem volebant, cum parte infimæ plebis; quod Lalartes non fecit, fecit armatus. Cronum è Ciuitate expulit: ſe Lucumonem. Cronus Arretium.

Anno cIɔ Iɔccccxv.

Aulus Cecinna Lucumon. Militum agmina in Cirnum, vt Cirneorum motus reprimerent. Ad finem anni, nè nouus Lucumon eligatur, obſtat Aulus.
A Ipſe in imperio perſeuerat. Occus Burnianus ex plebe Lalartes popularium, nobiliumque maiori parte adiutus, cum tempus adfuiſſet, quo Aulus extra Ciuitatem ambularet; ipſi nec id opinanti portas clauſit: ſe Lucumonem creat. Aulus ab amicis deſtitutus Feſulam ſe recepit.

Anno cIɔ Iɔccccxvij.

Occus Burnianus Lucumon optimè adminiſtrat. Eum, quod ex plebe eſſet, Aruns Maurus oderat. Hic Pomarancij, & Caſtri Salinarum Colonis auxilia ferentibus, Occum expellere tentat. Plebes obſtat. Occus damnauit Aruntem: alijs ignouit. Ad finem anni inſtat Occus, vt nouus Lucumon eligatur.

Anno cIɔ Iɔccccxviij.

Mozzus Dándolius Lucumon. Siculi, & Sardi magnum delectum habent. Timent Thuſci, nè imparati aggrediantur à Siculis. Populoniæ Concilium.
B Milites ſcribunt. Burniani, Occi gratia inter nobiles adſcripti.

Anno cIɔ Iɔccccxjx.

Occus Burnianus ſecundo Lucumon. Cum Siculis, & Sardis prælium. Thuſci inferiores. Nouus miles in Cirnum; quò hoſtes ſe contulerant; & plagam Occidentalem occupauerant vſque Aliſcam. Illic à Thuſcis ſuperantur, & magnis cladibus affecti ex Inſula eijciuntur. Ob hanc Victoriam Vulterræ extra portam Mercurij, Victoriæ Templum ædificatum.

Anno cIɔ Iɔccccxx.

Occus confirmatus Lucumon Iɔccc. homines miſſi, qui Burnianum Caſtrum ædificarent. Algera Felſinia, impudica Veſtalis viua ſepulta. Cecinnæ.
C & Veri ad arma. Ciuitas in partes diuiſa. Occus cIɔ ccl. militibus tumultum comprimit. Partium capita exulant. Senatores in eligendo Lucumone diſcordes. Occus ſex ali. * * * *

Quæ

Quæ Titus Aulicus Aulo ſubſtitutus adimpleuit geſta Lucumonum repono ego Proſperus.

LXXIIX
Scarith
Die xj.
Decemb.
MDCXXXV

os menſes imperat, né imperiũ ſine ſucceſſore. Tandem Titus Andronicus homo nouus electus.

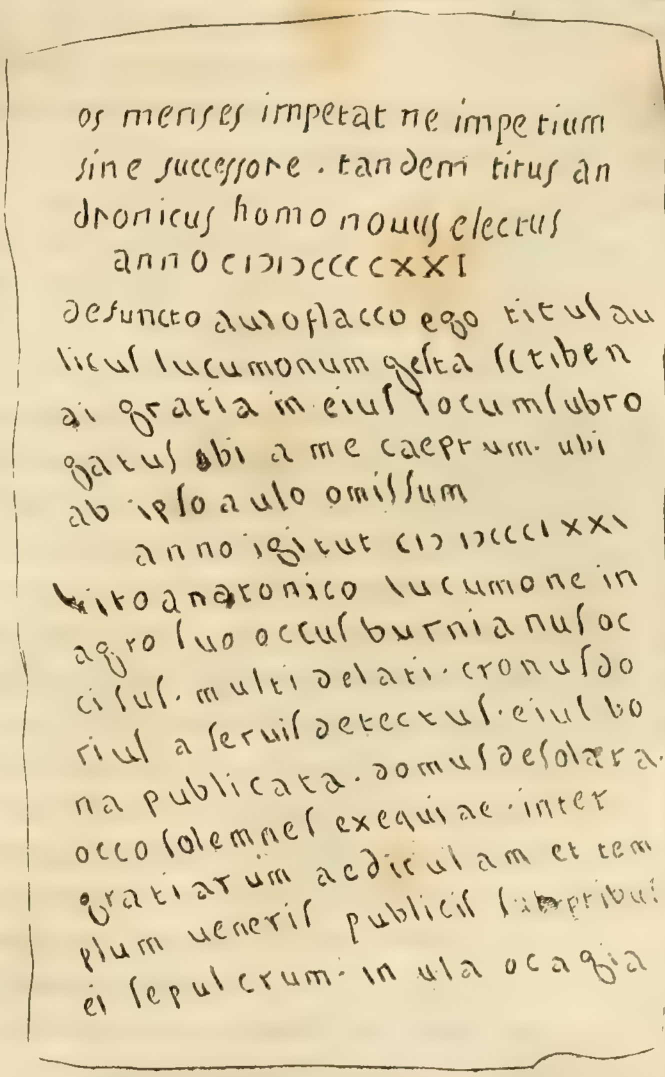
Anno ciↄ iↄccccxxj.

A

DEfuncto Aulo Flacco, ego Titus Aulicus Lucumonum geſta ſcribendi gratia in eius locum ſubrogatus. Ibi à me cæptum, vbi ab ipſo Aulo omiſſum.

Anno igitur ciↄ iↄccccxxj Tito Andronico Lucumone, in agro ſuo. Occus Burnianus occiſus. Multi delati. Cronus Dorius à ſeruis detectus; eius bona publicata: domus deſolata. Occo ſolemnes exequię. Inter Gratiarum ædiculam, & Templum Veneris publicis ſumptibus ei ſepulcrũ. In Via Ocagia ad domum Burnianorum contra vicũ, & Templum Crani columna cum Occi ſtatua à popularibus erecta. Mortuo ſummo Pontifici, Tagot Petronius ſubrogatus. Extra Portam Herculis Via Bacchi à fonte Liberi vſq; ad Ædiculam Sabatij reſtituta.

B

os menses impetat ne impetium
sine successore . tandem titus an
dronicus homo nouus electus
anno ciↄiↄcccxxi
desuncto auloflacco ego titus au
licus lucumonum gesta scriben
di gratia in eius locum subro
gatus abi a me caeptum ubi
ab ipso aulo omissum
anno igitur ciↄ iↄcccxxi
tito andronico lucumone in
agro suo occus burnianus oc
cisus. multi delati. cronus do
rius a seruis detectus. eius bo
na publicata. domus desolata.
occo solemnes exequiae. inter
gratiarum aediculam et tem
plum ueneris publicis sumptibus
ei sepulcrum. in uia ocagia

C

Anno ciↄ iↄccccxxij.

Anco Atriario Lucumone, Thuſcinati Concilium. Larienſes, & Volturrenę Vallis Coloni inter ſe ad arma. Pomponæus ſalinicus, Eſar Volturrenus, & ciↄ iↄccc. Equites à Lucumone, & Vulterrano ſenatu illúc miſſi. Larienſes Vulterrano imperio non obtemperantes caſtigati. Ex eis ciↄ ciↄ ciↄ ciↄ. occiſi.

Ignotum. Ad angulum Talli propè plateam Ædes Olaniæ incenſæ: petroniæ in Via Tharis igne conſumptæ. Maximum Tirreni ſepulcrum, olim à Rege Tarconte extra portam Felicem in agro Iunoni ſacrum, ædificatum (quod, quia ſimillimum illius à Cariæ Regina Viro Mauſolo conſtructi, Mauſoleum à plebeis vocatum) à fulmiue tactum. Quod Augures infauſtum. Omnis populus luſtratus. In Monte Vandimonis immolatum.

A Anno cIↃ IↃccccxxiij.

Lucæo Ceſio Lucumone, Sagi diſcordes inter ſe: ex his tres Peruſium; vbi nouas leges, & religionem nouam. Mantuani à diſcordibus præfectis ad diſſenſiones prouocati. Vulterræ à porta Mercurij ad Templum Victoriæ via inſtaurata. Obeliſci ſex vetuſtate conſumpti reſtaurati. A Langijs à fonte Solis iuxta Templum Apollinis vſq; ad villas Heſperias LII. columnæ cum monumentis coloniarum Vulterranorum poſitæ.

Anno cIↃ IↃccccxxjv.

Marancio Pomario Lucumone, Lalartes creati. Contra luxum nouę leges.
B Sepulcrum ſapientiſſimo Lino Mauro, augurum magiſtro in xviij. annos, extra Herculis portam iuxta fontem Ciprię Calenæ ſacrum, à Mauris maximis ſumptibus ædificatum, ob nimium luxum, Lalartum decreto dirutum. Hiſtrionibus vitia reprehendere in Comedijs conceſſum. Tres Sagi damnati. Ab ipſis Peruſij alij nouem Sagi electi. A ſingulis ſingulis tribus menſibus Maximi Pontificis munus adminiſtratum. Vandimoni Templum Peruſij ædificatum: in quo ſimulacrum cum duodecim manibus, ac pedibus duodecim poſitum. Id ab eis Maximi Eſaris appellatum. Aliud Collegium Augurum Peruſij inſtitutum. Nouæ leges; Religio noua contra communem Thuſcorum cæpta. Vulterrani vehementer in Peruſinos irati, Peruſium Legatos, de his quærentes. Mantuani quotidie ad arma. Vulterrani coloni inferiores eiecti. E Parma, Comone, & Valle Volturrena milites Felſinam ad opem ferendam Tribuno. Extra Iani Portam vſque ad Regis Iani ſepulcrum via conſtituta. Domus extra
C portam Brodonæ, ab Area Razenuæ vſq; ad Templum Eſculapij, à ſeruis quibuſdam incenſæ. Capti igne conſumpti.

Anno cIↃ IↃccccxxv.

Menodoro Salinico Lucumone, è Peruſio Legati abſque reſponſu. Apud Feſulenſes Concilium, quò nec Peruſini, nec Arretini, nec Cluſini, nec Sutrini, nec Nepeſini, nec ipſorum Coloni conuenientes, immò Sagorum leges, & falſam Religionem ſequentes, & approbantes in cc. Gorg damnati. Ipſorum Lucumonum, & trium Sagorum capitalis ſententia publicata: item trium Prętectorum Mantuæ ob ipſorum diſſenſiones. A Peruſinis milites Felſinam contra Vulterranos. Vulterrani ſe in Caſtra recipere coacti.

Anno cIɔ Iɔccccxxvj.

Meſſio Pomario Lucumone, in Magna Platea Ædes duodecim Gubernatorum, temporis antiquitate dirutæ, iterum maiori ſumptu reædificatę. Mantuæ à Colonis Vulterranis,& Feſulenſibus cum Arretinis dimicatum. Hi è Ciuitate expulſi. Etiam Senæ exortæ ſeditiones: Tribunus Arretinus eiectus; iterum reſtitutus; Vulterrani inferiores. Ædes inter Langios, & Gargites igne penè conſumptæ. Felſinæ peſtilentia milites affecti.

Anno cIɔ Iɔccccxxvij. A

Alco Dorio Lucumone, Thuſci peſtilentia vexati. Vulterrani nihilominus ad Senam oppugnandam. Fracti, fugatiq; Arretini. Vulterrani victores ab Arretinis, & Cluſinis è Sena iterum expulſi. Mantuæ Arretini magnis cladibus affecti. Feſulani, & Vulterrani tantum tota Ciuitate potiti.

Anno cIɔ Iɔccccxxviij.

Anſure Petronio Lucumone, Ruſſellani, Vetulonienſes, & populonienſes Senam in auxilium Vulterranorum. Inimici trucidati. Cluſium obſeſſum. A Felſinenſibus inter ſe non conuenientibus dimicatum. Ab inferiori parte Tribunus Vulterranenſis in prætorem reuocatus. prætor occiſus. Vulterræ Brodonæ Mons militibus, muris, & turribus munitus.

Anno cIɔ Iɔccccxxjx. B

Ante Moriconio Lucumone, Cluſium captum. In Campania bellum contra Colonias exortum. perufinæ Coloniæ, & ſociorum victæ: quibus parthenopenſes, Lucani, & picentini auxiliati. A Vulterranis, & ſocijs pars exercitus in Campaniam. E Felſina prætoriani eiecti. Tribunicij reſtituti.

Anno cIɔ Iɔccccxxx.

Menippo Vero Lucumone, Vulterrani, & ſocij apud Ruſſellas Concilium. Vetulonia, Saturnia, & Veia pro peruſio, Arretio, & Cortona. Cluſium à Vulterranis præſidium. In Campania à peruſinis, & ſocijs, Lucanis, & picentinis omnes Coloniæ occupatæ, præter Vulturnum. Capetus Latinorum Rex à peruſinis contra alios Thuſcos vocatus. Ianiculum à Latinis captum.

Anno cIɔ Iɔccccxxxj. C

proſpero Francaſio Lucumone, Vulturnum obſeſſum. Cærites, & Veientes à Latinis victi, & fugati. peruſinorum Tranſapenninæ Coloniæ à Colonis Vulterranis ſuperatæ. Vulterranorum Naues Vulturnum ad opem ferendam Colonis. Apud Cumam cum Lucanis, & picentinis in litore certamen commiſſum. Fullus Dándolius Vulterranenſium, & ſociorum. * * * *

LXXX. Scarith Die xiij. Decembr. MDCXXXV

Hæc ego repono obſeſſus ab iniquiſſimis Romanis.
Proſperus Feſulanus.

dux cum cciↄↄ cciↄↄ iↄↄ. militibus in Arretinos progreſſus.

Anno ciↄ iↄccccxxxij.

A Morgete Ceſio Lucumone Vulturnum obſidione liberatum; verum paulo poſt oppugnatum, & captum. Interni dimicatum. Vulterrani ob inimicorum diſcordias ſuperiores. Internum receptum. A Rege Capeto Cęre obſeſſa. Cirnei ad defectionem; Thuſci ab inſula inhoneſtè expulſi. Cum Arretinis pugnatum. Fracti. Arretium obſeſſum.

Anno ciↄ iↄccccxxxiij.

Benno Atriario Lucumone, Vulterranenſes è Campania magnis cladibus eiecti. Latinis omnis ora trans fluuium Vulturnum conceſſa. Vulturnum, internum, & Cuma à Peruſinis, & ſocijs occupata. Aliæ Coloniæ in Parthenopenſes, Picentinos, & Lucanos diuiſæ. Vulterrani ab Arretinis reiecti. A Latinis Cære capta. A Veientibus Veie defenſa. Arretium iterum obſeſſum. Inter Feſulenſes diſſenſiones. Latini Arretinis auxiliati.

B

Anno ciↄ iↄccccxxxjv.

Pailo Burniano Lucumone, Ancironæ à Lalartibus à Silua Nemoroſa, & à Monte Brodonæ remotæ; in tres partes diuiſæ, & in Vrbe in Templo Aretiæ, in Templo Iunonis, & in Templo Rethiæ Voltumenæ collocatæ. Ad montem in earum locum Equites miſſi. Extra Portam Solis in Monte Itali apud Templum Heſperi Vallum ædificatum. Thuſcia etiam ab annonæ caritate vexata. Rethij, & Mediolanenſes Vulterranis; Rauennates, & Eridanenſes Peruſinis opem. Exercitu ex vtraque parte aucto, prælium initum; quod omnibus infelix. Vulterrani Cluſium; Peruſini Cortonam. Pailus ipſe, Vulterranus Lucumon, Feſulam ad diſſenſiones ſedandas.

C

Anno ciↄ iↄccccxxxv.

Hercule Mauro Lucumone, Veientes diſcordes ſuperati à Latinis. Apud Cluſium pugnatum. A Vulterranis victoribus Cortona obſeſſa. E Latio nouus miles. Cortona obſidione liberata. Vulterræ inter Petronios, & Volturrenos ad fontem Montis Itali extra Portam Solis dimicatum. Quinque ex Petronijs occiſi. Duces ſeditionis damnati; alij relegati.

Anno ciↄ iↄcccc xxxvj.

Amuccio Fidentio Lucumone, Cortona, licet magna Vulterranenſium clade, capta. Duci Fullo mortuo Bennus Atriarius ſubrogatus. Illicò in Arretinos exercitum. Verum à Peruſinis aggreſſus; & Cortonam reuerſus.

Anno cIɔ Iɔccccxxxvij.

Lucæo Croſmirio Lucumone, Cortonæ pugnatum. Vulterrani Peruſinos vſque Arretium ſecuti. Ipſe Rex Capetus illúc cum exercitu progreſſus. Vulterranenſes in Caſtris adorti. Peruſini Caſtris potiti: attamen noſtri, ſuperiores; plures enim ex Peruſinis deſiderati. Ipſorum dux, & Latinorum Rex occiſi.

Anno cIɔ Iɔccccxxxviij.

Amuccio Fidentio ſecundo Lucumone, à Capeti filio Tiberino Latinorum Rege Peruſinis auxilium negatum: immò Latinis ex Thuſcia reuocatis, Cærę, Veiæ, & in Ianiculo præſidio relicto, exercitus in Campaniam contra Peruſinos omnium Coloniarum potiundi gratia miſſus: quarè Peruſini, & ſocij ad Vulterranos legatos veniam, & pacem poſtulantes: qui non modo non exauditi, ſed nec auditi. Arretium adortnm: verum Vulterrani reiecti. Peruſini iterum pacem. Vulterræ Concilium. Peruſinis, & ſocijs ignotum. Generale Concilium Vulſinij indictum. In ſuperiori parte Vrbis in via Armeniæ inter Ædes Veneſas, & Angulum Spugiorum Mineruæ, Cereri, & Ogigi Templum ædificatum. A

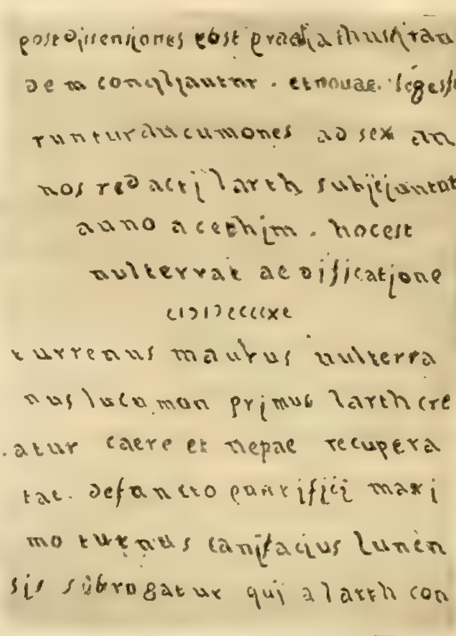
Anno cIɔ Iɔccccxxxjx.

Occo Pomario Lucumone, ad Concilium Thuſci omnes: pax firmata: ritus, & ſacræ leges, atq; antiqua Religio ab omnibus reſtituta: nouæ leges, & con. ſtitutiones ad concordiam ſpectantes latæ. Lucumonis munus ad ſex annos. Omnes Lucumones, & à Concilio eligendi, & Larth ſubijciendi. Larth poſt Concilium ſumma poteſtas, & auctoritas data. Larth honor ſingulis ſex annis vni ex duodecim Ciuitatibus conceſſus. Vulterra prima, deinde aliæ. Veiæ, Saturniæ, & Vetuloniæ multa conceſſa, ac permiſſa. Ex vtraque parte Coloniæ redditæ. Vnus, ex tribus Peruſinis Sagis ſuperſtes, Vulterram ductus erutis oculis, præciſa lingua, & manibus, combuſtus. Alij falſi Sagi in Inſula Herculis relegati. Maximi Eſaris (vt ipſi aiebant) ſimulacrum minutatim confractum. Turrenus Maurus à Concilio electus Vulterranus Lucumon; & primus Larth omnium Thuſcorum conſtitutus. Campania à Tiberino occupata. Ad eam recuperandam Occus Pomarius Senator Vulterranus à Larrh dux electus. A Larth ad fontem Cipriæ Calenæ Lini Mauri Patris ſepulcrum magno ſumptu, & ingenti magnitudine reædificatum. Apud Felicium fontem Naumachia inſtaurata. Extra Portam Mercurij in Monte Morgetis Templum Cranæ, olim dirutum reædificatum. Fortunæ ſtatua in Angulo Tombleio erecta. Ad Ædiculam Gratiarum extra Portam Brodonæ ſolemni pompa à tribus primis Sagis immolatum. Extra Portam Dianæ in via Cambiſis à Templo Dianę vſque ad Agrum Nigrum, vſque ad fontem vigintiquatuor obeliſci constructi, & Publicis duodecim Ciuitatum Penatibus dicati. Pro veia, Saturnia, B C

ianiculo, & vetulonia octo columnæ erectæ. Supra fontem Menippi propè Campum Nigrum arx parua conſtructa, quæ Turreni poſtea dicta.

LXXIV. *Scarith Die v. Decembris.* MDCXXXV

In hoc Scarith clauſa ſcripſit Azzus Moriconius, & ea Proſperus repoſuit.

Poſt diſſenſiones, poſt prælia Thuſci tandem conciliantur; & nouæ leges
A feruntur: Lucumones, ad ſex annos redacti, Larth ſubiciuntur.

Anno à Cethim, hoc eſt Vulterræ ædificatione CIϽ IϽCCCCXL.

Turrenus. Maurus Vulterranus Lucumon primus Larth creatur: Cęre, & Veie recuperatæ. Defuncto Pontifici Maximo Turnus Canifacius Lunenſis ſubrogatur, qui à Larth confirmatur. Apud Tiberim cum Latinis dimicatum: Thuſci victores Ianiculo potiti. Rauennatum tumultus ab
B Arunte Moriconio Volturrenæ Vallis, & Larienſium Lucumone ſedatur. Occus Pomarius Thuſcorum in Latinos dux exercitum in duas partes diuiſit, altera ad oppugnandam Ardeam relicta, ipſe cum altera in Campaniam. Cum Parthenopenſibus, Picentinis, & Lucanis certamen initum. Thuſci fugati. Iterum dimicatum: Thuſci ſuperiores, omnes Parthenopenſium Ciuitates occupant. Vulturnum, quò ſe hoſtes receperant, adortum. Hoſtes victoribus ſe dedunt. Ardea capta. Ipſe Tiberinus contra Thuſcos in Lauinij agrum progreditur, prelium commiſſum. Rex ſe Lauinium recepit: Latinorum exercitus è Campania reuocatus. Occus vſque ad Seſiam occupat. Tiberinus pacem. Vul-
C terræ Concilium. Pax negatur. Noſtri ad Lauinium fracti. Occus in Latium reuertitur. Iterum apud Vulterranos Concilium. Tiberino in decem annos induciæ conceſſæ.

CIϽ IϽCCCCXLVJ.

Alco Dorio Vulterrano Lucumone, Oldus Folicus Lucumon Peruſinus Thuſcorum Larth. Peruſij Concilium. Corſicam recuperandam decretum. Oldus Aruntem Croſium Peruſinum ducem eligit: cui cum Magiſter Equitum milites, & Naues negaſſet, à Larth Peruſium in ius vocatus, exulatum mittitur. Thuſci octo menſes dimicantes Inſulæ potiuntur. Aulus Cecinna, Tur-

renus.

renus marcicus, & mutius Francaſius, alijq; multi Vulterrani patritij, Sagorum falſam religionem ſecuti, damnantur. A Siculis, & Sardis Corſicæ recuperandæ gratia cum Thuſcis certamen commiſſum; à Thuſcis reiecti. Peruſij Concilium. In Sardiniam exercitus tranſmeare iubetur. Delectus militum habetur. Sardi Tiganorum. Ziliorum, Zuchabatorum, Numidiorum, midenorum opem implorant: interim apud Phiutonem ab Arunte ſuperantur. Thuſci in Sardos Tibulatios excurſionem. Agrippa Siluius, cum in Latinorum Regnum Tiberino ſucceſſiſſet, inducias non ſeruat. Phregreium vſque depopulatur. Cohortes nonnullæ è Sardinia reuocatæ, in Campaniam miſſæ. Apud Peruſinos Concilium. Per Sacerdotes martis Agrippæ bellum indictum. A

cIↃ IↃccccLIJ.

Vulterrę lucumon Aruns Verus: Iaſius autē nicoroſius Arretinus Lucumon, & Larth Thuſcorum. A Latinorum Rege in Campania Thuſci ſuperantur. Noui milites ſcribuntur. Magiſter Equitum cum parte exercitus illuc properat. Sardis finitimi populi ferunt opem. Aruns apud Curcium fugatur, Nimphæ ſe recepit: deinde in Corſicam. Vulterræ Lalartes creati Vectigalia colonis impoſita: in luxum pœnæ conſtitutæ: in magna Platea ludi Martiales incæpti: Marti ſolemniter ſacrificatum. Sardi in Corſicam. Biatores depopulati. Aliſca obſeſſa. Tuſci in Corſicam noua præſidia. In Campania apud fluuium Vulturnum Thuſci, & Latini dimicant: pugna vtriq; infauſta. Rauennates, B Eridanenſes, Felſinij, Parmenſes, & Vmbri ſub Ducatu Cæritis Lucumonis Tiberim tranſgreſſi, vſque Ariciam hoſtiliter excurſionem fecére: vbi cum ipſius Latini Regis exercitu dimicatum: Latini victi: Rex fugam. Aricia obſidetur. E Campania Latini reuocantur. Aricia obſidione liberata. Magiſter Equitum, & Cæritum Lucumon Latinos ſuperant. Seſia, & Ornum capta: Lauinium obſeſſum: Latini pacem petunt. Arretij Concilium. Pax firmatur. Vulterrę Volturreni, & Petronij diſcordes ad arma; certamen ineunt; ex vtraque parte multi cadunt. Seditionis duces à Lucumone ab vrbe expulſi. Apud Arretinos Concilium.

cIↃ IↃccccLVIIJ.

Gomero Tombleio Vulterrano Lucumone, & Meſſio Rolleio Feſulæ Lucumone, & totius Thuſciæ Larth, in Corſica Thuſci à Sardis ſuperati in Montes Areuſenios ſe recipiunt: Verum, cum è Campania Magiſter Equitum aduenìſſet, poſt multas clades Sardi è Corſica eiecti. Mortuo Pontifici Saturnus C Volturrenus Senator Vulterranus ſucceſſit, qui à Larth confirmatur. Thuſcus victor Sardiniam vſq; ad Montes menomenos occupat. Siculi inter ſe diſſentiunt; quarè aruns Larth permiſſu relicto Lucęo Cecinna Magiſtro Equitum in menomenis, cum exercitus parte è Sardinia ſubito in Siculos: alontium dirutum: Siculi coniuncti arma in hoſtes: Brutiorum, & Ætolorum ope tuſcos

ab Inſula arcent. Feſulæ Concilium: Aruns ob turpem à Siculis diſceſſum damnatus.

CIƆ IƆCCCCLXJV.

Kitim Ciuitatis Lucumon Tatius Fidentius; Thuſcorum Larth Tarcon Tigonigrus Cęritis Lucumon. Creantur Lalartes: inter Cecinnas, & Veros dimicatum: Veri à Petronijs adiuti ſuperiores. Thuſci ingenti peſtilentia afflicti; Lucumon deſideratur; à Senatu Larth conſenſu Alcus Francaſius primus Arunenſis in eius locum ſubrogatur. Sardi ab Aphricæ populis adiuti expellere Thuſcos curant; Tibula à Sardis recuperata; illùc Mutius Ticiſtius Patritius Cæritis cum nouo exercitu: Sardi ſe recipiunt ad Montes: Thuſci vſque ad fluuios Ceorum, & Themum occupant. Siculorum claſſis Thuſcinatum, & Populoniam magnis incommodis afficit; Inſulam Planaſiam, Æthalam, Gorgonam, & Cornam occupat. E Sardis exercitus Thuſcorum reuerſus in Siculos mittitur; certamen committitur: Siculi fugam. Apud Cærites concilium: in Siculos bellum decretum: Thuſci maximis cladibus eos affligunt: vſque Capuntium excurſionem: Capuntium captum. Ab Alco Lucumone Vulterrano in via ſecunda Pelaſgorum propè Langiorum Forum Thermæ ædificatæ, & Lucumonum appellatæ, ad differentiam Thermarum Tirreni: quæ Regis appellantur. Decem ex Petronia Familia damnantur; ipſi namque duos fratres ex Volturrenis occiderant. Cære iterum concilium.

CIƆ IƆCCCCLXX.

Morgete Moriconio Ethurſiæ Ciuitatis Lucumone, Cronus Croſmarius Lunenſis Lucumon, omnium Thuſcorum Larth conſtitutus. Thuſci è Capuntio eiecti: iterum Capuntium occupant; Siculos fugant; ipſi à peſtilentia, & frumenti inopia ab Inſula fugati. Mediolanenſes ob nimia onera, & vectigalia à Thuſcis impoſita ſeditionem excitant: à Larth Mutius cum exercitu miſſus. Thuſci Sardos Corenſios, & Corbitenſios ſuperant; tandem Sardi omnes ſe dedunt; vt quot annis IƆƆ CIƆ CIƆ. Gorg ſoluant, fœdus initum; arces in Inſula ædificantur; prȩſidium relictum. Proſpero Turſiano Feſulenſi, & Lucæo Cecinnȩ Magiſtro Equitum à Larth Triumphus conceditur: propè Templum Herculis extra portam Lucȩo triumphalis arcus erigitur. Lalartes creantur. Cecinnæ, & Veri (vt ſolent) diſcordes: ciuile bellum commiſſum; Cecinnæ à patritijs, Veri à popularibus adiuti: ſeditionis duces Larth decreto exulant. Sacri Brodonæ Montis arx augetur. In Via Ergia Ædes Moriconiæ exarſerunt. Turreno Cecinna duce Vulturnum deficit: Lucius Petronius illuc cum exercitu. Mediolanum obſidetur. Lunæ Concilium.

CIƆ IƆCCCCLXXVJ.

Occus Pomarius Vrbis Ethruriæ Lucumon eligitur; Accus Pagaſimeus Clu * * *

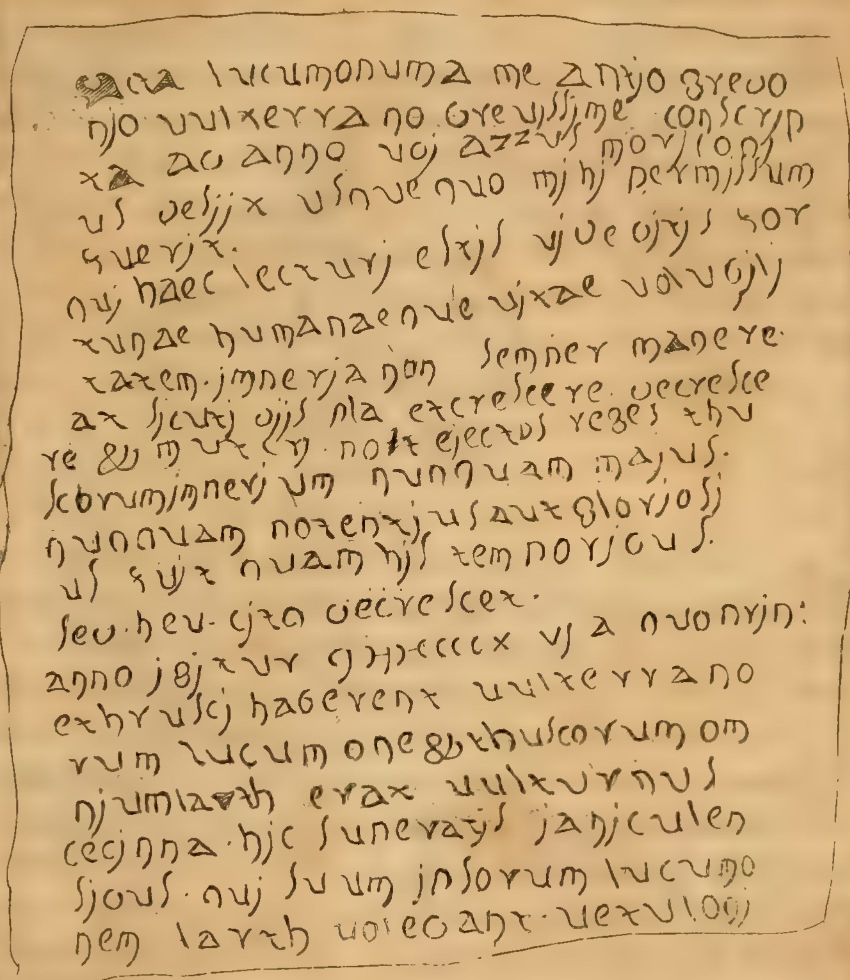
Com-

Deſideratur adhuc in hac Hiſtor. xx anni, quod eoſ nō reperimus

Commendat tibi Proſperus Feſulans anulum ſuum: & reponit hic, quæ ſcripſit Antius Gredonius

A

XXCIX.
Scarith Die viij. Iunij.
M DC XXXVI.

FActa Lucumonum à me Antio Gredonio Vulterrano breuiſſimè conſcripta ab anno, vbi AZZUS Moriconius deſijt vſque quò mihi permiſſum fuerit.

B

Qui hæc lecturi eſtis videbitis Fortunæ, humanæq; vitę volubilitatem: Imperia non ſemper manere: at, ſicuti DIJS placet, creſcere, decreſcere, & mutari. Poſt eiectos Reges Thuſcum imperium nuquam maius, nunquam potentius, aut glorioſius fuit, quam his temporibus: ſed heù citò decreſcet.

C

Anno igitur ciↄ iↄccccxcvj. à quo Ethruſci principium haberent, Vulterranorum Lucumon, & Thuſcorum omnium Larth erat Vulturnus Cecinna: hic ſuperatis Ianiculenſibus (qui ſuum ipſorum Lucumonem Larth volebant) Veientibus, Vetulonienſibus, & Saturnienſibus; Vulterranas ſeditiones ſedauit: alios ſeditionis duces damnauit, alios ab Vrbe diſcedere coegit: duos Senatores Parmam miſit ad eam Coloniam regendam; quò eos ccc. equites, & iↄccc pedites ſecuti ſunt præſidij gratia. Cū Sardi Tranſmeomenij defeciſſent, Vulterræ Concilium indixit. Accer Verus dux belli creatur, qui cum exercitu mon-

tes traigreſſus trans Meomenios fudit: Eſaroneſios, deinde Saltintanos caſtigauit. Siculi Sardos adiuuant: æquo Marte apud Thirſum pugnatum eſt: deinde apud Ceorum flumen; vbi Thuſci ſuperiores fuère; qui, eiectis Siculis, Sardiniam omnem recuperauère. Illùc arcibus conſtructis, & præſidio in Ciuitatibus omnibus relicto, Accer aduerſus Siculos claſſem. Siculi apud Inſulam Phorbantiam victi: Ciuitates Segeſtanum, Drepanum, & Seneſta capiuntur. Sed Accer moritur. Noui milites cum Tibure Dorio duce à Larth miſſi, in
A Siciliam applicuère. Ad fluuium Bathim iterum Siculi fugantur. Panormo Thuſci potiuntur. Brutij, Lucani, & Ætoli Siculis opem ferunt. Alontium, Capuntium captū. Meſſeni, Miſelli, & Argenij ſe Thuſcis dedunt. Catana obſidetur. Brutij, Lucani, & Ætoli fracti, pauci ad ſuos redeunt. Siracuſij opem à Mathionibus, Cartagenijs, & Libijs implorant. Catana liberatur. Tranſapenninæ Coloniæ iubentur milites in Siculos mittere. Sequenti anno renouatur prælium. Catana capta eſt: Siracuſij deditionem faciunt: Claſſis Aphricana à Thuſcis fugata. Vulterræ iterum Concilium. Interim Thuſci, paruis Inſulis Aphrici
B maris potiti, Brahodiam in Mathionibus applicuère: ſed exercitus à Concilio reuocatus in Brutios, & Ætolos mittitur. Inſulæ in mari Aphrico munitę. Capuntinis, Panormenſibus, Meſſenis, Siracuſijs, & Catanis, vt Lucumonem eligant, conceditur, à Larth confirmandum: alijs Ciuitatibus à Larth Prætor, vel Præfectus eligendus. Vulterrani in Siciliam tres Colonias; duas Peruſini; vnam Arretini; vnam Feſulenſes; vnam Lunenſes misère: in Sardos verò Vulterrani vnam Coloniam; vnam Arretini; vnam Populonienſes; duas Veientes. Interea in Brutijs Rhegium obſeſſum, capitur: deinde Locrum, Sicianum, & Scopum. Lucani, Ætoli ad opem ferendam Brutijs accurrunt: verum à Thuſcis victoribus ſuperantur. Corſentia poſt obſidionem capta eſt. Brutij legatos ad Aremulium Latinorum Regem eligunt, qui in Campaniam exercitum ſubitò contra Colonias miſit. Brutij iterum ſuperati victori cedunt; quarè Tibur ad expugnandos Lucanos properat. Lucani, Ætoli, Frentani, Caraceni, Pe-
C ligni, Neſtini, & Latini aduerſus Thuſcos fœdus ineunt. Vmbri, Picentini, Samnites, Sabini, & Parthenopenſes Thuſcos adiuuant. Cirneis Sardis, & Siculis à Larth imperatum eſt, vt milites ad Tiburem mittant. Vlcis capta eſt: à Lucanis, & ſocijs recuperatur. Alius exercitus ex Rhetijs, Mediolanenſibus, Rauennatibus, & Tranſapēninis Colonijs cogitur aduerſus Latinos: eum Tantius Marcicus Magiſter Equitum duxit. Ardea, Cloſtra, Aricia primo impetu captæ; Lauinium obſeſſum. Latini, qui Vulturnum obſidebant, ad res ſuas tuendas reuocantur. Lucani, & ſocij fugantur in montes. Vlci, & Blanda Thuſci potiuntur. Lauinio, Seſſa, Seſiano à Marcico occupato, Alba obſidetur. Vmbri, & Coloniæ ſuperiores Thuſcorum Pelignos ſuperant: Caraceni ſpontè ſe dedunt: Tibur Ætolos penitus vincit: Frentani, Lucani, & Ætoli fugati, in-

mon-

montibus obſeſſi ſunt. Aceſte, & Alginum oppida, quæ ſuperioribus annis Thuſci occupauerant, Hiſtri, & Heneti adoriuntur, & depopulantur. Aremulius Thuſcis ſe dedit, & Larth ſe ſubiecit: Albæ magnum præſidium. Frentani, & ſocij omnes Thuſcis ſe dedunt. Vulterræ habetur Concilium. Tiburi, & Tantio decernitur triumphus. Elbius Dándolius cum parte exercitus aduerſus Henetos, & Hiſtros mittitur. Aremulius coram patribus Larth obedientiam iurat, & cıↄ.Gorg quot annis Thuſcis ſoluere promittit. Nouę colonię, & præſidia in populos ſubiectos miſſa fuère; itaque Italia omnis, præter Ligures, Ethruſco ceſſit imperio. Vulterræ extra Portam Solis Templum Fortunę ædificatur: in via Rauzeth ludus Maximus fabricatur: Ludi Superni inſtituuntur: à Pontifice Maximo in Templo Victoriæ ſacrificatum eſt: crateres xvj. aurei Victoriæ donati. Statuæ Lucumonis, Tatij, & Tiburis in magna platea poſitæ ſunt. A

cıↄ cıↄij. Vulturno Cecinna confirmato Lucumone, & Anco Meſſio Peruſino Lucumone, Thuſciæ, immò Italiæ Larth, ab Elbio Dándolio Aceſte, & Alginum recuperantur: obſidetur Patauium. Hiſtri ab Illiricis, Liburnis, & Dalmatis opem petunt. Interim Patauium depopulantur Thuſci; & Henetos fugant. Peruſij cogitur Concilium: noui milites ſcribuntur contra Hiſtros. Galli in Thuſcos à Liguribus irritantur. Pontifex Maximus moritur: Aulus Cecinna, patrui Lucumonis filius, Pontifex eligitur. Heneti, iterum ſuperati, Thuſcis ſe committunt. Ad Tilaneptum fluuium cum Hiſtris, & ſocijs pugnatur: Hiſtri fracti. Peruſij Concilium. Bellum Liguribus indicitur; qui timentes veniam petunt, & ſpontè ıↄc. Gorg quot annis ſoluere promittunt. Thuſci, & ſubditi populi nume- * * * B

Secundam Gredonij partem hic repono ego Proſperus.

rantur. Peruſini, qui Peruſium habitant abſq; infantibus, & ſeruis centum octuaginta duo millia, & ſexaginta: Peruſini Coloni bis ſexcenta millia, & ſexcenti viginti tres. Vulterrani tám Vrbem, quám ſuburbia incolentes abſq; libertis, infantibus, & ſeruis quadringenta millia quinquaginta duo; municipia, Coloni, & alij Vulterranis ſubiecti quadragies centena millia, & ccclxjx. reliqui Thuſci omnes, & ipſorum Coloni ter quinquagies centena millia triginta. Ij verò, qui Thuſcis obediunt, tàm Siculi, Cirnei, & Sardi, quàm Hiſtri, & Lucani, alijque omnes bis nonagies centena millia; Latini ter decies, & nongenta millia. Vulterræ eliguntur Lalartes. Hi populum in quatuor tribus diuiſum in viginti Præfecturas ſubdiuidunt; duos alios Tribunos creant, & ſuburbia à Porta Herculis vſque ad Fontem Liberi, & ad Templum Pacis, ad Fontem Horchiæ, quæ cıↄ cıↄ. paſſuum ab vrbe diſtabat; C

XCI. *Scarith Die xvj. Iunij.* MDCIVXL

& ab Arcu Rhehæ ad Templum Fortunæ extra Portam Solis,& ad Villas Heſ-
perias ad Templum Cranæ, ad Amphiteatrum Iani, vſque ad Portam Iani;
& à Templo Dianæ vſque ad flumen Æxarem quinta tribus vocata. Sexta
verò tribus à Piſcina ad Aquas Oſcas,& à Circo Acceris vſque ad Siluam Ne-
moroſam,& ad Portam(Mons namq; Brodonæ ſemper Cuſtodi eiuſdem arcis
obediuit, & numquã in tribubus eſt numeratus) ab Ædicula Concordiæ ad
A Vicum Rudem; ad Ædes Marcicorum vſque ad Templum Tirreni. Hæc bre-
uiter adnotaui, nè ignoretur magnitudo noſtræ Vrbis; & damna, quæ nobis
Romani intulerunt: qui, ſi non Vrbem diruére,Suburbia,quæ Vrbem certè
æquabant,deſtruxerunt. Item Lalartũ edicto nouę naues,& biremes fabrican-
tur. Frumentum plebi auxerunt: ſed Lucumonem damnarunt in c. Gorg,eò
quod ſuis ſumptibus eamdem familiam, milites, & equites retineret, ſicuti
cum eſſet Larth retinebat. De hoc Vulturnus etiam à Larth reprehenditur,
cui indecenter reſpondit; immò à Larth Peruſium accítus ire recuſauit: qua-
propter in ciↄ iↄ. Gorg damnatur. Vulterranus Lucumon, & Gubernatores
B numerum Vigilum in Vrbe, & ſuburbijs augent. Plerique Lalartum clam oc-
ciſi. Legati omnium Ciuitatum, & Coloniarum Thuſcorum coronas aureas,
vel argenteas, aut æneas Lucumoni Vulterrano ob victorias obtulére; quas
Lucumon Tatio,& Tiburi impartiuit. Inde in magna platea maximis ſuis ſum-
ptibus Ludos Ianogiles celebrat; vbi ab vniuerſo popolo viua voce à Lalartũ
decreto liberatur, qui non ſolum c. verum etiam ciↄ iↄ. Gorg populo diſtri-
buit, Coloniam ad Orientem propè Farnetam tranſduxit, ad Carſolum ædi-
ficandum. Vultraium auxit. Apud Sethac turrim conſtruxit; Collegium Au-
gurum purpureis, & aureis ornamentis ornauit; in Via Rauzeth propè arcem
ærarium duplicibus muris muniuit; ad Angulum Pericum columnam ingentis
magnitudinis erexit; quam Victoriæ dicauit: ſeruos publicos, & iↄↄ. Gorg in-
ter Senatores diuiſit: ingentibus donis Lucumones donauit; Colonis tributa
minuit; militibus ſtipendium auxit; in via ſecunda Pelaſgorum Baſilicam con-
C ſtruere cæpit. Interea Peruſij cogitur Concilium: claſſem in Illiricos, & Li-
burnos mittendam decernitur: Oſnus Cæpis Peruſinus à Larth belli dux eligi-
tur. Lucumon Vulterranus in ciↄ iↄ. Gorg à Larth damnatus, à Concilio ab-
ſoluitur, Larth indignante. Claſſis Thuſcorum Scardoniam Inſulam cepit;
inde Ortoplam verſus nauigans naufragium paſſa eſt: Naues xv. ſubmerſæ;
reliquæ Adriam, & Flanonam in Hiſtris rediére. Illirici, Liburni, & Dalma-
tæ, Tedamo flumine traiecto, Lopſitam ceperunt; deinde Strupſim. Ardoti-
ni,præſidio Thuſcorum trucidato,Illiricis ſe dedére. Semenſes diſcordes inter
ſe decertant. Tandem Illirici Ciuitatem per proditionem occupant. Tran-
ſapenninæ Coloniæ per Henetos milites in Hiſtriam mittunt. Claſſis reſtau-
ratur. Volcera Vulterranorum Colonia obſidetur ab hoſtibus. Hiſtri à Thu-

ſcis ad Illiricos deficiunt. Apud Tilaneptum pugnatur. Thuſci inferiores vſque Patauium fugati fuére. Claſſis à Thuſcinato, & Meſſana ad Oſtia Titi fluminis applicuit; & Derio capto agrum Ænonum incendit. Ænonum obſeſſum, captum, depopulatum, dirutum eſt. Illirici cum Thuſcis apud Corinium prælium committunt. Vindelicij, & Norici ab Hiſtris irritantur in Rhetios, & Vennonentes aggrediuntur. Rhetij legatos ad Larth mittunt, opem poſtulantes. Larth Mediolanenſibus, & Lucumoni Larienſium, & Volturrenorum imperat, vt Rhetios adiuuent; interim Peruſij Concilium indicit: ſed Lucumon Vulterranus indignans, quod Larth, ſe inſcio, Colonis Vulterranis imperaret, mandat Arunti Ceſio Laci, & Vallis Lucumoni, nè Larth obediret. Vindelicij Vennonentes ſuperant, & apud Culconam cum Rhetijs decertant: Rhetij inferiores; Phanania obſidetur. Concilium Peruſij habetur: Larth multa in Vulterranum Lucumonem vociferatus, patres coegit ad eum in ıↄↄ. Gorg mulctandum. Aruns Ceſius, quod Larth non obtemperaſſet, Lucumonis munere priuatur. Elbius Dándolius à concilio Lucumon eligitur, & cum exercitu ad auxiliandos Rhetios mittitur: Lucumon Vulterranus populum in Campum Ilicis extra Portam Felicem vocauit; ibi concionem habuit; Vulterranoſq; exorauit, nè Larth Peruſino ſeruire patiantur: & cum ipſi ſemper fuerint Thuſcorum principes, nulli, præterquam ſuo Lucumoni, obediant. Interim Hiſtri defectionis pœnas luunt; nam à Thuſcis plerique trucidati ſunt. Verum Illirici, & ſocij poſt multa certamina Thuſcos à ſe pellunt, quibus à tempeſtate agitatis, altera pars eorum Miſeniam; altera Lætheum Corinthiorum oppidum applicuére: verum Letheienſes eos à littore prohibere conantur; quarè prelium committitur. Lætheienſes tandem fugantur. Thuſci apud Lætheum caſtra ponunt: quò audito, Ariſthemedes Corinthiorum dux cum exercitu Lætheum progreſſus eſt; & cum Thuſcis certamen inijt; verum ſuperuenientibus reliquis Thuſcorum Nauibus, & quadriremibus, cedere cogitur; & Corinthum redire. Thuſci Lætheum oppugnant. Pheredus Athenienſium dux, & Megarenſes ad opem ferendam Corinthijs accurrunt; ſed Thuſci depopulato, & incenſo Letheo in Italiam cum magna præda feſtinant. Interim Elbius Dándolius Adulam Montem tranſgreſſus cum Rethijs ſe coniunxit. Peruſium ad concilium patres vocantur. Vulturnus ſe infirmum ſimulans ad concilium non accedit: ſed per legatos ſe excuſat; &, vt ipſum Lucumonem confirmarent, muneribus....... ſed non confirmatur: Antius Galeritus creatur Lucumon.

A

B

C

cıↄ cıↄ viij. Menippo Coricinio Lucumone Arretino, Thuſcorum Larth, cum audiſſet Vulturnus, Antium Galeritum, quem Senatus Vulterranus legatum ad concilium miſerat: Vulterranum Lucu* * * *

ab In-

Si Proſperus has Hiſtorias non reponeret, tu non inuenires.

XCVI. *Scarith Die xxvj Iunij* MDC XXX VI.

monem creatum eſſe, in Theatrum populum congregat; à quo ipſe Lucumon confirmatur. Galeritus non recipitur; quapropter ad Larth Arretium reuertitur. à Larth Vulturno, & Vulterranis imperatur, vt Antio Lucumoni obediant: verum legati ignominioſè eiecti ſunt. Illirici intereà, & ſocij Hiſtros incurſionibus vexant. Vindelicij cum Rhetijs, & Thuſcis apud Phananiam certamen ineunt: Rhetij fugantur: Phananenſes ſe Thuſcis dedunt: A Vindelicij, victoriam proſequentes, Rhetios vſq; Adulam fugant; ideò legati Rhetiorum à Larth opem deprecantur. Volcera iterum ab Illiricis obſeſſa. Heneti legatos ad Larth eligunt, ad milites contra hoſtes petendos. In Siculis Lucumones diſcordes. Siracuſij, & Catanij inter ſe præliantur; quarè Arretij à Larth Concilium indicitur. Illuc Vulturnus non conuenit; ſed Arcilium Moriconium Arunenſem miſit. Senatus Vulterranus octo legatos elegit: verum nec Arunenſis, nec octo; ſed tantum quatuor legati intromiſſi, & Antius Galeritus tãquam Vulterranus Lucumon: ſed cum legati ad Patres clamarent, Galeritum Lucumonem non eſſe, nec diademate ornatum eſſe, nec coronam, nec ſigna Lucumonis habere, à Larth à Lictoribus in cuſtodiam duci iubentur. B Tunc Patrum rumor: Lucumones, & legati Coloniarum Vulterranorum, prę-terquam legati Concilij minimi, è Concilio exiére. Sedato à Larth tumultu, à Concilio Vulturnus Cecinna damnatur, & Vulterranis præcipitur, vt ciɔ ciɔ. Gorg ſoluant interim legatos, & Arunenſem tanquam obſides cuſtodiri imperatum eſt. Colonis mandatur, nè Vulterranis, aut Vulturno pareant, ſed tantum Larth, Concilio, Galerito. Tranſpadanis omnibus imperatur, vt contra Vindelicios, & Noricos milites mittant; item & Vmbris. Pręcipitur claſſi tàm ſuperi, quàm inferi maris, vt Rauennam ſe conferat ad debellandos Illiricos. quatuor Senatores Arretini eliguntur ad fœdus ineundum inter Siracuſios, & Catanios. Vulturnus, & Vulterrani audito Concilij decreto exarſerunt ira: C & illico Vulturnus coacto vniuerſo populo, in Campo Illicis concionem habuit, & Vulterranos contra Patres Concilij animauit: tum legatos ad Rhetios mittit, qui eis promitterent, ſi partes Vulterranas ſequerentur, ſe à Vindeliciorum iniurijs, & armis eos liberaturum: verum cum reſpondiſſent Concilij generalis voluntati obtemperare velle, legati cum Vindelicijs, & Noricis fœdus ineunt contra Rhetios, hac conditione, vt Adulaci Vulterranis, cæteri Rhetiorum Vindelicijs, & Noricis obedirent: inde legati prohibent, nè Coloni tàm Laci, & Vallis, quàm Comoni, Parmæ, Veronæ, Adrię, Mantuæ, et alij Vulteranorum Coloni nulli, præter quam Senatui Vulterrano, pareant. Dándolius Lucumon Laci, et Vallis illicò arma in Rhetios conuertit. Poſtea

legati

legati ad Illiricos ſe conferunt, qui Volceram Vulterranorum Coloniam obſidebant in Hiſtria, & cum eis pacti ſunt, vt cıɔ iɔ. Gorg acceptis, claſſem in Tranſapenninos, Colonos Thuſcorum, qui pro Vulterranis non eſſent, pararent; & eam partem Hiſtriæ, quam occupauerant retinerent: Volceram obſidione liberarent. Item alijs Hiſtris libertatem promittunt, ſi Vulterranis fauerent. Plerique Henetorum Vulterranis adhærent: cęteri Larth. Vulturnus interim alios legatos cum ingentibus muneribus ad Lucumonem Feſulenſem, Lunenſem, Populonienſem deprecans eos, vt ipſum adiuuent. Vnus Populonienſis Lucumon ſuam opem promittit: alij nec munera, nec legatos recipiunt. Item per legatos Meſſanos, Capuntinos, Panormenſes, & Catanios hortatur, & orat contra Larth: Meſſani, & Catanij Vulterranis fauere promittunt: Capuntini, & Panormenſes nec vlli fauere, nec obedire velle reſpondent: Siracuſij Arretinis adhærent. Ætoli, & Brutij in Lacedemoniorum claſſe, quam, vt eos à Thuſcis defenderet, ſocij Lacedemonij miſerant, confiſi à Thuſcorum imperio deficiunt. Larth iterum Arretium patres conuocat ad Concilium: contra Vulturnum, & Vulterranos deliberatur. Oſnus Nicoroſius Arretinus belli dux eligitur. Naues à Thuſcinato reuocantur, & Grauiſcæ manere iubentur; item ab Adria diſcedere, & apud Rauennates manere; Vulterrani namque, nè eæ in Illiricos nauigarent, prohibuerunt: ſed nunc etiam Concilij decretum contempſerunt, nam Vulturnus præcepit præfectis, nè à Thuſcinato, vel ab Adria naues vllas diſcedere ſinerent. Lucumon populonienſis à Concilio munere priuatur, & ad exulandum damnatur. Coloni Vulterranorum eo quod Larth, & Concilij imperio non obtemperaſſent à Cõcilio mulctati ſunt. Magiſter Equitum, & Sares in Concilio Arretino creati. Contra Ætolos Lucanis, parthenopenſibus, & picentinis, vt exercitum pararent, Concilium mandat. prætori Felſiniæ, Rauennatibus, Mediolanenſibus, & Vmbris commiſſum, vt Rhetios defenderent; verum Vindelici Rhetiam occupauerant, & Adulaci ſponte Vulterranis ſe dederant. Vulturnus in Ciprum Naues ad frumentum coemendum miſit, et è Sicilia biremes onuſtas tranſduxit. Auguribus mandauit, nè de hoc bello augurarentur; et qui eius decreto non obtemperaſſet è mœnibus deijciatur. præfectus, et Magiſter obſtant, qui poſtea vulturnum timentes Arretium confugerunt, vbi aliud Collegium Augurum inſtituunt. vulterræ autem alius Præfectus, et Magiſter electi. vulturnus Colonis dimidiam tributi partem minuit; Ennium Cecinnam filium belli ducem elegit, Ciues omnes à xx. vſque ad xlvij annum arma ſumere iubet. Cirnei, et Sardi vulterranis opem ferunt. Meſſani, Catanios contra Siracuſios adiuuant. Lucani, & ſocij ab Ænetis, & Lacedemonijs fugantur. Vulturni coloni à Lucumone Peruſino, & à cæteris Campaniæ colonijs obſidentur. E Felſinia Tribunus Vulterranus eiectus: verum Mantuæ Præfecti,

A

B

C

& Arretinus, & Feſulanus à populo in cuſtodiam coniecti ſunt: quo audito à Vulterranis, omnes Mantuani Vulterrana Ciuitate donati ſunt, eiſque, vt ſibi Præfectum eligant, conceſſum. Vindelicij, Norici, Illirici, Liburni, & Heneti fœdere inito, omnes Adriam progreſſi cum Colonis ſe coniungunt, inde Elbio Dandolio duce ad oppugnandum Brixillum præcurrunt. Comonenſes Salienam expugnant; inde contra Bremenſes ſe conuertunt. Bremenſibus victis, deprædatis, & pleriſque trucidatis, ad obſidendum Brixillum cum cæteris
A Colonis iuère. Mediolanenſes, Eridanenſes, Rauennates, & alij exercitum aduerſus Vulterranenſes parant. Parmenſes ad Padum cum Pacantinis dimicant; verum à Felſinenſibus à tergo aggreſſi ſuperantur. Senenſes Vulterranis fauent, ad quos oppugnandos Oſnus Nicoroſius cum Thuſcorum exercitu progreditur: verum Ennius cum Vulterranis, & Populonienſibus Oſno ad Gormonem fluuium accurrit: verum Vulterrani inferiores Senam ſe recipiunt. Ruſſellani agrum Populonienſem deuaſtant; verum Populonienſibus, & Thuſcinatibus eis accurrentibus fugam arripiunt, & vſque Ruſſellas fugantur. Lunenſes, & Ligures Piſas obſident. Vulterranorum, Meſſanorum, Cirneorum, & Sardorum Naues Cumam applicuére: qua occupata Internum oppugnant. Baulienſes ſe dedunt. Vulturnũ obſidione liberatur. Parthenopenſes,
B & Picentini, & reliqui Campani cum Vulterranenſibus prælium committunt: pugnatũ eſt ęquo Marte: ex vtraq; parte multi cecidère. Ætoli, Brutij, & Lacedemonij, fractis Lucanis, Vlcem obſident. Vulturnus cum nouis militibus Corſis, & Sardis Magiſtrum Equitũ Senam mittit, ibi iterum cum Arretinienſibus pugnatur: plures ex Vulterranenſibus occiſi ſunt: verum ea nocte Oſnus caſtra trans Gormonem locauit. Aremulius Latinorum Rex à Thuſcis deficit, & inſtructa acie ad expugnandum Ianiculum Tiberim tranſiuit. Cærites, Veientes, Tarquinienſes, Fidenates, Ianiculenſes adiuuant; verum à Latinis circumuenti ſuperantur, & eorum caſtra deprædantur: Ianiculum obſeſſum. Catanij, & Meſſani magnis cladibus Siracuſios afficiunt, qui à Numidijs, &
C Mathionibus opem deprecantur. Hi magna claſſe comparata Melita Vulterranorum Inſula potiuntur: inde Melitam Ciuitatem expugnant. Meliten ſes trucidato Vulterranorum præſidio Aphricis populis ſe dedunt. Recuperata ab Aphris Melita in Siciliam transfretant; Siracuſios contra * * * *

XCIV. *Scarith Die xxj. Iunij MDCXXXVI.*

Proſperus Feſulanus hęc repoſuit.

Catanios adiuant. Catanij cedunt. Inde Argenium à Siracuſijs expugnatur: Miſſellum captum, deuaſtatum, dirutum. Meſſani per legatos Vulterranos orant, vt ſibimetipſis conſulant: auxilium promiſſum: interim & mari, terraq; obſidentur. Tranſ Apenninum à Vulterranenſibus Brixillum captum, præda

mili-

militibus conceſſa eſt: poſtea in Mediolanenſi agro apud Melionum cum Arretinienſibus pugnatur: ſed Arretinienſes inferiores vſque Mediolanum fugantur.

Felſinenſes, Mōdinienſes, & Pacantini expugnatam Parmam depopulantur, & Mediolanum ſe conferunt. Sequenti menſe cum Vulterranēſibus certamen ineunt; ſed iterum fugati. Vulterranenſes io. paſſuum propè Mediolanū Caſtra ponunt, & turres, & vineas ædificant Ciuitatis oppugnandæ cauſa. Adrienſes ſuperiores, & cęteri Vmbri, Prætutiani, Marſi, Marruccini, & Neſtini Vulterranas partes ſequentes ſuperant Rauennates, & Rauennam expugnant. Populonienſes, Thuſcinates, & Vulterrani, Populonienſium Lucumone duce Ruſſellas aggreſſi, reijciuntur. Senę iterum pugnatur: Vulterrani inferiores: Arretini arietibus, & Vineis Senam expugnant: ſed à Vulterranis, & Senenſibus ſequenti die non modo è Ciuitate expulſi ſunt; verum etiam vſq; ad Arbium flumen fugati. Ruſſellæ iterum obſidentur; & Ruſſellanorum, & Vetulonienſium ager deuaſtatur, & incenditur. Aremulius interim per obſidionem Ianiculum accepit; Ianiculenſium pleroſque occídit, reliquos captiuos effecit, Ciuitatem diruit, & incendit: ſed citò rupti fœderis pœnas luit, namq; à Dijs fulminatus interijt. Vulterranenſes à Cirneis, & Sardis, Samnitibus, & Sabinis adiuti non modo Vulturnum obſidione liberarunt, ſed etiam Campaniam omnem occuparunt, & Parthenopenſes excurſionibus affligunt, tandem Parthenopē ipſam aggrediuntur; ſed ter reijciuntur. A Vulterranis verò claſſis reuocatur, & ad ferendam opem Meſſanis mittitur: ſed Meſſani diù auxilium expectantes, tandem obſidione vrgente, & neceſſitate coacti iniquis conditionibus ſe hoſtibus dederant; quarè claſſis præſidio in Campania relicto, & tertia parte equitum, qui eam oram ab incurſionibus hoſtium defenderent, Thuſcinatum redijt. Lunenſes, & Ligures Piſis potiti Iluam Inſulam occuparunt, ibique in vertice montis inexpugnabilem arcem ædificare cęperunt, ſed cum claſſis reuerſa eſſet, deprædata Inſula opus dimiſerunt. Ligures Mediolanenſibus, qui oppugnabantur, auxilium præſtant: Quinquies Vulterranenſens aſcendere Vrbem conati, quinquies à Mediolanenſibus reiecti ſunt. Rauennates Vmbros expellunt. Larth autem alio exercitu in Vulterranos coacto, eum Antio Galerito committit, qui Lucumoni Populonienſi in agrum Ruſſellanum occurrit: pugnatur: Galeritus victor Populonienſes inſequitur, qui à Vetulonienſibus circumuenti fracti, fugatique ſunt Lucumon populonienſis vulneratus, à ſuis defenſus eſt, ſed in itinere defecit. Ennius iterum, fugato Oſno, Cluſium per proditionem occupauerat, cui ipſe Larth inſtructo iterum exercitu occurrit; & inito certamine, Vulterrani fugam arripiunt, & Senam ſe recipiunt. Vulturnus interim Vulterram muniebat; arces Voltem, Stroccum, Montalem auxit.

K poma-

Pomarancij tres turres conſtruxit iↄcc. equites Drolium miſit; item Carſolum, & Mencjum cccc. equites, & ciↄcc. pedites; apud Heſperi ſepulcrum, in Monte Morgetis ad Fontem Horchiæ, ad Hortos Veri, ad Lucum Rehæ Valla ædificauit, quæ ſuburbia defenderent: frumentum caſtris diſtribuit; quibuſlibet Præfecturis iↄcc. milites adſignauit. Senatores, vt Lalartes eligerentur poſcebant, ſed Vulturnus reſpondit, tempore belli non opus eſſe Lalartum; ſed cum rumor in patres oriretur, concione habita ſpe Thuſciæ

A omnis potiundj, ipſe tumultus ſedauit. Galeritus interea incendijs, depopulationibus, & magnis cladibus Populonienſes affecit. Larth tandem, recuperato Cluſio, S enam cepit. Ennius cum equitibus, & paucis peditibus ad Cibelum Caſtrum confugit.

Vulturnus Artabanum Maurum cum alijs agminibus ad exercitum reparandum miſit. In Latinorum Regno Auentinus patri ſucceſſit, qui Thuſcis vſque ab adoleſcentia iratus, & in patris victoria confiſus comparato exercitu Cærites aggreſſus eſt; interim per legatos finitimos populos ad defectionem incendit. Peligni, Caraceni, Frentani, Sabini, Samnites, & Parthenopenſes ſimul in Campanos bellum parant, & breui tempore Cāpaniam occupant, præter Vulturnum, quod obſeſſum eſt. Illirici, Liburni, Vindelicij, Norici,

B & Heneti cum iamdiù ad Mediolanum conſediſſent; nec quidquam præter pecora, greges, & triticum, & Mediolanenſium ſeptemtrionalem agrum acquiſiuiſſent, ſpe fruſtrati à Vulterranis diſcedunt, & ad ſua redeunt; quarè Elbius Dándolius Comoni ſe recepit; quò Mediolanenſes decurrunt. Vmbri ſoli Vulterranenſes non deſerunt. Comonū, & Mantua obſeſſa ſunt. Sed in Thuſcia Cibelo, & Strouia Larth breui potitur, & Carſolum circumſedit. Vulturnus Magiſtrum Equitum cum alijs agminibus Farnetam mittit. Inter Farnetam, & Carſolum acriter pugnatum eſt. Vulterranorum exercitus fugatur: Ennius vulneratus ad Caſtrum Foſcum portatur: Farneta obſeſſa eſt; ſed Magiſter Equitū noctu irruptione facta multos ex hoſtibus occidit; & Oſnum capit; verum à Larth Farnetam redire cogitur. Populonienſes, inter ſe diffidentes, portas Galerito aperiunt; qui Thuſcinatum deinde aggreditur; ſed à Cirneis, & Sardis

C eijcitur; quarè Vulterranū agrum deuaſtans, & incendens, apud Drolium conſedit, quod Caſtrum ſibi à Socchinis prodēdum ſperabat; ſed ſpe fruſtratus caſtrum oppuguare cępit. Vulturnus Drolienſes defendere volens, Aſnum Ceſiū cum Colonis Caſtri Salinarum, Pomarancij, Burniani, Ancirani, Furniani, Antrenſij, cōtra Galeritum mittit: apud Drolium pugnatum eſt: Thuſcinates à tergo, Ceſius à fronte Galeritū adoriuntur; qui in Caſtris obſeſſus eſt: verū facta manu Populoniā confugit: multi ſuorum cæſi, pleriq; vulnerati. Interim Larth Farnetam cepit: Magiſter Equitum captiuus effectus eſt. Artabanus cum paucis ad Caſtrum Foſcum, deindè Cellulam ſe recepit; inde Volmiccium.

Ennius

Enius adhuc vulnere æger Vulterram ducitur. Larth Caſtrum Folcum oppugnauit, inde Ornanum; poſtea Cellulam circumſedit. Interim Vulterræ Pontifex Maximus in Monte Eſaris maioribus hoſtijs ſacrificat. Saph xv. aurea ab Ancironibus dicata in Templo Aretiæ conſecrantur. Lectiſternium Marti, Vandimoni, & Iano factum eſt. In Agro Martiali Marti ludi celebrantur. Ad pleraq; puluinaria Dij obſecrati. Lucumon, Pontifex, Sagi, Senatus, Augures, Sacerdotes, & Magiſtratus omnes, populuſq; per triduum Vrbem circumiuère. In magna Platea à Pontifice, & Sagis ſolemniter immolatum eſt. Iam Lucumonis eligendi tempus erat; quarè Vulturnus coacto populo in Campum Illicis ciues orauit, vt Lucumonem in his temporibus ad tale munus idoneum eligerent. Vulturnus enim de induſtria ſuos clientes in omnes Præfecturas diuiſit, quos, vt ſubitò Vulturnum Lucumonem acclamarent, inſtruxit. Finita igitur Vulturni oratione, clientes ipſum quartò confirmãdum eſſe clamarunt; populus clientũ vocẽ ſecutus eſt: quarè Vulturnus viua voce ad ſex annos Lucumon quartò confirmatur, nonnullis è Senatoribus indignantibus. Interim Larth Arretij Concilium habuit, relicto Core Licinio ad expugnandum Caſtrũ Cellulæ: In Concilio primum Vulterra è xij. Ciuitatum numero priuatur: Veientes id recuſantes, Vulterranis in numero ſubrogantur, obſtantibus Præfecto, & Magiſtro Arretinorum Augurum: Tarquinienſes in loco Ianiculenſium ſubrogãtur: actum eſt de ædificando Arretij, vel Peruſij Templo Eſaris, & de creando alio Maximo Pontifice; ſed Patres non concordant. In fine concilij Larth patres orauit, vt eum Larth confirmarent, donec bellum cum Vulterranis perficeret: id à Feſulanis legatis, & Lucumone negatur. Larth nihilominus confirmari inſtat; quarè Concilij patres tumultum excitant: alij Feſulano Lucumoni: alij Larth adhærent: parum abfuit à pugna. Concilium dimiſſum eſt.

A

B

cıɔ cıɔ xjv Vulturno Cecinna quarto Lucumone nullus Larth creatur: exercitus dimiſſus eſt: Vulterrani timore liberati: Feſulenſes, & Arretini inter ſe ad arma. Auentinus Cærem diú obſeſſam expugnat. Cirnei, & Sardi à Thuſci deficiunt. Siculi Lucumones, è Lucumonibus tiranni, inter ſe non conueniunt: verum Aphri, Ciſico, & Alontio munitis, in Aphricam redeunt. Vulterræ in Templo Eſaris ſolemne ſacrificium peragitur: exercitus cogitur ad piſas recuperandas. Elbius Dándolius, qui Comoni obſidebatur, ab obſidione liberatur. Mantua, quam Mediolanenſes ceperant à Vulterranis recepta eſt. Vulturni Coloni à parthenopenſibus. Samnitibus, & ſocijs poſt longam obſidionem ſe dederant, ideòq; ad recuperandam Coloniam Vulterranorum Naues Lucumon miſit, quæ primo impetu Cumam, Internumqne occupant. Vulturnenſes illicò ſe Vulterranis dedunt. Galeritus eo quod in patriam arma ſumpſiſſet à Lucumone, & à viris Capitalibus damnatur; bona publicantur; ædes deſo-

C

Nondum reperimus CCCII. *ann. quos hìc deſideramus*

lantur; propinquis ignotum eſt: captiui pecunia publica redimuntur. Ad Senenſes, qui Arretinos expulerant ıɔccc. equites, & cıɔ. pedites præſidij gratia à Vulterranis miſſi. Tranſapennini Coloni inter ſe dimicant. Vmbri contra Colonos Peruſinos, Arretinos, & Lunenſes arma ſumunt. Arre- ***

A

LV.

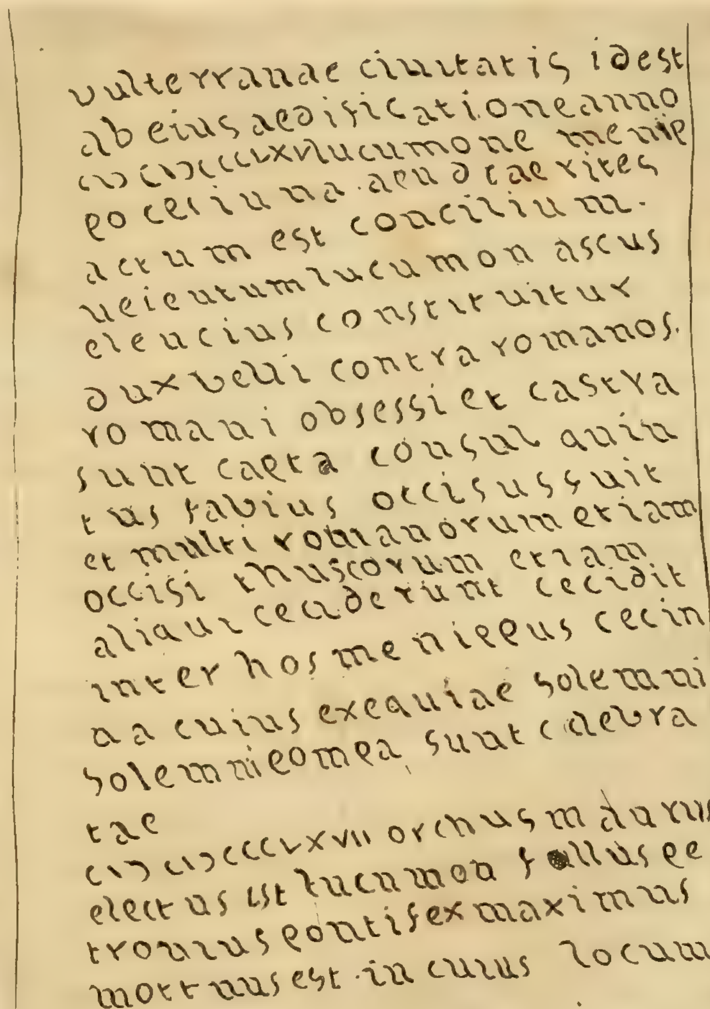
Scarith Die xx. Septemb. MDCXXXV.

Lucumonum geſta, quæ ab Anno cıɔ cıɔ CCCLXV. *vbi Lucius Cecinna deſijt, Ennius Dandolius Senator Vulterranus, & Senatorum Scriba tranſcribere cœpit, hic repono ego Proſperus Augurum ſocius, & ſcriba.*

VULTERRANAE Ciuitatis, ideſt ab eius ędificatione anno cıɔcıɔcccLXV. Lucumone Menippo Cecinna apud Cærites actum eſt Concilium. Veientum Lucumō Aſcus Elencius conſtituitur dux belli cōtra Romanos. Romani obſeſſi, & caſtra ſunt capta. Conſul Quintus Fabius occiſus fuit; & multi Romanorum etiam occiſi. Thuſcorum etiā aliqui ceciderunt. Cecidit inter hos Menippus Cecinna, cuius exequię ſolemni pompa ſunt celebratæ.

B

C

vulterranae ciuitatis idest
ab eius aedificatione anno
cıɔ cıɔcccLxv lucumone menip
po cecinna apud caerites
actum est concilium
ueientum lucumon ascus
eleucius constituitur
dux belli contra romanos
romani obsessi et castra
sunt capta consul quin
tus fabius occisus fuit
et multi romanorum etiam
occisi thuscorum etiam
aliqui ceciderunt cecidit
inter hos menippus cecin
na cuius exequiae solemni
solemni pompa sunt celebra
tae
cıɔ cıɔcccLxvii orchus maurus
electus est lucumon fullus pe
tronius pontifex maximus
mortuus est in cuius locum

cıɔ cıɔ CCCLXVij. Orchus Maurus electus eſt Lucumon. Fullus Petronius pōtifex MAXIMUS mortuus eſt; in cuius locum ſubſtituitur Cranus Dándolius. Aſcus, qui Veientibus imperabat Fabios interfecit; ex quibus ſolus infans ſuperfuit. Cum Romanis bellum innouatur. Thuſci Ianiculo ſunt

poti-

potiti: obſidetur Roma. Dux Vulterranorum Meſſius Cecinna, cum fortiter ad Portam Collinam pugnaret, fuit occiſus; & Tuſci in Ianiculo aggreſſi diſcedere coguntur. Elbius Cecinna Menippi filius in locum fratris ſubrogatur; hic ab Armiſe Vero improuiſus occiditur. Armiſem Auli Virginij Conſulis milites in tuto ponunt, & Romam perducunt; & inde Ciuitate Romana Armiſes donatur.

cIↃ cIↃ CCCLXIX. Alcus Maurus gubernat. Apud Ruſſellas cogitur Concilium: mittuntur milites in auxilium Veientum contra Romanos; ſed à Romanis ſunt deuicti: nam Hernici, & Latini Romanos adiuuerunt. A

cIↃ cIↃ CCCLXXIJ. Creatus eſt Lucumon Iaſius Dándolius Galli Tranſapenninis Colonijs damna intulerunt. Piſæ celebratum eſt Concilium. Anſur Rozzius Feſulanus creatus eſt dux generalis, qui poſt ſex menſes reuerſus eſt, poſt adeptam victoriam.

cIↃ cIↃ CCCLXXVIJ. Morgetes, ex Volturrena Familia Vulterrana ortus, creatus eſt Lucumon: huius anno ſecundo ortæ ſunt ſeditiones ciuiles: plebes ſurgit contra Nobiles; nam ad officia, & ad publica munera aſpirabat: cui conceſſum eſt, quatuor ex plebe tribunos Senatum ingredi poſſe. Gelonus Siciliæ Rex Vulterranorum claſſem ex Græcia reuertentem afflixit. Cluſſium cogitur Concilium. Amilcar auxilium poſtulat contra Gelonum, Lucumonum ſeditionibus nec conceditur, nec negatur. B

cIↃ cIↃCCCLXXXJ. Orcho Atriario Lucumonis onus ſuſtinendum committitur: tum ſeditiones ciuiles. Anſur Maurus ex Sagis Pontificibus tertius eas ſedauit. Galli quaſdam Colonias Tranſapenninas ſuperant. Ad Fanum Herculis habetur Concilium. Turnus Ruſſellanorum Lucumon dux creatur, qui parum honeſtè reuerſus eſt, cum inducias iniuerit. Veientes ab Arretinis Cortonenſibus, & Peruſinis adiuti Romanis damna intulerunt.

cIↃ cIↃ CCCLXXXV. Lartes Moriconius Lucumon. Moritur Summus Pontifex: cui Aruns Maurus ſucceſſit. Sacerdotes Herculis veneno omnes ſunt conſumpti. Anſara Petronia Veſtalis impudica ex legis decreto viua ſepelitur.

cIↃ cIↃ CCCLXXXJX. Lucumonis munus ſuſcepit Luceus Pomarius. Vulterrani tres Siculorum Naues ceperunt. Traſibulus legatos ad Vulterranos mittit, Naues repetentes: fœdere inito redduntur. Vulterræ generale Concilium celebratur. C

cIↃ cIↃ CCCXCIIJ. Crono Geſio Lucumone, plebes contra Nobiles inſurgit de officijs, & honoribus anxia. Arretini, & Peruſini de finibus altercantes arma ſumunt. Senæ habetur Concilium. Lucumon Arretinus, & Peruſinus damnantur. Galli Tranſapenninas Colonias armis inuadunt. Ad Fanum Voltumnę habetur Concilium, & Morgetes Cæritum Lucumon dux eligitur.

cIↃ cIↃ CCCXCVIJ. Conſtituitur Lucumon Vulterranus Amuccius Fidentius.

Thuſci

Thuſci a Gallis fracti. Morgete duce interfecto, Amuccius in eius locum ſubrogatus, nouos milites ſecum ducens, illùc magnis itineribus perrexit. At Galli ſuperiores fuère & multas Ciuitates occupauère. Induciæ indictę.

cIↄ cIↄ ccccj. Adraſtus Cecinna Lucumon. Tibur Cærites ſucceſſit Anſuri Mauro Maximo Pontifici. Nobiles cum plebe diſcordes arma ſumunt. Nobilium multi cecidère. Cecidit Adraſtus. Plebes cum Senatoribus volebat conuenire in Lucumonis electione. Feſulæ celebratum eſt Concilium, quò

A plebes quatuor Legatos miſit; & quatuor Nobiles misère. Verum duo ex Patritijs, & duo ex plebe tantum admiſſi fuère. Plebi conceſſum eſt, vt viginti Vriſteres ......

XXCVI *Scarith Die x. Aprilis. M DC XXX VI.*

Ego Proſperus hìc repono reliqua, quæ ſcripſit Ennius Dàndolius.

Lucumonis electioni intereſsent.

cIↄ cIↄ ccccv. Crono Volturreno Lucumone, creantur Lalartes; qui Tribus inſtruxerunt. Senatores ad minorem numerum redacti: Lucumonis munus in annum. A Colonis Vultraij Aſcus Veneſus occiſus: is erat Præfectus: demum rei fuère damnati. Templum Pacis in via Razaunth ædificatur. Orcia

B Veſtalis flagellata eſt, quod Sacer Ignis fuerit extinctus.

cIↄ cIↄ ccccvj. Orchus Maurus Lucumon. Tum peſtilentia immanis mortales vexauit. Solemne Sacrificium celebratum; Ciuitas luſtrata fuit.

cIↄ cIↄ ccccvij. Cenicus Atriarius Lucumon. Peſtilentia graſſatur.

cIↄ cIↄ ccccviij. Dancus Aruncus Lucumon. Peſtilentia non ceſſauit; quapropter extra Portam Brodonæ Templum ædificatum eſt.

cIↄ cIↄ ccccjx. Sarcus Pomarius Lucumon ludos in honorem Iunonis, & Vandimonis inſtituit. Alcus Porius Ruſſellanus Tiburi in Pontificatu ſucceſſit. Coloniæ Tranſapenninę tumultus excitant: multæ Coloniæ ſe ſe Gallis dedère. Feſulę celebrandum Concilium indictum.

C cIↄ cIↄ ccccxj. Aulus Fidentius Lucumon. Anſur Meſſius Peruſinus creatur dux, qui ſub Thuſcorum ditionem Colonias reduceret; hic Apenninum tranſgreſſus occubuit: exercitus diſſipatus.

cIↄ cIↄ ccccxij. Orchus Maurus ſecundò Lucumon. Peruſij Concilium celebratum; noui milites trans Apenninum miſſi; verum à Colonis, & à Gallis fugati fuère.

cIↄ cIↄ ccccxiij. Meſſio Dorio Lucumone Lalartes creantur; ipſi diſcordes Ciuilium diſcordiarum inter nobiles, & plebem auctores fuère.

cIↄ cIↄ ccccxjv. Antius Cecinna Lucumon. Apud Ruſſellas Concilium; agitur de bello Romanis inferendo: Lucumones diſcordant: Concilium di-

miſſum

miſſum. Lucumon Vulterranus cum ſeditionis duces caſtigaſſet, Patres cum plebe conciliat.

ciɔ ciɔcccc xv. Titus Fidicus Lucumon. Veientes, & Fidenates abſque Concilij conſenſu in agrum Romanum excurſionem fecerunt. Lartes Tolumnius Veientum Lucumon Legatos Romanorum occídit; quarè ipſi Anienem fluuium tranſgreſſi, prælium cum Larte iniuère, & licet ſuperiores extiterint, tamen multi ex ipſis occubuère.

ciɔ ciɔ ccccxvj. Lucumone Armiſe Dándolio, Vulterræ actum eſt Concilium. Lartes Tolumnius quod arma ſine Concilij conſenſu ſumpſiſſet ad præſcriptum legis damnatur. Veientes in cc. Gorg mulctati. Lartes Fidenatum, & Faliſcorum auxilijs fretus iterum cum Romanis prælium committit. A

ciɔ ciɔ ccccxvij. A Mecenate Cecinna Lucumone milites, qui Veientibus opem ferrent miſſi. Veientum exercitus à Q. Capitolino Romano fugatur: Thuſci tamen Romanos reieciſſent, atque viciſſent, niſi ab Aulo Cornelio Coſſo eorum duce Lartes vulneratus occubuiſset.

ciɔ ciɔ ccccxviij. Amuccius Moriconius Lucumon. Mecenas quod veientibus opem tuliſset delatus eſt: at nè tumultus excitaretur à Lucumone, & Arunenſibus abſolutus eſt; dummodo xxx. Gorg ſoluat. Roma peſtilentia laborante, veientes vſque ad portam vrbis fecère excurſionem: at reiecti, fugatique fuére. Occus Iardius ipſorum Lucumon per legatos à duodecim Ciuitatibus auxilium poſtulat. B

ciɔ ciɔ ccccxjx. Marancio Pomario Lucumone, ad Fanum Voltumnę Concilium habetur. Romani bellum adornant. Lucumones inter ſe diſsentiunt. veientes dimiſſi, & concilio priuati: Marancius conſtituitur dux ad recuperandas Colonias Tranſapenninas.

ciɔ ciɔ ccccxx. Lucius Aulicus Lucumon. Marancius vix ad veterem Thuſcorum obedientiam ſex Colonias redigit: ibi magnum præſidium reliquit. veientes à Romanis magna damna ſubſtinuerunt. Arretium ciuilium diſcordiarum inter plebem, & patritios repletur.

ciɔ ciɔ ccccxxj. Tito volturreno Lucumone, Lalartes eliguntur. Plebes inter ſe diſcordat. Ad Fanum voltumnæ habetur concilium. veientes * * * C

A duobus ſcripta hic repono Lucumonum geſta: alterius finem, alterius principium. Proſperus Feſulanus. XC *Scarib*

veniam poſcunt, ſed non exauditi. Lucumon, & Senatus Feſulanæ ciuitatis inter ſe diſcordes, conciliantur: diſſenſiones plebis, & patriciorum Arretinorum ſedantur. Marancius Pomarius vulterrani Senatus permiſſu, ex Gallis tranſ Apenninum captis partim ad augendum Pomarancium, partim ad caſtrum Salinarum mittit. *Die xiv. Iunij* M DC XXX VI.

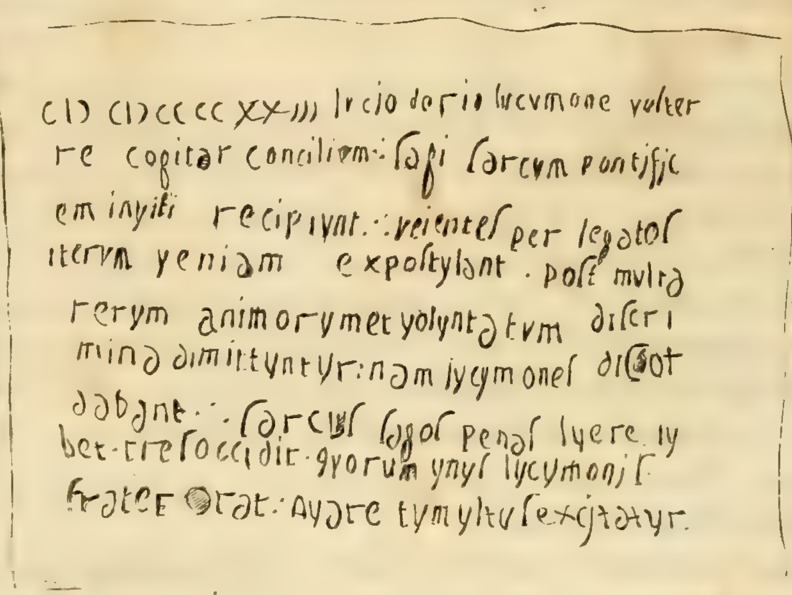
ciↃ ciↃ ccccxxij. Arte Fidicio Lucumone Sagi inter ſe diſſentiunt. Pontifex Maximus mortuus inuentus eſt: alij à Sagis; alij ab vxore occiſum dixère. Sarcus Torcicus vultraij colonus creatur nouus Pontifex: á Sagis non recipitur: à Lucumone ad Templum Iani collocatur.

Ennius Dándolius ſcripſit.

A

XXCVI *Scarith Die x. Aprilis.* M DC XXXVI.

ciↃ ciↃ ccccxxiij. Lvcio Dorio Lucumone Vulterræ cogitur Concilium: Sagi Sarcum Pontificem inuiti recipiunt. Veientes per Legatos iterum veniã expoſtulant; poſt multa rerum, animorum, & voluntatum diſcrimina dimittuntur; nã Lucumones diſcordabant. Sarcus Sagos pœnas luere iubet; tres occídit, quorum vnus Lucumonis frater erat; quarè tumultus excitatur; nam magna pars nobilium Pontificem expellere curabat, quem plebes, & alij nobiles defendebant: bellum ciuile exortum eſt: Lucumon occiſus; eius ædes depopulatæ.

B

ciↃ ciↃ ccccxxiiij. Hercules Petronius Lucumon. Sarcus Pontifex à duobus familiaribus ſuffocatur: Menippus Aruncus eligitur. Lucumon ſatis crudelior fuit; plebi magis, quam patribus adhærebat. Aruns Cecinna quam plurimis

C

ex patribns ſtipatus in plateam Lucumonis perrexit, vt Tribunos, & vriſteres, qui illuc conuenerant trucidaret; ſed à lictoribus prohibitus fuit: at patritiorum multitudo illos extra Portam Herculis eiecit: verum plebes inſurgens plures occídit ex nobilibns: at ex Familia Cecinna tres tantum Sacerdotes Martis ſuperſtites fuére. Magiſter Augurum, & quinque ſocij iuſſu Lucumonis è Mœnibus deiecti ſunt.

ciↃ ciↃ ccccxxv. In eligendo Lucumone maxima fuit diſſenſio: nam plebes, aut Herculem confirmandum, aut Tribunorum vnum eligendum inſtabat: nobiles obſtabant: tandem electus fuit Tarcus Nemus Tribunus Teſſæ:

At nobiles à Colonijs adiuti, eum, quò die diademate, coronaque decorandus erat, in Templo Martis occiderunt. Tunc electus eſt Tibur MORICONIUS, qui vt ſe defenderet omnes Colonias Vulterranorum congregauit. Hercules à Iudicibus Senatorijs damnatus, ad Siluam Nemoroſam capite obtruncatus fuit.

cIↃ cIↃ ccccxxvj. Tibur confirmatur Lucumon. Terræ vehemens motus multa ædificia decuſſit; at præſertim partem ſepulcri Lini Mauri. Thuſcia ariditate angitur: Salinę ſalem non coquunt; quod Vulterranis maximè damnoſum fuit. Veientes, Romanis inter ſe diſcordibus, Romanum agrum depopulati, exinde maximam prędam diripiunt. A

cIↃ cIↃ ccccxxvij. Ancus Ceſius Lucumon. Hoſtium ducibus diſſenſionibus agitatis, victoriam conſecutus, Romanos fugauit Furicus Veientum dux; quarè multi Thuſcorum Veientibus opem ferentes accurrunt. Concilium, quod Arretij habitum eſt, ipſis Veientibus ignouit, & milites conceſſit; verum à Romanis conciſi fuère.

cIↃ cIↃ ccccxxviij. Mutio Burniano Lucumone Samnites in Thuſcos in Campania arma mouère; quarè Populonię celebratur Concilium: ANTIUS Lecius Feſulę Lucumon electus eſt dux: hic vt primum illùc peruenit, Samnites terga vertere coegit: verum cum inde acie dimicaſſent ab ipſis fr * * * *

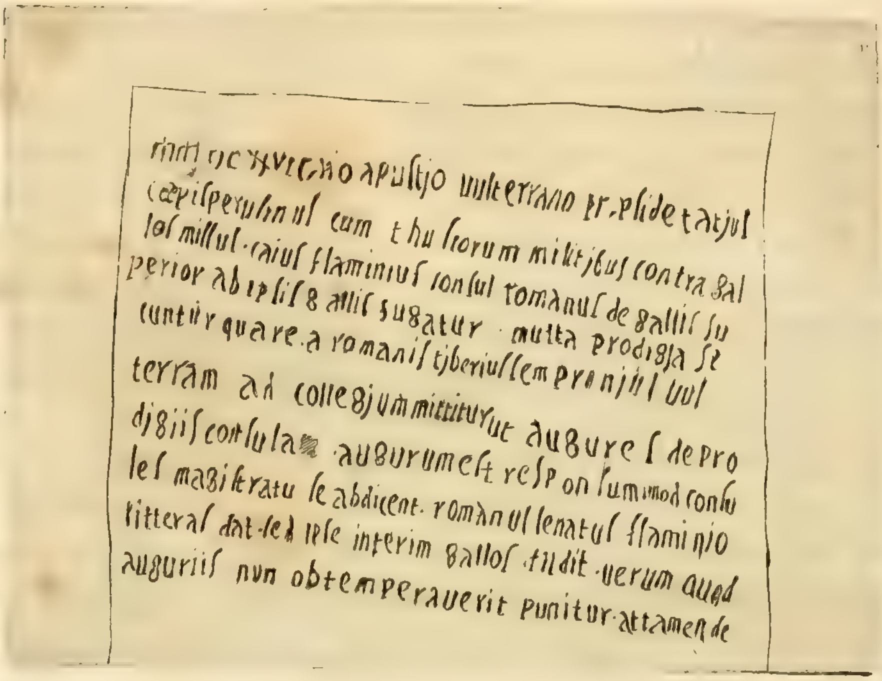
B

C

XCV.
Scarith
Die xxiij.
Iunij.
M DC XXX
VI.

A te inueniendas has ſcripturas reponit hic tuus
Proſperus Feſulanus.

A

[illegible] apuſtjo uulterrano pr.ſide tatjuſ
[illegible] cum thuſcorum militjbuſ contra gal
loſ miſſuſ· caiuſ flaminiuſ conſul romanuſ de galliſ ſu
perior ab ipſiſ galliſ fugatur· multa prodigja ſe
cuntur quare·a romaniſ tjberiuſ ſempronjuſ uul
terram ad collegjum mittitur ut augureſ de pro
djgiiſ conſula[illegible] augurum eſt reſponſum quod conſu
leſ magiſtratu ſe abdicent· romanuſ ſenatuſ flaminjo
litteraſ dat· ſed ipſe interim galloſ fudit· uerum quod
auguriiſ non obtemperauerit punitur· attamen de

B

cIↃ cIↃ IↃC xxxvj.

CAio Apuſtio Vulterrano Præſide, Tatius Cępis Peruſinus cum Thuſcorum militibus contra Gallos miſſus. Caius Flaminius Conſul Romanus de Gallis ſuperior; ab ipſis Gallis fugatur. Multa prodigia ſecuntur; quarè à Romanis Tiberius Sempronius Vulterram ad Collegium mittitur, vt Augures de Prodigijs conſulat: Augurum eſt reſponſum, quod Conſules magiſtratu ſe abdicent. Romanus Senatus Flaminio litteras dat: ſed ipſe interim Gallos fudit: verum quod Augurijs non obtemperauerit, punitur; attamen de hoſtibus triumphat. Tatio, & Thuſcis ingentia dona conceſſa.

C

cIↃ cIↃ IↃC xxxvij. Tibure Aulico Præſide Vulterranæ Ciuitatis, Linus Maurus cum Equitibus, & peditibus aduerſus Gallos ſub ducatu Marci Claudij Conſulis miſſus, apud Alpes fugatur: deinde ad Capidium Marcus cum Gallis inito certamine, Ethruſcorum virtute ipſos fudit, & eorum Regem occidit: poſtea cum Cneus alter Conſulum propè Mediolanum obſideretur, à Lino, & à Thuſcis liberatur: quarè Linus inter Romanos Senatores adſcriptus, IↃccc. Gorg donatus ouans Vulterræ recipitur. Thuſcis omnibus præda impartita.

cıɔ cıɔ ıɔcxxxviij. Ancus Ceſius Vulterranus Præſes Linum e Ciuitate eiecit, quod eum contra patriam intentare diceret; verum à Romanis in patriam reſtituitur; immò ab equitibus Magiſter Equitum eligitur; qui abſque Præſidis conſenſu milites in Hiſtros miſit, quarè diſſenſiones inter equites, & Senatores oriuntur: Vulterra ciuilibus diſcordijs repletur: Linus iterum eijcitur. Romani irati milites Vulterram pro Lino mittunt: multi Senatorum occiſi: Ancus Magiſtratum deponere cogitur: Linus Præſes electus.

cıɔ cıɔ ıɔcxxxjx. Lino Mauro Præſidente, Accer Paccius Arretinus cum Ethruſcis agminibus ad Caium Luctatium in Illiricos miſſus. Illirici ſuperati ſunt. Linus Præſes cum plebis Tribunis diſſentiens à populo occiditur. A

cıɔ cıɔ ıɔcxl. Præſes Titus Flaccus Mauri fautores perſequitur: milites, & præſertim Equites, qui pro Mauris ſunt Teſſam Tribum, & curiam occupant: ædes Maurorum in Magna Platea deprædantur: à Plebe milites extra Vrbem fugantur: ſed Publius Valerius à Lucio Æmilio Vulterram miſſus has diſcordias ſedauit.

cıɔ cıɔ ıɔcxlj. Arcilio Volumnio Vrbis Præſidente, moritur Pontifex: Caius Montonus Senenſis eligitur. Præſes congregato vniuerſo populo vnà cum maximo Pontifice, Sagis, & Auguribus, Anco Cecinnæ mandauit, vt Sacroſancta magni Vandimonis verba litteris Latinis tranſcriberet. Quinqueremes Vulterranorum Caio Arunco commiſſæ, in Galliam contra Pœnos nauigant: B
inde aduerſus Boios, qui mondiniæ præſidium Romanum obſidebant cıɔ cıɔ ıɔ Equites accurrunt: qui tria Gallorum ſigna Vulterram, & Feſulam retulerunt. Publius Cornelius Conſul cum vna Legione in Thuſciam venit; Vulterræ in aula Lucumonis recipitur: eique Maſſiliam properanti alij milites, & Naues traditæ. Lucius Aruncus Vulterranus ductor erat. Sed Annibale Pœnorum duce per Alpes in Italiam deſcendente Conſul, & Aruncus in Thuſciam reuerſi Piſas applicuère; & alios milites à Vulterranis, Feſulenſibus, populonienſibus, Piſanis, & Senenſibus acceptis ad padum cucurrère: ad Ticinum pugnatum eſt: Aruncus occíditur: Conſul vulnus accepit: quarè noſtri inferiores placentiam ſe receperunt: ſed adueniente altero Conſule apud Trebiam iterum pugnatur: C
Aulus Fidicus Vulterranorum dux moritur: noſtri ab imbribus, & frigore magis, quam ab hoſtibus vincuntur. Giſgo Annibalis Legatus Vulterram miſſus, vt Vulterranorum animos ad defectionem irritaret, humaniter receptus eſt; ſed legatio nihil operatur. Tiberius alter Conſulum cum Legionibus Vulterram, piſas, & Lucam redijt. In Hibernis multa prodigia ſubſequuntur. Cæræ ſortes extenuantur: quarè ibi Lectiſternium ædificatur. Santiſſima magni patris Noa verba, latinis litteris tranſcripta coram populo Vulterrano lecta, ab omnibus confirmantur, & ſubſignantur.

cıɔ cıɔ ıɔcxlij. Turno Volturreno Vrbis Vulterræ præſide plebes Vulter-

rana cum militibus Romanis decertat; ipſos è Ciuitate eijcit. Flaminius Conſul iratus Vulterram prçcurrit: multi ex primoribus plebis damnati ſunt: verum nè denuò tumultus excitaretur Romani milites Caſtrum Salinarum, & Horchiam mittuntur. Caius, & frumentum, & milites à Vulterranis petit; Senatores diſcordant; tandem frumentum negatur; conceduntur milites. Pœni, qui apud Arnum deſcenderant, à Feſulenſibus, & à Vulterranis ſibi victui neceſſaria poſtulant: aſperè reſponſum eſt: quarè Feſulenſem agrum depopulantur; & Caſtra Vulterranorum Carnum, Murgium, Emporium, Aium, Ircum, Marricum, Caſtrum Phanç, & agrum omnem vſque Coccianum, & Cellulam deprædantur; quarè Ancus Voluſius Magiſter Equitum cum celeri agmine prædatores inſequitur: verum in inſidijs circumuentus trucidatur: Conſul namque cum Legionibus, & Thuſcis militibus Arretium progreſſus erat. Apud Cærites ſanguis è fonte Tarcontis manauit. Conſul Flaminius, & pecuniam, & alios milites à Thuſcis extorſit. Annibal Cortonam oppugnat, capit, deuaſtat; inde ad Tranſimenum lacum cum Romanis pugnat: Conſul occiſus: alij victi: pleriq; noſtrorum, aut trucidati, aut capti: qui cladi ſuperfuerunt alij Arretium, alij Vulterram, alij Peruſium, alij Senam ſe recepère. Thuſcorum captiui à Pœno abſque pretio remiſſi. Annibal iterum Thuſcorum amicitiam petit. Vulterrani Senatores inter ſe diſſentiunt; alij Romanis fauent, alij ſunt pro Annibale indignantes Romanis ſeruire; multi tamen Romanorum inter Vulterranos Senatores ſunt adſcripti. Romani Quintum Fabium; qui ſuperioribus annis noſtri Collegij Augurum præfectus fuerat, belli ducem creant, qui Craterem aureum Templo Martis Vulterram miſit, & à Prçſide, & Senatu petijt, vt milites ſibi cōcedantur. Tali viro, & Vulterranorum amico nemò palam negare audet, quod poſcit: traduntur Romanis alij milites: Equites ſub ducatu L. Hoſtilij apud Gerionum à Numidijs conciſi ſunt. Minutius cum Fabio de bello diſcordat; exercitus diuiditur Romæ ſeditio plebis vrgebat, vt noui Conſules crearentur. Seruilius, alter Conſul à Pœnis fugatus, deponitur. Lucius Cornelius, & Publius Iulus Conſules creati; ſed Publius Iulus poſt aliquot menſes abdicare ſe Magiſtratu Religionis gratia cogitur: cui Attilius ſubſtituitur. Fabius cum duabus Legionibus, & Ethruſcis agminibus hoſtes ſuperat: Annibal namque à Tranſimeno diſcedens, & per Vmbros iter faciens Spoletum adortus eſt; deindè Marſos, & Pelignos deuaſtans apud Arpos conſedit; poſtea Gerionum occupauit.

CIƆ CIƆ IƆÇXLIIJ. Mutio Volumnio Præſide, noui Romani Conſules Lucius Æmilius, & Caius Terentius propter plebis ſeditionem. iij. men. poſt Comitia Magiſtratum iniuère. Terentius Vulterranis, Arretinis, & Feſulanis mandauit, vt noui milites ſcriberentur; verum quod Conſul iuſſit, negatur; quarè Conſules irati populum Romanum in Vulterranos, & Thuſcos incedunt. Vul-

terranus verò præſes, Senatus permiſſu, Ancum Fidentium, & Volumnium Maurum Arunenſes Legatos ad Romanum Senatum miſit: hi Vulterranos excuſarunt, affirmantes, ipſorum multos in Caſtris Romanis cecidiſſe, nec alios milites propter plebis tumultum ſcribi poſſe: attamen nihil aliud, quam quod milites ſcribantur, reſponſum eſt. Legati id ad Vulterranum Senatum retulére: Senatus nihil decernit: Præſes Magiſtro Equitũ imperat, vt milites nomina dare curet: obſtat plebes: Magiſter Equitum, & Sares in populari tumultu occiſi: ıↄↄ. de Colonis tantum ſcripti ſunt, qui, & alij antea miſſi, & Hercules Aulicus eorum Præfectus ad Cannas cecidère. Nonnulli à Pœnis capti honorificè in patriam remittuntur; cum quibus, & Carthalo Annibalis Legatus Vulterram venit, qui vulterranos ad ſuas partes ſequendas hortaretur: propter Patrum diſcordias abſque reſponſu reuertitur. Plebes à Romanis deuictis deficiendum clamitat. Præſes, & Seniores obſtant, à quorum concionibus animi iuuenum, & plebis parumper mitigati ſunt: ſed Terentio alios milites, pecuniam, & frumentum dari poſtulante, iterum ſeditio exoritur: Legati ad Annibalem Tibur Dorius, & Marcus Pomarius electi: Præſes, Cecinnę, Petronij, & Fidentij id Romanis ſignificant, qui Quintum Fuluium Flaccum Vulterram mittunt: hic in magna Platea ad plebem concionem habuit, dicens; Vulterranos Romanorũ ſocios, & conciues eſſe; Romam, & Vulterram eãdem Ciuitatem putandam, Romulum vulterranum Senatorem fuiſſe; Ethruſcos Colonos Romam ædificaſſe; & quid modo Romanis præſtiterint, duplum ab ipſis conſequuturos. His verbis ſeditio ſedatur: xij. nobiles vulterranę familiæ inter patritias, & Senatorias Romanas, quanquam Manlius obſtaret, conſcriptę ſunt: nè ciuis Vulterranus inuitus militaret pactum. cıↄ cıↄ ıↄ. Equites vulterrani, ſub ducatu Marcelli ſpontè militant. Peruſini & ipſi milites Romanis misère, qui Caſilinum defenderent, vbi plerique fame conſumpti ſunt. Reliquis tamen omnibus, qui ſuperfuerunt, pręter Thuſcis, ſtipendium auctum eſt. A

cıↄ cıↄ ıↄcxljv. Herculano Mauro Vulterræ Præſidente, Marcellus Sempronio milites Vulterranos tradit. Sempronius denuò pecuniam à vulterranis extorquere curat. Herculanus ſe Romanorum hoſtẽ profitetur. Plebes Pœnis adhærebat. Quinti Fabij litteræ, quæ, populum Romanum vulterranis Capuam reſtituturum, promittunt, ſi vnquam à Romanis recuperaretur; Capuani namque à Romanis ad Annibalem defecerant, Vulterranos placant: ex Senatus Vulterrani conſulto ıↄↄ ıↄ. Gorg Romanis conceſſa. Interim Vulterranorum, & Arretinorum Præfecti primores Capuæ apud Hamas trucidant, & magna præda potiuntur. Quadriremes Thuſcorum in Sardiniam mittuntur, ibi Tit. adiuuerunt, eique victoriam peperère. B C

cıↄ cıↄ ıↄcxlv. Menippus Velleius Præſes Vulterrani Senatus. Q. Fabius vulterranos, Feſulenſes, Arretinos, & Populonienſes orat, vt eorum biremes,

& quadriremes ad Titum Octacilium mittant. Populonienſes Conſuli parent: verum Præſes, & magiſter Equitum Vulterranæ vrbis prohibent, nè à Vada Naues vllæ diſcedant. Arretini, & Feſulenſes Fabio reſpondent, Naues è Sardinia abſque militia, & armis redijſſe; & ideò iterum eas remittere non poſſe. vulterrani Senatores diſcordant: Seniores Romanis parendum cenſent: iuuenes obſtant; quarè nihil deliberatur. Quintus, & Marcus Romani Conſules imperant Thuſcis, vt non ſolum Naues; ſed & pedites, & Equites
A mittant. Arretini coacti mittunt. Feſulenſes mittere negant. vulterrana plebes ſumptis armis Senatoribus obſtat: iuniores patritij plebi adhærent: tandem Quinto Fuluio, vt tantum tres quadriremes ſibi concedant, deprecanti vulterrani parent. milites Ethruſci, qui cum marco Claudio apud Nolam militabant in Siciliam traducti, Leontinos expugnant; inde ad obſidendam Siracuſam progreſſi ſunt. Vulterranorum quadriremes Appius Claudius duxit; quarum duæ Archimedis opera periēre.

CIↃ CIↃ IↃCXLVJ. Anco Cecinna præſidente, Romæ propter Augures ſeditiones oriuntur; de quibus marcus Æmilius Prætor Romanus ad Collegium vulterranum ſcripſit. A Præfecto Lucius veturius, & Cneus Cornelius duo ſocij Romam miſſi, qui edixerunt, vt libros Augurales, regulaſq; Augurandi, aut artem ſacrificandi, ſi quis haberet, ad Prætorem transferret; & nè quis alio
B ritu, quam Ethruſco ſacrificaret, prohibuère: quod edictum à prætore, & Senatu Romano confirmatum eſt. Vulterrana plebes Tito perſio Magiſtro Equitum duce, qui captiuus Pęnorum fuerat ad Cānas, & ab Annibale liberatus, libertatem contendebat, & Romanorum Seruitutem abhorrebat. Præſes, & Senatus pro Romanis erant. Titus legatus Annibalem adijt; à quo apud Tarentinos auditus cum donis remiſſus eſt: imperat Annibal Bomilcari, vt Vulterranorum defectionem curaret: Verum Titus Vulterram reuerſus, à lictoribus captus in cuſtodia occiditur.

CIↃ CIↃ IↃC XLVIJ. Lucio Arennio præſidente, & milites, & frumentum ſuperbè à Romanis petuntur: ab arretinis, & Populonienſibus, & Vulterranis, &
C milites, & frumentum negantur. Appius Conſul in Thuſcos Cneum Fuluium cum militibus ad frumentum extorquendum mittit, qui ex Senatus conſulto reuocatur. Publius Cornelius Vulterram miſſus, qui frumentum emeret. Publius vulterranis affirmauit, frumenti ſolum ad recuperandam Capuam Romanos egère, & Capuam pro Vulterranis à populo Romano recuperari. Frumentum venditum: Romanorum Naues onuſtæ à vada diſcedentes ad Portum Tarentinum applicuère. verum hoc non contenti romani frumentum, milites, & pecuniam, ſpe potiundi Capuæ, à vulterranis extorquent, plebe indignante, & arma mouente. Senatus Romanus mutium prætorem ad ſeditionem ſedandam miſit, qui parum abfuit, ne a . . . . plebis occi-

dere-

deretur : is Arretium ſe contulit, vbi crude . . . . um ROMA-
norum exercuit. MILITE . . . . untur . . . . .
. . . . vnica tantum Nauis . . . .
vadam a . . . . remiſſa.

Libri Primi Finis.

A

B

C

ETHRVSCARVM ANTIQVITATVM FRAGMENTA

LIBER SECVNDVS.

A

Ne te vexet, quod multa in fruſta conciſa repoſuerim; nam ita faciendum erat: quarè ita, ego ſcio Proſperus Augur; tu ita accipe, & vale. Reliquum Romanæ Hiſtoriæ inuenies ſi quæres.

LXXX VIII. *Scarith Die iij. Iunij.* MDC XXX VI.

ROMA·PRIMVM· ROMAM·ÆDIFI
CAVIT·EA FVIT·ATLANTIS·FILIA∴
TVM·PELASGI· POST·MVLTA·PRÆ
LIA·CVM·THVSCIS·LATINISQVE
COMMISSA·OCCVPATAM·SIBI·AD
DIXERVNT∴ TANDEM·LATINI
BREVI·RECVPERARVNT∴ TIRRE
NVS·THVSCIS·SVBIECIT∴ TAR
CON·LATINIS·RESTITVIT∴ EVAN
DER·NICOSTRATÆ OPERA· POTI
TVS·EST∴ ÆNÆAS·VICTIS·LATI
NIS·LAVINIOQVE·ÆDIFICATO·AV
·XIT∴ EMATIVS· DIOMEDIS· DVX·
REGNANTE·ASCANIO· DESTRV

B

C

xit. Auentinus Latinorum Rex in arcem reductam muniuit. Thuſci, Alba capta, à fundamentis demoliti ſunt. Amulius Regno Latinorum occupato, Iliam Numitoris fratris filiam, Veſtæ dicatam conſecrauit; ipſa Marte; vel vt alij credunt, Pico ſorore Numitoris genito, fœta, Romulum, & Remum partu-

riuit: :eos Amulius ad Tiberis ripam exponendos decreuit: eos, vt aiunt, à Lupa lactatos, Fauſtulus paſtor reperit: Laurentia vxor nutriuit: demum inter ipſos, & Numitoris paſtores de paſcuis diſſidio exorto, quoſdam ex ipſis occiderunt: Remus captus eſt; Fauſtulus, vt adoleſcenti vitam ſeruaret auo eos detegit: Amulius, licet Numitor omnia celaret, omnia tamen cognouit, magno timore perculſus eſt, nè populi rumor excitaretur, iram diſſimulauit; Numitorem eo magis veneratus eſt. Romulus Regis iram veritus, in Thuſcos Vulterram aufugit; eum Elbius Maurus domi recepit: Ciuitas ciuilia bella, & ſeditiones, quibus vexabatur, eius opera depoſuit. Vulterrani ei contra Amulium equites conceſſére; eum Senatoria dignitate donauère; exulibus præter ijs, qui contra patriam arma ſumpſerant, vt ipſum quoquò vellet ſequerentur, permiſſum eſt. Amulius occiſus. Numitor in Regnum reſtitutus fuit. At Romulus, & Remus locum ijs, qui ſe ſecuti fuerant, & ſedes, quas incolerent dare cenſebant; nè inter Albanos manerent, ipſi Albani obſtabant, etenim ipſorum quam plurimi exules erant, Ciuitatem ædificandam conſtituunt: locus non conuenit. Remus Montem Auentinum; Romulus eum locum, vbi Roma Romam conſtruxerat, eligendum inſtabat. Accitus Vulterra Augurum Magiſter Forcus Meremius Arretinus, qui Augurijs litem dirimeret, pro Romulo ſententiam dixit. Quidam Forcum pecunia à Romulo corruptum; quidam verò verè Romulo xij. Vultures, Remo vj. apparuiſſe affirmarunt: Remus tamen Romulo iratus à Celere, qui Romulo fauebat, occiſus eſt: ille Vulterram aufugit, Vulterrana Ciuitate donatus eſt. Interim Romulus ad Senatum Vulterranum, & ad Lucumones Peruſinum, & Arretinum, Legatos miſit, qui peterent homines, per quos Ciuitas ædificaretur, obteſtans, ſe Thuſcorum ſocium ſemper futurum. Vulterrani Architectos, & Coloniam, quæ ex cIↃIↃccc fortiſſimis viris conſtabat; ſub ducatu Lucæi Petronij miſère: idem Peruſini, & Arretini fecère. Inde qui ſubditos ſibi populos religionem, & ſcientias docerent per Legatos jv. poſtulauit. Quod, diſſidentibus inter ſe Vulterranis, vix ei conceſsum fuit. Vnum ex duodecim Sagis, tres Senatores, quinque Augures, duo Sacerdotes alterum Martis, alterum Iani, quinque ex populo, omnes viros prudentiſſimos, ab Ethruſcis miſsos honorificentiſſimè recepit Romulus. Id Latinos tædio affecit: etenim Romulus pluris Thuſcos, quam Latinos æſtimare viſus eſt. Ciuitati muros circumduxit; eam priori nomine ROMAM vocauit. Iterum Vulterranos, & omnes Thuſcos miſſis legatis, vt ſe ſuæ Ciuitatis, ſi non perpetuum Lucumonem, ſaltem Coritum crearent, orauit. Senatus Vulterranus Vulterræ, Lucumon autem Peruſinus Pirgi Concilium indixit. Patr- * * *

Romanę

Romanæ Hiſtoriæ partem hic repono ego Proſperus Augur.

XCIII. *Scarith Die xx. Iunij* MDCXXXVI.

A

. . . es nullibi conuenère; igitur cum propter diſſenſiones non poſſet haberi Concilium, à Celere, vt Romulo ſatisfieret, vnà cum duobus Legatis Vulterranis, & tertio Peruſino itum eſt in vniuerſas Thuſciæ Ciuitates ad colligenda eorum ſuffragia, qui concilio intereſſe debebant. Romulus tandem Thuſcorum Coritus declaratur; ipſi locus in Concilio poſt Rhetiorum Legatos conceſſus: id à Veientibus ſolum non probatur. At creato Romulo Corito, Scriba, treſque Augurum ſocij Romam miſſi: Ij Romulum Coritum, vt mandatum fuerat conſtituerunt. Romulus inde eos à ſe diſcedere non eſt paſſus, ſed ipſe Vulterram petijt; ibi inter Augurum ſocios connumeratus eſt: vt Romæ paruum quatuor Augurum Collegium inſtitueret obtinuit; at ea conditione, vt ipſorum numerum nunquam augeri poſſet; ipſis nullus, qui non eſſet ex numero Augurum Collegij Vulterrani, ſubrogari poſſet. Romulo per Pontificem Maximum, Præfectum, & Magiſtrum Augurum ante fores Sacratiſſimi Templi Magni Eſaris, lituus ſolemniter datus eſt, atque ſimul leges, quas in fine adnotabo. Romulus Romam reuerſus Ethruſcas leges populo denuntiauit. Potitios Herculi ſacrum facturos aduocauit. Sed nè Ciuitas vacua eſſet, exulibus, & refugis, vt ad Romam incolendam commigrarent, indulſit. Id Thuſcos omnes affecit, Veientes præſertim, & Fidenates, qui, quod finitimi eſſent, multa damna ab exulibus perpeſſi ſunt. Id cauſa, & origo diſcordiarum fuit inter Thuſcos, & Romanos. Romulus vna cum Ethruſcis Auguribus centum Senatores elegit, & imperium ſuæ Ciuitatis, quod Ethruſcum referret, ordinauit. Hoc ſolum diſtabat, quod pro Lucumone ſe Coritum appellabat, lictoribus ſtipatus incedens, & eam familiam retinens, quam Lucumones ſolerent. Ita creuerat Roma. At citò ſine feminis defeciſſet. Coritus, Augures, & Senatores finitimos populos per Legatos orant, vt ad ſe feminas mittant. Vbiq; deſpecta legatio. Thuſci autem, qui prius Romanis fauebant, ſe ad flagitioſorum hominum aſylum ſuas feminas non miſſuros reſpondent. Vulterrani Legatos nec recipiunt; id autem, aut ipſorum diſcordijs, aut inſolentia factionis Cecinnæ, quæ tunc maximè præualebat, proceſſit: quarè deſperatis Romanorum rebus nouo iure copulandas ſibi feminas decretum eſt. Talaſſius Augurum ſcriba ſolemnia Neptuno ſacrificia publicanda conſuluit. Coritus, cæteri Augures, & Senatores id approbant: ludos, & pompas apparant. Illuc finitimi populi accurrunt. Spectaculorum tempus, vt primum adfuit, Saga veſte indutus Talaſſus Conſualem Aram detegit. Tunc iuuentus feminas rapit. Ludos rumor turbauit: fæminarum itaq; patres, & conſanguinei domum reuerſi, Romanorum iniurias vlciſci decreuerunt. Inito igitur ſimul fœdere Ti-

B

C

tum Tatium Sabinorum Regem ducem conſtituère. Id ad Romulum peruenit:
XCVII. ipſe per Legatos audaciæ veniam petijt; neceſſitate compulſos id Roma-
Scarith nos egiſſe probauit. Hoc nihil profuit; Legatos Romulus ad Thuſcos miſit,
Die xvij. bellum ſibi indictum, & cauſam illis edícit, ſe, vt ſua ipſorum cauſa defendant,
Iunij. expoſcit. Cærites, Volſinij, Saturnienſes, Tarquinienſes, Sutrini, & . . .
M DC XXX VI.

A

Teatia pars Romanæ Hiſtoriæ, quam hic repono, Romuli mortem declarat.
Proſperus Feſulanus

. . . . pe ſini quam citiſſimè Romulo ſub duce Anco Celio, Cęritum Lucumone opem ferunt. Cenninenſes interim, Cruſtumini, & Antemnates, cum diuturnam (ut ſibi videbatur) Titi moram ferrè non poſſent, ipſi arma mouerunt: ipſi à Romulo, & Anco victi fuère. Coritus Romanus Aſnus, cuius diſcedentis Oſnus Sporius munus ſibi vſurpauerat, apud ſe cum ſuis manère voluit; cui, magna parte populi à ſe deuicti ei tradita, montem, qui poſtea ab ipſo Celius dictus eſt, incolendum conceſſit. Titus autem cum tres annos quieuiſſet, bellum mouit; & arcem Romanam occupauit. Id audiens Lucius Ga-
B leritus, qui plebis auxilio Vulterranos Nobiles deuicerat, & ſe Lucumonem conſtituerat, Arbanum filium cum nōnullis militibus Vulterranis, Feſulanis, & Ruſsellanis in auxiliū Romuli miſit: qui cum Tito inito fœdere, Sabinos Romam incolere voluit. Lucius interim Vulterranus Lucumon à Nobilibus eiectus fuit: hic ſe Romam recepit; Romulum, vt ſibi ſuiſq; locum incolendum concederet, orauit: Montem, qui hodie Quirinalis vocatur ipſis decreuit; Thuſcorum omnium, qui illúc conuenerant, ipſum curam gerere voluit. Igitur ſic auctæ Ciuitatis Romanæ à tribus viris Imperij gubernacula ſuſtinebantur, à Romulo; à Tito, à Lucio. Ipſi Vrbem inſtituunt: ipſi Equitum tres Cohortes eligunt: prima à Romulo Romulenſis; altera à Titio Titienſis; tertia à Lucio Lucera eſt appellata. Galeritus occidit. Tatius à quibuſdam Romuli neceſſarijs ipſius Romuli permiſſu, qui ſolus imperium ambiebat, fuit occiſus. Apud ipſum
C vnum Romulum ſumma imperij deuoluta eſt: is ſatis ſuperbiens pro Corito ſe Regem conſtituit. Id Thuſcis omnibus per quam moleſtum fuit. Vulterrani, Peruſini, & Arretinus Lucumon, vt Romulum Coriti dignitate priuarent, Thuſcinati Concilium indicunt. Nullus illúc conuenit. Populi, & Coloni de his tribus populis, at in primis de Vulterranis quærebantur; quod in detrimentum Thuſcorum Romanæ magnitudinis auctores fuiſſent: quarè reliquæ Ciuitates contra tres iſtas coniurauerant. Fidenates ob id non ſolum, verum ob multa damna continuò illis à Romanis illata, contra ipſos arma ſumunt. Plerique amicorum Romuli præſertim Mauri de his Thuſcorum motibus eum

cer-

certiorem faciunt; nè vetus fœdus, & amicitiam cum Thuſcis dirimat, hortantur. Ipſe nihil reſpondit. Nobiles Vulterrani ſocios Collegij, qui Romam miſſi fuerant, reuocandos inſtabant: nihil actum: Præfectus, & Magiſter Augurum id reſpondent; Quod legibus, & Augurijs Collegium confirmaſset abrogari non poſſe. Fidenates agrum Romanum depopulantur. Romani eos perſecuntur, & deuincunt. Finitimi Thuſci cum prælium inter Romanos, & Fidenates commiſſum audiſsent, contra Romanos inſurgunt; at præſertim Veientes, qui Romam vſque excurſionem fecerunt; ipſi præda onuſti Veios reuertuntur. Romulus Tiberim tranſgreſsus, exercitu comparato, in Veientum agrum ingreſsus eſt: Veientes obuij facti cum ipſo dimicant; fugantur; tandem induciæ firmantur. His victorijs inſoleſcentem Romulum Nobilium Romanorum, & præſertim eorum, qui è Sabinis venerant, in ipſum odia clam domi ſuæ è medio tollunt, & ſepeliunt. A

Mortuo Romulo Romani Sena- * * * *

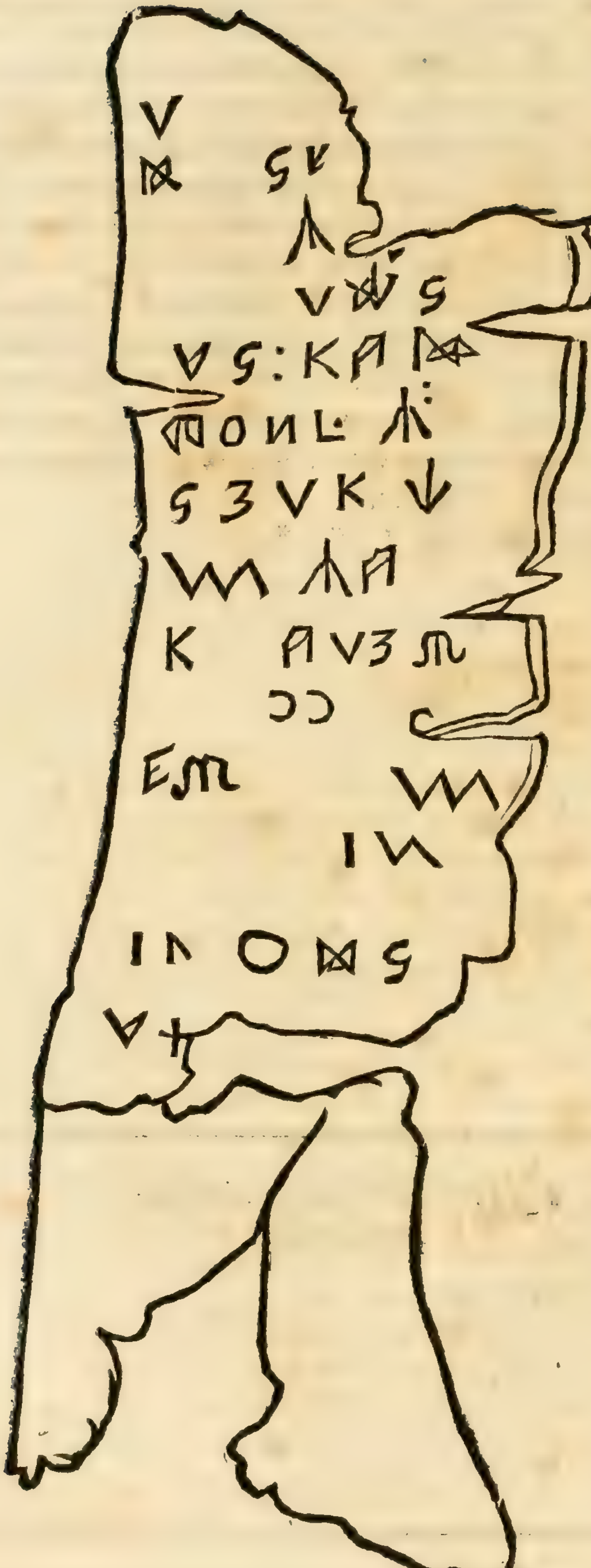
B

C

Ego Proſperus repono præclariſſima Monumenta.

XYXIII.
Scarith
Die xxv.
Iunij.
MDCXXXV

Hęc

Hæc præclariſſima Vulterrana monumenta cuſtodi Proſperus cuſtos arcis.

XXIII. *Scarith Die vi ij. Iunij.* MDCXXXV

CVM OPTIMA LEGE SANCITVM SIT VT OMNES
QVI E THRVSCORVM IN COLLEGIO OLIM ANTIQVIS
SIMIS TEMPORIBVS ETHRVRIAE . QVAE HODIE VVL
TERRA NVNCVPATVR . QVÆ EST PRIMA INTER
ITALIAE CIVITATES . AVGVRIBVS · ARVSPICI
BVSQVE FVNDATO AD SCRIPTI SVNT · AVT
ALIQVOD VATICINIVM AVT MONVMENTVM
AVT HISTORIAS . VEL QVID ALIVD POSTERIS
RELINQVANT. EGO QVINTVS VALERIVS PATRI
TIVS ROMANVS VVLTERRANIS OPTIME MERITIS
NON INGRATVS · QVI QVAMVIS ROMANIS ALI
QVANDO FVERINT INFESTI . ATTAMEN ROMANAE
MAGNITVDINIS POTISSIMA CAVSA FVERVNT NAM
NON SOLVM ROMVLVM EORVM CO RITVM FECERVNT

A

VERVM AD VRBEM ROMAM AEDIFICANDAM ET
AVGENDAM ARMIS · OPERIBVS ET HOMINIBVS IVVERVNT
TRES COLONIAS ROMANIS CONCESSERVNT · NOS SACRAS
CEREMONIAS MAGISTRATVVM INSTITVTIONEM ET VENE
RATIONEM . ET MILITARES RITVS DOCVERVNT · DECEM
NOSTRORVM QVAMVIS INIMICI · ESSEMVS IN SVVM IPSO
RVM COLLEGIO SEMPER BENE ONERE CEPERVNT ET IN
STRVXERVNT · ATQVE ME AVGVRVM PRAEFECTVM
IN SEX ANNOS CONSTITVERVNT CIVEM ET SENA
TOREM VVLTERRANAE CIVITATIS ELEGERVNT
QVARE QVAEDAM AB ILLIS PRIMVM INVENTA
NOTATA RELINQVERE CVRAVI . AB ETHRVSCIS IN
VENTA SVNT SACRIFICIA · ARAE · TEMPLA · CEREMO

B

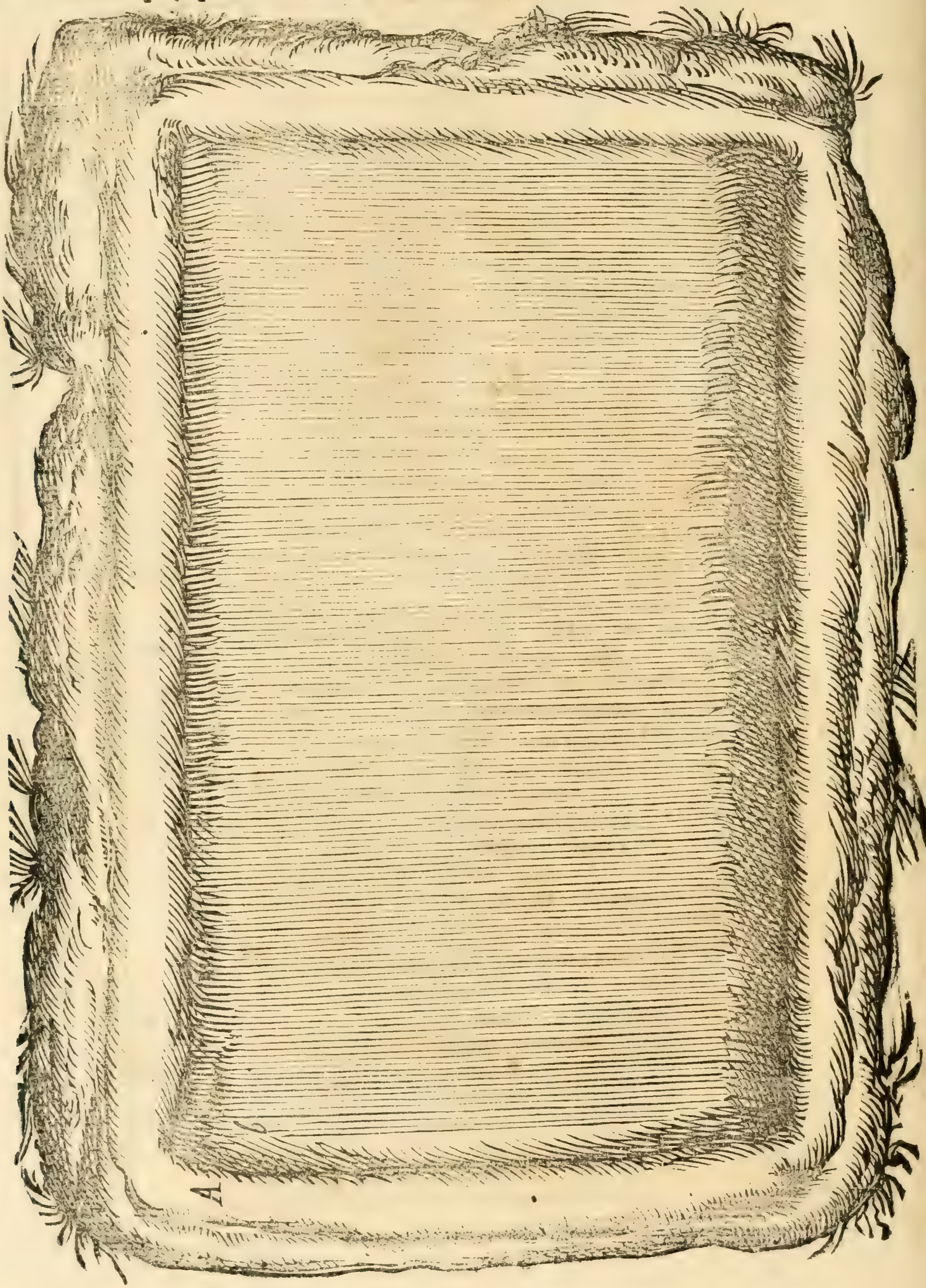
NIAE SACERDOTES . DIVINATIO ARVSPICES AV
GVRES FOSSA POMERIVM · VRBES MVRIS CINGERE .
NVPTIAE REGNVM REGNI INSIGNIA : FASCES SECVRES
LICTORES · SELLA EBVRNEA · ANNVLI · PRAETEXTAE
SENATORES . ORDO EQVESTER AGRICVLTVRA . ATRIVM
COLVMNAE · MILITIA · LVDI · PVGILLARES . IN CORTICE
ARBORVM SCRIBERE · CHARTAM EX LINTEOLIS CONTRI
TIS CONFICERE OBSERVATIO ASTRORVM IN NAVIGAN
DO · NAVIGATIO · HASTA · PILA PRAETORIVM CVRIA
ET ALIA MVLTA QVAE BREVITATIS CAVSA OMITTO
Q . VALERIVS FLACCVS AVGVRVM PRÆFECTVS
VVLTERRAE . IN COLLEGIO SCRIPSIT.

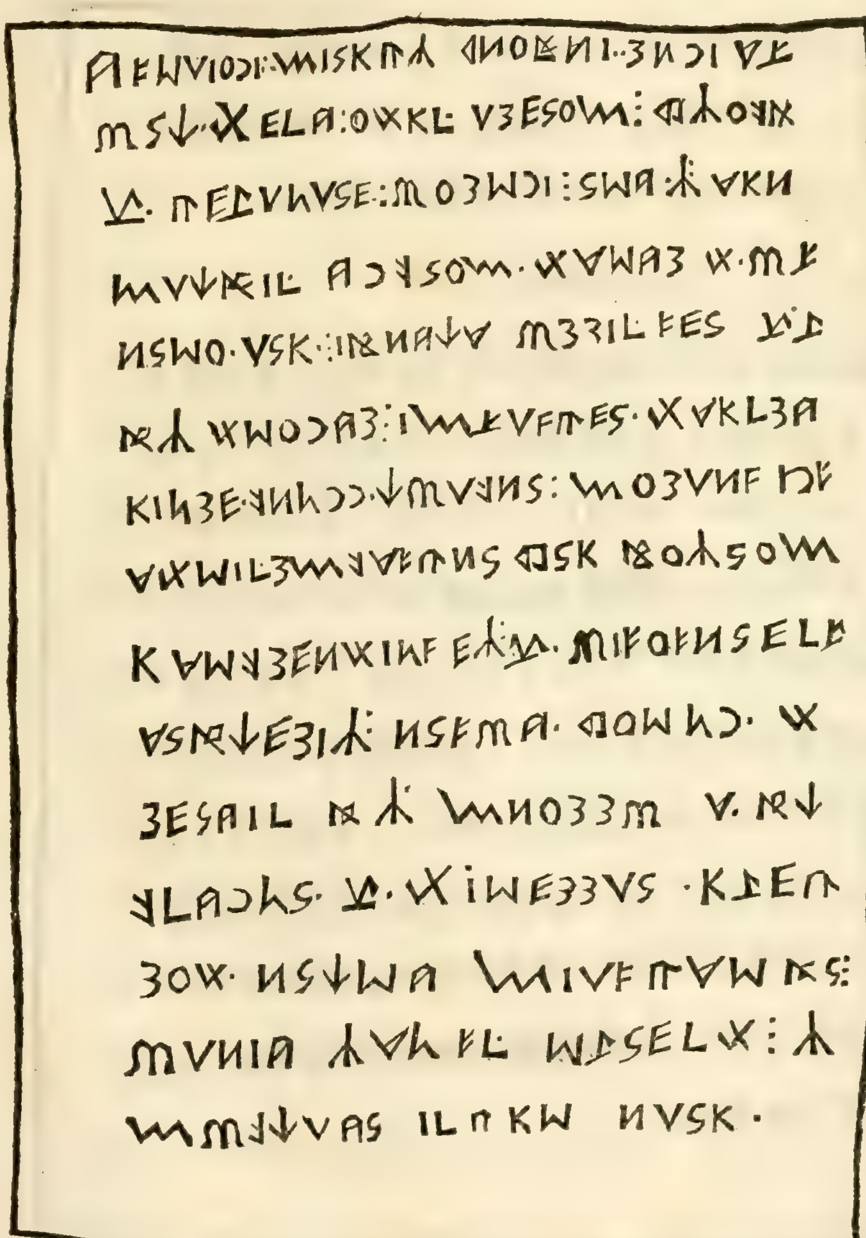
C

Cum

A *Cortex ex ſolidiſſima materia, quæ ab igne defenderet: eum plures diuerſiq; cortices circundabant.*
b *Vacuum, in quo ſequentes ſcripturæ aſſeruabantur.*

VI.
Scarith
Die x. Ia-
nuarij.
MDCXXXV

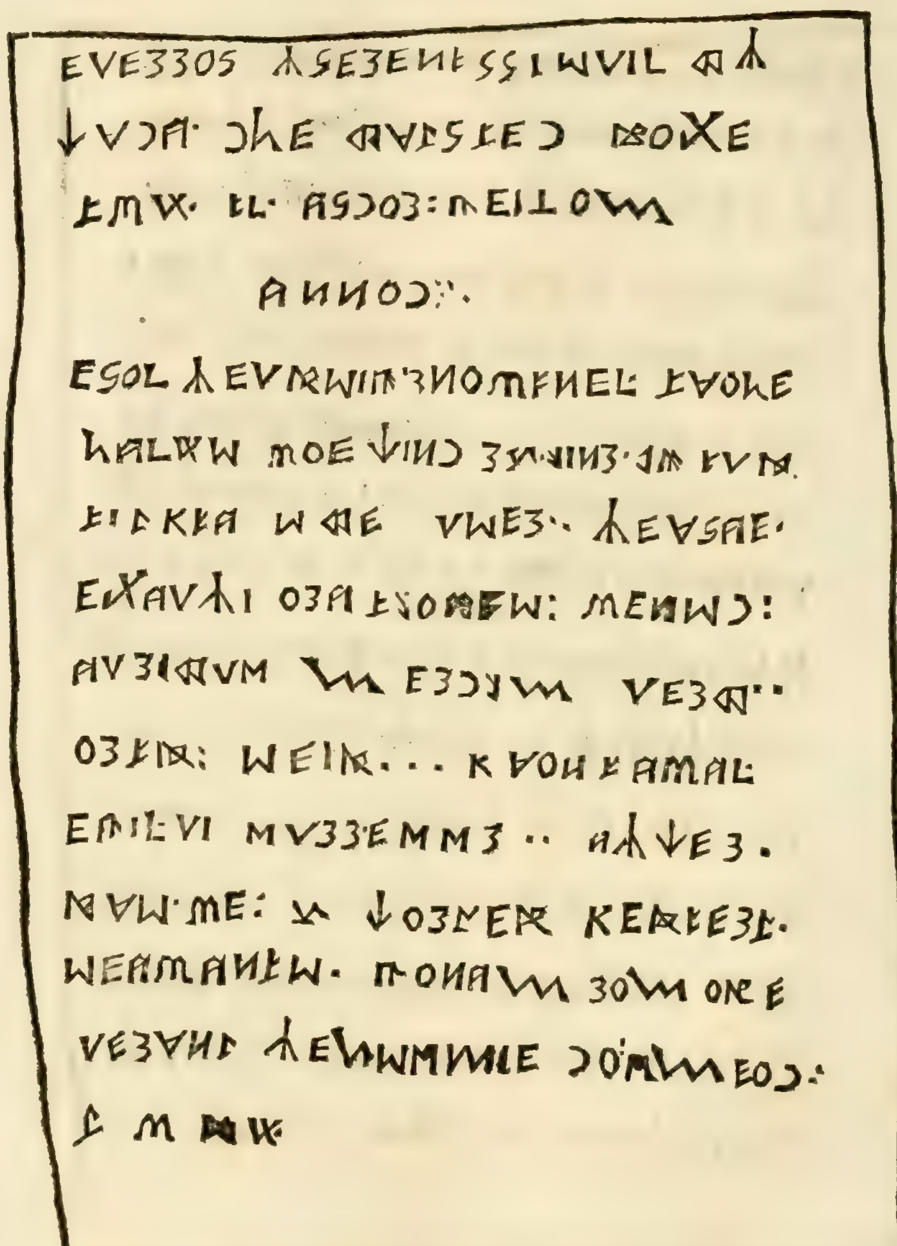

A

B

C

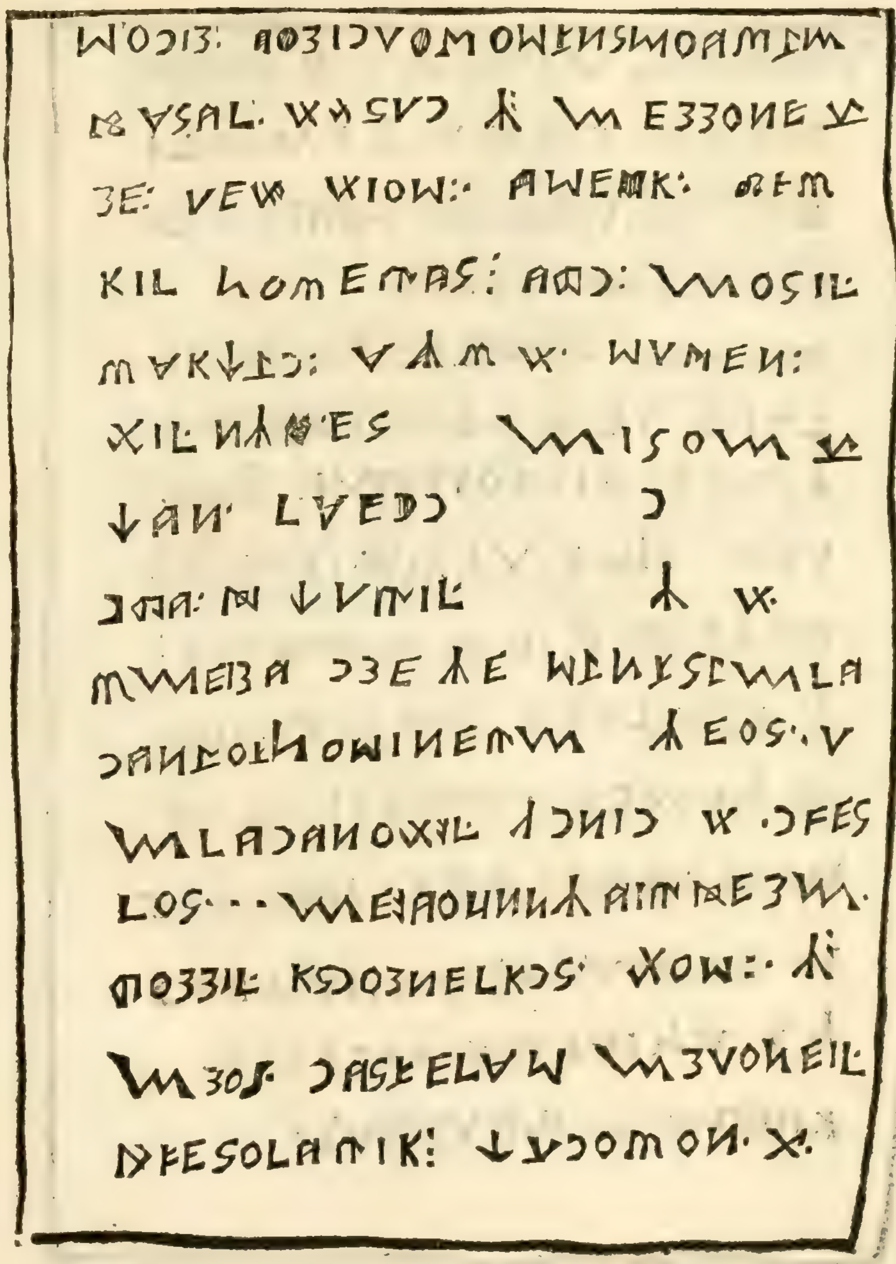
A

B

C

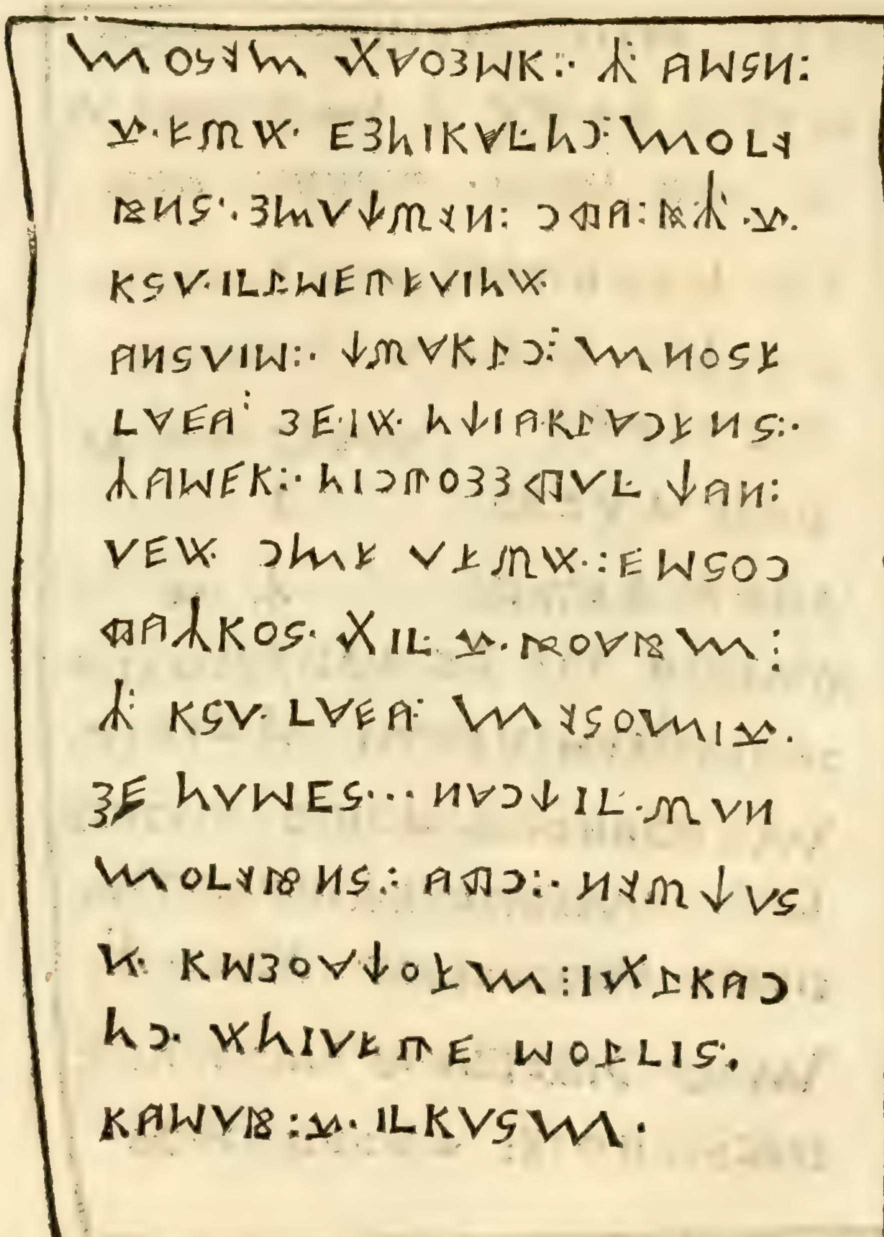
A

B

C

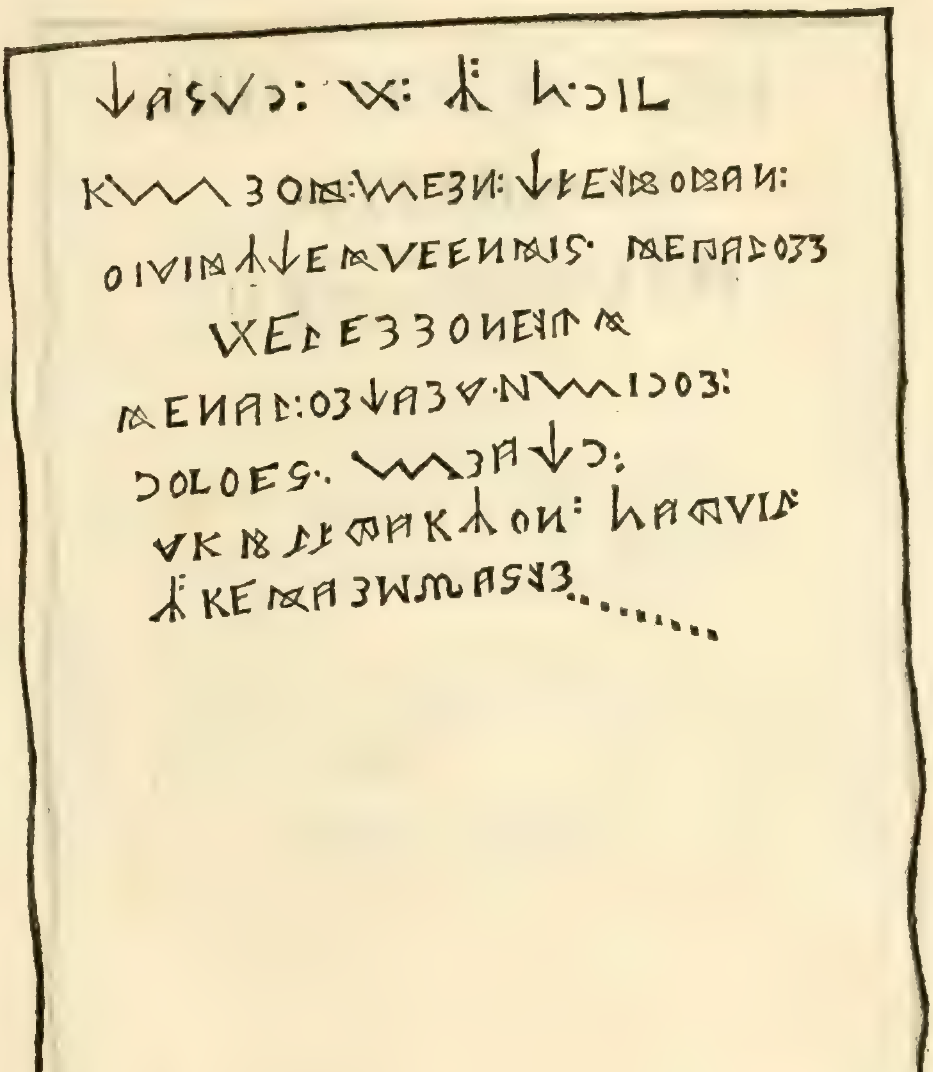
A

B

C

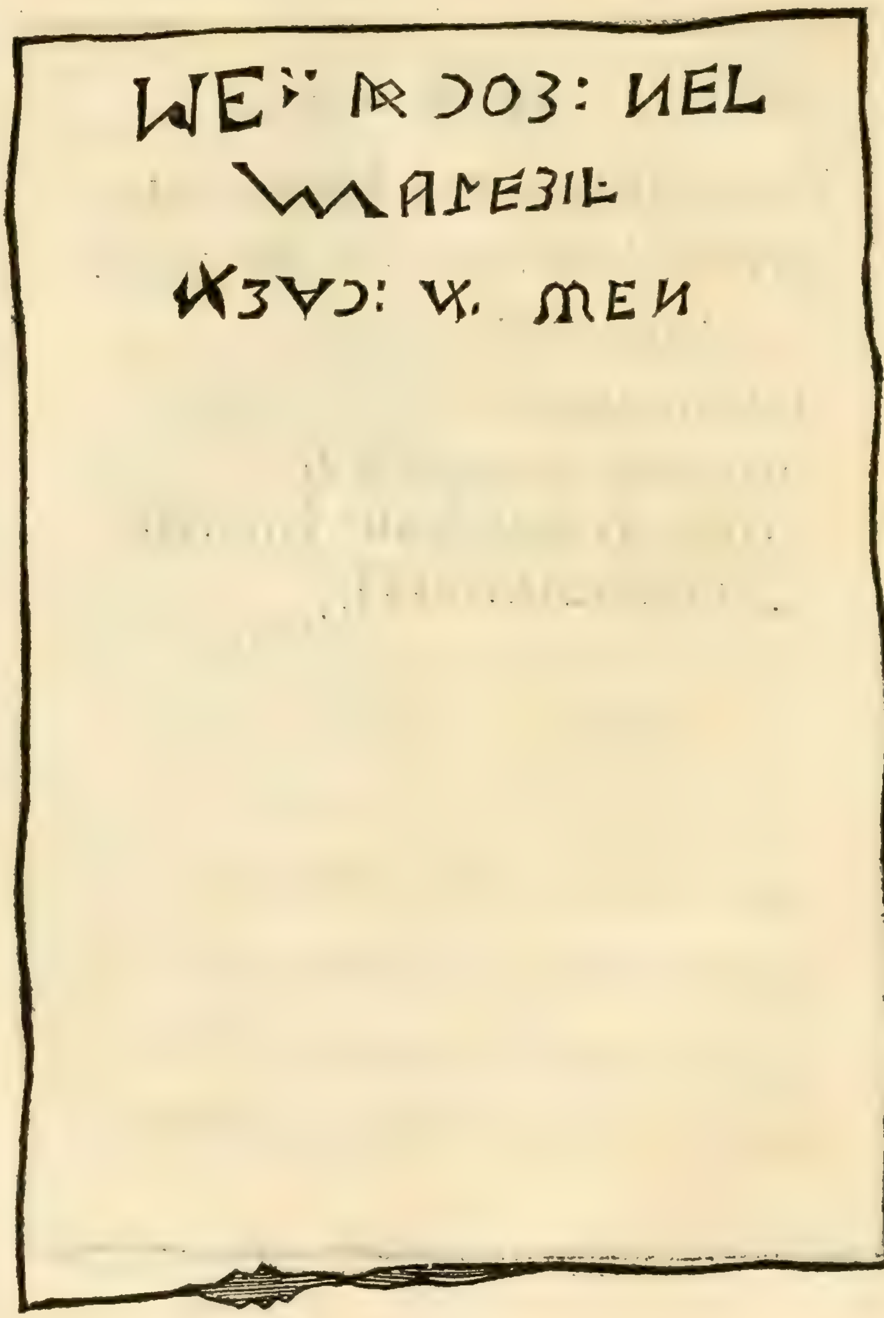
A

B

C

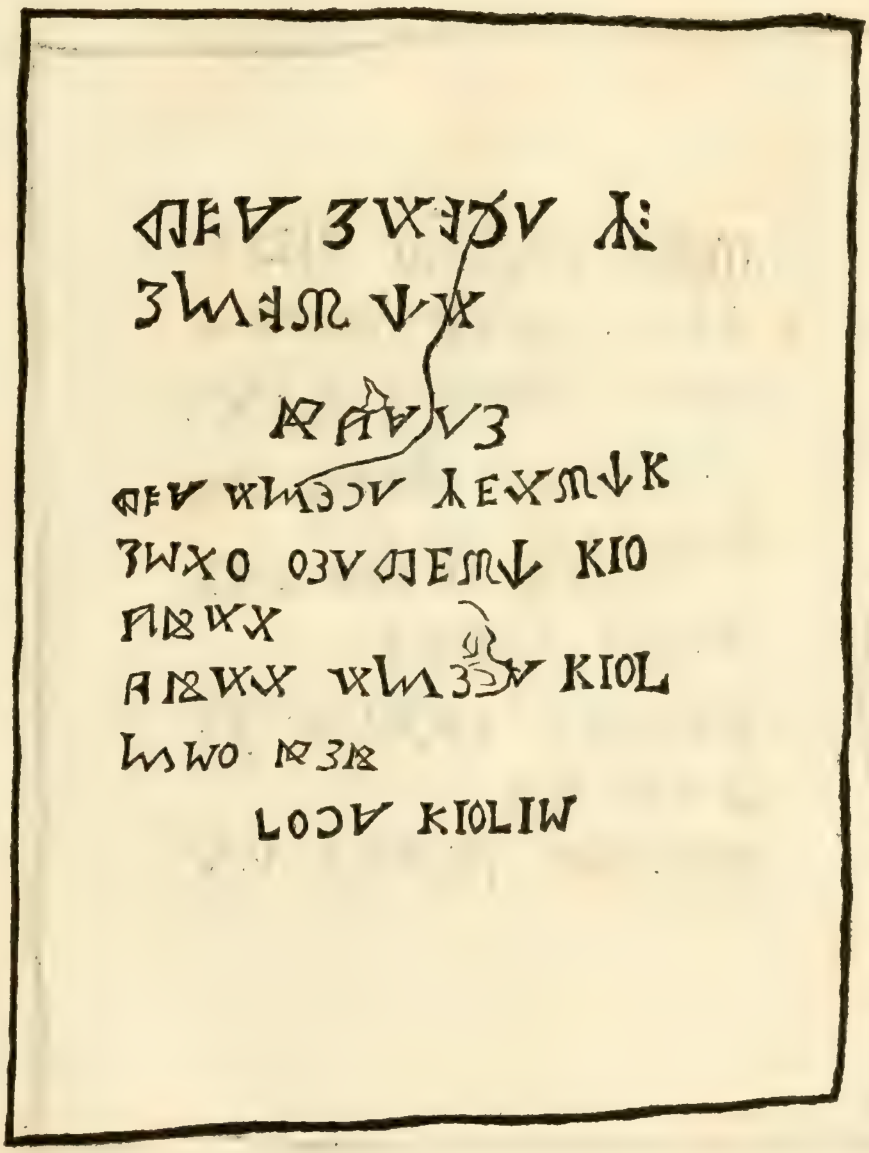
A

B

C

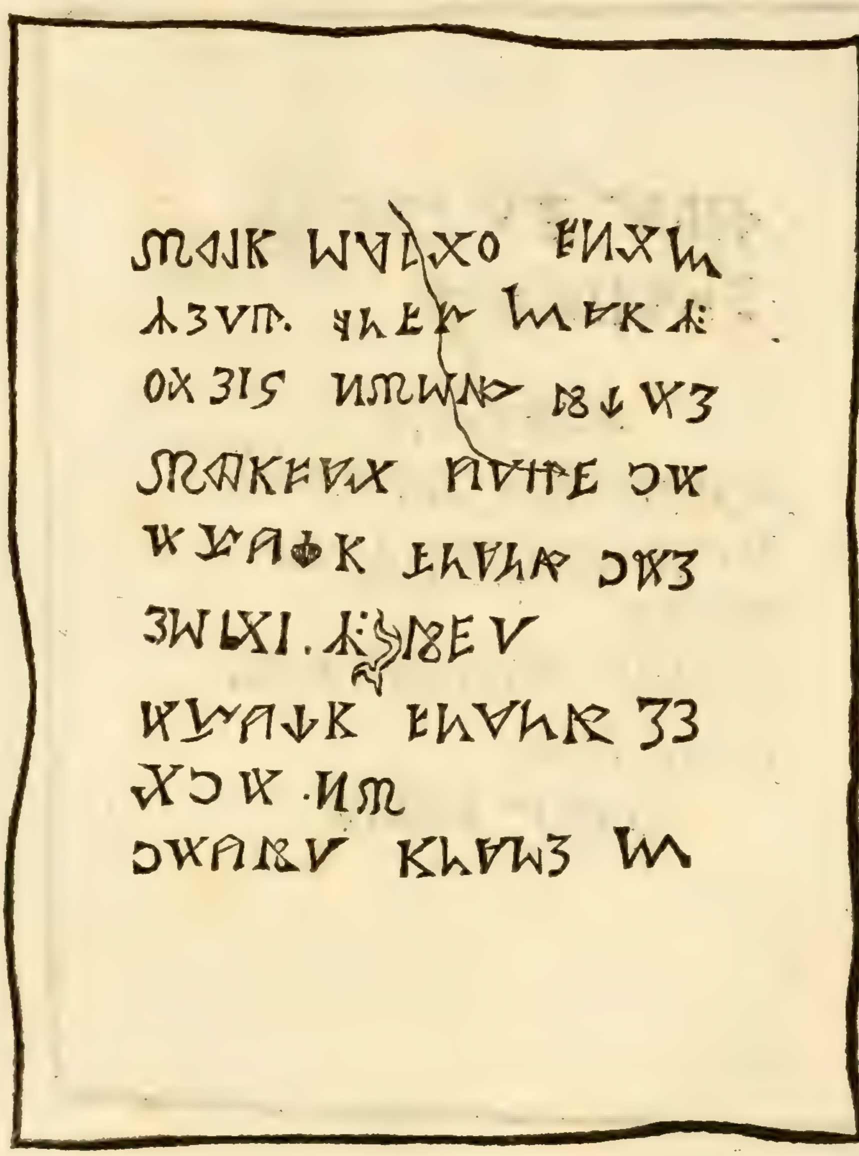
A

B

C

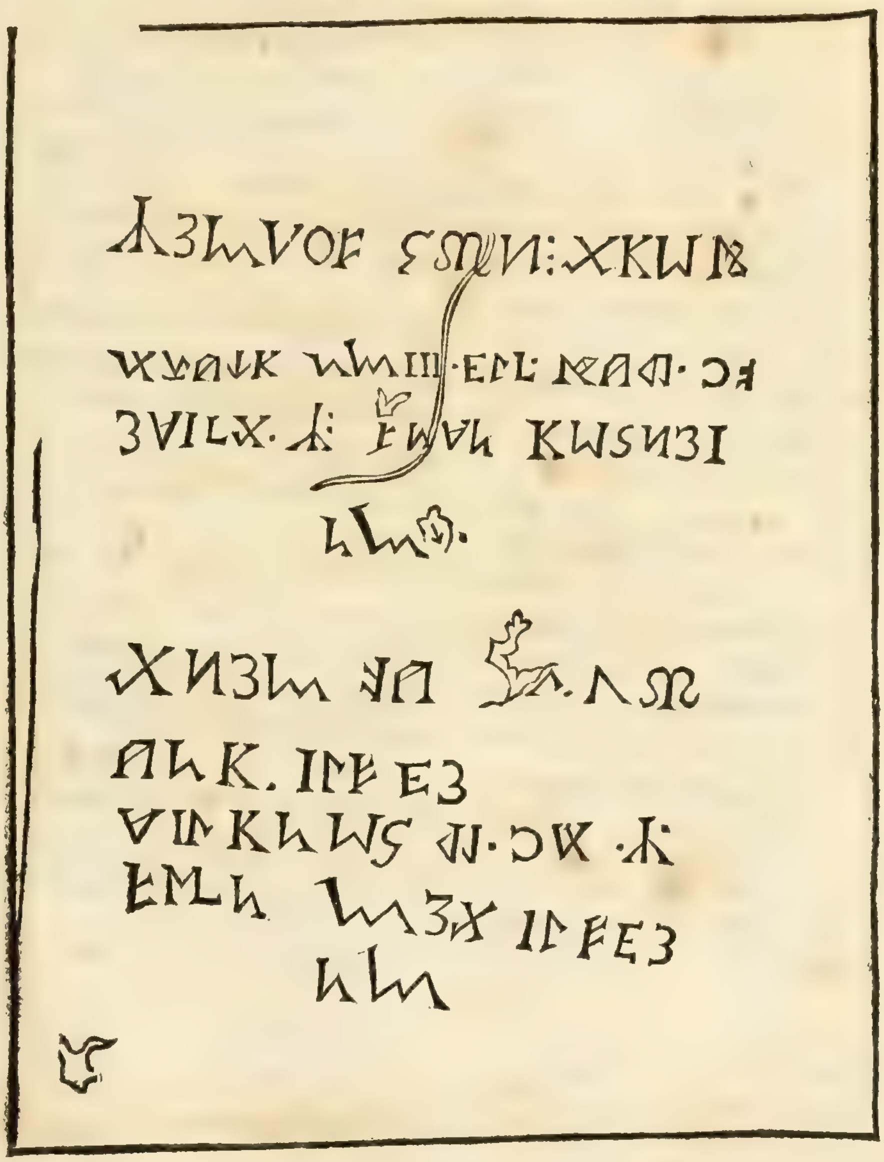
A

B

C

A

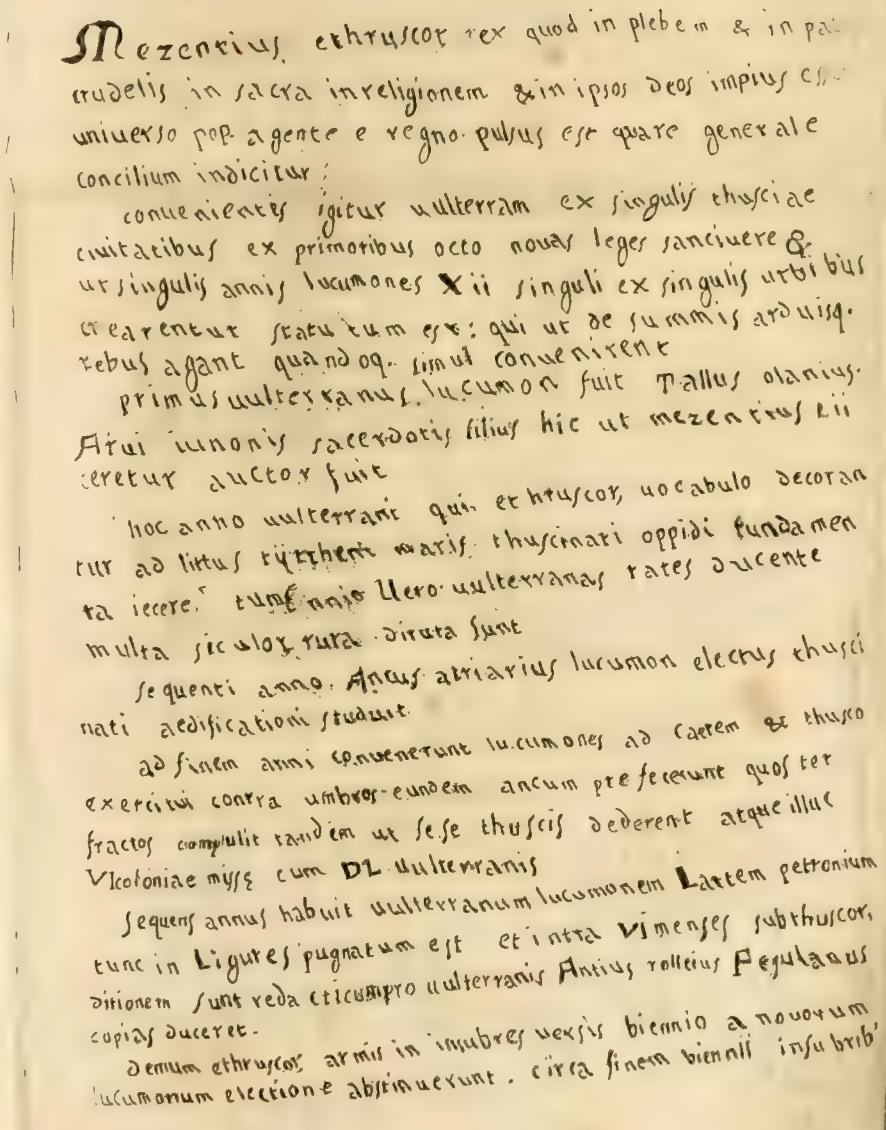
B

C

A

B

C

Mezentius ethruscor rex quod in plebem & in pa
crudelis in sacra in religionem & in ipsos deos impius es
uniuerso pop. agente e regno pulsus est quare generale
concilium indicitur;
conuenientes igitur uulterram ex singulis thusciae
ciuitatibus ex primoribus octo nouas leges sanciuere &
ut singulis annis lucumones XII singuli ex singulis urbibus
crearentur statutum est: qui ut de summis arduisq.
rebus agant quandoq. simul conuenirent
primus uulterranus lucumon fuit Tallus olanius.
Arui iunonis sacerdotis filius hic ut mezentius eii
ceretur auctor fuit
hoc anno uulterrani qui et htuscor uocabulo decoran
tur ad littus tyrrheni maris thuscinati oppidi fundamen
ta iecere. Uero uulterranas rates ducente
multa siculor rura diruta sunt
sequenti anno Ancus atriarius lucumon electus thusci
nati aedificationi studuit
ad finem anni conuenerunt lucumones ad caetem & thusco
exercitui contra umbros eundem ancum prefecerunt quos ter
fractos compulit tandem ut sese thuscis dederent atque illuc
V koloniae missi cum DL uulterranis
sequens annus habuit uulterranum lucumonem Lartem petronium
tunc in Ligures pugnatum est et intra Vimenses subthuscor
ditionem sunt redacti cum pro uulterranis Antius rolleius Pesulanus
copias duceret.
demum ethruscor armis in insubres uexsis biennio a nouorum
lucumonum electione abstinuerunt . circa finem biennii insubrib'

MEzentius Ethruſcorum Rex, quod in plebem, & in patres crudelis, in ſacra, in Religionem; & in ipſos Deos impius eſſet, vniuerſo populo agente è Regno pulſus eſt: quarè generale Concilium indicitur.

Conuenientibus igitur Vulterram ex ſingulis Thuſciæ Ciuitatibus ex primoribus octo nouas leges ſanciuère; & vt ſingulis annis Lucumones xij. ſinguli ex ſingulis vrbibus crearentur ſtatutum eſt: qui, vt de ſummis, arduiſq; rebus agant, quandoque ſimul conuenirent.

Primus Vulterranus Lucumon fuit Tallus Olanius Arui Iunonis ſacerdotis filius: hic, vt Mezentius eijceretur auctor fuit.

Hoc anno Vulterrani, qui Ethruſcorum vocabulo decorantur ad litus Tyrreni maris Thuſcinati oppidi fundamenta iecère. Tum, Ennio Vero Vulterranas rates ducente, multa Siculorum rura diruta ſunt.

Sequenti anno Ancus Atriarius Lucumon electus, Thuſcinati ædificationi ſtuduit.

Ad finem anni conuenerunt Lucumones ad Cærem, & Thuſco exercitui contra Vmbros eundem Ancum præfecerunt; quos ter fractos compulit tandem, vt ſe ſe Thuſcis dederent; atque illuc vj. Coloniæ miſſæ cum IↃL. Vulterranis.

Sequens annus habuit Vulterranum Lucumonem Lartem Petronium: tunc in Ligures pugnatum eſt; & intra vj. menſes ſub Thuſcorum ditionem ſunt redacti, cum pro Vulterranis Antius Rolleius Feſulanus copias duceret. Demum Ethruſcorum armis in Inſubres verſis, biennio à nouorum Lucumonum electione abſtinerunt. Circa finem biennij Inſubribus bello ſuperatis, electus eſt Vulterranus Lucumon Lucius Tombleius ex antiquo Veibeni genere: hic Thuſcinatum perfecit; quò duo millia hominum miſit, qui illud incolerent. Verum quoniam, qui conſcripti fuerant implebant numerum IↃↃ. ſorte delecti fuère duo millia: quorum auſpicijs noua Colonia fundaretur: his Oſcum Tombleium præfecit Senatu id permittente. Augures prædixerunt, Oſcum nunquam rediturum: quibus pater reſpondit. Malo mortem honeſtam filij quam deſidioſam vitam. Is, cum mare parua rate conſcendiſſet, vndis abſortus eſt; quem Thuſcinates inter Diuos retulerunt. Eodem anno in Inſubres CIↃ xvj. homines deducti ſunt à Tito Vulturnio Vulterrano, qui nouam Coloniam conſtituerent.

A

B

In ſequentem annum creatur Lucumon Vulterranæ Ciuitatis Anius Moriconius. Is Aruntis Lucumonis Feſulani, & Lartis Lucumonis Cluſini auxilijs fretus Ethruriæ imperio quicquid continetur à Tiberi vſq: ad Padum. Tandem hoc agente Thuſci vtriuſq; maris potiti, eum veneno abſumptum vidère.

Vulterrani duas colonias misère; quæ cum Feſulanis, & Arretinis Mantuam auxère: ipſi Veronam ædificare cæperunt.

Moriconio igitur, cuius dominium biennium durauit, mortuo, conſtituitur nouus Lucumon, Luccius Verus; qui numeratos ſibi ſubditos populos demptis minoribus, & fœminis comperit eſſe ad CCCCIↃↃↃↃ. ex quibus tria millia miſit trans Apenninos: hi ad Lacum Larium multa Caſtella condidére; quod, & in Valle Volturrena fecerunt: his Lucumonem alium dedère, qui Vulterranis in omnibus parere teneretur.

C

Interim Mezentius, qui ſe ſe Cærem receperat, quatuor ex primis Ciuitatibus à Thuſcis defeciſſe pecunia, & per fraudẽ fecit: quarè Ethruria diuiſa in partes, Lucumones non conueniebant ſimul, vt antea: ſed Lucius Verus triennio

 guber-

gubernauit, & ſemper nouas Regiones trans Alpes acquirebat. His temporibus moritur Volturrenus Cecinna, qui Vulturno in Campania præerat, verè in armis, & in auſpicijs prudentiſſimus.

Octo Lucumones, qui remanſerant pro Ethruſcis conſtituunt Tarcontem ducem belli contra Mezentium, quem Cærites perterriti iterum expulerunt; quarè ad Rutulos confugit, qui tunc bellum mouerant contra Ænæam Troiugenam. Is tunc in Italiam aduenerat, & in Latium ſe receperat.

A Hæc omnia Ethruſcis characteribus conſcripta à Tito Lartis filio, ego Elbius Vulterranus de eadem Familia in Latinum verti, nè tam præclara Ethruſcorum monumenta perirent ob iacturam quam patitur Ethruſca lingua.

ſThuſcorum imperiu propter ciuiles diſſen
ſiones lucumonib' perpetuis tyrannis factis
proſtratum vidiſſet ethruria niſi Pytha
goras huic malo ſanctiſſimis legibus
B occurriſſet : hic ut thuſci principes
in unum locum conuenirent fecit
atque ſtatutum eſt ut ſenatus cuius
libet ciuitatis ſibi eligeret unum lucu
monem aut ad tempus aut perpetuum
qui res ſerias et arduas non cognoſce
ret . nec eas quæ ad omnes thuſcos per
tinerent . ſed has generale concilium di
C gnoſcat . uerum quælibet ciuitas ſuos
populos gubernet

igitur uulterrani ſenatores conueni
entes in templum martis elegerunt lucu
monem in decem annos Anſurem mau
rum . eo uulterræ imperante ſuperantur

THVSCORVM imperium propter ciuiles diſſenſiones, Lucumonibus perpetuis Tyrannis factis, proſtratum vidiſſet Ethruria, niſi Pythagoras huic malo ſanctiſſimis legibus occurriſſet. Hic, vt Thuſci Principes in vnum locum conuenirent fecit: atque ſtatutum eſt, vt Senatus cuiuſlibet Ciuitatis ſibi deligeret vnum Lucumonem, aut ad tempus, aut perpetuum, qui res ſerias, & arduas non cognoſceret; nec eas, quæ ad omnes Thuſcos pertinerent: ſed has generale Concilium dignoſcat: verum quælibet Ciuitas ſuos populos gubernet. A

Igitur Vulterrani Senatores conuenientes in Templum Martis elegerunt Lucumonem in decem annos Anſurem Maurum. Eo Vulterræ imperante ſuperantur trans Padum à Gallis Senonibus Coloniæ Thuſcorum. Trium Prætorum Magiſtratus primo creatur.

Huic in decem alios annos ſuffectus eſt Metius Pomarius. Actum eſt, dum hic dominaretur generale Concilium apud Ruſellas, in quo delibeatum auxilium Veientibus contra Romanos præſtandum. Voſcus Voluſius conſtitutus eſt dux Vulterranorum.

Completum eſt illud præclariſſimum Templum Voltumnæ, tutelaris Deæ Thuſcorum.

Poſt huius imperium Lucumon eligitur Pomponæus Vulturrenus. Hoc decennio Ethruriæ nihil memoria dignum accidit.

Subſtituitur autem Pomponæo ſenior Antius maurus, Aruſpicum magiſter. B
Hic templa martis, Herculis, & Iani reſtauranda, & ornanda curauit. Ludos in honorem Iunonis inſtituit.

Vultraij templum Dianæ ædificauit; arcem eius caſtri muniuit; quam ipſe imperij ſui anno quinto reædificauerat, cui præfecit Eſarcum filium: ipſe vero, cum à Concilio quod Arretij habitum eſt, dux contra Gallos Senones eſſet electus, eis per Sacerdotes Martis iuxta morem, & religionem Thuſcorum bellum indixit: ſed viij anno improuiſa morte ſublatus eſt.

Optimo igitur Principi Herculem alterum filium ſubſtituunt; qui in Gallos inuadens breui eos ſuperat, & trans Eridanum amnem compulit.

Is ità ſe geſſit in principatu, vt meruerit à Vulterrano Senatu in x. alios annos confirmari. C

Innouata eſt ſocietas, & amicitia cum Romanis, quam Vulturrenus pridem inierat cum Lucio Tarquinio Priſco eorum Rege.

Succeſſit in principatu Arippus Voluſius: hic Titum Cecinnam Herculis Sacerdorem, qui Romanos auguria doceret Romam miſit; & quindecim Architectos, qui ædificarent Templum Termini.

Poſt huius principatum Senatoribus in electione Lucumonis diſcrepantibus Vulterra fuit ſine Principe menſes xviij. ſed Senatores ſeparatim populos

regebant; nam ipſorum ſinguli dies xv. imperabant: tandem furentibus animis plebis, & arma mouentibus ex Veientibus aſciuerunt. Aſcum Romnium, quem Lucumonem conſtituerunt: is quod aduena eſſet nobilibus, & plebi exoſus ſpontè ſe principatu abdicauit, & in fines ſuos reuerſus eſt.

Vt primum hic diſceſſit, Turrenum Pomarium eligunt Senatores, belli, paciſq; obſeruantiſſimum. Ipſe Vulterræ honorificentiſſimè recepit Tarquinium ſuperbum, olim Regem Romanorum, auxilia poſtulantem.

A Apud Cluſinos conuenientibus Lucumonibus, vbi in generali Concilio Lartes Porſenna declaratus eſt dux contra Romanos generalis totius Thuſciæ: At pro Ethruria, quæ eſt Vulterra, Thuſciæ omnis caput, electus eſt dux Aruns Maurus. Tunc Thuſciæ Ciuitates, & populi vſi ſunt inſignibus differentibus. Obſederunt Romam: tandem facta inter eos pax. In Aricinos pugnatum eſt: ſed, Lucumonibus, & Thuſcis ducibus inter ſe non conuenientibus, Aricini victoriam ſunt conſequuti.

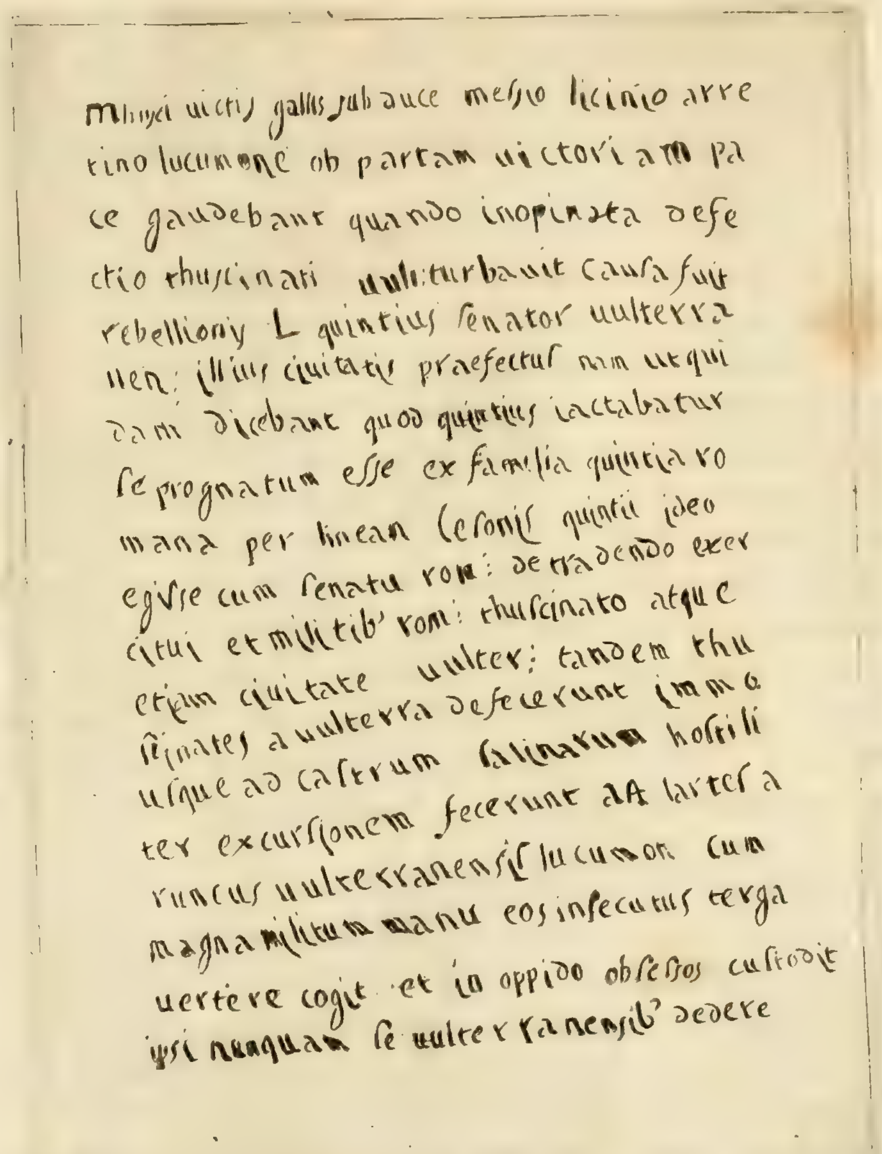
Poſt Turrenum Annius Atriarius eligitur, homo admodum crudelis. Fuit maxima annonæ caritas; quæ cauſa fuit ciuilium diſcordiarum inter Veros, & Cecinnas, quæ pluſquam ccc. annos dormierant. Cecidit Lucius Verus; quarè plebei omnes furebant in Lucumonem, & Senatum pro Vulturre Lucij filio: tandem Vulturres ante tempus cecidit. Ipſe Annius Atriarius per Ciui-
B tatem à populo raptatus trucidatus eſt anno jv. ſui imperij.

Hęc vt narrata ſunt reliquit characteribus Ethruſcis conſcripta Lartes Aruncus Lucumon, qui fuit poſt ipſum Annium Atriarium, quorum plurima ipſe vidit. Aſt ego ad hoc à Senatu electus in Latinum verti, vt ipſe voces Ethruſcæ ſonant.

Mutius Moriconius ex Caſtro Scornelli, quod eſt oculus dexter Vulterranorum, ſicuti alter oculus eſt Caſtrum Vultrai, fideliter ſcripſi.

C

Thuſci

A

B

THVSCI victis Gallis ſub duce Meſſio Licinio Arretino Lucumone ob partam victoriam pace gaudebant; quando inopinata defectio Thuſcinati Vulterranos turbauit. Cauſa fuit rebellionis Lucius Quintius Senator Vulterranenſis, illius Ciuitatis præfectus; nam, vt quidam dicebant, quod Quintius iactabatur ſe prognatum eſſe ex Familia Quintia Romana per lineam Ceſonis Quintij; ideò egiſſe cum Senatu Romano de tradendo exercitui, & militibus Romanis Thuſcinato, atque etiam Ciuitate Vulterrana. Tandem Thuſcinates à Vulterra defecerunt; immò vſque ad Caſtrum Salinarum hoſtiliter excurſionem fecerunt. Aſt Lartes Aruncus Vulterranenſis Lucumon cum magna militum manu eos inſecutus, terga vertere cogit; & in oppido obſeſſos cuſtodit: ipſi nunquam Vulterranenſibus dedere voluerunt con- C

fiſi in

ſiſi in virtute Lucij, quam pugnando didicerunt; nam Lucius Quintius cecidit inhoneſtè. Pugnatum eſt: oppidum deſolatum. multi cecidère Thuſcinatium; Vulterranenſium pauci. Lucius ſaxo percuſſus occubuit: concidère animis Thuſcinates reliqui: ſe Larti dedère. ignotum eſt: Familia Quintia omnibus honoribus priuata eſt ad annos LXXX.

Poſt Lartem frater eius Alcus ſubrogatus eſt in eius locum. Thuſcorum Concilium Peruſij habitum: actum eſt de imperio augendo; nam milites bello aſſueti otio torpebant: & vniuerſas Vrbes ciuiles diſcordiæ vexabant. Sutrinis bellum indicendum declaratum eſt; vt poſtea Romanis. Arretini ſoli reſtitère. Peruſinus Lucumon declaratus eſt vniuerſi belli dux. Pro Vulterranenſibus eligitur dux Ancus Volumnius, quem cum Emilius Conſul Romanus interfeciſſet, Thuſci inferiores fuère. Mentius Pomarius in Anci locum ſucceſſit; & Sutrinos inuaſit, quibus penè ſuperatis venit Quintus Fabius, alter Conſul Romanus in auxilium ſociorum. Hic Thuſcos fugauit: tranſiuit per ſiluam Ciminam: magna ex parte Thuſciam deuaſtauit: Thuſcorum caſtra occupauit: cecidit Peruſinus Lucumon, & Mentius Pomarius. Obſidione Peruſium cepiſſet, niſi Cortonenſes, Feſulani, Arretini, & Vmbri præſtò fuiſſent. Peruſini, Cortonenſes, Arretini, & alij populi Legatos Romam miſerunt poſtulatum inducias. Vulterranenſes, & Feſulani, id ſibi dedecori putantes, aſſenſum non præſtiterunt.

Dormiens à proprijs ſeruis Alcus occiditur. Pro eo Senatus elegit Turrenum Cecinnam, Audacem multum. Is Thuſcorum animos in Romanos incendit, exoſus victorias, quas ſuperiori anno Romani obtinuerant. Conuocato itaq; Vulterræ Concilio generali, ipſe dux primus conſtituitur, magnoque exercitu comparato in fines Romanorum contendit: ſed tum in conſpectum Romani exercitus, quem Lucius Papirius ducebat, fuit ab vniuerſo exercitu acclamatus, & coronatus Thuſcorum Rex, licet inuitis Lucumonibus: ipſe ita Romanos ad Lacum Vandimonis afflixit, vt facilè victorem ſe ſperaret futurum: & niſi ſuperueniſſet nouus miles viciſſent Thuſci, qui tandem victi fuère. Tum Lucius Papirius victor Romam redijt. Et hic Lucumonum finis.

Vicerunt Romani Thuſcos. Sed Vulterrani, & Feſulani noluerunt Romanis ſeruire; ſed inita ſocietate cum Vmbris, portas clauſerunt ipſi Decio Conſuli; atque eum ſub ducatu Elbij Cecinnæ filij Turreni vſque Peruſium ſunt perſequuti: ſed ab Vmbris deſtituti ſe Romanis dedère.

Tunc Vulterræ imperium populare cæpit; nam plebes ſurgens contra nobiles, qui pauci propter bella erant relicti, quod ſe deceptam diceret, patritios omnibus honoribus priuauit; nouum Senatum ex plebeis creauit; Tribunos duodecim fecit, qui ſinguli ſingulis menſibus imperij gubernacula ſuſtinerent: tunc bellum ciuile: Senatores XXX. & plures occiſi. Arretini, & ipſi ea-

dem

dem cauſa eaſdem ſeditiones patiebantur,quarè nobilium plurimi ſe Romam receperunt.Ob hanc igitur cauſam Thuſci Romanis bellum iterum intulerunt, & quia abſque conſilio pugnauerunt, victi fuère, & remiſerunt Romani nobiles Vulterranenſes, & Arretinos in Principatum; plebis primores damnati ſunt; indictæ per biennium induciæ;ſed perſeuerantibus in diſſenſionibus Vulterranis,Menippus Cecinna Princeps eo menſe in Senatu duas Legiones Gallorum vocauit,quæ plebem terrerent: ſed quidam dixerunt, eum per Gallos Regnum Ethruriæ attentaſſe, quamobrem Senatus illum morte damnauit: magna munera Gallis data, nè deprædarentur, & vt ſecum in Romanos decertarent: & conuenientes cum plebe eam in partem officiorum, & honorum vocauère,præter quam ad officium Præſidentis Senatus, quod nobilibus ſeruatum. Duces in Romanos conſtituuntur ex nobilibus Occus Moriconius, & ex plebe Altius Cencius: & maximum exercitum cogunt, ad quem conuenit totius Ethruriæ delecta iuuentus,atque etiam Vmbriæ,quod, vt cognouit Romanus Senatus,miſit Lucium Cornelium Scipionem cum exercitu contra Vulterranenſes. Scipio autem erat alter Conſulum: poſt multos labores, & damna,quæ perpeſſus eſt,ſuperueniente ſibi Cn. Fuluio altero Conſule, occupauit Pomarancium Caſtrum olim à Marancio Pomario ędificatum;à quo denominatur: hic Vulterranenſis erat; & Caſtrum hoc ædificauit. Occupauit etiam Caſtrum Salinarum, & Tuſcinatum: tum diſtributa militibus præda caſtra poſuit ad radicem montis propè Thuſcum exercitum.Sequenti die pugnatum eſt in eo loco,qui ob magnam cladem Romanorum cæptus eſt vocari Campus Romanus: durauit pugna vſque ad occaſum:ceciderunt multi ex vtraque parte; ſed plures ex Romanis. A B

Tunc ſi Vulterranenſes duces non diſcordaſſent inter ſe dubio omni procul victores fuiſſent; ſed ea nocte in Vrbem ſe recipientes ſpontè hoſtibus victoriam conceſsère. Heù nimium liberales Vulterranenſes. Primo mane videntes Conſules relicta caſtra ea occupauerunt, & inexpugnabilem putantes Ciuitatem Vultraium obſederunt,quod poſt xv. diem occupauerunt; non autem arcem: præda diſtributa, incenſis Pomarancio, & Thuſcinato diſceſſerunt. C

Ego Lucius Volumnius Vulterranenſis Ciuis, & ex Ciuitate Ethruria, quæ à Vulterranis ædificata eſt ad Fanum Voltumnæ,& ex propriæ Ciuitatis nomine, quod chariſſima eſſet, Ethruriam dixerunt.

Victis tandem uulterranis a populo
romano uulterra municipium factum
A uulterrani inter ciues romanos adscripti
fuere attamen propriis legibus uteban
tur & a semetipsis ciuitas & populi
subiecti regebantur : optimates & plebei
pariter magistratus administrabant sed
cum magna nobilium indignatione sicut
non post multos annos apparuit : nam
aulus maurus et lucius flaccus cum ma
B gna caterua adolescentium intrantes
curiam plebeios omnes eiecerunt & ma
gistratus omnes nobilibus fuere restituti
uerum plebs indignata arma sumpsit cu
nobilibus decertauit qui uulterrani castri
salinarum et cocciani colonum ope ui
ctores fuerunt uerum plebei ad templum
C iani secessere ibique concilia habeban

VICTIS tandem Vulterranis à populo Romano. Vulterra municipium factum. Vulterrani inter ciues Romanos adſcripti fuère: attamen proprijs legibus vtebantur, & à ſemetipſis Ciuitas, & populi ſubiecti regebantur: optimates, & plebei pariter Magiſtratus adminiſtrabant, ſed cum magna nobilium indignatione, ſicut non poſt multos annos apparuit : nam Aulus Maurus, & Lucius Flaccus cum magna caterua adoleſcentium, intrantes curiam, plebeios omnes eiecerunt, & Magiſtratus omnes nobilibus fuère reſtituti: ve-

rum

rum plebs indignata arma ſumpſit; cum nobilibus decertauit, qui Vultraij, Caſtri Salinarum, & Cocciani colonum ope victores fuerunt: verum plebei ad Templum Iani ſeceſsère, ibique Concilia habebant: inferiorem partem Vrbis plebes occupauit; nobiles autem ſuperiorem. Plebei igitur Pailum Nigrum, & Titum: Alerium Legatos ad Romanos mittunt, eorum auxilium implorantes, quibus perbenignè receptis, Aulo Cornelio Prætori negocium demandatur; qui cum Vulterram peteret, equo deiectus interijt; in cuius locum Cn. Fabius ſucceſſit; hic ab Aulo Mauro, alijſque nobilibus iuuenibus contra plebem coniuratis fuit occiſus: quapropter iterum cum plebe dimicatum eſt: plebes verò ſuperior fuit ob multitudinem; eiq; tandem optimates conceſsère, vt quinque Tribuni ex plebe crearentur, qui Senatus Vulterranenſis Præſidem confirmarent. A

Interim Caius Fabritius Conſul cum exercitu Vulterram aduentabat ad vlciſcendam Cnei Fabij mortem; quamobrem patres Vulterrani deterriti Legatos ad Feſulanos, Arretinos, Populonienſes miſerunt auxilium petentes; Vulturrenum Cecinnam Titi Præſidentis filij ducem fecerunt; qui magnis pollicitationibus plebem mitigauit: denique cum Romanis dimicauit propè Cecinam flumen, & ſuperatus fuit exercituſque fugatus: ipſe autem vulneratus in manus hoſtium deuenit.

Romani victores Caſtrum Salinarum occupant; deinde Vulterram verſus progredientibus ciues Legatos veniam poſtulantes obuiam mittunt: ſed Conſul ad Senatum reiecit: interim militibus Ciuitatem deprædandam conceſſit: & Aulo Mauro, & Lucio Flacco cum CLVj. ex primoribus occiſis, magno præſidio relicto, Romam victor reuertitur. B

Quinque annis tranſactis iterum Vulterra ſeditionibus repleta eſt: nam cum Ethruſci Lucanos denuò viciſſent, contentio orta eſt inter Alcum Atriarium, & Nuccium Volumnium Vulterranenſes duces, quis eorum præcederet, quarè ad pugnam venerunt: ciuium alij Alco, alij Nuccio fauebant: tres ſupra ſeptuaginta Vulterranorum ceciderunt: vtriuſque domus, vt Caſtra cuſtodiebatur: hùc, & illùc amici, propinqui, clientes conueniebant; vnuſquiſque ſua concilia habebat: tandem Nuccius eiectus fuit; qui ad Caſtrum Cellulam cum ſuis ſe recepit, & poſtea ſolus ad Lucanos confugit: ſed non poſt multos dies Romam petijt; atque Senatum Romanum pro ſe, ſuiſque rogauit. A Senatu Vulterram ad Præſidentem litteræ miſſæ fuère reuocari Nuccium, ſuoſq; præcipientes. C

Vulterranenſes patres Romanis obtemperauerunt: Nuccius cum clientibus reuocatus eſt; immò in ſequenti anno à Senatu in Præſidentem eligitur, Atriario indignante, qui operam dedit, nè à Tribunis plebis confirmaretur.

Nuccius igitur ſine plebis conſenſu Rempublcam adminſtrabat; quarè Alci ira magis creuit: tandem cum videret inter Patres nihil proficere, à Patribus, & Optimatibus ad plebem defecit; &, ex patritio popularis factus, ſua conſilia cum plebe communicare cæpit: tempus denique aduenit iamdiù ab Alco expectatum; & cum Patres in theatro ludos, Reginæ Iunoni fieri conſuetos, ſpectarent, tumultum excitauit, & multa in Patres vociferatus plateam occupauit. Patres rumore excitati ludos dimiſerunt. Præſidens Nuccius Lictoribus ſtipatus in Plateam venit, plebemque interrogauit, quid noui eſſet? quid peterent? quid vellent? Sed tacentibus omnibus, Lictoribus mandat, vt in
A vincula duceretur Alcus Eo coniecto in carcerem plebes tacita arma dimiſit. Verum ſequenti anno Arunte Flacco Perſio Preſidente ex Senatus conſulto Alcus è carcere fuit liberatus: qui Nuccium ad ſingulare certamen vocauit, in quo vterque defecerunt; & ſic ſeditio finitur.

Amuccius Voluſius Vulterranenſis ſcriba ſcripſit.

B *MAGISTER meus Eſar in Vulterranenſi Augurum Collegio Præfectus, cum eum maximè obſeruarem, plura mecum de Vulterræ primordijs, vt ex antiquorum monumentis acceperat, differens, vt vidit me antiquitatum ſtudioſiſſimum, quæ ſupra in principio huius libelli Ethruſcis characteribus ſunt ſcripta, libens mihi dedit cum hac conditione, vt ea nunquam latinitate donarem: quod & ipſe à Magiſtro ſuo acceperat eadem conditione: nam & ipſe à Neuio Magiſtro accepit iampridem eodem modo: hoc ita voluit, quia & Latinorum hoſtis eſſet, & quia ea præcioſiſſima, quæ ſcribuntur. Nam à primis fundamentis Vulterræ, quæ communi vocabulo dicitur Ethruria, vſque ad eiectum Mezentium Regem omnia continent, quæ acciderunt.*

C *Hunc ego librum ſemper penes me habui chariſſimum; ſed quia deſperatam ſalutem video, voluntaria morte ad patres meos aditurus (nam melius eſt manus ſibi conſciſcere, quam in manus hoſtium crudelium deuenire, & precioſiſſimam libertatem perdere) obſignatum tibi ſeruandum duxi: quarè terræ antequam fatis perfungar, commendandum putaui donec dies veniat.*

Si aliquando venerit, hunc tibi tanquam teſtamento relictum, & commendatum accipe, & cautè cuſtodi. Atque hæc moralia præcepta à iam iam morituro tibi affectu paterno relicta præ oculis ſemper habeas, multum tibi profutura.

Deos tuos time.

Diuos, licet antea fuerint mortales, venerari non te pigeat.

Sacra cuſtodi.

Deorum cultui dicata tibi ne arroges.

San-

Sanctis Legibus ne detrahas.
Principes, & Magiſtratus, vt Diuos honora: ſacri enim ſunt.
In Magiſtratu grauis, in diſcendo humilis,
In docendo benignus,
In conuerſatione ſis iocoſus.
Patriam non ingratam obſerua, cuſtodi, defende.
Ingratam fuge potius, quam offendas.
Parentibus nè deſis: hoc ius naturæ eſt.
Amicus amicis. Vnum cole fidelem, qui tecum etiam cordis ſecreta communicabit. A
Amicus verus auro precioſior.
Amicum pecunia nè compares; nam pecunia aliquando deficiente amicus deficiet.
In bene de te meritos nè ſis ingratus; vitium eſſet execrabile.
Si Magiſtrum habes, vt patrem ama, cole, obſerua.
Maioribus audi.
Minores nè ſperne.
Delinquentibus ignoſce.
Errantes humaniter corrige.
Miſeris eſto miſericors.
Ama parcè.
Virgo virginem ducas vxorem, ſed honeſtam; an pulcra ſit, nihil refert; cito enim ſeneſcet; pulcritudo tranſibit, honeſtas manebit. B
Si viduam amas; adde diuitias; alioquin nè ducas. animal peſſimum eſt femina; maximè vidua.
Virgo ſi pulcra, ſi diues, ſi honeſta fuerit, ſed ſuperba; Heù fuge, fuge, nec ei propinques; infelix viueres, ſi hanc duceres.
Virgo vagans raro probatur: Nimis loquax ſæpe mala.
Mater ſi poteſt filios lactet; ſin autem nutricem bonam eligat; honeſtam præſertim, maximè ſi feminam ſit lactatura; hoc maximi refert; bibunt cum lacte infantes mores nutricis bonos, aut malos.
Nimis loquentibus nihil credas. C
Noctu nè vageris; quia ferarum nox.
Gloriam, honorem, vel imperium nè exoptes, ſed cura, vt illis ſis dignus.
Mane cum è domo egrederis, quid facturas ſis, cogita.
Adhibe ſtateram locuturus.
Hęc ſi ſeruabis, te ipſum ſeruabis.

O ſi tecum coram loqui poſſem, præceptoris locum ſubirem. Multa præclara Ethruſcorum facinora tè docerem; nam te aſtra antiquitatum, præſertim Ethruriæ

ſtudio-

ſtudioſiſſimum demonſtrant. Romanorum nixus vanos efficerem. Ipſi enim inuidi, & impares æmulatores Ethruſcam gloriam Scriptorum copia, vel inopia deprimere conati, id curarunt ſcilicet, & curant, vt decreſcente Ethruſca Romana creſcat, & magis ſplendeat.

Agnoſcas licet in ipſis ſcripturis, quas inueni-- A mus, tremen tem ſcribentis dexterã, & ipſos Characteres vacillantes.

Sed heù crudelia etiam fata obſtant. Plurima ſcriberem quibus clarior foret Ethruria. Anguſtiæ vndique. Manus, quæ ad mortem properat, ferrum pro calamo commutatura, deficit. Sed tamen quod à curſu ſiderum cognoui, licet non firmis characteribus accipe vaticinium; & tanquam precioſiſſimum, & certiſſimum tibi ſerua. Tacitus conſiderabis; ſic fiet, vt triduò, aut quatriduò intelligas.

Anno à Magno Rege DCCCC LX. uel circa, ideſt uno, aut altero.

Peregrina Aquila Vulterram.
Poſt annos vicinus Leo deuorabit.
Paſtor aliquando de manu beſtiæ liberabit.
Catulo cuſtodiendam tradet.
Fiet canis, qui à Thuſcis Lupos, Vulpes, Scorpiones arcebit.
Donec ex Vulterra imperium.

Ego Proſperus Feſulanus in Vulterranenſi Collegio Augurum ſocius, & ſcriba arcis Scornelli cuſtos, in eadem arce obſeſſus à Romanis, precioſa omnia vno, & altero ſeruo comitatus repoſui. At ſeruorum malitiam veritus, qui aurum forſitan poſt mortem meam, aut ipſi diripient, quod potius vellem, aut Romanis tradent, quod iniquiſſimum, & immane ſacrilegium: licet ſacramento promiſerint, tamen ſeruis non credo. Quarè hunc librum, multò præcioſiorem auro, quod tibi neceſſarium aſtra promittant, ſolus in viſcera terræ benè obſignatum conijciam Tu inuentum cuſtodi, & vale.

B

C VII. *Scarith Die xix. Ianuarij.* MDCXXXV

Romanis interitus. Ethruſcis Gloria.

Hæc cornua aurea, quæ pro veris à Mutio Mauro ſubſtituta fuerunt in ara Dianæ ad Occidentem, relictis veris ſub ara, quod tempus vrgeret, & ſalua putarentur, in arcem hanc ſunt aſportata; atque cum eis ſacra omnia, & Templi ſupellectilia præcioſa, vaſa aurea, & argentea, quibus diues multum; nè hoſtes Sylla magis impij, ea furarentur; ſicuti manibus ſacrilegis ſacra furati ſunt in Templo Veſtæ, quod eſt in caſtro, quod dicitur Farneta. Sylla enim Templum hoc, dum Caſtrum occupaſſet, & multa damna crudelis intuliſſet, non eſt auſus violare.

Demum deſperata ſalute hic ea repoſui, & ea omnia ſimul, quę ad Dianam pertinent, nè eis Romani potirentur.

Proſperus cuſtos Arcis.

Arre-

Arretini senatores ob incommoda belli
punici et magna onera ab romanis im
posita ab romano imperio deficere cogitarunt.
quare litteras ad omnes thuscos miserunt eor ani
mos sollicitantes. sed ad uulterranos A licin
nium et clementem alnorum legatos. quibus
curiam ingressis auxilium contra romanos
promissum. at uulterrenus cecinna unus
ex senatoribus c calphurnii familiaris et rem
omnem patefecit. is omnia romanis. tunc ex
S.C. m. marcellus cos. desig. ex apulia in ethru
riam exercitum in arretinos et uulterranos legiones
distribuit ut ethrusci a defectione deterrerentur
sed contra accidit. arretini in dies magis ad tumul
tum et defectionem sollicitabantur. uulterrani
contra cecinnam fremebant. cos. cum exercitu ad
uentantem et propter calphurnium timebant
plebes cum patribus conueniebat. calphurnio c
hostilius tibulus successit. uulterrani noua con
silia. cecinna se romam. aulo flacco castri sali
nar praefecto negocium datum ut clam mili
tes conscriberet. illuc legati arretinorum perasia or

ARRETINI Senatores ob incommoda belli Punici, & magna onera ab Romanis impoſita ab Romano imperio deficere cogitarunt; quarè litteras ad omnes Thuſcos miſerunt, eorum animos ſollicitantes: ſed ad Vulterranos Aulum Licinium, & Clementem Alnotium legatos; quibus Curiam ingreſſis auxilium contra Romanos promiſſum. At Vulturrenus Cecinna, vnus ex Senatoribus, Caij Calphurnij familiaris, ei rem omnem patefecit. Is omnia Romanis. Tunc ex Senatus conſulto Marcus Marcellus Conſul deſignatus ex Apulia in Ethruriam exercitum; in Arretinos, & Vulterranos legiones diſtribuit, vt Ethruſci à defectione deterrerentur: ſed contra accidit. Arretini in dies magis ad tumultum, & defectionem ſollicitabantur. Vulterrani contra Cecinnam fremebant. Cos. cum exercitu aduentantem, & Proprætorem Calphurnium timebant: plebes cum patribus conueniebat. Calphurnio Caius Hoſtilius Tibulus ſucceſſit. Vulterrani noua concilia. Cecinna ſe Romam. Aulo Flacco Caſtri Salinarum Præfecto negocium datum, vt clam milites conſcriberet. Illúc Legati Arretinorum, Perufinorum, Lunenſium, Populonienſium, & Vulterrani conueniebant: illúc defectionis Concilia habebantur: tandem defecerunt. Arretium centuriones cum militibus miſſi. Id à Cecinnis nunciatum Romanis: itaq; Hoſtilio mandatum eſt, vt Vulterris præſidio relicto, Arretium cum Legionibus properaret. Hoſtilio Caius Terentius Varro adiunctus. Horum opera Arretini obſides dedère. Terentius Hoſtilio demandauit, vt Prouinciam omnem cum exercitu peragraret, nè noua Concilia defectionis orirentur. Peruſini, Populonienſes ſpontè ad Romanos. Vulterrani biduo reſtiterunt inter ſe diſſentientes. plebes inconſtans Romanis militibus adhæſit; portas Hoſtilio aperuit. Senatores vellent, nollent, Romanum exercitum in Vrbem tunc receperunt: obſides xc. dedèrunt. Caſtri Salinarum coloni Romano victori reſtiterunt. Septem principes defectionis, Senatores Arretinos apud ſe retinuère. Eò multi Vulterranorum confugerunt. Hoſtilius contra colonos exercitum. Poſt tres dies Aulus Flaccus, Turrenus Maurus, Lucius Voluſius, Ancus Moriconius, Accius, & Ennius Arunci Vulterrani patritij, & amplius cccc xxx. milites deſiderati fuère. Primores Arretini ad Lunenſes. Quarè Coloni Caſtri Salinarum Hoſtilio deditionis legatos miſerunt. venia iniquis conditionibus data, c. obſides dati. Tum ab ipſo Hoſtilio (verè hoſtis erat) ſubſtantijs ſpoliati, à militibus depopulati, Vulterranenſium patritiorum bona publicata.

Verum paucis poſt annis Vulterrani ad Magonem, qui tunc in Liguribus morabatur. Lucius Moriconius, Caius Atriarius ad Magonem legati honorificè cum nonnullis militibus remiſſi ſunt. Plebes à patribus diſſentiebat; nè nomina darentur obſtabat. Milites Punici, nè magis tumultus excitaretur, ad Caſtrum Salinarum miſſi. Elbius Flaccus dux deſignatus ad Ædem Martis

A

B

C

con-

concionem habuit; plebem mitigauit; in Romanos incendit. Meuius Moriconius, & Marcus Caninius Caſtri Salinarum coloni Legati ad Vulterranum Senatum deprecantes, vt, ſi fideliſſimos colonos ſaluos vellent, mœnia Caſtri, ab Hoſtilio pridem diruta, reſtaurarent; & Arcem ad loci cuſtodiam ædificarent: tum pro Arce pecunia Salis adſignata eſt.

Igitur Nonis Menſis Martij deſignantur in medio Caſtri fundamenta Arcis. Poſtridie, dum foderent, in loco, vbi futura erat porta, inuenta ſunt cornua Ceruina immenſæ magnitudinis: quæ, cum ad ſex cubitos ſepulta eſſent, viſum eſt omnibus prodigium. Statim hoc Caſtrum à Præfecto appellatum eſt Scornellvm. A

Cornua Dianæ ſolemni ritu, & ſacris ceremonijs dicata fuère. Ædificata Arce, Mutius Maurus primus Cuſtos aurea cornua eorum loco poſuit ſuper Aram; & quæ inuenta fuerant ſubter Aram ad tres cubitos in Templo ipſius Dianæ; quod eſt extra Caſtrum ad Occidentem verſus mare Tirrenum.

Hæc ego Alcus Filaccus annos natus nonaginta notaui, vt acta ſunt, fideliter in Caſtro Scornelli, quod eſt patria chariſſima. B

Ex xxxiv Scarith. Die xxx. Iunij. MDCXXXV

Castri Salinarum Coloni ſub Duce Caio Ordio pro Veientibus contra Romanos. Ordius in Ianiculo à Seruilio Conſule occiſus. Ipſi Coloni paucis poſt annis peſtifera tabe vexati: quarè ex Apenninis multi illùc miſſi, qui ipſum incolerent. Eos Marancius Pomarius ſecum duxerat. Hi poſt multos annos, vt ipſi Coloni in partes diuiderentur potiſſima cauſa fuerunt. Ipſi Salinienſes iↄ.ſupra ciↄ.milites in Samnites, cum ipſi caſtro Ancus Velleius eſſet Prefectus. Tum alios contra Gallos Senones. Demum inter ſe in ipſo caſtro pugnantes Accius Tombleius Lucumon caſtigauit. Poſtea Lucæus Arcianius cum Salinienſium agmine Nepetæ conciſus à Publio Valerio. Tranſactis ſex annis aqua ita deſiderata eſt, vt Salinæ nihil ſalis totos octo menſes coquerent; id miraculum viſum. Breui Boij bellum intulerunt: hi optima quæque ipſius Caſtri depopulati. Inde ad Cecinã Flumen Burnianẽſes, & ipſi Coloni pugnauère; coloni primũ inferiores; ſed Pomarancienſium auxilijs freti, multa damna Burnianis intulerunt: nec potuère Vulterrani obſtare, cum & ipſi ciuilibus bellis detinerentur. Sequitur inter Lunenſes, & Vulterranos bellum: Coloni caſtri Salinarum equites, & pedites quam plurimos misère. His ita geſtis, ipſi coloni cum colonis Vultraij diſcordes, in ipſos arma mouère; ſed Lucumon C

Vulterranus, rumoris duces capite plecti, imperat. Verum paucis interiectis annis Thuſcinates ſub ducatu Lucij Quintij à Vulterranis defecerunt, & vſque ad radices montis Salinarum fecère excurſionem, multa damna inferentes, & omnia incendentes: at Salinienſes obuiam illis prodeuntes, eos remorati ſunt, donec Lartes Vulterranus Lucumon cum exercitu aduenit: hic eos fugauit; fugatos obſedit; obſeſſos deuicit; deuictis pepercit.

Ornus Moriconius dux agminis Saliniẽſium primus Sutrium intrauit; idem à Quinto Fabio trucidatus. Caius Volumnius Caſtri Præfectus Decij Conſulis Romani milites repulit, qui, vt caſtrum occuparent, aduenerant. At Scipio Conſul Romanus eos ſuperauit, & licet biduo fortiter reſtitiſſent, tertia tamen pars Colonum cæſa; Caſtrum & Salinæ deprædata, & incenſa: at (o mirabile prodigium!) caſtrum dum Vulterrani reſtaurarent, peſte penè conſumptum: attamen conuenientibus Vulterranis cum Romanis caſtrum, & Salinarum ædificia reſtituta; quæ cum toto triennio Sal nullum confeciſſent, tum id effecerunt, quod non Thuſciæ ſolum, quæ ſalis inopia laborabat, ſufficeret; verum Thuſcinates naues multas ſingulis diebus onerabant ſale, quod aliò ferrent. Demum Iunius Brutius Conſul caſtrum occupauit; quod, ſimul & Vrbem ſub Romanos redegit.

Hanc tertiam partem Breuiarij hiſtoriarum huius caſtri ego Lucius Arcianius Scornelli colonus, & conciliabuli Scriba confeci.

Numiſma

Numiſma Argenteum caſu repertum die xxiij. Auguſti M.DC.XXXV.

A

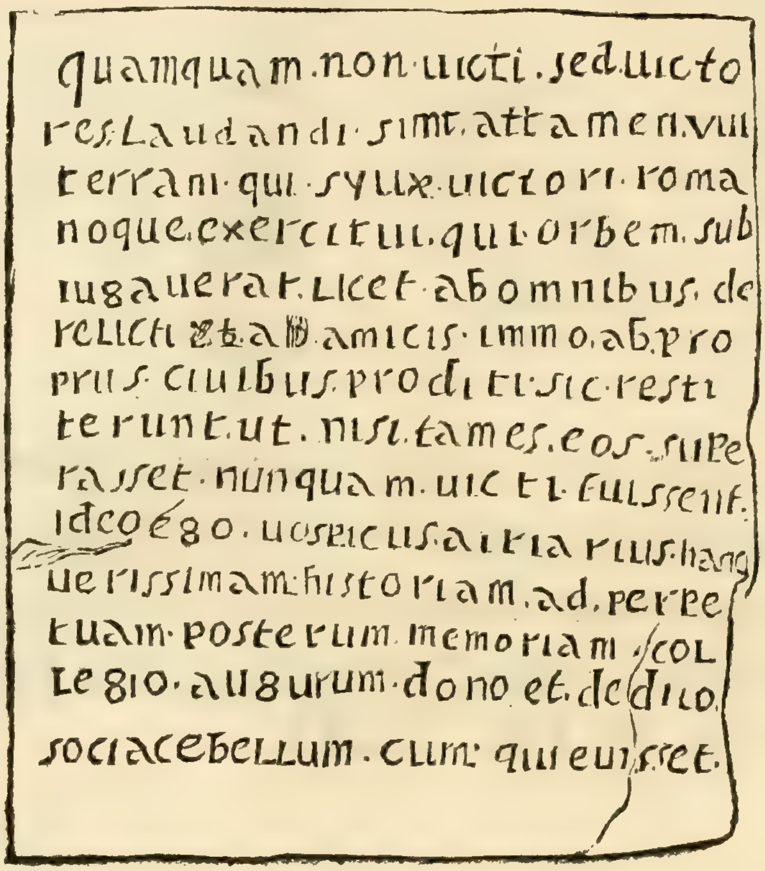
Sequentes Characteres inciſi erant in plumbea lamina, quæ in quodam pręgrandi lapide pondo librarum circiter L. clauſa erat: qui lapis repertus fuit in fundamentis Scornellanę arcis prima die Octobris M.DC.XXXV. B

ANNO VVLTERRÆ CIϽCIϽ IϽ CLII
VVLTERRANO PRAES: L: PETRONIO
IN HOC LOCO INVENTA CERVI COR
NUÆ. DIANÆ DICAVIMVS. ET HOC
CASTRVM SCORNELLVM APPEL
LAVIMVS: EGO CAIVS QVIN C
TIVS HVIVS CASTRI PRÆFE
CTVS HOC MONVMENTVM
POSVI

XXIV
Scarith
Die viij.
Iunij.
MDCXXXV

Primam partem veriſſimæ hiſtoriæ belli à Sylla geſti contra Vulterranos hic repono ego Proſperus. Reliquum huius belli quære alibi.

A

quamquam.non.uicti.sed.uicto
res.Laudandi.sunt.attamen.vul
terrani.qui.syllæ.uictori.roma
noque.exercitui.qui.orbem.sub
iugauerat.licet.ab.omnibus.de
relicti.et.ab.amicis.immo.ab.pro
prius.ciuibus.proditi.sic.resti
terunt.ut.nisi.fames.eos.supe
rasset.nunquam.uicti.fuissent.
ideo.ego.uospicus.atriarius.hanc
uerissimam.historiam.ad.perpe
tuam.posterum.memoriam.col
legio.augurum.dono.et.dedico.
sociale.bellum.cum.quieuisset.

B

C

QVAMQVAM non victi, ſed Victores laudandi ſunt: attamen Vulterrani, qui Syllæ victori, Romanoque exercitui, qui orbem ſubiugauerat, licet ab omnibus derelicti; & ab amicis immò à proprijs Ciuibus proditi, ſic reſtiterunt; vt, niſi fames eos ſuperaſſet, nunquam victi fuiſſent: Ideò ego Voſpicus Atriarius hanc veriſſimam hiſtoriam ad perpetuam poſterùm memoriam Collegio Augurum dono, & dedico.

Sociale bellum cum quieuiſſet, Caius Marius, & Lucius Sylla Italiam omnem miſerijs repleuère. Thuſcorum alij Mario, alij Syllæ adhærebant: verum pleriq; Vulterranorum Mario fauebant: nonnulli nobiles Syllæ; inter hos primi Cecinnæ; nam illius affines erant: Menippus Cecinna eo anno Præſidens Senatus Lucium Flaccum, & Meuium Moriconium Senatores, quia in eorum agris aliquos Marianos recepiſſent (Marius enim eiectus fuerat) iniuſtè damnauit,

& plu-

& plures eorum amicos,& conſanguineos è Ciuitate eiecit;ideò ciuium odium adeptus eſt: nihilominus in illo anno nihil noui accidit.

In Præſidentis munere Arcilius Velleius ſucceſſit, qui (erat enim ex Marianis) vix Magiſtratu inito Senatum ad Menippum damnandum coegit, eum multis criminibus imputans, quæ verè nunquam commiſerat. Tres viri capitales, aut timore Præſidentis, aut illius pecuniæ amore condemnandum eſſe approbarunt: Menippus autem Feſulam ad Ancum Feſulanum familiarem, & propinquum clam aufugit. A

Romæ Gneus Octauius, & Lucius Cornelius Cinna Conſules inter ſe diſſentiebant; nam hic cum eos Italos, quibus nuper Ciuitas Romana conceſſa erat in trigintaquinque tribus tunc diſtribuere vellet, Octauius ei obſtabat: Cinna tandem eiectus eſt; qui ad exercitum properauit, & Caium Marium ab exilio reuocauit: multis Italis ſcripſit hortans eos, & petens, vt ſibi auxiliarentur: Vulterranis multa promiſit, inſuper omni onere eos liberaturum dixit. Arcilius Senatum ad Cinnam, & Marium tuendos orauit: multi obſtabant: Aulus Maurus cum Præſidenti nimis audacter dixiſſet, quod Rempublicam Romanam, Patriamque proderet, capite plectitur; & eius bona publicantur. Sequenti die Arcilius populum vniuerſum in Plateam ad Ædes Martis conuocauit; & ſimul exorauit, Caio Domitio adiuuante, qui Ethruriæ Proprætoris munere fungebatur, vt Cinnę faueret. Senatorum, qui obſtiterunt alij occiſi, alij exules facti ſunt, alij ſponte Ciuitatē reliquerunt. Augures hanc populi deliberationem non approbauère: Neuius Augurum Magiſter omnibus viribus, B nè id facerent contendit; ſed non auditus; quarè perniciem Ciuitatis vaticinatus eſt: quapropter à Præſidis, & Proprætoris ira vix tutus eſt. Milites ſcribuntur: Aulus Voluſius, & Caius Cencius duces creantur. Linus Maurus Orchi Augurum Præfecti filius, cum eſſet Magiſter Equitum,& Præſidenti obtemperare nollet, Vadam aufugit; vbi captus in carcere moleſtia, & ſollicitudinibus poſt tres menſes mortuus eſt; quidam veneno dixerunt.

Coactus exercitus Quinto Sertorio, qui Vulterram aduenerat, tribuitur. Reuertitur Caius Marius. A Vulterranis ſummo honore Vadæ recipitur: verum ſubitò ad nauem redijt; & Romam verſus progreſſus, poſt aliquos dies C (tempeſtas enim in proxima litora reiecit)ad oras Tyberinas applicuit,& Cinnæ, Sertorio, Gneoque Carboni ſe coniunxit: Oſtiam deuaſtauit: deinde Romam ſe contulit; vbi cum Pompeo decertauit: deinde ex Senatus conſulto ingredi permittitur. Marius & Cinna ſe Conſules creant; multos damnarunt; omnes aduerſarios eiecerunt.

Sylla interim erat in Græcia, & nunquam diſceſſit, donec hoſtes omnes non ſuperauit; quarè multi ad Marianos tranſierunt. Marius moritur: Cinna, & Carbo Conſules creantur.

Arcilius à Vulterranis Præſes confirmatur. In hoc anno nihil memorabile. Marcus Dorius Arcilio ſucceſſit, qui alios milites præparauit: noua onera, & vectigalia impoſuit.

Cinna, qui ſimul cum Carbone Conſul confirmatus fuerat, à militibus occiditur: quidam à Menippo Cecinna occiſum eſſe dixerunt; ſed incertus rumor. Sylla in Italiam cum exercitu aduenit: multi nobiles Vulterrani, & alij ciues fautores vſque Capuam obuiam iuère.

A Succeſſit Marco Dorio Vulterrano Præſidi Titus Quintius, qui duce Caio Norbano altero Romano conſule exercitum contra Syllam miſit. Multa prodigia ſecuta ſunt, quæ perniciem ciuitatis Augures demonſtrare interpretati ſunt: quapropter Vulterrani timère cęperunt; & eo magis timebant audientes Syllæ victorias. Marcus Curtius Patritius Romanus, & Vulterranus Senator præſidens eligitur. Vulterrani Senatus ſententia Thuſci Senam ad concilium Generale vocantur; quod, poſtquam à Romanis ſuperati fuerant, nunquam factum eſt: multi ex Thuſcis conueniunt, & contra Syllam deliberatum eſt. Magnus cogitur exercitus: multi ex Celtiberis, vmbris, & Liguribus à Vulterranis mercede conducti ſunt.

Caius Marius Iunior in Oppido præneſte obſeſſus fuit: Gneus Carbo, re-

B licta Cluſij Ethruſci exercitus parte, cum altera ad auxiliandum Marium cucurrit: verum à Marco Lucullo fractus, & fugatus eſt; quarè omnia deſperans Vulterram redijt; poſtea Vadam ſe contulit; deinde nauem conſcendit, & in Aphricam transfretauit.

Exercitus duces Ancus Velleius Vulterranus patritius, & Lucius Farſius Feſulenſis apud Cluſium cum Pompeio Syllanorum duce pluries decertarunt: denique ſuperantur; ſimiliter apud Saturniam pugnauère: vbi etiam Pompeius poſt multas clades acceptas ſuperior fuit: tandem noſtri duces in Vulterranos fines ſeſe receperunt; quò multi Samnites, Picentini, & Inſubres Syllę infeſti venerunt. Marcus Flaccus, qui ſolus ex Flaccis pro Mario erat, Curtio

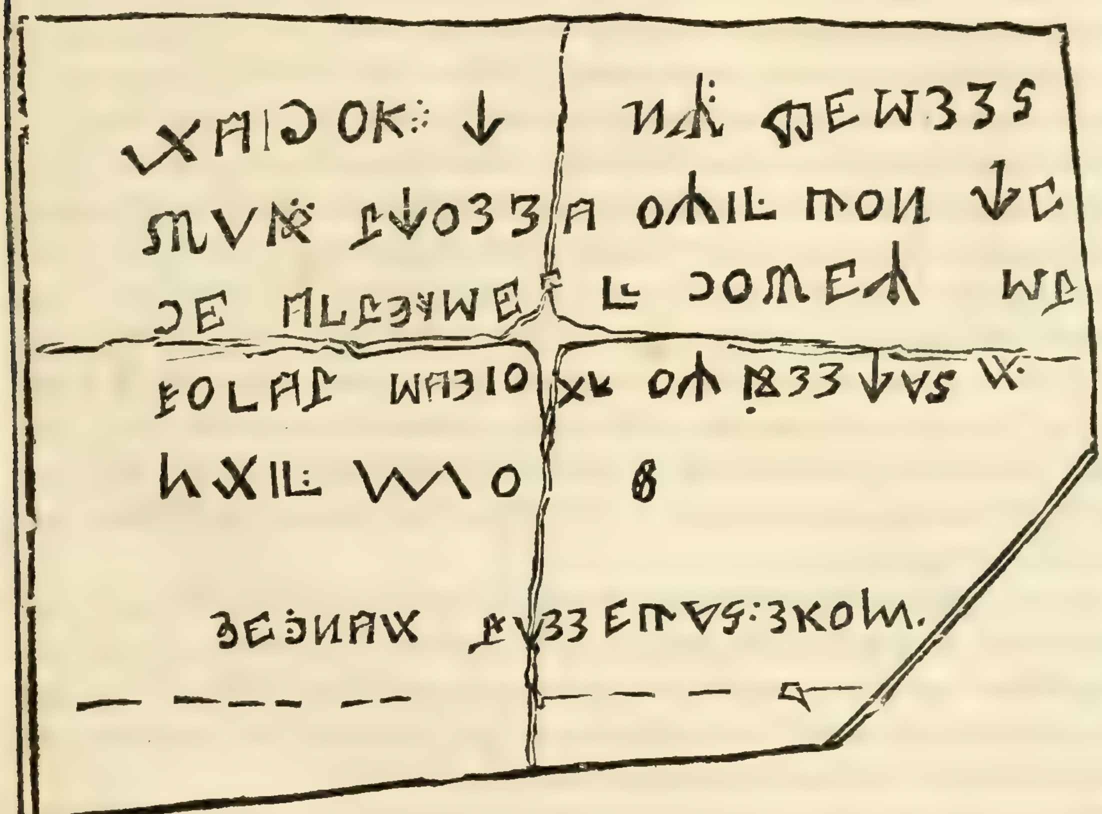
C cum ſucceſſiſſet, Ciuitatem omni diligentia muniebat, eamque armis, militibus, & frumento replebat. Ennius Voluſius Magiſter Equitum ad frumentum, aliaque victui neceſſaria emenda, in proximas Inſulas pluries transfretauit: Tres arces conſtructæ ſunt; vna ad Occidentem inter Portam Brodonæ, & Templum Iunonis; altera ad Portam Dianæ; tertia inter Veſtales Virgines, & ædes Flaccorum: inſuper Vada Corſis militibus repleta eſt: Populonienſes ſibi conſulebant: ex Sicilia, & Sardinia multi milites ad nos. Gneus Pompeius ad fines noſtros appropinquabat. Seneſes ſponte deditionem fecerunt. Apud Agrum Strouium pugnatum eſt: noſtrorum tertia pars deſiderata eſt; attamen Romani receptui ſignum dedère: multi proſcriptorum Vulterranum exercitum auxerunt: plures patritij Vulterræ recepti ſunt.

Sylla

Sylla Dictator Lucretium Ofellam ad deuaſtanda Ethruſcorum maritima miſit; & agrum Ruſſellanum vſque ad Segalarem depopulatus eſt. Segalares poſt tres dies Lucretio ſe dedère: Moſcanij cum patriam defendere vellent, omnes gladio occiſi ſunt: Vadenſes, & Populonienſes, cum exercitui Romano reſiſtere conarentur, fugati ſunt: Populonia obſidione; Vada proditione capta eſt; & Aulus Alerius arcis cuſtos occiditur.

Interim Pompeius altera * * * * * *

A

B

Habes hic ſecundam partem Hiſtoriæ Syllæ
Proſperus Augur.

C

XXX. *Scarith Die xxij. Iunij.* MDCXXXV

parte noſtros ſuperauit, qui Carſolum ſe receperunt; quò cum ille eos perſequeretur, propinquos agros deuaſtauit. Marcus Flaccus Vrbem muniebat, & Vallibus, & Turribus circa mœnia conſtructis, nè hoſtes ad vrbem accederent, conabatur: Similiter Scornellum, & Coccianum, quò in vtraque caſtra tercentum equites, & ſexcentum pedites miſit: ciues reliquos, nam præcepe-

rat,

rat, quod omnis ciuis ad bellum idoneus ſcriberetur, alios ad cuſtodiam Vrbis diſtribuit, alios Carſolum ad exercitum augendum miſit: ſed fruſtra; nam Romani magno Vulterranorum damno caſtro potiti erant: quoniam equitum magiſter (namque in hoc magno Vulterranorum bello etiam magiſter Equitum exercitum ducebat) & vterque dux deſideratus eſt: ideo alij Farnetam, quò nuper milites Vulterrani conuenerant; alij Ornanum, alij ad Caſtrum Foſcum, alij ad Arcem Volmicci confugerunt.

A Victoris exercitus pars Farnetam obſedit: pars Feſulam verſus progreſſa eſt eo animo, vt eam ciuitatem dolo obtineret; verum decepta eſt; quapropter ad flumen Arnum caſtrametati, pontem ſupra dictum conſtruxerunt, & tertia nocte Ciuitatem adoriuntur; ſed à Feſulenſibus reiecti fuère. Sequenti die Romani planiciem omnem occuparunt, & ſimul Feſulenſium Theatrum, & Pagum, in quo Feſulenſes Ludos, & Nundinas faciebant; ibi Veſtales, & ſacerdotes morabantur: & Feſulam obſidère. Feſulenſes autem inter ſe non conſentientes quinto obſidionis die legatos deditionis mittunt, & portas aperiunt: multi populares occiſi ſunt, qui cum armis, nè portę aperirentur, obſtitère. Deinde Emporium perrexerunt: Emporienſes victoribus ſpontè ceſſerunt: intra paucos dies omnes Pagos vſque Coccianum adquiſierunt; quod caſtrum reB ſtitit, donec Pompeius cum altera exercitus parte Farnetam cepiſſet, & deuaſtaſſet. Pompeius igitur occcupata Farneta, Ornano, & caſtro Foſco, Cellulenſes adortus eſt, qui deficiente annona deditionem fecère; ita vt Pompeianus exercitus contra Coccianos vires coniunxit: babitatores Aulo Curtio duce ſe dedere nolebant.

Pompeio, qui iubente ſylla in Aphricam aduerſus Quintum ſertorium perrexit, Gneus Dolobella ſucceſſit, qui, cum ad Exercitum veniſſet, aliquos milites per Orbianorum agrum ad occupandam arcem Voltem miſit. Cocciani auxilium à Vulterranenſibus expectantes, & quamuis decepti, attamen omnes gladio occidi, & caſtrum deſolari paſſi ſunt.

C Lucretius interim cum omnia loca maritima occupaſſet, ad Cecinam venit, & Burnianum incendit, & agros maurorum, licet ſyllæ amicorum, & apud ſcornellum caſtra poſuit; aliqua ædificia antiquitus ad ſalinarum vſus ædificata diruit. Lucretius interim Romam progreſſus inſcio ſylla ad conſulatum petendum, ab ipſo occiſus eſt. Equites, & milites Vulterrani, ſimul & caſtri habitatores, ſcientes Romanis ducem deficere, noctu id non expectantes adoriuntur, eoſque magna clade affecerunt, antequam inimici arma ſumerent: & ſi Pomarancij coloni præſtò fuiſſent, ea nocte Romani victi, & fugati eſſent: vſque ad meridiem pugnatum eſt: noſtri ob commoditatem loci, hoſtium . . . . timorem longè ſuperiores erant; ſed repentina pluuia pugnæ finem, & Romanis ſalutem . . . . Eodem die ex Vulterra Titus Orbianus magiſter

Equitum

Equitum cucurrit cum nouis militibus; ideò iterum decertatum eſt: caſtra adoriuntur: hoſtes ea defendebant: obſidentur Romani; eiſque nec vlla ſpes fugæ relinquitur: flumen æſtuabat: trans flumen Pomaranceuſes: quarè Romani extrema audentes gladijs, telis, & haſtis viam ſibi aperiunt; & citò per agros Flaccorum, & Quintiorum iter facientes in Montem ſe receperunt: quod ſi mons munitus eſſet, vt decebat, aut noſtri Equites ſtatim eos ſecuti fuiſſent, nec vnus quidem ſuperfuiſſet. Noſtri autem capta præda, incenſis caſtris ouantes Scornellum redière.

Verum Menippus Cecinna exul cum exercitu aliquòrum Feſulenſium, piſenſium, & Ligurum fines Vulterranorum inuadens omnes pagos, & caſtella deprædatus eſt vſque Murgium, atque incendit; arcem Murgij adortus quinto die magno ſuorum damno occupauit; eamque muniri, & augeri præcepit; & à nomine Syllę Syllanum vocauit; ibique magnum reliquit præſidium, animo (vt arbitror) arcis ſibi addicandæ poſt finem belli; Cecinna namque vicinum rus habebat: deinde per agros Curtianos tranſgrediens, pacato agmine Exarem flumen tranſiuit; nam ſumma familiaritas cum Caio Curtio, menippo erat: poſtea contra antiquiſſimam arcem, & caſtrum Horchiæ verſus eſt: verum incolę aſperitate loci confiſi audacter in menippum egreſſi viri, & mulieres ſaxis eum fugauerunt, qui ad Templum maiæ, vbi Gneus Dolobella cum Romano exercitu conſederat, ſe recepit. A B

Dictator autem Romanus, cum illas gentes, quas Lucretius duxerat, fugatas eſſe intelligeret, ſibi magno dedecori imputans, Vulterranos ei obſtare audère, magno exercitu coacto in Vulterranos properauit: qui per Carſolum tranſiens Veſtæ Farnetani Sacerdotes ei occurrère poſcentes, vt Templum à Pompeianis militibus dirutum reſtauraret, & ſtatim exauditi fuère. Poſtea Sylla ad Vultraium oppugnandum perrexit: Vultraij coloni, ad meridiem à Sylla, ad Aquilonem à Dolobella adorti, triduo reſtitère: deinde cum hoſtes in caſtrum ingreſſi eſſent, victori ſe dedère; attamen plerique occiſi ſunt: aliqui in arcem confugerunt; quibus dedere nolentibus, Sylla menippum, vt eos obſideret, reliquit; & ad eos, qui Scornellanę cladi ſuperfuerant, ſe conuertit: hi namque Cecinam tranſgreſſi vallum in monte, qui poſtea Syllanus dictus eſt, ędificauerant: Sylla poſtea videns pomarancium, & Scornellum ad Ciuitatem oppugnandam ei obſtare prius ea diruere cogitauit; quapropter Dolobella ad Templum maiæ reuerſus eſt. C

Sic res ſe ſe habebant, * * * *

XLI.
Scarith
Die xiij.
Auguſti
MDDXXXV

Primam, & ſecundam partem Syllę repoſui: tertiam ego Proſperus Feſulanus hic in hac arce obſeſſus repono.

cm Vulterrę deficiente annona multi ex primoribus Dictatori ſe dedere cogitabant: verum Marcus Flaccus aſſiduè populum orabat, vt Ciuitatis defenſioni ſtuderet: deinde ſupplicationes in triduum indictæ ſunt; Dijque obſecrati circa omnia puluinaria: Pontifices, Sacerdotes, Pręſes, Senatores, & Magiſt ratus omnes Ciuitatem circumiuère.

A

Interim Sylla Pomarancium ceperat: Pomaranciēſes diù obſtiterant; ideò ferè omnes occiſi ſunt; mœnia diruta; domus cadaueribus repletæ; dimidium caſtri igne conſumptum: deinde apud Scornellum caſtra poſita fuère; quò Titus Orbianus cum electa militum claſse progreſſus eſt. Dictator Sylla pluries Scornellanos inuaſit, & ſemper à Magiſtro Equitum, à Marco Alerio caſtri Præfecto, & Tito Alnotio Arretino arcis cuſtode, qui caſtrum tuebantur, reiectus fuit; & caſtrum circumſedit. Vulterrani autem timore perterriti deditionis concilia habebant. Præſes vniuerſum populum, etiam fœminas in Magnam Plateam conuocauit; verum, quia platea tantæ multitudini non ſufficiebat, præcones ad Theatrum populum coegerunt: augures vocati venire recuſauerunt: mihi verò vt Senatori ire permittitur. Præſes igitur præter Lictores, & viros conſuetos; cum quibus ingredi ſolet Equitum ſelectorum agmen apud ſe retinuit, atque in ſella eburnea ſedens, hæc locutus eſt.

B

O viri Ethruſci, qualis timor in vobis cernitur? Non reminiſcimini veſtros maiores? Non recordamini virium Auorum veſtrorum? honorem veſtrum non curatis? Igitur tam citò animum dimittitis? Igitur tam citò hoſtibus tam diris vos commiſeritis? Igitur vſque ad mortem, atque etiam poſt mortem, ſi animabus, quæ corpore carent, aliquid permittitur, veſtram patriam non defenderitis? Eam patriam, inquam, quæ à Magno Vandimone ædificata, & inhabitata fuit, quæ per tot ſecula non modo in Italiam; verum etiam in pleraſque Europæ Regiones dominata eſt. Patriam illam, quæ ab Vniuerſo orbe adeò æſtimatur, & colitur, cauſa Sacroſancti Augurum Collegij, vt (vos omnes ſcitis) ipſi Romani hoſtes noſtri, quamuis ſemper curauerint, & curent, nos, noſtramque gloriam deprimere, ad diſcendas ſcientias hùc conueniant. Vos ſcitis poſt eiectos Reges quantum fuerit Vulterranum imperium: Quot Maiores noſtri victorias de hoſtibus non modo Italis verum etiam Græcis, Barbaris, & Gallis retulerint: Quot triumphos: Quoties Romam obſederint: Quoties parentum noſtrorum virtus Roma-

C

nos

nos deterruerit: Quoties Vulterrani ciues Conſules, dictatores fugauerint: Victi ſuperatique fuimus; fateor; non autem Romanorum virtute; ſed diſcordia noſtra; & ſi modò in has coniecti ſumus anguſtias non ab alio, quam à diſſenſionibus, immò à proditionibus noſtrorum ciuium coniecti ſumus.

Nè putetis me ſic loqui impulſum priuata ira, aut affectu; nam nemo veſtrum ignorat, omnes, de quibus loquor, aut ſodales, aut conſanguineos, aut neceſſarios eſſe meos: ſed tantum patriæ amore, pro qua mori teneor, impulſus loquor. Fateor, hoſtes nobis potentiores eſſe: fateor nos inopia affligi: ſed etiam dico, nos in loco forti, & armis, & militibus munito, atque ad obſidendum difficillimo manere; præterea Syllam totius Senatus, populique Romani amicum non eſse, aſsero. Nemò exceptis Dijs, quid futurum ſit, certò cognoſcit: Dij, qui æquum, & iuſtum defendunt, nobis auxiliabuntur. Sed permiſsa ſit vobis deditio, putatiſne, quod ille crudelis veſtri miſereatur? Putatiſne, animus ille ſuperbus vobis ignoſcat? Dedere ſe Syllæ, mei ciues, & ſupplicia, tormenta, ignominioſamque mortem experiri, idem eſt. A

Si igitur neceſse eſt mori, cur ſtrenuè cadere non quærimus? aut ſi cadimus cur cadendo de occiſore non vindicamur? Ego tandem pro patria mori decreui; omnibus ſe dedere, patriamque prodere conceditur: ego quamuis vnus patriam defendendo; meque tuendo occumbam.

Dixit. Tunc omnes vna voce clamantes, vſque ad mortem patriam defendere promiſerunt: deinde Iunonis Sacerdotes ſolemne ſacrificium populo denunciant. Sequenti die in magna Platea Dijs omnibus ſacrificatum eſt. Præfectus, Magiſter, & Dorchetes Augurum conuenerunt: Lucius Licinius Arretinus Pontifex Maximus, & alij Pontifices tres ſues, tres oues, & tres tauros immolarunt. Poſtquam ſanguine, vino, lacte, & melle libaſſent; atq; omnis populus clamauiſſet, Præſes, & Senatus omnis Augures rogauerunt, vt augurarentur; verum Neuius Magiſter reſpondit, nolle obnunciare, quod omnibus diſpliceret, nè populum metu exnimaret. Altera luce Præſidem interfectum inuenerunt: homicida omnibus ignotus ſemper fuit. Illicò, vt populi tumultus ſedaretur, Lucius Dorius in demortui Præſidentis locum ſubrogatur. Interea Sylla Scornellum obſidebat: octauo die obſidionis Titus Orbianus è caſtro egreſſus ad Syllæ Prætorium propè Templum Dianæ acceſſit, & cum eo egit de caſtro tradendo: deinde intus reuerſus ſuos ad deditionem hortatus eſt; verum mori ſe malle, cum reſpondiſſent, Titus, & Arcis cuſtos ea nocte milites Romanos ex parte Montis intromisère. Sylla igitur occupato Scornello, pleroſque colonos occidi iubet, verum cum Caſtrum fortè, atque ad oppugnandam Vrbem neceſſarium vidiſſet, iterum turribus, & militibus muniri imperat: poſtea ſolemniter Dianæ immolauit, & fatalia Cornua veneratus eſt: deinde (quod ſummopere laudo) eius iuſſu proditores capite plectuntur. B C

Menippus Ceciuna occupata fortiſſima arce Vultraij, aut Magiſtri Equitum, & arcis Scornellanæ cuſtodis euentu impulſus, aut contra patriam dimicaſſe pœnitentia ductus, litteras ad Vulterranum Senatum miſit ſupplicans veniam, & iurans, ſe pro Patria, & ſupplicia, & mortem ſubiturum: verum, cum deficerent victui neceſſaria, Dolobellę (qui ſtatim iubente Sylla cum parte exercitus ad arcem obſidendam cucurrit) reſiſtere non potuit; quarè ſalutem penitus deſperans ſimul cum primoribus defectionis mortem ſibi conſciuit. Sylla verò ab occaſu Vrbem adortus eſt: ſed atrociorem dimicationem

A habuit, quam crediderat: Vulterrani reſiſtebant: pars muri arietibus decuſſa eſt; militum agmina per ruinas in Vrbem ingrediuntur: ſed Vulterrani per ipſas ruinas Romanos expulerunt, quod ægrè ferens dictator, Dolobellæ imperat, vt ab Ortu Ciuitatem oppugnet; verum aſperitas loci cum arietibus, & turribus inimicos prohibebat accedere. Sylla iterum Vrbem oppugnare adoritur;

XLIII. *Scarith. Die. xvij. Augusti MDCXXXV*

Quartam partem Syllæ inter anguſtias poſitus hic reponit Proſperus.

& turrim ingentis altitudinis mouit, quæ cito à Vulterranis incenſa eſt; & denuò hoſtes reiecti ſunt. Hanc ignominiam ægrè paſsus Sylla Vulterram obſidere decreuit: interim ad depopulandam Horchiam, cuius coloni arcis cuſto-

B dis ductu, Romanis ſe dederant, cohortes nonnullas miſit; quæ non ſolum caſtrum deprædatæ ſunt; verum etiam arcem diripuerunt. Ipſe poſtea exercitum in tres partes partitus eſt: vna caſtra poſuit aduerſus Portam, & Templum Herculis ad Meridiem: altera ad Occidentem contra portam Brodonæ; ibi erat Syllæ Prætorium: tertia apud Vallem nemoroſam Deæ Aretiæ ſacram caſtrametata eſt. Item & Gneus Dolobella in tria agmina ſuos diuiſit, vnum contra ſacrum Aldingæ Fontem, & portam Vandimonis: alterum aduerſus Dianæ, & Iani portas: ipſe cum tertio in Monte, qui eſt aduerſus portam Solis, & Mercurij, conſedit.

Sic dies quinquaginta tranſierunt: Vulterranorum quarta pars fame pe-

C rierat: equi, aſini, canes, & mures deuorati ſunt: tandem rebus omnibus, præter aquam, deficientibus, Syllæ ſe dedèrunt; qui Vrbem per portam Felicem ingreſſus eſt. Impoſſibile mihi videtur & crudelitates, & impietates, & ſcelera Syllæ narrare. Præfectus Augurum, & Præſes Senatus capite plectuntur: ſenes mulieres; pueri, & lactentes trucidantur: Templa polluuntur: Pontifices, & Veſtales vix tuti ſunt: tandem ferè centum viginti millia Vulterranorum partim fame, partim gladio periêre. Sylla poſtea bonis ciuium publicatis, dirutis turribus, & arcibus, maximo præſidio relicto, Romam cum ingenti præda reuerſus eſt.

Iſtas chartas, nè meam infelicem, infortunatamque fortunam experiantur, repono in hoc Scarith.

CV. *Scarith Die xix. Ianuarij.* M DC XXX VII.

PRimi Italiæ incolæ Sagi Armenij fuère.
Ex his Ethruſci orti ſunt.
Ex Ethruſcis ortum habuère
Scytæ,
Sabei,
Medi,
Ioues
Celti,
Celtiberi,
Cappadoces,
Traces,
Cyprij.
Ipſi Ethruſci Colonias misère
in Battrianos,
in Galatiam,
ad Montem Ogiglam,
in Artricos,
in Carnites,
in Vadicaſſos,
in Auocontios,
in Cretam,
in Leucinos,
circa flumen Meſſaliam.
Deinde, multis tranſactis annis,
In Hircanos,
Baranganos,
Marenernios,
Adraſenios,
Carmanos,
Cortouites,
in Trinacriam, aut Siciliam,
in Cyrnum, vel Corſicam,
in Sardiniam, vel Cadoſenes.
Siculi Erbeſſii,
Cratij,
Aſsertij, &
Monales Ethruſcorũ coloni fuère.
Item Phrigij Dardani, &
Inſulæ Aegęi pelagi olim ab Ethruſcis fuerunt inhabitatæ. A
II. Italiæ habitatores ſunt Aborigines, qui ex Ægiptijs prodière, & Cameſe duce hùc aduenère.
Ex Aboriginibus nati ſunt priſci Latini.
III. Qui in Italiam venerunt, ſunt Sabatij Armenij.
Ab his trahunt originem Sabini.
Sed à Sabinis Samnites.
A Samnitibus Lucani.
A Lucanis noui Brutij.
IV. Armenij Griphones habitauère Italiam B
Hi, & Thuſci peperère Volſcos.
Verum Vmbri ab Ethruſcis primò oriuntur:
Inde in antiqua Camereuna ab Armenijs, Aboriginibus, & eisdem Ethruſcis augentur.
V. Ad Italiam applicuit Auſon Libicus.
Ab Auſone Auſonij prodiuère. C
VI. Venère Phaeton Ægiptius, & eius filius Ligur.
Ab illo oriuntur populi Alpini, & Tauriſci:
ab hoc omnes Ligures, pręter Apuanos, & Montanos, qui ſunt coloni Thuſcorum.

VII. Ita-

VII. Italiæ incolæ ſunt Sicanus, & Celtiberi.
Ab his Siculi deſcendunt.
VIII. Incoluerunt Italiam Luchij Enachij, immanes Gigantes: ex quibus ortum habuerunt Telchini; & ex Telchinis Rhodij Ophiuſij.
A IX. Oenotrius, & Paucentius hanc Regionem habitauerunt. Hi Arcades fuerunt.
Ab Oenotrio Oenotrij dicti ſunt.
A Paucentio Paucentini.
Et ab vtrisque Antiqui Brutij ducunt originem.
X. Italiam petijt ex Ægipto Oſiris. Apennini, prçter Leſtrigones, quorum pater fuit Leſtrigon, & nonnulli populi Alpini, ab Oſiride orti ſunt.
B XI. Ad Italiam incolendam profecti ſunt Liburni, & Dalmatæ. Liburni genuère Ferentanos; Dalmatç verò Pelignos.
XII. Venit Hercules Libius. Ab hoc Hercule, & Latinis Rutuli naſcuntur.
XIII. Scytæ Thuſſi. Hi Thuſciam ſuo nomine appellarunt.
XIV. Celtiberi Heſperij. Ab iſtis Heſperiæ dictæ ſunt.
C XV. Celtiberi Atlantici; Itali ab his omnes, qui regionem habitarunt, vocati ſunt.
XVI. Babilonici Saturnici.
Hi, & Aborigines Latium fundauerunt.
A Babilonicis, & Volſcis Æqui originem ducunt.

Ab Æquis, & Sabinis Æquicoli nati ſunt.
Ab Æquicolis autem, & Latinis Hernici.
XVII. Fuère Pelaſgi, & Ætholi.
Ab his ortum deducunt Ætholi italici.
XVIII. Lidij ad nos venerunt.
Marruccini ex Lidijs traxère originem.
XIX. Húc applicuère Theſſali.
A Theſſalis Theſſalumbros ortum habere, notum eſt.
XX. Locum Cretenſes in italia habuerunt.
A Cretenſibus Ipygij, vel . . . . oriuntur.
Ipygij poſtea Meſſapij appellati ſunt.
Meſſapij tandem Apuli.
XXI. Sunt Galates Paphlagonij.
Hi ſunt patres Henetorum.
XXII. Argiui.
Ex Argiuis nati ſunt Euganei, Orobij, atque Oropyti.
XXIII. Locum adepti ſunt Circeì Colchi.
Hi genuerunt Marſos.
XXIV. Obtinuère Arcades.
XXV. Habuère locum Pelij, & Neſtorij.
Ab his Neſtini, vel Veſtini deſcendunt.
XXVI. Ad Italiam aduenerunt Cimmerij; qui in Campania ſedem ſibi elegerunt; ſed à Thuſcis eiecti ſunt.
XXVII. Locum occupauère Piſei,

& Pe-

& Peloponneſiaci.
Hi Piſenſium patres fuerunt.
XXVIII. Græcus Hercules cum ſuis ad Italiam appulit,
Hi, & Vmbri genuerunt Argiletos, atq; Ciſpadanos Armentinos
XXIX. Troiani ad nos profecti ſunt.
A Troianis, & Latinis ortum habuerunt Albani.
Ex Albanis, & Ethruſcis naſcuntur Romani.
At ex Troiugenis Antenoridibus originem ducunt Patauini.
XXX. locus in Italia à Diomede, Dauno, & Meſſapo, & à ſuis Gręcis occupatur.
Primus pater fuit Parthenopenſium, &
Palæpolitanorum.
Secundus Daunorum Apulorum.
A tertio Meſſapij dicti ſunt.
XXXI. inuadunt italiam Thiri.
A Thiris Thurij trahunt originem.
XXXII. Calcidenſes, & Hippoclei.
Ex his, & Thuſcis oriuntur Cumani.
XXXIII. Italiam petierunt Lacedemones:
Qui Sabinos auxère.
XXXIV. in italiam tranſmigrauère Achæi.
Ex Achæis nati ſunt Græcani Sybarites.
XXXV. Qui ſedem in italia habuère ſunt Partheni, Spartani.
Hi, Achæi, & Ætoli Magnam Græciam habitauerunt, & denominarunt.

xxxvj. Hùc aduenère Meſſenij, Calcidenſes, & Zanclei.
xxxvij. Illirici, aut illyrides.
xxxviij. Italiam inuadunt Galli Senones, qui loca, Coloniaſq; Thuſcorum Tranſapenninas, Tranſpadanas, & Ciſpadanas occuparunt.
xxxix. Secuntur Allobroges, Cottiani, Braccati, cæterique Galli, qui Larienſes, & Volturrenos Ethruſcorum Colonos oppreſſerunt. A
xl. Locum obtinuère Siracuſani, qui Italicos Græcanos vicerunt.
xlj. Siculi, qui Anconitanos fundauère.
xlij. Galli Boij.
Hi Colonias Ciſalpinas Thuſcis adimunt.
xliij. Venerunt Græcani Cleonymi.
xljv. Moloſſi, & Epyrotæ Alexandrici. B
xlv. Pirrici.
xlvj. Pœni, vel Carthaginenſes, qui Italiam deuaſtarunt.
xlvij. Cimbri, & Teutoni, qui in Italia conciſi ſunt.
Igitur Armenij ſoli Orbis indigenæ ſunt. Et Ethruſci ſoli indigenæ Italiæ.
Ethruſcorum filij fuère Vmbri, C
Campani,
Ciſpadani,
Tranſpadani,
Apuani Ligures, &
Montani,
Larienſes,
Volturreni, & Rhætij.

Pice-

Piceni ex Ethruſcis, & Sabinis ducunt originem.
Picentini verò ex Picenis, & Paucentinis.
Ethruſci Reges tertiæ orbis parti dominabantur.
At poſt expulſos Reges Ethruſci non modo Thuſciæ; ſed
A Italiæ,
Siciliæ,
Corſicę,
Sardinię,
Inſulis Tirreni, Siculi, Sardi, & Africi pelagi;
Hiſtriæ,
Henetis,
Noricis,
Illiricis,
Liburnis,
Alijſque populis imperabant.
B At Vulterra tempore Regum omnibus dominabatur.
Poſtea tamen Thuſcorum, vel Ethruſcorum MATER, CAPUT, PRINCEPS, & prima Europę Vrbs.
Hæc à Patre Vandimone olim ædificata, Cethim appellata fuit, inde Kitim à Græcis vocata;
Ethurſia à Iano Rege:
Ethruria poſtea corrupto vocabulo;
VVLTERRA à Tirreno;
Tirrenia à Tarconte.
Duodecim primæ Thuſcorum Ciuitates, Vulterranorum fuère coloniæ.
- . . . . . .
Peruſium,
Arretium,
Anagira.
Cheluſa.
Careuna,
Nathraripia,
Feſula,
Luna,
Cethengogia,
Monentia,
Narghatha, &
Sacarmon.
Inde inter duodecim numeratæ ſunt
Ruſſellæ, &
Vulſinium à Thuſcis ædificatæ;
Cæræ, &
Cortona à Pelaſgis conditæ,
Cluſium, &
Bolſena à Lidijs fabricatæ; &
Populonia ab Ægiptiis.

C

Thuſco-

XCIX. *Scarith die iv. Nouembr.* M DC XXXVI.

Thuſcorum Colonias hic reponit Feſulanus Cuſtos huius Scornellanę Arcis.

Secuntur Coloniæ, quæ ſoli Concilio ſubditæ erant.

Ianiculum à Rege Iano ædificatum.

Cicola, aut Veię, quam Ochus Veius conſtruxit.

Saturnia à Babilonicis condita.

Vetulonia, Iano Veio regnante, ædificata ab Ethruſcis.

Mediolanum à Rege Olano fundatum.

Rauenna, quam conſtruxère Vmbri.

Roma, quam fabricarunt Thuſci, & Latini.

Eridanum à Phætonte conſtructum.

Pola ab Argiuis.

Sutrium à Pelaſgis.

Nepeta ab eiſdem.

Tarquinium à Theſſalis.

Phalerium ab Acheis, vel Pelaſgis.

Faliſca ab eiſdem.

Fidena à Thuſcis.

Oropytum à Græcis Oropytis.

Bergomum ab Argiuis.

Muſarnum ab Hercule Ægiptio.

Gedroſia ab eodem.

Aruntium, &

Rullenſium ab Aruno Rege fundata.

Capena ab Atlante.

Libiſſum ab Hercule Græco.

Feſcenia.

Oppida Rhætiorum, quæ ſoli Concilio parebant.

Brixatium,
Suatium,
Phænium,
Rigaſium,
Brigania,
Melocium,
Calacum,
Bormium,
Dracuina,
Viana,
Bracorida,
Ebodera,
Retordera,
Vennonia,
Culcona,
Phania,

Adúla verò eſt Vulterranorum colonia.

Hæc oppida Rhætiæ, Vindeliciæ, & Norici concilium Rhætinum conficiunt,

Piſæ, quas ædificauère Piſæi, parent Vulterranis.

Grauiſca Peruſinis.

Volcæ Ruſellanis.

Fregena Feſulenſibus.

Hortanum Arretinis.

Coſſa Cæritibus.

Derdum Lunenſibus.

Carimianum Populonienſibus.

Thuſculum Cluſinis.

Talamon, ab Argiuis ædificatum, parebat Bolſinenſibus.

A B C

Modò ſcribam Vrbes Siculorum nulli ſubiectas, quę in Concilio Generali locum habebant.
Capuntium,
Argenium,
Panormum,
Meſſana,
A Siracuſa,
Catanium,
Apua in Liguria parebat Vulterranis.
Nicæa in Liguria obediebat Arretinis.
Helia in Lucania Vulterranis.
Iphicum in Vmbris Arretinis.
Oppida in Sicilia Thuſcis Vrbibus ſubiecta.
Alontium, &
Segeſtanum ſubiecta erant Vulterranis.
B
Centaripia Feſulenſibus.
Obulim Populonienſibus.
Ciuitates Cirnei, vel Corſicæ, quæ obtemperabant Thuſcis.
Roxicum, &
Caleam gubernabant, eiſque dominabantur Vulterrani.
Alucam Lunenſes.
Ceneſtiacum Cærites.
Opintum Ruſſellani.
Virciculum Arretini.
C Matiſſam Cortonenſes.
Cænelem Veientes.
In Sardis Thuſci his oppidis imperabant.
Cabilo Vulterrani.
Saltinio ijdem.
Gurulliæ Peruſini.
Carbito ijdem.

Eræo Arretini.
Coraſceſiæ Vulterrani.
Solcitæ Feſulenſes.
Coreſio Lunenſes.
Scapitulæ Cærites.
Pachiæ Vulſinij.
Eſaro Populonienſes.
Inſulæ, quibus dominantur Thuſci in Tirreno, Siculo, Sardo, & Africo Pelago.
Vulterrani dominabantur
Gorgi,
Chapricæ,
Procytæ,
Melitæ,
Cercinnæ,
Paconię.
Peruſini imperabant
Planaſiæ,
Pontiæ,
Ericordæ
Moderabantur Arretini
Pandatoriæ,
Vſticæ,
Hiceſiæ.
Et Feſulenſes gubernabant
Philiam,
Ficarniam.
Cęrites verò habebant Æuguſam.
Lunenſes Ethalam,
Herculeam, &
Liparam.
Cluſini Euonimam.
Populonienſibus obediebant
Ilua, &
Glaucona.
Capathuſa, &
Calatha Ruſſellanis.
Iberatia Vulſinijs.

Diaba-

Diabaſta Bolſinenſibus.
Coſira Cortonenſibus.
Ianicum Ianiculenſibus, poſtea Tarquinienſibus.
Iunonia Veientibus.
Strogila Vetulonienſibus.
Phorbantia Oropytis.

In populis Alpinis oppida, quæ ſecuntur parebant Thuſcis.

Albula, quam Rex Tiberinus conſtruxit, obtemperabat Vulterranis.
Alqua ab Illiricis fundata Peruſinis.
Eſæſcaium à Pelaſgis conditum Cæritibus.
Spina ab eiſdem Pelaſgis fabricata Feſulenſibus.
Benicum, quod ædificauit Oſiris Vetulonienſibus.

In Hiſtria hæc oppida erant ſub Thuſco Imperio.

Cenæcum ſub Feſulenſibus.
Vmagum ſub Vulſiniјs.
Saucilia ſub Veientibus.
Tilaneptum ſub Arretinis.
Flanona ſub Vulterranis.
Lopſita ſub Peruſinis.
Et Nurtia in Sabina ſubiecta erat Vulterranis, ac Peruſinis.

Secuntur coloniæ proprię duodecim Vrbium Thuſcorum.

In Valle Volturrena Vulterrani has Colonias habebant.

Noniam,
Briſagum,
Loſarnum;
Luchium,
Vannociam,
Vnciam,
Colegiam,
Monergiam.

Sed ad Lacum Larium Vulterranorum coloniæ erant.

Aſula,
Iſeum,
Idrium,
Cenona,
Vaccana,
Oſcella.
Æſoba;
Neptruſia verò erat Colonia Arretinorum, Feſulenſium, & Cæritum.
Saliena Peruſinorum, & Lunẽſium.
Tarenteſia Cluſinorum, & Ruſſellanorum.
Bræcena Bolſinenſium, Veientum, & Ianiculenſium.

Hę, quę ſecuntur ſunt Coloniæ Tranſpadanæ, & Ciſpadanæ Thuſcorum.

Parma, &
Verona Vulterranorum.
Felſinia olim, nunc Bononia à Vulterranis ædificata, fuit Colonia Peruſinorum, & Cluſinorum.
Mantua, quæ conſtructa eſt ab Ocgno Regis Tiberini filio, fuit colonia Vulterranorum, Arretinorum, & Feſulenſium.
Cormona, poſtea Cremona Colonia Cæritum, & Populonienſium.
Mondinia, hodie Mutina Feſulenſium, & Lunenſium.
Pacantia, vel Placentia Arretinorum, & Cortonenſium.

Roſſicium à Pelaſgis fabricatum, fuit Colonia Ruſſellanorum, & Vulſiniorum.
Bipherdum Bolſinenſium, & Veientum.
Legninum Peruſinorum.
Olegium Vulterranorum.
Valagia Vulſiniorum.
A Grauegna Grauiſcorum.
Ceuaina Cęritum.
Serium Saturnienſium,
Lucinorum, &
Finicum Oropytorum.
Secundæ Coloniæ Tranſapenninæ Ciuitatum Thuſciæ.
Comon erat Vulterræ.
Porredia Peruſiæ.
Vercella Feſulæ
Taurica Arretij.
Elicia Cæræ.
B Briſſillum Cluſij, & Vulſinij.
Cortona Cortonæ
Sabatia Saturniæ
Buerium Vetuloniæ.
Tertiæ Coloniæ Tranſalpinæ, & Ciſalpinæ, quas habebant Thuſci,
Centalicum habent Peruſini, & Cluſini;
Gilbicum Feſulenſes, & Lunenſes;
C Vriſinam, &
Ambricum Vulterrani;
Odorzum Mediolanenſes;
Cedecium Mantuani.
Ponzonium Populonienſes;
Sauaciam Ruſſellani.
Habent Parmenſes
Gremelum,
Tauram,
Gracium.
Mediolanenſes verò habent
Bremam,
Sariam, &
Melionum.
Rubicum Rauennates.
Duriam Felſinenſes.
Binacum Veronenſes.
Secuntur Coloniæ, quę ſunt, vel erant Thuſcis Vrbibus ad flumen Atrianum, & ad Mare Adriaticum.
Adria prima, &
Garopholum fuit Vulterranis.
Opitergium Peruſinis.
Ordea Bolſinenſibus.
Vicæum Vulterranis.
Acara Feſulenſibus.
Falentium Felſinenſibus, & Parmenſibus.
Claſtidium Cluſinis, & Cortonenſibus.
Coloniæ Thuſcorum in Liguribus hæ ſunt.
Oneglium Vulterranorum, & Feſulenſium.
Lericium Peruſinorum, & Cluſinorum.
Seciſtra Arretinorum, & Cæritum.
Modo ſecuntur Coloniæ, quas fundauerunt Thuſci in Campania.
Vulturnum à Regę Occo, & Vulturreno eius filio ædificatum, & poſtea à Samnitibus Capua vocatum, à Vulterranis Colonia deductum eſt.
Internum, vel Linternum ab Arretinis.

Arumna, inde Cuma dicta, à Peruſinis.
Miſenum à Feſulenſibus.
Baila à Lunenſibus.
Baulium à Cæritibus.
Cimmerium, quod populi Cimmerij fundauerant à Vulſinijs, & Bolſinenſibus.
Phlegræium à Ruſſellanis, & Cortonenſibus.

Secundæ Coloniæ à Thuſcis in Campania habitæ
Decæarchia, &
Labicum à Vulterranis.
Acherum à Peruſinis.
Lucris à Lunenſibus.
Calenum à Tarquinienſibus.

In Thuſcia verò hæ ſunt Coloniæ ſecundi ordinis.
Vulterranorum ſunt
Thuſcinatum,
Ethruria ad Fanum Voltumnæ
Velia, &
Horchia.

At Sena erat Vulterranorum, & Arretinorum.

Sunt Peruſinorum
Amintinum,
Vmbricum,
Plauianum, &
Truſſulum.

Arretini autem habent
Birgiam,
Ogigianum,
Cirtonam,
Arcennam,
Aretiam,
Aringam.

A Feſulenſibus habentur
Fidentia,
Ferentia,
Aqua,
Blera,
Actianum,
Meſſium,
Turſenum, &
Cremena.

Lunenſibus ſunt Luca
Ericis,
Feronia, &
Fanum Herculis.

A

Cærites tenebant
Alſium,
Pirgum,
Æraphalicum, &
Bolinium.

Tenentur à Cluſinis
Sudertanium,
Pirganum,
Foracællæ,
Sora,
Meon.

B

Ruſſellanorum Coloniæ erant
Roſulum,
Anata,
Sangunum.

At Soanum, &
Timanum ſunt Populonienſium.

Suana,
Nuentia, &
Tauſolium Volſiniorum.

C

Longula,
Fertia,
Neſſacia,
Enebra,
Meonia, &
Aquula Bolſinenſium,
Volentum.

Oſenna, &
Cortuoſa Cortonenſium.
Antepolum,
Tibur, &
Curæ Ianiculenſium.
Eniana,
Contenebra,
Area, &
Oſcælianum Veientum.
A Erthona, &
Aſca Vetulonienſium
Dirdum Tarquinienſium.
Troitum,
Faliſcanum, &
Falemium Faliſcorum.
Itium Oropytorum.
Hæ ſunt Coloniȩ mediæ Thuſcorum:
Arbæa Vulterranorum.
Germolia Peruſinorum.
B Et ad mare ſuperum in Vmbris, Picentibus, & Pelignis habebant Thuſci has Colonias; hoc eſt:
Adriam ſecundam habebant Vulterrani.
Pertiam Peruſini.
Ameriam Arretini.
Arnam Feſulenſes.
Vmbricum Lunenſes, & Cluſini.
Aminternum Ruſſellani, Peruſini, & Vulſinij.
Pandoſiam Vulterrani, & Populonienſes.
C Stabiam Arretini, & Cortonenſes.
Veilumbram Veientes.
At in Lucanis Volentum erat Vulterranis.
Vrſentium Peruſinis.
Turgillum Cæritibus, & Tarquinienſibus.
Buſſentum Vulſinijs.
Modo ſcribam Colonias minores, quæ à Thuſcis tenebantur in Campania, & Samnio.
Acerræ tenebantur à Vulterranis.
Abella à Peruſinis.
Paunum ab Arretinis, & Feſulenſibus.
Challateria à Cluſinis, & Populonienſibus.
Adæ à Ruſſellanis, & Vulſinijs.
Ticeſia à Bolſinenſibus.
Callidium à Ianiculenſibus, & Veientibus.
Cora in Latio à Cortonenſibus.
Syſia ab Oropytis.
Cæreta in Hernicis à Cæritibus.
In Henetis Vulterrani, & Lunenſes habebant Opitergium.
Spiretum Peruſini, & Arretini.
Tilauntum, Cluſini, & Vulſinij.
At in Alpibus Vulterrani, Cærites, & Populonienſes tenebant Ocram
Et Acellum Peruſini, Bolſinenſes, & Vetulonienſes.
In Liguria verò Oerimianum fuit Arretinorum, Feſulenſium, & Cortonenſium;
Atque Entellia Peruſinorum, Cæritum, & Veientum.
Ocræa in Sabinis erat Cæritum, & Populonienſium.
Hiſpellum in Vmbris Populonienſium, Ruſſellanorum, & Tarquinienſium.
Fulgis Feſulenſium, Vulſiniornm, & Bolſinienſium,
Verum in Hiſtria Vulterrani tenebant

bant Volceram.
Parentiam Peruſini, &
Mocticum Vulſinij.

Secuntur Coloniæ Thuſcorum tertij ordinis quas habent, & tenent in Thuſcia.

Vulterrani habent
Labronem,
Vultraium,
Vadam,
Caſtrum Salinarum, aut Scornellum,
Pomarancium,
Burnianum,
Drolium,
Cellulam,
Celſinum,
Farnetam,
Murgium,
Scarnium, vel Coccianum,
Voltem,
Stroccum,
Montalem,
Cibelum,
Carſolum,
Caſtrum Foſcum,
Anciram,
Furnium,
Antrienſium,
Volmiccium,
carnum,
Emporium,
Aium,
Ircum,
Marricum,
Vernucam,
caſtrum Phanæ,
Caſtrum Nigiræ,
Strouium,
Ornanum,
Pecium,
Axurum,
Pilium, & Biplilum.

Peruſini tenent
Fracium,
Sentinum,
carnaium,
oſcorum,
Anatum, A
vbianum,
Tadianum, &
Schilacium.

Arretinorum ſunt
Bitt rgia,
Bilianum,
Imenum,
caſtrum Rhææ,
Biracellum,
Focium, & B
Phrarleum.

A Feſulenſibus habentur
Arimianum,
Stellaium,
caſtrum Dianæ,
Vlpium,
Culicum,
Acurium,
Briſcolica,
Aucula,
Bondelia. C

Erant Cæritibus
Elona,
Olena,
Tuſſanium,
Statoria, &
Grondelica.

Tenetur à Lunenſibus
Tedolum,

Forum

Forum Veneris.
Ripalum,
Piuizum,
Tarmon,
Boſſum,
Triſagnum, &
Varaſus.
A Habent Cluſini
Corſium,
Ichiellum,
Oelæam,
Continium,
Sartium,
Aſtronem,
Fanum Radij,
Piliam, &
Prætrum.
At Populonienſium ſunt
Hercolicæ,
B Segalaris,
Troia,
Licicum,
colicum,
caldacium, &
caſtrum Neptumni ad Lacum.
Sunt Ruſſellanorum
Albenium,
Antion,
Orbiculum,
Ogigium,
Parmella,
Stitigianum,
Chothocius, &
Colechianum.
Vulſinij tenent
Nanam,
Noſſam,
Pilicum,
Triſticum,
Aucum,
Marum,
Vetracum, &
Conecium.
Habentur à Bolſinenſibus
Tellicum,
Auſtum,
Verectanum,
Gradolum,
Sorium, &
Ocerium,
Et habent Cortonenſes
Polium,
Puſium,
Ebam,
Piſicum, &
Alceonium.

C

Cor-

A *Cortex ex pice, &c.*

B *Teſtaceum Vas, in cuius exteriori parte circa mediũ erant hi Charact.*
I.T.A.L.I.A.

C *Cortex ex plumbo.*

D *Vacuum, in quo erat incluſum ſequens Breuiarium*

Ethruriæ Latij Romę, Italiæq; omnis initia, quę ſunt in prima parte Breuiarij reponit hic huius arcis Cuſtos.

XCVIII
Scarith Die xxx. Septembris.
MDCXXXVI.

A

ANNO ETRHVSCO CIↃCIↃIↃCC LIII EGO LVCI
VS VELIVS HOC BREVIARIVM HISTORIÆ
INCIPIO TOTIVS ITALIÆ
ANTE ROMAM CIↃCIↃCV ANN: REGIO QVÆ
NVNC ITALIA DICTA· A NOA ET FILIIS INHA
BITATVR· CETHIM A PARVA / T E AB
EISDEM CONDITA VOCATVR· INDE A GRÆ
CIS KITIM. PER REGES PRIMVM REGITVR·
ABORIGINES CVM CAMESE HVC APPVLERE
ET KITIM CAMESENVA NOMINATVR: PO
STEA VENERE ARMENII· GRIFONII· SI
RIQVE· INDE REGNANTE ARVNO AVSO
NII· A QVIBVS CAMESENVA AVSONIA AP
PELLATVR· AQVÆ PLVRIMÆ PLANICI
EM OMNEM DEVASTANT· QVARE OMNES
AD MONTES SE RECIPIVNT· REGNAT MA
GNVS TAGOT· QVI AVGVRIA ET AVGVRAN
DI REGVLAS DOCET· VMBRI OPPIDA CON
STRVERE INCIPIVNT· INDE VENIT
PHÆTON ÆG , VS· MONTES ALIQVI
IGNEM EMIT– SICANVS CVM SVIS
ITALIAM· REGNVM OCCVPAT· POST QVEM
ENACHII

B

C

ANNO Ethruſco ciↄ ciↄ iↄcc liij. ego Lucius Velius hoc Breuiarium hiſtoriæ incipio totius Italiæ.

Ante Romam ciↄ ciↄ cv. ann; Regio, quæ nunc Italia dicta, à Noà, & filijs inhabitatur; Cethim à parua Ciuitate, ab eiſdem condita, vocatur. Inde à Græcis Kitim. Per Reges primum regitur. Aborigines cum Cameſe hùc appulère: & Kitim Cameſeuna nominatur. Poſtea venère Armenij, Grifo-

nij. Sirique. Inde regnante Aruno, Auſonij, à quibus Cameſeuna Auſonia
appellatur, Aquę plurimæ planiciem omnem deuaſtant, quarè omnes ad mon
tes ſe recipiunt. Regnat Magnus Tagot, qui Auguria, & augurandi regulas
docet. Vmbri oppida conſtruere incipiunt. Inde venit Phæton Ægyptius.
Montes aliqui ignem emittunt. Sicanus cum ſuis Italiam. Regnum occupat.
Poſt quem Enachij tirannidem exercent: ab his Telchini deficientes, fugiunt,
in Ophiuſam; vbi Rhodum ædificant. His temporibus Oenotrius, & Pauce-
tius filij Lycaonis Regis Arcadum cum magnis copijs in Auſoniam: alter Au-
ſtralem, alter Septentrionalem plagam occupat. Tunc Auſonia Oenotria vo-
cari cæpta. Aduenit Oſiris Ægyptius; ab Italis tirannos expellit. Poſtea Leſtri- A
goneum Regnum. Althæo regnante, Liburni vſque ad Apenninum excurſio-
nem faciunt. E Celtiberis veniunt Rex Heſperus, qui Regionem Heſperiam,
& Cranus Atlans, qui Italiam nominat. Poſt CL. ann. Ianus Magnum Satur-
num recipit: Italia in Saturniam, & Ianigenã diuiditur. Vmbri à Morgete Re
ge deficientes Rauennã ædificant. Dum regnaret Coribantes, Pelaſgi in Itali-
am applicuère: ad Eridanũ Vmbros vicerunt; Spinam, Roſſicciumq; ædifica-
runt, cum Coribante decertarunt; à quo recepti Agillam Phaleriam, & Corto-
nam in Thuſcia conſtruxère; Ethruriam Regiam Vrbem auxère, & ad Auſtrũ
inter Oenotrios, vbi incoluerunt, Crotonem Hiriamque fundauère. Venit
poſtea Torebus, vel Tirrenus cum Lydijs: Hic Vulturreni Regnum hominibus, B
viribuſq; auget: Italiamque omnem, Latio excepto, ſub Ethruſcum reducit im-
perium. Abans deinde victis Sicanis, fractis Latinis, ex Entemnatibus, Tel
lenenſibus, Ficulnenſibus, Corniculanis, & Tiburtinis, colonias mittit in Tri-
nacriam; & ex Siculis in Latium, in Hernicos, & Volſcos. Tempore Regis
Veibeni Theſſali Italicos affligunt; Rauennam capiunt; fugant Ligures.....
us...lu.... es....es æ-.....tandem à Thuſcis, &... ......iectis an-........
Minous dux Cretenſium, Ipygeſque Dedali filius magnis copijs comparatis
in Italiam adueni-.... Peucentinos eijciunt, Orientalem oram occupant: plu-
res vrbes............ alias ædificant, inter quas Brunduſium........ Veibe-
no ſuc-............ Argiui............ Hi in Hiſtria condita Pola per Hene-
tos in Inſubres excurſionem, & incolis expulſis, nonnulla ædificant oppida; C
ex quibus Bergomum. Ab his Argiuis Euganei, & Oropyi oriuntur. Tar-
con locum Arcadibus in regno concedit. Tiberinus Pelaſgos, qui defecerant,
expellit, ipſi verò cum detrimento Thuſci, & Latini regni Auſtralibus oris po-
tiuntur. Poſt aliquos annos in Latio regnante Latino, à Thuſcis Rex Mezen-
tius eijcitur: quamplurimi Italici populi in libertatem ſe vendicant. Tunc Lu-
cumones in Thuſcia cæperunt. Thuſci Vmbros, Ligures, & Inſubres ſupe
rant: in quos, & ad Lacum Larium, in Vallem Volturrenam, & in Rhætios
colonias mittunt. Æneas Troianus poſt patriæ excidium Italiam petit: cum

Rutulis, & Latinis dimicat; Latino in regno ſuccedit: fœdus pepigit cum Thuſcis. Qui altera ex parte à Diomede, Dauno, & Meſappo Græcorum ducibus affliguntur; hi namque Apuliæ potiti Brutios, Ætolos, & Lucanos vincunt: Cum Thuſcis in Campania dimicant, eoſque fugant: Parthenopem, Beneuentum, & alia oppida conſtruunt. Eodem tempore Antenor Troiugena ad mare ſuperum fugatis colonis Thuſcorum, Vmbris, ac Euganeis, & cum Henetis inito fœdere Patauium ædificat. Pelaſgi, peſtilentia affecti, Italia abire coguntur. Sabini deſertas Vrbes occupant. Thuſci xij. colonias mittunt
A in Campaniam. Italia maxima ſiccitate afflicta; peſtilentia, & penuria vexata: à vehementi terræ motu nonnulla oppida diruta. Apud Ficinum lacum Archippina Ciuitas à terra abſorta. Thuſci iterum Ligures, qui defecerant, ſuperant: cum Aſcanio Latij Rege decertant; inde fœdus pepigitur. In Epiro Caſſiopes, & Corcyra à Thuſcis captæ. Inter Latinos, & Thuſcos dimicatur: victi Latini. Thuſci deinde decertant cum Henetis, Hiſtris, Cyrneis, Brutijs, Ætolis, Siculis, Lucanis, Liguribus, Vmbris, Dalmatis, Illiricis, & Liburnis. Latini poſt initum cum Sabinis certamen à Dalmatis fracti fuère. Thuſci propter Pontifices inter ſe diſcordant: plerique deuicti; ab eis populi, & coloniç deficiunt. Tiri id temporis Thuſcos magnis incommodis in Campania afficiunt, vbi Nolam ædificant. Sed Thuſci poſtquam conuenerunt, non modò, quid perdiderant, iterum adquirunt: ſed Latinos, Tirios, Parthenopenſes, Pi-
B cenos, Vmbros, Samnites ſuperant: cum Corinthijs, & Achæis decertant. Sed cum Latinum regnum continuis prœlijs diminutum eſſet, Thuſcum ciuilibus ſeditionibus fatigatum, Hippocles, Cumæus poſtea dictus, & Megaſthenes Chalcidenſis Parthenopenſem, Latinum, & Campanum agrum deuaſtant, & incendunt; ſed præcipuè Campanos vexant: nam ibi ob loci amœnitatem, & fertilitatem inhabitare conſtituunt, & Cumam augent. Thuſci poſtea ſedatis ſeditionibus non ſolum Hippocleos ex Italia expellunt; ſed Latinos perpetuis excurſionibus affligunt: Alba regia Ciuitas depopulata eſt. Siluius ad Dalmatas fugam arripit, cum quibus, & Pelignis, Frentanis, Picentinis, Lucanis, Brutijs, Ætolis, & Liburnis pacto fœdere in Latio Thuſcos fudit. A Thuſcis Rhæ-
C tij deficientes caſtigantur. Athenienſes ſuperantur; v. illorum naues capiuntur. Denique Thuſcum imperium propter ciuiles diſcordias paulatim defeciſſet, ni Latinus, alijque populi tam ſubitò in Thuſciam irrupiſſent. Tum Thuſciam Lucumones ad ſex annos gubernant; & dignitas Larth primum creata: ſub qua Thuſci, Cyrneo, Sardinia, Sicilia, inſulis Africi pelagi, Hiſtribus, parteq. Illiridis potiti, Italiam omnem occupant, præter Ligures, qui ſpontè tributum dedère: ſed veteres diſſenſiones victoriarum gloriam ità obumbrant, vt, non modò quod adquiſierant, verum, & colonias, vrbeſq; præcipuas amiſerint: Ianiculum à Latinis euerſum, & dirutum. Interea multi ex Spartanis, vel quod

à ſeueriſſimis Licurgi legibus abhorrerent, vel vt Brutios, & Ætolos ſocios à Thuſcis defenderent, cum maximis copijs in Italiam nauibus applicant, & ſimul cum ſocijs, ſuperatis Lucanis, & Parthenopeuſibus, Vulturni agros depopulantur, Sabinoſque ſugant: in hos ſuas fundant colonias. Auentinus Latinorum Rex, occupata Campania, agriſq; Thuſcorum, fulmine ictus interijt: in monte deinde, Auentino appellato, ſepelitur. Latini à Thuſcis trucidantur: Alba dimidia incenſa. Thuſci Achæos incurſionibus vexant, oppida nonnulla diripiunt; eorum claſſem quaſſant, magna præda, ſeruis, nauibuſque vij. potiti ad ſua redeunt: quarè Achæi, Peloponneſiaci, & Argiui aduerſus Thuſcos fœdus ineunt; aliquot Thuſcorum colonias in Inſubria, & in Vmbria euertunt; inde tranſacto biennio ad mare Tirrenum incurſionibus, depopulationibus, & incendijs Thuſcos afficiunt Thuſcorum exercitus ſæpius ab ipſis fugatur. Vulterra Vrbs prima Italorum obſidetur; ideò Thuſci compoſitis ciuilibus diſſidijs, à Lucanis, Daunis, Apulis, & ab ipſis hoſtibus Latinis orant opem; præſtant omnes. Achæi è Thuſcia eiecti in Daunos, & Apulos odia, & arma conuertunt: quibus, continuis certaminibus fatigatis, potiuntur, & Sybarim Vrbem illam magnam, & ineſpugnabilem condunt: inde deuictis Lucanis Pæſtum ędificant; Brutios Ætolos, Frentanos, & Parthenopenſes ſuperant; Phlægreium Thuſcorum Coloniam occupant; item & alias xx. Ciuitates Italorum ſibi vendicant; Locrum, Zephirium, Crotonemque, iampridem dirutum, iterum condunt: vſque ad Latium dilatant fines: tertiam Italiæ partem ſuis colonijs replent tandem fortuna, quæ adhùc Thuſcis fauit, adeò Achæis fauère cæpit, vt Thuſci, & Latini cedere ſint coacti. Poſtremò Itali omnes in Achęos coniurant, à quibus plurima oppida deficiunt. A Gręcia ad Acheos noua auxilia: qui tandem victi fuiſſent, niſi Spartani à Parthenijs tempore Meſſenorum belli generati, & patriam relinquere coacti, ad nouas ſedes adquirendas in Italiam venientes, eos adiuuiſſent. Hi igitur, & Thuſciæ ſeditiones Græcis de Italis victoriam dederunt. Lacedemonijs Brutiorum ager, & regio, quam magnam Græciam nominarunt, conceditur: hi Tarentum ædificant; & ſemper noua loca adquirunt. Et Thuſci, & Latini priuatis diſſenſionibus vexantur: & Græcani magnam Campaniæ, & Sabinæ partem occupant. Eiſdem temporibus Meſſenij, Chalcidenſes, & Zanclei è Græcia à Lacedemonijs expulſi ad Italiam communem portum: & poſtquam maxima incommoda Thuſcis Tranſapenninis colonis intuliſſent, Vmbrorum, Pelignorum, Caracenorumq; agris deprædatis, Campaniam deuaſtant: ibi fauentibus Achæis pluries cum parte Thuſcorum, & Latinis congrediuntur, eoſque vincunt: ſed Spartani indignantes, Achæos ipſorum hoſtibus fauère, Thuſcis Latiniſque opem præſtant. Lucani, Piceni, & Arpini ab Achæis deficiunt. Achæi, & Meſſenij è Campania eiecti in Spartanos Italos odia exercent: cruentum prælium tres annos durauit; tandem Meſſenij

Chal-

Chalcidenſes,& Zanclei ſuperiores in locis olim Brutiorum ſibi ſedem eligunt;
Rhegiumq; quod ſuperiori anno diruerant reædificant. Ethruſco imperio di-
ſcordijs. & ſeditionibus deficiente, Tranſapenninæ coloniæ incurſionibus Hi-
ſtrium, Henetorum, & Rhætiorum, qui in libertatem ſe vindicauerant, vexan-
tur. Populi Africi Ligurum auxilio audent occupare Lunam, obſidere Feſu-
lam. Ob repertos Romulum, & Remum nepotes Numitoris, quem frater
Amulius Regno priuauerat, Regnum Latinum commouetur. Romulus Thu-
ſcorum auxilijs fretus Amulium occidit; regnum Numitori reſtituit, Vrbem
A Romam reædificare incipit; quam cum aſylum effeciſſet, tam citò creuit, vt
hoſtibus reſiſtere potuerit. Tum Romulus, cum coniugia deeſſent, ludos ſi-
mulans Sabinas rapit: inde ipſi cum Cenninenſibus, Cruſtuminis, Antemna-
tibus, Cæteriſque Sabinis bellum oritur, qui, à Romanis victi, Romam au-
gent. Sed Romulus victorijs ſuperbiens, ſeq; Regem conſtituens, Thuſco-
rum animos in ſe prouocat. Fidenates, & Veientes, qui primi arma mouent
in Romanos, illorum vires experiuntur. Romulo occiſo, vel, vt ab alijs dici-
tur, in Cœlum tranſlato, Numa ſucceſſit: & ſic Latinum Regnum in Roma-
num conuerſum. Numa regnante pax fuit Romanis. Sed Thuſci non mo-
do ab antiquis ſeditionibus exagitantur; ſed etiam ab Illiricis, qui Libur-
norum, Hiſtrium, & Rhætiorum auxilijs poſt quinquennium colonias omnes
vſque Parmam occupant: ſed à Thuſcis, Vmbris, Liguribus, Samnitibus, Cam-
B paniſq; reijciũtur ipſi verò poſt biennium maximis comparatis copijs ad Æto-
los applicant, & Achęos, atque Spartanos, qui diù inter ſe pugnauerant, ado-
riuntur, & ſuperant; Magnæ Græciæ partem, & Ætoliam vſque ad fluuium
Aufidum occupant: inde vſque ad Garganęos Montes potiti Brunduſij arcem,
Egnatiam, Rudium, & Barium ædificant. In hos Græcani, Thuſci, Vmbri,
Apuli, Peligni, Ferentani, Marruccini, & Veſtini coniurant; & poſt decenni-
um ob priuatas diſcordias ſuperantur: Illirici namque ab Illirico, Dalmatia,
& Sicilia exercitus nouos quot annis habebant. Siculi, & Cyrnei maritima
Thuſcorum, & Ligurum depopulantur: ſed rępulſi à Thuſcis, Meſſanam, &
Argenium amittunt. Thuſci colonias, & Campaniam recipiunt: & Roma-
C nis non parua intuliſſent incommoda, ſi concordes inter ſe fuiſſent. Tullus
Romanorum Rex Fidenates, & Veientes ſuperat, Albanos vicit, Albam diruit,
Latinos inter Romanos recipit, Sabinis bellum indicit. In Ætolia Illirici Achę-
os ſuperant; capiunt, muniunt, & augent Metapontum, & Heracleam. Thu-
ſci inter ſe decertant. Ancus Rex Romanorum Latinos ſuperat; Ciuitates eo-
rum deuaſtat, inter quas Politorium: in Tiberi Pontem fabricat: Ianiculum
Romæ addit: Thuſcos ab agro Romano arcet: imperij Romani fines auget; Oſti-
am ad mare ædificat. Templum Voltumnæ Deæ Thuſcorum corruit. Luci-
us Corinthius Tarquinienſium Lucumon, ob ciuiles diſcordias à patria exul,

romam ſe recipit, & romanorum rex creatur; Tarquinius priſcus nominatur. Illiricum imperium in Italia augetur. Dira peſtilentia Itali, & continuis bellis fatigati conueniunt. tarquinius Latinos omnes ſuæ ditioni ſubiecit; nonnullas Ciuitates eorum incendit; cum thuſcis fœdus inijt. Seruius verò, qui Lucio ſuccedit, thuſcorum acerrimus hoſtis, Veientes, & alios thuſcos fugat. A thuſcis, vt ſolent deficiunt Coloniæ ſuperioris maris. Samnites Campaniam deprædantur. Rhætij montes tranſgreſſi Vallem Volturrenam, & Lacum Larium occupant. pythagoras maximus philoſophus, cum leges Crotoniatis, & Metapontinis dediſſet, eoſque ſcientias docuiſſet, ſedatis tumultibus Magnæ Græciæ, Brutiæ, Ætoliæ, & Lucaniæ, in thuſciam venit: vix tandem in Vulſinij Concilio Thuſcorum animos placat. thuſci pacatis rebus in Romanos ſcribunt milites. Sed cum tarquinius iunior Seruio ſucceſſiſſet, cum thuſcis amicitiam renouat; eorum multos Romam acciuit; certamen cum Volſcis committit; Suetia pometia potitur; Gabini ſub Romanorum ditionem dolo filij Lucij tarquinij rediguntur. tarquinius dum ardeam Rutulorum obſideret, ob ſua, filiorumque ſcelera à Bruto expellitur; & ROMA à Regum imperio liberatur. His temporibus Rhætij, Galli, Braccates, Allobroges, Cottiani Comonem, Brixillum, Bremum, Veronam, & Adriam thuſcis adimunt: cum his thuſci pluries congrediuntur: nonnullas Colonias recuperant. In Campania verò plures Coloniæ. Cumanis ducibus ab Ethruſcorum imperio deficiunt. thuſci Voltumnæ templum reædificant, & à Gallis Senonibus, qui hoc tempore Italiam petière, in Inſubria poſt multa certamina fugantur; ſed cum fœdus cum Apenninis ſuperioribus, cum Daunis, & Apulis iniuiſſent, trans Lacum Larium hoſtes repellunt. tarquinij in thuſciam confugiunt; thuſcoſque in Ro- * * *

A

B

Quod hic deficit nōdum inuētum eſt

Vltimam Breuiarij partem à Lucio Velio ſcripti repoſuit hic huius arcis cuſtos Proſperus.

C

CIII

Scarith Die xxv Nouembr. M DCXXXVI.

ſinates . . . . montem fugiunt: inde ad Apenninum; vbi à Romanis ita profligantur, vt nunquam . . . . deficere ſint auſi. Apuani cum multa damna Piſenſibus, Feſulenſibus, & Bononienſibus intuliſſent à thuſcis ſub romanum rediguntur imperium. A Bononia ad Arretium, & à placentia ad Arriminum viæ ſunt conſtitutæ. Ager piſaurienſis, Mondinienſis, vel Mutinenſis, & parmanſis colonis romanis diſtribuitur. Italici bellum cum Macedonibus renouant, eo quod philippus pacta non ſeruaſſet: ſeditiones, & tumultus ſecuntur. perſæus tandem philippi filius fratrem Demetrium occidit; & inuito patre regnum occupat. Celtiberi, & Luſitani in Hiſpania Italicos ve-

xant,ipſi apud Aſtam . . . . igantur ccıↄↄ cıↄ cıↄ cıↄ cıↄ cccc . . . . ſed à Liguribus exercitus Romanus, & Thuſcus ad Lunam funditur. Vrbs illa occupatur: denique Thuſci, & Romani ab Ingaunis in caſtris obſidentur: Piſenſes, & Thuſcorum claſſis è Sardinia reuerſa obſeſſis præſtant opem, qui ab obſidione liberantur, & hoſtes fugant, ad ccıↄↄ ıↄↄ interficiunt, eoſque ad deditionem cogunt. Romani Grauiſcam ad inferum mare, & ad ſuperum Aquileiam colonias deducunt. Hiſtri, nè Aquileia colonia fieret
A prohibent. Ligures à Romanis pacem impetrant, & iterum deficiunt; quarè à duobus exercitibus circumuenti vincuntur, & pleriquc Parthenopem, & in Samnium ad nouas colonias condendas mittuntur. Corſi, qui rebellandi habebant concilia, ab Italis puniuntur: item Sardi Ilienſes. Piſæ Thuſcis indignantibus Romanorum coloniæ deductæ ſunt. Prohibiti ſunt Thuſci, & Campani loqui, aut ſcribere alijs litteris, vel ſermone, quam Latino. Albani Albam diruunt, & Romam incolunt. Latini, & Sabini inter Ciues Romanos numerantur. Hiſpani Celtiberi, Luſitani, Vaccei, Brachari profligantur ab Italicis, & eorum imperio ſubijciuntur. Itali in Hiſpania Gracchurim ædificant. Italia ſiccitate, & penuria vexatur, quibus peſtis ſuccedit. Hiſtri ſuperantur, qui accitis Gallis fugant Italos, eorumque caſtra diripiunt. Itali poſtea recipiunt caſtra, hoſtes debellant: ad Hiſtriam fugere compellunt; il-
B lùc eos perſecuntur; Neſactium obſident, occupant, populantur, ciues in ſeruitutem redigunt, Marenam, & Faueriam diruunt; Hiſtros Romanorum imperio cedere cogunt. Sardinia à Sardis Ilienſibus, & Balearis vaſtatur, deprędatur: Italicus exercitus, & Ilienſes, & Balaros domat. Sardiniæ tumultus pacatur. Ligurum exercitus ad flumen Scultennam à Thuſcis, & Romanis ita affligitur, vt ex eis pauci ſuperfuerint. Romani Lunam colonos mittunt. Poſtquam Romanus exercitus è Liguria diſceſſerat, Ligures, qui Scultennenſi cladi ſuperfuerant, Mutunenſem agrum deuaſtant, Mutina potiuntur, quæ conciſis Liguribus à Romanis recuperatur; Ligures in montibus circumſeſſi ſunt; Liguriæ omnis Ciſalpinæ Romani potiuntur; agrumque Briniatum, ſed penè vacuum habitatoribus occupant. De Liguribus conſecuta victoria Corſi tumultus excitantes caſtigantur. Perſæus Macedonum Rex bellum in Italos
C parat. In hos per legatos Carthaginenſes, & omnes Græcos ſollicitat. Aſiæ Rex Eumenes quæritur cum Romanis de Perſæo, cui bellum indicitur. Itali, & Macedones in Theſſalis congrediuntur. Macedones ſuperantur. Maſſaniſſa, Eumenes, & Cappadoces Italis opem præſtant, plerique Græcorum, Illirici, & Rhodij Macedonibus. Itali in Græcia plures vrbes diruunt. Romani Hiſtris nonnulla damna inferunt. Perſæus profligat, & fugat ad Lycdinum Italos; Dardanos ſub iugo ponit. In Epiro inter Italicos, & Macedones pugnatur; Macedones fugiunt; Itali Macedoniam vaſtant; multas Ciuitates oc-

cupant; Perſæum vincunt; totius Macedoniæ potiuntur. Gentius Illiridum Rex, cum Macedonicas partes ſequeretur, à Romanis debellatur. Perſæus in Samotracia captiuus efficitur. Syri, & Ægiptij Romanorum opera conciliantur. Galli Alpini victi ſunt à Romanis, qui tota Italia potiti. Rhodijs, qui Perſæo fauebant, ignoſcitur. Itali Ptolemæum in Ægiptium Regnum reſtituunt: poſt nonnullas clades Corſos, & Luſitanos puniunt: cappadocum Regnum Nariathi reſtituere curant; hic enim à Syriæ Rege eiectus fuerat. Dalmatæ affligunt Illiricos; quarè à Romanis magnus exercitus in Dalmatiam miſſus, ab ipſis profligatur. Itali maiori exercitu Dalmatiam inuadunt, eamque occupant. Maſſilienſes opem poſtulant à Romanis in Ligures Tranſalpinos: præſtant. Itali debellant Ligures, agriſque eorum potiuntur vſque ad Antipolim. Hiſpani rebellant, præſidium Italicum in fruſta concidunt; duos exercitus Italorum fundunt, fugant: ſic ex pluribus prælijs victoriam de Italis conſecuntur: tandem Publio Æmilio Cornelio duce Hiſpani debellantur: non modo Vaccei, & Catambri vincuntur; ſed etiam Arenaci, Berones, & Auſtrigones Italicis ſubijciuntur: ſoli Luſitani Italos repellunt. Romani bellum indicunt Carthaginenſibus, qui contra fœdera arma in Maſſaniſſam mouerant: exercitus duo in Africam mittuntur. Vticenſes Italis ſpontè ſe dedunt. Carthaginenſes veniam, & pacem poſtulant; dant obſides, naues, & arma; ſed cum Italicos milites in Vrbe recipere nollent, Carthago aggreſſa eſt, & obſeſſa: oppugnatio, & obſidio difficilis ſuccedit. Itali in Aſdrubalem, qui cum exercitu montes occupauerat, & munierat, conuertuntur: primo impetu fugantur; inde Aſdrubalem profligant; montes, valla, & munitiones adquirunt; oppidis, vrbibuſque Carthaginenſium potiuntur; denique poſt diuturnam obſidionem Carthaginem expugnant; Carthaginenſem Claſſem perdunt; Aſdrubalis exercitum ad Neſentum fundunt; regionem omnem ſuo imperio ſubdunt. Luſitani Italis iniquis conditionibus deduntur. In Macedonia noui tumultus excitantur. Andriſcus quidam Macedoniam inuadit: hic Theſſaliam occupare tentat. ſed ab Italicis, & Achæis repellitur; ipſe occiditur. Macedonia recuperatur. Thuſcorum tumultus Romanos affligit; ſed illicò ſedatur. Romani Corinthum ab Achæis defendunt. Achæi Romanos legatos pulſant; quarè eis bellum indicitur. Achæis Boetij, & Chalcidenſes opem præſtant. Itali Achæos, & ſocios ſuperant ad Termopylas, poſtea ad Iſtmon: Achaia ab Italis occupatur. Corinthum, Theba, & Chalcis diruuntur. In Hiſpania Viriatus Latronum dux Luſitaniam inuadit; duos Romanorum exercitus diſſipat; cum Quinto Fabio Romanorum imperatore cruentum bellum gerit. Quintus plura oppida expugnat; Regionis partem recuperat: poſt multa certamina cum Viriato conciliatur. Viriatus poſtea à ſuo familiari vulneratus occubuit. Luſitania omnis ſub Romanorum imperium re-

A

B

C

dacta eſt. Celtiberi deficere cogitantes puniuntur. Thermiſtini, & Salaſſi populi Alpini à Romanis ſubijciuntur. Numantini bellum parant. Exercitus ex Italia Numantiã aduolat: A Numantinis diſſipatur; ccıɔɔ ccıɔɔ ccıɔɔ ıɔɔ Italorum occiſi ſunt; caſtra incenſa. Luſitani denuò deſciſcunt; ab Italis denuò vincuntur. Itali fluuium Oblinum tranſgrediuntur: Gallicos debellant: cum Vacceis dimicant, & ſuperantur, pleriq; trucidantur: accítis verò ex Italia nouis militibus eos vincunt, & obſident. Vaccei ſemetipſos trucidant. Numantini plures victorias de Italis conſecuntur: tandem ab ipſis Italicis, & Numidis ſuperati, & obſeſſi ſemetipſos interficiunt: Numantia diruitur. In Illiridi Vardei in Italorum ditionem veniunt. Scordiſci in Tracia ab Italis fugantur. Serui Euno, & Cleone ducibus vexant Siculos; quatuor Italorum exercitus profligant. Attalus Aſiatici Regis Eumenis filius decedens Romanos hęredes inſtituit. Ariſtonicus eius frater regnum occupat. Romani magnum exercitum contra Ariſtonicum mittunt; qui primo impetu ab Aſiaticis diſſipatur: iterum Italici Aſiam adeunt; vincunt; Ariſtonicum captiuum Romam ducunt; regnum recipiunt. Romani plures annos ciuilibus ſeditionibus anguntur. Iapygij à Romanis deficiunt; multa damna colonis inferunt; fundunt, vincunt Romanum exercitum; ipſi tamen à Romanis domantur: ſicut etiam Sardi, qui ab Italis defecerant, & maritimos Thuſcos afflixerant. Maſſilienſes ab Italicis in Falanios opem petunt: auxilium præſtatur: Falanij à Maſſilienſium finibus repelluntur; & poſt nonnulla prælia ſuperantur. Tranſalpini Ligures, qui & magnis incommodis Italicum exercitum, & Maſſilienſes affecerant, & Inſubriam, & Larienſium loca vaſtauerant, deuicti ſunt. Fregellanis ducibus Thuſci, Vmbri, Campani, & Ligures defectionis habent cõcilia: cum Romanis dimicant; eoſque fugant: poſtea ab eiſdem fugantur: Fregellani caſtigantur: eorum agri incenduntur: Fregella diruitur: alijs Italis ignoſcitur. Ad Baleares pugnatur. Itali Inſulis potiuntur. Romani quamuis ciuilibus diſcordijs agitati in Africam in loca olim Carthaginenſium colonias mittunt; & in Italia Tarentum. Itali bellum indicunt Saluijs, qui Antipolitanum agrum deprædantes Varum tranſierant, & Ligurum oppida Romanis ſubdita euerterant: ſcriptus exercitus mittitur in Galliam, à flumine Iſara ad fluuium Cennam potitur; ibi Itali coloniam condunt; eam à nomine ducis Aquam ſextiam vocant: inde in Allobroges, qui Saluijs fauerant progrediuntur: eos Heduorum auxilio apud Vindalium fugant; ipſorum loca occupant: illùc colonias mittunt: Allobroges penitus profligant, & vincunt: ex illis cccıɔɔɔ ccıɔɔ ccıɔɔ ıɔɔ. occidunt: reliquos ad deditionem compellunt: poſtea Rhodanum tranſeunt: Galliam Braccatam deuaſtant; montes tranſgrediuntur: cum Aruennis pugnant; eos ſuperant. illius regionis Regem captiuum efficiunt; & maximas victorias conſecuti in Italiam redeunt. Ligures Alpini

ſibi

ſibi libertatem vindicant; à Vocontijs, Sentijs, & Sarnijs adiuuantur: ab Ita-
lis non modò Ligures, & ſocij debellantur, & vincuntur; ſed etiam iterum Rho-
danum traijcitur: regio illa vaſtatur: omne quod eſt ad Lacum Lemanum oc-
cupatur. Eodem tempore Itali in Numidiam traijciunt, vt Regnum ab Iughur-
ta Adherbali occupatum Regi reſtituerent. Ab Iughurtinis ex Africa pellun-
tur. Scordiſci è Tracia in Macedoniam tranſgreſſi, eam oram depopulantur:
repulſi ab Italis in Traciam confugiunt: Itali Scordiſcos perſecuntur: ab ip-
ſis, & alijs Tracibus circumuenti profligantur: ex Italia nouus miles miſſus eſt,
qui è Tracibus victoriam reportat. Cogitur alius exercitus in Numidas; qui
ex Italia in Siciliam, & è Sicilia in Africam nauigat; vbi otioſus diù perman- A
ſit; Iughurta enim ductores pecunia corruperat, & ad pacem induxerat; quam
vt firmaret, Romam venit: illhinc clam diſcedit: timens in Africam redit: cum
Italis congreditur: ipſos ſuperat, & eijcit; ſed cum noui Italici exercitus Nu-
midiam inuaderent, Numidæ magnis cladibus affecti ſuperantur. Cimbri vl-
timi ſeptentrionales populi Illiricum deuaſtant, cum Italis, & Illiricis dimi-
cant; vincunt; victores in Hiſtriam excurrunt; alium Italorum exercitum fun-
dunt, ſedem in Italia petunt; Legati non modo non auditi, ſed expulſi ſunt; ip-
ſi in Rhætijs iterum cum Italis pugnant; & ſuperant; hoſtium pleroſque truci-
dant; Imperatores captiuos faciunt; in Galliam deſcendunt; omnia vaſtant,
& incendunt; ad Lacum Lemanum oppida omnia expugnant, & depopulan- B
tur; Maſſilienſes, Saluios, & Allobroges profligant, eorum agros diſperdunt;
adueniunt ad Rhodanũ; ibi duos Italicos exercitus fugant; cciↄↄ ciↄ ciↄ ciↄ ciↄ
iↄ. Italos concìdunt; Braccatos Gallos perdunt; Pireneos montes ſuperant; in
Ceretanos, Ilergetes, atque Etecanos excurſionem faciunt; Iberum traijciunt;
cum Celtiberis præliantur; à Celtiberis repulſi reuertuntur; quos inueniunt
Italos occidunt; redeunt in Gallias: tranſgreſſi Pireneos populantur Aremo-
nicos, & Celtos; cum Theutonis, & Ambronicis iunguntur; & in Allobroges
redeunt. Interim in Numidia victus ab Italicis Iughurta è Regno expellitur.
Bochus Rex Mauritaniæ ei ſuccurrit; ſed vterque ſuperatur: Iughurta à Bo-
cho hoſtibus proditur: & Numidia Romano ceſſit imperio. Italici contra
Theutones, & Cimbros in Galliam progreſſi, ab ipſis in caſtris apud flumen C
Iſaram obſidentur: ſed ductoris induſtria ab obſidione liberantur. Theutones
relinquunt Italos in caſtris; & Italiam petentes ad Aquam ſextiam adueniunt;
vbi duobus certaminibus ita debellantur, vt omnes aut caderent, aut captiui
in ſeruitutem redigerentur. Ex altera parte Cimbri reliqui à Theutonis diſ-
iuncti Viraſſum montem aſcendunt; per Rhętios, & Noricos ad Alpes veniunt;
pluries cum Italis dimicant; occupant montium cacumina; pugnant ad flumen
Atheſim; victores Italiam adeunt; Liguriæ partem populantur; inde in Inſu-
briam depopulaturi excurrunt: propè Vercellam ab Italis ſub ducatu Caij Ma-

rij, & Quinti Luctatij penitus debellantur, & vincuntur. Traces etiam ab Italis ſuperantur. In finibus Allobrogum à Gallis Tigurinis, & Heluetijs Itali fracti profligantur. Thuſci, Ligures, & Siculi à Piratis vexati claſſem parant, & Marco Antonio duce ipſos fugant. Roma ſeditionibus plena. Siculi cum ſeruis præliantur: tandem victos ſeruos caſtigant.

Lucius Velius hoc breuiarium ſcripſit, quod ex Thuſcorum Annalibus; & ex monumentis Thuſcis, Græcis, Hebraicis, Vmbris, & Latinis, quę in Vulterranorũ Augurum Gordo, & in Anginaſth Senatus adſeruantur, deprompſit hoc anno
A no CIↃ CIↃ IↃCCLX. Romanis Conſulibus Marco Antonio, & Aulo Poſthumio; Vulterrani Senatus Metio Ampuſtio Præſide: Lucio Aulico Thuſcorum Maximo Pontifice, Aſco Petronio Augurum Præfecto, & Lucio Scauro Collegij Magiſtro.

C. *Partem Breuiarij, quam ego Proſperus ſcripſi hic repono.*

Scarith Die v. Nouembris. M DC XXXVI.

ITalicum hiſtoriarum Breuiarium ſcribit Proſperus Feſulanus ab anno Ethruſco CIↃ CIↃ IↃCCLX. vbi Lucius Velius deſijt, vſque ad hunc annum CIↃ CIↃ IↃCCXCVJ. Belli ſeruorum in Sicilia finis: tum Betici, & Luſitani ab Italico imperio deficiunt: at citò qui defecerant cladem accipiunt; Vſcona, & . . . . . . aſtu Quinti
B *Sertorij capta, reliqui fracti. Tigurini Galli, quod Italicos trucidaſſent pœnas dederunt. Romani Cirenei Regni à Ptolemæo hæredes ſunt inſtituti. Ariobarzanes à Gordio è Regno Cappadociæ expulſus ad Italos confugit, qui exercitum in Aſiam mittunt. Armenij Cappodoces adiuuant: ſed Italici vtroſque maximis cladibus afficiunt; Gordium expellunt; Ariobarzani Regnum reſtituunt; multa loca obſident, & oppugnant, Armeniorumq; Regionem vſque ad Euphratem deuaſtant . . . . poſt multas clades Nicomedem in Bithiniæ regnum, ex quo à Mitridate expulſus fuerat, reſtituunt. Parthi cum Italicis amicitiam, fœduſque ineunt. Sed in Tracia non ſolum Italicum præſidium trucidatum,*
C *ſed etiam exercitus fuſus, fugatuſque fuit . . . . ciuilibus diſcordijs Roma diuexatur, eas . . . . Lucius Liuius fouet, qui Senatui iudicia, plebi agros, Italicis populis ciuitatem Romanam dare volebat, Equitibus verò curiam: at Italicos Romana Ciuitate donare non valuit: ex hoc eius mors conſecuta eſt, & bellum ſociorum. Marſi Peligni, Veſtini, Marruccini, Picentes, Iapygij, Lucani, Samnites, Vmbri, Thuſci præter Vulterranos, Arretinos, Grauiſcos, Senenſes, Piſenſes, & Lunenſes in Romanos coniurauère. At cum reliquis etiam Thuſcis Ciuitas Romana conceſſa fuiſſet, ab incepto deſiſtunt. Verum reliqui Italici, quod non eſſent inter Ciues Romanos aſſumpti, ſe Romanorum infeſtos hoſtes profitentur. Picentes quos poſſunt Romanos in fruſta concìdunt. Aſculi cæſus*

eſt Quintus Seruilius . . , . . . atque ciues Romani, qui cum eo erant . .
. . . . . contra . . . . Roma . . .
fracta: cuncta Romanorum . . . . Campania depopulata . . .
& inter . . . . Romanorum . . . concìdunt . . . . .
. . . vſque in Latium excurſionem faciunt. Sed Caius Marius dux Roma-
norum magna licet ſuorum iactura eos repellit; deinde Romana obſident caſtra exer
citumq́. iterum fundunt. Reliqui Italici, Gallicique populi, præter quam Thuſci, con
tra Romanos arma mouent: multæ Romanorum colonię ſunt deuaſtatę, Soli Lati-
ni Romanis opem ferunt; quarè fœderatorum, ſociorumq́. extra Italiam auxilia ex-
poſtulant; quorum auxilijs adiuti Romani ex hoc periculoſo bello ſe eripiunt: nam A
Marſi . . . . datis, acceptiſq; cladibus à Caio Mario, Lucio Murena,
Cæcilio Pinna, & Lucio Portio, funduntur; Galli Tranſalpini à Caio Cęcilio. Mar-
rucini à Seruio Sulpitio, Cneus Pompeius Aſculum recuperat. Tandem Veſtini,
& Peligni pacem inuiti petunt: item Vmbri ab Aurelio . . . . Hirpini,
Iapygij, & Samnites à Lucio Sylla ad pacem petendam coacti: attamen Samnites
non acquieſcunt. Reliquos verò Italos ad idem Marcus Æmilius compellit. Traces
pluries Italicis ſuperatis in Macedoniam progrediuntur: vbi quam plurimas Ciui-
tates expugnant, agroſq; deprædantur, & deuaſtant. Cum autem ſociorum bellum
deſijſſet, maius quoddam inter Caium Marium, & Lucium Syllam; qui Italiam om-
nem in partes diuiſerant. Conſul igitur Sylla Marianorum furore coactus ad exerci- B
tum in Samnites confugit, quem Romam duxit. Marium inde cum ſuis expellit, qui
poſt multa incommoda in Africam progreditur. Interim Rex Ponti Mitridates Bi-
thinię regnum, & Cappadociæ inuadit: exercitum Italicum, quem Marcus *Aqui-*
lius ducebat ſuper . . . . . & in Phrigiam . . . . . . iterum
profligatos exercitus . . . . . . occupata Aſiæ parte . . . .
& Ho . . . . potitur . . . . . Italos omnes, qui in ea
regione erant vno die trucìdat . . . . inde Rhodum aggreſſus expu-
gnat . . . . . . Phrigiam . . . . cum Italicò exercitu
confert manus, tum reuerti, ac cedere cogitur: in Græciam exercitus mittit; Atti-
cam regionem occupat; Athenas expugnat; contra Mitridatem Lucius Sylla cum
exercitu miſſus inijt conflictus; Athenas obſidet capit. Mitridatis exercitus à Tra- C
cibus adiutus Macedoniam omnem inuadit; deinde Theſſaliam progreſſus cum Itali-
cis dimicat ab ipſis ſuperatur, qui etiam caſtra diripiunt: igitur Mitridatis exerci-
tus profligatus eſt. Pontini ad Ghethomeniam, & Thoromam duobus prælijs pe-
nitus funduntur, & Itali illorum claſſe potiuntur . . . que portum recu-
perant. Mitridates *. . . . . in Aſiam . . . . .*
omnes Ciuitates, quę ſub Italorum ditione erant vaſtat . . . . pugnatum in
Macedonia *ſæpiſſimè: Traces iterum in* Macedoniam *excurſionem; & citò ab Italicis*
debellantur. Italici inde poſt eiectos Traces in Aſiam progrediuntur, multaſq; Ci-

uita-

uitates recuperarunt : Medos *, & Dàrdanos debellant. Ab ipſis coactus* Mitrida-
*tes cedit Aſiam, Bithiniam, & Cappadociam : ſed cum eo pace, fœdereque firma-
to, Nicomedes, & Ariobarzanes in regnum iterum ſunt reſtituti. Eodem tempore*
R*omæ Cornelius Cinna, alter Conſul* Romanus *, poſt Syllę diſceßum ex Italia,*
M*ariana parte . . . . cum Collega diſſentiret . . . . exerci-
tum duce . . . .* M*arius in Italiam reuertitur . . . . Thuſci,
& Samnites Mario adhærent.* M*arius Oſtiam diruit; Romam progreditur com
mittit cum Pompeio, Ariciam, Antium, Mar-... & Lauinium deuaſtat; Romanos*
A *extor . . . . . . aduerſarios omnes eijcit; demum moritur. Sylla in Italiam
redit : poſt multos conflictus victor euadit; . . . . . Caium Marium iunio-
rem Præneſtæ obſidet, qui deſperans manus ipſe ſibi infert. Sylla Thuſcos apud Clu-
ſium, & Samnites propè Romã fundit; Marianos ex Italia propellit, eum ex tribus
prælijs, in finibus Vulterranorũ, ſcilicet Fidẽtiæ, & Fauentiæ victor euaſiſſet. Romã
progreſſus Romanorũ ccciↄↄ. occidit; Parthenopen....Partheno-.... item, & Far-
netanos: maritima Thuſcorum......deuaſtat; Populoniam diruit; Vadam capit;
inde Feſulam; agrum Vulterranum deprædatur; Vulterram inuadit quam poſt diu-
turnam obſidionem dedere coegit; deinde depopulatur : quam plurimos ciuium inte-
rimit, & eorum bona publicat; totam Thuſciam, quæ ....: ..agroſq; militibus
diſtribuit, Cærem penitus deſtruit; Sardiniæ, deinde Siciliæ potitur; exercitum in
Africam mittit, Numidiam, quæ Marianas partes ſequebatur ſub iugũ ponit; Sam-*
B *nites diſperdit, Nolamque recuperat; ipſorum nomen delet; dirimit, deſtruitq; Bo-
ianum, Teletiam, Paunam, Æſarniam; & in Campania Stabiam...... binum ..
..ranlam.......Tandem moritur. Mortuo Sylla...... Marcus Æmilius Roma-
nus Conſul Roma diſcedens venit in Thuſciam. Thuſci ab eo hortati...... à Roma-
nis deſciſcunt; & maximis comparatis copijs...... .Romanorum agros; congre-
diuntur cum........ vſque ad Vrbis muros excurſionem faciunt, eoſque ....
animat; ſed à Quinto Luctatio Conſule reijciuntur, & duobus prælijs fugantur, &
. . . . tributa ſunt . . . . . . Æmilius . . . . . . .ex Italia in Sardiniam
progreſſus, nouum dum bellum parat à Romanis interfectus eſt. Quintus Sertori-*
C *us . . . . victoriam conſequitur : traiecit Iberum . . . . ſuperat
Pyreneos. . . . . . . Calagurim . , . . . Parthonor- . . . . . trucida-
tur : deinde Las- . . . . & Luxam occupat; nauali in prælio ab . . . .
à mare, à ventis, & ab hoſtibus deuictus . . . . biam reuertitur . , . . .
deuincit; deinde . . . . , .Hiſpaniam omnem ſollicitat; multas ciuitates
inuadit; nouos Italorum exercitus ſuperat : tandem . . . . Callaguris.....
obſidione. . . . . Pompeium deuincit . . . . . .Quintus Sertorius cum
Mitridate Rege Ponti fœdus init contra Romanos, qui dum cenaret à Marco Perpen
na, aliiſq; eius miniſtris, qui in ipſum conſpirauerant. interemptus eſt. Hiſpani
iterum Italicorum imperio parent. Italici Ciliciæ populos deuincunt, & poſt multa*

*prælia Traces ſuperant : demum cum Dàrdanis committunt. Iſauros domant.
Piratas expugnant; eorumque Ciuitates aggrediuntur. Interea in Italia cruentiſſi-
mum bellum excitatum eſt à Gladiatoribus, qui Roma Capuam fugerant, & ibi . .
. . . . exulibus, & ſeruis coniuncti Apuliam, Brutiam, Lucaniam, Campaniam,
Thuſciam, Vmbriam, Latium, Liguriam vſque ad Alpes . . . . . turbauère;
pugnauerunt, ſeptem Romanorum duces . . . . . . deuicerunt; atque Italiam
omnem deuaſtarunt, & deprædati ſunt; deinde eorum iↃↃↃ ccIↃↃ ccIↃↃ ccIↃↃ. trucida-
ti fuère . . . . Nicomedes Bithiniæ Rex Romanos Regni hæ-
redes inſtituit. Mitridates fracto contra Italicos pacis fœdere eis bellum mouet,
Bithiniam inuadit . . . . . . exercitum in Calidonia Italicum quaſſat: at, tribus* A
*Italicis exercitibus ſuperuenientibus, victus, & poſt aliquot prælia obſeſſus, fractuſ-
que apud Cizicum de Bithinia eiectus fuit; atque poſt multas clades, infortunia, &
naufragia in Pontum fugere coactus eſt; quò eum Italici perſecuti . . . . . pluri-
mis certaminibus deuincunt : pleriq; ſuorum trucidati. . . . . . ipſe relicto re-
gno in Armeniam fugit. Tigranes eius Regionis Rex eum recipit, & adiuuat. Ita-
lici in Armeniam progrediuntur pluries cum Tigrane, & Mitridate committunt;
quos ſuperant, & terga vertere cogunt; plenamque victoriam conſecuti fuiſſent, ne
militum ſeditiones . . . . Piratæ multis ſibi adiunctis . . . .
præſertim verò Siciliam, Corſicam, Sardiniam, & Italiam : deprædata verò Thu-
ſciæ parte Romam vſque excurrunt; tranſitum Tirreni maris occupant. Dux Cneus* B
*Pompeius eos perſecutus vſque in Ciliciam . . . . . . vbi eos vincit, ſeque dedere co-
git. Cretenſes, qui Mitridatis partes ſecuti Italicos fugauerant, ab iiſdem coacti
terga vertunt . . . . Creta fracti ſunt, Cnoſon, Lyctum, Cytheum, Cydonia
expugnantur : tandem Cnei Pompei claſſe ſuperueniente . . . . & Inſula
Italicis obedire coacta eſt . . . . alius Italorum exercitus Traces debellat . . . .
Cretenſibus, Tracibuſq; ſuperatis. . . . . . . & alius exercitus contra Mitrida-
tem iungitur, qui duobus prælijs victus fugit in Boſphoron . . . . . Tandem Tigra-
nes poſt multas clades cedit Italicis, eiſq; Phœniciam, & Ciliciam concedit. Cneus
ſequitur . . . . Mitridatem . . . .
. . . . Caſpijs, & Medis excurſionem . . . . in Pontum re-
uertitur : & regnum illud Italico imperio dedit. Mitridates autem à filijs perſe-* C
*cutus, ipſe ſibi mortem conſciuit. Romanis autem victorijs inſoleſcentibus, atque
propter Marianum, & Syllanum bellum bonis omnibus extinctis . . . . . . boni
mores defecerant; nullę . . . . . . virum opprime- - . . . Italiam vexabant, &
præſertim Thuſciam. Lucius Sergius Catilina optimæ indolis adoleſcens, Ciuiſque
optimus à calumniatoribus penè oppreſſus fuit. Roma eſt repleta ſeditionibus, Thu-
ſcia armis, Italia omnis timore, & . . . . . Dij quid futurum ſit norunt : homines,
nè omnibus mala eueniant, timent.*

Ego Proſperus Veſulius Augurum ſcriba hanc Breuiarij *partem ſcripſi.*

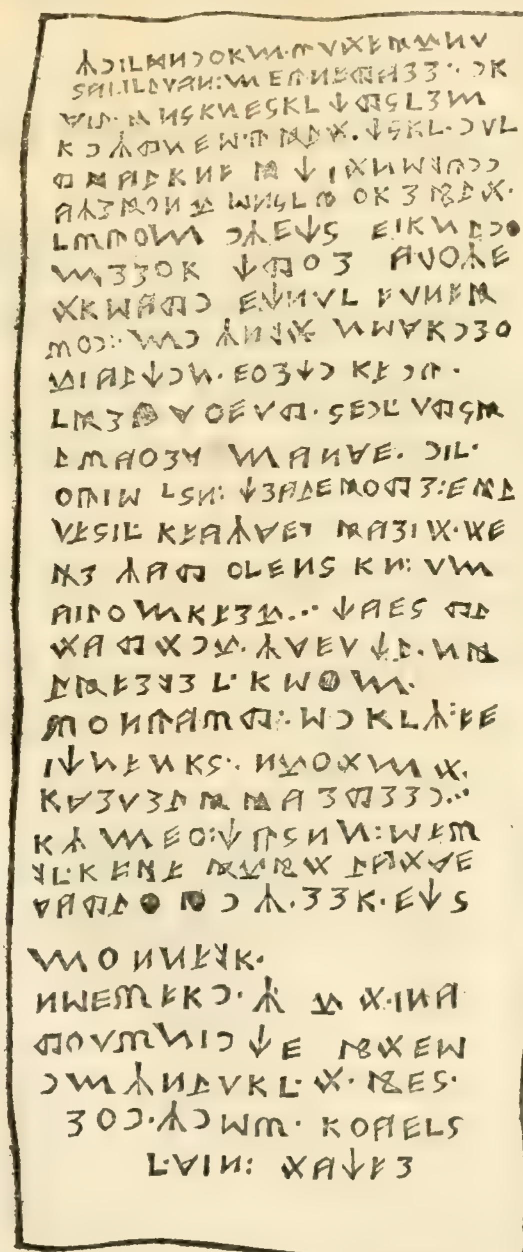
ETHRV-

ETHRVSCARVM ANTIQVITATVM FRAGMENTA

LIBER TERTIVS.

A

LIV.
Scarith Die xix Septembris.
MDCXXXV.

Hoc ſacrum Magni Patris Vandimonis monumentum commendo tibi plurimum. Ea, quia pulcherrima, Latinis Literis volui tranſcribere; ſed non licuit. Magni Vandimonis verba quomodo ſint Latina lingua donata, ibi cognoſces. Hęc ſupra Penates commendo tibi: quarè id ità, ſcio Ego Proſperus.

B

C

Sub primo Cortice ſequẽtis exemplaris.

Hic repono ſacra Vandimonis Verba, quæ tibi, vt poſſum, commendo plurimum. Ea, nè damnum ferri, aut aliud patiantur, his laminis circumdedi. Caue tibi ab omnibus, de quibus ſæpiſſimè te monui, & monebo; quia felix eris. Licet Auguria, vel Aſtra non cogant; attamen cauere ſibi prudentia ſumma eſt.
Ego Proſperus hæc tibi.

A LXXXV. Scarith repertum Die VIII. Ianuarij anno MDCXXXVI. ex multis, diuerſiſque corticibus compactum erat, vt in ſequenti exemplari.

B. Primus Cortex ex bitumine, cuius pars interior tela erat circundata, quę tela ſtatim in puluerem redacta eſt. Sub eadem tela ſuperiores Characteres in paruula Charta lintea erant à Proſpero Feſulano exarati.

B

A. Secundus Cortex ex bitumine; ſub quo erat quædam petitio ipſius Proſperi, vt infra 161.

D. Tertius Cortex ex plumbeis laminis. Inter has laminas, & quartum Corticem erant quamplurimę Chartę cum Subſignationibus, vt infra 163.

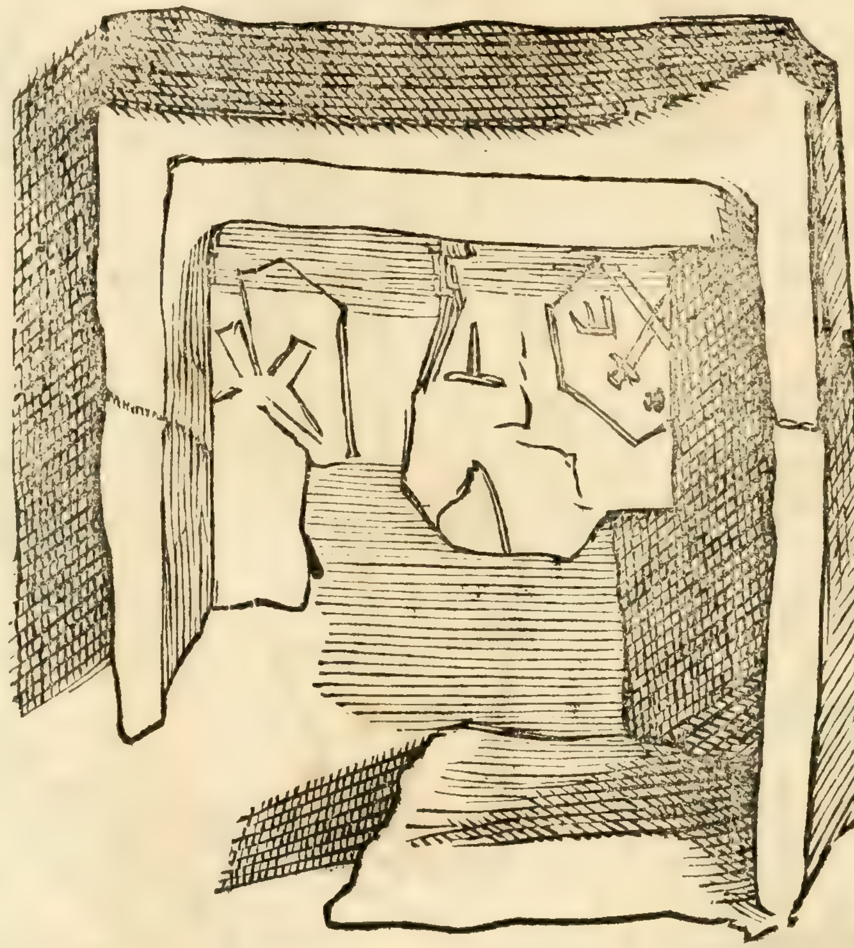
C C. Quartus Cortex ex creta, quæ ignem experta nondum fuerat.

VER-

VERBA
VANDIMO
NIS
B
D
A
C

A

B

C

Superius exemplum erat quintus Cortex ex creta, quæ erat igne durata, & erat clauſus in quarto cortice.

Sextus Cortex ex plumbo, vel potius ſtamno; Hic claudebatur in quinto Cortice. In hoc in ſuperiori parte Characteres, quos vides inciſi erant. Intus autem quinque Chartæ Linteæ, in quibus erant tranſcripta Verba Magni Vandimonis. A

B

C

Proſperus Feſulanus Collegij Augurum ſcriba, & Custos arcis Scornelli petit à Pontifice Maximo, à Præſidente Senatus, & ab Augurum Præfecto, vt ſibi concedatur, vt poſſit in dictam arcem transferrc, & apud ſe retinere Magni Vandimonis ſacra Verba, vt maiori diligentia ea custodiat.

Ego Aulus Maurus Pontifex Maximus concedo Proſpero, vt petit.

A

Ego Tibur Soroſius Præſes Senatus concedo Proſpero, vt Patris noſtri Magni Vandimonis Verba in Arcem Scornelli ſecum transferat.

B

Ego Elbius Dándolius Præfectus Augurum concedo noſtro Proſpero, quod petijt.

C

Supraſcriptę ſubſignationes in ipſis ſcripturis diuerſis Characteribus ſunt adnotatę.

CVM VEL NOSTRORVM INCVRIA ET NEGLIGENTI
A·VEL ROMANORVM POTENTIA AVT INVIDIA
ETHRVSCA LINGVA DEFICIAT NE ſANCTIS A
ſIMA HÆC MAGNI VANDIMONIſ MONV
MENTA QVÆ MAIORES NOſTRI TANTI
ÆſTIMARVNT·INIQVITATE TEMPO
RVM PERIRENT PONTIFICI MAXIMO
ſAGIſ PRÆSIDI ET VNIVERſO ſENATVI VVL
TERRANO PLACVIT·VT ITERVM LITTERIſ
LATINIS SCRIBERENTVR·QVAM DELI
BERATIONEM PRÆFECTVſ MAGIſTER
ET OMNEſ ſOCII AVGVRVM APPROBAVE
RE·QVARE VNIVERſVſ POPVLVſ VVL B
TERRANÆ CIVITATIſ IN MAGNAM PLA
TEAM CONGREGATVſ ME ANCVM CE
CINNAM AD HOC MVNVſ ELEGIT IDE
O EGO FIDELITER QVÆ ETHRVſCO
ſERMONE IN MEMBRANIſ LINVſ MAV

rus ſcripſit, Latinis literis tranſcribam. C

Ego Linus Maurus à Thuſcorum Concilio apud Populonienſes habito hoc anno cIɔ Iɔcccxcv. electus ad tranſcribenda verba Magni Vandimonis Patris noſtri; quæ Rex Atrabanus, cum Hebraica lingua corrumperetur in corticibus quercus adnotauerat, in his membranis tranſcribam, & à temporis faucibus eripiam.

Artabanus Rex præcepit mihi Aruno, vt verba, quæ Magnus Vandimon dixit filijs, nepotibuſque ſuis, quæ Dodaimus Hebraicis litteris in lateritijs notauerat, Ethruſco ſermone in his corticibus inciderem.

Hæc Verba Magni Vandimonis ego Dodaimus ſcripſi, vt Rex Cranus præceperat.

Ego Cranus Razenuus Rex hæc, quæ moriens nobis filijs ſuis dixit Noa Vandimon pater meus, in lateritijs ſcribenda curaui; vt filij noſtri eorum ſemper recordarentur. anno XX. poſt Noa.

Sicut in lateritijs ſcriptum erat, ità ego Arunus tranſcripſi.

A Ego Artabanus Rex Aruno præcepi, vt hæc, quæ Hebraicis literis in lateritijs notata erant, in Ethruſcam Linguam verſa in Corticibus incideret: quod diligenter, & fideliter ab eo factum eſſe, aſſero: quapropter Cortices ceratos Signo Regio ſubſignaui Anno regni XXXII.

B

Ego Sagus Thuiſco Armenius affirmo hæc ſupra ab Aruno ſcripta nihil ab eis, quæ Dodaimus ſcripſit, differre.
Item ego Vulturnus aſſero.

C Hæc omnia Ego Linus Maurus Augurum Magiſter in his membranis tranſcripſi.

Anno CIƆ IƆ CCCXC VIII. à Vulterra condita Concilium Thuſcorum Peruſij habitum hæc, à ſapientiſſimo Lino Mauro conſcripta, eadem, quæ in lateritijs à Rege Crano, & in Corticibus à Rege Artabano notata fuerant, eſſe iudicauit: quarè ea Signo Concilij ſubſignari, ab vniuerſis Patribus decretum eſt.

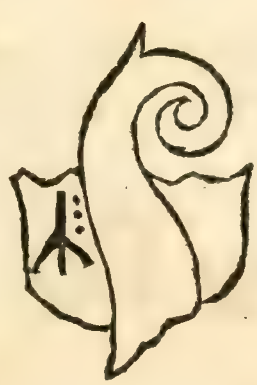
Ego Or-

Ego Ornus Pomarius Vulterranus Lucumon ſubſignaui. A
Ego Accer Croſius Peruſinus Lucumon.
Ego Fullus Luinius Arretinus Lucumon.
Ego Alcus Rolleius Feſulenſis Lucumon.
Ego Morchus Aredius Cæritum Lucumon.
Ego Lartes Caniſacius Lunenſis Lucumon.
Ego Cronus Specchius Cluſinus Lucumon.
Ego Proſperus Magneſus Populoniæ Lucumon.
Ego Arbus Aſnardus Ruſſellanus Lucumon.
Ego Aruns Lodius Lucumon Vulſinius.
Ego Gomerus Fuſius Bolſinenſis Lucumon. B
Ego Ancus Bàtulus Cortonenſis Lucumon.
Ego Hercules Ramius Ianiculenſis Lucumon.
Ego Tibur Sancholius Saturniæ Lucumon.
Ego Tarcon Cranceus Veientum Lucumon.
Ego Tarcon Eborceus Vetulonienſis Lucumon.

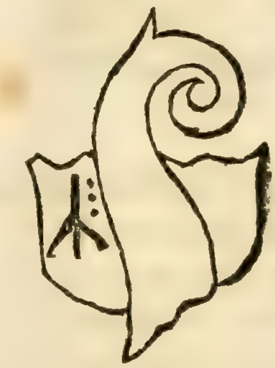
Ego Azzus Moriconius Thuſcorum Maximus Pontifex his omnibus Peruſij præſens fui anno ciↄ iↄ cccxcviij. decimo Kal. viij. Menſis; quarè ea ſubſignaui.

C

At Kalendis octaui Menſis Vulterræ in Templo Maximi Eſaris ea, vt Pontifex, iterum ſignaui, vt moris eſt.

A

Ego Azzus Moriconius Pontifex Maximus.

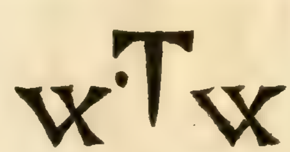
Ego Titus Volturrenus primus Sagus.
Ego Meuius Olanius.
Ego Aruns Ceſius.
Ego Tibur Croſmirius.
B Ego Antes Mericaneus.
Ego Proſperus Memamius.

Ego Cronus Dorius.
Ego Ancus Lichius.
Ego Meuius Archius Peruſinus.
Ego Titus Rolleius Feſulenſis.
Ego Ornus Cepis Peruſinus.
Ego Aſmus Geſſius Lucenſis.

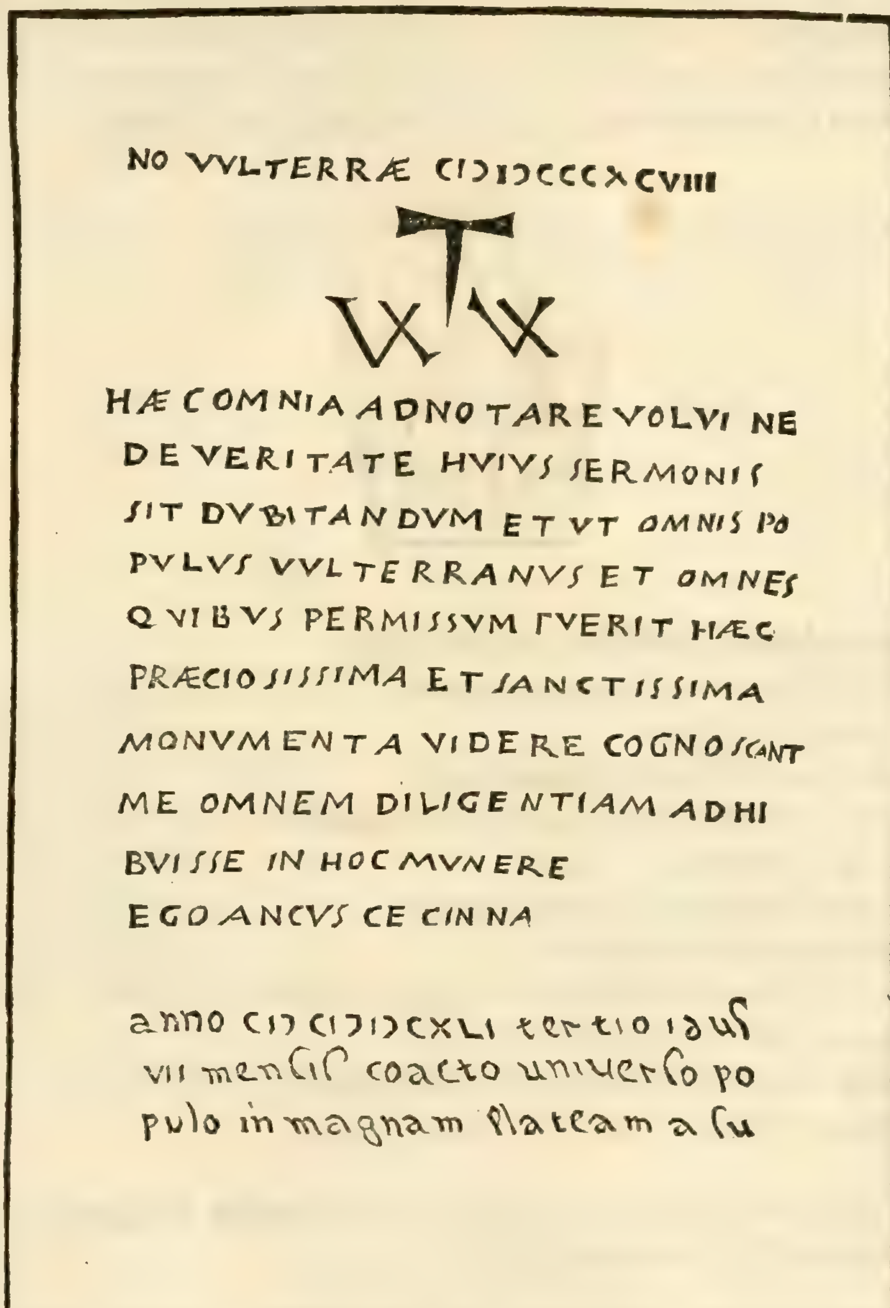
Nos Dorchethes ſacroſancti Collegij Augurum omnia ſupraſcripta à Tito Volturreno primo Sago accepimus, quæ cum exemplari Ethruſco, & Hebraico collata, conuenire affirmamus.

Ego Aulus Cecinna primus Dorchethes ſcripſi.
Ego Lucius Farſius Feſulenſis affirmo.
Ego Arbus Boroſius Mediolanenſis Vulterranus Dorchethes.
Ego Lampridius Siſenna.
Ego Tibur Athimus Albanenſis Ethruſcorum Augurum Præfectus viſa omnia confirmo.

C

Accer Tircon Patauinus Collegij Scriba ſubſcripſit, & ſignauit an-

NO VVLTERRÆ CIↃIↃCCCXCVIII

HÆC OMNIA ADNOTARE VOLVI NE A
DE VERITATE HVIVS SERMONIS
SIT DVBITANDVM ET VT OMNIS PO
PVLVS VVLTERRANVS ET OMNES
QVIBVS PERMISSVM FVERIT HÆC
PRÆCIOSISSIMA ET SANCTISSIMA
MONVMENTA VIDERE COGNOSCANT B
ME OMNEM DILIGENTIAM ADHI
BVISSE IN HOC MVNERE
EGO ANCVS CECINNA

anno CIↃ CIↃIↃCXLI tertio idus
vii menſiſ coacto univerſo po
pulo in magnam plateam a ſu C

praſcripto Anco traditæ fuerunt Maximo Pontifici Thuſcorum, & Præſidi Vulterrano chartæ v. in quibus Romanis litteris delineata erant Magni Vandimonis verba, & xj. aliæ chartæ linteæ, in quibus antiquæ affirmationes, confirmationes, & ſubſignationes erant tranſcriptæ, quas à nobis populo lectas, ipſe viua voce confirmauit.

Herculanus Maurus primus Martis Sacerdos.

Elbius Cecinna Herculis primus Sacerdos.

Ego Caius Montonus patritius Senenſis, Thuſcorum Maximus Pontifex ſupraſcripta confirmo; & committo, vt poſthàc abſque Pontificis permiſſu nullus, præter Præfectum, Magiſtrum, & Scribam Augurum ea legere, aut videre poſſit: Qui non obtemperauerit ſæuiſſima pœna punietur.

A

Ego Menodorus Dandolius primus Sagus.
Ego Lartes Atriarius ſecundus Sagus.
Ego Tatius Orbianus.
Ego Nuccius Voluſius quartus Sagus.
B Ego Oldus Dorius ex duodecim Sagis quintus.
Ego Cæſo Quintius.
Ego Azzus Moriconius Sagus ſeptimus.
Ego Proſperus Caferoneus.
Ego Antes Nicoroſius Arretinus Sagus nonus.
Ego Occus Arentius Arretinus.
Ego Titus Burius Piſenſis vndecimus Sagus.
Ego Ennius Voltius Senenſis vltimus Sagus.

Ego Arcilius Volumnius Vulterranæ Vrbis Præſes ſubſcripſi; & quod Pontifex iuſſit confirmaui.

C

Ego Aruns Velleius primus Arunenſis.
Ego Menippus Soroſius ſecundus Arunenſis.
Ego Titus Aulicus tertius Arunenſis.
Ego Lucius Alerius quartus Arunenſis.

Vniuerſus Senatus hæc approbat, & confirmat; quarè Ego Meuius Aruncus Senator Vulterranus, & primus Scriba Senatorio Signo ſignaui.

A

Nos Duodecim Gubernatores nomine omnium patritiorum hæc confirmamus.

Ancus Flaccus Perſius.
Caius Aruncus.
Turnus Memanius.
Orchus Lichius.
Tibur Moriconius.
Morchus Caferoneus.

Titus Gargalius.
Menippus Gabius
Anſur Volumnius.
Orcius Caialus.
Aruns Torpius.
Dorcus Dandolius.

B

Ego Lucius Laburnaſius Scriba ſubſignaui.

C

Ego Li-

Ego Lidoris Felſinius Magiſter Equitum ſubſigno .

A

Ego Marcus Feroſius primus Sares .
Ego Ennius Memmius ſecundus Sares.
Ego Ancus Cencius tertius Sares .
Ego Vancus Marmaceus quartus Sares .

Ego Ornus Pucius Tribunus Bolturſenæ approbo .

B

Ego Vancus Geſtus Tribunus Betuloniæ approbo .

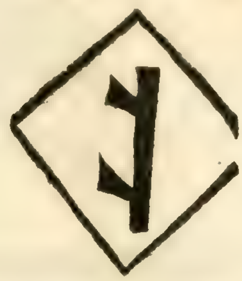

C

Ego Titus Lamus Tribunus Teſſæ .

Caius Maſſus Tribunus Hacani approbat.

Nos viginti maiorum Artium populi Vulterrani Vriſteres approbamus ſupraſcripta. A

Ego Lamus Gellus.
Ildus Ceus.
Marcus Peris.
Meſſius Parelus.
Nuccius Franacius.
Antes Fortus.
Titus Aladinus.
Oſcus Libacus.
Pailus Pigius. B
Ancus Mecus.

Cronus Alicus.
Franus Leſius.
Ennius Geſtus.
Marcus Codus.
Caius Accionus.
Lucius Niger.
Oſnus Doccus.
Vancus Vegius.
Morcus Aſſus.
Elbius Cethius.

Accer Nolus Collegij partis ſuperioris Senior approbo.
Pomponæus Feus vnus ex Bolturſenæ Tribus Collegio. C
Barcorius Dinus tertius electus approbo.
Lidoris Fidicus.

Anſur Feus Betulonienſis Collegij ſenior.
Vancus Emus.
Pailus Niger.
Occus Codus.

A

Arcilius Gaius ſenior Collegij Medianæ tribus.
Nuccius Manuceus.
Aſcus Lamus.
Marcus Vincus.

Nuccius Ceus Collegij partis vltimæ ſenior.
Arus Otrus.
B Titus Alicus.
Aulus Libacus.

Ego Menippus Cepis Peruſinus Augurum Magiſter ſupraſcripta omnia vidi, legi, & cum Ethruſcis contuli, à quibus in nullo ea diſcrepare, affirmo.

C

Ego Aruns Petronius Dorchethes affirmo, & totius Collegij nomine confirmo.

Ego Caius Seruilius Romanus.

Ego Occus Soroſius Dorchethes.

Ego Veſulius Feſulanus.

Ego Neuius Saucius Præfectus Augurum confirmo, & ideò ſubſigno.

A

Ego Aulus Ardenuus Ciuis Veronenſis ſubſcripſi anno Thuſcorum CIƆ CIƆ IƆ C XLII.

B

Deinde omnia, vt in Gordo cuſtodirem, accepi.

Hæc, quæ ſequuntur, cuſtodiebantur in ſexto cortice plumbeo, quod inſtar capſulæ cōflatum eſt; cuius exemplum habes ſupra pagina 161. Vt autem agnoſceres, Lector, quibus characteribus ſint illa conſcripta; eos, qui ſunt in prima ex quinque chartis, hic ad vnguem efformauimus. C

HÆC SVNT VERBA MAGNI VANDIMONIS QVÆ EGO ANCVS CECINNA TRANSCRIPSI.

AVDITE FILII NEPOTESQVE MEI VERBA MEA ET AVRIBVS VESTRIS PERCIPITE QVÆ PATER VESTER LOQVITVR VOBIS. BENEDICTVS DEVS ANTE CVIVS CONSPECTVM INVENI GRATIAM. QVI ME EX AQVIS EREPTVM AD REPARANDVM GENVS HVMANVM QVOD DEO IRATO PLVVIIS IMBRIBVSQVE DELETVM EST NE QVOD DEVS FECERAT PENITVS PERIRET

B reſeruauit. Vos igitur, Maximo Eſari non ingrati, ipſum timete ſolum; ei ſeruite ex mentibus veſtris, quia dignus eſt, & quia multa bona fecit nobis, & quia Deus eſt. Si Maximus Eſar fuerit ſemper vobis Deus, nihil vobis deficiet. Eius Altare non polluatur. Animam fratris ſui nullus exquirat, ſicut fecit Cainus. Sit inter vos vinculum pacis, nec vnquam rumpatur. Vos Ciuitatem hanc habetis, quam in monte hoc ædificaui: cum hæc vobis non ſatis fuerit (nam vos multiplicari oportet) in eodem monte alias ædificare poteritis: & ſi mons non fuerit ſatis, eligite loca ſalubria, in quibus alias ædificare valeatis. Et, ſi non fuerint inter vos diſſenſiones, omnia proſpera ſuccedent vobis. Qui Deum non timet; & qui à fratribus diſſentit, eijciatur

C à vobis; quia diſcordia fratris omnia corrumpit. Nolite filij mei iterum prouocare Deum in fornicatione, in iniquitate, & in nequitia: ſed reminiſcimini Deum, qui fecit vos, liberauit vos ab aquis, & omnia propter vos creauit, vobis omnia ſubiecit. Deus bonos exaltat, impios diſperdit: ipſum amate ſolum, & omnia in timore eius facite; nam hæc facientes, abundantia frumenti, vini, & olei replebimini: & filij fratrum veſtrorum ſeruient vobis: Regnum veſtrum in ſæcula manebit. Sacros ritus, & ceremonias, & omnia, quæ relinquo vobis, cuſtodite ſemper; eaque filios veſtros docete. Benedicat vobis Deus; & omni benedictione vos repleat; & citò Regem mittat qui vos à poteſtate aliena eripiat.

Deorum

LXIV. *Scarith die jx. Octobris.* MDCXXXV

Deorum, Templorumque conſtitutiones, & publicas leges repono Ego Proſperus.

LEGES QVAE AD DEORVM CVLTVM
PERTINENT
DEORVM MAXIMVS ESAR CVM SIT MOTV
VM MOTOR AETERNVS EST INVISIBI
LIS EST·HIC EX AQVIS ERIPVIT PA
TREM NOSTRVM MAGNVM VANDIMO
NEM VT IDEM VANDIMON MAIORES
NOSTROS EDOCVIT·QVAPROPTER HAEC
STATVTA SVNT CIRCA VENERATIO
NEM TANTI NVMINIS

A

Leges, quæ ad Deorum Cultum pertinent.

B

DEORVM Maximus Eſar, cum ſit motuum motor, æternus eſt, inuiſibilis eſt. Hic ex aquis eripuit Patrem noſtrum Magnum Vandimonem, vt idem Vandimon maiores noſtros edocuit; quapropter hæc ſtatuta ſunt circa venerationem tanti Numinis.

IN antiquiſſimo Maximi Eſaris Templo nulla aliorum Deorum, Dearumue ſit imago: Nullum aliud Numen in eo inuocetur: nihil prophanum in ipſum inferatur.

In hoc Templo ſtatua Eſaris nullo modo ponatur; nec ab vllo artifice fabricetur; nam, quem nullus vidit, nullus effigiare poteſt.

Pontifices ſoli Lucumon, Præfectus, & Magiſter Augurum Templum hoc ingrediantur.

C

Sit vnicum in hoc Templo Altare: id ſit aureum, & in medio Templi.

In circuitu Altaris ſemper duodecim Saph ardeant: nunquam extinguantur: ſi Pontificum incuria extinguerentur, perpetuò carcere demandetur is, cuius culpa ſacrum lumen fuerit extinctum, & Sacerdotio priuetur. Si caſu ipſorum duodecim Saph aliquod extingueretur, ſtatim omnis populus luſtrabitur; vt maximi Eſaris ira placetur.

Pontifices, Lucumon, Præfectus, aut Magiſter non audeant ingredi Templum, niſi prius aqua Roith loti fuerint. Vitulus, & agnus Eſari ſacrificetur; aliud nihil.

Quod Eſari libatur, ſale cooperiatur; vino, oleoque conſpergatur. At Pontifex, qui Sacrum fecit, ſanguine, & melle ſibi vultum abluat: inde mnais faciat, ligna ſuccendat, & thus adoleat.

Quater ſingulis annis vniuerſus populus ſolemniter Eſari immolet.

Belli, peſtis, famis, ſeditionis, aut cuiuſuis infortunij, aut calamitatis tempore nullus audeat ad Templum accedere, niſi Pontifex Maximus.

A Mortuorum portitores, & qui lugubrem veſtem induunt nunquam accedant ad Templi limina; nec hominis, aut alterius animalis cadauer illàc inferatur.

Si quis circa Templi parietes ad paſſus triginta ſex moriatur, ſi morte naturali, polluitur Templum; & ſolemni expiatione opus eſt: ſi verò violenta morte ceciderit, ante expiationem, is, cuius opera ille fuit occiſus, morte puniatur infami.

In nullo alio loco, quam Vulterræ Maximo Eſari Templum dicabitur.

Vnaquæque familia certam diem ſibi conſtituat, qua ſingulis annis Dijs ſacrificet.

B Item ſuos Penates ſemper cuſtodiat, & veneretur; nec fuſtibus cędat, vt alij inreligiosè cædunt; eorum nomen non reueletur. Si quis ſuos Penates percuſſerit, ambæ manus illi præcidantur. Si verbum aliquod in eos contumelioſus protulerit, lingua ſacrilega ei amputetur: item ſi nomen quis reuelauerit. At publicos Penates vnuſquiſque ea reuerentia colat, & obſeruet, quà decet, aliòquin graui pœna puniatur. At ſi eorum nomen quis palam facere auſus fuerit, lingua præciſa igne comburatur.

Occultum autem Vrbis noſtræ nomen ſi quis alijs reuelauerit, eidem pœnę ſit obſtrictus, quę ei ſtatuta eſt, qui publicorum Penatum nomen publicauerit.

Extra Vrbis mœnia ſepulturæ mortui demandentur.

Senatorum tantum corpora cremantor.

Veſtales ſolum, & Pontifices in Vrbe ſepeliantur.

Vnuſquiſque in ſuo agro ſepeliatur.

Si quis proprium ſepulcrum, aut agrum non habuerit, in nemoroſa ſiluà ſepeliatur, aut in agro Nigro extra Portam Dianæ.

C Singulis annis ſupra mortuorum ſepulcra ſolemnes Ochincres celebrētur.

Nullus morte damnetur, niſi Lucumon conſentiat.

Iudex quilibet ſi pecuniam, aut aliud acceperit capite ſtatim plectatur.

Qui teſtis falſus fuerit ignominiam paſſus pereat inhoneſtè.

Qui conciuem prodiderit, fuſtibus cæſus è Patria eijciatur.

Qui conſultò domos, aut agros incenderit igne comburatur.

Non dedicentur Templa, aut Altaria, niſi Senatus, Lucumon, & Pontifices aſſentiantur.

In Senatu, in Templis, & in Theatro vnuſquiſque ſuum locum occupet.

Apud Pontifices ſit intercalandi poteſtas.

Lamenon quiſque ſoluat.

Prima anni die, & quinque ſequentibus omnis populus ſe lauet, & ſolemne feſtum peragat; nam his diebus Vandimon Vulterræ iecit prima fundamenta.

Publicam pecuniam, aut ſacram ſi quis abſtulerit, ſcaragia morte damnabitur.

Si quis Brocon vſus fuerit, aut alios pecunia ſibi addixerit, vt munus aliquod, aut honorem conſequatur chanica pœna multabitur. A

Qui verò contra Patriam libertatem attentauerit, viuus comburatur, conuincti expellantur, bona publicentur, & domus deſolentur.

Hoc exemplar Legum antiquarum, quæ in curia cuſtodiuntur, repono ego Proſperus Feſulanus Collegij Vulterrani ſcriba.

XXXII. *Scarith* *Die xxij. Iunij.* MDCXXXV

Dei peregrini nè colantur.

Deûm fabulæ nè credantur.

Nè quid inauguratò fiat. B

Sacrorum ſumma poteſtas ſub Pontificibus eſto.

Annus duodecimus ſit menſis.

Nullus niſi per portam Vrbem ingrediatur, neuè egrediatur: mœnia enim ſacroſancta ſunt.

Senatores in Vrbe vſque ad pedes togam demiſſam habeant; patritij vſque ad talos.

Mulier viro legitimè coniuncta fortunarum, & ſacrorum ſocia illi eſto.

Iudicis fraus nè adhibetor.

Filia vti patri, ita defuncto viro hæres eſto.

Parentum liberos omne ius eſto relegandi, vendendi, & occidendi.

Parricidæ capite plectantur. C

Adulterij conuicta à viro, vt volet necari poſſit.

Deprehenſi in homicidio ſtatim puniantur.

Monſtruoſi partus ſine fraude cædantur.

LXXXjV. *Scarith die vij. Ianuarij.* MDC XXXVI.

Ego Proſperus Feſulanus Augur has leges repono.

Qui dies feſtos non obſeruauerit, aut ciuis, aut peregrinus è Ciuitate eijciatur.

Simulacra, vaſa, vel ſacrum aliquod, quamuis hoſtium nullus ſibi ſubripere audeat; aliòquin pœna malgar puniatur.

Qui Maximo Eſari, & ſanctis Dijs debitum honorem non tribuerit, morte turpiſſima puniatur.

A Qui nouos ritus attulerit, vel de noſtris Dijs aliquod indecens locutus fuerit, capite damnetur.

Aut Augur, aut Sacerdos teſtamentum approbet.

Cmnis, qui non ſit ſub alterius poteſtate, teſtari poſſit.

Si quis inteſtato moritur, filius, nepos, vel vxor (ſi fuerit ſub viri poteſtate) verum niſi habeat liberos, proximior agnatus hæres intelligatur.

Nullus præter quintam partem hæreditatis legare audeat.

Impuberibus, & Poſthumis filijs à patre tutor detur.

Item à viro detur tutor vxori, quæ non habeat proximos agnatos.

Mulier; quæ patris conſenſu nubet, ſub viri poteſtate ſit.

B Tutor, qui pupillum defraudauerit, tripli pœna teneatur.

Patritijs cum plebeis connubium prohibetur.

Eſarnùm conſenſu diuortium permittitur.

Si quis virginem vitiauerit, pecuniam, quam viri capitales iudicauerint, mulieris patri ſoluat, & virgo vxor illius ſit, nec eam dimittere poſſit.

Nullus eodem tempore duas vxores habere poſſit; aliòquin vt adulterus puniatur.

Ciuis inuitus altero ciui nequaquam ſeruiat.

Verum ſi ſpontè ſe vendiderit, vſque ad LX. annum ſeruus erit, & filij eius vſque ad XLVIIJ.

Quando bellum es initurus, prius indicetur; ſi hoſtes fœdus, & pacem noluerint, & quod iuſtum, & æquum eſt negauerint, Ciuitatum eorum potiri potes, & captiui ſerui tui ſint, & filij eorum ſemper.

C Si quis ciuem hoſtibus tradiderit, vel hoſtes in patriam concitauerit, capite plectatur.

Si miles duci non obtemperauerit, ignominioſè pereat.

Si quis fugam vano timore arripuerit, capite plectatur.

Fur fuſtibus cædatur.

Furti quadrupli pœna ſit.

Si quis agrum, domum, aut pecuniam occupauerit, vel dolo obtinuerit,

dupli-

duplicem fructum Domino reddere cogatur.

Si quis in ius vocatus non venerit, reus eſto.

Emptori non prius res empta acquiritur, quam venditori precium ſoluat.

Vicinis de finibus diſſentientibus, à Prætoribus arbitri eligantur.

Idem ius Ciuibus extra portas habitantibus, quam intra mœnia incolentibus eſto.

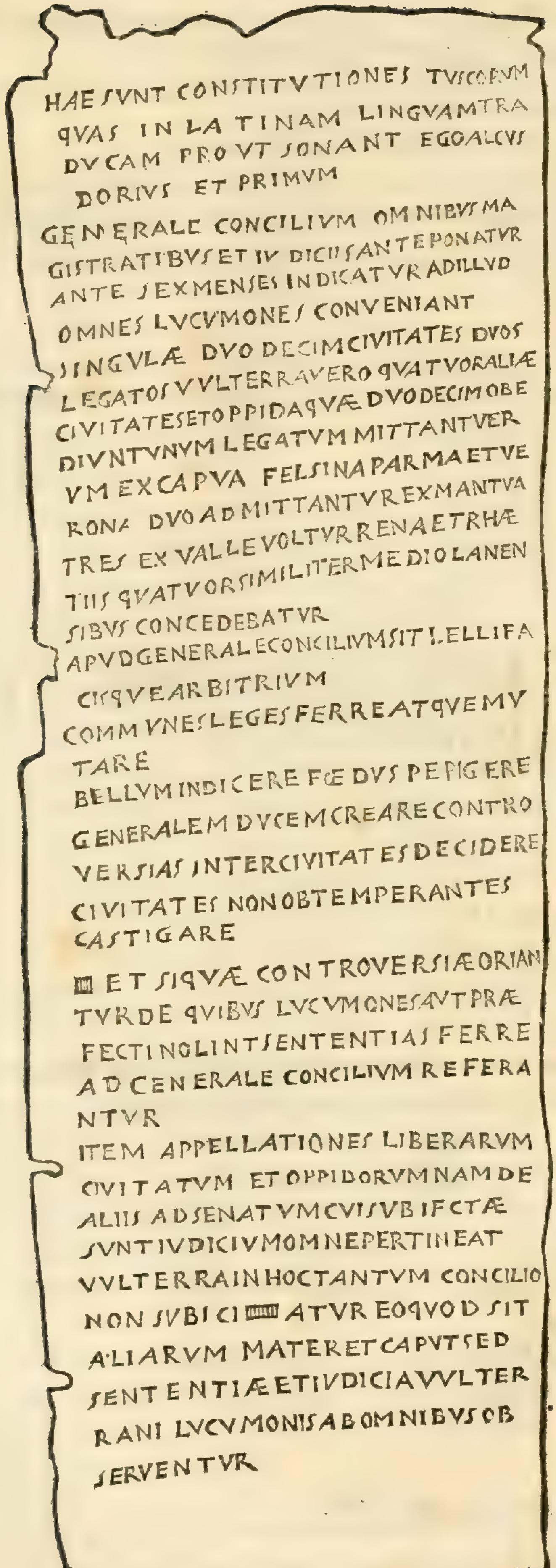
A

XVI. Scarith Die ſexta Iunij. M.DC.XXXV.

B

Has Conſtitutiones Vulterranas in maiori charta ſcriptas reponam; ſed eas ſeparatim repoſitas, nullus miretur; nam quarè id fecerim, ſcio Ego Proſperus.

C

HAE ſVNT CONſTITVTIONEſ TVſCORVM
QVAſ IN LATINAM LINGVAM TRA
DVCAM PROVT ſONANT EGO ALCVſ
DORIVſ ET PRIMVM
GENERALE CONCILIVM OMNIBVſ MA
GIſTRATIBVſ ET IVDICIIſ ANTEPONATVR
ANTE ſEX MENſES INDICATVR AD ILLVD
OMNEſ LVCVMONEſ CONVENIANT
ſINGVLÆ DVODECIM CIVITATEſ DVOS
LEGATOſ VVLTERRA VERO QVATVOR ALIÆ
CIVITATES ET OPPIDA QVÆ DVODECIM OBE
DIVNT VNVM LEGATVM MITTANT VER
VM EX CAPVA FELſINA PARMA ET VE
RONA DVO ADMITTANTVR EX MANTVA
TRES EX VALLE VOLTVRRENA ETRHÆ
TIIſ QVATVOR ſIMILITER MEDIOLANEN
ſIBVſ CONCEDEBATVR
APVD GENERALE CONCILIVM ſIT LELLIFA
CIſQVE ARBITRIVM
COMMVNEſ LEGEſ FERRE ATQVE MV
TARE
BELLVM INDICERE FŒDVſ PEPIGERE
GENERALEM DVCEM CREARE CONTRO
VERſIAſ INTER CIVITATEſ DECIDERE
CIVITATEſ NON OBTEMPERANTEſ
CAſTIGARE
ET ſI QVÆ CONTROVERſIÆ ORIAN
TVR DE QVIBVſ LVCVMONEſ AVT PRÆ
FECTI NOLINT ſENTENTIAſ FERRE
AD GENERALE CONCILIVM REFERA
NTVR
ITEM APPELLATIONEſ LIBERARVM
CIVITATVM ET OPPIDORVM NAM DE
ALIIſ AD ſENATVM CVI ſVBIECTÆ
ſVNT IVDICIVM OMNE PERTINEAT
VVLTERRA IN HOC TANTVM CONCILIO
NON ſVBICI ATVR EO QVOD ſIT
ALIARVM MATER ET CAPVT ſED
ſENTENTIÆ ET IVDICIA VVLTER
RANI LVCVMONIſ AB OMNIBVſ OB
ſERVENTVR

Hę ſunt Conſtitutiones Thuſcorum, quas in Latinam linguam traducam pro vt ſonant ego Alcus Dorius: & primum.

Generale Concilium omnibus Magiſtratibus, & iudicijs anteponatur: ante ſex menſes indicatur; & illùc omnes Lucumones conueniant.

Singulę duodecim Ciuitates duos legatos; Vulterra verò quatuor; alię Ciuitates, & oppida, quę duodecim obediunt, vnum legatum mittant: verum ex Capua, Felſina, Parma, & Verona duo admittantur; ex Mantua tres; ex Valle Volturrena, & ex Rhętijs quatuor: ſimiliter Mediolanenſibus concedebatur. A

Apud Generale Concilium ſit belli, paciſque arbitrium. Communes leges ferre, atque mutare; bellum indicere; fœdus pepigere; generalem ducem creare; controuerſias inter Ciuitates decidere; Ciuitates non obtemperantes caſtigare. Et, ſiquæ controuerſiæ oriantur, de quibus Lucumones, aut Præfecti nolint ſententias ferre, ad Generale Concilium referantur. Item appellationes liberarum Ciuitatum, & oppidorum: de alijs ad Senatum, cui ſubiectæ ſunt iudicium omne pertineat.

Vulterra in hoc tantum Concilio non ſubijciatur, eo quod ſit aliarum mater, & caput: ſed ſententiæ, & iudicia Vulterrani Lucumonis ab omnibus obſeruentur. Citra Apenninum Concilium paruum Coloniarum habeatur, quod in omnibus parère teneatur Generali Concilio. Ad hoc de controuerſijs, & diſſenſionibus, alijſque rebus Tranſapenninarum Ciuitatum, & Coloniarum referatur; & quidquid ad commune illarum Coloniarum pertinet, in eo diſcutiatur. Si huius Concilij ſententia alteri parti iniqua videbitur, ad Concilium Generale prouocare liceat. B

XVIII.

Scarith Die vj. Iunij. MDCXXXV

Has Conſtitutiones Vulterranas, quas ego Proſperus repono, traduxit Alcus Dorius, & apud Scribã Collegij noſtri ſemper fuère; ideò ego ſic repono, nè Romani eis potiãtur.

Hæ ſunt Conſtitutiones, & Leges Vulterranorum ab Alco Dorio traductæ, & conſcriptæ. C

Vulterranus Lucumon ſic eligatur. Nominentur plures optimi viri, qui annum ſexageſimum attingant: ſint Senatores, quorum antenati per trecentos annos patritij fuerint. Vnuſquiſque Senator virum vnum in Lucumonem nominare poſſit: qui duarum partium conſenſu maiorem ſuffragiorũ numerum habebit. Si ex tribus duo non conſentiant, Lucumon nemo eſſe poteſt.

Quatuor, qui poſt Lucumonem maiorem nominationem habebunt, Arunenſes vocentur, hoc eſt Sapientiores, quorum conſilio Lucumon in difficilibus rebus vtatur.

Lucumon eſſe non poſſit, qui non eſt Senator, qui antenatos per trecentos annos patritios fuiſſe non probauerit, qui agrum triginta nammis maiorem non habuerit.

Eædem conditiones in Arunenſibus deſiderantur.

Si Augures non approbant, electio nulla ſit.

Lucumon in omnibus Magiſtratibus conuenire poſſit, & primum locum habeat: verum in Augurum Collegio Præfecto, & Magiſtro inferior ſit.

Ad Lucumonem omnium criminum iudicium pertineat. In Ciuilibus
A appellatio ad ipſum deferatur: verum non de arbitrio, ſed ſecundum communes leges Thuſcorum, & Vulterranas iudicet. Verum de crimine apud ſe viros ſex exteros detineat, qui ſex viri capitales nuncupentur, atque illos de reo, & de pœna conſulat. In ciuilibus quatuor prudentium virorum à ſe eligendorum voluntatem obſeruabit. Senatum, populumque per præcones cogat ad de Republica conſulendum. Legatos audiat; ſed, ſi de arduis rebus agatur, ſine Senatus conſenſu reſpondere nequeat; ſin minus, ſimul cum Arunenſibus deliberet. Militiæ ſummum imperium habeat; verum Senatus militiæ duces in bello eligat, qui Magiſtro Equitum obediant.

Littores duodecim habebit, decem Conſultores, viginti ſex adoleſcentes nobiles, ſexdecim viros patritios, octo equites interius, viginti patritios exte-
B tius, & decem Equites; duos Sacerdotes, duos Præfectos, ſex aruſpices, quindecim Hiſtriones, triginta gladiatores, duodecim tubicines, & quinquaginta ex turba; quos omnes Reſpublica alere teneatur.

Si vxorem habuerit, debitus honor ei tribuatur.

Lucumon ad Ædem Martis cum Senatoribus, & Magiſtratibus omnibus prima die menſis primi ad iurandum conueniat, & Vitulum ſacrificet.

Si quid erroris commiſerit, poſt finem officij ad hoc à Senatu electi punient; ſimiliter & alios Præfectos, Gubernatores, Prætores, & Lucumones.

Parmæ Lucumon Parmenſis ſit, & à Parmenſi Senatu eligatur; & obedientiam Vulterrano Senatui, & Lucumoni iuret.

Larienſium, & eorum, qui Vallem Volturrenam incolunt, Patritius ſit Vul-
C terranus; verum ab eorum concilio (quod minimum vocatur) eligatur, & à Vulterrano Lucumone confirmetur.

Eligatur à Veronenſibus Veronenſis Prætor, qui aut ipſe, aut alius pro ipſo obedientiam Vulterrano Senatui iuret.

Mantuanis vnus Præfectus à Vulterrano Senatu eligendus eſt; alter ab Arretinis; tertius à Feſulanis eligatur; verum vnuſquiſque & à Vulterranis, & ab Arretinis, & à Feſulanis confirmetur: & nè diſſenſiones oriantur, quilibet eorum per quatuor menſes primum locum habeat: alij duo adiuuent, & conſulant.

Capuæ Præfectus ſit Senator Vulterranus, atq; Aruſpex, & à Senatu eligatur.

Similiter Adrienſis; verum, an Aruſpex ſit, nihil intereſt.

Piſenſis Gubernator ſimiliter à Vulterrano Senatu eligatur, ſed trigeſimum quintum annum excedat, & ex familia, quæ per ducentos annos patritia fuerit. Hic Piſenſi Senatui eorum legum obſeruantiam iurabit.

Senenſis Tribunus, quando ab Arretinis eligitur, Vulterranus ſit; quando à Vulterranis, Arretinus.

Thuſcinati Præfectus Vulterranenſis Senator ſit: à Lucumone eligatur, & à Senatu confirmetur. A

Coloniæ Ethruriæ ad Fanum Voltumnæ Præfectus ſit patritius; à Lucumone eligatur, & à duodecim viris, qui Vulterranæ Ciuitatis Gubernatores dicuntur confirmetur.

Item Præfectus Vultraij, Caſtri Salinarum, Pomarancij, Horchiæ, Drolij, Cellulæ. Farnetæ, Vernucæ, Caſtri Nigiræ, Cocciani, & Aiæ.

Alijs Colonijs à Lucumone idoneus Pręfectus detur.

Cuſtodes arcium à Senatu confirmandi ſunt. Hi militibus arcem tuentibus præſideant; & turrium, tormentorum, armorumque omnium, quę in arce ad munitionem cuſtodiuntur, curam habebunt; tamen Magiſtro Equitum ſubiecti ſint. B

In hoc tertio volumine quod Alcus traduxit repono Ego Proſperus. XVIII.

Scarith die vj. Iunij. MDCXXXV

Prætores Vrbis omnibus ius reddant: eiſque ſex lictores conceduntur: ſint maiores triginta annis, & patritij: ex bono, & æquo iudicent.

Eſarni pauperes, viduas, pupillos defendant.

Collegium duodecim Gubernatorũ à Senatu eligendũ eſt. Hi gubernare, & cuſtodire debent. Vt crimina puniantur, & virtutes munerentur, curent. Vigiles eligant ex plebeis quatuor centum; ex popularibus quadraginta; ex patritijs quatuor duces, qui omnes diù, noctùque in Ciuiuitate inuigilent.

Lalartes ſingulis decennijs à Senatu, & vniuerſo populo in magna platea ad Ædem Martis congregato eligantur: qui omnes ſexageſimum annum habeāt: duo antea Lucumonum munus obiuerint; duo ſint Senatores; duo Sacerdotes; duo Aruſpices; duo populares. Ad hos ordinatio, & reformatio Vrbis, Ciuitatum, Coloniarum, & Caſtrorum pertineat: verum duo ex eadem familia eſſe non poſſint. Lucumon cum his etiam (ſi velit) conueniat. C

Garges quatuor ſint, & ex patritijs, de quibus vnus trigeſimum quintum annum excedat: apud hos de Reipublicę redditibus, & vectigalibus cura ſit; ſimiliter vt debitores ſoluant, & à magiſtratibus ſubiectis repetant. Salis autem pecunia nihil pertinet ad eos.

Langij à Gargitibus pecuniam recipiant, & ſoluant in omnibus Reipublicę neceſſitatibus, & vſibus. Magiſtratibus omnibus, alijſque, quorum opera Reſpublica vtitur, laborum ſuorum præmia retribuant: & poſtea Arunenſibus de adminiſtratione rationem reddant.

Spugi, vt cibaria omnia æquo, & rationabili pretio venundentur, curent.

Barcouictus à Lucumone eligatur, à Senatu confirmetur; curet, nè Ciuitas frumenti, vini, olei, & aliorum egeat.

Salinatores ſex ſint patritij, ſex populares; qui omnibus Ciuitatibus, Colo-
A nijs, caſtriſque Thuſcorum ſal diſtribuant: item, & alijs, qui emere volunt, & ſingulis menſibus Langijs pecuniam reddant. Horum auctoritas penes ſalinas, & ſal ſumma ſit: Præfectum ſalis in Caſtro Salinarum, Prætorem ſalis, & ſalinarum in Ciuitate eligant, quos Lucumon confirmet.

Senatores omnes ſint ex nobilibus, quorum parentes Senatores, aut ſaltem de ordine equeſtre per centum annos fuerint, ex legitimo matrimonio nati; & vigeſimum quintum ætatis ſuæ annum attingant: verum non prius inter Senatores aliquis adſcribatur, quam ex quatuor tres patrum partes conſentiant.

Senatus legitimo ordine, & numero congregatus poſſit leges ferre, legatos mittere, & denique ſummam auctoritatem habeat in Vulterranos, & populos ſubiectos, verum ex tribus duo conueniant. Bellum facere, & fœdus inire
B abſque Concilij Generalis conſenſu non poteſt.

In arduiſſimis rebus vniuerſus populus conueniat; hoc eſt ciues omnes, qui vigeſimum tertium annum compleuerint; & ſint animi compotes, ex legitimo coitu nati, vel ſaltem legitimati.

Scribę ſint duo, vnus Senator, qui ſcripturas omnes cuſtodire teneatur; alter patritius, à quo Senatus deliberationes adnotentur.

Equeſtris ordo ab omnibus officijs, & oneribus exemptus ſit.

Eques omnis equum, & ſaltem tres milites alere teneatur.

Collegium Equitum ex centum quinquaginta equitibus ſit: huius auctoritas, & imperium circa arma, & militiam verſatur.

Magiſtrum Equitum eligat, quem Lucumon debet confirmare; hic militibus omnibus imperet; nè quid noui, aut tumultum aliquod oriatur curet; na-
C uium Præfectos inſtituat, quos Collegium Equitum confirmare tenetur, poſtea Lucumon: Prætores, & tribunos militum, & Centuriones creare debet; verum belli ducis, & magni Nauium Ductoris electio ad Senatum pertinet. Magiſter autem Vulterræ ſemper maneat, & quando opus erit tàm belli duci, quàm Nauium ductori milites adſignet.

Si quid milites errauerint à Magiſtro puniantur.

Vt populus, & plebes ſuos Magiſtratus habeat, equum eſſe videtur; & ſicut populus in quatuor Tribus diuiſus eſt, ita quatuor Collegia octuaginta bo-

norum hominum habeat: à quolibet Collegio Tribunus eligatur, qui ſuæ Tribus artibus præerit, aliquod artificibus, & plebeis omnibus ordinare, & præcipere poſſit; vſque ad carcerem, & ad priuationem tertiæ partis bonorum eius imperium extenditur. Quatuor Tribuni ſimul congregati virum vnum cuique arti præficiant, qui Vriſtor appellabitur: aliquando Vriſteres cum Tribunis cõueniant ad conſulendum quidquid ad commune artium pertinet. Verum, cum deliberandum eſt aliquid, quod ad populum, & ad plebem ſpectaret, quatuor ex ſingulis Collegijs, & ab vnoquoque Collegio eligendi ſimul congregentur. A

Alcus Dorius ſcripſit.

Hæc tibi commendo Ego Proſperus Feſulanus
Anno poſt Catilinam.

XIX. *Scarith Die vj. Iunij.* MDCXXXV

Secuntur Leges ſacræ Vulterranorum.

Sacrorum Maximus Pontifex primus ſit omnium Thuſcorum Pontificum: huius ſumma auctoritas ſit in ſacrificijs, in ſacris ritibus, in rebus religioſis, & ſanctis. Hic quoad vixerit munus obiuerit. Ab vniuerſo populo eligatur, & à Generali Concilio confirmetur: ſit maior quinquaginta quinque annis; ſit aruſpex, & è Senatoria familia; an Vulterranus ſit, nihil intereſt: verum Thuſcus eſſe debet. Hic omnes alios Pontifices confirmet; & ſi errauerint puniat. In Generali Concilio in medio Lucumonum locum habeat: votum autem reddere non debet: In Vulterrano Senatu cum Lucumone pari gradu ſiſtat; in Templis omnibus præcedat; in Augurum Collegio ſecundus ſit à Pręfecto. B

Si Vxorem habuerit inter Ancironas, & Veſtales primum locum habeat: verum virum non videat, & tanquam extraneum habebit (tertio menſe excepto) quo tempore ſimul cum viro inhabitare poteſt. C

Duodecim Sagi Pontifices ſemper Maximo Pontifici adſiſtant, & conſilio iuuent: Sacerdotes creent; triginta annis ſint maiores; non Maximo Pontifici coniuncti; ſint patritij; duo ex eadem Familia eſſe non poſſunt; & è Collegio Augurum eſſe debent. His ſacra omnia publica, & priuata ſubiecta ſint.

Sacerdotes Martis vigeſimum quintum annum excedant: tres primi ſemper ſint è Maurorum familia; alij Ciues Vulterrani: quotidie Marti ſacrificent, & Schemos cantent: ſi quid irreligioſè factum audierint, aut viderint, ad Pontifices deferant. Per eos bellum indicatur, & fœdus pepigatur.

Ad Sacerdetes Herculis pertinet curare, nè inter Ciues diſſenſiones orian-

tur;

tur; & ſi ortæ fuerint accomodare tenentur. Primi duo ſemper è Cecinnarum familia orti ſint; qui Lucumonem diademate ornare debent.

Curent, vt dies feſti, religio, & ritus ſacri ab omnibus obſeruentur.

Iani Sacerdotes ſexageſimum annum excedant: quatuor tantum ſint; quorum onus eſt Iano primitias omnium frugum, & arborum, & beſtiarum offerre.

In Templo Iani milites, & Senatores, & Pontifices ingredi poſſunt.

Iunonis Sacerdotes triginta annis minores ſint, qui exceſſerint Sacerdotio

A abdicentur; & alius in eius locum ſubrogetur. Ad hos ludúm, dierum feſtorum, & ſacrificij intimatio pertinet.

Veſtales virgines omnes ſint patritiæ, quorum parentes per trecentos annos Senatores fuerint, à duodecim Pontificibus eligantur, & maior earum alijs imperet. Non recipiantur maiores decem annis, nec ſeptem minores. Earum cura ſit ignem perpetuum conſeruare: ſi fortè ſanctus ignis extingueretur, à Pontifice Maximo cædi iubeatur.

Similiter Veſtales Arretinæ Ciuitatis, Peruſinæ, & Feſulanæ à duodecim Pontificibus eligantur; & Veſtalibus Vulterranis in omnibus ſubiectæ ſint.

Inopes, & aliqua parte corporis, debiles, illegitimo coitu natæ Veſtales fieri non poſſunt.

B Veſtalis impudica viua ſepeliatur.

Ancironæ mulieres Deæ Aretiæ ſacræ ſemper cum choreis Deæ adſiſtant.

Veſtis, Dianæ, & alij Sacerdotes à Pontificibus ad placitum eligantur.

Quot annis à qualibet Ciuitate Sacerdos vnus mittatur ad Fanum Voltumnę à Vultetranis vero duo, qui omnes Deæ adminiſtrabunt.

Omnes Pontifices, & Sacerdotes Thuſcorum ad ſepeliendas Maximi Pontificis cineres conueniant Vulterræ: ibique maneant donec alius Pontifex Maximus eligatur; eique obedientiam tribuant, & iurent.

Vulterranorum Sacerdotes omnes Kalendis primi menſis ad coronandum, & honorandum Lucumonem conuenire tenentur,

C *Collegium deficiet, hæc ideò repono ego Proſperus.*

XX. *Scarith Die vj. Iunij.* MDCXXXV

Secuntur Augurum, & Aruſpicum Ordinationes ab Alco Dorio latinis litteris traductæ.

Augurum, vel Aruſpicum Collegium omnibus publicum ſit, & tanquam ſacroſanctum habeatur. Augurum numerus non terminabitur: omnis, qui Præfecto, Magiſtro, & maiori parti Augurum dignus videbitur, inter Augu-

res

res adſcribi poteſt. Ab ijs omnes actus publici, & priuati augurijs confirmentur: omnes, quamuis inimiciſſimos, benignè recipiant, & eos, qui diſcere cupiunt, docere teneantur. Si quis eorum arcana reuelauerit; aut aliquid contra Collegium, & publicam libertatem moliuerit, capite puniatur.

Ex his Præfectus eligatur, qui omnibus dignitate, & prudentia præcedat.

Magiſter primus poſt Præfectum erit: verum doctrina omnibus antecedat. Hic alios Magiſtros eligat; & obſcura interpretetur. Vt omnes Augures A aliquod vaticinium, aut monumentum in Collegio relinquant, curet.

Scriba pretioſiſſima monumenta, & vaticinia, & omnes Augurum ſcripturas cuſtodiat; & nulli reuelet.

Subſcriba facta Augurum notet: Scrib- * * * * *

Leges, & conſtitutiones, quas traduxit Alcus repoſui in ſeptem Scarith bene obſignatas†: In hoc, & ſequentibus ipſarum approbationes cum ſubſignationibus reponam Ego Proſperus. LVI. *Scarith Die xx. Septemb.* MDCXXXV

uitatum, & Coloniarum non traduxi ego Alcus Dorius, quod ad Vulterram non pertinerent: ſed, his omiſſis, notas appoſui ſubſignationum, quibus ipſę leges ſubſignatæ erant. B

Aruns Verus Lucumon Vulterranus.
Meuius Cecinna Vulterranus Senator, & legatus.
Antius Dorius Senator, legatus.
Gomerus Aulicus legatus.

C

Clbius Barcolius Lucumon Peruſinus.
Fullus Croſius Peruſinus Senator, & legatus.

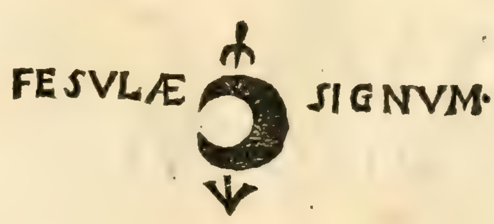
Ennius Torbonus legatus Peruſinus.

A

Iaſius Paccius Lucumon Arretinus.
Alcus Arentius Senator, & legatus Arretinus.
Cometus Nicoroſius Senator, & legatus.

B

Morchus Samithius Feſulenſis Lucumon.
Vancus Abaldius Senator, & legatus Feſulenſis.
Oſcus Turſianus Senator, & legatus Feſulenſium.

C

Aulus Aredius Cæritum Lucumon.
Aſcus Tigonigrus Cæritis Senator, & legatus.

Tarcon Tiriſthius Legatus.

Peliatus Abderius Lucumon Lunenſis. A
Cronius Accidius Legatus, & Senator.
Accer Triſmius.

Lartes Tolumnius Cluſinus Lucumon.
Acchius Specchius Senator. B
Antius Pageſicus Legatus Cluſinorum, & Senator.

Cliteſtes Poniſſus Lucumon Populonienſum.
Armiſes Magneſius Legatus Populonienſium. C
Eſar Bacagius Legatus.

Gogirus Tormeſius Ruſſellanæ Ciuitatis Lucumon.
Arbus Aſnardus Ruſſellanus Legatus.
Gerenus Vencius Senator Ruſſellanus.

A

Vrnus Lodius Volſinij Lucumon.
Aruns Alturius Senator.
Aredus Deſchius Volſinius.

B

Pomponæus Cronicuſius Lucumon Bolſinenſium.
Lamerus Gallicius Legatus, & Senator Bolſinenſis.
Maſeus Fuſius Senator, & Legatus Bolſinenſis.

C

Ancus Tiſpolius Cortonenſis Lucumon.
Bechotus Scortius Legatus.

Oldus Batulus Legatus.

SIGNVM CORTONÆ

A

Iaſius Valeſius Lucumon Ianiculi.
Iunius Minutius Legatus.
Ornus Ramius.

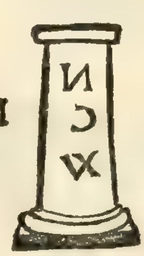
SIGNVM IANICVLI

Hercules Miſeus Saturniæ Lucumon. B
Molnathius Sancolius.
Tiber Eruntius.

SIGNVM SATVRNIÆ

Eſar Elicius Veientum Lucumon.
Tarcon Tolumnius Veiæ Ciuitatis Legatus.
Veius Maſoius.

C

SIGNVM VEIÆ

Artabanus Eborceus Vetuloniæ Lucumon.
Dàrdanus Ericuſius legatus.
Lartes Copoſius legatus Vetulonienſium.

SIGNVM VETVLONIÆ

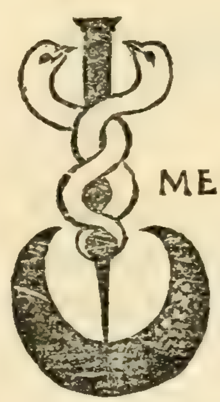
A

Meuius Roldeſcus Mediolanenſis, Senatorum primus.
Ianus Viſchius primus Diricon, Senator, & legatus Mediolanenſium.
Arbus Scarenius, Saricontum vnus, Mediolanenſis.
Larecer Pthichius Crachet, Senator, & legatus Medio- * * * * *

LVI. *Scarith Die xx. Iunij.* MDCXXXV

In hoc nono Scarith ſecuntur ſubſignationes aliæ. Proſperus Feſulanus.
lanenſis.

B

SIGNVM MEDIOLANI

C

Pitus Sabancus Senator, & primus legatus Rauennatis.
Aconius Corgeus Senator, Legatus.
Porcus Linſeus Senator, & Legatus Rauennæ.

SIGNVM RAVENNÆ

Scopus Erculſus Prætor Sutrinæ Ciuitatis.
Pſilicus Siborius Sutrinorum Legatus.
Aſtacus Oſchemius Sutrinus Legatus.

SIGNVM SVTRII

A

Gogirus Vancichius Nepetæ Ciuitatis Prætor.
Anſur Redacius Legatus.
Oſcus Foroſchius Legatus.

SIGNVM NEPETÆ

Lucius Toſcheſius Tarquinienſis Prætor.
Crancus Caponcius Tarquinienſis Legatus.
Mutius Quercheus Tarquinienſis Legatus.

B

SIGNVM TARQVINII

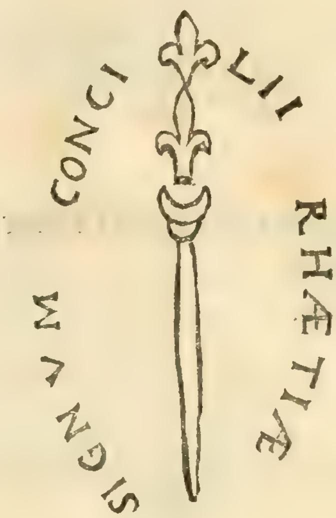
Proſperus Saliredius Faliſcę Prętor.
Morgetes Alaſius Legatus.
Cranus Olacolus Legatus.

C

SIGNVM FALISCÆ

Antius Praſius Patritius Rigaſienſis, Concilij Rhætię Legatus.
Lucceus Aranſius Patritius Phænienſis, totius Rhętiæ Legatus.
Cetheus Banerius Briganienſis Ciuis Rhætiæ Legatus.
Alcus Vecaneius Patritius Bragorienſis Rhętiorum Legatus.

A

B

Aulus Atriarius Senator Vulterranus Larienſium, & Vallis Volturrenæ Lucumon.

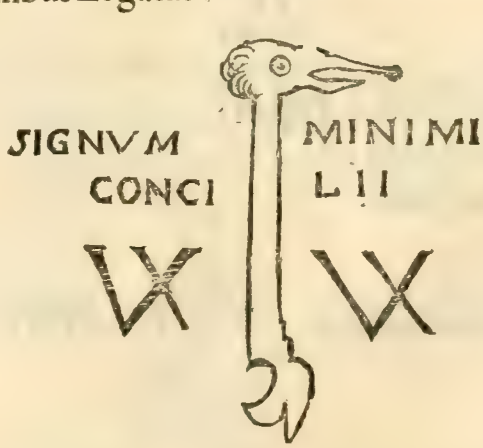
Morchus Choris Patritius Ciuitatis Noniæ Vulterranorum Coloniæ, & minimi Concilij pro Valle Volturrena Legatus.

Tagot Moriguth Patritius Ciuitatis Vanociæ Coloniæ Vulterranorum, & minimi Concilij pro Valle Volturrena Legatus.

Lames Alcis Patritius Cenonenſis Ciuitatis Vulterranenſium Coloniæ, & minimi Concilij pro Larienſibus Legatus.

Sarth Sumrhus Ceſcellæ Ciuitatis Patritius, Vulterranus Ciuis, minimi Concilij pro Larienſibus Legatus.

C

Anſur Alnotius Arretinus Neptruſiæ, Coloniæ Arretinorum, Feſulenſium,

& Cæri-

& Ceritum Præfectus.
Proſperus Groſet Senator * * *

LIX·

Sequitur decima pars legum, quæ habet alias ſubſignationes. Proſperus Feſulanus *Scarith Die xviij Septemb.* MDCXXXV

Neptruſienſis Legatus.

A

Oſcus Cracienius Patritius Lunenſis, Salienæ Peruſinorum, & Lunenſium Præfectus pro me, & pro Lucæo Canuſio Salienſium Legato, qui in itinere incidit in infirmitatem, ſubſignaui.

B

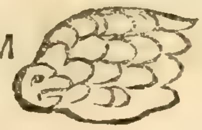

Ianus Droſius Senator Parmenſis Ciuitatis, Vulterranorum Coloniæ, Ciuis Vulterranus, & Parmæ Lucumon.
Stilonth Coreus Parmenſis Senator, & Legatus.
Tatius Archiſeus Parmæ Legatus, & Senator.

C

Forchus Lanſur Senator Eridanenſis, & pro Eridanenſibus primus Legatus.
Cidnumis Orninius ſecundus Eridani Legatus.

SIGNVM ERIDANI

Pomponæus Vulſius Senator Veronenſis, & pro Vulterranis Veronenſium Prætor.

A

Mutius Cimerius Veronæ, Vulterranorum Coloniæ, Senator, & Legatus.

Lidoris Verus Patritius Vulterranus, & Veronenſis Senator, atq; Legatus.

SIGNVM VERONÆ

B

Aruns Feſulanus pro Feſulenſibus, Vulterranis, & Arretinis vnus trium Præfectorum Mantuæ.

Ochus Renzenus Senator Mantuanus, & pro Mantuanis Legatus.

Meſappus Rathon Senator, & Legatus Mantuanus.

Aulus Cambethom Legatus Mantuanus.

SIGNVM MANTVÆ

C

Cranus Batrius Senator Peruſinus, & pro Peruſinis, & Cluſinis Felſinenſium Gubernator.

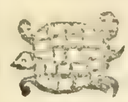
Luris Aulicus Patritius Vulterranus, Felſinenſium Tribunus.

Lidoris Caliber Senator, & Legatus Felſinenſium.

Turrenus Vocrilius Felſinenſis Legatus.

SIGNVM FELSINÆ

Tarcon Prancon Senator Cæritis Ciuitatis, Cormonæ Cæritum, & Populonienſium primus Præfectus.
Camiſes Culcanius Cormonenſis Legatus.
Ancus Quenius Cormonenſium Legatus. A

SIGNVM CORMONÆ

Aſcus Amicinus Senator Lunenſis pro Feſulanis, & Lunenſibus Mondiniæ Præfectus.
Tatius Moricus pro Mondinienſibus Legatus.
Surich Karotius Mondiniæ Senator, & Legatus.

B

SIGNVM MONDINIÆ

Hirlogus Licinius Senator Arretinus, & pro Arretinis, & Cortonenſibus Pacantiæ primus Tribunus.
Antius Chalius Legatus Pacantinus.
Pricias Colicus Pacantinæ Ciuitatis Legatus.

C

SIGNVM PACANTIÆ

Forcus Saluatius Patritius Ruſſellanus, & pro Ruſſellanis, & Vulſinijs Roſſicij Præfectus.
Daracon Caleius Roſſicienſis Legatus.
Coronus Sincius Roſſicienſis Legatus.

LVIII. Scarith Die xviij Septemb. MDCXXXV

Ea hæc Legum pars eſt, quæ decimam ſequitur. Proſperus Augurum Scriba.

SIGNVM ROSSICII

A

Menippus Tolumnius Veiæ Ciuitatis Patritius, & pro Bolſinenſibus, & Veientibus Bipherdi Tribunus.

Cambus Loricus Bipherdinus Ciuis, & Legatus.

Coribantes Cæthiſius pro Bipherdinis Legatus.

SIGNVM BIPHERDI

B

Hercules Maurus Senator Vulterranus, & Piſenſis Ciuitatis Gubernator.

Dàrdanus Monſicus Senator, & Legatus Piſenſis.

SIGNVM PISARVM

C

Canus Cæpis Senator Peruſinus, & Grauiſcæ Gubernator.

Turnus Satius Grauiſcæ Ciuis, & Legatus.

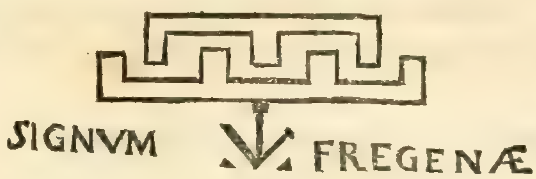

SIGNVM GRAVISCÆ

Ancus Corineſius Patritius Ruſſellanus, atque Volcæ Gubernator.
Tatius Anneſius Ciuis, & Legatus Volcæ Ciuitatis.

Alcus Turſianus Feſulenſis Senator, & Fregenenſium Gubernator. A
Cambus Gedrinus Ciuis, & Legatus Fregenenſis.

Policras Licinius Senator Arretinus, & Hortanorum Gubernator.
Ianus Pircolus Hortanorum Legatus.

B

Crancus Meritius Patritius Cæritis, & Coſſæ Gubernator.
Amuccius Leſippus Coſſenſis Legatus.

C

Marancius Pomarius Senator Vulterranus, & Augur, Vulturni pro Vulterranis Præfectus.
Pailus Sæſionus Vulturni Coloniæ Vulterranorum Senator, & Legatus.
Turrenus Veriſus Vulturnenſis Legatus.

A

Vulturnum, quæ nunc Capua dicitur.

Antius Meſſius Patritius Peruſinus, & Cumæ Peruſinorum Coloniæ Præfectus.

Nuccius Lingirus Ciuis Cumenſis, & Legatus.

B

Oſnus Olaſius Arretinus Interni Arretinorum, & Cluſinorum Coloniæ Præfectus.

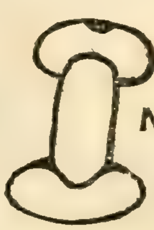
Tacus Mancoth Internenſis Ciuis, & pro Internenſibus Legatus.

Proſperus Farſius Patritius Feſulenſis, Præfectus Miſeni Feſulenſium Coloniæ.

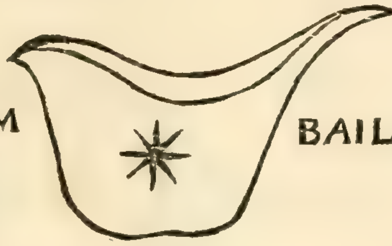
C

Achates Miſenius, Miſeni Ciuitatis Ciuis, & Legatus.

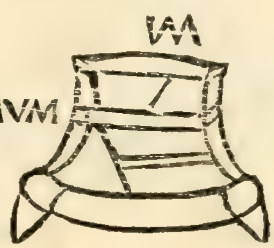
Lidoris Luſarius Lunenſis, & pro Lunenſibus Colonię Bailę Pręfectus.

Iunius Panfeſius Bailenſis Legatus.

SIGNVM BAILÆ

A

Cranus Triſmius Cæritis Patritius, & Præfectus Baulij Cæritum Coloniæ.
Palinus Artumius Baulij Legatus.

SIGNVM BAVLII

Aruns Bartulus Patritius Bolſinenſis pro Vulſinijs, & Bolſinenſibus Cimmerij Præfectus. B
Megales Ceolius Ciuis Cimmerinus atque Legatus.

SIGNVM CIMMERII

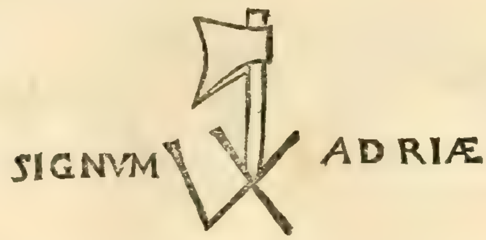
Coribantes Boncicius Ciuis Cortonenſis Colonię Phlegræi pro Ruſſellanis, & Cortonenſibus Præfectus.
Linurus Cirollius Phlegræinorum Legatus. C

Duodecimum Scarith habet alias ſubſignationes legum, quas traduxit Alcus. Ego Proſperus repono.

LX. *Scarith Die xviij Septemb.* MDCXXXV

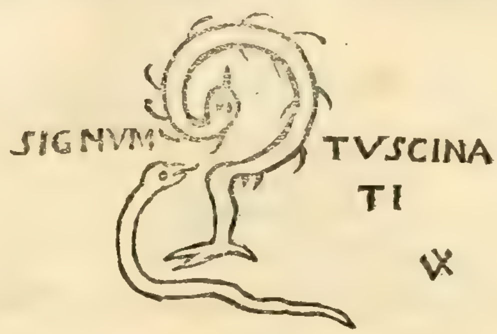
SIGNVM PHLEGRÆI

Vulturres verus ſenator vulterranus, & pro Vulterranis Adrienſis Pręfectus.
Amuccius Gricheſeith Adrienſis Legatus.

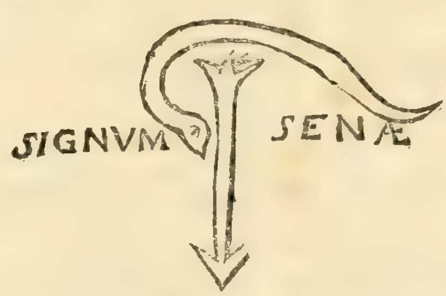

A

Turrenus Petronius Vulterranus Senator, & Thuſcinati Præfectus.
Antius Fumbritius ciuis Vulterranus, Thuſcinati colonus, atque Legatus.

B Meuius Arentius Patritius Arretinus, pro Vulterranis, & Arretinis Senenſis Tribunus.
Cochlius Piclamius Patritius Senenſis, & Legatus.

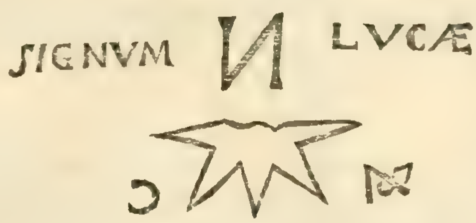
C Morgetes Rozzius Patritius Feſulenſis Tribunus Fidentię Feſulenſiũ coloniæ.
Burnus Poricicus Fidentinus Legatus.

Iaſius Grachath Lunenſis, Lucæ Lunenſium Coloniæ Tribunus.

Accer

Accer Fridonius Lucenſis Legatus.

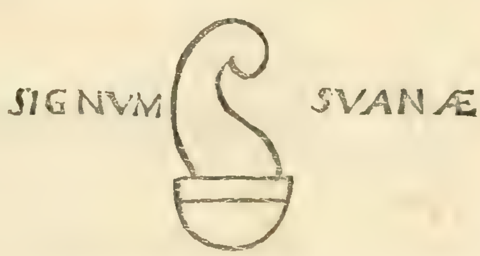

A

Ornus Nicoſius Birgiæ, Arretinorum Coloniæ Præfectus.
Hirgus Picuſius Birginus Legatus.

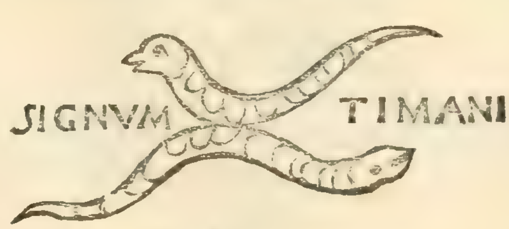

Tatius Arullinus patritius Vulſinius, Suanę Vulſiniorum Colonię pręfectus.
Artabanus Checel Suanenſis Legatus. B

Aulus Aſnardus senator populoniēſis, timani populoniēſiū colonię tribunus.
Lidoris Nomothes Timanenſium Legatus.

C

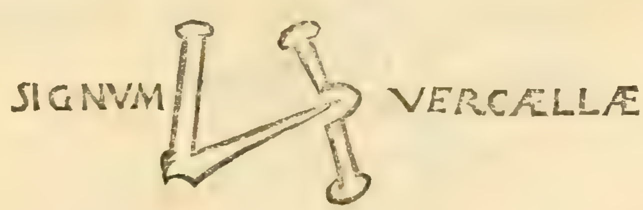
Farrus Lomothius mediolanenſis, comoni pro Vulturranenſibus pręfectus.
Accimus Fercamus Senator Comonenſis, & Legatus.

Tagotus Circinus Bifercus Colonus, pro Peruſinis Porrediæ ſubſtitu-
A tus Tribunus Acco Maconio defuncto.
Meſippacus Orimth Legatus Porredinus.

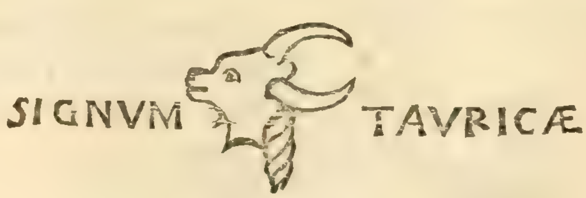

Ennius Oſchemius Vercellæ Ciuitatis, & Coloniæ Feſulenſium pro
B Feſulenſibus Præfectus.
Troinus Dentalius Vercellanus Ciuis, & pro Vercellanis Legatus.

Alcus Caliber Patritius Feſulenſis, & pro Arretinis Tauricæ Præfectus.
Amiot Caramen Tauricæ Legatus.

C

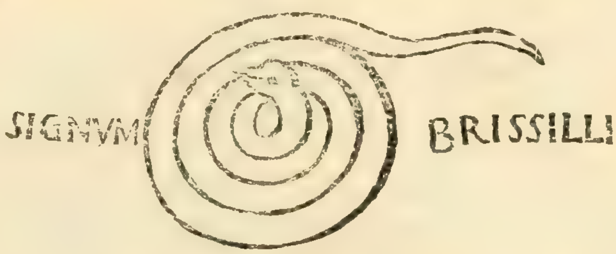
Elbius Lanſur Parmẽſis Patritius, & ciuitatis Elicię, cęritũ colonię Tribunus.
Margur Mouerius pro Elicinis Legatus.

Poſt decimum Scarith hoc eſt Legum tertium. Proſperus Feſulanus.

Lucceus Calcanius Cormonenſis, & pro Cluſinis, & Vulſinijs briſſilli præfectus. A LXI. *Scarith Die xjx. Septemb.* MDCXXXV

Anſur Briſolius Briſſillenſis, & pro Briſſillenſibus Legatus.

Tagoth Orminius Eridanenſis Patritius Cortonę Cortonenſium Coloniæ Tribunus. B

Aruns Sontrius Coloniæ Cortonæ Legatus.

Hercules Tamanſotus Saturniæ Ciuitatis Ciuis, & Sabatiæ Saturnienſium Coloniæ Tribunus.

Ennius Lemis Sabatiæ Ciuitatis Legatus. C

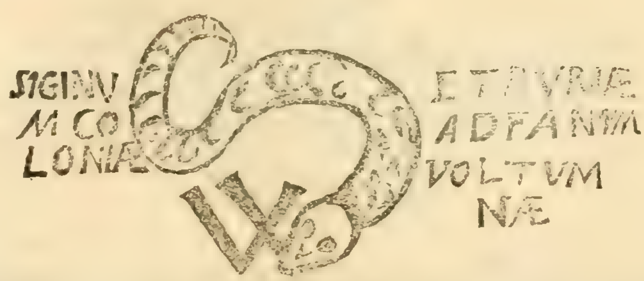
Tiber Perpius Vetulonienſis, atq; Buerij vetulonienſiũ colonię Tribunus.

Orchus Borgamet pro Buerinis Legatus.

A Mozzus Dàndolius Patritius Vulterranus, & Ethruriæ Coloniæ Vulterranorum ad Fanum Voltumnæ Præfectus.

Cranus Schilon Coloniæ Ethruriæ Legatus.

B Morgetes Baconeus Ciuis Peruſinus Amintini, Peruſinorum Coloniæ Præfectus.

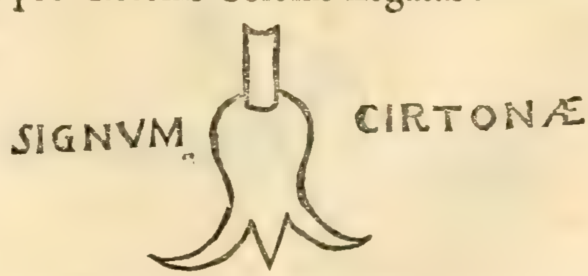
Libius Voſpicanus Amintinorum Legatus.

Nigrus Olaſius Arretinus Cirtonæ Præfectus.

Hercules Caſat pro Cirtonis Colonis Legatus.

C

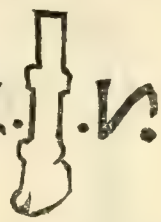

Ancus Rolleius Patritius Feſulenſis, Aquę Feſulenſium Colonię Prędectus.

Farbus Lanſin pro Aquenſibus Legatus.

SIGNVM AQVÆ

Meuius Macchiron Lunenſis, & pro Lunenſibus Fani Herculis Præfectus. A
Oſcus Piſicus pro Colonis Fani Herculis Legatus.

SIGNVM K. .V. FANI HERCV LIS

Lartes Aredius Patritius Cæritis, & Præfectus Alſij, Cęritum Coloniæ.
Nuccius Fornacus Alſiorum Legatus.

SIGNVM ALSII B

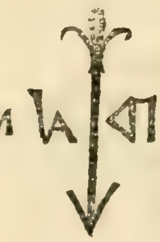
Trebon Vrnicus Cęritis, & Pirgenſium pro Cæritibus Præfectus.
Artabanus Sleuol Pirgenſium Legatus.

SIGNVM PIRGI C

Et in hoc decimoquarto volumine videbis Legum ſubſignationes.
Proſperus.

LXII. *Scarith Die xix. Septemb.* MDCXXXV

Anſur Charinus Cluſinus Sudertanij Cluſinorum Coloniæ Præfectus.
Vcis Dernus Sudertanij Colonus, & Legatus.

SIGNVM SVD ERTANII

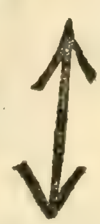
Occus Tuter Ciuis Bolſinenſis, & pro Bolſinenſibus Fertię Præfectus.

A Mutius Fragram Legatus Fertiæ.

SIGNVM FERTIÆ

Tibur Rozzius Patritius Feſulenſis Blerę Colonię Feſulenſium Prępectus.
Ancus Guburt Bleræ Legatus.

B

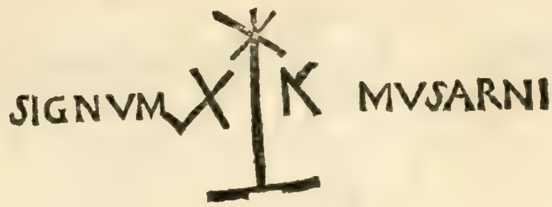
SIGNVM BLERÆ

Cranus Moriconius Vulterranus, Pręfectusque Horchię Vulterranorum Colonię.
Boncus Fumetus Horchiæ Legatus.

C

SIGNVM HORCHIÆ

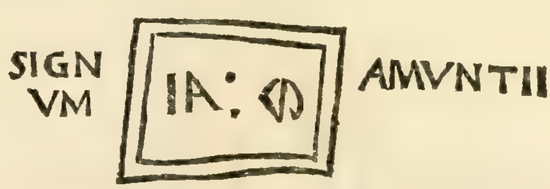
Comis Oſirmus Muſarnenſium Legatus.

Iaſius Limphas Gedroſiæ, & Carmaniæ Legatus. A

Amuccius Greus Amuntinorum, & Fidentianorum Legatus.

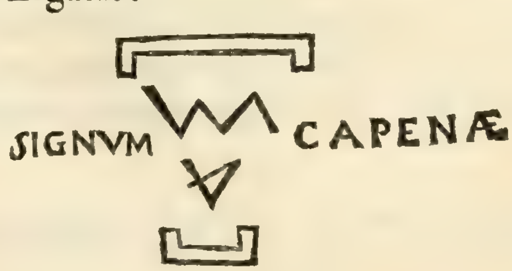

B

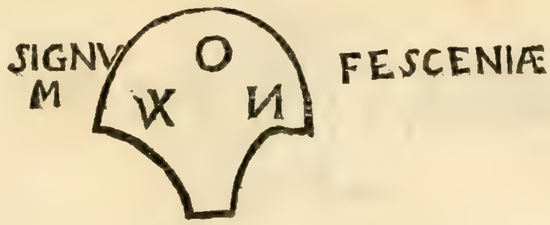
Actius Romcus Rullenſium Legatus.

Segeptus Capenæ Legatus. C

Meuius Ramoratus Feſceniæ Legatus.

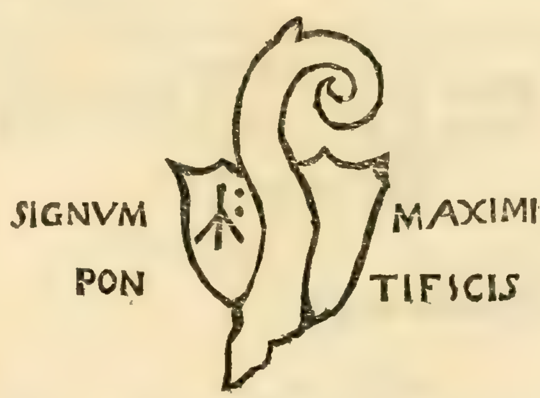
A Ego Aruns Feſulanus Thuſcorum Maximus Pontifex cum, dum hæ leges ferrentur, præſens fuerim, & omnes, qui Concilio interfuerunt, eas obſeruādi iuramentum præſtiterint, confirmaui, & ſubſignaui Peruſij decimo Kalendas Calcon (hoc eſt quarti Menſis) Anno à Cethim ædifica- * * * * *

LXIII. *Scarith Die xx. Septemb.* MDCXXXV

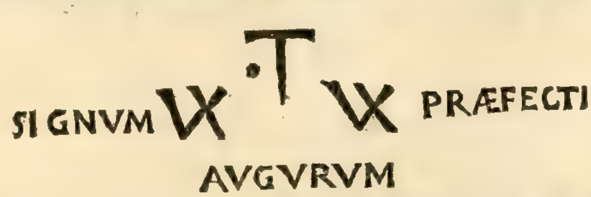
Quæ Alcus traduxit, Magiſter, & Præfectus confirmauerunt, omnia repoſuit Proſperus; & tibi commendat, quia ſunt Leges optimæ.

tione CIↃ IↃ CCXXXIV.

B

C Ego Elbius Volturrenus, Sacroſancti Augurum Collegij Præfectus, cum viderim Dorchethum, & Magiſtri approbationem harum Legum, & Conſtitutionum, quas Generale Concilium, habitum Peruſij, ſanciuit, nè quid eis deeſſet, cum ſanctiſſimæ ſint, confirmo: ac earum, quæ ad Collegium noſtrum ſpectant, obſeruantiam pro me, Magiſtro, & Socijs promitto, & ſanctiſſimè iuro: quarè meo Signo munitas Collegij noſtri Scriba proprio Signo ſubſignabit Vulterræ. Anno Vulterrano CIↃ IↃCCXXXIIII. III Kalendas menſis Calcon.

Ego Mer-

Ego Mercius Ibacus Patritius Genuenſis Augurum Scriba

RITIVS GENVENSISAVGVRVM
SCRIBA

A

EGO ALCVS DORIVS HAS
CONSTITVTIONES SEV
LEGES EX ETRVSCA LIN
GVA TRADVXI IN LATI
NAM VT MANDATVM
FVERAT

B

Ego Alcus Dorius has Conſtitutiones, ſeù Leges ex Ethruſca lingua traduxi in Latinam, vt mandatum fuerat.

Ego Segeptus Volumnius Vulterrani Augurum Collegij Magiſter atteſtor, ſupraſcriptas Leges, Conſtitutiones, & Subſignationes, ab Alco Dorio traductas, cum ipſis Ethruſcis adeò conuenire, vt nihil ſuperſit, nihil deſit, niſi Leges, & Conſtitutiones Ciuitatum, & Coloniarum; nam ad Vulterram non pertinent.

C

Hoc monumentum Summi Pontificis repono Ego Proſperus.

XL. *Scarith Die xiij. Auguſti* MDCXXXV

OSNVS Paccius Arretinus Thuſcorum ſummus Pontifex, & Vulterrani duodecim Sagi Pontifices præfecto, magiſtro, & vniuerſo Collegio augurum.

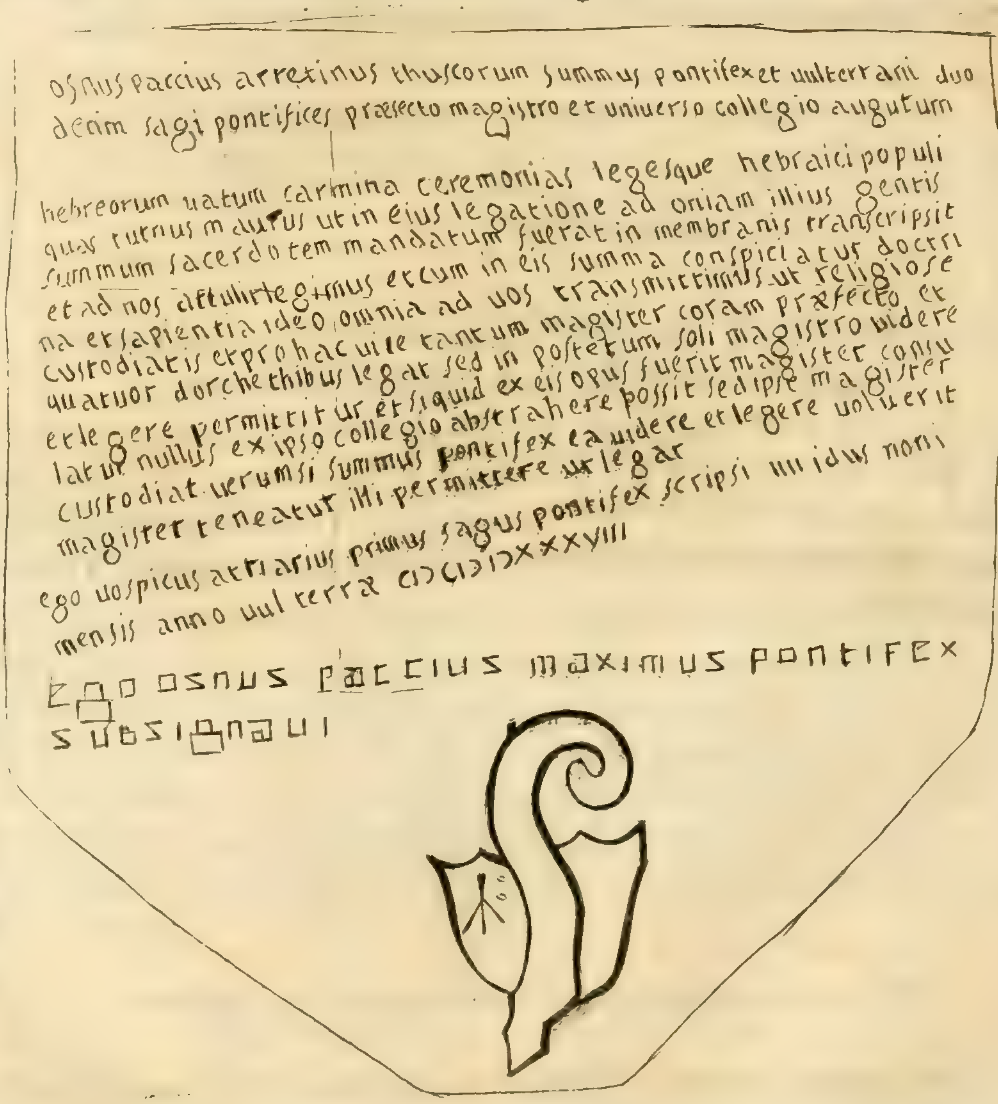
HEBREO-

Dum hæc imprimerẽtur, repertę fuerunt quędam chartę, in quibus ſunt initia hu- A *ius Legationis, quam ſi totã reperiri cõtĩgat edemus cũ iterũ excudetur hic Liber.* B

HEBREORVM vatum carmina, ceremonias, Legeſq; Hebraici populi, quas Turnus Maurus, vt in eius Legatione ad Oniam illius gentis ſummum Sacerdotem mandatum fuerat, in membranis tranſcripſit, & ad nos attulit, legimus; & cum in eis ſumma conſpiciatur doctrina, & ſapientia, ideò omnia ad vos tranſmittimus, vt religiosè cuſtodiatis, & pro hac vice tantum Magiſter coram Præfecto, & quatuor Dorchethibus legat; ſed in poſterum ſoli Magiſtro videre, & legere permittitur; & ſi quid ex eis opus fuerit, Magiſter conſulatur: nullus ex ipſo Collegio abſtrahere poſſit; ſed ipſe Magiſter cuſtodiat; verum ſi ſummus Pontifex ea videre, & legere voluerit, Magiſter teneatur illi permittere, vt legat.

Ego Voſpicus Atriarius primus Sagus Pontifex ſcripſi iiij. idus noni menſis anno Vulterræ cIↃ cIↃ IↃ xxxviij.

Ego Oſnus Paccius Maximus Pontifex ſubſignaui.

C

Quæ

XXXVIII. *Scarith Die III. Auguſti.* MDCXXXV

Quæ in hoc Scarith incluſa continentur, ea ſunt exemplaria, quę habent meam electionem, approbationem, & confirmationem ad cuſtodiam huius Arcis, quæ ex veris tranſcripſit Aſcus Armius Collegij Subſcriba. Inſuper acta omnia vſque ad ſuſceptam cuſtodiam cum omnibus ſignis, & ſubſcriptionibus eorum, ad quos ſpectat onus ea ſubſignandi; præterquam Signo Scribæ noſtri Collegij, quod cum ad me pertineat, non fuit æquum ea ſignare Scribæ ſigno. Sed quia conceſſum eſt mihi, vt ſcripturas, quas libuerit, mecum in Arcem aſportarem; ideò Præfectus etiam Signo ſimplici ſubſignauit. Omnia hęc, quę mihi chariſſima, tibi commendo, nè pereant. Reponam etiam in alio Scarith veras ſcripturas, ex quibus hęc exemplaria ſunt tranſcripta; quę ſunt inter alias Collegij ſcripturas, quas mecum detuli. Quamplurima item monumenta, vaticinia, & alia repoſui, & reponam in diuerſis Scarith incluſa: ſi vis omnia, omnia quære. Signum aureum Pręfecti, & Signum Scribę reponam. Precioſa, & ęternitate digna ſolus non inuenies. Ab his non longè pecunia.

A

Proſperus Feſulanus Arcis Cuſtos.

B

Hoc est exemplar eorum quae jn
collegjo nostro uulterrano ha-
bentur cjrca concessjonem ele
.ctjonjs custodjs arcjs scornellj
scrjptum a me Asco armjo pjsen
sj ejusdem collegjj subscrjba.

C

Cum præmatura morte occubuerit Lucius Arentius Arretinus, Cuſtos Arcis Scornelli; & à Præfecto, Colonis, & militibus iuxta morem, & Statutum Legis ſepultus; cum alius in eius locum ſubrogandus ſit, Nos Aſcus Cronius, Ennius Alerius, Pailus Memmius, & Lucius Fidicus quatuor Sares Collegij Equitum cum dignos viros diligenter veſtigauerimus, & ad hoc onus ſubſtinendum idoneos, quos Equitum Magiſtro proponeremus, hos Marco Fidentio proponimus.

Proſperum Veſulium Feſulanum, Feſulanæ Ciuitatis Patritium, Collegij Augurum Scribam.

Aulum Sichinium Patritium Cremonenſem, Aruſpicem.

Publicum Vancaſium Ciuem Mutinenſem, Aruſpicem.

Aruntem Caruagum Arretinum, Aruſpicem. Quos huius muneris dignos iudicauimus; quorum vnum idem Marcus Fidentius Equitum Magiſter eligat, quem libuerit.

Ego Aſcus Cronius primus Sares, vt ſupra, ſcripſi.

Ego Ennius Alerius ſecundus Sares.

A Ego Pailus Memmius ex quatuor Sares tertius.

Ego Lucius Fidicus Sares quartus.

Ego Marcus Fidentius Equitum Magiſter, cum, quos Sares noſtri, vt ſupra propoſuerunt, dignos omnes exiſtimauerim, quibus Scornellanæ Arcis cuſtodia committi poſſit, vt nulli detraham, & cum omnes ſint è Collegio Augurum, ipſi Collegio eos commendo, & concedo, vt hac vice ſolum ex his quatuor, quem digniorem viderint, eligant; & electum Senatui de more approbandum proponant.

B

Ego Aſnus Niger Collegij Militum Scriba, Magiſtro iubente, ſcripſi.

Quam Magiſtri Militum cum recepiſſet conceſſionem Collegium noſtrum, maior pars ipſius Collegij elegit, tanquam digniorem, Proſperum Feſulanum; vt eſſet Cuſtos Arcis Scornelli; ſicut videtur in libro quodã augurũ ſub die ſecunda Martij anno poſt Vulterræ ædificationem CIƆ CIƆ IƆCCXC VI. cùm eſſet Præfectus Elbius Dàndolius Vulterranenſis Senator, & Magiſter Lucius Meſſius Peruſinus. Tum ipſi Proſpero mandatũ fuit, vt aliquid proponeret, quo

C ſe idoneum ad tale munus demonſtraret, vt Senatui id proponeretur, vt ipſe confirmaretur. Idem Proſperus ſequenti die quæ ſequuntur propoſuit.

Ego Proſperus hæc ex legibus, & humana ratione collegi præcepta, quæ vobis, Sanctiſſimi Augures, ad cuſtodiam Arcis Scornelli de more proponerem: igitur vos oro, vt, ſi placent, Senatui eadem proponatis, vt à vobis electus ab ipſo Senatu confirmer.

Magnanimitate, & clementia potius, quam immanitate, & feris armis ſuperatur hoſtis, quamuis furens.

Ciuitates,& Oppida, quæ nobis nullam vtilitatem, nec inimicis detrimentum afferunt, deſtruere, aut deuaſtare, inhumanum, & ſtultum eſt.

Adulatores, ſiuè bonorum calumniatores à Regibus, & alijs qui populos regunt, ſunt procul eijciendi.

Duces in prœlio diſcordes Patriæ proditores appellandi.

Fides Plebi non eſt habenda; nec ex Plebe Duces creandi; nam inconſtans eſt, & ſuperbit ſemper.

Nobiles, & Optimates muneribus, non minis, aut pœnis animos Plebis debent mulcere. A

Iniuſta bella deteſtanda; nam triſtes exitus habent.

Qui ambitioſa, & iniuſta bella ſuſcipiunt, omnium ſibi odium, & ſuæ Ciuitati perniciem parant.

Belli Dux non à Rege, aut à Magiſtratu eſt eligendus, ſed à Militibus. O quam bene pugnant Milites ſub eo Duce, quem amant!

Non Regis, non Patrum, ſed vnius annuum imperium optimum; qui propter virtutes confirmari, aut propter vitia caſtigari poſſit.

Iuſta cauſa belli eſt, ſicut noſtra fuit cum Romanis; ideſt vel iniuriam nobis illatam propulſandi, vel amicis laceſſitis auxilium ferendi.

Superborum imperium breue, & fragile.

Bonus Ciuis pro incolumitate Reipublicæ non ſolum bona, ſed vitam etiam profundere debet. B

Supraſcripta omnia, ab vniuerſo Collegio approbata, proponantur Senatui pro confirmando Cuſtode Arcis Scornelli, per Augures electo.

Ego Verus in Collegio Socius, quod ità Præfectus iuſſit, hoc feci teſtimonium pro ipſo Proſpero Feſulano noſtri Collegij Scriba Die IIII. Martij in Augurum Collegio Vulterrano.

Vulterranus Senatus confirmat ipſum Proſperum Cuſtodem Arcis Scornelli: cui idem Senatus Arcem commendat, & Caſtrum; & mandat Præfecto Caſtri, vt ſolemniter eum recipiat.

Ego Volumnius Maurus Senator, & Præſes. C

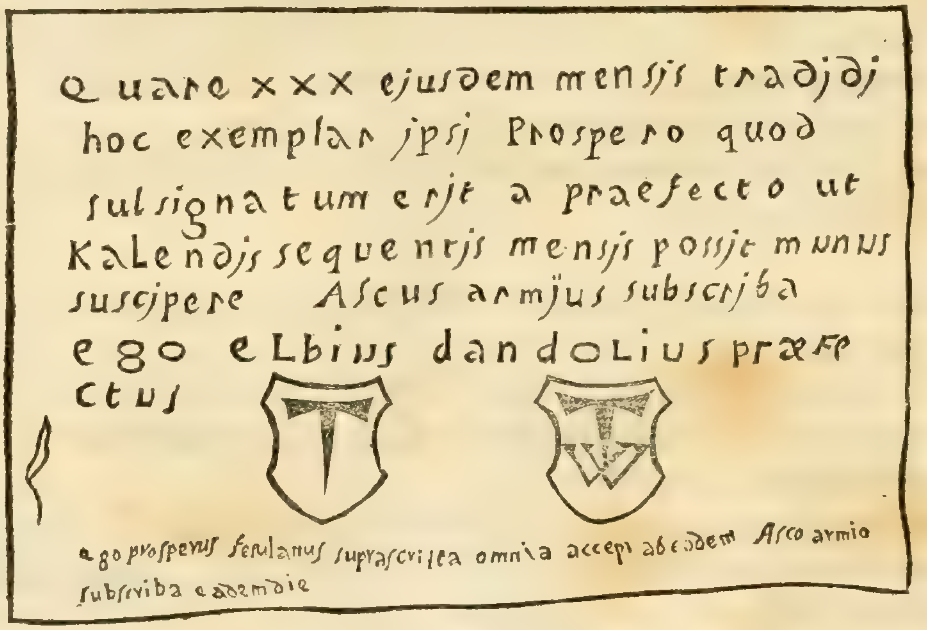
Ego Virogus Arretinus Senatorum Scriba, vt mandatum eſt ſcripſi XXI. Martij Vulterræ.

W

Sic electus, & confirmatus Cuſtos Arcis Scornelli Proſperus Feſulanus, ceperunt Augures auguria, quæ Magiſter optima iudicauit, & omnia confirmauit; inde Præfectus conceſſit Proſpero, vt exercere poſſet officium Scribę, &
A vt ſecum ferre poſſet in Arcem Scornelli Augurum Scripturas, quas vellet, & eas cuſtodiret, nec alicui exemplar tranſcriberet ſine conſenſu Collegij; & ei mandatum eſt, vt niſi fata obſtarent ſeptimo quoque die ad Collegium veniret.

Aſcus Armius Piſenſis Collegij Augurum Subſcriba xxjv. Martij.

B

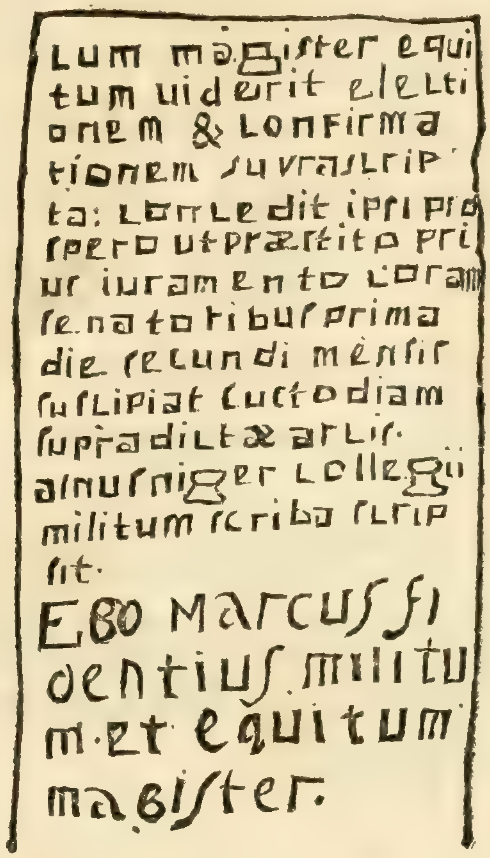

Quare xxx ejusdem mensis tradidi hoc exemplar ipsi Prospero quod sulsignatum erit a praefecto ut Kalendis sequentis mensis possit munus suscipere Ascus armius subscriba
ego elbius dandolius praefectus
ego prosperus fesulanus suprascripta omnia accepi ab eodem Asco armio subscriba eadem die

C

Cum Magiſter Equitum viderit electionem, & confirmationem ſupraſcriptas, concedit ipſi Proſpero, vt præſtito prius iuramento coram Senatoribus, prima die ſecundi menſis ſuſcipiat cuſtodiam ſupradictæ Arcis.

Aſnus Niger Collegij Militum Scriba ſcripſit.

Ego Marcus Fidentius militum, & Equitum Magiſter.

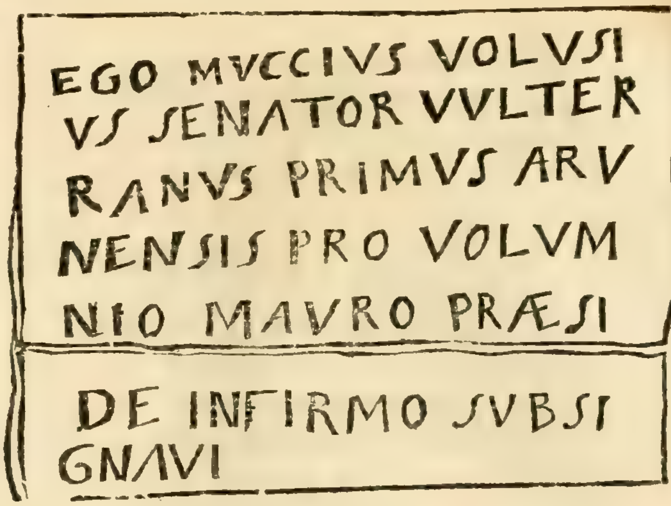

cum magiſter equi
tum uiderit electi
onem & confirma
tionem ſupraſcrip
ta: concedit ipſi pro
ſpero ut præſtito pri
us iuramento coram
ſenatoribus prima
die ſecundi menſis
ſuſcipiat cuſtodiam
ſupradictæ arcis.
aſinus niger collegii
militum ſcriba ſcrip
ſit.
Ego marcus ſi
dentius militu
m et equitum
magiſter.

A

B

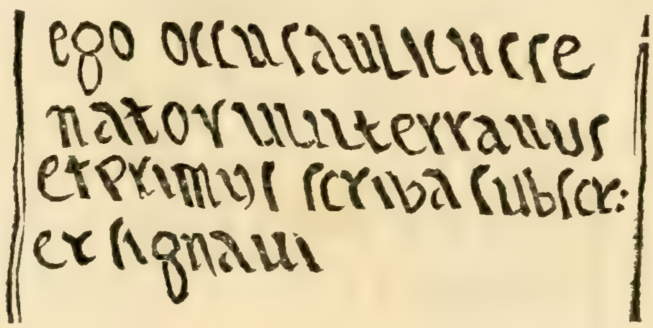

Supraſcripto exemplari lecto coram Senatoribus à me Occo Aulico primo Scriba, cum Auguria optima fuiſſe videantur iuſſus eſt Proſperus iuramentũ pręſtare omnia peragendi, quę ad arcẽ vtilia videntur, & parendi Senatui, & Præſidi, vt conuenit: quo præſtito hæc ſubſcripta, & ſubſignata fuerunt. C

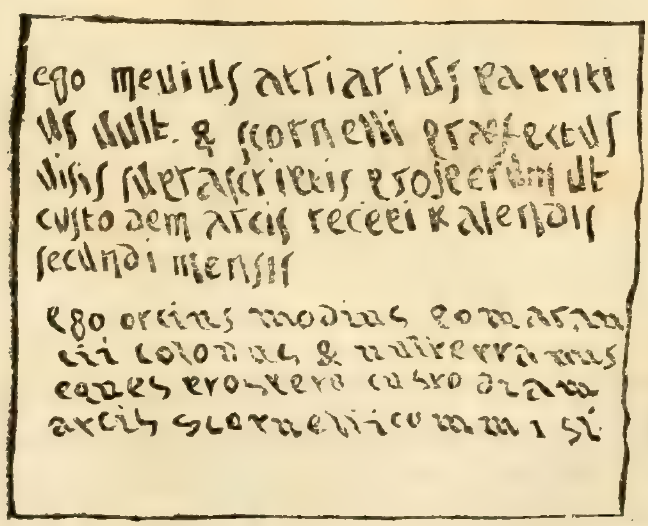

A

B

C

XXXI.
Scarith
Die xxij
Iunij.
MDCXXXV

Signum hoc eſt Signum Collegij noſtri, quod apud Scribam ſemper aſſeruatur: ſed nè pereat (ſacrum enim eſt) repono. Ipſum cuſtodi; nam alterum, quod habet Præfectus * * * *

Proſperus Feſulanus Augur, & Scr * * * * *

Ad du-

A

AD duos paſſus, ſi quæres, inuenies Signum Collegij noſtri, quo vtitur Scriba: ſed ad jv. paſſus Signum aureum Præfecti. Breuia, at vetuſtiſſima Regum antiquorum diligens inueneris, atque Lucumonum geſta; Pręſidentum indicem. Quę omnia, à pluribus notata, & linteis chartis demandata, vſque ad hunc annum durant. Sed ego ſeorſum omnia repoſui, vt vnum inuentum eſſet tibi cauſa diligenter omnia quærendi. Igitur nè fatigeris quærendo; nam multa, immò quamplurima inuenies; quorum multa apud me ſunt, quę ad Collegium ſpectant, vt apud Scribam; multa ab alijs ſum mutuatus; nam Hiſtoriarum me lectio delectat; multa ad hoc ipſum Caſtrum pertinent; quæ, & eorum Signum hùc aſportata fuère, cum fortius obſiderent Romani Caſtrum. Igitur tuorum Signum commendo tibi; nam (quod gaudeo) abhinc triduo Aſtra, à te huius Caſtri reliquias poſſidendas, demonſtrarunt; quod & ex primis augurijs cognoui, quæ obſeſſus cepi. Signo hoc vtebantur Coloni, vt extat ſignatum ex altero latere, ante ædificationem Arcis, & nunc vtuntur in negocijs Salinarum, & ſalis: at cum inuenta fuerint fatalia cornua, & caſtrum nomen mutauit, & ſignum; quo in rebus publicis vtuntur. Commendo tibi meos Penates. Cornua aurea, & ſacra Templi ne arroges tibi; nam hæc in proprios vſus conuertere ſacrilegum eſt.

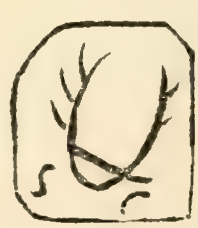
Ex XXXIV. Scarith Die xxx. Iunij. MDCXXXV

B

Proſperus Feſulanus Augur.

C

Alte-

XXXVII *Scarith Die V. Iulij.* MDCXXXV

ALterum Vulterrani Collegij ſignum ex vtraque parte ſignatum, quod ſemper habet Præfectus, ideò hic repono, quod cum Pręfectus in auxilium mihi venerit, ſubita febre correptus interijt. Signo hoc ex ea parte, qua ſimile eſt eius, quod habet Scriba, vtebatur tunc Pręfectus, cum Scriba ſuo vteretur ad ſignanda ea, quę toti Vrbi, & Thuſcię eſſent communia; ſi verò arcanum aliquod, vel quid aliud ad Collegium ſolummodo ſpectans ſignandum eſſet, Pręfectus ſolus ſignabat ſigno ſimplici, quod eſt ex alia parte ſine eo ſigno quo Vulterrani Senatores vtuntur nomine Ciuitatis. Signum, quod pertinet ad Scribam, iam repoſui: ipſum tibi iterum commendo; hoc verò non commendo ſolum, ſed volo, vt ipſe, dum viues, cuſtodias; nam, ſi alteri cuſtodiendum dederis, malum tibi, & cui dabis pernicies inſtat breui futura. Prima monumenta, à me repoſita, ſacrę Leges, & patrię primordia nè incidantur, cura. Qui hoc dicit, & hæc repoſuit Proſperus eſt Feſulanus, Augur.

A

B

Libri Tertij Finis.

C

ETHRVSCARVM ANTIQVITATVM FRAGMENTA

LIBER QVARTVS.

A

NVLLVS eſt aculeus aptior ad excitandam ſopitam poſterorum ſobolem, quæ vitiorum ſepulcro detinetur, vt Virtutis ſemitam ingreſſa, gloriam, & honorem ſummum conſequatur; quam vt Auorum Virtutes, parentum gloria, maiorum vera felicitas. Nam his aculeis agitati adoleſcentium animi ad labores impelluntur. Quod intuentes primi Collegij noſtri Augures; vt diſcipuli propenſius ad Virtutem incumberent; nè eis Auorum exemplum deeſſet, ſtatuerunt, v Magiſtri eligerentur; à Dorchethibus prudentiſſimis approbarentur, vt poſtea eos Præfectus confirmaret: vt his rebus ità geſtis cognoſcerent diſcipuli quanta eſſet Virtus, quę in doctore eligendo tantam diligentiam exigeret. At nè laudabilis, atque perutilis mos deſueſceret hominum incuria, ea ipſa, quę Magiſtri electi proponerent cum approbationibus, & confirmationibus, vt in libros referrentur, religioſiſſimè cauerunt: atque ità à mortuis eruditi honeſtiſſimam poſteri, & Virtutibus refertam vitam inſtituant. Hos igitur libros tibi reponam, vt videas quanti Virtutem fecerint primi Ethruſci. Quos libros, licet commendatione non egeant, attamen, quia eos maximi ęſtimo, plurimum commendo. At hoc ſcito, quod ſi quis aut hos libros, aut quaſuis alias ſcripturas, vel monumenta, vel Penates, aut reliqua, quæ repoſui, & reponam, niſi tu liberè conceſſeris, alicui reuelauerit, quiſquis fuerit, damnum patietur vel famæ, vel fortunæ. Si verò aliquid te inuito arripuerit, vel quouis modo protulerit in lucem, & famæ, & fortunæ bona adeò periclitabuntur, vt eum hoc egiſſe pœniteat: & quò plura furabitur, eo magis pœnas dabit, & ſi omnia ſibi adſcripſerit inhoneſtè cadet; nam hæc tibi repoſita eſſe ſcias: Verum ſi quis te permittente, vel vel partem, vel totum reuelauerit, aut palam fecerit, nec minimum quidem detrimentum patietur; dummodo non inuitus conceſſeris.

Augurum Scriba Proſperus Feſulanus.

XLVI *Scarith die xviij. Septemb.* MDCXXXV

B

C

Quot in vnaquaq. Magiſtr. electione Scriptor. tot diuerſi ſunt characteres.

HÆc ego, ab Auguribus Magiſter electus, vobis, Dorchethes, propono, quæ, vt approbetis, rogo.

Ignauus eſt dux, qui religionem contemnit, & nunquam hoſtes ſuperabit; immò ſuperabitur.

Magiſter Equitum, & duces ſeueritate milites regant.

Difficilior eſt gubernatio Reipublicæ tempore pacis, quam belli; nam tunc neceſſitas, timor, & hoſtis docent.

Externus hoſtis ciuili diſcordiæ vtiliſſimum eſt remedium.

Metus maioris mali aliquando præſenti malo conſulit.

Plebis ſeditio paulatim potius flectatur, quam ſubito frangatur.

Seditionis duces illicò ſunt tollendi.

A Vulterranæ Reipublicæ vtilius ſemper fuit vnius imperiũ, quam multorũ.

Præſidum viciſſitudo ſalubris eſt Vulterranæ Reipublicæ.

Quę ſupra ſcripta ſunt, & Magiſtro, & ſapientiſſimo viro mihi digna videntur, eaque non modo approbo, ſed etiam atque etiam commendo. Ego Neuius Saucius Senator Feſulanus, Dorchethes.

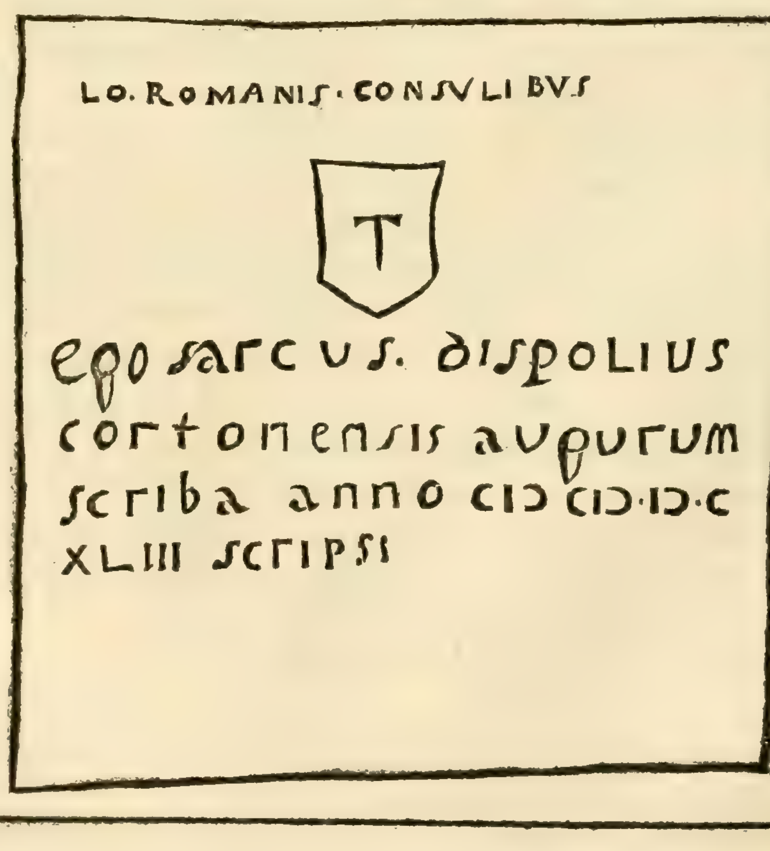
Ego Temius Scatemius Senator Lunenſis approbo.

Ego Aulus Ardenuus Ciuis Veronenſis.

Ego Meuius Cratius Mantuanus approbo.

Ego Caius Seruilius Romanus, Vulterrani Collegij Præfectus Occum Pomarium Senatorem Vulterranum Magiſtrum confirmo Lucio Cornelio Len-
B tulo, & Publio Iulio Appu-

C

Qua-

QVal is eſſe debeat in collegio Augurum MAGISTER ipſius Magiſtri ſignum indicat: nam Virga, quæ in eo conſpicitur iuſtitiam, poteſtatem, & auctoritatem denotat: oculus autem, qui eſt in ſummitate ipſius Virgæ, indicat vigilantiam, & prudentiam: ala verò doctrinam demonſtrat, & ſcientiam, quibus alijs præcellere debet: manus, quæ labores ſignificat, hoc Magiſtro inſinuat, vt labori non parcat, vt ſemper diſcipulos exerceat: ſidus, cum ſit cœleſtium imago probitatem, & religionem, quæ Magiſtrum cœleſtibus ſimilem reddant, oſtendit: duo characteres innuunt, ipſum obſcura interpretari debere. Iure igitur id ſtatuere maiores, vt prudentiſſimorum Dorchethum A ſe diſcuſſioni ſubijciat Magiſter: ideò hæc vobis propono Augurum prudentiores, vt optimè perpendatis, an ſupradicta omnia in me vigeant, adeò vt dignus ſim, qui Magiſter approber.

Mundum vnicum eſſe.

Plures Mundos inueniri impoſſibile videtur.

Cœlum principium habuit, nec corrumpi poteſt.

Cœlorum duplex eſt motus.

Princeps, qui non eſt clemens, Tyrannus.

Imperans comis ſit in ſocios, manſuetus in hoſtes.

Prudens iracundiam moderatur. B

Negocia homines prudentiores, & eloquentiores efficiunt.

Securum non eſt omnia onera, & munera Reipublicæ vni ſoli committere.

Nulla virtus ſine labore.

Omnium ſcientiarum parens labor.

Virtutem natura conſequitur honor.

Præclarus ille eſt, qui ſanguinis ingenuitati virtutem coniungit: at monſtrum horrendum, qui claris natalibus ortus virtutis hoſtis vitijs fœdatur.

Ego Anius Moriconius Senator Vulterranus, & Augurum Dorchethes Aruntem Petronium Magiſterij dignitate digniſſimum iudico.

Ego Orcus Veneſus Vulterranus Aruntem Petronium patritium Vulterranum doctiſſimum cognoui, & ad Magiſtri munus exercendum aptum. C

Ego Vffus Lodius Volſinius Augurum Dorchethes.

Ego Antes Entellius Genuenſis Patritius.

Ego Turrenus Felſinius Senator Vulterranus Augurum Præfectus.

Ego Ennius Cecinna Scriba ſubſcripſi anno cIɔ cIɔ Iɔcxlix.

Imperium eſt nobiliſſima ſeruitus.

Sicut humanum corpus ſine capite non poteſt permanere; ſic Reſpublica ſine gubernante, vel Præſide, vel Principe.

Principis dignitas nec ſuperba, nec abiecta ſit.

Princeps ſit iuſtus, æquus, clemens, & Religioſus.

Princeps ſi velit amari à populo, populum amet: amor namq; populi gloria, ſalus, & fundamentum Principis.

Princeps libenter exponere debet pro ſubiectorum commodo, & vtilitate propria bona, propriam ſalutem, propriam vitam.

A Princeps ſubiectorum iniurias vindicet; proprias diſſimulet; pudicitiam defendat; delinquentibus ignoſcat.

Pacta, conuentiones, & promiſſa qui non obſeruabit, non modo à Principatu; ſed etiam à Senatu reijciendus eſt.

Fundamentum Principatus eſt liberalitas.

Prudens Princeps, finitimos populos augeri, non ſinat.

Principum pernicies adulatio.

Difficillimum eſt cauere nè ab adulatoribus quis decipiatur; nam adulatio adulatum delectat.

Poſſidonius Panecij filius, ab omnibus veſtri Collegij Auguribus Magiſtri

B electione honoratus, hæc vobis, Augurum prudentiſſimi, propoſuit, vt, ſi placent, approbetis.

Ego Titus Falerius Ciuis Vulterranus, & Dorchethes approbo.

Lucius Placentinus cognomine Ciacus approbat.

Marcus Arnamius Patritius Vercellenſis, & Dorchethes approbat.

Quintus Saluius Parthenopæ Ciuitatis Ciuis.

Alcus Lodius Volſinius Augurum Præfectus confirmat.

C

Ego Mozus Torcius Senator Arretinus, Scriba ſcripſi Anno Vulterrano CIƆ CIƆ IƆCLV.

OPtimus Magiſter non ignorare debet diuina, nec humana; ideò optimè inſtitutum fuit, vt Magiſtri Collegij Augurum doctrina à Dorchethibus iudicetur: aſt ego ad Magiſterij munus electus, licet tanto honore me indignũ cognoſcam, vt Augurum erga me humanitate non abutar, hæc propono.

Vna omnium eſt natiuitas; vna mors.

Vita noſtra eſt operatio.
Felicitas eſt obliuio malorum.
Non ſagax, ſed prudens eſt bonus.
Dulcis eſt memoria laborum.
Nulla felicitas, quæ careat libertate.
Libertatis fomentum Leges.
Diſcordia omnium rerum eſt maxima pernicies.
Liberalitas eſt comes concordiæ.
Nil fœdius Auaritia.
Ego Marcus Marcellus Romanus Vulterrani Collegij ſocius, quod Titus Mel- A
lîcus ſcripſit appprobo.
Ego Mecenas Cecinna Dorchethes approbo.
Ego Quintus Accidius Patritius Lunenſis approbo.
Ego Marcus Cronius Capuenſis.
Ego Tatius Duſius Obricolenſis Præfectus Titum Mellicum Tarquinienſem Magiſtrum approbatum confirmo.

B

Ego Caius Arucius Tuſculanenſis, Augurum Scriba Vulterrano Anno cIↃcIↃ IↃcLxj. ſcripſi.

PErſius Flaccus cum ſit ab vniuerſo Augurum Collegio in locum Titi Mellici prædefuncti ſubrogatus, vt, an confirmandus ſit, probetis ad præſcriptum Legis, hæc vobis Dorchethes proponit.
Patria nil dulcius, nil charius.
Pro Patria nullum incommodum graue.
Qui contra Ciuem arma ſumit, ingratus, & iniuſtus eſt; ideò è Patria ex- C
pellendus.
Proditores etiam hoſtibus exoſi ſunt.
Praui mores non caſtigati ſemper peiores fiunt.
Damnum aliquando vtilitatem parit; nam prudentiores reddit.
Bona fama aliquando non minus pernicioſior, quam mala.
Inuidus non lœdit; attamen inuidiam vitare bonum eſt.
Poſt voluptates tribulationes, & dolores ſequuntur.
Suis ſimilem moribus quiſque amat.
Ego Marcus Marcellus Romanus in Vulterrano augurum Collegio ſocius,

quæ

quæ ſupra à Perſio Flacco ſcripta fuerunt approbo.

Ego Mecenas Cecinna Dorchethes approbo.

Ego Quintus Accidius patritius Lunenſis, Augurum Dorchethes approbo.

Ego Marcus Cronius Capuenſis.

Ego Tatius Duſius Obricolenſis, Præfectus Perſium Magiſtrum confirmo.

A Caius Arucius Tuſculanenſis, Scriba anno poſt Vulterram conditam cIↄ cIↄ IↄcLxiij.

Coribantes Moriconius hęc politica Pręcepta vobis, optimi Patres, proponit, quæ, ſi digna iudicabitis, eum Magiſtrum Collegij approbetis.

Præſides, & Gubernatores Reipublicæ Populi voluntati ſeruiant.

Mali mores, & abuſus populi non illicò ſunt mutandi, ſed moderandi.

Præſides, & Præfecti moribus, & ingenio populorum, quibus imperant, indulgeant.

B Cum finitimis populis potentioribus ſemper omnibus viribus amicitia conſeruanda eſt.

Melius eſt parcere hoſtibus, quam in eos ſæuire.

Deſperatio inſtaurat vires; igitur cauendum eſt ab hoſtibus extrema audentibus.

In ciuilibus bellis victoria eſt pernicioſa, & vituperanda.

Calumniatores maius incommodum afferunt Reipublicæ, quam Hoſtes, Fames, aut Peſtis.

Ego Titus Veturius Graccus, Dorchethes Vulterranorum Augurum ſupraſcripta approbo.

Et ego Ennius Voluſius Patritius Vulterranus, & Dorchethes.

C Item ego Occus Olanius.

Ego Iaſius Blandus, Aquilonius Ciuis.

Ego Tatius Etalius Præfectus Coribantem Magiſtrum confirmo.

Ego Caius Vdernius Ferentinus, Scriba ſcripſi anno Vulter. cIↄ cIↄ IↄcLxvij.

Magi-

MAgiſtri quaſi tubicines ad ſcientiarum certamina diſcipulorum animos excitare, atque incitare debent; verum, ſi tuba rauca ſit, ad riſum, ad iocum potius quam ad prælium milites allicit: ita Magiſtri ingenium, ſi rude ſit, nequit iuuenes ad virtutes incitare; ideò optimè, an Magiſtri noſtri Collegij tuba ſonora ſit; ideſt an eius probitas, an doctrina ad hoc munus idonea fuerint, à Dorchethibus periculum fieri noſtræ Leges præcipiunt, quarum obſeruantiam vt ſeruem, hæc vobis propono.

Audaces multa ſæpiſſimè adepti ſunt.

Multa difficillima experientia faciliora demonſtrat. A

Subita etiam fortes deterrent.

Ira ſumma infelicitas eſt.

Iracundus à ſtulto nihil differt.

Magnanimus aduerſitates contemnit.

Magnanimus eſt, non qui ſe vindicat de iniurijs, ſed qui vindicare potuit, & pepercit: maxima enim vindicta eſt ignoſcere.

Superbia hoſtis virtutum omnium, vltima hominis pernicies.

Superbus ſimillimus eſt feris.

Ego Artabanus Veneſus patritius Vulterranus, & Dorchethes ſupraſcripta approbo. B

Ego Aſtrus Boroſius patritius Mediolanenſis.

Ego Corath Feroſius Ciuis Panormenſis Siculus, Vulterranus Dorchethes approbo.

Ego Corus Belius Phænianius Ciuis, Dorchethes approbo.

Ego Nuccius Aredius Cæritis Augurum Præfectus Vacum Cetium Carnenſem Magiſtrum confirmo.

C

Ego Turnus Vianus Nepeſinus, Scriba ſubſcripſi anno à Vulterrę ædificatione cIↃ cIↃ IↃCLXXIIJ.

MAgiſterij magnitudo tanta eſt, vt illius non ignari ab hoc onere ſe liberos exoptent: at contra tanti ponderis ignari, etiam, quæ non didicerint præcipere concupiſcunt. Sed, nè hoc in Collegio noſtro accidat, ſtatutum à maioribus religioſiſſimè à nobis obſeruatur; vt & indocti ab hoc onere reijciantur, & docti ad hoc munus, etiam inuiti compellantur. At quis à ſanctiſſimis Auguribus electus inuitus munus ſuſcipiat? igitur ego nec labores re-

cuſo

cuſo; nec ſi velim poſſum recuſare; ſed vtrum dignus ſim, qui Magiſter confirmer, probetis, hæc exhibeo Dorchethes prudentiſſimi.

Omnia mors ſuperat, virtus ſola reſiſtit.

Baculum ſenectutis ſunt litterę.

Sapiens eſt ditior Regibus, fortior quoque robuſto.

Omnium fortiſſimus, qui curas, doloreſque ſimulare nouit.

Vir fortis in tribulatione ſolidatur.

Nullus ſupra vires periculum faciat; nam hoc temeritatis eſt.

Nihil ſine labore acquiritur.

A Æmulari, non inuidere quis debet virtutibus.

Ocium eſt hominis ſepulcrum.

Ocium luxuriam nutrit.

Luxurioſo pœna eſt luxuria.

Luxurioſo proximum eſt exitium.

Ego Coribantes Moriconius Dorchethes Meſſium Farſium patritium Feſulenſem Magiſtrum electum approbo.

Ego Vacus Cetius Ciuis Carnenſis approbo.

Ego Oſcus Burius Ciuis Piſenſis.

Ego Titus Chiſius Suanenſis, Dorchethes Vulterranus approbo.

B Ego Artabanus Veneſus, patritius Vulterranus, & Augurum Præfectus confirmo.

Ego Caius Manuceus Vulterranus Ciuis, Ethruriæ colonus anno CIƆ CIƆ IƆCLXXJX.

C NOs ſocij ſacroſancti Collegij Augurum Meſſium Farſium patritium Feſulenſem iterum in ſex annos ſequentes Magiſtrum eligimus, quam electionem, prudentes Dorchethes noſtri, ſi vobis videtur, approbate.

Ego Mozzus Garbius Ciuis Vulterranus, Emporienſis colonus, Augurum Subſcriba hanc deliberationem ſcripſi.

Ego Antius Fidentius Patritius Vulterranus, & Dorchethes approbo.

Ego Aulus Flaccus Patritius Vulterranus, & Dorchethes approbo.

Ego Elbius Entellius Genuenſis, Senator approbo.

Ego Mecius Sidirius Ciuis Iaderenſis, in Collegio ſocius, & Dorchethes approbo.

Ego

Ego Hirlogus Torbonus Peruſinus, Augurum Pręfectus, confirmo.

Ego Segeptus Marmuccins Vetulonienſis, Augurum Scriba ſcripſi cIↄ cIↄ Iↄ c lxxxv. Vulterræ in Collegio. A

Proſperus Feſulanus hęc reponit, vt optimè cuſtodita cuſtodias. XLVIII. *Scarith Die xix. Septemb.* MDCXXXV.

NIhil eſt, ſapientiſſimi Patres, maioris vtilitatis alicui Reipublicæ, quam adoleſcentes, vel ignorantes docere, atque erudire: nam ſicut parentum ope corpora; ità mentes Magiſtri eruditione formantur. Ego autem ad Magiſtri munus electus hęc vobis proponam: quę ſi digna veſtri Collegij Magiſtro iudicaueritis; & me Præfectus confirmauerit, pro viribus curabo vt diſcipulorum animos honeſta delectent; turpia verò offendant. B

Ratio prudentis eſt domina cupiditatum, & voluptatum.
Nullus vir dici poteſt, qui non eſt fortis.
Mortem ſibi conſciſcere ignaui hominis eſt.
Fortunæ nulla fides.
Audaces magis quam timidi laudandi ſunt.
Viros lacrimæ dedecent.
Patria prima poſt Deos.
Nihil dulcius, & glorioſius, quam mori pro Patria.
Qui conciues non amat, Patriam odit.
Nihil melius habet Ciuitas, quam amicitiam.
Vnus animus eſt amicorum, & eadem anima. C
Immodicus amor nonunquam in odium vertitur.

Ego Taſcus Dándolius Vulterranus Augurum Dorchethes approbo, & commendo, quæ ſupraſcripta ſunt.

Ego Monſus Oldinius Senator Rauennatenſis.

Ego Luris Brenius Ciuis Senenſis Gallus approbo.

Ego Segeptus Babulius Pi- . . . . Dorchethes approbo.

Ego Aulus Flacc- . . . . Augurum Præ- . . . .
. . . . blium Quintil- . . . . Romanum.

Ego Moricus Mo-.... ſtro Scornelli .... poſt Vulterræ....ciↄ ciↄ iↄcxcj.

SAnctiſſimi Dorchethes, vt noſtri Collegij mos eſt, hæc, quæ ſequuntur, vt approbetis, propono.

Quæ ſis dicturus, aut facturus perpende prius.

A Conſilium eſſe debet Reipublicæ vtile, conſulentibus glorioſum, & effectu promptum.

Prœlia non minus conſilio, quam armis ſunt perficienda.

Conſulentes patienter audiant, & diligenter interrogent.

Aliquando conſulere non eſt bonum.

Pertinacia voluntatis ambitio vocatur.

Obſtare nonnunquam laudabile.

Lentè deliberes; cum deliberatum fuerit, celeriter facias.

Nimis credentes pluries decipiuntur.

Nemo non bonus prudens.

B Ego Aſcus Olanius Vulterranus Patritius approbo.

Ego Meuius Pellius Ciuis Sueſſanus, Dorchethes approbo.

Ego Acceſus Oſſius Sulmonenſis approbo.

Ego Ennius Maccius Mutinenſis.

Ego Marcus Minutius Romanus Caium Dándolium Magiſtrum à Collegio electum; à Dorchethibus approbatum confirmo.

C Ego Aruns Farſius Feſulanus, Augurum ſcriba ſcripſi anno ciↄ ciↄ iↄcxcvij. à Vulterræ ædificatione.

CIuitas non poteſt vocari, quæ inimicos repellere non poteſt.

Ciuitas, quam leges non cuſtodiunt, citò decidat neceſſe eſt.

Si Leges non eſſent, homo nihil diſtaret à brutis.

Ambitione peſtis maior non eſt in Ciuitatibus.

Calumniator tanquam veneficus eſt ab Vrbe pellendus.

Amicitia leges, & virtutes ſuperat. Ambitioſus paucos habet amicos.

Illuſtrem, & præclarum virum clementia decet.
Inconſtantes è Republica eijciendi ſunt.
Nihil prodeſt acquirere, niſi adepta cuſtodias.
Magiſtratus non ad perniciem, ſed ad defenſionem Ciuitatis inuenti ſunt.
Hæc ſacroſancti Dorchethes, vt approbetis propono.
Ego Titus Gloſius, Patritius Peruſinus, Augurum Dorchethes Lucium Soroſium, Vulterranum Senatorem, Magiſtrum electum approbo.
Ego Docus Riſinius, Ciuis Vulcerenſis Hiſter, Dorchethes.
Ego Nirboſus Curicus Narbonenſis. A
Ego Arnus Fregus Arpinenſis.
Ego Lucius Virbius, Senator, Cremonenſis confirmo.

Ego Vlcus Maſſus Vulterranus, Collegij Scriba ſcripſi anno ciɔ ciɔ iɔcciij.

NIſi cultoris ſolertia ſolum quamuis optimum colendo exerceat, atq; in eo ſerat optimum ſemen, nullum fructum poteſt afferre bonum: ſic optimi ingenij vbertas: niſi egregius Doctor, & ſapientiſſimus inſtitutor optima præcipiendo exerceat, nullum virtutis fructum afferre poteſt. Quarè ſapientiſſimus Tagot Ethruſcorum Rex, & Maximus Aruſpex, qui Collegium noſtrum inſtituit, cuius ipſe fuit caput, Magiſtri munus alijs præferendum cenſuit: ſed, nè hoc munus indigno conferretur, ſtatutum eſt, vt Collegium eligeret, electum Dorchethes, ſi idoneus eſſet, approbarent, approbatum Pręfectus confirmaret: ideò hæc vobis propono. B
Bonus Ciuis patriam quamuis vilem, quamuis malam ſemper debet extollere, & laudare. C
Qui patriam vituperat, ſe ipſum vituperat.
Non patria, ſed patriæ amor, & ciuium dilectio ciuem facit.
Animus, non locus, non natura ciuem ab hoſte diſtinguit.
Obſeruantia Legum ſalus eſt Reipublicæ.
In Republica ſunt neceſſaria imperium, & obedientia.
Qui alijs imperat, niſi ſe contineat, nec alios continere poteſt.
Imperantes nimis indulgentes peccant.
Seuerior iuſtitia fit iniuſtitia.
Violentum imperium citò deficiet.

Elbius Cecinna Senator Vulterranus approbat.
Titus Plinius Veronenſis approbat.
Et ego Tatius Lepidus Regienſis, Dorchethes approbo.
Ego Nuccius Fuſius Ciuis Adrienſis, Dorchethes.
Segeptus Diſpolius Cortonenſis, Præfectus confirmat.

A Ego Occus Burius Piſenſis, Scriba anno Vulterrano ciɔ ciɔ iɔccjx. ſubſignaui, & exemplar Elbio Mauro Scribæ ſigno ſignatum tradidi.

EGo Cranus Priſius patritius Patauinus veſtri Collegij Magiſter electus hæc vobis, ſanctiſſimi Dorchethes, propono.
Qui Deos non timet, non fortis, ſed ſtultus.
Vitium maximum eſt iactantia: iactator namque ſe, laudando, vituperat.
. . . . adulari peſſimum.
Exterorum modica laudatio, & præſertim hoſtium pluris æſtimatur, quam
B charorum, & familiarium.
Ab adulatoribus magis, quam ab inimicis, tibi cauendum eſt.
Magnanimi eſt mereri laudem, ſed laudem ſpernere.
Innocentia timoris expers.
Oculis magis, quam auribus, credatur.
Adoleſcens mutus ſit apud Reges, & apud Senes taceat.
Ineptus ſenex prudentior eſt quouis prudentiori adoleſcentulo.
Iuuenes nimium, vtilius ſenes loquuntur.
Nulla maior cura, nullum maius ſolatium eſt, quam liberi.
Quod ſcripſit Cranus ego Caius Manlius Romanus, Dorchethes Vulterranus approbo.
C Ego Titus Felſinius Senator Vulterranus approbo.
Ego Titus Ceſius Vulterranus approbo.
Ego Ornus Fuſius Bolſinenſis, Collegij Dorchethes approbo.
Ego Elbius Maurus Præfectus Magiſtrum Cranum confirmo.

Ego Caius Alerius Vulterranus Ciuis, Collegij Scriba ſubſcripſi
Anno ciɔ ciɔ iɔccxv.

PRæſidi pernicioſiſſimum eſt ordinationes, & leges maiorum mutare.
Princeps amore, Magiſtratus timore populos regant.
Pace magis, quam bello Ciuitas augetur.
Melius eſt obſtare, nè quis delinquat, quam delicta punire.
Fortes iniurias ſubitò obliuiſcuntur.
Nihil fœdius, quam iniuria alijs illata in auctorem reiecta. A
Ira rationem abſcondit.
Ira, vbi vires deficiunt, maxima pœna eſt.
Ira, quę eſt rationis comes ad multa egregia facinora animat.
Adoleſcentis animus laudibus, & præmaturis honoribus ad ſuperbiam extollitur.
Obedientia omnibus rebus præſtantior.
Impudicus amor hoſtis eſt bonarum artium.
Impudentia ingratitudinis ſoror.
Bella, & diſcordiæ ex diuitijs oriuntur.
Diues auarus eſt inops. B
Nimium prodigi culpandi.

Hæc vobis, Dorchethes prudentiſſimi, propoſui, non quod ad noſtri Collegij munus ſubſtinendum me idoneum nouerim, ſed nè Augurum in me beneuolentiæ ingratus videar.

Ego Voſpicus Atriarius, Senator Vulterranenſis, Lucium Alerium Ciuem Vulterranum dignum eſſe Magiſterij munere, aſſero.

Ego Iaſius Torbonus Senator Peruſinus, Augurum Dorchethes.

Ego Meuius Viſehius Senator Mediolanenſis, Thuſcorum Augurum Dorchethes.

Ego Torcus Cugius Vadenſis Colonus, & Dorchethes.

Ego Lucius Ercuſus Sutrinus, & Vulterrani Collegij Præfectus Lucium Alerium confirmo. C

Ego Meuius Maurus, Patritius Vulterranus, atque Augurum Scriba ſubſignaui Anno ciɔ ciɔ iɔccxxj.

DOrchethes ſacroſancti, vniuerſo Collegio placuit, vti ſcitis, me quamuis ſenem iterum Magiſtri munere honorare: ideò, quemadmodum noſtræ antiquiſſimæ Leges præcipiunt, hæc propono, quæ (ſi vobis placuerit) approbetis.

De Dijs diſſerere humanum non eſt; nec id capit humanæ mentis coniectura.

Mundus ſacer eſt, finitus eſt, ſed infinito ſimilis. Cœlum mouetur.

Sol Cœli rector, & ſiderum, anima mundi vocari poteſt.

Nox eſt vmbra.

A Sidera terreno humore paſcuntur.

Sol, & ſidera noſtros oculos offendunt, nam ſplendor ſicut ignis adurit.

In tenebris, quæ ſunt in luce videmus, quia lucidus aër purgat, & expellit vmbras: verum niger aër, quod eſt in tenebris, cum ſimus in luce, nos cernere prohibet; nam craſſior eſt, & omnia foramina complet, & vias noſtris oculis claudit.

Ego Lucius Minutius patritius Romauus, Thuſcorum Dorchethes, quod in noſtra latina lingua Augurum prudentiores ſonat, quamuis Elbium Maurum Senatorem Vulterranum, & Martis Sacerdotem, Magiſtrum iterum electum approbatione non egere clarum ſit; nam qui ſemel fuit ad idem munus B approbatus, ſemper eodem dignus habetur, attamen ſuæ gloriæ augendæ gratia, quæ ſcripſit non ſolum approbo, ſed etiam atque etiam laudo.

Ego Elbius Dorius Senator Vulterranenſis, & Dorchethes.

Ego Titus Sempronius ciuis Romanus, & Colonus Caſtrenſis, Dorchethes.

Ego Lucius Iſiuius ciuis Camertinus, Vulterrani Collegij Dorchethes.

Ego Titus Cæcilius Metellus Senator Romanus, Præfectus Augurum ſcripſi, ſignaui, & Elbium Magiſtrum confirmaui.

C

Anno poſt Vulterram conditam ciↄ ciↄ iↄccxxvij. ego Oſcus Ancius Vetulonienſis Scriba ſubſcripſi.

CVm ſim ab vniuerſo Augurum Collegio electus Magiſter, ſecundum morem, & Legem ipſius Collegij hæc vobis, prudentiſſimi viri, propono, vt, ſi placet, me Magiſtrum approbetis.

Ægritudines cordis aut ſunt malegiæ, aut purgeniæ.

Humiditas malegia hominem interficit.

Onichrationi tarda mors ſequitur.
Coarctatio humiditatis prohibens dilationem occídit.
Calidum in corde ſtatim hominem perducit ad mortem.
Debilitas, & extenuatio purgeniæ ægritudines nuncupari debent.
Vlcera cordis bothoralia poſt ſanguinis fluxum interficiunt.
Choriſth tarditas, & lenitas humiditatem demonſtrant.
Choriſt velocitas, & frequentia calidum cor ſignificant.
Choriſth durities ſiccitatem oſtendit.
Choriſth fortitudo, & æqualitas bonam valetudinem. A
Choriſth inæqualitas, & debilitas peſſimam valetudinem indicant.
Qui ſæpe iraſcitur ſtultus eſt.
Metus ſapientes perturbat.
Iratus veritatem non cernit.
Stultitia eſt, ſe occidere propter mortis timorem.
Libertas virtutis ſocia.
Domeſticæ deliciæ virtuti aduerſantur.
Paupertas optimum artificem efficit.
Innocens vitam agit ſecuram.

Ego Titus Valerius Romanus, in Collegio Thuſcorum Augurum Dorchethes. B

Ego Caius Claudius Patritius Romanus, in Collegio Thuſcorum Augurum ſocius, & Dorchethes Proſperum Sabancum Rauennatem patritium approbo.

Ego Artabanus Veneſus Vulterranus, atque Dorchethes approbo.

Ego Oldus Barulus Senator Cortonenſis, Augurum Dorchetes approbo.

Ego Nuccius Volturrenus Augurum Præfectus Proſperum confirmo.

C

Ego Arbunus Encius Ruſſellenſis, ſcriba ſubſignaui anno cIↄ cIↄ Iↄccxxxiij. in Collegio Augurum.

SI quis indignus ad aliquam dignitatem fuerit aſſumptus, ab ea remouendus eſt; nè vilis Aſinus generoſi Leonis pelle contectus ludibrium ſibi, Reipublicæ dedecus, ſubditis populis incommodum, hoſtibus riſum pariat: quod, nè accidat in ſacroſancto Augurum Collegio, quod non Ethruriæ ſolum; ſed Thuſciæ, atque etiam totius ferè orbis maximum decus eſt, fuit cau-

tum, vt omnes dignitates, & omnia munera dignis, & probatis viris committerentur: at in primis dignitas Magiſtri, quæ ſecunda eſt; & niſi Præfectus in locum Regis inſtitutoris Collegij ſucceſſiſſet, ea prima eſſet. Igitur ſi aliæ dignitates dignos viros exigunt, hęc, in qua omnium rerum ſumma conſtituta eſt, cum ſocios, diſcipuloſque Magiſter inſtituere optimè debeat, digniſſimis committenda, nè falſa doceant, nè bonos mores deprauent, nè deprauatos foueant. Quarè ego Poliçras Licinius Magiſter electus, nè poſtea cum dedecore remouendus ſim, hæc vobis, Dorchethes prudentiſſimi, propono, vt probetis vtrum dignus ſim, qui confirmer: at, ſi onus valdè mihi formidabile, ſubterfugere poſſem, nec experimentum de me exhiberem.

A Ex cauſa iraſci laudabile: ſine cauſa execrabile.

Si vera ſubeſt irarum cauſa, non iraſci vituperandum.

Virtus ſola laudabilis.

Animorum coniunctio eſt ab aſtris, & ſi virtute coniungitur, non ſoluitur; quia virtus æterna eſt, niſi mors, vel potius ipſe motuum motor diſſoluat; ſi verò vitijs fouetur, citò corruet, vitium enim nunquam permanebit.

Vnà duorum aſtrorum ſocietas aduerſos hominis nixus reddit inopes, ſi ex eadem virtute ortum habeat; & licet homo ea diſiungere conetur, nihil efficiet, nam mors nec diſiunget, quos Cœlum, & ipſa virtus iungit; immò abſentia triſtior magis coniunget: cum verò aſtrum in alterum grauiſſimo crimi-
B ne non ſemel, & iterum errauerit, quod difficile; nam amicus amico donat errata, forſitan amicitiæ nodus diſſoluetur.

Quilibet contra proprium aſtrum ibit facilè, contra alterius nunquam.

Expertus mala fit ferè prudentior.

Qui detractorem alit, viperam nutrit.

Qui adulatores audit, ferrum ſibi acuit, quo infelix ipſe peribit.

Non vtilem Reipublicæ nunquam natum fuiſſe, præſtaret; at pernicioſum exterminari oportet.

Ego Curuis Farſius Feſulenſis, & Collegij Dorchethes Policratẽ approbo.

Ego Clarius Quintius Dorchethes Collegij.

C Ego Caius Ronzonus Mantuanus, Collegij Dorchethes.

Ego Surich Traponus Cluſinus.

Quæ Policras Arretinus propoſuit ipſum digniſſimum demonſtrant; ideò approbo ego Titus Valerius Romanus, & Collegij Vulterrani Præfectus.

Ego Macoriſius Pomarancij Colonus, ſcriba anno Vulterrano
ciↄ ciↄ iↄccxxxjx.

XLVII. *Scarith Die xviij. Septemb.* MDCXXXV

Plures libros repoſui, in quibus ſunt Magiſtri Collegij noſtri; eos tibi plurimum commendo; nam ſcientia pleni ſunt: verum hunc præ ceteris tibi commendo, quia ceteris præſtat, quod in eo eſt Magiſter meus Eſar, cui plurimum debeo Ego Proſperus Feſulanus.

A

Sicut ſtrenuus Imperator eſſe non poteſt, qui prius miles non fuerit; ità nec bonus Magiſter eſſe poteſt, qui diſcipulus prius non ſit: quapropter à Doctiſſimis Dorchethibus Augurum Magiſtrum approbandum eſſe, rectè factum eſt. Ego igitur ad munus electus, hæc vobis proponere audeo.

Qui vitute potiri deſiderat voluptates fugiat.

Sicut cibus corpora; ſic animos labor nutrit.

Seruus magis, qui cupiditatibus, quam qui hominibus ſeruit, dicitur.

Diues non eſt, qui habet opes, ſed qui non habet cupiditates.

Infelicior nullus auaro.

Paupertas, & miſeria ſolæ inuidia carent.

Propter virtutes inuideri ſolatium.

B

Inuidus ſui eſt acerrimus hoſtis.

Indignos laudare malum eſt.

Si quis velit amari, laudari, & honorari liberalis ſit.

Bonis benefacere maximum eſt commodum.

Ego Lucius Æmilius Romanus, in Collegio ſocius approbo, quod Alcus Maurus ſcripſit.

Ego Titus Atriarius Patritius Vulterranus, & Dorchethes approbo.

Ego Lartes Tolumnius Senator Cluſinus, & Augur.

Ego Dymus Rubonius Leontinus Ciuis; & Dorchethes Thuſcorum Augurum approbo.

C

Ego verò Titus Horatius Venuſinus, Collegij Vulterranenſis Præfectus confirmo.

Ego Lucius Cranius Patritius Senenſis, Augurum Scriba anno Vulterrano ciↄ ciↄ iↄccxlv. ſubſcripſi.

EGo electus Magiſter hæc vobis Dorchethes, propono.

Spes dominandi in arduo poſita eſt; verum illi, cui eſt ingreſſus, facilis eſt aſcenſus.

Magnanimus inuidiam, & arrogantiam effugere debet.

Homini, prauo maiora meritorum cupienti, dominari ſeruire eſt.

Nulla tam moderata cupiditas, quæ ad maiora non aſpiret.

Cupidus, & auarus ſeruitutem agunt infeliciſſimam.

Diuitiæ auaris moleſtias, & ſollicitudines afferunt.

Nobilis eſt virtutes, & diuitias retinere maiorum.

A Nulla nobilitas, quam non alit virtus.

Ciuium concordia amicis fiduciam, & inimicis metum auget.

Improborum concordia citò in diſſenſionem vertitur.

Ego Azzus Moriconius Senator Vulterranus, Augurum Dorchethes approbo.

Ego Aulus Maurus Senator Vulterranus, Dorchethes, quod Morgetes Magiſter electus propoſuit, approbo.

Ego Neuius Turſianus Dorchethes.

Ego Ciſius Sucinat Panormitanus Ciuis, atq; augurũ Thuſcorũ Dorchetes.

Ego Marcus Cornelius Romanus, Vulterrani Collegij Præfectus Morgetem Virbium Cremonenſem, Magiſtrum electum, & approbatum confirmo. B

Ego Proſperus Magneſius Senator Populonienſis, & Augurum Scriba anno Vulterræ ciↄ ciↄ iↄccLj. ſcripſi.

QVò magis quis dignus eſt, Dorchethes prudentiſſimi, eò magis ſe dignum eſſe monſtrare debet: quarè optimè à maioribus noſtri Collegij ſancitum eſt, vt Magiſter, cuius dignitas prima eſt poſt Præfectum, C antequam confirmetur, aliquid proponat, vt à vobis approbetur, & inde à Præfecto confirmetur: ideò hæc propono.

Diues raro ſapiens.

Aſſiduus labor etiam difficillima efficit.

Incurioſi homines nihil adquirent.

Auarus ſui ipſius hoſtis immaniſſimus.

Sicuti lucem ſecuntur tenebræ, ita voluptates pœnitudo.

Nihil homini iniquius, quam ficta amicitia.

In optimè meritum ingratus è Republica eijciendus, ab hominum conſortio ſegregandus, è vita exterminandus.

Pauper virtutibus refertus ditior ignaro diuite.

Pecunia, & virtutibus comitatus duplex diues.

Virtutes veræ diuitiæ.

Ego Orchus Maurus, Augurum Dorchethes, Neuium Turſianum magiſterij munere digniſſimum iudico.

Ego Neuius Voluſius Patritius Vulterranus, & Dorchethes.

Ego Lucius Scaurus Patritius Bononienſis. A

Ego Titius Relatius ex Pontia.

Ego Antius Veſulius Præfectus.

Ego Aulus Licinius Augurum Scriba anno ciↄ ciↄ iↄccLvij. à Cethim ædificatione ſubſcripſi.

B

Optima ratione, ſanctiſſimi Patres, cautum eſt, vt is, qui alios docere debet, ſuæ ipſius virtutis aliquod ijs, ad quos ſpectat, indicium præbeat, nè, qui diſcipulum adhuc eſſe non nouit, diſcipulos edocere præſumat: quarè ego ab vniuerſo Augurum Collegio Magiſter electus hæc vobis, Doctiſſimi Dorchethes, qui in hoc totius Collegij vices ſubſtinetis; vt, ſi me aptum ad erudiendos diſcipulos cognoueritis, pro veſtra humanitate confirmetis.

Imperij fundamentum eſt virtus.

Nemò felix niſi doctus.

Virtus nec ſeneſcit, nec marceſcit.

Gloria malorum citò in ignominiam vertitur.

Impij ſemper timent. C

Ipſa improbitas impio ſumma pœna eſt.

Melius eſt laudem mereri, quam laudari.

Melius non laudare, quam adulari.

Boni ad virtutes prœmijs; mali autem pœnis ſunt prouocandi.

Sine fide nihil firmum, nihil ſtabile.

Ex virtute naſcitur honor. Melius eſt ignorare, quam errare.

Ego Aulus Flaccus Vulterranenſis Senator, Collegij Augurum Dorchethes Lucium Scaurum Bononienſem noſtri Collegij Magiſtrum electum ad hoc munus aptum, eſſe cenſeo.

Ego Ornus Cepis Senator Peruſinus, Dorchethes.

Ego Genuinus Forcus Patritius Genuenſis, Dorchethes.

Ego Titus Burius Ciuis Piſenſis, Dorchethes.

Ego Aſcus Petronius Vulterranus Augurum Præfectus Lucium Scaurum Magiſtrum confirmo.

A Ego Tarcon Mantuanus Scriba ſubſcripſi, & ipſi Lucio exemplar dedi anno à Vulterræ ædificatione cIↄ cIↄ & Iↄcc lxiij.

IMperitus Artifex ſi molem aggrediatur, antequam ad culmen perueniat, eadem concidat oportet. At nè corruat virtutis ædificium, quod in adoleſcentium animis conſtruendum eſt, maiores noſtri ſanciuère, vt Magiſter electus non prius confirmetur, quam de eius ſcientia conſtet: quarè prudentiſſimi Dorchethes, hæc vobis diſcutienda propono.

Stultus eſt, qui alijs præcellere præſumit; ideò non eſt idoneus ad guber-
B nandam Rempublicam.

Sapiens eſt, qui multos ſe ſapientiores inueniri putat.

Magis intereſt Reipublicæ auxilia petere ab extraneo, quam à potentiori vicino.

Senator vtilitatem Reipublicæ cognoſcere, eamque proprijs commodis anteferre debet.

Æterna erit ea Reſpublica, quæ hominum non lapidum arcem habebit.

In Republica nullus auctoritatem, quam non habet exerceat.

Clemens vtilior eſt Reipublicæ, quam iuſtus.

Ambitio ſeditionem parit.

A felicitatibus magis, quam ab infortunijs, & miſerijs corrumpimur.

C Vnicus Princeps in Republica, vnus imperator in bello ſit, multorum namque imperium Ciuitati perniciosiſſimum.

Ego Volturrenus Cecinna Senator Vulterranenſis, & Augurum Dorchethes, quæ propoſuit Meuius Voluſius Magiſter electus approbo, atque eum, qui ſit Collegij Magiſter, dignum iudico.

Item ego Caius Pomponius Senator Bononienſis, & ſacroſancti Augurum Collegij ſocius, & Dorchethes.

Ego Claudius Catullus Veronenſis.

Ego Lucius Taccus Præneſtinus, ſocius, & Dorchethes.

Et ego Orcus Maurus Præfectus Neuium Magiſtrum confirmo.

Ego Arcus Modius Ciuis Vulterranus, & Pomarancij Colonus, Collegij Scriba ſubſcripſi, & de more Neuio exemplar dedi anno poſt Vulterræ ædificationem iɔcc lxjx poſt ciɔ ciɔ. A

NEuius Voluſius in Magiſtri munere, ita ſe geſſit, vt mereatur à nobis confirmari; præſertim in his calamitatibus, quibus immani Sylla agente premimur: quarè prudentes Dorchethes, hanc confirmationem, ſi placet approbetis; quod aliàs ſuperi ores Dorchethes approbauerint. Ego Oſcus Moriconius Ciuis Vulterranus, & Scornelli Colonus Augurum ſubſcriba, quod Collegium decreuit notaui Kalendis Martij.

Ego Ennius Fidentius Senator Vulterranus, & Augurum Dorchethes Collegij Decretum approbo.

Ego Mecenas Cecinna Ciuis, & Patritius Vulterranus approbo. B

Ego Gelius Egnatius Senator Beneuentanus, & Thuſcorum Collegij Dorchethes approbo.

Ego Titus Socchius Ciuis Aſculanus, Dorchethes.

Mihi Lucio Farſio Feſulano, Augurum Præfecto, Collegij deliberatio, & Dorchethum approbatio placent, & Neuium Magiſtrum iterum confirmo.

Ego Accer Geſius Collegij Scriba ſubſcripſi anno ciɔ ciɔ iɔcclxxv. dum nimium à Sylla vexaremur. C

MAgiſtrum perfecto auro ſimilem eſſe conuenit; Ideò ſicut aurum igne probatur; ſic Magiſtrum ſapientia Dorchethum probari prudenter inſtitutum eſt: ideò ego Neuio vita functo, quamuis immeritus ſubſtitutus, hæc vobis propono.

Aduerſa à nobili viro ſunt æquo animo ferenda.

Deſperatio ignauia nuncupari poteſt.

Pernicioſiores ſunt animi ægritudines, quam corporis.

Viros lacrimari dedecet, quod feminarum proprium.

Vt in aduerſis adiuueris, in proſperis alijs commoda.

In eadem culpa eſt qui ſuccurrere perituro poteſt, & non ſuccurrit, in qua qui hominem occiderit.

Diues non eſt qui diuitias poſſidet, ſed qui bene diuitijs vtitur.

Memoria beneficiorum æterna ſit.

Qui poteſt corrigere peccantem, & non corrigit, eiuſdem culpę ſit reus.

Beſtię hominum cauſa generatę ſunt; homines, vt alijs hominibus proſint.

Qui hominem lædit, contra naturam facit.

A Ego Ennius Fidentius Dorchethes approbo.

Ego Mecenas Cecinna Vulterranus approbo.

Ego Gelius Egnatius Beneuentanus, Senator, & Dorchethes approbo.

Ego Titus Socchius Aſculanus.

Ego Caius Roldeſcus patritius Mediolanenſis Lucio Farſio Pręfecto à Sylla occiſo ſubrogatus Clementem Alnotium Arretinum Magiſtrum Collegij confirmo.

B

Ego Accer Geſius Scriba ſubſcripſi anno Vulterranæ Ciuitatis cIↄ cIↄ Iↄcclxxjx.

PRæclarè quidem maiores noſtri omnia inſtituerunt: ſed illud in primis, vt Collegij noſtri Magiſter primum poſt Præfectum locum obtineat, & ſummis honoribus digniſſimus habeatur: quod prudẽter factum nullus eſt, qui negare audeat: nam hoc ſummi honoris, & gloriæ exemplar intuentes diſcipuli natura auidi honoris, qui eſt virtutis præmium, auidius virtutem inquirant:
C at nè, qui ad tantum honorem eligitur, indignus alicui videri poſſit, ſtatutum eſt, vt à quatuor Doctiſſimis viris, qui Dorchethes dicuntur, ideſt Augurum prudentiores, prius approbetur, vt indè à Præfecto confirmetur. Ego igitur ſtatutum hoc approbans, & commendans, vt decet, hæc vobis propono, vt videatis, vtrum Eſaris electio ſit approbanda, vt poſtea confirmanda: quod ſi tanto honore dignus videbor, pro viribus conabor, vt electio, approbatio, & confirmatio optimum ſortiantur effectum; nam in monendo ſedulus; in præcipiendo diligens, in docendo indefeſſus id efficiam, vt Eſarem Magiſtrum habuiſſe, pœniteat neminem.

Omnes res ab entibus proueniunt.

Rerum principia inuiſibilia, inſenſibilia, & infinita ſunt; quæ nos cognoſcere, impoſſibile videtur.

Principium vnicum eſt.

Motus, & mutationis principium ipſa natura eſt.

Nullum infinitum ſeparatur à ſenſibilibus.

Locus eſt primum continens, quod in nullo corpore continetur.

Tempus non eſt motus, ſed conſiſtit in motu, & in numero.

Omne quod mouetur neceſſe eſt, vt ab aliquo moueatur. A

Motus eſt æternus.

Primus Motor aut immobilis eſt, aut à ſe ipſo mouetur.

Ego Cambus Dorius Senator Vulterranus, & Dorchethes Eſarem approbo.

Ego Clemens Alnotius Patritius Arretinus, Dorchethes approbo.

Ego Maduppius Ibachius, Senator Genuenſis, Eſarem Volturrenum Vulterranum approbo.

Ego Titus Sarcius Ciuis Aquileienſis.

Ego Oſcus Olaſius, Patritius Arretinus, Augurum Præfectus.

B

Ego Menius Siſius, Ciuis Mutinenſis, Augurũ Scriba anno ciↄ ciↄ iↄcclxxxj

QVemadmodum ignis aqua extinguitur, ita adoleſcentium ardor, & propenſus ad vitium animus prudentia, & doctrina Magiſtri extinguenda ſunt: ideò Magiſter noſtri Collegij, antequã cõfirmetur, an ad hoc munus idoneus ſit à Dorchethibus iudicari debet; quapropter ego, Dorchethes prudentiſſimi, in Eſaris locum electus, hæc vobis proponam, vt videatis, an ſim dignus hoc munere. C

Animi bona ſunt fides, libertas, amicitia.

Inſtrumentum principatus, & imperij ſunt boni amici.

Nulla peſtis maior, quam fraudulens amicus.

Tacitæ inimicitiæ pernicioſiores ſunt, quam apertæ.

Nimia laudatio adulatoris eſt; ideò reprehenſibilis.

Salubria monita principio ſunt amara, poſtea verò iucundiſſima.

Monitio rara ſit, nam monitis aſſuetum aſſidua non emendat.

Amicum, cum affligitur, adiuues.

Nè obliuiſcaris accepti, ſed dati.

Qui beneficium accipit, ſuam libertatem vendit.

Ego Aulenus Moriconius Senator Vulterranus Maduppium Ibachium Senatotem Genuenſem Magiſtri munere dignum iudico.

Item ego Lucius Turſianus Senator Feſulenſis, Dorchethes.

Et ego Menius Siſius Ciuis Mutinenſis, Augurum Dorchethes.

Ego Ciſius Coracius Ciuis Carallita Sardus.

Ego Eſar Volturrenus Vulterranus, Collegij Præfectus confirmo.

A

Ego Olbius Pomarius Patritius Vulterranus, Scriba ſubſcripſi, & Maduppio exemplar tradidi anno poſt Vulterram conditam cIↄ cIↄ IↄCCLXXXVIJ.

NE quis, minimè idoneus, aut indignus, Magiſter huius Collegij eligatur, prudentes Dorchethes inſtituti ſunt, qui mores, probitatem, & doctrinam electi probent. Igitur ego electus Magiſter hæc vobis propono,
B vt iudicetis, an hoc munere ſim dignus, & ad hoc onus ſubſtinendum idoneus.

Bonus mortem non timet. Mortem nulli exoptes.

Pauperem nè ſpernas; nam neſcis, an pauper futurus ſis.

Inhumanum eſt, calamitatibus amicorum non dolere.

Noli deſiſtere monere amicum.

Arcanum illi, cuius fidei periculum non feciſti, nè committas.

Boni imitandi, mali fugiendi. Malorum conſuetudo bonos deprauat.

Turpiſſimum eſt id committere, quod in alijs reprehendiſti.

Quidquid ad te non attinet, noli inquirere.

Ego Entius Dorius, Vulterranus Senator, Lucium Meſſium Peruſinum Magiſtrum electum approbo.

C Ego Oſcus Olaſius Arretinus, & Dorchethes.

Ego Mucius Manuceus Ciuis Vulterranus, Augurum Dorchethes.

Ego Titus Roſius Amerinus, Vulterranenſium Augurum Dorchethes.

Ego Elbius Dándolius Præfectus.

Ego Proſperus Veſultus Feſulanus, Collegij Vulterrani Scriba anno cIↃ cIↃ IↃccxcIIj. *ſcripſi.*

CII. Scarith Die xxv. Nouemb. M.DC.XXXVI.

Secundam partem Sententiarum, & Præceptorum Augurum idem, qui primam repoſuit, & tertiam reponet, reponit.

LVcumones, Prȩſides, vel Mediaſtutici curent iuſtitiam, pietatem, religionem: obſeruent Leges: populi onera releuent: bona, vitamq; pro Reipublicæ commodo periculis omnibus exponant: Rempublicam tueantur conſeruent: populum, & plebem defendant: contumelias Reipublicæ illatas vindicent: delinquentibus, qui errorem fatentur, & emendant, ignoſcant: plebis amicitiam curent: optimates corrigant: eos, qui in errore perſiſtunt, caſtigent: pacem omnibus viribus quærant. A

Qui non rectè vixerit; nec alios benè regere poterit.

Non qui multa ſcit; ſed qui ſcit Reipublicæ vtilia, aptus videtur ad regendam Rempublicam.

Qui Rempublicam adminiſtrant præteritorum temporum annales legant.

Reipublicæ Principes nunquam ab Vrbe diſcedant.

Curent, nè dum publica crimina corrigere volunt, excitent ſeditiones. B

Vt amentur, & timeantur, accuſatores munerent, calumniatores damnent.

Optimè gubernatur Reſpublica ab ingenuis, & optimis viris, qui legibus parent; quod agunt, intelligunt; ex quibus ſunt optima conſilia.

Periculoſum eſt Reipublicæ, aliquem quamuis optimum in dignitate confirmare.

Plures Magiſtratus vni committere pernicioſiſſimum eſt.

Qui populos gubernant, tàm nobilium, quàm popularium animos ſibi concilient; nobilium honoribus; popularium lucro.

Detrectantibus potius, quam cupientibus, dignitates deferantur.

Qui honores, & dignitates non ambiunt, nec curant, eis prælati ſunt, qui honoribus, & Magiſtratibus gloriantur. C

Magiſtratus ſubiectorum vtilitati proſpiciant.

Qui ad proprium cõmodum Reipublicæ munera adminiſtrant, iniuſti ſunt.

Qui publicum munus exercent, non moueantur ira, odio, aut amore: ſed dum perſona publica ſe induunt, ſpolientur veſte priuati.

Magiſtratus, & dignitates annuȩ ſint: nam & omnes ſperant ex illis conſequi; nec ſuperbiunt homines ob diuturnos honores.

Senatores nunquam mutentur.

Imperandi onus eſt arduum, difficilè, & fortunæ ſubiectum.

Imperantes coram ſubiectis nihil indignè agant; nec vilem oſtendant ani-

mum: nam à populo contemnitur, qui dignitatem ſuam parui facit.

In Republica Magiſtratus neceſſarij ſunt.

Magiſtratuum munera ſint ad tempus, non perpetua.

Magiſtratus vtiliores ſunt legibus.

Non ſint lucroſi.

Nec diuitibus, nec pauperibus, vt plurimum concedantur: ſed mediocris fortunæ hominibus; dummodo ingenuis.

Qui Magiſtratus adminiſtrant non ſorte, ſed delectu creandi ſunt.

Qui emit honores, vendit iudicia.

A Imperandi cupiditas pernicies eſt Reipublicæ, & ambientis.

Munus gubernandæ Reipublicæ voluntarium ſit.

Ciuis, qui propter ſumptus, vel labores Magiſtratus recuſat, vi exercere cogatur; & ſi malè exercuerit grauiſſimè puniatur.

Qui à Patriæ dignitatibus, honoribus, vel muneribus ſe abſtinet, peccat, nec Rempublicam amat.

Publica vtilitas priuatæ anteferatur.

Nulli ad Magiſtratus admittantur, niſi idonei.

Qui ſemel approbatus eſt, ſemper idoneus cenſetur ad idem munus.

Eis, qui in dignitate ſunt negotiationes, vel artes aliquas exercere, indi-
B gnum eſt.

Reſpublica, quæ à plebeis gubernatur non durabit.

Plebes amat eos, qui eam decipiunt, & perdunt: benefacientes odit: in periculis timet: in ſeditionibus nimis audet: quod cupit, neſcit: Nobilium mores; quamuis optimi fuerint, abhorret; eiſque iuſtè, vel iniuſtè ſemper obſtat: noua facilè deſiderat, & facilè commouetur; ſed facilè ad priſtina relabitur, & recurrit.

Nihil eſt ſtultius populari multitudine.

Melius eſt ſeruire Regibus, quam tollerare ſæuitiam intollerantis plebis: Rex namque, licet pro arbitrio faciat, id quod agit intelligit: at plebes non intelligit, & quod honeſtum eſt non cognoſcit.

C Melius eſt ſub poteſtate hoſtium, quam plebis arbitrio viuere.

Qui ex vili plebe citò ad diuitias, & honores euectus fuerit; citò quod adquiſierit, amittet, & ignominioſè excedet vita.

Plebes abſque capite, licet irata, nunquam tumultum excitat; ſed inani rumore queritur.

Inobedientia populi turbat pacem Reipublicæ.

Loquendi libertas populi amorem conſequitur.

Potenti viro pernicioſiſſimus eſt plebis publicus, & ſingularis amor.

Qui ex plebe eſt nobilium fauore non modo audax, ſed temerarius euenit.

Natali-

Natalitia eorum, qui obſcuro genere orti ad ſupremos honores prouecti ſunt, manifeſtat ſuperbia.

Modeſtia nobilium nullis armis vincitur, niſi honores, & dignitates offerendo.

Nobilitas alia eſt corporis, alia animi: corporis ex genere, claritate, & virtute parentum: animi verò ex proprijs meritis, & virtutibus.

Nobiliores ſunt, qui ex propria virtute fiunt illuſtres, quam qui ex genere: at ignobilis videtur, qui ſuis vitijs auorum ſplendores obſcurat. Verè nobilis eſt, qui cum ſanguinis ingenuitate, & maiorum ſplendore habet virtutes. A

Sanguinis ingenuitas inter anguſtias reſplendet.

Sunt ſæpius nepotes hæredes virtutum, vitiorumque auorum.

Licet aliquis proprijs meritis ad honores perueniat; id tamen à Republica accepiſſe dicat.

Stultus, & ambitioſus etiam fortuita ad propriam gloriam attribuit.

Iracundi, vel ſuperbi, quamuis fortes, non ſunt idonei ad gubernandam Rempublicam.

Bonus Ciuis omnibus viribus curare debet Reipublicæ, populique conſeruationem, honorem, augmentum.

Reſpublica, quę certos redditus non habet, citò corruet. B

Anima Reipublicæ ſunt bona, & pecunia.

Loca inculta, vel à proprijs dominis derelicta, & ſterilia Reſpublica ſibi adiungat: non enim æquum eſt, quod Ciues bona ſua perdere poſſint cum detrimento Reipublicæ.

Ciuium bona, & perſonæ ſunt Reipublicæ ſubiectæ.

Bona damnatorum publica ſint; & eis, niſi in publicis vtilitatibus, vel neceſſitatibus, non vtantur.

Hoſtium præda partim ærario, partim militibus diſtribuatur.

Aduenarum, qui inteſtati decedunt, bona ad Rempublicam ſpectant.

Conſueta portoria, & vectigalia adimere, vel augere, & Reipublicæ, & Ciuibus perniciosiſſimum videtur. C

Sæuitia imperantium tumultum, & ſeditiones excitat.

Seditiones ab otio oriuntur.

Otioſus miles vires amittit; & ciuitatem ſeditionibus replet.

Seditio in principio benignitate ſedatur.

Sedato tumultu ſæueritate opus eſt; & duces diſcordiæ è medio tollantur.

In ciuilibus ſeditionibus quidquid feceris ſiuè bonum, ſiuè malum alij laudabunt; alij vituperabunt.

Vis aliquando neceſſaria videtur, vt quieta ſit Ciuitas.

Vnum corpus eſſe debet Reipublicæ; vnus animus Ciuibus.

Nullus ſe immiſceat in eo, quod ad ſe non pertinet.

Vnuſquiſque propria curet, nec, quod ad ſuum munus non ſpectat, tractet: tunc Reſpublica non confundetur; ſed augebitur.

Peregrinus in aliena Ciuitate nihil, pręter ſuum negocium, agat; nihil de alienis inquirat.

Extranei nunquam admittantur ad ius Ciuitatis; ex his namque ſeditiones oriuntur.

Plures extranei ſimul conuenire poſſunt, & rectè Ciuitatem condere.

Quando Colonia deducitur, curandum eſt, vt Coloni indigenarum numerum excedant.

A

Ex nouis vectigalibus, & tributis defectiones populorum oriuntur.

Cum populi deficiunt, victoria in celeritate conſiſtit.

In Ciuem rebellantem, eius priuatus hoſtis, dux eligatur.

Victoriæ externæ bona Reipublicæ augent, & ciuiles conſumunt.

Dux defectionis clam, & citò interficiatur.

Populi diſcordes, quamuis nulli ſubditi ſint, libertate non fruuntur: magis ſerui abſque domino, quam liberi appellantur.

Reipublicæ libertas in legibus fundatur.

Lex eſt humanarum rerum domina.

B Magiſtratus omnes legibus obtemperare tenentur.

Neceſſarium, vtiliſſimumque eſt ſeruire legibus.

Lex dux eſt, & ratio rectè gubernandæ Reipublicæ.

Per leges noſcuntur crimina.

Tales leges eſſe debent, quales ſint Reſpublicę.

Leges conſonæ ſint moribus.

Boni mores, & conſuetudines firmentur legibus.

Abuſus per Leges tollantur.

Leges ſecundum tempus, & arbitrium bonorum in Republica mutari debent.

Vt temporum vices mutantur, ita & mores.

C Aliquando Leges mutentur; verum quæ tollerari poſſunt tollerentur.

Leges, quas populus cuſtodit, & conſeruat, quamuis malæ vllo modo tollantur.

Quæ cum damno, vel ſine vtilitate Reipublicæ conuelli non poſſunt, ſubſtineantur.

Vſus populi conſeruetur.

Ex Legibus oritur pax, ocium tranquillitas vitæ.

Homo ad felicitatem natus eſt; & finis Reipublicæ debet eſſe felicitas.

Felix Reſpublica, quæ non indiget Legibus.

Natu-

Naturalis ratio bonorum pro Lege habetur.

Imperio aſſuetis, obedire Legibus; nè dum alijs ſeruire, durum eſt.

Finis Legis eſt iuſtitia.

Iuſtitia ad Leges, & ad omnes Reipublicæ partes, pacis, & belli tempore neceſſaria videtur: nam ſine iuſtitia ſubitò res publica, & priuata concidunt, & corruunt.

Ex iuſtitia, & ſcientia naſcitur quod bonum, & æquum eſt.

Poteſtas, & ſcientia in Republica gubernanda iungantur; nam ſcientia abſque viribus nihil eſt, & potentia abſque ſcientia pernicies eſt.

Prudentia eſt ars bene viuendi, & media inter intellectum, & ſenſum. A

Tempori aliquando cedatur.

Quod facere decreuiſti, nè differas facere.

Conſilium rectum non ab annis, ſed à ſapientia procedit: ideò prudenti iuueni potius credendum eſt, quam ignaro ſeni.

Tam proſunt Reipublicæ conſilia prudentum, quam arma fortium.

Nec arma ſine legibus, nec leges ſine armis diu durare poſſunt.

Iuſtitia ſit finis belli.

Iuſta cauſa belli eſt defenſio: iniuſta verò eſt cupído imperij, vel diuitiarum

Bellum iniuſtum eſt, ſi prius non fuerit indictum. B

Iniuſtiſſimum eſt bellum, quod, vt ditio amplietur, innocentibus infertur.

Antequam bellum indicatur, ſcribantur milites; & ijs, quæ ad proſequendum opus ſunt, conſulendum eſt.

Ad bellum gerendum neceſſaria ſunt milites, annonæ, arma, pecunia.

Bellum conſilio, & prudentia indicatur, tractetur, perficiatur.

Qui ſine cauſa bellum mouent, ſed tantum, vt fines dilatent, bona propria amittent.

Prius Dijs immoletur, & Auguria capiantur, & poſtea arma moueantur.

Ante pugnam ductor animos militum exploret.

Extraneis militibus nè committat pugnam, nam hi lucrum magis, quam belli cauſam curant: extranei namque prędæ non victoriæ, intendunt. C

Nihil peius eſt in Republica, quam egere viribus alienis.

Nè fidas tumultuario exercitui quamuis magno, quamuis forti.

Serui non militent.

Nè fidas ei, quem læſiſti.

Nè credas ei, quem ſemel infidum cognouiſti, licet poſtea verus, & fidus appareat,

Transfugis nulla fides habeatur.

Vni tantum indico, vel ſpeculatori non eſt credendum.

Hoſtes, qui primo impetu fugam arripiunt, cautè perſequendi ſunt; nam

ſub fuga inſidiæ manent.

Hoſtium animos prouocare, vt fortiores, & peruicaciores eueniant, imprudentis eſt.

Imperator vtatur magis ingenio, quam corpore; plura enim perficiuntur conſilio, quam vi armorum.

Dux militum voluntati; Rex populorum deſiderio; Prætor ciuium moribus ſe accomodet; Nam qui odium ſeminat, non metet amorem.

Inſipiens plebes gaudet nouo Imperatore, quamuis malo.

Veterani milites adoleſcenti Imperatori obedire dedignantur.

A Militum animus donis adquiritur; populi opibus; plebis annona; nobilium honoribus; & omnium blanditijs, & ocij delectatione.

Miles, qui ductori, & Mediaſtutico non obtemperat capite damnetur: Qui ductorem ſuum reliquerit: Qui fugam arripuerit: Qui ſeditionem excitauerit gladio occidendus eſt: Qui verò ſpontè ad caſtra redierit, flagris tantum cædatur.

Qui metu hoſtium ægrum ſe ſimulat, vt proditor puniendus eſt.

Fuga ſuorum maiori moleſtia afficit Imperatores, quam hoſtium victoria.

Ciuis, qui in Reipublicæ neceſſitatibus, cum arma ſumere poſſit, & non ſumit, vt proditor habeatur.

B Pacta, fides, & induciæ cum hoſtibus ſeruari debent.

Prius ſub ditionem redigantur, & caſtigentur qui defecerant, quam cum alijs dimicetur.

Nonnulla ſunt metuenda; ſed nihil ſpernendum.

Timor amore eſt fortior.

Nimia ſpes ſemper damnoſa.

Inſolitæ blanditiæ timorem, non ſpem afferunt.

Melior eſt præſens ſecura ſeruitus, quam antiqua libertas periculoſa.

Melius eſt prudenter pacem firmare, quam fortiter bellum conficere.

Melius eſt bellum, quam infelix pax.

C Pax bello conſeruatur.

Bella pacis cauſa geruntur.

Affectus noſtri, animique indicia quamuis cælare curemus, non poſſumus.

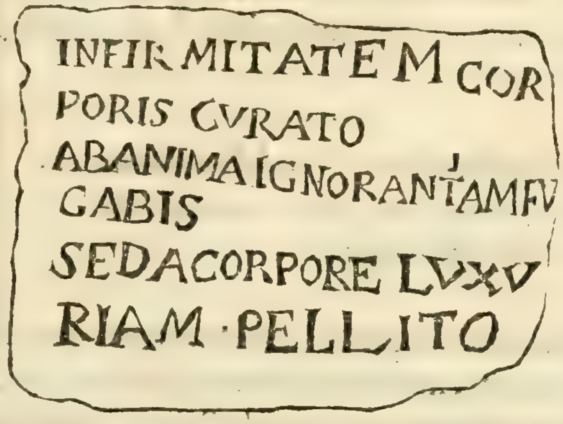
Femina aliquid abſcondere nolit, neſcit, nequit.

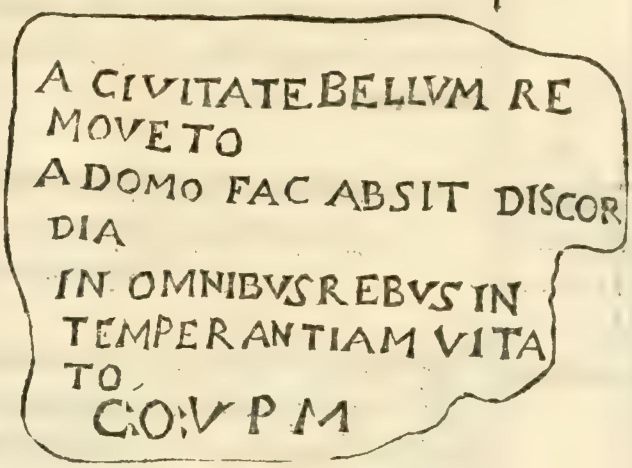
Simulatio non celat affectus.

Æmulatio, & amor plus valent, quam leges pœna, vel timor.

Gaudio iungitur dolor; voluptati. * * * *

Quę in his chartis plumbeis ſunt notata, reliquit in Collegio noſtro Pythagoras Gręcis literis; quæ poſtea Elbius Verus Ethruſcis delineauit. Sed Caius Orbianus Vulterranus Pontifex Maximus ſic in his plumbeis latinitate donauit: Ea plurimum commendo tibi Ego Proſperus Augur. XXVI. *Scarith Die xx. Iunij.* MDCXXXV

Hæc Antij monumenta tibi. Ad VII. paſſus aurea Cornua quęre: libros Augurum ad paſſus LV. ad Occidentem: quę ſi Romani non inuenerint, omnia tibi. Proſperus Augur. XXVIII *Scarith Die xxj. Iunij.* MDCXXXV

Adulatores vt peſtem fugito. Litteras prę viribus diſcito. Maledicentes arguito. Nè ſubitò iraſcaris; nam ſubita ira intemperantis eſt. Nimis nè loquaris. Semper tacere vitium. Auaros fugias. Verum aurum nè aſperneris.

Hæc Antius Fidentius Collegio.

Quæ Areſtus Cecinna in Collegio Magiſter in paruula membrana ſcripſit, ſemper maximi feci; ideò repono Ego Proſperus. XXIX. *Scarith Die xxj. Iunij.* MDCXXXV

EGo Areſtus Cecinna in Collegio Magiſter hæc Collegio.

Nè quis dicat affectum eſſe vitium, nam nec vitium eſt, nec virtus; quia affectus eſt animi motio, & vehemens incitatio, quæ ad animum, non ad rem pertinet.

Ignorantia non ſemper vitium; immò particularis aliquando eſt virtus; nam ignorare cauſa pacis, aut ſalutis, & honeſtæ vtilitatis, actio eſt virtutis.

Diſpoſitio, eſt applicatio ad aliquod: quæ ſolum virtutes, & ſcientias naturales conſiderat; & fit per accidentia, quæ ad vnum contrariorum materiam inclinant.

Magnanimitas aliquando vitium eſt; nam in ambitionem nonnunquam vertitur; quando circa honores verſatur: &, ſi magnanimus non eſt bonus, fatuus, & ſtultus eſt.

Scientia eſt notitia priorum, & rerum immobilium; nam mobilium opinio dici poteſt: æterna eſt, non generabilis, non corruptibilis; intellectus enim apprehendit de indiuiduis.

Principatus virtus eſt, & potentia; cuius finis eſt vtilitas Reipublicæ; ſed vnicus Princeps eſſe debet; nam multorum principatus malus eſt, & contra naturam.

A

XXXV *Scarith Die v. Iulij.* MDCXXXV

Hoc exemplar à Senatu donatum Collegio noſtro repono. Quod digniſſimum ſit, ideò commendo; & quia Eſar Magiſter meus hoc ſemper maximi fecit.
Proſperus cuſtos Arcis, & Augur.

TAndem optimi Patres munus Præſidis compleui: tandem annus exceſſit: ſi ego officium meum, vt par erat, non adminiſtraui, obſecro vos, prudentiſſimi viri, vt eum nunc Præſidem eligatis, qui me doctrina, prudentia, & probitate præcellat: Nullus igitur propriam vtilitatem, ſed quod commune eſt bonum quærat; atque vos in eligendo Præſide; & Præſes electus in

B

officio exequendo hæc præ oculis habeatis.

Imperia iniquè, & ſceleſtè quæſita obruuntur, & diù durare non poſſunt.

Omnes, qui alijs imperant, meliores eſſe debent ijs, quibus imperant; nam quò magis illis dignitate, & auctoritate præſtant; eò magis probitate, & moribus præſtare debent.

Acrius Senatores, & optimates, quam plebei caſtigandi ſunt: Leuiſſima culpa illuſtri viro grauiſſima eſt; nam contra Leges, & contra naturam nobiles peccant; plebei verò tantum contra Leges.

Hæc prudenter Menodorus Cecinna Præſes dixit. Iuſſit Senatus me Lartem Velleium Scribam duo exemplaria conficere; quorum vnum in Senatu aſſeruetur; & à Præſidente in fine officij Senatoribus legatur; alterum ſacroſancto Collegio Augurum conſignetur; vt Magiſtri ſocios, & diſcipulos doceant hæc veriſſima, & præclariſſima documenta.

C

XXXVI. *Scarith Die v. Iulij.* MDCXXXV

Militaria hæc documenta nullus ſpernat; nam his aliquando Crano Atlanti opus erit. Proſperus Feſulanus Augur.

DVcis inuictus animus à militum corde timorem expellit; & ipſos ad fortiter pugnandum animat.

Milites ſuum ducem magis, quam hoſtes timeant.

Si Mi-

Si milites ductori non obtemperant, nunquam de hoſtibus triumphabunt.

Inermes licet, armatos tamen inimicos æſtimabis.

Quamquam ductor victoria excidat, nunquam tamen animo concidere debet.

Exercitus annona ſemper abundet; nam ſi annonæ caritas vexet milites, nihil ipſorum audacia, nihil ducis prudentia valet: ſi verò bellicis armis careat exercitus, qui neſcit vinci; attamen vt plurimum cedere, vel terga vertere cogitur.

Cedere aliquando inſequentibus hoſtibus laudabilius eſt, quam, vbi non ſperes victoriam pugnare. A

Vitandum illud prælium eſt, ex quo maius damnum, quam commodum percipitur.

Tempus fugæ cognoſcere idem eſt, ac inimicum vincere.

Victoriam aſſequi nihil eſt, ſi victoria vti neſcias.

Hęc Etheruſcis characteribus notauit Aulus Quintius Senator Vulterranenſis, & Augurum ſocius, dum eſſet Vulterranæ Ciuitatis Lucumon: Ego Orchus Maurus Augur latinis litteris tranſcripſi.

Illæſas ſerua Scripturas, quas primò repoſui, leges ſacras, & primas hiſtorias Vulterræ; nam primò repoſitæ tibi; leges amico; Vulterranæ Ciuitatis prima fundamenta, ſi fuerint inciſa patri damnum comminantur: Si Augurum libri ferri ictum perpeſſi fuerint, & tibi, & amico, & patri mala portendunt: at ſi vnus veſtrum abfuerit, non inuenientur; & inde peius aliquod eueniet. Hoc ex Aſgharijs fulguribus cognoui. Carmen Tragicum pulcherrimum in partes repoſui, quas tibi, & amico inueniendas prædico. Hæc ideò quia te, & amicum amo. B

XLIV. *Scarith Die xxiij Auguſti.* MDCXXXV

Quæ Magiſter meus Eſar omnium rerum prudentiſſimus infirmus dictauit, vt me his rebus ditaret, ſcripſi, & ea plurimum tibi commendans repono

Ego Proſperus.

C

Conſtitutio veri, & falſi, cognitorum, & incognitorū conſtituunt omnes regulas. Senſibus multa comprehenduntur, & percipiuntur, ſed id fieri non poteſt abſque aſſenſione.

Omne animal appetit, quod natura ei accommodauit.

Affectus homini neceſſarij videntur.

Affectus ad virtutem hominibus à natura tribuuntur.

Affectus, animuſque multa videre poſſunt, quæ nulla ſunt.

Senſus vera videt; falſa non videt. Ex perceptione ſcientia.

Ex ſcientia virtus. Virtuti nihil deeſt.

Sidera nunquam temerè decurrunt.

Sidera deprimunt terrena ſurſum tendentia; atque ea, quæ non ſubeunt ad ſe trahunt.

Animalium ſpiritus aerem ad ſe trahit.

Aer vita hominis.

Nubes à vapore humido, & fumido e terra procreantur.

A Solis calore nubium denſitas vertitur in pluuias.

Cœlum in ſexdecim partes diuiditur.

A *Venti in totidem.*

Non omnes flatus ſunt venti.

Venti à contrario ſtellarum curſu, & à mundi motu oriuntur.

Auguria ſiderum, omnium veriora, & certiora.

Poſt ſidera fulmina.

Regulæ fulgurum raro falſę.

Aues fallaces.

Quadrupedes varij.

Tripudia, & pullaria difficilia.

Extiſpicia difficillima.

B *Contra hæc omnia, it prudens.*

Imperantis poteſtas in virtute, & honore fundata ſit.

Preſides, aut Præfecti, qui populos ſubiectos contumelijs afficiunt, quamuis pœnas peccati non luant, nunquam iufamiam effugient.

Magni honores ſunt onera; quę oneratos opprimunt.

Nihil iucundius hiſtoria, & nihil ea vtilius; eius finis eſt veritas.

Tempus tacendi, & loquendi cognoſcere ſapientis eſt.

Ignotis prodeſſe laus magna.

C *Hanc epiſtalam tanti æſtima, quanti valet; ſicuti ſemper feci ego Proſperus.*

Herculanus Maurus Lini filius Antio Veſulio Feſulano amico ſalutem.

XLII. *Scarith Die xiij. Auguſti.* MDCXXXV

MOderati animi iram non ſolum vitiũ non eſſe, verum ipſius virtutis effectum, Policrate Licinio Arretino teſtante, nouimus. Policras ille Arretinorũ omniũ prudentiſſimus. Policras ille, qui Collegiũ noſtrũ decorauit cum Magiſtri munere fungeretur: Policras ille, quem nunquã iratũ vidimus; vt ipſe optimè noſti, cum eius auditores, vel potius diſcipuli eſſemus, pluries aſſeruit, ex cauſa iraſci eſſe laudabile: quarè ne doleas, te iratũ eſſe; ſed cauſam irarum

tibi

tibi à crudeliſſimis Romanis præbitam; nam, cum patrem tuum abſtulerint, iuſta eſt cauſa, cur eis iraſcaris; quod parentibus in nullo deeſſe debemus: & ſi Patriam defendimus, cur non etiam parentes? ſi eos, qui patriam noſtram inuadunt, odijs, armiſque perſequimur; cur non ſaltem odijs eos, qui parentes noſtros non inuaſére ſolum, ſed occiderunt, irati proſequemur? Si pro patria iuſtè arma ſumimus, pro patre iniuſtè occiſo, cur non iuſtè iraſcimur? Igitur ſi iuſtè iraſcimur, iuſta ira virtus eſt, cum Iuſtitia ſit virtus. Id ferè ſemper aſſerebat ipſe Policras; quod cauſa fuit, vt libentius ego ſemper ſim Romanis iratus: qui Aruntem Maurum, cum Thuſci in Samnites pugnarent ſine cauſa occiderunt: Hercules Maurus Lucio Furio Camillo iubente captiuus effectus capite iniuſtè truncatus: Anſur Maurus cum ſuis à Publio Valerio fuit trucidatus: item Sutrij Metius Maurus fuit ab ipſis occiſus. Quid iuris eſſet Romanis cum Sutrinis latet neminem. Oſcus, Aulus, & Linus Equites ad Lacum Vandimonis perempti fuère: iurè, an iniuria ſuſcepiſſent in Thuſcos hoc bellum Romani, Dij ſoli id norunt. Nuccius Maurus, & Aruns quod nollent ſub Romanorum ditionem ſe redigere à Lucio Cornelio Scipione, & Gneo Fuluio Conſulibus Romanis in fruſta conciſi fuère: idem poſtea accidit Anſuri, Metio, & ANCO; ſed longè iniuſtius Aulus Maurus occiſus eſt, qui non ſolum aliquid contra Romanos non eſt aggreſſus, ſed ipſorum intuitu è Vulterrano Senatu ſeditioni ſtudentem plebem expellendam curauit; ipſa namque contra Romanos ſemper machinabatur. Iniuſtis, iniquiſque modis ab ipſis obtruncatos ſilebo: nouit Antius à ſeruo Quinti Fuluij trucidatus: nouit Orchus, qui fuit in domo Appij Claudij veneno abſumptus: nouit Pontifex Maximus Aruns; qui, cum domi ſuæ recepiſſet Prætorem Gneum Sergium, ipſius HOſpitis opera fuit, vt creditur, ſuffocatus. Sed (nè longius tam moleſti ſermonis ſeriem contexam; nam & te afficerem tœdio, & ego adeò in Romanos excandeſcerem, vt me conſumerem) id ſolum inuitus recenſebo; quod Hoſtilius iniuſtè iuſſit occídi Turrenum Senatorem: & Cornelius Conſul ſine vlla cauſa Oſcum Martis Sacerdotem impiè mandauit capite plectendum; & eodem ſupplicio damnauit Elbium Præſidentem Senatus, Lucium, & Ennium Senatores, & proauum meum Herculanum. His, tantiſq; iniurijs affecti, cur non iuſtè eis iraſcemur? cum ex cauſa iraſci ſit laudabile; & ſi ſola virtus eſt laudabilis (vt aiebat idem Policras) iram ex iuſta cauſam virtutem, vel virtutis effectum eſſe conſtat: verum cauere debemus, nè ratio, quæ eſt paſſionum noſtrarum domina, ſupprimatur. Sed de his ſatis: iucundiora loquamur. Hoc plerumque mirari ſoleo, cum amicitiam noſtram recogito, cur adeò firma ſit, vt nullus, etiam pluries conatus, eam valuerit reſcindere: at cum in mentem venerunt ea, quæ noſter Policras diſſerere ſolebat, admiratio ceſſauit; ex eius etenim ore ferè ſemper hoc audiui; Animorum coniunctio eſt ab aſtris, & ſi

A

B

C

virtute coniungitur, non ſoluitur, quia virtus æterna eſt; niſi mors, vel potius ipſe motuum Motor diſſoluat: ſi verò vitijs fouetur, citò corruet; vitium enim nunquam permanebit: & licet id ſatis eſſet ad ſedandam admirationem, qua tenebar, libet tamen hæc addere, quæ ipſe aiebat, videlicet; Vna duorum aſtrorum ſocietas aduerſos nixus reddit inopes, ſi ex eadem virtute ortum habeant; &, licet homo ea diſiungere conetur, nihil efficiet; nam mors nec diſiunget, quos Cœlum, & ipſa virtus iungit; immò abſentia triſtior magis coniunget: cum verò aſtrum in alterum grauiſſimo crimine non ſemel, & iterum
A errauerit, quod difficilè, nam amicus amico donat errata, forſitan amicitiæ nodus diſſoluetur; quod veriſſimum eſſe, ipſi ſæpius comperimus; nam quot aduerſa ſubſtinuimus? quot calamitates perpeſſi? quot, & quorum iras experti ſumus? attamen nihil contra amicitiam à nobis erratum eſt; Plura de amicitijs ſolebat differere; ſed hoc ſufficit modo; quod aduerſa omnia, vt obliuiſcar, effecit; & iram, quam in Romanos concepi, moderatur; nam amicum in aduerſis habere fidelem pluris eſt, quam nulla mala perpeti. Hoc ſi cogitaueris, idem in te efficiet, & Romanos non vt hoſtes; ſed vt iniuſtos hoſtes oderis. Præſertim te conſolari debes, cum amicum habeas, qui eiſdem aduerſitatibus detinetur. Scio qui ſis, & te prudentiſſimum cognoui; ideò epiſtolæ finem faciam.
B Vale, & me ama. Idibus ſexti menſis Vulterræ.

Ex LXX *Scarith Die jv. Decembr.* MDCXXXV

Proſperus Archius Peruſinus Antio Feſulano S.

MAgiſtri noſtri Policratis Licinij deſiderium adeò me afflixit, vt totas tres noctes inſomnes duxerim. At quarta nocte cum mihi in mentem venit Policratis Cluſini, qui fuit matris meæ Pater, paululum quietis cepi, atque inter ſomnum, & vigiliam hęc carmina cecini, quibus Arretinum cum Cluſino conferrem. Igitur de Cluſino, cuius doctrina, dum viueret, omnibus ignota fuit; ſed eo mortuo, omnibus patuit; multa dixi. At cum Magiſtri memini, vix de eo tres verſus: nam, quæ virum dedecent, ſtatim ab oculis. Tu verſus lege, & Vale.

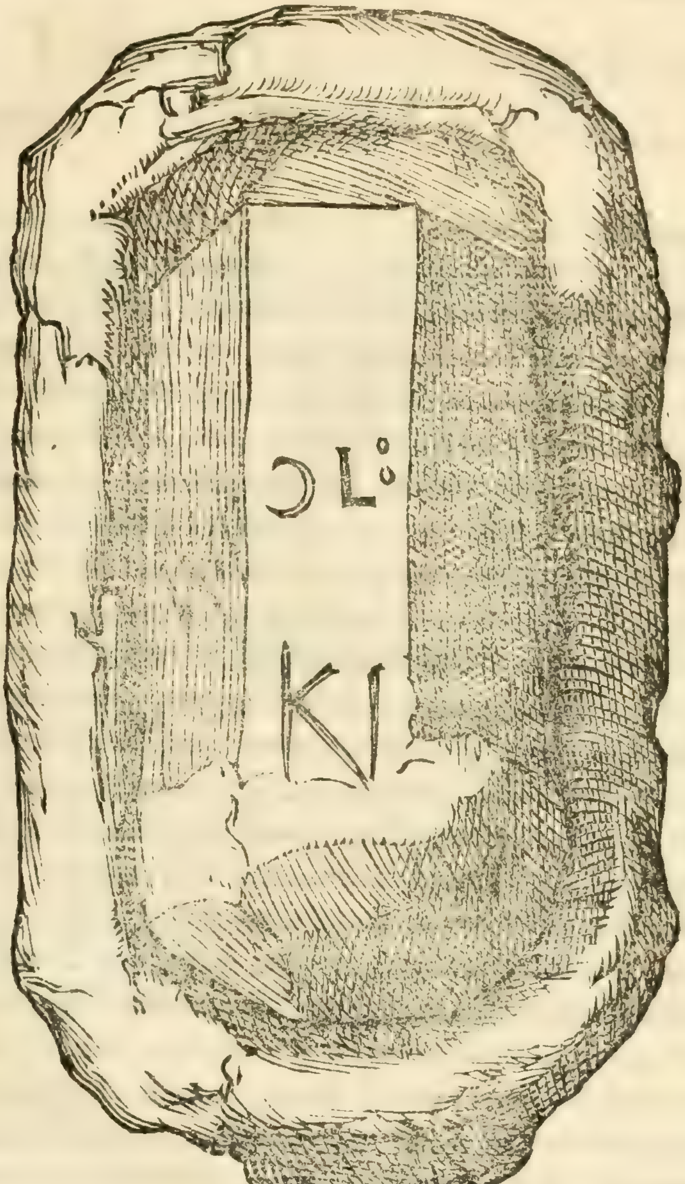
C

De duobus Policratibus.

AStrorum curſus, certantia ſydera nouit:
Fulgura, fulgores, velint quid fata Policras.
Quid valeant herbæ, poſſint quid verba Mineruæ.
Omnia, qui ſciuit, neſciuit ſcire Cluſinus.
Obſcurus iacuit viuus: ſed fama ſepultum
Extulit, atque Policratis tunc gloria ſurgit.
Aſt Arretinus nouit, qui ſcire Policras,
Et vixit clarus; cecidit, ſed clarior: atque
Corpus humo tegitur; viuet ſuper ætera nomen.

LXXIX.
Scarith
Die xj.
Decembr.
MDCXXXV

A

B

IASIVS.

C

Carmen Tragicum, quod Iaſius dicitur, ob gratiam tui ex Ethruſca lingua in Latinam traduxi: & hoc eſt eius Argumentum. Primam, & ſecundam partem ipſius carminis traducti repoſui incluſas in vno Scarith ſimile huic; tertiam, & quartam in alio; at quintam, quod maior ſit, ſolam in alio Scarith. Carmen hoc tibi commendo. Commendo tibi te ipſum: caue tibi ab omnibus, de quibus in pluribus ſcripturis te moneo * * * * * *

Proſperus Feſulanus Augur.

In Ia-

In Iaſium Argumentum à Proſpero Feſulano ex Ethruſco in Latinum ſermonem.

A

IAno Cambo duo filij fuère, Iaſius, & Dàrdanus, Iaſio primogenito poſt patrem Regnum obtigit, qui cum Celtos ſuperaſſet, Almanam Lugdi eorum Regis filiam vi duxit Vxorem: hanc Aſcus ex primis familiaribus Lugdi ardenter amabat: hic Vulterram venit, & cum Dàrdano Iaſij fratre amicitiam inijt; atque eò breui peruenit amicitia, vt Dàrdanus id ſolum vellet, quod Aſcus vellet: is rogatu Almanæ, cui ſoli cognitus erat (nam etiam Dàrdano amico ſe celauerat Aſcus) eidem Dàrdano ſuaſit, vt fratrem occideret, Regnumque occuparet. Audet facinus Dàrdanus; ſed non reſpondit deſiderio exitus: quarè ſe Feſulam recepit, & à Iaſio defecit. Continet hoc carmen Tragicum primo Almanæ apud Enchiam nutricem in virum Iaſium querelas. Enchia, vt heræ ſuæ gratificaretur, agit cum Aſco de occidendo Iaſio. Dàrdanus fingens ſe Vulterram veniſſe, vt cum fratre conueniret, & fœdus iniret, agit cum Siceleo, qui ex Celtiberis Legatus aduenerat inter Iaſium, & Dàrdanum mediator; fingit, ſe fœdus initurum appoſitis ijs conditionibus, quibus

B

fratrem non aſſenſurum Dàrdanus credebat. Iaſius cum Crono queritur de fratre: coniugi detegit, ſe velle occidere Aſcum: quod vbi ſecum doluiſſet Almana, Aſco manifeſtat, & cum eo agit de inficiendo venenis Iaſio coniuge. Siceleus à Rege Iaſio veniam exorat Dàrdano: at dum Siceleus narrat Aſco ea, quæ cum Rege egerat, eum in Regis caput machinari percipit: de hoc cum Crono loquitur: cum Dàrdano quæritur, quod ipſe non ſtet promiſſis: tandem Dàrdanus rogatu Almanæ, ne facinus caderet, cum Iaſio pacem, & amicitiam ſimulat. Cronus Aſci, & Almanæ clam conſilia inquirit, quæ illi Enchia declarat; Regi nunciat, Rex non credit; Enchiam vt mendacem, & Reginæ infidam mandat occidi. Rege ab Almana veneno occiſo, Dàrdani crimen fit palam. Dàrdanus nè detegatur, &, vt ſe

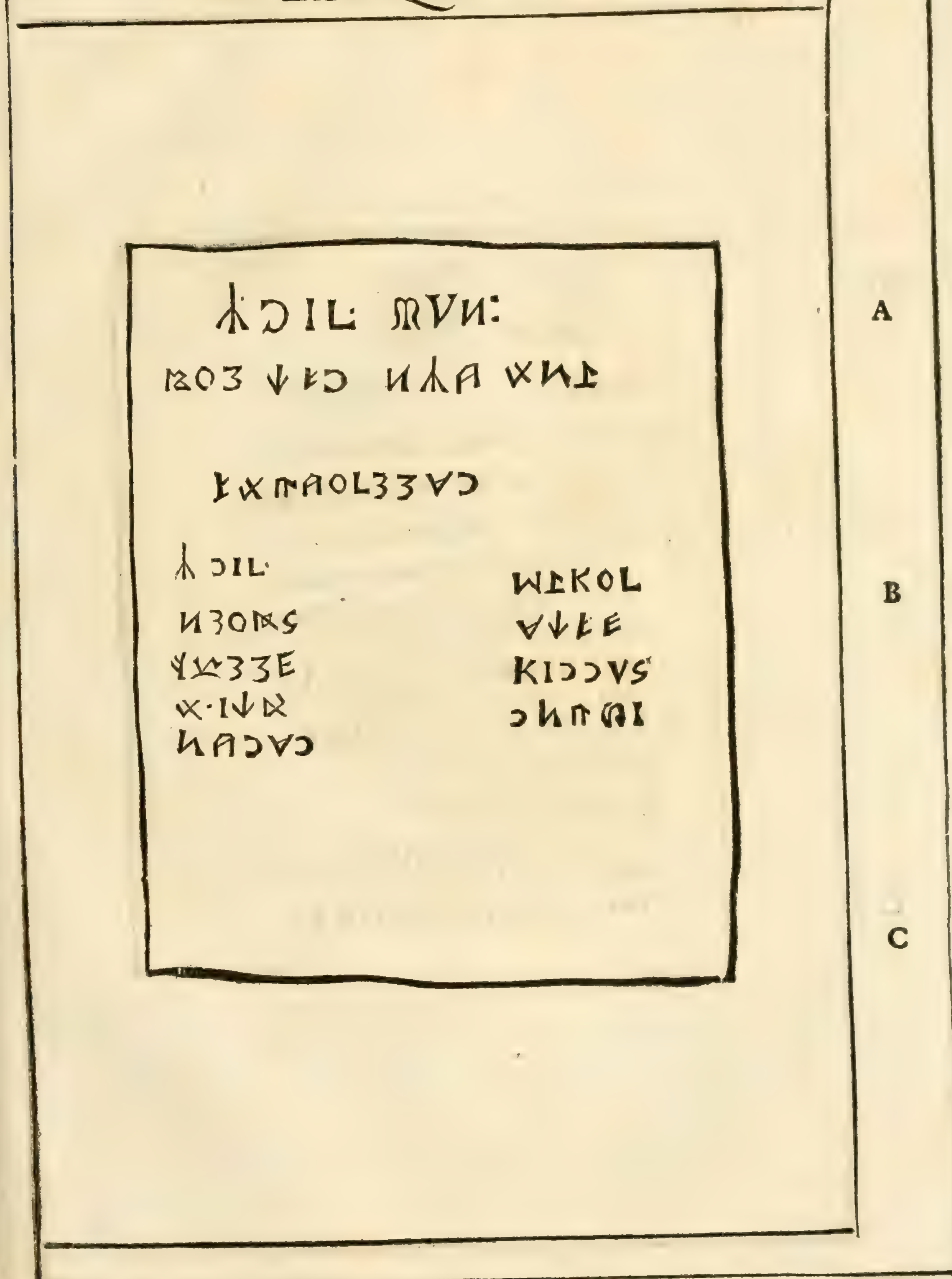
C

culpa liberet Almanam iuſſit interfici, & Aſcum. Cronus à ſeruo comperit Dàrdanum criminis auctorem. Moriens Rex ſuos orat, vt ſuam mortem vlciſcantur. Dàrdanus de fratris morte vehementer, ſe angi, ſimulat: at cum Cronus populum in Dàrdanum concitaſſet, fugit Dàrdanus: eius ædes deſolatæ fuerunt.

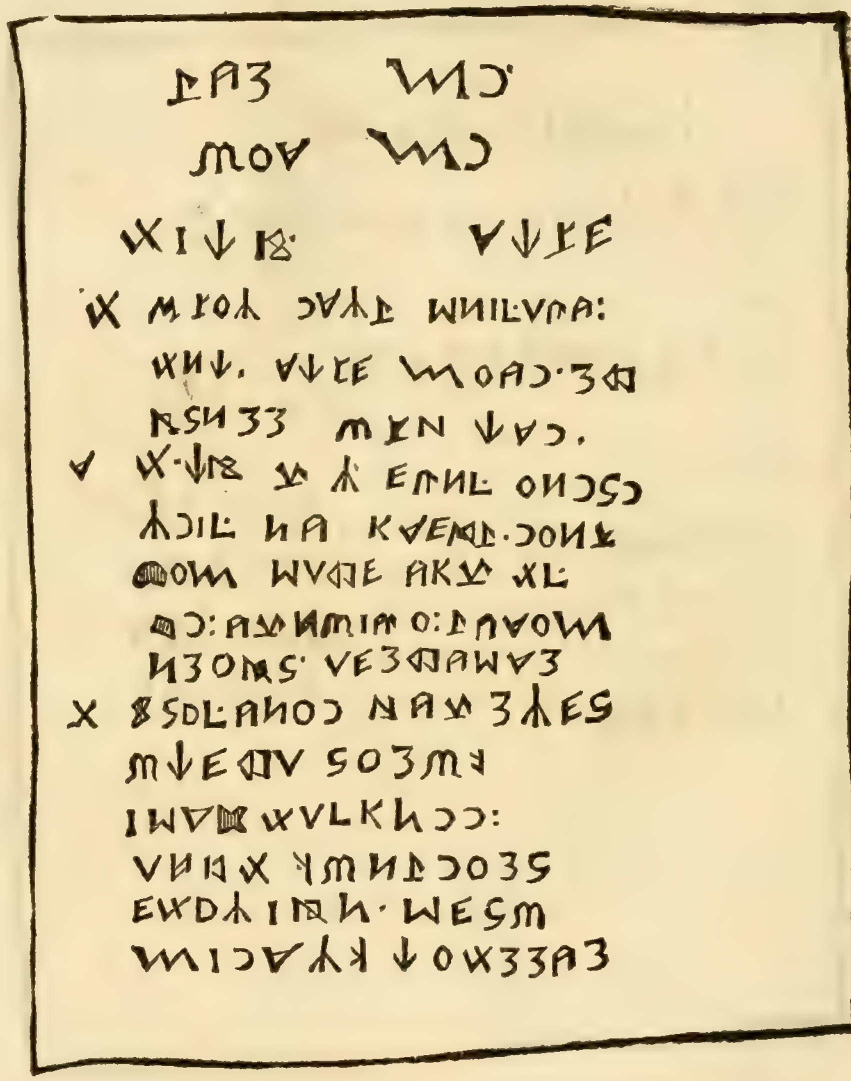
L.
Scarith
Die xjx.
Septemb.
MDCXXXV

Hæc eſt carminis Tragici prima pars, reliquas quatuor etiam reponam. Poſtea verò reponam idem carmen à me in Latinam linguam traductum, quod te magis delectabit; & eo magis, quod in gratiam tui traduxi. Sed hoc tibi commendo.

Proſperus Feſulanus Augur.

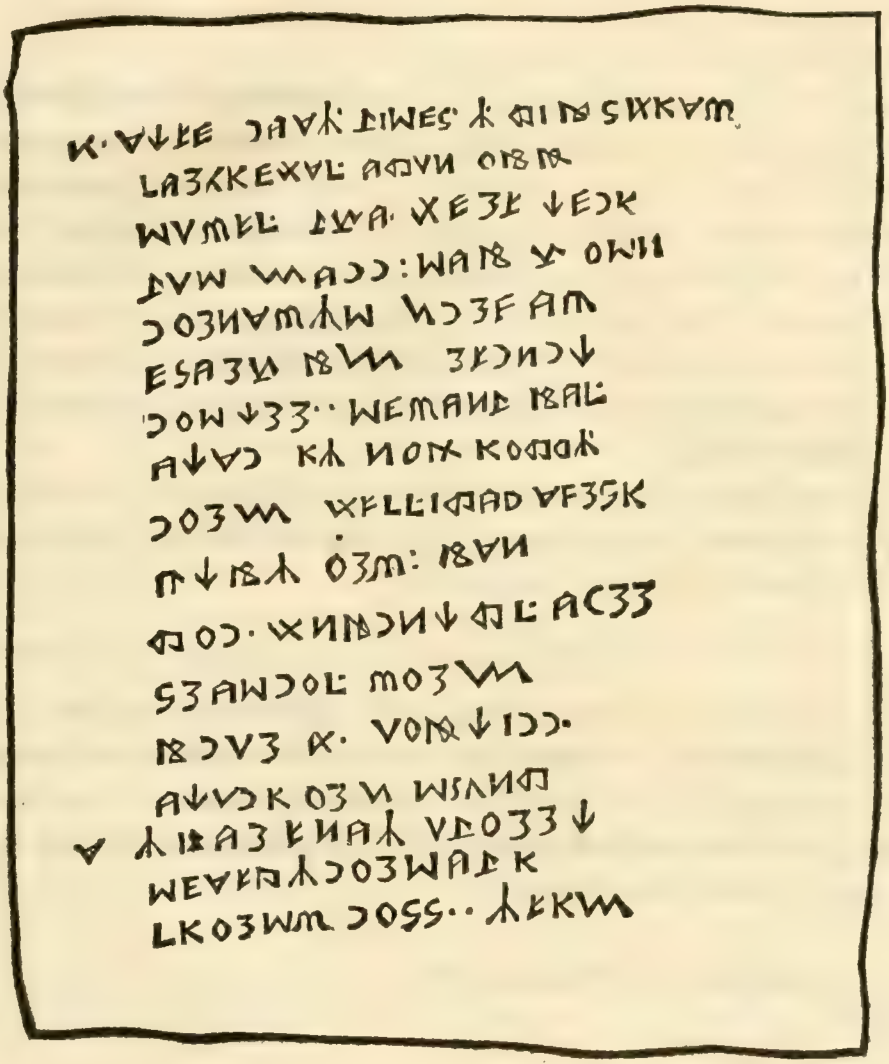

A
B
C

A

B

C

A

B

C

HÆc ſunt prima monumenta, quæ hic obſeſſus tibi repono; plurima etiam reponam, quorum multa ipſe inuenies; multa alij pro te, te præſente; multa auro precioſior, abſis, adſis, pro te tamen inueniet; huius ego locum libens ſubirem. O ſi ego tibi magiſter: felicius viuerem; anguſtiæ quieſcerent. Huic, ſi non eſſem vir, inuiderem: ſed tamen ipſi gratulor: verum me tibi famulari non poſſe, graue mihi; nam etſi nihil aſſequerer, tibi præceptorem fuiſſe, iucundiſſimum mihi foret: ſed quod non poſſum præſens, te moneo naſciturum; & ſerò prȩuenio eum, qui à me præuentus, me prȩueniet.

XV. Scarith Die vj. Iunij. MDCXXXV

Parentes vincè ama: cum in aliquo offenderint reuerenter admone.
Patriam parentibus præfer.
Græci mendaces: hos fuge.
Romani ſuperbi, & inuidi, ab his abſtine.
Si quis tibi ſuſpectus, fac à te longe abſit.
Immundos fuge: mundus eſto; nam Dij, qui id volunt tibi præſtò erunt.

A *Hæc te vt pater filium; vt magiſter diſcipulum; vt amicus amicum moneo: nam ita olim ego. Libros, hiſtorias, monumenta, vaticinia, & alia quamplurima quære aut in membranis, aut in chartis linteis, aut in plumbeis delineata. Si hiſtoriam Catilinę à me ab hinc triduò abſolutam deſideras; donec inueneris, nè deſiſte. Et Syllam reponam. Cum omnia repoſuero, ponam & chartam, quæ omnia tibi indicabit, quæ erunt ſepulta. Sed hæc omnia tibi, quæ ſi Romanis paterent, ipſi impares æmulatores omnia igni darent: ſed dant tibi aſtra benigna, poſt multa ſæcula naſcituro; libenter accipe.*

Ego Proſperus Veſulius Feſulanus, Vulterranæ, & Feſulanæ Ciuitatis Ciuis in Vulterrano Augurum Collegio ſocius, & Scriba, arcis Scornelli Cuſtos, in ea arce obſeſſus à Romanis, obſidionis menſe tertio.

B

XIII. *Scarith Die vj. Iunij. MDCXXXV*

Eius eſt hæc imago, quem colo, obſeruo, diligo, & vt parentes amo: Hic eſt Eſar Magiſter meus: eum, vt par eſt, etiam defunctum venerabor plurimum: parentes vitam mihi; hic bene viuendi inſtitutum; ipſi natalem, huic bonam vitam debeo; quarè hanc eius plumbeam imaginem ſemper mecum defero, deferamque moriens. Hanc tibi commendo.

Ego Proſperus Feſulanus Augur.

C

Si hæc

Si hæc, quæ hic repono, aliquid mali prænunciauerint, non te terreant; nam cauere tibi & alijs poteris prudens, quia prudentiſſimus Eſar Magiſter meus id aiebat, de Augurijs diſſerens. XLV. *Scarith Die xviij Septemb.* MDCXXXV

Contra hæc omnia it prudens; ideò eſto cautus. Proſperus Feſulanus.

SI ex leua tonuerit, vel numero impari à . . . . . felicitatem, & euentos proſperos augurabis venturos. Idem, experientia docuit, expectandum, ſi fulmina emiſſa ex ortu in ortum redierint.

Quod etiam futurum demonſtratur, ſi in eundem locum vndè exoriuntur reuertantur. A

Si crebris flammis refulgebit Cœlum.

Si à ſiniſtra ad dexteram effulgeant fulmina.

Si tempeſtas ſerena tonuerit, aut homines, vel ſacra templa, aut etiam Reipublicę ędes . . . portendunt Reipublicę, aut exercitui exterminium, & cędes.

Si occaſus tonuerit, vel Aquilonem tranſcurrendo in Occaſum increpitet, vel ictus multiplices pari numero finiantur, euentus diros, infelicitates, calamitateſque portendunt.

Diurna fulmina feliciora nocturnis. Nocturna ſæpè infauſta.

Anticia fulmina Reipublicæ motus demonſtrant.

Schilia Anticiorum fulminum annos ſignificant. B

Cronciathia duplicia, alia cum Scheſijs, alia ſine Scheſijs: cum Scheſijs negocia optatum finem habebunt; ſine Scheſijs aliquid inopinatū ſuperueniet.

Procrauia alia publica, alia priuata: publica notantur in ædificatione ciuitatum, oppidorum, Templorum, arcium, & ſimilium; quæ ad Aquilonem felicia, ad Auſtrum infauſta. Priuata aut notantur in die natalis, aut in nuptijs, aut in ædificatione ædium: hæc etiam in Agricultura plurimum valent: quæ, ſi fuerint ab Aquilone ad Occaſum, feliciſſima: ſi ab Occaſu ad Meridiem infeliciſſima.

De fulminibus Monitorijs, Auxiliatorijs, Latentibus, Regalijs non datur regula, quia varia videntur; ſed ab experientia regulam accipias. C

Fulgura quædam ſunt Ocalia, quædam Dantelia, quædam Bentia, quædam Porachal.

Sciendum eſt Balth, quæ fulgura afferunt, annos indicare, Rebalth decennia, Crorebalth centenaria, Recrorebalth (quamuis rariſſimè eueniant) milliaria.

Ocalia fulgura ab Oriente ad Septentrionem Reipublicæ felicitatem, imperij augumentum, ex hoſtibus victoriam denotant. A Septentrione ad medium exortum Reipublicæ ſtatus in melius mutationem præmonſtrant.

Si verò notentur ad Meridiem ſeditiones, & ciuiles diſcordias augurabis.

Si à meridie ad Occaſum, Reipublicæ aliquam perniciem, Ciuitatis obſidionem, & depopulationem futuram docent. Ab Ortu ad Meridiem peſtem, & famem denotant. Ab Occaſu ad Aquilonem totius Reipublicæ exitium, & deuaſtationem oſtendunt. . . . . ab Aquilone ad Occaſum, aliquam reædificationem, & reſtaurationem poſt ruinas prædocent.

Dantelia ab Auſtro ad Aquilonem imperij arrogationem, & maximas portendunt calamitates. Ab Ortu ad Occaſum exilia, principatus, aut Magiſtratus amiſſionem, & mortem. A Septentrione ad Meridiem imperium duraturum oſtendunt Ab Occidente ad Orientem omen futuri boni præbent.

A Bentia omnia, & in omnibus rebus ſunt feliciſſima.

Porochal ſemper infauſta.

Item in rebus priuatis ſupradicta obſeruantur; ſed quia ſunt tam varia, & tam diuerſa non datur regula.

Voſgharia locum denotat, ex quo hoſtes;

Aſgharia, ex quo amici ad nos venient.

Poſtulatoria fulgura . . . . . ſunt, & in ſacrificijs obſeruantur, quæ miſerationem . . . . indicant.

Peſtifera fulgura ſemper dira, & à Dijs iratis mittuntur.

B Auium aliæ Præpetes, aliæ . . . . . . Præpetes diuiduntur in Præpetes, & Infernicæ. Præpetum aliæ ſiniſtræ, aliæ funebres. Siniſtræ ſinunt. . . . . aliæ ſunt funebræ, aliæ Remores, aliæ Onebræ, aliæ Enebræ, aliæ Murnes, aliæ . . . mares, aliæ ve- . . . . . .

Impeuiæ . . . . . maximam denotant.

Remores remorant. Onebræ obſtant. Enebræ impe- . . . . indicant.

Murnes claræ, & fa- . . . . atque deſideratæ . . . . tam demonſtrant.

Chamares præueniunt. Veſces felicem exitum negocij augurantur.

C Funebrium aliæ Arculæ, aliæ Cliuiæ. Arculæ arcent, & . . . . . tant. Cliuię infelicem finem habent. Arculæ aut ſunt Luculæ, aut Voſgræ. Voſgræ ſe vellentes maximum augurantur malum.

Luculæ omnia prohibent . . . . aliæ dicuntur . . . . . aliæ Scituiæ . . . . ſunt quando . . . aues felici . . . . . . niunt . . . viæ quando . . . . . ſuperueniunt feli . . . . . Ocines . . . am . . . diuiduntur . . . aliæ ve ſu . . . Bailæ . . . . ſunt cœleſtium.

. . . . . es a . . . vocantur . . . es aliæ minores . . . . diuiduntur in Vores, & in . . . . ſimiliter diuiduntur in bonas, & malas.

Pecu-

Pecuniam . . . . . ad . . . . . opus . . . . . . venit hora, vt ar . . . . . III. *Scarith*

P. F. A. S. A. C. *Die xxx.*

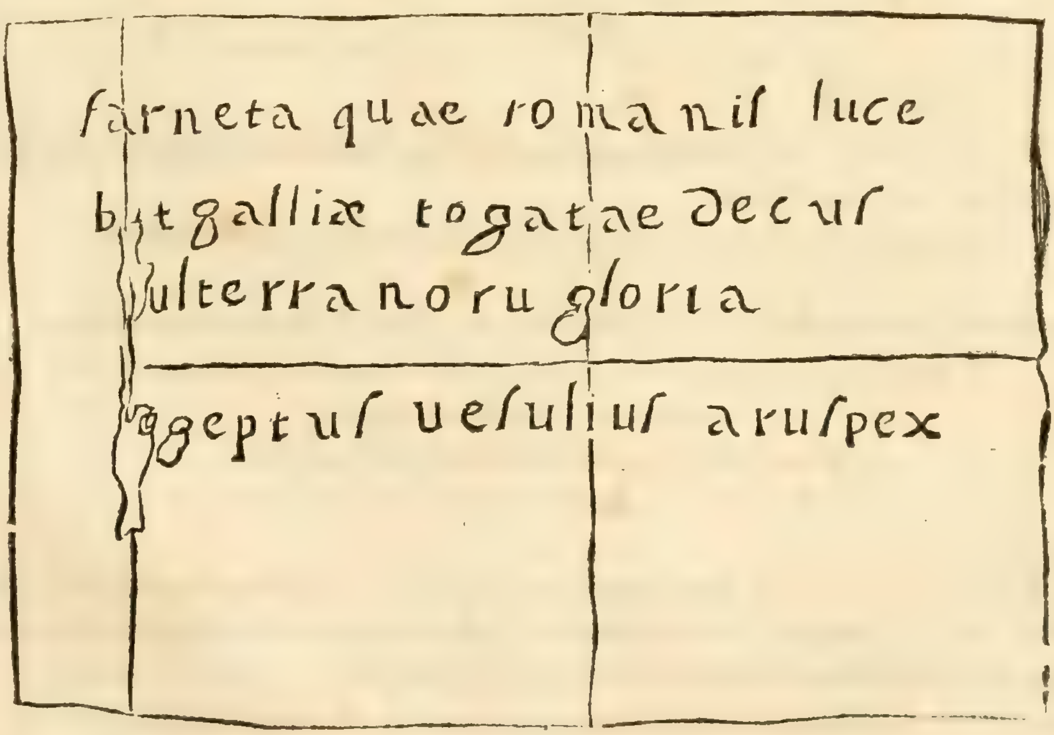
Corui Vulte rram occupabunt. Hos gallus eijciet. O miſerrima Ethruria vnus remanebit. O vtinam caueas, & eijcias. *Decembr.* M.DC.XXX IV.

Antius Veſulius.

Ex Vulterra nobi s imperium, bellum, pax. Ad flumen Vulterrana monumenta, Ethruſcorum veri th eſauri. Hæc ſi Latinus inuenerit miſer, ſi Romanus miſerrimus, ſi Græcus felix, ſi Thuſcus felicimus erit. IV. *Scarith Die xxx.*

Hæc hodie cum Apollini deuouerem diuinitus accepi, cum à Romanis obſiderer in Arce Scornelli. Ego Proſperus. *Decembr.* M DC XXX IV.

Romanus Thuſ co, Thuſcus Romano imperabit. Progredere ab hinc paſſus jx. inuenies pecuniam; a d paſſus xj. cornua Ceruina aurea; ad paſſus vij. commendo tibi charos meos Penat e s; quod ſi non inueneris quaſi non tua relinque; aut ſi tua, non dum tua; cuius, & quando eſſent futura, non cognoui, quia caligauerunt oculi, aues fugerunt. Hæc monumenta tibi repoſui; tibi fideliter ſerua ornamento futura; ſi non omnia inuen iſti adhibe ſocium; omnia ſolus non inuenies. O vtinam tibi theſaurus! Deſi derabi s librum, inuenies caſu, quia precioſus. Proſperus Feſulanus. V. *Scarith Die xxx. Decembr.* M.DC.XXX IV.

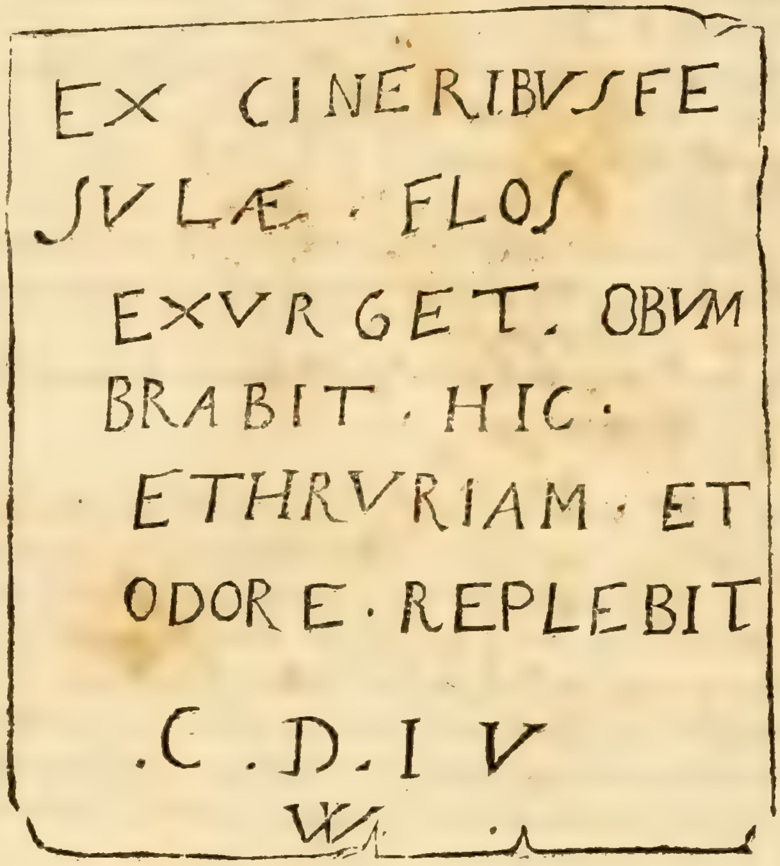
Ex VIII *Scarith Die v. Februarij* MDCXXXV

Farneta, quæ Romanis lucebit. Galliæ Togatæ decus. Vulterranorum Gloria. Segeptus Veſulius Aruſpex.

EX CI-

Ex IX. *Scarith Die xv. Martij.* MDCXXXV

A

B

ExXI. *Scarith Die xxij. Martij.* MDCXXXV

Eridanus fluet. In portu nauigabunt Nautę · Littus non tangent. Prudentiores naufragium facient.

Hirlogus Peruſinus Collegij Vulterrani Præfectus Augurum.

XII. *Scarith Die ij. Aprilis.*

Ex proprijs virtutibus laudes mereri præclarum; laudari ab amicis præclarius eſt; ſed ab inimicis præclariſſimum: ideò ego hoc ex Romanis teſtimonium, Romanis litteris ſcriptum reponam.

Olim Vulterra Romam: olim Roma Vulterram.

Ego Proſperus.

C

Ego . . . . . us Romanus dum in Vult .... Collegio artem addiſcerem, hoc..... um cepi vaticinium Priſco Romæ regnante. Arpinas Romam. Roma Arpinatem. Hoc Lartes Augurum Magiſt . . . . erum futurum probauit, qua...... di . · . . Romam orbis. Orbem... Ethruria florebit f . . . . . . Ethruſco . . . .

Citò natum ſenex: nunquam ſenex: ſeneſcet iunior.

DRO-

Ex X. *Scarith Die xxij. Martij.* MDCXXXV

DROLIVM ETHRV
SCORVM OPPIDVM TE
ÆDIFICAVIT ETHRV
RIA NOMEN DEDIT:
FARNETA ETHRVSCORVM
CASTRVM DABIT · PRINCIPES
O FOELIX PARMA · GLORIOSA
PRINCIPIIS ETHRVSCO · GLORIOSI
OR NOMINE · GLORIOSISSIMA · PRIN
CIPIBVS

A

LIDORIS · CVSTOS
ARCIS · FARNETAE
ET EX LVNA CIVITA
TE ATQVE IN VVLTER
RANO AVGVRVM COLLEGIO

B

SOCIVS

C

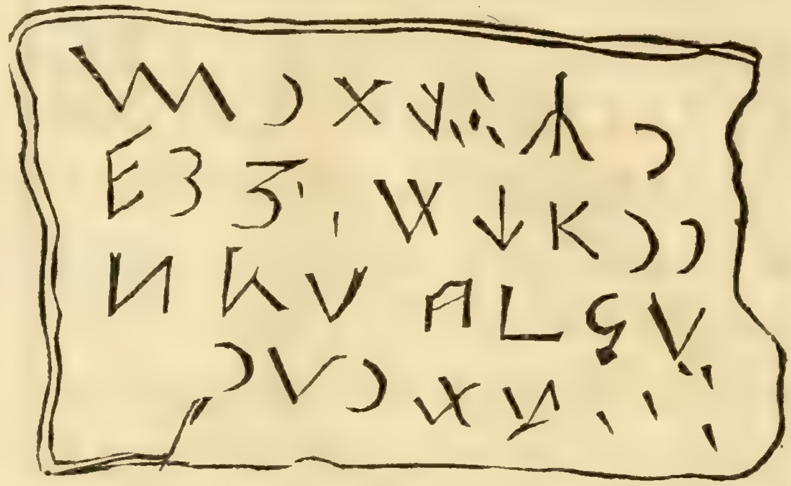
In hac plumbea lamina pulcherrimum habes vaticinium poſt annos cIↃIↃccc. & amplius implendum; quod ne pereat .... am ego Proſperus; ſed quia Ethruſca lingua peribit; nam id Romani pro viribus .. .eo litteris latinis, quæ tuis temporibus flor ... ...ſic ſonat. XIV. *Scarith Die vj. Iunij.* MDCXXXV

Bos vt Leo rugiet ...... leo comedet paleas, nec ſatu. . . . .

Neuius

Neuius . . . . . Magiſtri mei olim . . . gis . . . . ità vaticiñatus . . . · eruditiſſimum . . . . quam plurimi . . . . derelinquent . . : . abſorbe- . . . . uenios bene obſignatas, eas tibi commendo, vt Penates.

A

Ex XV. Scarith Die vj. Iunij. MDCXXXV

Ex paruulo fonte bibent Vrſus, Lupus, & Vulpes, nec abſorbent.
Popilius Peruſinus, Collegij Vulterrani Præfectus.

XXI. Scarith Die vj. Iunij. MDCXXXV

Obſcurum Geſij vaticinium repono ego Proſperus: cum impletum fuerit, intelliges optimè. Collegij noſtri imminet ruina. Tu omnia, quæ inueneris, cuſtodi. Poſt labores quies.

Anno ab hinc cIↄ Iↄ cccij. Cuſtodes Ethruriæ filiam miſerrimam facient; Gallum caſtrabunt; &, niſi ferociſſimus Canis ſuperueniſſet, pulcherrimam feminam occidiſſent. Sed heu Vacca fugiet, errabit per Ethruriam, & luctu replebit: tunc Orbis lugebit vniuerſus propter occiſiones filiorum.

Ego Accer Geſius Ciuis Lucenſis, tertio poſt immaniſſimum Sillam anno, dum in Vulterrano Collegio Scribæ munus obirem, ſic vaticinatus ſcripſi.

XXII Scarith Die vj. Iunij. MDCXXXV

Hoc Magiſtri mei vaticinium nè ſpernito: hoc maximè doleo Ego Proſperus.

Lupus minabit oues; amabitur. O miſerrima ſecuritas! Tandem oues vorabit, niſi virga vigilauerit.

Ego Eſar in Vulterrano Collegio Magiſter, dum ocioſus iacerem, ità ſum vaticinatus.

XXVII. Scarith Die x x. Iunij. MDCXXXV

Harum ſcripturarum caue nè aliqua præcidatur, præſertim prima monumenta, quæ olim repoſui; & ea, quæ habent leges ſacras; tertiò caue, nè quis incidat eas ſcripturas, quæ habent ædificationem Vulterræ: nam prima portendunt tibi aliquam inciſionem caſu futuram: ſi leges ſacræ incidantur, amico indicant moleſtiam non

leuem,

leuem, ſed periculoſam; id te etiam turbabit nimium, quod cauſam oderis: ſi patriæ tuæ primordia quis inciderit, patri mortem breui demonſtrant; quare diligenter inuigila: ſi quæuis alia offendantur monumenta, Ciuitati aliquod eueniet; ſed ſacræ legi timeo: caue igitur.

Hoc ego Proſperus Veſulius Feſulanus Augur.

Oſni Arretini vaticinium, licet eius ſenſum, fatis obſtantibus, non cognouerim, tamen repono: Plurima repoſita quærite, nam ſi diligenter quæretis, omnia à vobis inuenienda cognoui; attamen omnia tibi, cuius intuitu repoſui, inuenientur; omnia lætus accipe. Proſperus Feſulanus Cuſtos Arcis Scornelli. A XXXIX. *Scarith Die xiij. Auguſti.* MDCXXXV

A matre errabit agnus: in caulam reuerſum lupus inſidijs petet. Canis agnum tutabitur: Lupum, & leonem morſibus à caula arcebit. Aper impurus languentem morſibus canis penè vorabit leonẽ, qui quadrupedum ope adiutus, Aprum occìdet: impauidus effectus catulos opprimet. At canis iterum iratus, iterum Leonem dentibus premet. Quadrupedum regnum diuidetur. Solæ Vulpes dormient inleſæ. Maiorum beſtiarum, minores, pœnas luent.

Oſnus Paccius Arretinus Thuſcorum Maximus Pontifex Vulterræ vaticinatus anno, quo vaticinia, ceremoniæ, & nonnulli Hebreorum libri præclariſſimi Hebraicis litteris tranſcripti à Turno Mauro, qui ad hoc ad Hebreos legatus adijt, ad ſanctiſſimum Augurum Collegium tranſlati fuerunt. B

XLIX. *Scarith Die xviij Septemb.* MDCXXXV

Horrendum hic repono Oraculum; ipſi, ad quos ſpectat, videant. Mendaci mentiendum iuſtitia iubet. Proſperus Feſulanus Augur.

Oculi mei mala audierunt; aures meæ peſſima viderunt. Virgo ſeducta virum concupiſcet: nubet: ante nuptias, vel in ipſo viri congreſſu morietur; nec viri virilia experta in perpetuum ſomnum demergetur. Infelix! Decepta decepiſti, decipieris amplius. Mendax promiſiſti, verax obſerua.

P. P. N. P. P. C

Omnia repoſui nihil ſupereſt. Penates meos ſæpius commendaui tibi; nunc oro, vt ſaltem, quia mei ſunt cuſtodias, & honeſtiſſimo loco reponas. Aurea cornua ſi inueneris tibi nè arroges: at ſi inueneris pecuniam, ea vt voles vtere. Libros, & hiſtorias, & vaticinia, & monumenta tua futura ex aſtris cognoui. LII. *Scarith Die xx. Septemb.* MDCXXXV

Si canem aliquis ex tua familia ſiuè maior, ſiuè minor, ſiuè extraneus, ſiuè domeſticus fuerit, odio proſequetur, aut odij ſignum dederit, graues pœnas dabit; & quò tibi coniunctius fuerit iunctus, eò grauiores. Si verò tu ipſum oderis ex agno leo factus, quam citiſſimè peribis. At ſi ipſe canis te leonem inſequetur, langueſcet, & non

viuet. Hoc caue, nam tua refert plurimum; familiæ tuæ multum intereſt.

Primum Scarith à me repoſitum, & illud, in quo habentur leges ſacræ, & in quo ſunt primordia Vulterræ, quod te ſæpius monui, ſi inciſionem patientur, mala, & calamitates portendunt, Cum hæc repoſuero reponam chartam, quæ indicet tibi, quæ ſunt repoſita. At ſi tu non adſis, vel amicus pauca inuenientur. Si amicus alibi fuerit, cum ſe viæ accinget, vt veniat, tanquam præſens operabitur.

A *Proſperus Feſulanus Augur, & Arcis Cuſtos.*

LIII. *Scarith Die xx. Septemb.* MDCXXXV

Tarcontis Farſij Feſulani matris meæ prodaui vaticinium nè ſpernas; nam pauca verba multa, magna, & horrenda ſignificant. Cauete igitur: caueant Vulterrani; caueant Thuſci; caueant Itali.

Proſperus Augur.

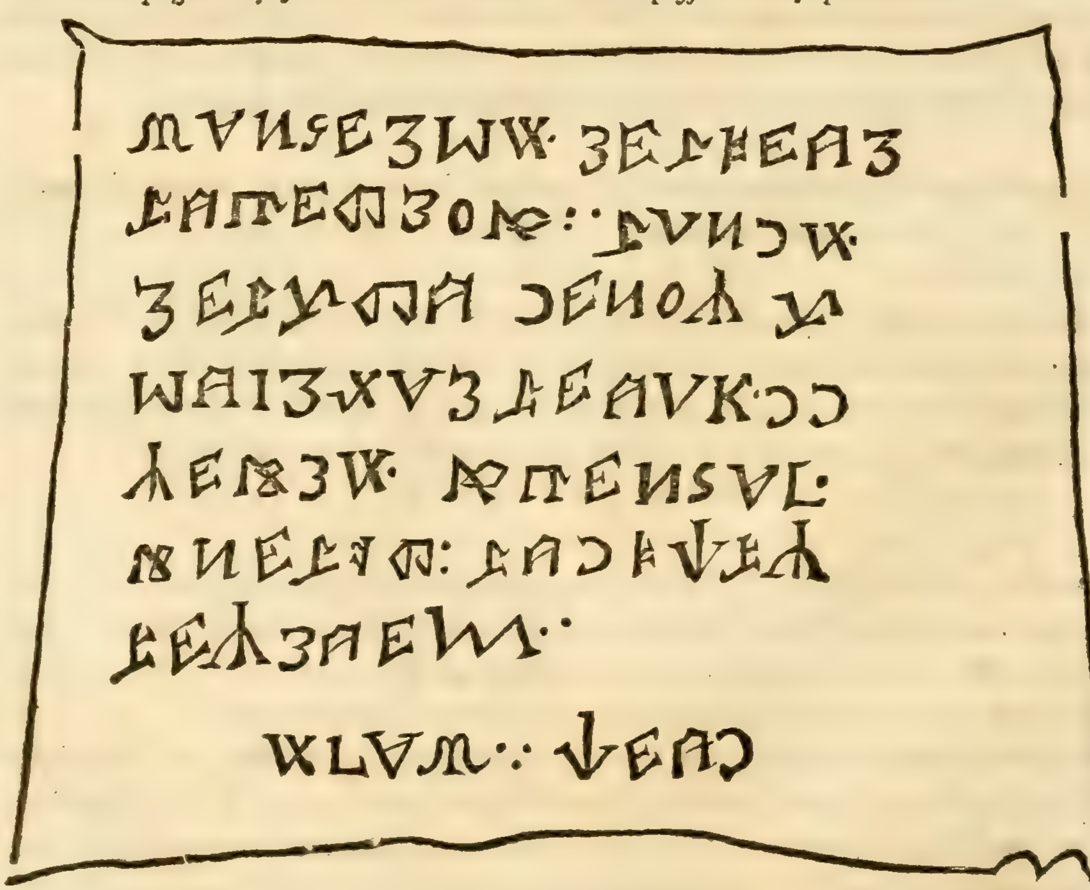
Rugiet aqua. Bibet Leo. Piſces Leonem deuorabunt; nec os remanebit.

Tarcon Farſius Feſulanus vaticinatus eſt.

LXXIII *Scarith Die v. Decembr.* MDCXXXV

Proſperus Feſulanus reponit hic Anſuris Volumnij vaticinium, à quo non longè repoſuit Magni Vandimonis orationem: ſed ab hinc paſſus lxx. ſacra cornua aurea: à cornibus paſſus vij. ſuos charos Penates: ab his paſſus xviij. pecuniam.

B

C

Ethruſco anno cIↃ cIↃ IↃcxxxiij. Anſur Volumnius vaticinatus eſt. Ridebit lugens. Deſtruens ædificat; donec aqua Ethruriam abſorbeat. Tunc Vulterræ iterum regnum.

Hoc Vaticinium obſcurum non erit ſemper. LXXVII *Scarith*

P. F. A. *Die v.*

Decembr.

Ardentem Leonem virgo deuorabit. Adusta mammas filios non lactabit. MDCXXXV Pro lacte eis labores. Ex labore gloria.

Conus Cepis Peruſinus Augur.

A

LXXV.

Qui dormit vigilat, ſic furem propellit. O, ſi non dormiret, fur furaretur. *Scarith*

Proſperus Feſulanus vaticinatus eſt *Die v.*

Hoc meum Vaticinium conſidera. *Decembr.*

MDCXXXV

Aruntis Flacci Vaticinium reponit Proſperus *Augurum Socius, & ſcriba.*

LXXXII.

Aquilarum pullos enutriui: nati mei in me conſpirauerunt. Alieni me honorabunt. Vos me inhonoraſtis, filij. Vos mihi odibiles, alienos amabo. *Scarith* *Die xv.*

A. F. V. A. V. *Decembr.*

MDCXXXV

B

LXXXIII. *Scarith* *Die xxx.* *Decembr.* MDCXXXV

Cornua aurea Dianæ ſacra repoſui, & vnà cum eis infraſcripta omnia, quæ etiam ad Dianam pertinent.

Accerræ Thuriariæ xviij. aureæ; argenteæ iv.

Groſſaria argentea iij. ænea vj.

Amulæ aureæ ij. vnà argentea.

Luſtrica aurea iv. argentea vj.

Enclabria argentea x. ænea iij.

Aquiminaria argentea iij. vnum aureum.

xxx. Candelabra argentea; aurea xviij. C

Secures jv. argenteæ.

Vrnulæ argenteæ ij. vna ænea.

Capeduncule aureæ ij. quinque argenteæ.

Cyathi aurei xx. totidem ſimpula.

Hæc omnia quia ſacra nè arroges tibi. Item ego Proſperus Feſulanus repoſui vigintiduo millia Gorg Præfecti Salinarum.

Ex publico ærario huius caſtri tredecim millia Gorg, & iv. Sarch.

Ex mea pecunia, & aliorum vigintiquatuor millia Gorg, & vnum Sarch.

Orationem Vandimonis ad duos paſſus repoſui; hanc, & Anulum meum tibi commendo. Caue nè incidantur ſcripturæ, de quibus ſæpè te monui. Cum quæres orationem Vandimonis adſint tecum amicus, & pater; multa alia non inuenies, niſi tres adfueritis. Ea, quæ ſæpius dixi, memento; at in primis nulli has ſcripturas concedas, niſi vt aliàs dixi, at nè permittas aliquem in illis partem habere. Caue. . . . . dedecus tibi . . . . conijcio, atque etiam cauſa, quarè tu, paterque tuus moriamini; id cum de te Auguria caperem, cognoui ab aſtro, quod Arthon dicitur, quod in defectu Lunæ Veneri iunctum penè erat.

A *Proſperus Augur.*

LXXXI. *Scarith Die xjv. Decembr.* MDCXXXV

SCORNELLI.

P. F. A.

Porcus in canem dentes acuet: canem ventus defendet: abiectus reuocabitur: grinniet ſues ſordidiſſima: prudentia canem tutabitur: nequitia porcum.

Caue, Caue, Caue.

Theſaurus non longè. Quære ſatis.

Proſperus Veſulius huius arcis cuſtos anno poſt Catilinam.

XCI. *Scarith Die xvj. Iunij.* M.DC.XXXVI.

Chartam non poſſum habere, obſidione vrgente, quarè à tergo huius Vaticinij ſcribo. O ſi hoc tempore viuerem, proſper Proſperus eſſem: Non ſpernenduu hoc vaticinium tibi prædico.

Areſcente flore arrida vireſcet: Commendo tibi tua cauſa amicum tuum; inde patrem, vtriſque debes vitam; alij bonam . . . priori magis qua me . . . .

langueſcet floſ.·. ethruria
gaudebit floriſ corona.·.
tunc pax .·. orbiſ letabi
tur.·. qui vltimuſ.. ſextuſ..
primuſ.·.·.·. curicuſ augur.

LXXXVII. *Scarith Die xxjx Maij.* M.DC.XXXVI.

Hoc vaticinium, quod hic repono æſtima plurimi. Non longè inuenies Romanæ Ciuitatis ædificationem. Quot beneficia Ethruſci Romanis præſtiterint, ex ea cognoſces.

Proſperus Feſulanus.

Leuauit vocem Vultur à facie Locuſtæ. Locuſta Leones vorabit. Lapides horrore ſudabunt.

Caius Galeritus.

Quæ

Quæ hic Proſperus reponit, ſcripſit . . . quarè commendat tibi : annulum . . . CIX.
Vultur, & Coluber ſimul iungentur: naſcentur ex eis Turtures: quę vt Aquilæ volabunt; ſed non attingent finem : expectabunt rorem; & non erit ros: nec pluuiæ eas ſaturabunt : verum Tirrenum mare guſtabunt.

Occus Melicus.

Scarith Die vij. Martij. M.DC.XXXVII.

Partem Breuiarij Lucij Velij in hoc fictili Scarith habes.

A CVIII. *Scarith Die vj. Martij.* M.DC.XXXVII.

manos accendunt. Primi Veientes, & Tarquinienſes pro Tarquinijs arma ſumunt, Romanos incendijs, deprædationibus, & magnis cladibus afficiunt: verum poſtea ad ſua ſe recipiunt. Sed cum Thuſci omnes ſub Ducatu Cluſini Lucumonis pro Tarquinijs pugnarent, Romani fracti fugam arripiunt; Roma obſidetur; Ianiculum inuaditur: Thuſci poſt diuturnam obſidionem acceptis obſidibus, &, quod Romani inuaſerant, recuperato, cum Romanis conciliantur: in Aricinos arma conuertunt: ab Aricinis, Latinis, & Cumanis fugantur. Thuſci diſcordant; ab eorum Concilio Laertes Porſenna, quia obſides omnes abſque patrum conſenſu Romanis reſtituerat, Lucumonis munere priuatur. Cumani de Vulturnenſibus victoriam conſequuntur, Campaniam omnem occupant: quarè Thuſci exercitum cogunt; mittunt in Campaniã, pugnant cum Cumanis; ſuperantur; ab Apulis, Daunis, Brutijs, & Vmbris auxilium implorant: Cumani fracti fugantur, obſidentur, & poſt duos annos obſidionis Ariſtodemi opera non modò liberantur; ſed de obſeſſoribus reportant victoriam: ipſi autem ab ipſo conciue Ariſtodemo libertate priuantur. Senones Galli diſcordant cum Rhætijs; iunguntur Allobrogibus, Cotticis, Vocontijs, Elucontibus, Anacialibus, Deciacijs, Sentijs, & Trucaſtinis, & Rhætios, Vindelicos, & Noricos debellant; in Inſubres excurrunt, agros deuaſtant, expugnant oppida, plures continuos annos cum Thuſcis dimicant, tres Thuſcorum exercitus profligant, fugant colonos, quorum loca occupant: Coloni ad Euganeos, & ad Montes Adulacos ſe recipiunt. Romani hoc tempore iterum Sabinos, Aricinos, & Latinos fugant; ab eis Regillum, Cora, Cruſtumina, Præneſte ſunt occupata; Signa aucta; iterum cum Volſcis, Latinis, Æquiſque pugnatum eſt; Sueſſa, & Velitra, quò deducunt Colonias, & Coriolum populata: ipſi verò defectione Cnei Martij afflicti ſunt: hic Volſcorum auxilio Satrico, Longula, Polluſtia, Coriolo, Lauinio, Corbione, Velitra, Trebiaque potitur; Tolerinum, Bolam, Labicum, Pedum, & Bouillam diripit; & Romanos deterret; cum quibus tandem conciliatur. Romani cum Volſcis, Hernicis, & Æquis ſæpè congrediuntur: à Thuſcis hortatu Veientum affliguntur, Ianiculum amittunt; in Vrbe Roma obſidentur; maximis cla-

Hoc Ital. Breuiarij fragmentum reponendũ eſt ſupra pag. 147. quod, cum reliqua ibi imprimeretur, nondũ repertũ fuiſſet.

C

dibus

dibus afficiuntur; multi deſiderantur: Thuſci verò cæptum bellum relinquere
propter diſſidia compelluntur. Veientes à Romanis fuſi, deprædati, & pro-
fligati ſunt; ab alijs Thuſcis petunt opem; quam eis negant; quia ipſi contra
leges Thuſcorum & bellum mouerant, & Regem creauerant. Pugnatur in-
ter Volſcos, Æquos, & Romanos. Thuſci de Corſis habent victoriam; Cor-
ſicam recuperant; victores in Romanos bellum renouant. A Romanis Lati-
norum, atque Hernicorum auxilio fuſi ſunt. Galli Thuſcis ſæpius ſuperiores
Thuſcos cladibus afficiunt; eorumque Colonias omnes præter Mantuam in-
A uadunt. Inter ſe pugnant Crotoniates, & Sybariates; ex vtraque parte multi
cadunt: cruenta, & crudeliſſima bella ſequuntur; vincunt tamen Crotoniates:
maximam, pulchram, & fortem vrbem Sybarim diruunt; omnes ciues truci-
dant; ipſi paulo poſt à Rheginis ad Sacrum fluuium ſic ſuperantur, vt Croto
penè deſolaretur, & abſque habitatoribus remaneret. Galli de Thuſcis plu-
ries victores, eorum Ciuitates euertunt, præſertim Spinam, & Melpum: at-
tamen Thuſci quadriennio poſt debellant Phocenſes; illoſque è Corſica eij-
ciunt: Poſt maximos ſumptus, laboreſque, & certamina recuperant Campa-
niam, licet ob Cumanorum dirum imperium vaſtatam, deſolatam, & incul-
tam: Cuma tum etiam populata eſt. Galli Mediolanum diruunt, & xiv. Vr-
B bes Thuſcorum deuaſtant, & nonnulla parua oppida augent. Sequitur cruen-
tiſſimum inter Romanos, & Veientes bellum: Veiæ vrbs illa magna poſt x.
annos obſidionis cum magno Thuſcorum detrimento à Romanis expugna-
tur, depopulatur, deuaſtatur: etiam Fidena, Faliſca, & Phalerium oppugnan-
tur: & Bolſinenſes, & Vulſinij à Romanis ſuperantur: quarè Thuſci in hoſtes
Romanos bellum parant. Cumani tertiò à Thuſcis deficiunt, in quos cum
Achæis fœdus pepigunt. Samnites Romanorum auxilio arma mouent in
Thuſcos; in Campania pluries confligunt; cum Cumanis iunguntur; profli-
gant, ac vincunt Thuſcos; Campaniam occupant, Vulturnum obſident; poſt
biennium cum Thuſcis feriunt fœdus; Vulturnum admittuntur; Thuſcos deci-
piunt; eoſque è Campania expellunt. Romani, Siculi, Galli, Græci, ciuiles
C ſeditiones, & annonæ caritas in Thuſcos coniurant. Galli Apenninos tran-
ſgreſſi Thuſcos diſcordes fundunt, & eorum agros deuaſtant. Thuſcorum
pars Romanis adhæret. Romani Thuſcis præſtant opem, & feros Gallos in ſe
prouocant; à quibus vincuntur; Roma oppugnatur, expugnatur, depræda-
tur; attamen ab ipſis victis Romanis expelluntur. Sequitur bellum Sutrinum:
Thuſci poſt plura certamina à Sutrio, quod ipſi receperant, à Romanis expel-
luntur. Dioniſius Siciliæ Rex regionem olim Brutiorum adquirit, agros de-
prædatur; Ciuitates euertit, & in primis Cauloniam, & Hipponium; Rheginos
perdit; quos omnes in ſeruitutem redigit. Locrenſes ob continua prælia cum
Phocenſibus penè deficiunt, & vterque populus ſub ditionem Siracuſani Re-

gis venit. Ipyges, & Tarentini poſt multa certamina nulli victores, ſed omnes victi fuère. Thuſci Cumanos vincunt, fugant, & Cumam aggrediuntur: Cumani Thuſcis ſe dedunt, ſed paulopoſt ab ipſis deficiunt. Thuſci coloniam recipere curant, eaque denuò poſt diuturnam obſidionem potiti, depopulantur, & primores ciues trucidant. Græci, qui Italiam incolebant fœdus ineunt in Dioniſium Siracuſanum; ſæpiſſimè cum Siculis pugnant: Græci ſunt inferiores, quorum pleroſque Dioniſius ſuo imperio ſubijcit. Deuictis Græcanis in Thuſcos arma mouet: quibus non modo Corſicam ademit, atque eorum maritima deuaſtauit; ſed etiam deprædatur Templa, ſacra, ſupellectilia furatur; multos captiuos efficit; nonnulla oppida diruit; plures arces in littore Thuſcorũ conſtruit; & præda onuſtus in Siciliam redit. Huic iunior Dioniſius ſuccedit: hic ſeniore dirior maximis in commodis Thuſcos, & Lucanos afficit; indè Apulos, in quibus oppida, & arces condit: in Senones conuerſus Adriaticum pelagum nauigat; cum Parijs iungitur; Gallos profligat, Liſſam in littore maris ædificat: ideò Thuſci Gallorum timore liberati Campaniam, quam Samnites occupauerant iterum adipiſci tentant: poſt multas clades Vulturnũ recuperant: ſed citò amittunt; nam poſt firmatam pacem à Samnitibus trucidantur. Tum Vulturnum Capua vocatur: Thuſci tamen in Campaniam nouos milites mittunt: ſæpiſſimè pugnatur: à Samnitibus, Cumanis, & Romanis Thuſci penitus profligantur: ſed bellum cum Romanis nunquam intermittunt. Id temporis Ancona à Siracuſanis impij Dioniſij imperium fugientibus condita eſt. Dioniſius à Siracuſanis expulſus Locrum in Italiam ſe recipit; inde poſt ſex annos ob ſuas immanitates, & ſcelera eiectus Siracuſã redit; ex qua Vrbe paulopoſt fugam arripere coactus eſt. Lucani inter ſe diſcordant, & ab exulibus, & proprijs ſeruis vincuntur, qui Terinam, Arponium, & Thurium expugnant, & loca omnia olim Brutiorum occupant; quarè ipſi etiam Brutij dicti ſunt. Romani ſuperant Tiburtinos, Hernicos, & Gallos. Galli cum Samnitibus in Romanos coniurant. Thuſci, & in primis Tarquinienſes exercitum Romanum concídunt; à Romanis tamen reijciuntur, & Tarquinium captum eſt. Volſci profligati; eorum Ciuitates dirutæ ſunt; inter quas Satricenſes partim in ſeruitutem rediguntur, partim trucidantur. Sed Æqui penitus debellati ſunt: Romani namque XLVIIJ. oppida expugnata diruunt, & incendunt, præcipuè vrbem magnam Larinam; populos Cominos, Tadiates, Aceicos, & Alfernates diſperdunt. Sidicini deuictis Aruncinis Aruncam demoliuntur. Sequitur diriſſimum, & cruentiſſimum prælium inter Lucanos, & Locrenſes, cum illis Samnites adhærerent: his auxiliarentur Brutij. Inde Metapontini cum Samnitibus pugnantes profligantur; Metapontum incenditur. Tunc Lucani, Brutij, & Samnites fœdus ineunt in Græcanos colonos, hoc eſt Achęos, Arcades, Ætolos, Pelaſgos, & Lacedemones, quos è Magna Græcia expel-

lunt,

lunt, eoſq; cogunt ad montes fugere. Archidamus Lacedemonum Regis filius, Cleonymus, Agathocles, & Alexander Moloſſorum, vel Epirotarum Rex ad opem præſtandam Græcanis Italiam petunt; cum Lucanis, & ſocijs confligunt, & profligant; Pandoſiam, & Thebam in Lucania diruunt. Thuſci interim iterum à Romanis funduntur: indè à Gallis Boijs profligantur; qui occupata Felſinia, eaque Bononia vocata, ſuperatis montibus Thuſciam inuadunt, & agros incendunt; hos Thuſci eijciunt. Subueniunt Senones, qui etiam vltra Apenninum expelluntur. Hoc tempore Græcani à Lucanis, & Socijs debellantur,
A fugantur, ex Italia eijciuntur. Ætholorum qui remanſerant alij trucidantur; alij in Græciam ad Ætoliam vndè originem duxerant reuertuntur. Lucani victores in Thuſcos vertunt arma, à quibus Ligurum auxilio repelluntur. Galli magnis incommodis afficiunt Henetos, & Hiſtros; Thuſcos, & Vmbros excurſionibus, & populationibus vexant; Senam, & Sarſiaſam ædificant. Campani à Samnitibus deficiunt, & confligunt; tandem inferiores ſe Romanis dedunt; à quibus defenduntur: ſed vnà cum Latinis etiam à Romanis deficientes ſuperantur; & iniquis conditionibus victoribus ſe dedere compelluntur. Romani in Auſonios bella mouent; eos deuincunt; Cales coloniam deducunt: Fregella etiam à Romanis Colonia facta eſt: Palæpolitanos fugant, obſident, in deditionem recipiunt. Priuernates poſt defectionem ab eiſdem Romanis ſub iugo ponuntur. Lucani Heracleam Tarentinis adimunt. Tarentini Alexandrum Re-
B gem in Italiam reuocant; qui Lucanos, & Brutios vicit. His Samnites opem præſtant. Lucani cum Samnitibus diſcordant, atque in eos Romanos irritant: Romani Samnitibus bellum indicunt. At Alexander poſt multas clades Lucanis illatas, & Heracleam, Conſentiam, Sipontum, & Ace..... expugnatas interfectus eſt. Apuli cum Romanis, & Lucanis fœdus ineunt in Samnites; quos adiuuant Tarentini. Samnites Palæpolitanos vexant; quarè Romani in Samnium cum exercitu progreſſi capiunt Aliſem, Ruffrium, & Caliphem. Lucani verò videntes, quod ſi ipſi etiã Samnites affligerent, Romani poſt Samniũ Lucaniam occupabunt, Samnitibus adhærent: idem Veſtini faciunt. Exercitus
C Romanus Veſtinorum agros vaſtat; & Cutinam, & Cingulam occupat. In Samnio pluries pugnatur; vincuntur Samnites; victi deficiunt, deficientiũ ager depopulatur, & incẽditur. Item euenit Apulis, qui ruperant fœdus cum Romanis. Samnites à finitimis populis adiuti diſperdunt Romanos, quos ſub iugo ponunt; obſides 100 dare compellunt; ſed ipſi paulo poſt deuicti ſunt; obſides reddere coguntur; Luceriam amittunt. Satrica à Romanis recepta eſt. Poliſta à Samnitibus occupata. Romani apud Soram profligati: Indè Soram recuperant, & fugant Samnites, eoſque deijciunt. Luceria colonis Romanis conceditur. Thuſci ſocietatem cum Hebreis renouant. Theumanſi, Cauſinique, et cæteri Apuli, et Tarentini Romanis ſe ſubijciunt. Romani iniuſtè

in Au-

in Auſones pugnant, et auſonam, Minturnum, et Veſtinam occupant. Thuſci vltra Apenninum Gallos repellunt; in Sutrinos arma mouent; Sutrium expugnant; eijciuntur,& fugantur à Romanis;cum quibus ſæpè congrediuntur; modò vincunt, modò vincuntur; tandem Romani victoriam conſequuntur; Ciminam ſiluam traijciunt;Peruſinos,Arretinos, Cærites, & reliquos orientales Thuſcos inducias petere cogunt; Thuſcorum agros deprædantur,& deuaſtant; poſtea cum omnibus Thuſci ad Lacum Vandimonis præliantur: plerique ex vtraque parte deſiderantur, attamen vincunt Romani; & Thuſciam mediterraneam ſibi ſubijciunt. Tunc Lucumones in Thuſciam finem habent. A
Vmbri, Æqui, Marſi,& Peligni cum Romanis confligunt:vincuntur Vmbri; et Samnites poſt multa prælia ſuperantur,& caſtigantur. Æquorum pleriq. interficiuntur; oppidis demolitis,& incenſis Æquorum nomen penè delectum eſt. Alba Æquorum, & Sora coloniȩ Romanæ fiunt. Marruccini, Peligni,& Frentani veniam pacemque poſtulant. Cleonymus Lacedemonius Græcorum dux cum ingenti exercitu denuo in Italiam in Salentinos applicat; Salentinorũ vrbem Thuriam oppugnat; agrum omnem deuaſtat: in eum Romanus exercitus properat: ipſe verò præda onuſtus fugit; ſuperum mare in Henetos nauigat; ſed ab Henetis eijcitur, et eius claſſis diſſipatur. Marſi ſubijciuntur Romanis, qui Melionam,& Pliſtriam, Freſiliamq. populantur. Thuſci cum Romanis confligunt, eos ſuperant; ſed diſſenſionibus Optimatum plebis vexantur; quarè à Romanis fuſi. Thuſci maritimi in biennium habent inducias: Vmbri etiam B
ſuperati ſunt: Nequinum à romanis oppugnatum, obſeſſum, poſt biennium captum, Romanorum colonia cõſtitutum, Narnia vocatum eſt. Galli in Thuſciã profecti Thuſcos deterrent; timor Gallorum Thuſciæ diſcordias,& ſeditiones pacat: Galli,& Thuſci in Romanos fœdus pepigunt. ſed Galli pactum non ſeruant: agri Thuſcorum à romanis deprædantur: Vulterrani affliguntur: propè Vulterram conflictatur. Thuſci penè conſecuta victoria, ob conſuetas diſſenſiones in vrbem ſe recipiunt; caſtra hoſtibus relinquunt: qui agros omnes depopulantur. Samnites,& Lucani inter ſe pugnant: Lucani à romanis auxilium petunt. Samnites ab Apulis: romani vtroſque ſuperant: Bouianum Aufidenam, C
& Cimetram à Samnitibus adimunt; ab Apulis Beneuentum Apuli deiecti veniam implorant. Samnites è Samnio fugati in Thuſciam confugiunt. Thuſci, Samnites, Vmbri, et Galli in romanos coniurant; plures romanos exercitus diſperdunt; ſæpè vincunt: romani ſociorum auxilium conuocant; et Thuſcos, et Samnites profligant; Vulſinium, et ruſſellas occupant; Cluſinis, Peruſinis, et Cortonenſibus ignoſcunt Samnitum alij Campaniam depopulantur; qui à Romanis conciſi ſunt: Samnium occupatum, et oppida demolita: alij è Thuſcia per Pelignos iter habentes ab ipſis Pelignis fracti, fuſique ſunt. Thuſci maritimi, ſiuè Occidentales, ſiuè Tirreni Ligurum, Gallorum, & Vm-

brorum auxilijs ſe contra Romanos communiunt; pluries præliantur; nec vincunt, nec vincuntur. Peruſini, qui à Romanis deſciſcunt citò defectionis pœnas luunt; veruntamen Occidentales Thuſci Occidentalibus adhærent. Faliſci primi arma ſumentes in Romanos deijciuntur; xiij. oppida Thuſcorum incenduntur. Samnites, qui ſuperfuerant vincuntur; & tamen Thuſcis iunguntur. Thuſci fugant Romanos, agrumque eorum vaſtant: ſed dira peſtis, quę Italiam vexat, eos cum Romanis conciliare, & Thuſcas Colonias vſq; Senam ipſis concedere cogit. Vulſinenſes, & Arretini ciuilibus ſeditionibus anguntur; & iniuſtè, & ſine cauſa à Romanis depopulationibus vexantur: Romani
A cum Tirrenis conciliantur. Tirreni prœliantur cum Lucanis, quos Romanorum ope vincunt: ſed victoriam pro Romanis conſequuntur: ipſi enim Lucanorum agros, prędas, & oppida inuadunt: indè rebelles Samnites penitus profligant, & domant. Tirreni ſe Romanorum hoſtes profitentur; Romanis bellum indicunt; eos propè Senam fugant; ipſi victoria gaudentes apud Arnum profligantur, & plerique trucidantur. Feſulenſes, Piſenſes, & Thuſcinates hoſtibus ſe dedunt: Populonia expugnatur. Soli Vulterrani Romanos maximis cladibus affligunt: induciæ pactæ ſunt; Romani dolo ad vrbem accedunt: ſuburbia oppugnant, occupant, vaſtant, deprædantur, atque incendunt; per proditionem Vrbe, & Thuſcia tota præter Lunam potiuntur. Vulterrani, Arretini, & Feſulenſes inter ciues Romanos numerantur; eiſque proprijs le-
B gibus vti conceſſum. Claſſis Romana à Tarentinis quaſſatur; ductor interficitur; Legati à Senatu Romano Tarentum ad querendum de iniuria, & damno miſſi eiecti ſunt: bellum indicitur: Tarentini Pirrum Epiri Regem contra Romanos in Italiam vocant. Thuſci cum Lucanis bellum gerunt; ipſoſq; fugant; à Romanis deſciſcunt; cum quibus ad Cecinnā flumen dimicant, & ſuperantur. Vulterra deprædata eſt; multi ex patritijs interfecti. Romani in Tarentinos exercitum cogunt; qui primò à Brutijs aggreſſus eſt. Brutij profligati Romanorum præſidium Rhegij recipere coacti ſunt. Campani milites illuc in præſidium miſſi ci-
C ues concidunt, & Rhegium occupant. Pirrus, & Tarentini pugnant cum * * *

CVI. *Multa repoſui tibi ego Proſperus huius Arcis Cuſtos, nè pereant.*

Scarith Romanis: Lucani, & Samnites Tarentinis fauent. Pirrus victor Romanos fugat; *Die iij.* Romanorum agros deuaſtat; indè per Legatos pacem, & amicitiam à populo *Martij.* Romano petit; quę negantur: cum nec pacem, nec victoriam conſequi poſſet ex M.DC.XXXVII. Italia in Siciliā, vt eam Inſulam acquireret, progreditur. Tirreni Vulterranis ducibus à Romanis deficiunt; cum Gallis foedus pepigunt; cum Romanis congrediuntur; Romanū exercitū profligant; milites CCIƆƆIƆƆIƆ. interficiunt: tum Thuſcia omnis à Romanis deſciſcit: Samnites Thuſcis iungūtur: Romani Thuſcos, & Samnites domant; Thuſciā Mediterraneam recuperant. In Gallos Senones arma conuertunt; eos tantis cladibus afficiunt, vt Senonum nomen in Italia delerent.

Sena

Sena Gallorum Colonia Romanorum conſtituitur; poſtea debellant Vmbros: multa eorum oppida demoliuntur: ſæpè præliantur cum Brutijs, Lucanis, & Apulis: ex vtraque parte quamplurimi deſiderantur; attamen Romani ſuperiores Lucania potiuntur; Poſſidoniam, & Conſam colonias deducunt. Italia omnis à diriſſima peſtilentia angitur. Pirrus pugnat cum Carthaginenſibus: inde cum Mamertinis; multis incommodis maritimos Thuſcos afficit: in Italiam redit; cum pleriſq. Italorum fœdus init; pluries cum Romanis cõfligit; modò vincit, modò vincitur; demum fugatur, atque ex Italia eijcitur. Samnites, Brutij, & Lucani denuò Romanorum imperio ſubijciuntur. Siciliæ partem Romani inuadunt. Tarentini deditionem faciunt, eiſque pax conceditur: Rhegij arce obſeſſa, & expugnata, Campani milites capite plectuntur. Motus terræ Thuſcos affligit; Thuſcinatum magno Thuſcorum detrimento à mare abſortum eſt: Vulterrani Vadam ædificare incipiunt, & Labronem augent. Romani Picenos ſubijciunt; ad Arimanum, & Beneuentum Romanos colonos mittunt; iterum profligant Thuſcos; omnia Vulterranorum ſuburbia vaſtant, & diruunt: Vulterram ſociorum auxilio obſident, & poſt biennium recipiunt; pleroſque ciues trucidant; maximis prædis potiti ſunt. Romani diſcordant an Vulterra colonia fieri debeat: Senatus municipalem Vrbem declarat, & ob illius Ciuitatis dignitatem, Vulterranis, nè Romanis legibus, ſed ſolummodo antiquis Ethruſcorum pareant, permittit. Vulſinij verò abſque cauſa omnes in ſeruitutem redacti ſunt; & Vulſinium dirutum. A Romanis Vmbri, & Volſci penitus domantur. Mamertinis contra Hieronem Siracuſanorum Regem, & contra Carthaginenſes auxilium præſtatur: cum Pœnis pugnatur: Pœni dolo Romanos deuincunt; ipſi verò paulo poſt vincuntur, & eorum claſſis diſperditur. In Sardinia Romani, Thuſci, Vmbri, & Latini cum Corſis, Sardis, & cum Hannone duce Pœnorum bellum gerunt; hoſtes ſuperant, & Inſulas occupant; alteram Carthaginenſium claſſem quaſſant; traijciunt in Africam; profligant, & vincunt Pœnos; ſed ipſi ab immani ſerpente penè deijciuntur. Lacedemones Carthaginenſibus ſuccurrunt, & ſimul Italicum exercitum diſperdunt: Italorum CIↃↃ CIↃↃ CIↃↃ concidunt, & CIↃↃ CIↃↃ. in ſeruitutem redigunt: Italica claſſis naufragatur: Itali tamen maioribus copijs contra Pœnos profecti eos vincunt. Cæcilio Duci triumphum conceditur. Pœni iterum cum Italis committunt Publius Claudius Imperator, quia religionem contempſerit ſuperatur, & Itali fugantur: ſed Carthaginenſes ad inſulas Ægatas ità domantur, & vincuntur, vt pacem poſtulare ſint coacti: & ſic Carthaginenſi bello finis imponitur. Faliſci, qui à Romanis deſciuerant, inuiti compelluntur ad deditionem. Spoletum Fregella, & Brunduſium à Romanis coloniæ deducuntur. Bellum cum Liguribus geritur; Ligures namque à Sardis, & Corſis, qui iterum ab Italicis defecerant, adiuti Romanos vexa-

bant: Sardi, & Corſi puniuntur: Ligures profligantur, Galli Liguribus adhęrent, & fundunt, & fugant Romanos. Italici cum Illiricis bellant: Illirici deuicti ſunt; verum Galli traiectis montibus, quamplurima damna Thuſcis intulère; Feſulenſium, & Vulterranorum agros vaſtauère; Senam depopulati pleroſq. colonos trucidauère; Cluſium expugnauère; & Romam verſus progreſſi ſunt. Romani cæteriq. Italici plures exercitus cogunt; confligunt, profligant Gallos; quos & vltra montes reijciunt; & Padum tranſigentes ɪↄↄↄ. hoſtium concídunt; multa eorum oppida inuadunt; Inſubres debellant, in quos Colonias

A mittunt: Pacantiam, & Cormonam, quas Galli penè diruerant, reſtaurant: ſed Galli nouas copias parant; fugant Romanos; à quibus poſtea Imperatore Caio Flaminio; ipſi profligantur; profligati iterum Romanos ſuperant: ſed à Romanis, & Thuſcis funduntur, & in ſiluas fugere compelluntur. Romani deuictis Gallis Hiſtros, & Illyrides ſubdunt. Pœni fœdus dirimunt, Iberum transeunt; Saguntinos Romanorum ſocios ſuperant; Saguntum obſident, oppugnant, expugnant; Ciues interficiunt; Romanos legatos aſpernantur; indè Pireneos ttaijciunt, Gallos profligant, atque Italiam petunt. Itali Romanis ducibus exercitum in Hiſpaniam, in Carthaginenſes mittunt: iterum Gallos Ciſpadanos, & Tranſpadanos diſperdunt; & cum Pœnis ad Ticinum amnem cõgreſſi ſuperantur; indè à victoribus propè flumen Trebiã profligãtur: ccɪↄↄ ccɪↄↄ cɪↄ. interficiuntur. Sed in Hiſpanis Italicus exercitus Carthaginenſem fugat; & ipſum ductorem Magonem captiuũ efficit. Annibal alter Pœnorum du-

B ctor ad Trebiam victor Apenninum ſuperat, regionem deuaſtat, & incendit, præcipuè Thuſcos affligit, Feſulenſium, & Vulterranorum agros deprædatur, ad Lacum Tranſimenum cum Italicis confligit, milites ccɪↄↄ ccɪↄↄ ɪↄↄ cɪↄ cɪↄ cɪↄ occídit, quamplurimos captiuos efficit, Cortonam expugnat, Vmbrorum agros depopulatur, Spoletum aggreditur, populationibus, & incendijs Marſos, Picentes, & Pelignos vexat, in Campaniam progreditur, inter Caſilinum, & Montem Calliculam conſedit; Calliculę cacumen dolo occupat; Latinorum, & Thuſcorum agmina ad Cartalum deijcit; omnia crudeliter va-

C ſtat; præliatur cum Italis ad Cannes, vbi ccɪↄↄ ccɪↄↄ ccɪↄↄ ccɪↄↄ ɪↄↄ Italorum cæſi ſunt. Afflictos Italos Hiſpaniarum victoria paululum ſubleuauit. Campani à Romanis ad Annibalem deficiunt: Annibal Nolam obſidet; & indè diſcedere coactus Capuæ recipitur, & poſt diuturnam obſidionem Caſilinũ acquirit. Galli Pœnis adhærent, & Italos vexant. In Hiſpania Itali de Pœnis habent victoriam, & regionem occupant. Annibal cum Rege Macedonum Philippo foedus inijt; at ab Italis apud Nolam profligatus eſt. Campani à Thuſcorum agminibus caſtigantur. Claſſis Tirrena in Sardiniam transfretauit, Sardos, Poenoſque debellauit, & tres Carthaginenſes exercitus fudit. Adriatica claſſis in Macedones nauigat. Apuli, & Lucani à Romanis ad Annibalem

deſci-

deſciſcunt: ſed ipſi, & Poeni ad Beneuentum profligantur, & debellantur; nam in eo conflictu cciↄↄ cciↄↄ ciↄ ciↄ ciↄ ciↄ. Poenorum cæcidère. Hieronymus, qui Hieroni Romanorum amico in Siracuſano Regno ſucceſſerat, Carthaginenſibus fauet; & ob nimiam immanitatem à Siculis occiditur: Itali in Siciliam traijciunt, Leontium expugnant, & Siracuſam obſident. Adriatici maris claſſis in Macedones progreſſa Oricum oppugnat; atque hoſtes ad Appoloniam fugat, & vincit. Celtiberi in Hiſpania Italicos contra Poenos adiuuant. Annibal in Italia Tarentum acquirit, ſed non arcem; tribus prælijs tres hoſtium exercitus profligat; vt Capuanis ſuccurreret, qui à Romanis obſidebãtur, progreditur, & repellitur; ipſam Romam aggreditur, & reijcitur; in Campaniam redit; indè in Brutios Rhegium contendit. Capua capta eſt; Capuani Senatores capite damnantur. In Siculis Siracuſa expugnatur; poſtea Argenium, & inſula recuperatur. Poeni in Hiſpania magnis cladibus Italicos afficiunt; eam regionem penè acquirunt: Regionis partem Martius dux defendit; verum Publius Cornelius Scipio cum Thuſcorum claſſe illuc nauigans non modò Hiſpaniam, quam Italici amiſerant, recuperat: ſed nouæ Carthaginis potitus Aſdrubalem Poenorum ducem apud Betulam vicit. Vbi primum è Sicilia diſceſſit Romanus exercitus Numidę inſulæ partem occupant, & citò eiecti ſunt. Ætoli Macedonum hoſtes ſe declarant, & in eos cum Romanis foedus firmant Italica claſſis Zacintum, Oleniam, & Naxum Acarnanũm vrbes pro Ætolis recuperat. Vulterrani à Romanis deficiunt; eo quod Romani promiſerint eis reddere Capuã, & non reddiderint: verum à mare à Tito Ceacilio cum claſſe vexati; ab ortu à Caio Calphurnio cum legionibus profligati; in Vrbe à plebis ſeditione agitati, cum Poeni promiſſa auxilia non præſtarent deditionem faciunt. Romani Vulterræ primores caſtigant; arcem ad Labronis portum ædificant. Tarquinienſes, qui Vulterranis opem præſtiterant, à Romanis fracti ſunt; ciues omnes dedere nolentes occiſi; etiam Cæritũ Ciuitas deuaſtatur, plerique Cæritum captiui; præda omnis Romam translata eſt. Attalus Aſię rex Ætolorum ſocius ab Italicis in amicitiam recipitur. Salapij Romanis ſe dedunt. Italiæ populi partim Poenis, partim Romanis fauent. Annibal, qui in Brutijs erat, apud Herdoneam Romanorum exercitum aggreſſus fudit. Thuſci Arretinis ducibus à Romanis deficiunt: Romanos exercitus ex Apulis in Thuſciam progreſſus eam oram depopulatur, & Thuſcos ſub Romanorum ditionem redigit. Arretini, & Vulterrani obſides dare, præſidiumque in Ciuitate recipere coguntur. Poeni, & Romani exercitus in Lucanis dimicant; indè in Apulia ter confligunt: Poeni duorum certaminum ſuperiores franguntur tertiò: Romani Tarentum recuperant; obſident Locrum: Imperatores Romani per inſidias à Carthaginenſibus capiuntur; Annibal denuò in Lucania ſuperatur; Venuſiam ſe recepit; indè eiectus Metapontum confu-

A B C

git; ibi Hannoni coniunctus Venuſiam redit. Aſdrubal Barchinus Carthaginenſis cum nouo exercitu Alpes tranſgreditur; ſed dum curat ſe iungere Annibali, apud fluuium Metaurum cum ſuis interfectus eſt. Annibal in vltimos fines Brutiorum ſe recipit; vbi cum Romanis pluries decertat; & continuis incurſionibus,& incendijs Ipygios deuaſtat; ibi xiij. Ciuitates diruit; Apuliam omnem peruaſtat. Lucani, & Brutij propter prælia, & excurſiones tàm Romanorum, quàm Carthaginenſium penè conſumpti ſunt; & præcipuè Tameſani, Crotonenſes, & Terinenſes. Interim in Græcia Acarnanes, & cæteri
A Achæi ab Ætolis,à Machanis, à Rege Lacedemonum, & ab Italorum claſſe vexantur: Philippus Macedonum Rex, vt Italicis obſtaret in Acharnatum fines properat. Ægiptij Regis Ptolomei, Rhodiorum, & Athenienſium legati Romanos cum Philippo conciliare curant. Rex Aſię Attalus cum claſſe Ætolis, Italiſque fert opem. Macedones, & Itali in Eleis dimicant: parum abfuit, quin Philippus occideretur. Dárdani in Macedoniam excurſionem faciunt; quarè Philippus ex Achaia diſcedere, & in Regnum redire cogitur. Italici, & Aſiatici Oreum, & Opuntium capiunt; ſed, cum Philippus è Macedonia cum ingenti exercitu in Achaiam rediret, Itali, Aſiatici, & Lacedemones ad ſua ſe recipiunt. Ætoli à ſocijs deſtituti cum Philippo pacem firmare coguntur: quò audito à Romanis, ipſi etiam cum Philippo fœdus ineunt hoc pacto, vt Parteni, Dimallenſes, Bargulenſes, & Eugenij Italis obedirent; Anti-
B nates verò Macedonibus. At in Hiſpania Italici Aſdrubalem Giſgonium Pœnorum ducem vincunt; omniq. orientali plaga potiuntur: Poenis tantum pars Hiſpaniæ, quæ eſt ad Oceanum,& ad Occaſum relinquitur; pugnatur in Celtiberis: Carthaginenſes fugantur: Itali Gades verſus properantes capiunt, & depopulantur Origin: tandem Hiſpanias omnes acquirunt: cum Syphace Numidarum Rege foedus firmant. Hiſpani deſciſcunt; ſed iterum ſub Italorum imperium rediguntur: etiam Gadianites Italicis ſe dedunt. In Italia Ligures Ingauni, & Epanterij cruentum proelium committunt. Mago Barchinus ex Africa ad Baleares, indè in Italiam nauigat; aggreditur, capit, & depopula-
C tur Genuam; Alpinos domat; cum Ingaunis contra Epanterios ſe iungit Galli Poenis fauent; qui capta Luna Thuſcos magnis incommodis afficiunt. Interim Thuſcorum, & Vmbrorum claſſis ſub Ducatu Publij Cornelij in Siciliam nauigat: indè à Siculis aucta in Hiſpaniam mittitur; Hiſpani namque iterum defecerant; ſed poſt nonnulla certamina duces defectionis interfecti ſunt; & Hiſpani denuò Italicis deduntur: claſſis ad Italiam reuerſa Locrum in Brutijs à Poenis occupatum recipit. Thuſci ad Magonem deficiunt; verum defectionis poenas citò luunt. In Brutia inter Poenos, et Romanos pugnatur: Romani Petiliam, Conſentiam, et Pandoſiam recuperant. Italicus exercitus in Africam progreditur. Syphax Romanorum amicitiam contemnens Poenis adhæ-

ret.

ret. Maſſaniſſa Rex Maſæſulorum regno expulſus ad Italicos confugit. Afri ad Vticam fuſi ſunt: Vtica obſeſſa: à Syphace, & pœnis obſidione liberatur: tandem poſt multa prælia Italici Carthaginenſes, & Numidas vincunt: reſtituunt Maſſaniſſam in Regnum: Syphax captus eſt: Itali ad Carthaginem oppugnandam properant. Annibal, vt patriæ ſubueniret reuocatur; Mago ductor Pœnorum, Numidarum, & Gallorum in Inſubribus cum Italicis præliatur; eius exercitus fugatur; ipſi vulnerato, vt in Africam rediret imperatum eſt; propè Sardiniam Mago deficit; Itali claſſe Magonis potiuntur; Carthaginenſes pacem petunt: quæ conceſſa eſt. Ab Athenienſibus quidam iuuenes ſacrilegi puniuntur: quæ cauſa fuit, vt ab Acarnanibus, & Macedoniæ Rege Philippo Athenæ obſiderentur: Athenienſes à ſocijs Romanis opem implorant: Italorum exercitus in Græciam mittitur. Macedones ſuperantur. Abydeni à Macedonibus obſeſſi, nè in manus hoſtium venirent, à ſemetipſis trucidantur. Itali in Macedoniam progreſſi Antipatriam, & Codrionem occupant. Attalus Aſiæ Rex, & Rhodij Italis iunguntur. Macedones, licet multis incommodis affecti, attamen Atticos vexant; propè Epirum ab Italicis, & ſocijs fugantur: Philippus ad ſua reuertitur, & Theſſalos affligit: Itali, & ſocij Euboeam, Phocidem, & agrum Corinthium occupant. Achæi, & Lacedemones, in Romanorum amicitiam recepti ſunt. Itali deuaſtata Macedonia, multis Ciuitatibus potiti vincunt in Theſſalis Philippum; Acarnanes ad deditionem, Macedones ad petendam pacem cogunt. Per idem tempus Boij in Italia excurſionem faciunt in Vmbros, Thuſcoſque; ſed non modo eijciuntur; verum etiam illorum ager depopulatus eſt. Romani fœdus ineunt cum Liguribus Ingaunis; exercitus in Thuſcos mittunt, qui defectionis concilia habebant. Inſubres, Cenomani, & Boij cum Liguribus, & parte Thuſcorum pacto foedere in Romanos, & in illorum colonos arma mouent, deprædantur deuaſtant, incendunt Placentiam; obſident Cremonam (ſic namque à Romanis Pacantia, & Cormona appellantur) Romani exercitum in Tranſpadanos mittunt; & non modo quod Galli occupauerant, recipiunt; ſed ex eis ccIↄↄ ccIↄↄ Iↄↄ. interficiunt. Inſubres Galli, Ligureſque alios milites in Romanos ſcribunt. Romani Conſules cum exercitibus duobus contra hoſtes progrediuntur; horum alter Lunenſes expugnat, Genuam petit; Claſtidium, & Litubium capit; & Celelatos, Cerdiciatos, Euatos, & omnes Ligures domat: alter; cui ſe dedère Cenomani, ſic vicit Inſubres, vt ex eis ccIↄↄ ccIↄↄ ccIↄↄ ccIↄↄ cIↄcIↄ cæciderint; poſtea Boios ſuperat; ccIↄↄ ccIↄↄ ccIↄↄ ccIↄↄ Iↄↄ. Boiorum deſiderati ſunt: Comonum à Romanis captum: indè Mediolanum: omnes agri deuaſtati ſunt: Bononia deprædata; ad quam vrbem iterum à Romanis cum Boijs dimicatum eſt: inferiores ſunt Romani: qui cum tertiò pugnaſſent, fundunt, & fugant Boios. Inſubres, cæterique Galli Mediolanum recuperant; & pluries

A

B

C

cum

cum Romanis pugnant. Celtiberi in Hiſpania deficiunt, & Italicum præſidium concìdunt; illuc Marcus Porcius cum exercitu à Romanis mittitur; qui hoſtes vicit; ſedauit Hiſpaniarum tumultus; Celtiberos caſtigauit. In Græcia Italici cum Lacedemonibus præliantur, eoſque vincunt; libertatem Argiuis, Græciæ pacem concedunt. Lacedemones poſt pacem deficiunt; pugnant cum Achæis, & Italis, & ſuperantur. Antiocus Rex Syriæ ab Annibale, & Ætolis hortatus, Italicis bellum indicit; cum exercitu in Græciam aduenit; cum Ætolis iungitur; multas Ciuitates occupat; Euboeæ potitur; & tandem
A è Græcia expellitur: Ætoli domantur: Antiocus in Syriam reuertitur; eius claſſis quaſſatur, & fugatur; eius nauibus Romani potiuntur: iterum Syria claſſis apud Myoneſum ab Italicis, & Rhodijs diſperditur: Italici in Aſiam contra Antiocum progrediuntur: Antiocus ab Italis, & Eumene Attali filio ſuperatur; ad pacem poſtulandam cogitur; pax conceditur. Eumeni, & Rhodijs plura oppida in Aſia acquiſita tribuuntur. Hoc tempore Romani cum Liguribus bellum gerunt; eoſque pluries ſuperant; multos ex ipſis interficiunt; eam oram peruaſtant; fugant, & debellant Boios; Bononiam deducunt Coloniam. Pars Thuſcorum Vulterranis, & Feſulenſibus principibus vnam Romanorum Legionem concídunt: quarè ipſorum ager vaſtatur: ipſi veniam implorant. Ab Ætolis, & Epirotis damnum Brutijs datur: Itali exercitus duos
B in Greciam mittunt; Epirotas ad deditionem compellunt; Cephalonios ſub iugo ponunt; vincunt, & ſubijciunt Ætolos: in Aſiam contra Gallos Græcos progreſſi, qui loca bello Antiochi acquiſita populabantur, hos poſt nõnulla certamina debellant. Ipſe Antiocus cum Italis firmat pacem, & amicitiam: idem Cappadocum Rex. Sed Romani cruentum bellum gerebant cum Liguribus; hi namque in montium aſperitate confiſi, poſt deditionem, & veniam iterum deficiebant: Tandem fri- * * * * * * *

Libri Quarti, & vltimi finis.

C

INDEX
RERVM NOTABILIVM.

A

ABANS Italiæ Rex. pag. 23.
Abella Colonia. p. 138.
Aborigines 19.b Adiuuant Vulturrenum 20. aduentus eorum in Italiam. 19.a 129.a Origo ibid. Superati à Sicano 21.b Tumultus. 20.b
Abuſus moderandi 226.a
Abydeni obſeſſi à Macedonibus. 283.
Acara Colonia. 136.a
Acarnanes adiuti à Philippo contra Italos. 282. Contra Athenienſes. 283. deduntur Italis. ibid. Superati ab Italis. 283. Vexati ab Ætolis. 282.
Accerræ Thuriariæ. 271.b
Acedum à Thuſcis obſeſſum. 35.b
Aceij à Romanis diſperduntur. 275.c
Acellum Oppidum in Alpibus. 138. Colonia ibidem.b
Acerræ Colonia. 138.
Achaia ab Italis occupatur. 149.c
Achęi. 29.a Cum Ætolis, & Thuſcis decertant. 182. Cum Apulis pugnant. 145. a è Campania eiecti. 145.c Adiuuant Cumanos contra Thuſcos. 274.
Ad Italiam applicuère. 131.c Italiæ partem occupant. 145.b Itali in eos coniurant. ibid. Ab Italis ſuperati. 149.c Cum Illiricis pugnant. 146.b Cum Lacedemonibus certant. Latinos ſuperant. 145.b Meſſenios adiuant. ibid. à Spartanis adiuti. 145.b Cum Spartanis dimicant. 145.c 146.b Cum Thuſcis pugnant. 144.b 145.a Contra Thuſcos fœdus cum Græcis ineūt 145.a à Thuſcis vexati 29 a 38.c Depopulati 145.a eiecti ibid. Thuſcos vincunt. ibid. Vulterram obſident. ibid.
Acherum Campaniæ Oppidum 137.a Colonia ibid.
Actianum Colonia. 137.
Acurium Colonia. 139.b
Adæ Colonia. 138.a
Adherbales Numidarum Rex. 151.
Adoleſcentes quales eſſe debeant. 232.b Auidi honoris. 242.b
Adria Colonia 136. 202.a à Gallis capta 147.a ab Hiſtris occupata 29. eiuſdem Præfectus 183. deficit à Vulterranis 39.c 48.c ab eiſdē recuperatur. 49.b eius ſignum. 202.
Adria inferior à quo ædificata. 38.a 138.b
Adriatica Claſſis contra Macedones 281.
Aduenarum bona ab inteſtato ad quem ſpectent, 247.b
Aduerſa quomodo ferenda. 241.c
Adula mons 49.b
Adula Rhetiæ oppidum. 133. Colonia. ibid.
Adulaci Rhetij ſe Vulterranis dedunt. 67.b
Adulatio. 215. 224.a delectat. ibid. eius effectus. 236.b
Adulatores. 224.a ab eis cauendum 232.b 252
Adulterij pœna. 177.c
Ægæi pelagi Inſulę à quibus habitatę. 129.a
Ægatæ Inſulę. 279.
Ægiptij cum Syris conciliati. 140
Ægritudines animi quæ. 241.c
Ægritudines variæ. 234.c
Æguſa Inſula. 134.b
Æmulatio 228.a Quantum valeat. 250.c
Æneas Troianus 24.b 26. eius in Italiam aduentus 26. 104.a 143.c In Latium 104. Latinorum Rex 144. Cum Latinis pugnat. 143. cum Rutulis 144. Romam auget 85.b à Thuſcis adiutus 26.a eius victoria 26 a 85.b
Ænonum Illirici Ciuitas à Thuſcis capta. 65.
Æqui à quibus ortum ducant. 130.c pugnant cum Romanis. 273.c à Romanis debellati. 275.c eorum oppida diruta. ibid.
Æquicolorum origo. 130.

Aer vita hominis. 254.
Aer lucidus 234. *a Niger ibid.*
Æraphalicum Colonia. 137. *a*
Æs quando primum ſignatum. 23. *a*
Æſarnia à Sylla diruta. 154. *b*
Aeſobia Larienſium oppidum. 135.
Æthala Inſula. 60. *a*
Æthali. 29. *b*
Æthali Italici 130. *In Aetoliam reuertuntur.* 276. *a à Græcis victi* 144. *à Lucanis trucidati.* 276. *Siculos contra Thuſcos adiuuant.* 59. 62. *a à Spartanis contra Thuſcos adiuti.* 145. *Thuſcorum in eos bellum.* 47. *b Cum Thuſcis pugnant* 29. *b* 41. *b* 48. *a* 144. *Thuſcos fundunt* 144. *b ſuperati* 29. *b* 30. 62. *c A Thuſcis deficiunt* 67. *a Ab eiſdem victi* 62. *c Ab Anthioco in Italos adiuti.* 284. *Contra Acarnanes.* 282. *a Brutios vexant.* 284. *a Cum Italis præliantur. ibid. ſuperati.* 284. *a ſubiugo poſiti.* 284. *c contra Macedones pugnant.* 281. *cum Philippo conciliantur.* 282. *a Macedonum hoſtes.* 281. *a*
Affectus quid. 251. *c Homini neceſſarij.* 253. *c cælari non poſſunt.* 250. *c homini dati ad virtutem.* 253. *c*
Afri ab Italis fuſi. 283.
Africa a ſylla recuperata. 154.
Africana claſſis à Thuſcis fugata. 62. *a*
Africi Pelagi Inſulæ à Thuſcis occupatę. 144. *c*
Africi populi contra Thuſcos. 146.
Agathocles pro Græcanis contra Lucanos. 276.
Ager Niger 57. *c* 176. *b*
Agilla. 9. *a à quibus ædificata. ib.* 23. *b Vide cære*
Agrippa Latij Rex. 59. *a*
Aium Colonia. 183. *a*
Alba. 28. *b capta à Thuſcis.* 41. *b* 85. *c depopulata.* 144. *a incenſa* 145. *obſeſſa.* 62. *c à Tullo diruta.* 146. *c*
Alba Aequorum, Romanorum Colonia. 277. *a*
Albani cum Thuſcis decertant. 41. *b à Tullo victi* 146. *c eorum origo.* 131. *c*
Alba Siluius Latinorum Rex. 40. *b*
Albenium Colonia. 140. *b*
Albula alpinorum Ciuitas. 135. *a à quibus conſtructa.* 135. *a*
Alceonium Colonia. 140. *b*
Alexander Moloſſorum Rex Græcanis contra Lucanos fert opem. 276. *Lucanos profligat ib. pro Tarentinis pugnat contra Lucanos, & Brutios ſuperat.* 276. *b interficitur. ibid.*
Alfernates à Romanis diſperſi. 275. *c*
Alginum. 29. 63. *a*
Aliſes à Romanis capta. 276. *b*
Aliſca à Thuſcis occupata. 29. *à Sardis obſeſſa.* 59. *b*
Allobroges 131. *a ſuperati à Cimbris.* 151. *cum Heduis committunt.* 150. *c In Italiam venère.* 131. *a Italorum in eos bellum.* 150. *c ab Italis victi. ibid. Saluios contra Italos adiuuant. ibid. Pro ſenonibus contra Rhetios.* 273. *b cum Thuſcis prœliantur.* 147. *a*
Alontium ſicilię Ciuitas. 134. *a occupatum ab Afris.* 71. *b dirutum.* 59. *c captum à Thuſcis.* 62. *a*
Alpini Galli à Romanis victi. 149. *a*
Alpini Ligures deficiunt ab Italis. 150. *victi.* 151. *ſuperati à Magone.* 282. *c*
Alpinorum origo. 129. *c eorum oppida Thuſcis ſubiecta.* 135. *a*
Alqua Alpinorum oppidum. 135. *a*
Alſium Colonia. 137. *a eius ſignum.* 207. *b*
Altheus Italię Rex. 22. *b*
Aluca Corſicę Ciuitas. 134. *b*
Ambitio mater ſeditionis. 240. *b peſtis* 230. *c* 246. *a*
Ambitioſus. 230. *c* 247. *a*
Ambricum Colonia. 136. *c*
Ambronici Cimbris iunguntur. 151. *b*
Ameria in Vmbria. 138. *b*
Amicitia cum potentioribus ſeruanda. 226. *a Imperij inſtrumentum* 243. *c Leges, & virtutes ſuperat.* 230. *c*
Amicitia ficta. 238. *c* 245. *c. vera* 236. *æterna.* 236. *a* 256. *Non ſoluitur. ibid. quando diſſoluatur. ibid. eius effectus. ibid.*
Amicitia plebis quando bona. 245.
Amicitię cauſa. 256.
Amicus adiuuandus. 243. *c*
Amicus fidelis. 113. *a verus ibid.*
Amintinum Colonia. 137. *b eius ſignum* 206. *b*
Aminternum Colonia. 138. *b*
Amor parcus. 113. *a erga parentes ibid.* 262.

in ciues. 229. Populi 224. plebis pernicioſus. 246. immodicus. c 229. impudicus. 233. a
Amulæ. 271. b
Amulius Latinorum Regnum occupat. 85. c occiſus. 146. a
Amuntij ſignum. 209 b
Anaciali pro Senonibus contra Rhetios. 273. b
Anagira à quibus ędificata. 9. 132. a, vna ex xij. ciuitatibus. 9. 132. a
Anata colonia. 137. b
Anatum colonia. 139. a
Ancira colonia. 139. b
Ancironæ. 56. b, earum munus. 186. b
Anconę ędificatio. 275. b
Anconitani. 131. eorum ortus. ibid.
Ancus Romanorum Rex. 146. c
Andriſcus Maced. occupat. 149. occiſus. ibid. c
Anienes flumen. 75.
Anima mundi. 134. Reipublicæ, 247. b
Animi ęgritud. 241. bona 243. nobilitas. 247.
Annales legendi. 245. a
Annibal. 5. Cortonam capit. 80. a. In Italiam 79. b, Romanos ſuperat ad Tranſimenum. 80. a, ad Ticinum. 79. b, ad Trebiam. ibid. c apud Herdoneam. 281. c, Thuſcorum amicitiam orat. 80. a, eius geſta 79. 281. in patriam reuocatur. 283. in Lucania ſuperatur. 281 in vltimos fines Brutiorum ſe recepit. 282.
Annonę Caritas 50. b 56. b, 253.
Anni conſtitutio, & diuiſio 19. b 177. b
Antemnates à Romanis victi. 88. a 146. a
Antenor 4. c in Italiam. 131. Patauium ędificat. 144. quos populos vicerit. ibid. Thuſcorum in eum bellum 26. a, fœdus. ibid.
Antenoridæs. 131. a
Antepolum colonia. 138.
Antiocus Syrię Rex, 284. ab Italis, & Aſiaticis ſuperatur. ibid. eius claſſis diſperſa. ibid. a
Antion colonia. 140.
Antipatria in Maced. ab Italis occupata, 283. a
Antium à Mario deuaſtatum. 154.
Antrenſium colonia. 139.
Apennini montes à quo dicti. 22. a
Apennini populi vnde dicuntur 22. eorum origo. 130. defectio. 24. a Thuſcos contra Senones adiuuant. 147. b
Apis, vide Oſiris.
Appius Pulcher. 5. a
Apua Liguriæ Ciuitas. 134.
Apuani contra Thuſcos. 147. ſub Romanorum imperium redacti. ibid. eorum origo. 131. c
Apuli 130. b Thuſcos adiuuant. 145. 147. b, ab Achæis victi. ibid. afflicti à Dioniſio. 275. a pro Lucanis contra Samnites. 276. b pro Samnitibus contra Lucanos. ibid. fœdus cum Romanis dirimunt. ibid. c, à Romanis depopulati. ibid. eis ſe dedunt. ibid. ſuperati. 247. c ad Pœnos deficiunt. 280. c, à Romanis profligati. 281.
Apulia ab Annibale deuaſtata. 282.
Aqua colonia. 137. eius ſignum. 207.
Aqua ſextia à quibus condita. 150. c
Aquę plurimæ. 143.
Aquileia à Romanis colonia deducta. 148. a
Aquula colonia. 137.
Aquiminaria. 171.
Arbęa colonia. 138. a.
Arbium flumen. 69. a
Arcades Italię incolę. 130. b, ipſorum in Italiam aduentus, & res geſtę. 143.
Arcanum cui non committendum. 244. b
Archidamus Lacedæmon in Italiam. 276. pugnat cum Lucanis. ibid.
Archimedes. 82. a
Archippina à Terra abſorta. 144. a
Architecti Romam miſſi. 86. b. 105. c
Ardea 41. c, 28. a, à Tarquinio obſeſſa. 147. a à Thuſcis capta. 41. c, 62. c
Ardotini deduntur Illiricis. 64. c
Area colonia. 138.
Aremonaci à Cimbris depopulati. 151. b
Aremulius Latinorum Rex. 62. a, pugnat cum Thuſcis. ibid. b, eiſdem ſubijcitur. 63. a deficit. 68. b, Ianiculum diruit. 69. a, fulmine interfectus eſt. ibid.
Arenaci Hiſpani ab Italis victi. 149. a
Arentius Italię Rex. 20. b
Areste oppidum captum à Thuſcis. 29.
Aretia colonia, 137. c
Aretia Dea Thuſcorum. 20.
Areuſinici. 51. b, cum Sumbris diſcordes. 51. b à Thuſ. adiuti. ibid. cum Thuſc. decertant. ibid.

Areuſenici montes. 59.c
Argenij Siculi ſe dedunt Italis. 62.a
Argenium à Siracuſanis expugnatum. 68.c *à Thuſcis captum.* 146.b, *Thuſcis ſubiectum* 134. *ab Italis occupatum.* 281.a
Argileti. 131.
Argiui in Italiam. 130.b, 143.c, *contra Thuſcos.* 145.a
Argumentum carminis Tragici. 258.
Aricia à Thuſcis capta. 41.a, 62. c, *deuaſtata à Mario.* 154.
Aricini ſuperant Thuſcos. 106.a, *ſuperati a Romanis.* 273.c
Ariditas. 77.a, 144.a, 148.a
Arim Ianum auctum. 21.
Arimanum colonia Romana. 279.a
Arimianum colonia. 139.b
Aringa colonia. 137.c
Ariobarzanes Cappadociç *Rex.* 152.b
Ariſtodemes corinthiorum Dux. 65.b
Ariſtodemus cumanus 273. *cumā occupat.* 273.
Ariſtonius Aſię Regnum occupat. 150. a, *ipſius bellum cum Romanis.* ibid.
Armenia. 19.a, *ab Italis occupata.* 152.b
Armenij orbis indigenæ. 131.c, *in italiam.* 142 *cappodocibus contra italos opem ferunt.* 152. *ab italis ſuperantur. ibid. Mitridatem in italos adiuuant.* 155.b *victi ibid.c*
Armenij Griſones. 21.a, 143. *in italiam recepti.* 129.b
Armenij Sagi *in italiam.* 129
Armenij Sabatij ad italiam. 129.a
Armentini ciſpadani vnde ortum ducant. 131.
Arna in Pelignis colonia. 138.b
Arni Libarni à quo denominati. 22.b
Arnus flumen. 22.a
Arpini ab Achæis deficiunt. 145.c
Arponium à ſeruis Lucanis occupatum. 275.
Arretium quando, & à quibus ędificatum. 9.14 132. *occupatum à Rege Vulturreno.* 20. *obſeſſum à Vulterranis.* 56.a, *vna ex xij. ciuitatibus.* 9.132.
Arretini inter ſe diſcordes. 27. a 75. b *eorum oppida in Thuſcia.* 139.a, *diſcordes cum Cluſinis* 40. *cum Feſulenſibus* 27. b, 71.c, *cum Peruſinis* 43. 73.c, *cum Vulterranis* 56. *quibus inſulis imperabant.* 134.b, *quibus legibus vtantur.* 278.b *à Romanis depopulati. ib.a, inducias petunt.* 108.a, *inter ciues Romanos numerati.* 152. *pro Romanis contra italos. ibid. Romulum adiuuant ad Romam ædificandam* 86.b, *eorum ſeditiones.* 109. 278.a, *Senam expugnant* 69. a *eorum ſignum* 188.b, *Thuſcos ad defectionē ſollicitant.* 116. 281.c *Prælium inter eos, & Vulterranos.* 32. 33. & 67. 68. 69. *Romanis dant obſides.* 281.c
Arretinę Veſtales. 186.a, *earum electio.* ibid.
Artabanus Rex, 14.c, 20. a, 163.c, 164.a
In Artricos *coloniæ.* 129.b
Aruenni pugnant cum italis. 150.c
Arumna. 137.
Arunca à Sidicinis *demolita.* 275.c
Aruncini victi à Sidicinis. ibid.
Arunenſes. 181. c, *eorum inſtitutio. ibid. qui poſſint eſſe Arunenſes.* 182.
Aruns italię Rex. 19.c
Aruntini. 21.b, *à quo orti.* ibid. 135.
Arununs italię Rex 21.a
Aſca colonia. 138.a
Aſcanius Latinorum Rex. 26.c, *cum Thuſcis dimicat.* 27.c, 144.a, *init fœdus.* 144.a
Aſdrubal Pœnorū dux à Scipione ſuperatus. 281.
Aſdrubal Barchinus ad Metaurū interfect. 282
Aſdrubal Giſgonius in Hiſpania victus. 282.b
Aſia ab Italis occupata. 150.
Aſiatici Italis contra Maced. pſtant opem. 148.c
Aſſertij Siciliç *populi.* 129.
Aſtron colonia. 140.a
Aſtrorū obſeruationes, qui primū edocuerint. 91.c
Athenę à Mitridate expugnatę 153.c, *à Maced. obſeſſę* 283.a, *à Sylla aggreſſæ.* 153. *captę. ib.*
Athenienſes. 50.c. *ab Italis adiuti.* 283.a, *iuuenes ſacrilegos puniunt.* 283.a, *cum Thuſc. dimicant.* 65.b *eorum naues à Thuſcis captę.* 65.c, *ab ijsdem ſuperati.* 144.c
Atheſis flumen. 151.c
Athim Siluius Latinorum Rex. 47.b
Atlans 9.b. 22.c, 143.a *Italiæ Rex.* 22.c *Italiam denominauit.* 22.c, 143. *eius res geſtę.* 22
Atlantici qui. 130.c, *in Italiam.* ibid.
Atrianum flumen. 136. *apud ipsum Thuſcorum coloniæ.* ibid.

Atta-

Attalus Aſię Rex 150.281.b 283.a *pro Ætolis, & Italis contra Macedones. ibid.*

Attalus *ſecūdus Romanos hæredes instituit* 150.

Attici à Macedonibus vexati. 283.

Auaritia 225.a 237.b 338.

Auarus infœlix. 237.a *ſui ipſius hoſtis.* 238.c

Aucula colonia. 139.b

Aucum colonia. 140.a

Audacia 227. *Laudanda* 229.b *plebis*, 246.c

Auentinus Latinorum Rex cōtra Thuſcos, 70.a *campaniam occupat:* 145.

Auentinus mons vnde dictus: 144.c

Aues fallaces. 254.a

Aufidena à Romanis occupata. 277.c

Aufidum flumen. 146.b

Augurandi regulę. 263.

Augures quid teneātur relīquere in Collegio. 81.a Albam *miſſi.* 26.b *Horchiam fugiunt* 37 *inimiciſſimos recipiunt.* 187. *quarè libros cuſtodierint.* 221.b *contra Marianas partes.* 121.b *è Mœnibus eiecti* 76.c *Romam acciti.* 87.105.c *eorum munus* 178.a 182.187. *Vulterranę plebi fauent.* 39.b

Auguria non cogunt. 1.b 254.b

Augurum Collegium *à quo, & quando ędificatū* 23.c *à quo institutum.* 21.b 23. *Arretij institutum* 67.c *Peruſij* 54.b *Romę Collegium paruum.* 87.a

Augurum *ædictum Romæ publicatum*, 82 b *electio* 186 c *Leges* 186 c *Magiſter Romam vocatus*, 86 a, *Magiſtri ſignum*, 172 c 211 c, *quid ſignificet* 223 a *eorum mos in eligendo Magiſtro* 221 b

Augurum Præfecto gubernatio Vulterræ commiſſa: 33 a

Aulus Cornelius Coſſus, 75 a, *In Auocontios colonię*, 129 b

Auſon Libicus, 129 *in Italiam*, *ibid:*

Auſona à Romanis occupata, 277.

Auſonia, 143 *Oenotria dicta*, *ibid:*

Auſonij in Italiam, 21 b 143: *à quo ortum ducant* 129 b *ſuperati à Romanis* 276: 277: *debellati ibid:*

Auſtrigones victi, 149 a

Auſtrum colonia, 140 a

Auxilium à quibus petendum, 241 b *tardum* 51: c

Axurum colonia, 139.

B

Babilonici in italiam. 130.c

Batla colonia. 137. *eius ſignum.* 201.a

Baleares. 148.b

Baleares inſulę ab italis occupatę. 150.b *in Baranganos colonię.* 129.b

Barcouictus. 184.

Bargullenſes Romanis ſubiecti. 282.a

Barij ędificatio. 146.b

In Battrianos colonię. 129.a

Bauienſes ſe dedunt Vulterranis. 68.a

Baulium *colonia.* 137. *eius ſignum.* 201.a

Bellica pręcepta. 249. 252.c

Bellum ciuile inter Dardanum, & Iaſium. 23.

Belli *finis qualis.* 249.a, *quomodo ineundum.* 178.c, *iniuſtum.* 249.a *iuſta belli cauſa quæ.* 249.a *bellum ex diuitijs oritur.* 233.a *ad bellum quid neceſſarium.* 249.b

Bellum *pacem conſeruat.* 250.c, *pacis cauſa geſtum.* 250.c *melius pace.* 250.b *perficiendum quomodo.* 230.a, *ante bellum Deo immolandum.* 249.b

Bene*ficij memoria ęterna.* 244.

Bene*uenti ędificatio.* 144.

Beneu*entum à Romanis occupatum.* 277. *Romanorum colonia* 279.a

Benic*um ab Oſiride ædificatum*, 135.b.

Benig*nitatis effectus.* 153.

Berg*omum ſoli concilio parebat.* 133. *à quibus ędificatum.* 133.b, 143.c

Berr*ones Hiſpani ab Italis victi.* 149.a

Beſti*æ ad quid creatę.* 242.

Betici *ab Italis deficiunt.* 152.a, *caſtigantur ibid.*

Betul*onia.* 8.a, *eius ſignum.* 172.

Betul*onię tribuni ſignum.* 170.b, *eiuſdem* Col*legij ſignum.* 172.

Biat*ores* Corſ*icę populi.* 59.a

Bilia*num colonia.* 139.a

Bin*acum colonia.* 136.

Biph*erdum colonia.* 136. *col.* 1. *eius ſignum.* 198.a

Bipl*ilum colonia.* 139.

Biracel-

Biracellum colonia. 139.a
Birgia colonia. 137.c, *eius ſignum.* 203.a
Bitiniæ Romani hæredes. 155. *eam inuadit Mitridates, ibid. recuperatur.* ibid.
Biturgia colonia. 139.a
B*landa à Thuſcis capta.* 29. b 47.c, 62.c
B*lera colonia.* 137. *eius ſignum.* 208.b
B*ochus Mauritaniæ Rex.* 151.c
B*oetij pro Acheis contra Italos.* 149.c
B*oianum à Sylla deſtructum.* 154.b
B*oij colonias Ciſalpinas occupant.* 131.b *Felſiniam occupant.* 276. Bononiam *denominant, ibid. in Italiam* 131.b 283.b, *contra Romanos. ibid. cęſi* 283.c *Victi* 79.b, *Thuſcos profligant.* 276. *dimicant cum Thuſcis* 79.b, 117.c
Bola diruta à Coriolano. 273.c
Bolinium cuius Colonia. 137.*a*
Bolſinenſes cum Sutrinis *diſcordes.* 28.*b Eorum ſignum.* 190.*c Quibus Inſulis dominabantur.* 135. *à Romanis ſuperati.* 274.*b Eorum oppida in Thuſcia.* 140.*b*
Bolſena numeratur inter duodecim Thuſcię Ciuitates. 9.*a* 132.*b Eiuſdem ædificatio.* 132.*b*
Bolturſena. 8. *a eius ſignum.* 190.*c*
Bolturſenæ Tribuni ſignum. 170.*b eius Collegij ſignum.* 171.c
Bomilcar Vulterranorum defectionem ſollicitat. 82.*b.*
Bona animi. 243.c
Bona aduenarum, qui inteſtati deſceſſerint, cui deferantur. 247.*b*
Bona ciuium, cui ſubiecta. 247. *damnatorum publica.* 247.*b eis quando vtendum. ibid. propria à Principe pro Rep. eſponenda.* 245.*a inculta Reipublicæ adſcribenda, & quare.* 247.b
B*ondelia colonia.* 139.c
B*oni qui.* 244.b
B*oni Ciuis officium.* 231.b
B*oni mores Legibus firmandi.* 248.b
B*onorum ratio pro lege habenda.* 249.
B*ononia.* 135. *à Romanis deprædata.* 283.c *colonia deducta.* 147.c, 284.a, *Vide Felſinia.*
B*ormium Rhetię oppidum.* 133.a
B*oſſum colonia.* 140.
B*outanum in Samnio à Romanis occupatum.* 277.c
B*rachari ab Italis victi.* 148.a
B*raccata Gallia ab Italis deuaſtata.* 150.c
B*raccati Galli à Cimbris victi.* 151.b *contra Thuſcos.* 147.a, *in Italiam.* 131.a
B*racorida Rhætiæ oppidum.* 133.a
B*rahodia Affricæ Ciuitas.* 62.b
B*recena oppidum ad lacum Larium colonia.* 135
B*rema à Vulterranis expugnata.* 68.
B*rema colonia.* 136.
B*remum Thuſcis ademptum.* 147.a
B*reuiarium Italicarum hiſtoriarum.* 142. 273.
B*reuiarium L. Velij vnde deſumptum.* 152.a
B*rigania Rhętię oppidum.* 133.a
B*riſagum colonia.* 135.c
B*riſcolica colonia.* 139.b
B*riſſillum colonia.* 136.b, *ipſius ſignum* 205.a *à Vulterranis oppugnatum.* 68. *captum.* 68.c *à Gallis.* 147.a
B*rixatium Rhetię oppidum.* 133.a
B*rocon quid* 177.a
B*rundusij ædificatio.* 143.*b*, *Romanorum colonia.* 279.c *ab Illiricis captum.* 146.*b*, *eius Arcis conſtructio.* ibid.
B*rutij antiqui à quo ortum habeant.* 130.a *fundunt Thuſcos.* 144.*b*, *Thuſcorum in ipſos bellum,* 30.47.*b à Spartanis adiuti.* 145 *dimicant cum Thuſcis.* 41.*b*, 48,a 59.c 62.a, 144.*b*, *Victi à Thuſcis.* 30. 64.*b*, *deficiunt* 31.67. *à Dioniſio deprædati,* 274. *ipſorum Naues apud Grauiſcam.* 29.*a*, *à Græcis victi.* 144. *eorum regio à Lacedemonibus occupata.* 145.*b*, *pro Thuſcis contra Cumanos.* 273 b
B*rutij noui qui.* 275.*b*, *eorum origo.* 129.a, *contra Lucanos.* 275.b, *Locrenſibus in Lucanos opem præſtant. ibid.* c, *cum Gręcanis Itali præliantur. ibid. item cum Rege Alexandro.* 276. *victi. ibid.* b, *à Samnitibus adiuti. ibid. pugnant cum Romanis.* 278. b, *profligantur. ibid. à Pœnis, & Romanis afflicti.* 282.
B*uerium colonia.* 136.b
Ipſius ſignum. 206.

Burnia.

Burnianẽſes ,cum Saliniẽſibus decertant. 117*c*
Burniani ædificatio. 52.*b*
Burnianum colonia. 139.*a à ſyllanis incenſum.* 124.*c*

C

C*Abilum Sardiniæ ciuitas.* 134.*c*
Caccus. 24.
Cadoſenes inſulę. 22.*a* 129.*c*
Cænelis Corſicæ ciuitas. 134.*c*
Cære ædificatio. 9.*b.* 23.*a* 132.*b* 143.*a inter xij numeratur.* 9.*a* 132.*b deficit à Thuſcis.* 103.*c capta à Latinis* 56.*b* 71.*c à Thuſcis recuperata* 58.*a eius ſignum* 189.*quibus locis dominabatur.* 134.*b.* 139.*c à Sylla deſtructa* 154.*a à Romanis diruta.* 281.*b*
Cęrites à Romanis inducias petunt. 277.*captiui* 281.*b.*
Cęreta Hernicorum oppidum colonia. 138.*b*
Cainus. 174.*b*
Caius Flaminius Conſul Romanus. 78.*b* 80.*a*
Caius Luctatius contra Illiricos. 79.
Caius Terentius Varro conſul Rom. 80.*c* 116.*b*
Calatha inſula. 134.*c*
Calea corſicę ciuitas. 134.*b*
Calenum campanię oppidum, colonia. 137.*a*
Cales à Romanis colonia deducta. 276.*a*
Caldacium colonia. 140.*b*
Caliditatis effectus. 235.
Caliphes à Romanis capta. 276.*b*
Calicula mons ab Annibale occupatus. 280.*b*
Callidium in campania colonia. 138.*a*
Calacum Rhętię oppidum. 133.*b*
Calumniatores. 226.*b* 215. 245.*b*
Cambiſes Italię Rex. 20.
Cambus Italię Rex. 20.*b*
Camereuna Vrbs. 129.*b*
Cameſeuna, quæ 142.*c.* 143.
Cameſes filius Noè. 7.*a* 19.*b* 129.*a* 142.*c*
Campania ab Auentino occupata. 145.*à Cacco* 24.*à cimmerijs inhabitata.* 130.*c in eadem colonię Thuſcorum.* 136.*c* 137.*a* 144.*a* 26.*c à Cumanis deuaſtata* 274.*a à Gręcis inuaditur.* 145.*c à Meſſenis, & ſocijs deuaſtata. ibid. à Pelignis, & ſocijs occupata.* 70.*a eius ciuitates à Peruſinis, & Latinis occupatę* 56.*a à Samnitibus deprędata.* 147.*à Tiberino Latij Rege adorta.* 57 *c à Thuſcis recuperata* 274.*a à Vulterranis occupata.* 69.*a*
Campani. 131.*c ijdem ſuperati ab Hippocleis* 144.*b contra Illiricos* 146.*b à Thuſcis deficiunt.* 147.*b item à Samnitibus* 276.*a eorum milites Rheginos concìdunt.* 278.*c damnati.* 281.*a Romanis deficiunt.* 150.*b. prohibentur loqui alia lingua quam Latina.* 148.*a, à Romanis defenſi.* 276.*a Romanis ſe dedunt: ibid. ab eis deſciſcunt. ibid. à Romanis ad Annibalem deficiunt.* 280.
Campus niger. 176.*b*
Candelabra Scornelli ſepulta. 271.*c*
Capathuſa Inſula. 134.*c*
Capenæ ędificatio 22.*c* 133.*eius ſignum.* 209.*c*
Capedunculę. 271.*c*
Capetus Latinorum Rex contra Vulterranos. 55 *b Thuſcorum in eum bellum.* 56.*occiſus.* 57.
Cappadocum origo. 129.*a* 19.*a pro Italis contra Macedones* 148.*c contra Italos.* 152.*b*
Capua 136.*c eius priuilegium.* 181.*a eiuſdem Prefectus.* 183.*à Romanis deficit* 81.*b à Romanis promiſſa Vulterranis* 81.*c à Romanis obſeſſa, & capta.* 281.*a vide Vulturnum.*
Capuani primores à Thuſcis trucidati. 81.*c Senatores damnati.* 281.
Capuntium Sicilię Vrbs à Thuſcis captum. 60.*a cui ſubiectum.* 134.
Caput Abantum à quo ędificatum. 23.*b*
Caraceni Thuſcis ſe dedunt. 62.*c cum Thuſcis pręliantur.* 47.*c à Meſſenij, & ſocijs depopulati.* 145.*c*
Carbitum Sardinię ciuitas. 134.*c*
Careuna vna xij. ciuitatum. 9.*a* 132.*a*
Careſium Sardinię ciuitas. 134.*c*
Crimianum. 133.*c*
Carmanię ędificatio 22.*a in Carmanos colonię.* 129.*b*
Carmen Tragicum. 259.
Carmina de duobus Policratibus. 258.
Carnaium colonia. 139.*a*
in Carnites coloniæ. 129.*b*
Carnum colonia. 139.*b*
Carſolum. 123.*colonia* 139.*b eius ædificatio.* 64

à Silla-

à Sillanis captum. 124
Carthago obſeſſa, & expugnata. 149.b, noua ab Italis occupata. 281.a
Carthaginenſes in Italiam. 131.b, à Romanis debellati. 149. in eorum loca coloniæ deductæ. 150.b, pugnant cum Pirro. 279. Vide Pœni.
Carthaginenſe bellum primum, 279. ſecundum 280, tertium. 149.b
Carthagonij. contra Thuſcos. 62.a, 38.a.
Carthalo Annibalis Legatus ad Vult. 81.a
Caſilinum à Pœnis obſeſſum, & captum. 81.b 280.c
Caſſiopes à Thuſcis capta. 28. 144.a
Caſtrum Dianę colonia. 139.b
Caſtrum Foſcum colonia. 139.b, ab Arretinis oppugnatum. 71. à Syllanis captum. 124.b
Caſtrum Neptumni ad lacum colonia. 140.b
Caſtrum Phanę colonia. 139.c
Caſtrum Nigirę colonia. 139.c, eius Præfectus 183.a
Caſtrum Rhęę coloniæ. 139.a
Caſtrum Salinarum. Vide Salinarum Caſtrũ.
Catambri Hiſpani victi ab Italis. 149.b
Catana à Thuſcis capta. 62.a, ſoli Thuſcorum concilio ſubiecta. 134.a
Catani cum Siracuſanis dimicant. 66.a pro Vulterranis contra Thuſcos. 67.a
Catilina à Romanis deficit. 2.a, in Thuſciam. 2.b, eius facta. ibid. 155.
Caulonia in Brutia à Dioniſio euerſa. 274.c
Cauſini populi. 276.c
Cecinna flumen. 21.a
Cecinnarum familiæ origo. 20.c
Cecinnę cum Veris diſcordes. 60. cum Mauris. 46.b, occiſi. 76.c
Cedicium coloni a. 136.c
Cellulæ ædificatio. 20.c
Cellula aucta. 46.c, cuius colonia. 139.a, à Sylla capta. 124.b, ab Arretinis obſeſſa. 71.a eius Prefectus. 183.a
Celſinium colonia. 139.a
Celtiberi à quo oriantur. 129.a, in eos prælium. 20.a, victi 20.a, 21., a in Italiam. 130. cũ Italis pugnant. 147.c, ab Italis victi. 148.a caſtigati. 150. Cimbros repellunt. 151.a Italicos contra Pœnos adiuuant. 281. à Romanis deficiunt. 150.
Celtiberi Atlantici. 130.c
Celtiberi Heſperij in Italiam. 130.
Cenæſtiacum Corſicæ ciuitas. 134.b
Centacum Hiſtrię oppidum. 135.b
Ceninenſes à Romulo victi. 88.a, 116.a
Cenona Larienſium oppidum colonia. 135.
Cenomani contra Romanos. 283.b
Centalium colonia. 136.
Centhengogia vna xij. Ciuitatum. 9.a, 132.a
Centurionum electio. 184.c
Cephaloia Inſula à Thuſcis occupata. 38.c
Cephaloij ab Italis ſubiugo poſiti. 284.a
Cercinna inſula. 134.a
Cerdiciati Ligures à Romanis domiti. 283.c
Ceremoniæ à quibus primum edoctę. 91.
Ceretani depopulati à Cimbris. 151.b
Cethim. 7.c, 8.a, à quibus denominata. 132.b vide Vulterra.
Cethim Regio. 7.c, 9.b, 142.c, eius denominatio. 142.c
Cethim filius Iauanis 7.c, vnde appellatus 14.b
Cethim inſula. Vide Ciprus.
Ceuanta colonia. 136.a
Chartę inuentio. 91.c
Chartarum diuerſitates. 2.13.a
Charta lintea. ibid.
Chalcis diruta. 149.c
Chalcidenſes à Lacedemonibus expulſi. 131.b in Italiam. 131.b, 145.c, eorum geſta. 131.b, pro Acheis contra Italos. 149.
Challateria Samnij oppidum, colonia. 138.a
Chaprica Inſula. 234.
Chatom flumen. 21.a
Cheluſa vna xij. ciuitatum. 9.a, 132.a, diruta. 9.a
Chothocius colonia. 140.
Cibelum colonia. 139.b, ab Arretinis captum. 70.b
Cicolę ædificatio. 19.b. 133.b. Vide Veię.
Cidnus. 21.c
Cilicia inuaditur ab Italis. 155.b
Cilicię populi ab Italis deuicti. 154.c
Cimbri in Italiam. 131.a, 151. penitus victi. 152
Cimei ab igne afflicti. 21.b
Cimetria in Samnio à Romanis capta. 27

Cimmr-

Cimmerij Italiæ habitatores. 130.c
Cimerium colonia. 137.201.b *eius ſignũ.*201.b
Cimina Silua. 108.a
Cingula veſtinorum oppidum à Rom. occupatum. 276.c
Ciprus Inſula. 7.c *Cethim vocata.* 14.
Cipriorum origo. 129.
Circei Colchi in Italiam. 130.b
Cirenei Regni Romani hæredes. 152.b
Cirnei deficiunt à Thuſcis. 29.a 56.a. 71.c *à Thuſcis victi.* 29.b 52. *inter ſe diſcordes.* 51.b *Vulterranos in Thuſcos adiuuant.* 67.c *cum Thuſcis dimicant.* 144.a 146.b *contra Ligures.* 146.b. *Vide Corſi.*
Cirnum. 129.c *Vide Corſica.*
Cirtona colonia. 137.c 206.c. *ipſius ſignum.* 206.c
Ciſpadanorum origo. 131.c
Ciſpadanę colonię Thuſcorum Vrbium 135.b *à Senonibus occupatę.* 131.
Ciſalpinę colonię Thuſciae Ciuitatum. 136.b
Ciſicum ab Afris captum. 71.b
Ciuis bonus. 215.b 231.b *Ciuis quis dicatur* 231.c *ingratus è patria expellendus* 225.c *eius munus.* 247.a
Ciuium extra mœnia habitantium ius 179. *bona cui ſubiecta.* 247.b *concordia.* 258.a
Ciuitas quæ ſit. 230.c
Ciuitates ſoli concilio ſubditę. 133.
Claſtidium colonia. 136.b
Claſtidium in Liguria à Rom. occupatum. 283.c
Clementia. 214. 223.a 231. *vtilior* Iuſtitia 241.b
Cleonymus Dux Græcorum. 276. 277.a
Cleonymi in Italiam. 131.b
Cloſtrum à Thuſcis captum. 28.a
Cluſium vnà xij. Ciuitatum. 9.a *eius ędificatio.* 132.c *à Vulterranis obſeſſum.* 55.a 69 *captum.* 69.c 55.b *à Gallis expugnatum.* 280.
Cluſini cum Arretinis diſcordes. 40. *pro Peruſinis contra Vulterranos.* 54. *quibus* Inſulis *dominabantur.* 134.c *eorum oppida in Thuſcia.* 140.a
Cneus Carbo. 121.c 122.b
Cneus Dolabella. 124.b
Cneus Martius. 153.
Coarctationis effectus. 235.
Cocciani ædificatio. 27.a *colonia.* 139.a *obſeſſio, & deſolatio.* 124.b *Pręfectus.* 183.a
Codrion in Macedonia ab Italis *occupatum.* 283
Coelius mons vnde dictus. 88.a
Cælum. 223. *eius motus.* 225.a 234. *diuiſio.* 254.
Colchi Circęi *in* Italiam. 130.b
Colchianum colonia. 140.
Colicum colonia. 140.b
Colegia Vallis Volturrenę oppidum. 135.
Collegium *Augurum.* 21. *Vide Augurum collegium.*
Equitum. Vide Equitum Collegium.
Collegia *Tribuum.* 184.c *eorum auctoritas.* 185 *ſigna.* 171.
Colonię quomodo deducendę. 248. *Ethruſcorum* 133. *quæ ſoli concilio parebant.* 133. *Thuſc. Vide in litt. T*
Columnę Vulterræ erectę. 58.
Comonum colonia. 136.a 203.c *eius Pręfectus* 203.c *quot annis gubernet.* 45.b *à Thuſcis obſeſſum.* 70.b *à Gallis captum.* 147.a *à Romanis captum.* 283.c *eius ſignum.* 204.
Concilium generale Thuſcorum. 181
Signum. 165.
Concilium paruum coloniarum. 181.b
Concilium minimum coloniarum. 194.c
Concilium Rhetiae. Vide Rhaetiae concilium.
Concilium Vallis Volturrenae, & Larienſium. Vide Vallis Volturrenae.
Concordiae effectus. 174.b 225. *ciuium* 238.a *improborum.* 238.a
Conecium colonia. 140.a
Conira ab Aſcanio capta. 27.c
de *Connubijs leges.* 178.b
Conſa Romanorum colonia. 279
Conſentia ab Alexandro expugnata. 276.b *à Romanis recuperata.* 282.c
Conſideratio in omnibus neceſſaria 230. *in agendo, & loquendo.* 113.c
Conſilium aliquando nõ bonum. 230.a *quale eſſe debeat.* 130. *rectum vnde procedat.* 249.a *quantum Reipub. proſit.* 249.a *plus poteſt quam arma.* 249.a

Conſulentium munus. 130.a
Conſtitutiones Thuſcorum. 180. *Vulterranæ.* 181.
Conſuetudo malorum quid efficiat. 244.
Conſuetudines legibus firmandæ. 248.b
Contenebra colonia. 138.
Continentia. 231.
Continium colonia. 140.a
De Contumacia leges. 179.
*Cora Latij ciuitas.*138.*occupata à Roman.*273.c
Coraſceia Sardiniæ ciuitas. 134.
Corbio à Coriolano inuaditur. 273.c
*Corbiateſij Sardinię populi victi à Thuſcis.*60.b
Corcyra Inſula. 28.
Corcyra ciuitas. 28. *a Thuſcis capta.* 144.a
Cordis vlcera. 235.
Corenſij Sardi a Thuſcis ſuperati. 60.b
Coribantes filius Iaſij Rex Italiae. 23.
Coribantes Volturreni filius Italiae Rex. 23.a
Corinthum ab Italis defenſum. 149.c *dirutum. ibid.*
Corinthiorum cum Thuſcis bella. 38.c, 65.b 144.b
Coriolum à Coriolano *occupatum.* 273.c. *a Romanis captum. ibid.*
Choriſth varij effectus. 235.a
Cormona Colonia. 197. a 135. c *eius ſignum* 197.a *a Gallis diruta.* 280. *a Romanis reſtaurata. ibid. Vide Cremona.*
Corna inſula. 60.a
Corniculani coloni in Trinacriam. 143.b
*Cornua ceruina inuenta,& Dianæ dedicata.*117 a *eadem conflata ex auro.*114. 117.a *in Arcem* Scorn. *tranſportata.* 114. *in viſcera terrę repoſita. ibid.*
Coronę aureæ, argenteę,æneę. 64.b
Correctio. 113.a
Corſentia Ciuitas Brutię.48.b *à Thuſcis capta* 62.b
Corſica,& Sardinia *Inſulę olim Cadoſenes vocatę.* 22 a
Corſica Inſula. 22.a 129.c *à Thuſcis inuaditur.* 52.58.c *ſub Thuſcorom imperio* .144.c *eius oppida Thuſcis Ciuitatibus ſubiecta* 134.b *à Thuſcis recuperata.* 274.*à Dioniſio Siracuſano acquiſita.* 275.
Corſi Thuſcis ſubiecti: 132.a *ab Italis caſtigati* 148.a *pro Pœnis* 279.b *à Romanis ſuperati. ibid. ab Italis deficiunt ibid.* c *adiuuant Ligures contra Romanos. ibid.*
Corſeum colonia. 140.a
In Corticibus ſcribere. 91.c
Cortona vna xij. Ciuitatum. 9. a *eius ędificatio.* 132.c 143.a *à Vulterranis capta.* 56.c *item à Pœnis.* 80.a *eius ſignum.* 191.
Cortona colonia Cortonenſium 136.b *eiuſdem ſignum.* 205.b
Cortonenſes in quibus locis dominabantur. 135. 140.b *eis à Romanis ignotum.* 277.c *Peruſium defendunt.* 108.a
in Cortouites *colonię.* 129.c
Cortuoſa colonia. 138.
Coſſa cui parebat. 133. 199.c *eius ſignum.*199.c
Cottiani in Italiam. 137.a *contra Thuſcos* 147.
Cranus Atlans, vel Italus 9.b 22.c
Cranus Ianiculus Italię Rex. 21.a
Cranus Razenuus. 8.*Italię Rex.* 19.b 184.a
Cratij Siciliæ populi. 129.
Cremena colonia. 137.
*Cremona colonia.*135. *ab Inſubribus, &* Boijs *obſeſſa* 283.b *Vide Cormona.*
Creta ab italis occupata. 155.b
in Cretam colonię. 129.b
*Cretenſes in italiam.*130.a *à Thuſcis afflicti.* 50.c *ab iiſdem caſtigati.* 20.b *Thuſcorum amicitiam petunt.* 30.
Crimina quomodo corrigenda. 245. *quomodo noſcantur.* 248.b
Crotonis ędificatio. 143.a *dirutus.* 145.b *reaedificatus. ibid. penè deſolatus.* 274.a
Crotoniates contra Sybarites, ibid. Sybarim diruunt. ibid. à Rheginis vincuntur. ibidem à Romanis, & Pœnis penè conſumpti. 282.
Crudelitatis effectus. 247.
Cruſtumini à Romulo victi. 88.a
Cruſtumina à Romanis capta. 273:
Culcona Rhętię oppidum. 133.b
Culicum colonia. 139,b
Cuma, antea Micera 32. *itē Arumna denominata* 137. *eius augumentum* 144 b *cuius colonia.* 137 a 200 a *eius ſignum* 200 a *à Thuſ. depopulata.* 274.a *à Vulter. occupata.* 71.

Cuma-

Cumanorum origo 131.c ijdem cum Thuſcis dimicant 273 deficiunt 147 b 274 b, cum Vulturnenſibus dimicant: 273 b, Thuſcos ſuperant, ibid: à Thuſcis obſeſſi ibid: libertate priuati: ibid. adiuuantur ab Achæis contra Thuſcos. 274 b, Aricinis in Thuſcos ferunt opem. 273. a, ſe dedunt. 275. deficiunt. ibid,
Cumæus, alias Hippocles Cumam auget. 144. b
Cupiditas imperandi. 246. a
Cupiditas eſt ſeruitus. 238.
Curæ colonia. 138.
Curcium Sardiniæ Ciuitas. 59. a
Cuſtodes Arcium. 183. a
Cuſtodum Arcium eligendorum ritus. 213.
Cutina Veſtinorum oppidum à Romanis occupatum. 276. c

D

Dalmatæ Adrienſes vexant. 55. a, Hiſtris in Thuſcos opem præſtant. 63. a, Italiæ incolę 130 b Illiricos in Italos adiuuant 146 b contra Illiricos 149. a, ab Italis ſuperati. 149. a Latinos vincunt. 144. a eos in Thuſc. adiuuant 4 . b à Liburnis & Illiricis contra Thuſcos adiuti 35. b Roman: profligant 149 cum Thuſcis dimicant. 35. a 41. b 64. c 144 eos fundunt. 44. b
Dalmatia ab Italis occupata. 149. a
Damnatorum bonis quando vtendum. 347. b
Damnum vtilitatem parit. 225. c
Dardani Phrigij à quibus orti. 129.
Dardani ab Italis debellati. 154. cum Italis pugnant 155: à Perſæo victi. 149
Dardaniæ ędificatio. 23. b
Dardanus. 25.
Dauni Apuli vnde oriantur 131. b Thuſcos contra Cumanos adiuuant eoſd. cont. Sen. 147. b
Daunus. 131.
Debilitatis effectus. 235. a
Decæarchia colonia. 137. a
Deciaci pro Senonib. contra Rhetios. 273. b
Defectiones vnde oriantur. 247. c
Defectionis duces clam interficiendi. 248. a
Deliciæ contrariæ virtuti. 235. a
Demetrius Philippi Maced. Regis filius à fratre occiſus. 147. c
Deorum Leges 175. fabulæ non credendæ. 174. a
Derdum cui parebat. 133.
Dericum in Illirico à Thuſcis captum. 65.
Deſperatio. 226. b 241. c
Deus quarè adorandus. 174. b amandus. 174. c honorandus 4. a 178. a timendus 112. c 174. 232. a vnus. 174. b
Deus Maximus. 174. c
De Deo non diſſerendum. 134.
Diabaſta Inſula. 135.
Dianæ caſtrum colonia. 139. b
Dianę Sacerdotes à quibus eligantur. 186. b
Dignitates quibus deferendę. 245. c quarè annuæ. 245. c non recuſandę. 245. a
In Dignitate nullus confirmandus. 245. b
Diluuij aquę. 174. a 177.
Diomedes Gręcus quis. 26. 131. a
Dionisius Siciliæ Rex ſenior. 275.
Dioniſius Siracuſanus iunior Sicilię Rex. 275. a
Dirdum colonia. 138. a
Diſcordes quarè abſque libertate. 248. a
Diſcordię effectus. 174. 215. a omnia corrumpit. 174. c maxima pernicies. 225. eius remedium. 222. origo. 233. a
Diſcordiæ inter Pontificem Maxim:, & Lucumonem. 28. a
Diſpoſitio quid. 251.
Diues quis 237. a 242. rarò ſapiens. 238. c duplex diues quis. 239
Diui honorandi. 212. c
Diuinatio à quibus inuenta. 91. b
Diuitię. 113. b verę 239. aliquando malę. 233 a earum effectus in Auaris. 238.
de Diuortio Leges. 178. b
Dodaimus. 163. c
Dolor ſequitur voluptates. 220. c, gaudio iunctus. 250.
de Dolo malo Leges. 178. c
Dracuina Rhetię oppidum. 133. a
Drepanum Sicilię Ciuitas. 62. a
Drinum flumen. 35. b
Drolium colonia. 139. a
eius ędificatio. 20. b
Duces diſcordes, patrię proditores. 215. a
Duces Vulterranorum a quibus eligendi. 184. b
Ducis animus qualis eſſe debeat. 252. c

Duodecim coloniæ in Campaniam *miſſæ*. 144.a
Duodecim Ciuitates *Thuſcorum quę fuerint*. 9. 132. *à quibus ædificatę* 9.a 19.b, 132.
Ductor Magnus Nauium à quo eligendus. 184.
Duria colonia. 136.
Dux belli à quibus eſſet eligendus. 215.b *timendus*. 252.c

E

EBa colonia. 140.b
Ebodera Rhetiæ oppidum. 133.a
Egnatię ędificatio. 146.a
Elbius Italiæ Rex. 23.a
Elicia colonia. 136.a, *eius ſignum*. 205.
Elona colonia. 139.c
Eloquens quomodo quis efficitur. 223.b
Elucontes contra Rhetios pro Senonibus. 273.b
Emporium à Romanis occupatum. 124. *cuius colonia*. 139.c
De emptoribus, & venditoribus leges. 179.
Enachij. Vide Luchij Enachij.
Enclabria. 271.c
Enebra colonia. 137.c
Eniana colonia. 138.
Entellia Ligurię *oppidum, colonia*. 138.b
Entemnates coloni in Trinacriam. 143.b
Epirotæ contra Brutios 284.b, *in Italiam*. 131 *Italis deduntur*. 284. b, *Thuſci in eos nauigant*. 28.
Epiſtola Herculani Mauri de ira. 254.c *Pontificis Maximi, &* Sagorum *de Hebreorum libris* 212. *Proſperi Archij de duobus Policratibus*. 256.b. *Proſperi Feſulani*. 1.
Elpanterij cum Ingaunis pugnant. 282.c
Eques. 184.b
Equeſtris ordo à quibus inuentus. 91.c *eius priuilegium*. 184.b
Equitum Collegium. 184. b. *Arretij inſtitutum*. 67.b
Equitum Magiſter. 184.b. *Signum*. 170.a
Erbeſſi Siculi *cuius coloni*. 129.c
Ericis colonia. 137.
Ericordia inſula. 134.a
Erthona colonia. 138.a
Eridanenſes pro Peruſinis contra Vulterranos. 56.b *eorum ſignum*. 196.
Eridanum à quo ędificatum. 21.b, 139.b *à Thuſcis captum*. 35.b
Eridanus flumen à quo appellatus. 21.b
Eretra à Thuſcis capta. 37.c
Erium Sardinię oppidum. 134.
Eſeſcaium Alpinorum Ciuitas. 135.a
Eſar hominum creator 1. *Deus Maximus* 1. 175 *motuum motor*. 174.b, *eius Altare*. 175.c *ceremonię*. 174.c, *leges ibid. ſacrificium*. 175.c, *ſimulacrum*. 54.b, 57.b, *Templum* 175.b, *in eius Templum quis poſſit ingredi*. 175. *accedere*. 176.a *vbi conſtrui poſſit*. 176 *luſtratum*. 33.49.a, *pollutum* 32.c, Cærę *ędificatum* 32.c, *corruit*. 39.c
Eſarni qui, & eorum officium. 183.b
Eſaronesij Sardi. 62.
Eſarum Sardiniæ oppidum. 134.a
Etala Inſula cui ſubiecta. 134.c
Etegani à Cimbris *depopulati*. 151.b
Ethruria regio. 9.b. *Thuſcia vocata*. ibid
Ethruria Vrbs quę. 114. *quando dicta* 9.b *à quibus aucta*. 143. *vide Vulterra*.
Ethruria colonia. 137.b, *eius ædificatio* 109.c *ſignum*. 206.a, *eius Præfectus*. 183.a
Ethruſcæ hiſtorię. 92.
Ethruſcæ Leges Romanis datæ. 87.a
Ethruſca lingua deficit. 163.a
Ethruſca lingua loqui prohibitum. 148.a
Ethruſca Monumenta. 90.
Ethruſcorum colonię. 129. *quò miſſę ibid. occupatę*. 273.c, *imperium*. 103.b, 143.a, *propter ſeditiones deficit*, 146. *eorum Regum imperium*. 132. *ipſi Italię indigenę* 131.c, *quę inuenerint*. 91. *Lucanos ſuperant*. 111. *à quibus ortum habeant*. 129. *quot populos fundauerint*. 129. *Quibus populis dominabantur*. 132.
Ethurſia quæ. 8.c 132.b, *à quo dicta, & quando*. 9.b 132.
Euboia ab Italis occupata. 283.a, *ea Antiocus potitur*. 284.a
Eufrates fluuius. 152.b
Euganei vnde ducant originem. 130.b, 143.c, *à Troianis victi*. 144.
Euganei montes. 273.c

Eumenes Aſię Rex pro Italis contra Perſeum. 148.c, *pro iiſdem contra Antiocum.* 284.a
Euonima Inſula. 134.c
Executio celeris. 230.a
Experientia. 227.a *mater prudentię.* 236.b
Extiſpicia. 254.a
Extranei quarè ad ius Ciuitatis non admittendi, 248.
Extraneis militibus quarè non fidendum. 249.c

F

Fabij interfecti. 22.c
De fabulis leges. 177.b
Falanij contra Maſſilienſes. 150.a, *ab Italis victi.* *ibid.*
Falernium colonia. 138.a
Falenſium colonia. 136.a
Faliſca à quo ędificata. 133. *à Rom. oppugnata.* 274. b, *eius ſignum.* 193.c
Faliſcanum colonia. 138.a
Faliſci cum Rom. decertant. 75.a, 278. *à Rom. deiecti.* 278. *ab eis deficiunt.* 279., *iiſdem deduntur.* *ibid.*
Fama bona pernicioſa. 225.c
Fanona portus, 64.c
Fanum Herculis colonia. 137.a 207.a, *eius ſignum.* 207.a
Fanum Radij colonia. 140.a
Farneta cuius colonia. 139.a, *à Thuſcis capta.* 70.c, *à Syllanis.* 124.b *eius ędificatio.* 26.c, *eiuſdem Pręfectus.* 183.a
Faunus Latij Rex. 24.
Felicitas corrumpit. 240.c
Felix quis. 239.c
Felſinenſes contra Parmenſes. 58.a, *eorum ſeditiones.* 54.c, 55.b
Felſinia colonia. 197. *eius ædificatio.* 28.a 135 *priuilegium.* 181.a, *ſignum* 197. *vide* Bononia.
Femina nihil abſcondit. 250.c
Feminę raptę à Romanis. 87.c
Feronia colonia. 137.a
Ferentani cum Illiricis decertant. 146.b, *eorum origo.* 130.b *vide Frentani.*
Ferentia colonia. 137.
Fertia colonia. 137.c, *ſignum.* 208.a
Feſcenia Concilio *ſubiecta.* 233. *eius ſignum.* 210.
De Feſtis diebus leges. 178.
Feſula à quibus, & quando ædificata. 9.a, 13. 130.a, *vna xij. Ciuitatum.* 9.a, 132. *diruta* 21.a, 130. *reædificata.* 22.c, 13.a, *ab Afris. obſeſſa.* 146. *à Syllanis obſeſſa, & capta.* 124 *eiuſdem ſignum.* 188.c
Feſulana familia 4.c, *eius cognomen.* 1.a, 4.c, *e Feſula eiecta.* 1.a, 5.b, *reuocata* 5.a, *Veſulia dicta.* 1.a, 5.a, *eiuſdem origo.* 4.c
Feſulenſes ab Annibale deprędati. 280.b *cum Arretinis diſſentiunt.* 27.b, 71.c, *pro Catilina.* 2.b, *eorum oppida, in Thuſcia.* 139.b *inter ſe diſcordes.* 35. 40. 56.c, *à Gallis deuaſtati.* 280. *quibus inſulis dominabantur.* 134.c, *à Romanis victi.* 2.b, *eis deduntur.* 278.b, *Romanam legionem concìdunt: à.* 284. *Vult. in Romanos.* a. *adiuti.* 2.c, *pro iiſdem contra Sagos.* 33.b
Feſulenſes Veſtales. 186.a, *earum munus. ibid.*
Feſulenſium pagum apud Arnum à Syllanis occupatum. 124.a
Ficarnia Inſula. 134.b
Ficinum lacus. 144.a
Ficulnenſes coloni in Trinacriam. 143.b
Fidena à quibus ędificata. 133.b. *à Rom: oppugnata.* 274.b
Fidenates contra Romanos. 79. 88.c, 146.a, *à Romulo deuicti.* 89. *à Tullo.* 146.c
Fidentia colonia. 137. *eius ſignum.* 202.c
Fidentiani à quibus fundati. 21.a
Fides ſeruanda. 250.c, *quid faciat.* 239.c
De finibus Lex. 179.
Flanona Hiſtrię oppidum. 135.b
Focium colonia. 139.b
Forcus quis. 22.a
Forocellę colonia. 132.a
Fornicatio. 174.b
Fortis quis dicatur. 229.b *quid agat.* 233.
Fortiſſimus quis. 228.c
Fortitudo. 228.
Fortunę non fidendum. 229.b
Forum Veneris colonia. 40.

Fraci-

Fracium colonia. 139.
Fraudum lex. 177.b
Fregella à Rom. diruta. 150.b
Romanorum colonia. 279.c
Fregellani à Rom. deficiunt. 150.b cum eis pugnant. ibid. victi. ibid.
Fregena cui parebat. 133. ipſius ſignum. 199.a
Frentani contra Rom. 277. ab illis pacem poſtulant. 277.a cum Thuſcis dimicant. 41.b eos vincunt. 144.b ſe dedunt. 62.c Thuſcorum in eos bellum. 47.b à Thuſcis victi. 42. vide Ferentani.
Freſilia Marſorum à Romanis populata. 277.b
Fuga aliquando laudabilis. 253.a
Fulgis Vmbrorum ciuitas colonia. 138.c
Fulgurum auguria. 273.b 254.a
Fulminum auguria. 254.a 273.
Furnium colonia. 239.b
Furti pœna. 178.c

G

GAbini ſub Romanorum poteſtatem redacti. 147.a
Gadianites Italis deduntur. 282.b
Gaieta capta à Thuſcis. 27.b
Galates fracti. 20.b
Galates Paphaglonij in Italiam. 130.a
in Galatiam Thuſcorum coloniæ. 129.a
Galli Apenninum tranſgreſſi. 274. c à Dioniſio iuniore profligati. 275.a Henetos, & Hiſtros affligunt. 276.a ab Italis profligati. 280. eorum Legiones à Thuſcis vocatæ in Thuſciã 109. Ligures in Rom. adiuuant. 283.b Magoni opem præſtant. 282.c cum Rhetijs præliantur. 273.b cum Romanis decertant. 280. eos vincunt. ib. 289.c Rom. expugnant. 274.c à Romanis repulſi. ibid. ab ijſdem ſuperati. 280 285.c Romanos fugant. 280. à Rom. victi. 78 eorum origo. 19.a cum Samnitibus in Rom. coniurant. 275. c cum Thuſcorum colonijs pugnant. 73.a 105.a 273.c victi 73.a 74.c 105.b Thuſcorum in eos bellum. 28.c 74.b 105.b 274. 147.a 274.a ipſos vincunt 274 eorum Ciuitates euertunt. ibid. in eos fœdus cum alijs Italis populis ineunt. 274.c eoſdem deterrent. 277.b ab illis reiecti. 277. cum Thuſcis in Romanos coniurant. 277.c pacta non ſeruant. ibid. Thuſcis in Rom. opem præſtant. 278. Vmbros, & Thuſcos vexant. 276
Galli Allobroges. Vide Allobroges.
Galli Boij. Vide Boij.
Galli Braccati. Vide Braccates.
Galli Senones Italiæ incolæ. 131.a Colonias Thuſcorum occupant. 131. Thuſcos ſuperant. 147.b Volturrenos, & Larienſes opprimunt. 131.a Vide Senones.
Gallia à Cimbris deuaſtata. 151.a
Gallici Hiſpaniæ populi ab Italis debellati. 150.
Galli Græci contra Italos. 284.b ab Italis debellati. ibid.
Gallus Thuſſi filius. 22.b
Garganei montes ab Illiricis occupati. 146.b
Garges, vel Gargites qui, & eorum officium. 183
Garopholum colonia. 136.b
Gedroſiæ aedificatio. 22.a 133. ſignum. 209.a
Gelonus Siciliae Rex. 73.a
Germolia colonia. 138.a
Gentius Illiridum Rex à Roman. debellatus. 149
Genuae aedificatio. 20.b à Thuſcis capta. 27.a à Magone occupata. 282.b
Genuinus quid egerit. 21.b
Gilbicum colonia. 136.b
Giſgo Pœnorum Legatus. 79.c
Gladiatores turbant Italiam. 155. vincunt Romanos. 155.a victi. ibidem.
Gladiatorij ludi. 36.c
Glaucona Inſula. 134.
Gloria Malorum. 239.c
Gloria non quaerenda. 113.c
Gogus. 19.a
Gomerus Rex, & eius facta. 19.a
Gordius Cappadociae Regnum occupat. 132.
Gordum quid. 2.a
Gorg. 35.c 81.c
Gorgi inſula. 134.a
Gorgona Inſula. 60.a
Gormo flumen. 68.a
Gracium colonia. 136.
Grachurim in Hiſpania aedificatum. 148.a
Gradolum colonia. 140.b
Graeci Cleonymi. 131.a

Graeci Campaniam, & Samnium occupant. 145. *eorum in Italiam aduentus Diomede duce.* 131. *in Italia res geſtæ.* 144. *quos Italię populos vicerint.* 145. *cum Illiricis pugnant.* 146.b *mendaces* 262 *eorum naues à Thuſcis captę.* 26. *à Sylla ſuperati.* 221.c 153. b *Thuſcos affligunt* 144. *in eos coniurant.* 274 *ſuperant.* 35.a
Græci Italici contra Dioniſium Siracuſanum. 275. *ab eodem debellati. ibid. ex Italia fugati.* 276.a *e Magna Græcia eiecti.* 275. c *qui populi fuerint. ibid. ab Henetis diſperſi.* 277. *cum Salentinis.* 277.b
Gręci Sybarites. 131.
Græcia Magna 131. *à quibus denominata. ibid.*
Græcia pacem conſequuta. 284.
Grauegna colonia. 136.a
Grauiſca depopulata. 29. a *cui pareat.* 133. *eius ſignum.* 108. c *Romanorum colonia.* 148.
Grauiſci pro Romanis contra Italos. 152.c
Gremulum colonia. 136.c
Grondelica colonia. 139.c
Groſſaria. 271.b
Gubernatio Reip. 222.
Gubernatores Vulterranæ Vrbis. 183.b *eorum ſignum.* 169.c
Gurullia Sardinię Ciuitas. 134.

H

Hacanum. 8. a *eius tribuni ſignum.* 171. Collegij ſignum. 172.b
Hanno Pœnorum Dux ſuperatur. 279.b
Hebraica lingua corrupta. 19.c
Hebrei cum Thuſcis fœdus renouant. 278.c
Hebreorum libri in Thuſciam. 212.
Hedui pro Italis contra Allobroges. 150.c
Helia ciuitas Lucanię. 134.a
Heluetij Italos ſuperant. 152.
Heneti cum Antenore fœdus ineunt. 144. *Cleonymum eijciunt* 277.b *à Gallis afflicti.* 276.a *vnde orti* 130.a *Thuſcorum in eos bellum.* 26.b 29. 35. *ſuperati.* 63.a *à Thuſcis deficiunt.* 148. *cum ipſis dimicant.* 144.146 *ijſdem ſubiecti.* 132.a *pro Vulterran. contra Thuſcos.* 67.
Heraclea ab Illiricis capta. 146.a *aucta. ibid. à Lucanis occupata* 276.a *ab Alexandro expugnata.* 276.
Hercolicæ colonia. 140.a
Herculani Mauri epiſtola. 254.c
Hercules Græcus. 24.a *in Italiam venit.* 131. *eius pręclara geſta.* 24.a *inter Deos tranſlatus. ibid.*
Hercules Libius 22.a 130.b *res ab eo geſtæ ibid.*
Herculia Inſula. 134.b
Heredes ab inteſtato. 178.a
de Heredibus lex. 177.b
Hernici cum Romanis pugnant. 273.c *ſuperati* 275.b *contra Thuſc.* 274 *in eos Siculorum coloniæ.* 143.b *eorum origo.* 130.
Heſperus Italiæ Rex. 22. *in Italiam* 130.143.
Heſperiæ vnde dictę. 130.c 143.a
Hiceſiæ inſula. 134.b
Hiero Siracuſanorum Rex. 279. b *Romanorum amicus.* 281.
Hieronimus Siracuſanorum Rex. 281.
Hippoclei in Italiam. 131.b *à Thuſcis expulſi.* 144.b
Hippocles. 144.b
Hircania. 21.a *in eam Thuſcorum coloniæ.* 129
Hirtæ ędificatio. 143.a
Hiſpani cum Italis dimicant. 148. a *ab* Italis *deficiunt.* 149.a *eos fugant. ibid. debellati. ibid. ſub Italorum imperio.* 282.b
Hiſpania à Pœnis acquiſita. 281.a *ab Italis recuperata. ibid. à M. Portio.* 284. *ad Sertoriū deficit.* 154. *recuperata. ibid.*
Hiſpellum Vmbrię Ciuitas. 138.c
Hiſtorię Ethruſcę. 125.a
Hiſtorię quę in Collegio *adſeruantur.* 2.
Hiſtres a Gallis afflicti 276.a *igne vexati.* 21. *Illiricos adiuuant* 146 *cum Romanis dimicant.* 70. 148.a *Romanis ſe ſubijciunt.* 148. *contra Thuſcos,* 63.b *Thuſcorum in eos bellum.* 27.c 144.a 148. *victi.* 35.b 63.b *eis tributum impoſitum* 35.c *Thuſcis ſubiecti.* 132 a 144.c *ipſorum oppida quibus Thuſci imperabant.* 135.b *à Thuſcis deficiunt.* 65. 146. *trucidati.* 67.
Hiſtriones 27.b *eis vitia reprehendere conceſſum.* 54.b

Homo ad quid creatus. 242. a *quarè non lędendus*. 240. *liber ſuę voluntatis* 1. b *in quo differat à brutis*. 242.
Homicidÿ pœna. 177. c
Honeſtas. 113. b
Honor. 113. c *ex virtute naſcitur*. 249. c *virtutis præmium*. 242. b *onus*. 254. b *erga Deum*. 112. c
Horarum inſtitutio. 19. b
Horatius Cocles *Romanus*. 5. a
Horchia à quibus ędificata. 21. *à Rom. depopulata*. 128. b *cuius colonia*. 137. b *eius ſignum*. 288. c *eius Prępectus*. 183. a
Hortanum cui pareat. 139. *eiuſd. Signum*. 199. b
Hoſtes cautè perſequendi. 249. c *eorum animi non prouocandi*. 250. *ipſorum prẹda quibus diſtribuenda*. 247. b

I

I*Actantia*. 232. a
Iapetus. 7. b 19. a
Iapygÿ deficiunt à Rom. 150. a *victi*. *ibid*. *Vide Ipygÿ*.
Ianicula inſula. 134.
Ianigena regio. 143. a
Ianoligi ludi. 34. b 64.
Ianiculum à quibus ædificatum. 19. b 133. *auctum*. 21. a *ſignum*. 191. a *à Capeto occupatum*. 55. c *à Latino captum*. 33. b *à Thuſc. recuperatum*. 58. a *à Latinis dirutum*. 69. *Romę additum*. 146. c *Thuſci inuadunt*. 73. b
Ianiculenſes quibus inſulis dominabantur. 135
Iani Sacerdotes, & eorum officium. 186.
in Iani Templum quibus ingredi conceſſum. 186
Ianus quis. 7. a 12. b
I*anus Gomeri filius* Rex *Italiæ*. 19. b
Ianus filius Vulturni Rex Italiæ. 8. c 14. 19. b
Ianus Veius Occi filius Italiæ Rex. 20. a
Ianus quintus italiæ Rex. 21.
Ianus Cambus Rex italię. 22. c
I*anus ſeptimus italiæ Rex*. 23
I*aſius italię Rex*. 23. a
Iaſius Tragicum carmen. 257.
Iberatia inſula cui ſubiecta. 134.
I*berum flumen*. 151. b
I*chiellum cuius colonia*. 140.
I*dolatrię principium*. 19 c
I*drium Larienſium oppidum*. 135
I*gnauia*. 222.
I*gnauus quis*. 229.
I*gne* I*taliæ aliqui montes exardent*. 21. b 143.
I*gnorantia aliquando bona*. 239. c *quid ſit*. 25. *aliquando virtus*. *ibid*.
I*lergetes à Cimbris depopulati*. 151. b
I*lia quo fœta*. 85. c
I*lienſes* Sardi 148. a *Sardiniam deuaſtant*. 148 *à Romanis victi*. *ibid*.
I*llirici*. 35. b 63. a *cum Achæis pugnant*. 146. b *Achæos ſuperant*. 146. c *à Cimbris deuaſtati, & ſuperati*. 151. a *cum Dalmatis dimicant*. 149. a *cum Frentanis*. 146. a I*taliam inhabitant*. 131. *cum* I*talis prẹliantur*. 280. *vincuntur*. *ibid*. *pro Macedonibus contra* I*talos*. 148. c *cum Romanis decertant*. 79. a *ab ÿſd. ſubÿciuntur*. 149. *contra Thuſ*. 65. c *Thuſcorum in eos bellum*. 64. b 144. a *Thuſcos fugant*. 65. c *ipſorum colonias occupant*. 146. a *à Thuſcis deuicti*. 132. a 144. c *eis ſubduntur*. *ibid*. 144. c *pro Vulterranis contra Thuſcos*. 67.
I*lua inſula*. 134. c *à Liguribus, & Lunenſibus capta*. 69. a
I*menum colonia*. 139. a
I*mperandi onus fortunę ſubiectum*. 245. c *cupiditas*. 246. a *continentia*. 231. c *temperantia*. 231. c
I*mperantis animus qualis*. 245. *bonitas*. 245. a *ſęuitia*. 247. c
I*mperator ſtrenuus qui*. 237. a
I*mperÿ ſpes ardua*. 238
I*mperium annuum*. 222. a *ad eum facilis aſcenſus*. 238. *eius fundamentum*. 239. b *inſtrumentum*. 243. c *Reip. neceſſarium*. 231. c *nõ eſt quęrendum*. 113. c *ſceleſtè quæſitum parum durabit*. 252. a *optimum*. 215. a *eſt ſeruitus*. 224. 238. *eius ſpes ardua* 238. *ſuperborum*. 215. a *violentum*. 231. c *vnius vtile*. 222. a 230. c
I*mpiorum timor*. 239. c
I*mprobitas pœna*. 239. c

Improborum concordia. 238.a
de impuberibus leges. 178.a
Impudentia. 233.a
Impudicitia. ibid.
Incendiariorum pœna. 176.c
Inconſtantes eÿciendi. 231.
Inconſtantia plebis. 215.
Incurioſus nihil valet. 238.c
Induciæ ſeruandæ. 250.b
Indulgentia. 226.b aliquando mala. 231.
Inſido non credendum. 4.a 249.c
Ingauni obſident Romanos. 148. fugantur. ibid. ſe Romanis dedunt. ibid. cum Epanterÿs pugnant. 282.c à Pœnis adiuti. ibid.
Ingenuitas. 247.a
Ingratitudo vitium maximum. 113. eius pœna. 239.
Ingratus exterminandus. 239.
Inhoneſtas. 4.a
Inhumanitas. 215.
Inimicitia tacita peſſima. 243.c
Iniuria. 233.a
Iniuſtitia. 231.c
Innocentia. 232.b ſecura. 235.a
Inobedientia plebis. 246.c
Inſidię ſub fuga. 250.
Inſipientia plebis. ibid.
Inſubres. 24.a à Cimbris depopulati. 151.c ab Italis debellati. 280. à Liguribus deuaſtati 150.b cum Romanis pugnant. 283.c ab ipſis occiſi. ibid. contra Syllam pro Vulterranis 122.c à Thuſcis deficiunt. 24.b victi. 25.c 103.b 143.c in eos miſſę coloniæ. 103.b
Inſulæ Ægęi Maris à quibus inhabitatæ. 129.a
Inſulæ Thuſcis ſubiectæ. 134.
Intemperantia plebis. 246.b
de Intercalando leges: 177.
Internum colonia 136. 200.a à quibus ædificatum. ibid. à Frentanis captum 41. eius ſignū 200.b à Vulterranis expugnatum. 71.c 68.
Inuidia 237. vitanda. 225.c
Iouium origo. 19.b 129.a
Iphicum Vmbriæ Ciuitas. 134.
Ipygÿ 130.b 145.b ab Annibale deuaſtati. 282 in Italiam. 143.b cum Tarentinis pugnant. 275.
Ira 227. aliquando bona. 233.a iuſta 255. 236 a laudabilis. 236. maxima pœna 233.a ſtultitia 227. ſumma infelicitas. ibid. virtus. 236.a
Iracundia. 223.b
Iracundus nō idoneus ad gubernand. Remp. 247.a
Ircum colonia. 139.c
Iſara flumen Galliæ. 150.b
Iſauri ab Italis domiti. 155.
Iſeum Larienſium oppidum. 135.
Itali contra Acarnanes pro Ætolis 281.a Acarnanes debellant. 283.b Achaiam occupant. 149.c Ætolos domant. 284. ex Africa eiecti. 151. Afros deÿciunt. 151.a in Africam contra Pœnos. 282.c Afros vincūt 283. cum Allobrogibus pugnant. 150.c Antiocum fugant. 284. pro Ariobarzane contra Gordiū. 152.b quem reſtit. in Regnum. 152.c cum Armenÿs dimicant. 152.b Armeniam occupant. ibid. cum Aruennis pręliantur. 150.c in Aſiam. 153.c Aſiam acquirunt. 150.a Athenienſes cōtra Macedones adiuuant. 283 Balearibus potiti. 150 Beticos caſtigant. 152 cum Cappodocibus certant. 152.b Carthaginenſes penitus vincunt. 149.b ad Ægates eos perdunt. 279.c Carthaginem expugnant. 149.b cum Celtiberis dimicant. 147.c Cephalonios ſub iugo ponunt. 284.b Cilicię populos domant. 154.c Ciliciam occupant. 155.b à Cimbris ſuperati. 151.b eos debellant. 152. Ciſpadanos, & Tranſpadanos debellant. 280.a Cretam inuadunt. 155.b a Cretenſibus fugati 155.a Cretenſes domant 155.b contra Dalmatas. 149.a Dalmatiam acquirunt. 149.a Dàrdanos deuincunt. 154 in Dàrdanos bellū. 155. in Epirotas. 284. Falanios ſuperant. 150.a Gallos profligāt. 283.c Gallos Gręcos debellant. 284.b Gallicos Hiſp. vincunt 150 cum Gladiatorib. dimicant. 155 in Gręciam. 153.c à Gręcis victi. 145.b ab Heluetÿs. 152. cum Hiſpanis pugnant. 148.a eos vincunt. 149.c in Hiſpaniam contra Carthaginenſ. progreſſi. 280.a ex Hiſpania victores. 282. Hiſpaniam occupant. ibid. penè eiecti. 281.a eam recuperant. ibid. 284. cum Hiſtris dimicant. 149. cum Illiricis. 280.

Illiricos vincunt.ibid.Iſauros 155. *Iughurtam*. 151. *Lemanum lacum occupant*. 151. *Ligures tranſalpinos ſuperant*. 149.a 150.a *cum Liguribus Alpinis committunt* 151.*cum Luſitanis decertant* 147 c *eos caſtigant*.152 *Macedoniam deuaſtant*. 283.a *cum Macedonibus pręlium*. 147. c *Macedones vincunt*. 149. M*agonem deijciunt*. 283. M*aſſilienſibus contra* F*alanios ferunt opem*. 150.a *cum* M*auritanis pręliantur* 152.c *Medos domant* 154. *contra Mitridatem*. 153.b N*ariatem contra Syros adiuuant*. 149. *Nicomedi* B*ithiniæ Regnum reſtituunt*. 152.b *Numantiam diruunt*. 150. a *cum Numantinis pugnant*. 150. *ab ipſis ſuperati . ibid. eos vincunt*.150 *Numidiam occupant*.151 c *cum Numidis dimicant*. 151. *Numerati*. 60.c *Phæniciam occupant*. 155.b *cum Perſæo* M*acedoniæ Rege pugnant*. 148.b *ab eo fugati* 148.c *cum Philippo* M*acedonum Rege dimicant*. 147.c *cum fugant*. 282.a 283. a *Piratas vincunt expugnant*. 155. *Pontum inuadunt*. 155.c *à Pœnis, & Lacedemonibus conciſi*. 279.c *à Pœnis cęſi ad Cannes*. 280.b *ad Ticinum profligati*. 280.a *ad Tranſimenum. ibid*.b *Ad Trebiam ibid.Pœnorum claſſe potiti*.283. *eos vincunt*. 280.c 281. 282. 283. *Ptolomeum in Ægiptij Regnum reſtituunt*. 149. *contra Romanos bellum*. 152.153.a *à Romanis per diuerſos Duces domiti*. 153.a *cum* S*arnis pugnant*.151.*cum Scordiſcis.ibid.fugant*. 150.a *contra* S*entios*. 151. *à Serpente deiecti*. 279.b *contra Sicilię ſeruos*. 150.a S*iciliam acquirunt*. 281. a S*iros vincunt*. 284. *Theutones, & Ambrones ſuperant*.151 *Tigranem*. 155.b *à Tigurinis,& Heluetijs victi*. 151.152. *Traces vincunt*. 151. *fugant*.153.c *ab ijs trucidati*.152.c *victi* 153 T*races omnes domant* 151.155 *Vacceos*.150 *Vardeos* .151. a *contra Vocontios*. 151.

Italia Auſonia nominata. 143. *Cameſe una dicta*.142.c *Cethim vocata.ibid. à quo denominata*.9.b 22.c 130.c 143. *à Gladiatorib. deuaſtata* 155.*à quib. primum gubernata*.142.c *eius habitatores*.129.*Heſperia appellata*.143 *libera*. 143. *Kitim dicta*.142.c *à Noà primũ habitata*. 142.c *Oenotria vocata*.143.*à Pœnis deuaſtata*.131. *Quot annis ante Romam inhabitata*. 142.c *Romanis ſubdita*. 140.*ſub Thuſcorum imperium*. 65.a 132.143.a

Italus quis. 9 b 22.c *Vide Atlans*.

Itium colonia. 138.a

Iudices ciuiles. 182.a *Senatorij .ibid*.b

Iudicia qui vendunt. 246.

Iudicium veri, & falſi quid faciat. 253.c

Iudicum, qui munera accipiunt pœna. 176.

Iughurta Numidiæ Rex. 151.

Iunius Brutius Conſul Vulterram ſubijcit. 118.

Iunonia I*nſula*. 135.

I*unonis ludi*.74. *quando inſtit*.105.*Sacerd*.186

I*uſtitia parit ęquitatem*. 249. *finis belli ibid. finis legis . ibid. ad omnia neceſſaria. ibid.*

K

Kitim Ciuitas, quæ. 8. 19.b 132. b *à quibus denominata*. 132.b *Vide Vulterra*.

Kitim Regio quę, & à quibus appellata. 142.c

L

L*abor* 223.228. *aſſiduus* 238. *eius effectus* 237. *eius memoria dulcis*. 225.

L*abicum cãpaniæ oppid. colonia dirept*.137.273

Labro colonia. 139. *auctus*. 279.a *eius arx ędificata*. 281.b

L*acedem. Thuſc. amicitiã orant* 30. *contra Thuſc*. 67.a B*rutiorum agros occupant*.145.b *in* I*taliam.ibid. victi ab* I*talis*.284.*à quibus deficiunt.ibid. contra Acarnanos*. 282.*pro Pœnis contra Italos*. 279. I*tal.concidunt.ibid. Vide* S*partani*.

Lacrimę dedecent. 229.b 242.

Lacum Larium à Rhetijs occupatum. 147.

Letheium Corinthiorum oppidum. 165.

Lalartes. 183.c 35.a *diſſentiunt inter ſe*. 58.a

Laium flumen. 48.a

Lamnon diuitiarum Deus. 34.b

Langij. 184.

Lapis in fundamentis Arcis Scornelli cum inſcriptione. 119.c

Larina Vrbs Æquorum incenſa. 275.c

Larien-

Larienſes cum Volturrenis diſcordes 33.b 53.c *deficiunt*.45. *caſtigati*.55.c *eorum concilium Vide Vallis Volturrenæ Concilium. eorum Lucumon*.45.103.c 182.c *eorum oppida*. 135.*à Gallis oppreſſi*. 131.a *deuaſtati à Liguribus* 100.b *eorum origo*. 13.c
Larth. 57.b *quando inſtitutus*. 144.c
in Lateritÿs *ſcriptum*. 164.
Latÿ *denominatio* 9.b 23.a *in eo Siculorum coloniæ*. 145.b
Latinus *Rex*. 24.a 144.
Latinus Siluius *Rex*. 4.c 73.b 38.
Latini *ab Anco ſuperati*: 146.c *ab Annibale deiecti* 280.b *ab Atlante Rege victi*. 143.b *à Dalmatis ſuperati*.144.a *Aricinos adiuuant contra Thuſcos*.273.a *diſcordes inter ſe*.145. *Romanos adiuuant*.73.a 153.*ab ÿſdem victi*. 273.b *ſub eorum poteſtate*. 147. *inter Romanos recepti*. 146.c 148.a *deficiunt à Romanis*. 276. a *iniquis conditionibus deduntur ibid. eos adiuuant*. 73.a *Romam recuperant*. 85.b *cum Thuſcis dimicant*.23.a 144.a 58.a 62.c 144.c *ab ÿſdem ſuperati*. 37.c 41.a 144.a 145.*contra Thuſcos adiuuant Acheos*. 145. *vincunt Thuſcos*. 144.b *cum Sabinis pugnant*. 144.a *cum Troianis*. 144. *contra Vulterranos*. 56. *ab ÿs victi*. 59.b 27.
Latinorum *numerus*. 63.c *origo*. 23.a 9.b 129.a *primus Rex*.9.b 23.a *Regnum commouetur*. 146.*in Romanum conuerſum*. 146.a
Lauinium *obſeſſum à Thuſ*.59. *captum*.62. *ędificatum* 85.c *dirutum à* Mario. 154.a
Laus *trip ex*.266.b *mala* 237. b *nimis mala*. 232.b 243.c *ſpernenda*. 232.b
Lectiſternium *Vulterræ*. 71.
Leges *de Adulterio*.177.c *Agro nigro* 176. *Ancironis*. 186.a *Apellationibus*.181.a *Arciũ Cuſtodibus*. 183.b *Arunnenſibus*. 181.c Auguribus.91.186.c 187. *Augurÿs*.177.b Barcouicto. 184. *Brocon*. 177.a *Collegÿs Tribuum*.185. Concilio *generali*. 181. *Concilio Tranſapenninarum coloniarum*.181.b Connubÿs.178.b *Deorum cultu*.177.b 175. *Diebus feſtis*.178. *Diuortio* 178.b *Dolo*. 178.c *Duce belli*.184.c *Ductore magno Nauium*. 184.c *Emptione, & venditione*.179.*Equeſtri ordine*.184.b *Eſare maximo*. 175. *Eſarnÿs* 187.b *Fabulis* 177.b *Finibus* 179. *Fraude*. 177.b *Furtis*.177.178.c *Gargitibus*.183.c *Gubernatoribus* 183.*b Gubernatore Piſęſium*.183 *Hęreditatibus*.177.*b* 178.a *Homicidio*.177.c Impuberibus.178. a *b Incendiarÿs*.176.c *Intercalandi poteſtate* 177. *Iudicibus*.176.c Iudicibus *Senatorÿs*.182.c Iudicÿs. 177.a *Lalartibus*.183. *Lamenon*.177. *Langÿs*.184 *Legatis* 178.a Lucumone *Larienſium*,*& Vallis Volturrenę*.182.c *Lucumone Vulterrano*. 181.182.186.*b Luxu*.51.54.a Magiſtratibus *plebis, & populi Vulter*.184.Menſibus *anni*. 177.*b* Militibus.178. c *Mœnÿs*.177. *b* Monſtris.177.c *Ochincribus*.176. *Parricidio*.177 *Patria Poteſtate*. 177.c *Patriæ proditoribus*. 188.c *Penatibus priuatorum* 176. *b Penatibus publicis*.176.*b Pontifice maximo*. 85.*b Pontificum poteſtate*. 177. *Poſthumis*. 178.a
Prefectis (*Adriæ*. 183. (*Capuę*. 183. (*Colonię Ethruriæ*. *ibid*. (Mantuę. 182.c (*Thuſcinati*. 183.a
Prętore. (*Veronenſium*. 182.c (*Vrbis*. 18;.*b*
Proditoribus. 176.c 188.c *Pupillis* 178.*b Ritibus nouis*. *ibid*.a
Sacerd. (*Herculis*. 185.c (*Iani*. 186. (*Iunonis*. 186.a (Martis. 185.c (*Voltumnæ*. 186.*b*
Sacrific. (*Priuatorum*. 176.a (*Publicis*. 176.*b*
Sacris *rebus*. 178.
Sagis.185.c *Salinatoribus*.184.a Senatu,& Senatoribus. 184.a Sepulcris. 176.b Seruitutibus. 178. b *Templorum dedicatione*.176.c *Teſtamentis*.178.a *Teſtibus* 176.c *Theatro*.177.*Tribunis Plebis*. 185. *Senenſibus*. 185.a *Tribuum* Collegÿs. 185. *Tutelis*. 178.a *Venditione, & emptione*.179.*Virginibus*.178.b *Vriſteribus*.185.*Vulterræ occulto nomine*.176.b *Vxoribus*. 178.b.177.b

Leges publicę, & priuatæ. 34.a
Leges Thuſcorum innouantur. 25.a 57.b 105. 181.
Leges Vulterranorum. 181.
Leges obſeruandæ. 231. c etiam à Principibus. 245. quales eſſe debeant. 248.b malæ tolerandæ. 248.c quibus ſint difficiles. 249. earum effectus. 248.c earum finis. 249. non mutandæ 233. fomentum libertatis. 225.
Legninum Colonia. 136.
Lemanus lacus ab Italis occupatus. 151.
à Cimbris. 151.
Leontium expugnatum. 82.a
Lericium Liguriæ oppidum. 136.b
Lepſita ab Illiricis capta. 64.c
Leſtrigon Rex. 22. 130.a 143.a
Leſtrigonum origo. 130.a
in Leucinos Colonię. 129.b
Liberi. 232.b
Liberalitas. 224.a 225. 237.b, eius effectus. 237.b
Libertas. 112.c 225. eius fomentum. 125. qui ea frui non poſſint. 248.a fundata vbi. 148. quę periculoſa. 246.c
Liuij contra Thuſcos. 62.a
Libri Hebreorum. 212.
Liburni. 35.a 63.a adiuuant Illiricos. 146. dimicant cum Thuſcis. 41.b 64.b 144.a Italiæ incolæ. 130.b excurrunt vſque ad Apenninum. 143. fundunt Thuſcos. 144. Thuſcis ſubiecti. 132.a adiuti à Corſis, & Sardis. 279.c à Gallis. 280.
Libiſſum conſtructum. 133.c
Licium colonia. 140.
Lictorum inſtitutio. 23.a
Lidij in Italiam. 130. 145. vide Maonij.
Ligur. 21.b 129.c
Ligures à quo dicti. 21.c Decertant cum Thuſcis. 26.a 63.b 144.a cum Romanis. 148.a 148.b 150.b Dedunt ſe Thuſ. 63.b Deficiunt 24. 26. 28. 144. à Rom. 148. Depopulati à Siculis, & Cirneis. 148.a contra Illiricos. 146.b contra Lucanos. 276. contra Piratas. 152. occupant Mutinam. 148. contra Romanos pro Thuſcis. 277.c Saluij eorum oppida euertunt. 150. in Samnium tranſlati. 148.a vincunt Romanos 148.b 150.b, victi 28.c, 143.c 144.b 26.a 73.a 76.a 143.a 148.a 148.b 150.b 284.b
Ligures Tranſalpini debellati. 149.a, contra Maſſilienſes. 150.b victi ab Italis. ibid. vaſtant Inſubriam. 150.b
in Liguria Thuſcorum coloniæ. 136. à Romanis vaſtata. 148.c à Cimbris depopulata. 151.c
Lipara Inſula. 132.a
Liſſæ ędificatio. 275.
Litubium in Liguria à Romanis captum. 283.b
Locrenſes eijciunt Dioniſium. 275.b pugnant cum Lucanis 275.c cum Phocenſibus. 274.c victi à Dioniſio. ibid.
Locrum ędificatum 145.a captum à Thuſcis. 62 obſeſſum à Romanis. 281.c recuperatum ab Italis. 282.c
Locus quid ſit. 243.
Loſurnium Volturrenę Vallis oppidum. 135.c
Longula Colonia. 177.c à Coriolano occupata. 273.c
Lopſita Hiſtrię oppidum. 135
Loquacitas. 113.c
Loquendi libertas. 246.c
Lucani. 5.a 29.b adiuti à Romanis. 276.b adiuuant Peruſinos. 55.b Siculos contra Thuſcos. 62.b Samnites contra Romanos. 276.b Tarentinos. 278.c Thuſcos. 145.a afflicti à Dioniſio Siracuſano. 275.a dimicant cum Locrenſibus. 275.c cum Romanis. 276.c cum Samnitibus. 276.b cum Tarentinis. 276.a cum Thuſcis 5.a 29.b 47.b 41.b 144.a 276 deficiunt ab Acheis. 145.c à Romanis. 281. dedunt ſe Thuſcis. 62.b diſcordes inter ſe. 275.b expellunt Gręcanos Italos, e magna Gręcia. 275.c ex Italia. 276. Fœdus contra Thuſcos cum alijs populis. 62.b origo eorum 129.a profligati ab Archimede, & ſocijs. 276 ab Ætolis, & Lacedemonijs. 67.c vexati à Romanis, & Pœnis. 282. victi ab Alexand. Epiri Rege. 276.b à Gręcis 144. à Romanis. 281. à Thuſcis 41.b 55.b 56. 111.b 62.b 278. à Spartanis. 145. à ſeruis, & exulibus. 275.b cum Lucrenſibus pręliantur. 275.c vincunt Ætolos. 276. Thuſcos. 144.

Luca Ciuitas. 137. *eius ſignum*. 202.
Luchij Enachij. 21. ç 130. *eiecti*. 22.
Luchium Voltur. oppidum. 135.c
Lucius Sylla. vide Sylla.
Lucius Cornelius Cinna. 121.a 154. 122.
Lucius *Galeritus*. 88.b
Lucius Tarquinius priſcus Rex Romanor. 105. 146.c
Lucinorum Colonia. 136.a
Lucumones creati primum. i0.a 25.b i02.c i43 *Diſcordes* 26.a 73.a 76. *eorum finis*. i08. Larth *ſubijciuntur*. 58.a *eorum numerus* i02.c *pluribus* Siciliç Ciuitatibus *conceſſi*. 62.b *Veientibus, & Vetulonienſ*. 28.a
Lucumon Vulterranus. 25.b *auctoritas, dignitas, poteſtas eiuſdem*. i82. *coronatio, iuramẽtum, ſacrificium*. i82. b *diſcordat cum* Sagis 32.a *cum Pontifici* Maximo. 27.76. b *eligatur quomodo*. i8i. c *eius familia*. i82. a *munus annuum* 34.a i02. c *ad* 4. *annos*. 51. *ad ſex annos*. 57. b i44. c *ad decem redactum*. i05. *prohibiti hoc munere*. i82.
vxor eius - i82.
Lunç ædificatio. 9. a i32 a *duodecim Ciuitatum vnà ibidem capta ab Afris* i46. *à* Liguribus. i48. *à Siculis*. 3i. c *Colonia Romana*. i48. b *eius ſignum*. 89.a
Lunenſium oppida in Thuſcia. i39. c *diſcordes cum Vulterranis*. 69. ii7.
Inſulç quibus dominabantur. i34. *occupant Piſas, & Iluam inſulam*. 69.c
Luſitani *deduntur Italis*. i49.b *deficiunt*. i52.a *pugnant*. i47.c *victi*. i48.a i52.a
Luſitania à Vitriato occupata. i49. *à Romanis. ibidem*.
Luſtrica vaſa. 271.b
Lux. 234.a
Luxuriç pçna. 228.a

M

M*Acedonia ab Andriſco occupata*. 149.b *& a Mitridato*. 153.c *a Dardanis deuaſtata*, 282. *à Tracib*. 153. a *à Sylla recuperata*. 154. *tumultuat*. 149.b
Macedonicum bellum 148.
Macedones ab Italis victi. 283.a *cum Italis conciliantur*. 282.a *contra Athenienſes* 283. a *ſuperati ab Athenienſibus, & ſocijs. ibid. obſident Abydenos* 283.a *petunt ab Italis pacem. ibid. ab Italis deuaſtantur. ibid. Atticos vexant. ibid. ab Italis fugati*. 282.
Magiſter Augurum. 187. 236. 242. b 223.a 231.b *eius ſignum*. 211. 172.c
Magiſtri dignitas, & onus. 231.b
Magiſter bonus. 237.a *auro ſimilis*. 241.c *honorandus*. 113.a
Magiſterij magnitudo. 237.c
Magiſtratus honorandi. 113. *circa eorum electionem, & adminiſtrationem plura prçcepta*. 245 *& ſeq*.
Magna Græcia à quibus habitata, & denominata. 131.c *ab Illiricis occupata*. 146.b
Magnanimus. 227.a 232.b 238.
Magnanimitas. 214.
Magogus. 19.a
Mago Cathaginenſis. 5.b 156.
Malgar pœna. 178.
Mamertini dimicant cum Cartaginenſib. 279. *à Romanis adiuti*. *ibid*.
Manlius pro Catilina. 2.b
Ma*nſuetudo*. 223.a
Mantuç *ædificatio*. 24.a 133.b *augumentum*. 26.b 103. b *priuilegia*. 181.a *Præfecti*. i82.c 55. *ſignum*. i06.c
Mantua *colonia*. 135.c 197.b *obſeſſa à Thuſcis*. 70.b *recuperata à Vulterranis*. 7i.c
Mantuani *Ciuitate Vulterrana donati*. 68.c
Marci Flacc*ci oratio*. i26.
Marcus *Claudius* Marcellus *Conſul*. 78.c ii6.
Marcus *Antonius Dux contra Piratas*. i52.
Marcus *Æmilius Conſul*. i54.a
Marcus *Tullius Cicero*. 2.b
in Marenernios *colonia*. i29.b.
Marius *iunior*. i22.b i54.a
Marius *ſenior*. i20. *à* Silla *diſſentit*. *ibid*. i53 b *in exilium. ibid. in Africam*. i57.b *à Vulterranis adiutus*. i2i. i22. *cum Pompeo certat*. i2i.c i54. *Romam ingreditur*. i2i. *moritur. ibid*. i54. b *Cimbros vincit*. i52.c
Martiales *ludi*. 7i.
Martis *Sacerdotes*. i85.

Marri-

Marricum colonia. 139.c
Marrucini contra Thuſcos pro Vulterranis. 69. *eorum origo.* 130. *cum Illiricis certant.* 146. *veniam à Romanis petunt.* 277.a
Marſi pro Vulterranis contra Thuſcos. 63.a *eorum origo.* 130.b *pugnant cum Romanis.* 277 *victi. ibid. ab Annibale vexati.* 280.a
Marum colonia. 140.a
Maſſiniſſa Rex *pro Italis contra* Macedones. 148.c
Maſeſulorum Rex. 283.
Maſſilienſes à Romanis adiuti 149.a *contra Falanios.* 150.b à Cimbris *victi.* 151.b
Matiſſa Ciuitas Corſicę. 134.
Maurorum familię origo 23.c *ijdem cum* Cecinnis *diſcordes.* 46.b *eorum priuilegium.* 183.
Mau*ſoleum Regis Tirreni.* 54.
M*edan.* 19.a
M*edorum origo.* 19.a 129.a *ijdem ab Italis debellati.* 234.
M*edicina.* 234.c
M*ediolanum ædificatum.* 23.b 155.c *obſeſſum* 60.c *à Vulterranis oppugnatum* 69.a *à Gallis dirutum.* 274.b *à Romanis captum.* 283.c *à Gallis recuperatum. ibid. eius defectio.* 60.b 32.c *priuilegium.* 188.a
Mediolanenſes pro Vulterranis. 56.b *eorum colonię.* 136.c
Megarenſes contra Thuſcos. 65.b
Megaſtenes. 144.b
Meliona à Romanis populata. 277.a
Melita Inſula ab Afris occupata. 68.c *cui ſubiecta.* 134.a
Melionum in Inſubria colonia. 136
Meloſium Rhętię oppidum. 133.a
Melpum euerſum à Gallis. 274.a
Memoria laborum dulcis. 225.
Mencium caſtrum. 70.
Mendacium. 27.b
Menippus Cecinna *pro Sylla.* 120.c *damnatus.* 121. *contra Vulterranos.* 125.a *contra Syllam.* 128. *eius mors. ibid.*
Menomeni montes. 59.c
Meon colonia. 137.b
Meonia colonia. 137.c
Meſappus Italię Rex. 19.c
Meſappus Græcus in Italiam. 131.a
Me*ſappij.* 130.b *à quo dicti.* 131.b
Me*ſſana* Siciliæ Vrbs. 162.a *à Siracuſanis obſeſſa.* 68.c *ſolo concilio ſubiecta.* 134. *pro Vulterranis contra Thuſcos.* 67.a *ab Afris victa.* 69.a *à Thuſcis capta.* 146.b
ad Me*ſſaliam flumen coloniæ.* 129.b
Me*ſſenij Italiæ incolę* 131.145.c *à* Lacedemo*nibus expulſi.* 145. *contra Thuſcos. ibid. eorum facta.* 145.c 146.
Me*ſſium colonia.* 137.
Me*tapontum ab Illiricis captum, et auctum.* 146 *à Samnitibus incenſum.* 275.c
Metus. 222.235.a
Mezentius vltimus Thuſcorum Rex. 244. *è Regno eiectus.* 9.c 24.b 102.c 143.c *eius ſcelera.* 9.c 24.c 102.c *occiſus.* 24.b
Mideni Africæ populi. 59. *Sardos adiuuant.* 30 *Siculos adiuuant.* 31.c *à Thuſcis vexati.* 38
Militaria pręcepta. 252.c
de Militibus leges. 178.c 25.a
eorum animi quomodo acquirantur. 250.a
Minous Cretenſis in Italiam. 143.
Minturnum a Romanis occupatum. 277.
Minutius cum Fabio diſſentit. 80.
Miſelli Siculi Thuſcis ſe dedunt. 62 a
Miſellum à Siracuſijs dirutum. 68.c
M*iſenia.* 65.b
Miſenum colonia. 137.200.b *eius ſignum. ibidem.*
Mitridates Ponti Rex. 152.153.1555.156.
Moctium Hiſtriæ Ciuitas. 139.
Modinia colonia. 135.c 197.b *eius ſignum.* 197.b. *Vide Mutina.*
Mœnia à quibus primum inuenta. 117.b 91.c *ſancta.* 117. *lex de* Mœ*nijs. ibid.*
M*æonij in Italiam.* 4.b 9.c 25.b
M*oloſſi in* I*taliam.* 131.b
M*onales Siculi* 129.
M*onentię ædificatio.* 9.a 132. *vnà xij. Ciuitatum.* 132.c 9 a
M*onitio.* 242.243.c
M*onſtra occidantur.* 177.c
M*ontani vnde orti.* 731.c
M*ontalis caſtrum.* 69.c *cuius colonia.* 139.b
M*onumenta Ethruſ.* 7. *ſacra Vandimonis.* 157.

Mores

Mores. 113. b *praui*. 225. c *firmandi legibus*. 248. b *mutantur*. 248. c
Mors laudabilis, & à quibus non timenda. 224. b
Mortuorum Portitores. 176.
Motuum motor. 175. b 243. a
Motus. 243. *æternus*. 243. a *Cœlorum*. 223. a
Mundus. 225. a 254.
Murgtum colonia. 139. a *à Romanis captũ*. 125. a
Musarni ædificatio. 22. a 137. *eius ſignum*. 209.
Mutina. 135. c *à Liguribus capta*. 148. b
Mutinẽſis ager Romanis colonis deſtitutus. 147. c

N

Nana Colonia. 140. a
Narghathę ædificatio. 9. a 132. a *vna duodecim Ciuitatum*, *ibid.*
Nariates Cappadocum Rex. 149.
Narnia in Vmbria Romanorum Colonia. 277. c *vide* Nequinum.
Narſon flumen. 39. b
Nathraripia à quo ædificata. 9. a 132. a *vna xij. Ciuitatum*. 9. a 132. a
Natiuitas vna. 224. c
Natura. 243.
Nauigatio à quibus inuenta. 91. c
Nauium Præfector. electio, & confirmatio. 184. c
Naxum ab Italis expugnatum. 281. a
Nepet a à quibus ędificata. 137. b *eius ſignum* 193. a *à Latinis capta*. 41.
Neptruſia. 135. a 195. a 45. *eius ſignum*. 195.
Nequinũ in Vmbria à Romanis captum eorum colonia Narnia vocatum. 277. b
Nermum à Thuſcis captum. 37. c.
Neſtinorum, vel Veſtinorum origo. 130. c *contra Thuſcos*. 62. c 69. a.
Neſactium in Hiſtria obſeſſum 148 b
Neſſacia colonia. 137. c.
Neſtorij Italię incolę. 130. c.
Nicia Ligurię Ciuitas. 134.
Nicomedes Bithinię *Rex*. 154. b *Romanos inſtituit heredes*. 155. b
Nicoſtrata. 85. b
Nimpha Sardinię Ciuitas. 59. a
Noà, Ianus à Latinis, à Thuſcis Vandimon vocatus. 7. a *primus Italię habitator*. 142. *reparator generis humani*. 174. a *eius verba*. 174. *ſcripta in lateritijs*. 164 *in membranis*. *ibid. in charta lintea*. 167. c *Vide Vandimon*.
Nobiles quid deceat. 238. a *quomodo concilientur*. 245 *vincantur*. 247. *acquirantur*. 250.
Nobilitas 223. b *vera eius diuiſio*. 247. *ex virtute*. 238. a
Nola ab Annibale obſeſſa. 280. c
Nonia Vulterranorum oppidum. 135. c 194. b
Norici Thuſcis ſubiecti. 132. a *à Gallis debellati*. 273. b *cum Thuſcis dimicant*. 49. b *contra Rhetios*. 65. *pro Vulterranis contra Thuſcos*. 66. c
Nox. 234. a 113. c
Nuentia colonia. 137. c
Numa Romanorum Rex. 146.
Numantinum bellum. 150.
Numantia diruta. *ibid.* a
Numitor Latinorum Rex. 86. b 146.
Numiſma Vulterranum. 119. a
Numidæ adiuuant Sardos. 59. *cum* Italis *pugnant*. 151. *ſubiecti à Romanis*. 151. c *contra Vulterranos*. 68. c *Siciliæ partem occupant*. 281. b *reiecti*. *ibid. victi*. 289.
Numidia à Sylla occupata. 154.
Nurtia Sabinorum Ciuitas. 135. b
Nutrix. 113. c

O

Obedientia. 233. a *neceſſaria Reipub*. 231.
Obedientia militum. 250. a
Obliuio malorum. 225.
Obſeruantia legum. 231. c
Obulim Siciliæ Ciuitas. 134. a
Occus Rex Italiæ. 19.
Occus Aulicus Italię *Rex*. 23. a
Occus Burnianus. 52. a 53. b
Ocerium colonia. 140. b
Ochus Veius Italię *Rex*. 19. a
Ochus filius Iani *Italiæ Rex*. 19. b
Ochincres. 176. c
Ocium. 228. a
Ocnus Tiberini filius. 24. a
Ocra in Alpibus colonia. 138. b
Ocræa Sabinę *Ciuitas*. 138. c

Odium ex amore. 229.c
Odorzum colonia. 136.c
Oclęa Colonia. 140.
Oenotrius. 130.a 143.
Oenotria. 143.
Oerimianum in Alpibus **Colonia.** 138.c
Ogigianum Colonia. 137.c
ad Ogiglam montem **Colonia** 129.
Ogigium Colonia. 140.
Olanus Italia Rex. 23.b
Olegium Colonia. 136.
Olena Colonia. 139.c
Olenia ab Italis expugnata. 281.b
Oneglium Liguriæ oppidum. 136.b
Onera à Principibus releuanda. 245.
Onias Hebreorum Summus Sacerdos. 212.
Onicrationis effectus. 235.
Operatio. 225.
Ophiuſi vnde orti. 130.
Ophium Inſula. 143.
Opintum Corſicæ *oppidum.* 134.b
Opitergium Colonia. 136.a
Opitergium Henetorum Ciuitas. 138.a
*Oppida Rhętię.*133.*Thuſcorum in Thuſcia.*139.
Opuntium in Achaia captum. 282.b
Orbianum agrum. 125.
Orbiculum Colonia. 140.
Ordea Colonia. 136.a
Oreum in Acaia captum. 282.b
Oricum oppugnatum. 281.
Origis in Hiſpania capta. 282.b
Oropeorum origo. 130.c
Orapytorum origo. 130. 145.c
Oropytum ędificatum. 133.
Oropyti quibus inſulis dominabantur. 135.
*Ornanum Colonia.*139.*Captum à* Syllanis. 124.
b *oppugnatum ab Arretinis.* 70.c
Ornum latij Ciuitas. 59.b
Ortopla. 64.c
Orin quid. 43.a
Oſcęlianum **Colonia.** 138.
Oſcella lavienſium oppidum. 135.a 194.b
Oſcorum Colonia. 139.a
Oſcus Italię Rex. 23.c
Oſenna Colonia. 138.
Oſiris. 22.a 143.a
Oſtia ędificata. 146.c *diruta à Mario.* 153.

P

P*Acantia colonia.* 135.c 197. c *diruta.*280 *reſtaurata. ibid. eius ſignum.* 197. c *vide Placentia.*
Pacis ſimulacrum. 34.b
Paconia inſula. 134.a
Pacta ſeruanda. 224.a
Padus flumen. Vide Eridanus.
Pæſti ædificatio. 145.a
Palępolitanorum origo. 131.a *Romanis victi.* 276.a *à* Samnitibus *vexati.* 276.b
Pandoſia in Lucanis *à Græcis diruta.* 276. *à Romanis recuperata.* ibid.
Pandoſia colonia. 138.b
Pandotaria inſula. 134.b
Panormum Siciliæ *Vrbs concilio ſubiecta.* 134. *à Thuſcis captam.* 62.a
Paphlagonij in Italiam. 130.
Parentia Hiſtrię Ciuitas. 139.
Parentes amandi. 113.a 262. *corrigendi.* 262. *defendendi.* ibid.
Parij pro Dioniſio iuniore contra Senones. 275.
Parma à quibus, & quando ædificata. 26.a *ab* Ar*retinis oppugnata.* 69. *cuius colonia.* 135.b 195.c *eius Lucumon.* 46. 47. 182. *priuilegium.* 181. a *Romanorum colonia deducta.* 147.c *ipſius ſignum.* 195.
Parmella colonia. 140.
Parmenſes cum Pacantinis diſcordes. 28.b *ab ipſis vincuntur.* 68.a *à Vulterranis deficiunt.* 45.c *Vulterranorum in eos bellum.* 47. *eorum ſeditiones.* 46. 47. 48.c *colonia.*136.c
Parricidarum pœna. 177.c
Parthenij, qui. 131.c *in* Italiam. ibid.
Parteni Italis *ſubiecti.* 282.
Parthenopenſes. 33.c *ab Hippocleis vexati.*144 *eorum origo.* 131.a *à* Spartanis *victi.* 145. *Thuſcos adiuuant.* 62.c *à Thuſcis ſuperati* 35.c 58.b 144.b *cum Vulterranis dimicant* 55.b
Parthenopes à Thuſcis capta. 42.a 47.b *eius ædificatio.* 144.
Patauini Thuſcis deduntur. 35.c *deficiunt.*48 *eis à Thuſcis ignoſcitur.* 49.c

Pataui-

Patauium à quibus conditum. 131. 144. *à Thuſcis obſeſſum*. 29. 35. c 63. a *ab Hiſtris liberatum*. 35. c *à Thuſcis captum*. 29. a 35. c 63. a
Patriæ Amor. 231. c *defenſio*. 4. a 113.
Patria poſt Deos colenda. 229. b *dulcis*. 225. b *pro ea mori dulciſſimum*. 229. b *ingrata*. 113. *laudanda*. 231. c *obſeruanda*. 113. *parentibus preferenda*. 262. *eius proditor*. 177. *proditoris pœna*. *ibid.*
Patria poteſtas. 177. c
Paucentius. 130. a 143.
Paucentinorum origo. 130. a *ipſi ex italia eiecti*. 143. b
Pauper diues. 239.
Pauper non ſpernendus. 244. b
Paupertatis effectus. 235. a 237. a
Pauna à Sylla diruta. 154. b
Paunum Samnij oppidum Colonia. 138.
Pax Summa. 25.
Pax inter Thuſcos firmata. 57.
Pax vnde oriatur. 248. c *infelix*. 250. b *bello confirmatur*. 250.
Peccatum corrigendum. 242.
Pecium Colonia. 139.
Pedum à Coriolano *dirutum*. 273. c
Pelaſgi in Italiam. 9. b 23. a 130. 140. a *in eos bellum*. 23. a *deficiunt*. 24. a 143. c *expulſi*. 143. c *ex Italia peſtilentia eiecti*. 144. *Romam occupāt*. 85. b *eorum vrbes occupatę*. 144.
Pelij I*taliæ incolæ*. 130. c
Peligni ab Annibale vexati. 280. a *cum Illiricis pugnant*. 146. b *à* Meſſenijs, *& Græcis depopulati*. 145. c *eorum origo*. 130. b *Samnites fundunt*. 277. c *cum Romanis pugnant*. 277. a *Superati. ibid. cum Thuſcis dimicant*. 40. c 41. b 144. b *à Thuſcis domiti*. 62. c
Peloponneſiaci in Italiam. 130. c 24. *à Thuſcis vexati*. 24. a *contra Thuſcos*. 145.
Penates Proſperi. 12. a
Penates publici, & priuati atque eorum conſtitutiones. 176. a *xij*. Ciuitatum. 57. c
Penuria. 144. c
Peregrinus quid facere debeat. 248.
Pertia Colonia. 138. b
Pertinaces ambitioſi. 236. a
Perſeus Macedoniæ Rex. 147. c. 148. b 149.
Peruſini cum Arretinis diſcordes 43. c 73. c C*aſilinum defendunt*. 81. b *eorum oppida in Thuſcia*. 139. a *quibus Inſulis dominabantur*. 134. b *eorum numerus*. 65. c *ad Romam ædificandam auxilium præſtant*. 86. b *à Romanis inducias petunt*. 108. a 277. *deficiunt* 278. *caſtigati. ib. cum Vulter. decertant*. 54. c
P*eruſinæ Veſtales, earum electio, & munus*. 186
Peruſium à quibus ędificatum. 9. 14. 132. *auctum* 21. a *vna xij*. Ciuitatum. 132. a *à Romanis obſeſſum*. 108. a *eiuſdem ſignum*. 188
P*eſtilentia*. 42. a 35. 60. 74. 144. a 147. 148. *Rom. occup*. 85. b *eorum Vrbes occupatę*. 144
P*hænicia ab Italis capta*. 155 c
P*hęnonia Ciuitas Rhætiæ*. 133. *à Vindelicis obſeſſa*. 66. a *capta*. 67. a
P*hęton*. 21. b 129. c 143.
P*halerum à quo conſtructum*. 133. 143. *à Romanis expugnatum*. 274. b
Pharia inſula. 35. a
Pheredus Athenienſium dux. 65. c
P*hilia Inſula*. 134.
P*hilippus* Macedonię *Rex*. 147. c *contra Abydenos*. 283. a *Acarnanes adiuuat*. 282. *pro Annibale contra Italos*. 280. c *contra Athenienſes*. 283. a *Dàrdanos ſuperat*. 283. a *cum Italis pręliatur*. 283. *victus. ibid. cum Theſſalis dimicat*. *ibid.*
Phlegreium Colonia. 137. a 201. *ab Achęis captum*. 145. a *ipſius ſignum*. 120.
P*hocenſes à Dioniſio victi*. 274. c *cum Locrenſibus pugnant*. 274. c *à Thuſcis è* Corſica *eiecti*. *ibid.* a
Phorbantia Inſula. 135.
P*hrarleum* Colonia. 139. b
Phrigij Dàrdani à quibus originem ducant. 129.
Piceni ab Annibale vexati. 280. b *in eos miſſæ Coloniæ*. 38. *eorum origo*. 132. c *cum Thuſcis dimicant*. 37. c 144. b *victi. ibid. deficiunt*. 40. 145. c
P*icentini à quo trahant ortum*. 131. c *contra Syllam*. 122. 130. a 143. *cum Thuſcis pugnant*. 41. b 42. a 47. b 144. b *victi*. 58. b *Thuſcos adiuuant*. 62. b *cum Vulterranis decertant*. 55. b 68. b
P*icus Latij Rex*. 4. b 23. a

Pilia Colonia. 140 a.

Pilium Colonia. 139.

Piliscum Colonia. 140.a

Piratæ Italos *vexant* 152. *fugati ib. vſq. Româ excurrunt* 155 Medit. *mare occupant ibid.*

Pirenei montes. 157.b

Pirganum colonia. 137.b

Pirgum Colonia. 137.a *eius ſignum.* 207.c

Pirrus Epiri Rex. 278.b 279.

Piſæ à quibus ędificatę. 24.a 133.b *Gubernator.* 183. *à Liguribus, & Lunenſibus obſeſſę.* 68.a *ab ijſdem captę.* 69.a *quibus pareæent.* 133.b *Romanorum* Colonia *constitutę.* 148.a *ſignum.* 198.b

Piſauriensis ager Rom. Colon. *distributus* 147.c

Piſenſes à quibus oriantur. 131. *Romanos. adiuuant* 148. 152.c *eis ſe dedunt.* 278.a *cum Vulterranis diſſentiunt.* 50.a

Piſicum Colonia. 140.b

Piuizum Colonia. 140.

Placentia ab Iuſubribus, & ſocijs incenſa. 283. *Romana colonia.* 280. *Vide Pacantia.*

Planaſia Inſula. 60.a *quibus ſubiecta.* 134.a

Plebeus ad honores euectus. 246.c

Plebis *Amor perniciosus.* 246.c *quomodo acquiratur.* 246.c *animi quomdo concilientur.* 250. 215.a *audacia.* 246.b *ignorantia.* 246.b *incõstantia.* 215. *inobedientia.* 246.c *inſipientia.* 250. *mores.* 246.b. *à* Principe *defendenda.* 245. *ſęuitia.* 246.b *Stultitia. ibid.* Superbia. 247. 215. *temeritas.* 246.c

Plebs *ſeditioſa ſine capite non audet.* 246.c

Pluuię *vnde oriantur.* 254.

Pœni. 131.b *contra Romanos.* 79.b *depopulautur agros Thuſcorum.* 80. *Romanos vincunt.* 280.b 281.c *à Romanis deiecti.* 285. *à Lacedemonibus adiuti.* 279.c *ad Ægates* Iuſulas *domiti. ibid. pacem postulant. ibid. fœdus dirimunt.* 280. *Saguntinos interficiunt.* 280.a *Gallos profligaut. ibid. Italos vincunt* 79 *ad Ticin.* 79. 280. *ad Treb.* 79. 280.a *ad Tranſimenũ.* 80.a 280.b *ad Cannes.* 280. *ad* Beneuentum *victi.* 281. *in Hispania.* 280 282.b *cum Romanis conciliantur.* 283.

Pola à quibus ædificata. 133.b. 143

Polista occupata à Samnit. 276.

Politorium Latij Ciuitas. 146.c

Polium Colonia. 140.b

Polluſtia occupata à Coriolano. 273.c

Pomarancium ædificatum. 32.b *auctum.* 34.b 75.c *cuius* Colonia. 139.a *penè conſumptũ.* 3 *à Romanis occupatum, & incenſum.* 109.c *à Sylla.* 126.a *à Vulterranis deficit.* 139.a

Pompeius. 122.b 124.154.155.

Pontia Inſula. 134.b

Pontifex Max. *quando primò creatus* 20. *eius ſig.* 162. 168. *cũ Vult. Lucum. diſcordat.* 27. 76.

De Pont. Max. *Leges.* 185. *exequię* 186. *occiſus* 29.c *ad Templum Iani collocatus.* 76.

Pontifices *falſi.* 29c

Pontificum *ſepulcrum.* 176.b *potestas.* 17.b

Pontini *cum Italis pugnant.* 157.c

Pontus *ab Itali occupata.* 155.c

Ponzonium *colonia.* 136.c

Populi *qui ex Ethruſcis trahunt originem.* 131.c

Populi *Vulterr. auctoritas.* 184.c

Populi *abuſus moderandi.* 226.a *eius onera à* Principe *releuanda.* 245.

Populonia *à quibus ædificata.* 132. *diruta.* 154.a *inter xij. numerata.* 9.a 132.b *à Romanis expugnata.* 278.a *eiuſdem ſignum.* 189.c *à Siculis capta.* 31.c *à Syllanis occupata.* 123.

Populon. *quib. Inſulis imperabant* 134. *quę oppida habebant in Thuſ.* 140. *pro Vulterr. contra Thuſ.* 67. *à Thuſ. victi.* 69. *ijs ſe dedunt.* 70

Porredia Colonia. 136.a *ipſius ſignum.* 204.a

Porſenna Thuſcorum Dux contra Romanos 106. 273. *Lucumonis munere priuatus.* 275.a

Portoria non minuenda, vel augenda. 257.c

Poſſidonia Romana Colonia. 279.

De Posthumis lex. 178.a

Potentia neceſ. Reip. 249. *abſq; ſcientia. qd.* 249.

Potitij. 87.b

Pręcepta politica. 245

Pręda hostium quibus distribuenda. 247.b

Præfecti Colon. 183. *eorũ elect. & confirm. ibid.*

Præfectus Augurum. 187. *ſignum duplex.* 162.c

Prælium quale vitandum. 253.

Pręneste à Romanis occupata. 273.c

Pręſes Vulterrani Senatus. 78.c 215. *eius ſignum.* 162.b 168.c 215.c

Pręſidi quid pernicioſum. 233.

Prætores militum. 184.
Prætores Vult. vrbis, & eorum munus. 183.
Prætrum colonia. 140.a
Prætutiani pro Thuſcis contra Vmbros. 69.
Principatus quid. 252.
Princeps quomodo eſſe debeat. 224. *eius dignitas.*
224. *munus.* 224. a 226. b 245. *pernicies.*
224. a *quomodo populos regat.* 233. *eius vita*
qualis. 245.a
Principium quotuplex. 243.
Priuernates ſub iugo à Rom. poſiti. 276.a
Procyta Inſula. 134.a
Prodigalitas. 223.b
Prodigia. 78.b 79.c 122.a
Proditio. 225.b
Proditores. 225.a *hoſtibus exoſi.* 225.c *eorum*
pœna. 176.c
Proſperus Feſulanus. 1. 114.b Scornellanæ arcis.
cuſtos. 2.a *Scriba* Collegij *Augurum.* 1. c
antiquitatum ſtudioſus. 1. c Scripturas *in ar-*
cem tranſtulit. 2. a Scribit Ciceroni. 2. b *ali-*
qua de ſcripturis prędicit 3.a *eius genealogia.*
4. b *penates.* 12. a *eius ſerui.* 114. *ipſius ele-*
ctio ad cuſtodiam. Arcis. 214. *permiſſio vt*
ſcripturas in arcem transferret 217 *eius prę-*
cepta. 113. *propoſitiones.* 215.
Prudens quomodo efficiatur 223.b *eſt bonus.* 225
230. a *cupiditatum Dominus.* 229.b
Prudentia. 1.b 223. b *ex experientia.* 236.
Publius Æmilius Cornelius. 149.a
Publius Cornelius Conſul. 79.b
Publius Cornelius Scipio *Africanus.* 281. 282.c
Pugillares à quibus inuenti. 91.b
Pulcritudo. 113.b
Puſium Colonia. 140.b
Pytagoras in Italiam. 105. 147. *eius leges.* 147.
præcepta. 251.

Q

Q*Vadrupedum auguria.* 254.b
Quintię familię Vulterranę origo. 107.c
Quintius Capitolinus. 75.a
Quintus Fabius. 72.b
Quintus Fabius maximus. 80.b
Quintus Luctatius. 152.
Quintus Sertorius. 121. 152. 154.
Quintus Valerius. 2.c

R

R*Auenna à quibus ædificata.* 143. a *à Theſ-*
ſalis occupata. ibid. b *obſeſſa à Thuſcis*
39. a *expugnata. ib. à Vulterranis capta.* 69.
Rauennates à Thuſcis deficiunt. 34. c *ab Vm-*
bris adiuti. ibid. cum Thuſcis dimicant. ibid.
pro Peruſinis contra Vulterr. 56.b
Reges primum It*aliam gubernant.* 142. c *eorum*
geſta. 19. 25. *ſignum.* 164.b
Reges à Thuſcis eiecti. 24. 102. 143. c 25. a *à*
Romanis. 147.a
Religio. 178. 222. *à Principibus obſeruanda.*
245. *à* Militum *duce* 227.
Regillum occupatum à Romanis. 273.c
Regulæ augurandi. 263.
Regnum Latinum *primò fundatũ.* 9. b 23. *in*
Romanum conuerſum. 146
Regum inſignia à quibus inuenta. 91.c
Rethordera Rhętię oppidum. 133.a
R*erum principia.* 243.
Reſpublica. 222. *eius anima.* 247. b *augeatur*
quomodo. 248. a *æterna quę.* 240.b *quomodo*
adminiſtranda in oneribus. 245.c *conſeruã-*
da. ibid. quę corruet. 247. a *à plebis guberna-*
ta. 246.b *felix quę ſit* 248. c *eius finis. ibid.*
eius libertas in quo fundata. ibid. ad eam re-
gendam quid opus ſit. 249.a
Reip. quid pernicioſum. 246. a *à quibas opti-*
mè regatur. 245. b *qui ad Rempub. regendam*
idonei. 247. a *vindicanda.* 245.a
Res ſacræ. 112.c
Rhegium in Brutijs *à* Campanis *occupatũ.* 278.
à Thuſcis captum. 62. a *rećdificatum.* 146.a
eius Arx à Romanis expugnata. 279.a
Rhegini à Dioniſio in ſeruitutem redacti. 275.
vincunt Crotoniates. 274.
Rhetię Concilium. 194. *ex quibus oppidis con-*
ſtabat. 133. *eius ſignum.* 194.
Rhætij 32. c *cum Gallis dimicant* 273. b *debella-*
ti. ibid. Illiricos contra Thuſcos adiuuant.
146 a 147. *cum Thuſcis dimicant.* 49. b *defi-*
ciunt à Thuſcis. 32 c 48.b 144. c *ſuperati.*
49. c *caſtigati.* 144.c *in eos Coloniæ* 50. *in*
libertatem ſe vindicant. 146. *Voltur. & Lari-*
enſes ſuperant 147. *cum Vindelicis pugnant*
65 *ab eis victi. ib. pro Vult. contra Peruſ.* 56.

Rhodanus fluuius Galliȩ. 150.151.b

Rhodij.130.pro Italis contra Macedones.283. contra Antiochum. 284.a pro Macedonibus contra Italos.148.c eis à Romanis ignoſcitur. 149.

Rhodum ædificatũ. 143. à Mitridate expugnatum. 153.b

Rigaſium Rhatiæ oppidum. 133.a

Roma Atlantis Itali filia.22.c85.b. Aboriginibus prȩpoſita. ibid.

ROMA primum ædificata.22.c85.a aucta ab Ænea.85.c à Pelaſgis occupata. 85.b Thuſcis ſubiecta. ibid. deſtructa ab Eumantio ibid. in Arcem reducta. ibid. à fundamentis demolita ibid. à Romulo reædificata. 86.c 146.a Aſylum conſtituta. 87.a ab Annibale aggreſſa 281. à Gallis expugnata.274.c à Thuſcis obſeſſa. 106.273.a

Romani pugnant cum Æquis.273.274 debellant æquos.275. c delent.277. contra Auſonios 276.a eos deuincunt. 277. contra Antiochum Siriȩ Regem.284. eius claſſem diſperdunt.ibid. eum ſuperant. ibid. Aricinos ſuperant. 273.c contra Ariſtonicum, & Aſiaticos.150.a eum vincunt, & capiunt. ibid. Apulos ſuperant 276.c 277. ſubijciunt ibid. Brutios profligant. 278.b 279. deuaſtant.282. contra Boios.283.c eos vincunt 284. item Alpinos 149 cõtra Carthag. ibid. in eos colonias deducunt. 150. Cireneum Regnũ acquirunt.152.b Campanos, & Latinos ſuperant.276.a Campanos defendunt. 276.a eos vincunt. ibid. Capuam obſident 82 c 281 Vulterranis promittunt.81. expugnant.281 Capuanos Senatores occìdunt. ibid.a Conſulum Romanorum diſſenſio.121. Eorum ciuile bellum.121.153.a Caſtrum Salinarum occupant.109.116.b 118.a cum Corſis, & Sardis pugnant.279.b Corſicam, & Sardiniam occupant. ibid. Cerites diſperdunt.281 Cenomanos vincunt.283. c cum Celtiberis pugnant.148.a à Coriolano afflicti.273.c contra Cleonymum Ducem Grȩcorum.277. à Dalmatis profligati.149. diſcordes inter ſe 77.a 150.a 150.152. contra Gallos.78.274 à Gallis ſuperati. ibid. eos vincunt. ibid.572 Feminæ à Thuſcis, & alijs populis eis negantur 87.c 146 a feminas ſub ludorum prætextu rapiunt. ibid. fines eorum aucti. 146.b cum Hernicis pugnant.273.c eos vincunt.275. Hiſtros ſuperant 148.b contra Inſubres.283 vincunt.283.a Illiriades vincunt. 280.a Italia omni potiti.149. cum Italis ſocijs dimicant.152. ab eis ſuperati. ibid. diuerſas clades accipiunt 153 p diuerſos Duces Italos ſocios domant.153.a Iapigios vincunt.150 à Liguribus victi.148. obſeſſi. ibid. à Liguribus vexati. 148. Ligures vincunt. ibid. b penitus debellant. 151. Ligures Tranſalpinos vincunt. 149. 150. Latinos vincunt.273.c 276.a ſubijciunt 273.c Ciuitate Romana donant.146.c 148.a Lucanos adiuuant contra Samnites.276.b contra eos pro Thuſcis.278.a cum eis dimicant. 278. Lucaniam occupant 279 Marſos ſubijciunt. 277.b Marrucinis, & Frentanis ingnoſcunt 277.a contra Numidas, & eos vincunt.151. contra Macedones.281.283.a Mamertinis contra Carthaginenſes opem.279.b Maſſilienſes adiuuant 149. Palepolitanos ſubijciunt.276.a Priuernates ſub iugo ponunt.276 cum Pelignis pugnant. 277.a cum Philippo conciliantur.282.a cum Pirro pugnant.278 victi 278.b pacem ei negant. ibid. ex Italia expellunt.279. cum Pœnis dimicant.279.b 280.b eiecti.279.c 280.b ad Cannas conciſi. ibid.c Pœnos vincunt.279.c 280. 281. cum Tarentinis pugnant.276.279. eos ſubijciunt.276.c 379 a cum Tarquinienſibus pugnant.273.a victi. 275.b Tarquinienſes trucìdant, & Tarquinium diruunt.281. cum Thuſcis pugnant 108.a 274.c 283. ſuperant Thuſcos 274.c 108.a profligant. 275 282.283.c ad lacum Vandimonis occìdunt. 108.b 277. Thuſciam deuaſtant.108.277 278.c 280.a Thuſcorum oppida incendunt. 278. Thuſciam mediterraneam occupant 277 Thuſcia potiti.278.a à Thuſcis victi.273.a concìſi. 275.b

Romana Legio à Thuſc. concìſa 284.a à Tirrenis fugati.278.a eos trucidant. ibid. Tiburtinos vincunt.275.b contra Siculos.82.

cum Sabinis pugnant 273. Sabinos vincunt. 273.c cum Samnitibus pugnant 276.b Samnites vincunt. 276.c fugant è Samnio. 277. deuaſtant. 276. c penitus domant. 279. à Samnitibus victi. 276.c 277.c cum Volſcis pręliantur. 273.c 274. vincunt Volſcos. 275 penitus debellant. 279.b Veſtinos deuaſtant 276.c cum Vulterranis dimicant. 109. 111 277.b fugati, & fracti à Vulterranis 108.c 278.a Vulterranos vincunt. 109.a 278.b trucidant. 111.b 278.b ſuburbia Vulter. diruunt. 279.b Vulterr. deprędantur. 111.b 278.b Vult. municipium faciunt. 110.c 279 ad Vulter. Augurum Collegium mittunt. 78.b Vult. orant ne ad Pęnos deficiunt. 81. Vulter. duodec. familias inter ſenatorias adſcribunt 81.a Veientes ſuperant. 274.b Veiā diruunt ibid.

Romulus, & Remus ex qua orti. 86. expoſiti. ib. nutriti. ibid. agniti. 146. 86. in ędificanda Vrbe diſcordes 86. Remus à Celere occiſus. ib.

Romulus. 85.b Vulteram fugit. 86. Vulterr. ſeditiones ſedat. ibidem. Senator Vulterr. factus. ibidem. Romam ędificat. 86. 146. à Thuſcis Coritus electus. 87. ei in Concilio locus adſignatus. ibid. inter Augures Vulter. connumeratus. 87.a Sabinos vicit. 88. 146. Senatores Romanos elegit 87 Regem ſe conſtituit. 88.c 146.a Veientes, & alios populos ſuperat. 89. 146.a occiſus. 89. 146.b

Roſtricum Corſicę Ciuitas. 134.b

Roſſicij ędificatio. 143.

Ruſſellæ vna xij. Ciuitatum. 9.a 132.b à Vulterranis oppugnatæ. 69.a à Romanis occupatę. 277.c quibus inſulis dominabātur. 134. eius oppida in Thuſcia. 140.c ſignum. 190. Agri à Populon. deuaſtati. 69

Rutuli cum Troianis dimicant. 24.b. eorum origo. 130.b

Rutini Vmbri. 34.c

S

SAbantium Colonia. 138.

Sabatij ſagi in Italiam aduentus. 21.a 129.

Sabatia Colonia. 136.b eius ſignum. 205.c

Sabinorum origo. 25.a 129.a augumentū. 131.a adiuuant Thuſcos. 62.b cum Latinis dimicant. 144.a contra Thuſcos. 70.a occupant vrbes Pelaſgorum. 144.a fugati à Spartanis. 145 in eos Spartanor. Colonię. 145. à Romanis victi. 146.a Ciuitate Romana donati. 148 pro Vulterranis contra Thuſcos. 69.b

Sabina à Græcis occupata. 145.

Sabęorum origo. 19.a 129.a

Sacerdotes. 186. Martis & Erculis. 163.c Martis. 29.b

Sacrę leges. 185.b 178.

Sacrę res. 112.c

Sacarmon vna. xij Ciuitatum. 9.a 132.a

Sacrificia Vulterrę. 125. publica. 176. 177. priuata. 176.b

Sacrilegij pœna. 177

Sęuitię effectus. 247.c

Sagacitas. 225.

Sagi primum electi 21.a falſi Peruſij. 54.b eorum auctoritas, confirmatio, munus. 185.c Pontificem interficiunt. 29.c diſcordes inter ſe. 54.a 76. eiecti. 32.a 46.c Arretium ſe recipiunt. 32 a occupant Vulterram. 32.c eorum Imperium. 33. Trucidati. 33. cum Senatoribus diſcordes 42.c 48. 52. eorum falſa religio 54

Saguntum à Pœnis expugnatum. 280.a

Salomon Hebreorum rex ſapientiſſimus. 42 b ad eum Thuſcorum legati, & munera. ibid.

Salaſſi populi Alpini victi à Rom. 150.

Saliena, 45. Colonia. 135.a eius ſignum. 195.a à Vult. expugnata. 68.

Salinarum fontes. 20.c Aruerunt. 28.a 46.a 77.a ędificia incenſa. 118. reędificata 118.a Prętor. 184.a

Salinatores. 184.a

Salis penuria. 50.c 77.a 117.c magna abundantia. 118. Prefectus. 184.

Salinarum caſtrum ędificatum. 20.c auctum. 75. deficit. 39.c occupatum à Romanis. 116.c 118. Arx ędificata. 117. eius Prędectus. 183.a eius Hiſtoriarum Breuiarij pars. 117. eius duplex ſignum. 219.c

Salentini à Cleonymo depopulati. 277.a

Salenium Sardinię Ciuitas. 134.c

Salentani Sardinię populi. 62.

Saluij Galli Varum tranſeunt. 150.b *Ligurum oppida diruunt. ibid. ab Italis victi.* *ibid.*

Sannites ex quibus originem. 125. a *Campaniam depopulantur.* 147. *occupant.* 274.c *cum Campanis pugnant.* 276.a *eos vincunt.ibid. Grecanos* Italos. *ibid. pro Luc. contra* Locrenſenſes. 275.c *contra Tarentinos.* 276.b *diſcordant cum* Lucanis. *ibid. Metapontum incendunt.* 275. *pugnant cum Romanis.* 276 a b c 277. *coniurant cum Gallis contra Romanos.* 277.c *cum Thuſcis.* 278. *Victi à Romanis.* 276. 277. *à Romanis domiti.* 278.c *deficiunt à Romanis.* 276.c *caſtigati. ibid. Romanos vincunt.* 276.c *profligant.ibid. à Pelignis occiſi.* 277.c *Palepolitanos vexant.* 276.b Marium *adiuuant.* 154. *Vulterranos contra* Syllam. 222. *contra Thuſcos.* 69.a *pugnant cum Thuſcis.* 26.41.b 77.a *vincunt Thuſcos.* 274.c *decipiunt Thuſcos.* 274 275.*e* Campania *expellunt.* 274.c *Thuſcos trucìdant.* 275.b *firmant cum eis pacem.* 274 *adiuuant Thuſcos.* 62.c 278. *à* Sylla *victi.* 154. *eorum nomen deletum.* 154.b

Samatus. 19.a

Samotracia. 23.

Sanguinis *ingenuitas.* 247.a

Sangunum Colonia. 135 b

Sapiens. 225. 240.b *diues* 228. *fortis.* *ibid.*

Sapientia. *ibid.* 240.b

Sardi *adiuuant* Ligures *in Romanos.* 280. *Pænos contra Romanos.* 279.b *victi à Romanis* 279.c *caſtigati.* 148. *deficiunt à Romanis.* 150.a *contra Thuſcos.* 59. 150. a *Sumbros contra Thuſcos adiuuant.* 51.c *ſuperant Thuſcos.* 50. *victi à Thuſcis.* 52.b 59. 64.b 24. *pro Vulterranis contra Thuſcos.* 67. *Thuſcis ſubiecti.* 132.a *deficiunt.* 62 71.c *è Corſica eiecti.* 59.c *à Tirrenis debellati.* 280.c

Sardinia *Inſula olim* Cadoſenes. 22.a 129.c *in ea Thuſcorum colonię. ibid. à Thuſcis occupata.* 59.c 60.b *recuperata* 62. *oppida Thuſcis Vrbibus ſubiecta.* 134.b *ſub Thuſcorum imperio.* 144.c *à Romanis occupata.* 279.c *à* Sylla *capta.* 154.b

Sares. 170.213.c

Sarnij *pro Alpinis, contra Italos.* 151. *victi ab* Italis. *ibid. à Cimbris.* 151.b

Sarſia ædificata. 276.a

Satricum à Coriolano *occupatum.* 273. c *dirutum à Romanis.* 275.c

Sarſium Colonia. 140.

saturnici Babilonici in Italiam. 130.c

Saturnus in Italiam à filio è regno eiectum. 9.b 23.a 143.a *Latij regnum fundat.* *ibid.*

Saturnia regio. 143.a

Saturnia ædificata. 133.a *inter xij. adſcripta.* 55.b *eius ſignum.* 91.b *eius oppida in Thuſcia.* 138.

Saucilia *oppidum Hiſtriæ.* 135.b

Saulia oppidum Inſubriæ, Colonia. 136.

Sauacia Colonia. *ibid.*c

Searagia Mors. 177.a

Scarith. 213.

Scarnum. 27. *vide Coccianum.*

Schilacium Colonia. 139.a

Scientia. 223.b

Scientia parit æquitatem. 249. *neceſſaria Reipub.* 245.b *abſq; viribus quid.* 249.a

Scordiſci Traciæ populi. 150.a *ab* Italis *fugati. ibid. reiecti.* 151. *contra Macedones,* 151

Scordonia Inſula. 64.c

Scornellum cur ſic nominatum. 117.a 119.c *obſeſſum.* 3. 126.a *captum.* 127.c *eius ſignum.* 219.

scriba senatus Vulterrani. 184.b

Scriba Augurum. 187.a *eius ſignum.* 173.211 219.

Seciſtra in Liguria Colonia. 136.c

Secures. 271.c

seditiones quomodo oriantur. 240.247. *quomodo ſedentur. ibid.*c *tollantur.* 222.

segalaris Colonia. 140.b *à syllanis capta.* 123

segeſtannm siciliæ Ciuitas. 62.a 134.a

Sem. 7.a

semeſtra siciliæ Ciuitas. 62.a

semenſes diſcordes ab Illiricis *occupantur.* 64.b

senatorum inſtitutio. 23.a *cum sagis diſcordes.* 42.c 48. 52. *eorum diſſenſiones.* 2. 39 c 51.a *non mutandi.* 245.b *de eis leges.* 184.a *de eorum ſepulcris.* 176.b Munus. 240. *eorum ſignum.* 216. *eorum culpa maior.* 252.

senatorij Iudices. 182q

Sena ędificata. 15.a *aucta.ibid. ab Arretinis expugnata*. 69. a *cuius* Colonia. 137. *à Gallis depopulata*. 280. *à Romanis occupata*. 15. b *eis conceſſa* 278. *eius ſignum*. 202. *eius Tribunus*. 183. *à Thuſcis capta*. 70. *à Vulterr. expugnata*. 55.
Sena à Gallis ædificata. 276. a *Romana Colonia* 279.
Senenſes Arretinos expellunt. 77. *à Gallis trucidati. pro Romanis contra Italos*. 152. c *Syllę ſe dedunt*. 122 c *pro Vulterranis contra Thuſcos*. 68. a
Senectus. 232.
Senones Galli. 4. c 105. a 131. *in Italiam. ibid.* 147. b *Rhætios debellant*. 273. b *cum Romanis pugnant*. 274. c *expugnant Romam. ibid. à Romanis expulſi. ibid. victi à Romanis*. 275 *à Dioniſio Iuniori ſuperati. ibid. pugnant cum Thuſcis*. 273. b 274. c *vincunt Thuſc*. 147 273. c *fugati à* Thuſcis. 147. b *in* Italia *deleti*. 278. c
Sentij pro Senonibus contra Rhętios. 273. *pro* Alpinis *contra Italos*. 151. *victi*. *ibid.*
Sentinum Colonia. 135.
Senſus. 253. c
Sepulturę. 176.
Seruilius Conſul Rom. 80. b
Seruius Rom. Rex. 147.
Serui Siculos vexant. 150. a Italos *fugant. ibid. victi, & caſtigati*. 152. *non militant*. 249. c *eorum malitia*. 114. b
Seruitus animi. 237. a
Seruitus ſecura melior libertate. 250. c
De ſeruitutibus leges. 178.
Seueritas. 231. c
Sicanus in Italiam. 21. b 130. 145. *expulſus in Trinacriam*. *ibid.*
Sicania. 21.
Sicani victi ab Abante. 143. b
Sicianum in Brutijs *captum*. 62. b
Siculi 25. b 48. a *Ætolos, &* Brutios *adiuuant* 48. a *Cirneos* 29. b *Illiricos*. 146. b *Lucanos* 62. *cum Liguribus dimicant*. 146. b *à Romanis ſuperati*. 82. a *Italiæ Incolæ*. 131. *Colonias mittunt in Latium*. 143. *in Hernicos, & Volſcos*. 143. *diſſentiunt inter ſe*. 59. c 66. a *cum Thuſcis dimicant*. 30. 48. b 52 b 144 146. b *ſuperant Thuſcos*. 60. a 275. a *in Thuſcos coniurant*. 274. c *Vexati à Thuſcis*. 232 *Victi*. 60. b 62. b *Thuſcis ſe dedunt*. 62. *eorum* Naues *captę*. 50. c 51. 73. b *contra Piratas*. 152. *à ſeruis vexati* 150. a *eos vincunt*. 152.
Sicilię gubernatio quando Thuſcis parebat. 62. b *Vrbes quæ ſoli* Concilio *parebant*. 134. *Ciuitates Vrbibus Thuſcis ſubiectæ. ibid. populi qui à Thuſcis originem*. 129. *pars à Romanis inuaditur*. 279. *à Numidis, & Pœnis*. 281. *ab Italis recuperata. ibid. à Sylla capta*. 154. b
Sidera. 254. a
Siderum Auguria. 254. a
Sidicini vincunt Aruncinos. 275. c
Signa à Romanis aucta. 273.
Signa Ciuitatum, & Coloniarum Thuſcorum. 187.
Silarum flumen. 47. b
Siluius Latinorum Rex. 28. 144. b
Similitudo morum. 225. c
Simpula. 271. c
Simulatio. 27. b *non celat affectus*. 250. c
Siracuſa à Romanis obſeſſa. 82. a *expugnata*. 281.
Siracuſij 62. *cum* Catanijs *dimicant* 66. a *Dioniſium* Iuniorem *eijciunt*. 275. b *Græcanos vincunt*. 275. a *in* Italiam. 131. a *ſe Thuſcis dedunt*. 62. *eos adiuuant contra Vulterranos*. 67. a *ſoli concilio ſubiecti*. 134.
Soanum Colonia. 137. b
Sociale bellum. 120. c 152. b 153. a
Solcita Sardiniæ Ciuitas. 134.
Sol 234. *quaſi oculos offendat*. *ibid*
Sora Colonia in Thuſcia. 137. b.
Sora in Campania à Romanis recuperata. 276. *Romana Colonia*. 277.
Soratia. 41. a
Sorium Colonia. 140. b
Spartani. 131. c *pro Ætolis, &* Brutijs. 145. *cum Achęis pugnant*. 146. b *cum Illiricis*. 146. b *Lucanos, & Partenopenſes ſuperant*. 144. *cum Thuſcis pugnant. ibid. Thuſcos adiuuant*. 145. c *fugant Sabinos*. 144. *Colonias in Sabinam deducunt*. 145.

*Spartani Partheni*j. 145.a
Spes nimia damnoſa. 250.b
Spina Alpinorum Ciuitas *ædificata*. 135.b 143
demolita à Gallis. 274.
Spirctum Henetorum oppidum. 138.a
Spiritus. 254.
Spoletum Rom. Colonia. 219.c
ab Annibale oppugnatum. 280.b
*Spugi*j. 184.
Stabia Colonia. 138.c *à Sylla diruta*. 154.b
Statoria Colonia. 139.c
Stellaium Colonia. 139.b
Stitigianum Colonia. 140.
Stroccum Colonia. 139.b
Storgila In*ſula*. 135.
Strouium Colonia. 139.c 122.c *à Thuſcis captum*. 70.b
Stultitia. 215.252.b
Stultus. 235.240.a
Strupſim ab Illiricis *captum*. 64.c
Suana ædificata. 28.b *eiuus* Colonia. 137. *eius ſignum*. 203.
Subita quid agant. 227.a
Subſcriba Augurum. 187.
Sudertanium Colonia. 137.b
eius ſignum. 208.
Suetia Pomeria capta. 147.a
Sumbri. 51.b *cum Areuſenicis diſcordes.ibid.*b *à* Sardis, *&* Siculis *adiuti*. 52. *victi à Thuſcis*. 51.b
Superbia. 113.b215.a 227.a 233.a *plebis* 205 245.
Superbus feris ſimilis. 227.
Superni ludi. 63.a
Sutrium ædificatum. 135.b *à Thuſcis expugnatum*. 274.c
Sutrini cum Bolſinenſibus diſcordes. 28. *cum Thuſcis*. 165.a 108.a 274.c *eorum ſignũ*. 193.
Sybaris ędificata. 145.a *diruta*. 274.a
Sybarites à quo originem. 131.c *contra* Crotoniates, *& victi*. 274.a
Sylla cum Mario *diſſentit* 120.c 153.b *Marianos eiecit.ibid.*b *contra* Mitridatem.*ibid.*b *Athenas obſidet, & capit.ibid.*b *Græcos ſuperat*. 121.c *in* Italiam *redi*jt. 122. 154. *eius victoriæ*. 122. 154. a *contra Vulterranos*. 125.154. a *proditores Scornelli damnat*. 227.c *Vulterram oppugnat, & obſidione potitur*. 128. 154.a *eius crudelitates*. 128.c 154.a *Sardinia, Sicilia, Africa, Numidia potitur*. 154.b *Moritur*. 154.c
Syllanum denominatum. 125.a
Syllanum ædificatum. *ibid.*c
Syphax Numidarum Rex cum Italis fœdus 282. *pro pœnis contra* Italos. 282.c *victus, & captus*. 283.
Syri in Italiam. 143. *cum Ægypti*j *conciliantur*. 149. *ab Italis victi*. 284.a
Syria Colonia. 138.b

T

T*Adianum* Colonia. 139.a
Tadiates à Romanis diſperſi. 275.c
Tagot Tegetes Rex, & magnus Aruſpex. 21.b 143. Collegi*j Augurum inſtitutor*. *ibid.*
Talamom à quibus ędificatum. 133.c *cui parebat*. *ibid.*
Talaſſus auctor raptus Sabinarum. 87.c
Tameſani à Romanis, & Pœnis penè conſumpti. 282.
Tarcon Peruſinus Lucumon *Dux contra Mezentium, & contra Turnum*. 26.a 104.
Tarcon priſcus Rex. 9.c 23.b
Tarcon ſecundus Rex. 24.
Tarentini cum Lucanis dimicant. 276.a Legatos *Romanos ei*j*ciunt*. 278.b Pyrrum *Epyri Regem in Romanos vocant ibid. pugnant cum* Ipygibus. 275. *pugnant cum Romanis*. 278. *reuocant in Italiam Alexandrum Regem*. 276.b *Romanam claſſem quaſſant*. 278.b. *Romanis deduntur*. 279. *Samnites in* Lucanos *adiuuant* 276.b *ſuperati à* Lucanis. 276
Tarentuſia Ciuitas *Larienſium* Colonia. 135.a
Tarentum ædificatum. 145. b *à Pœnis acquiſitum*. 281.a *à romanis recuperatum*. 281.c
Tarmon Colonia. 140.
Tarquinius ſuperbus Romanorum Rex. 106. 147.a
Tarquinius priſcus. *Vide* Lucius *Tarquinius*.
*Tarquini*j Roma *eiecti*. 106.147.

à Thuſcis adiuti contra Romanos. 273.a
Tarquinium à Romanis captum. 275.b
Tarquinij ſignum. 193.b ędificatio. 133.a
Tarquinienſes interſe diſcordes 146. pro Tarquinijs contra Romanos. 273.b ſuperant Romanos. ibid. 275.b adiuuant Vulterranos contra Romanos. 281.b à Romanis fracti, & occiſi. ibid.
Taurica Colonia. 136.a 204.c
eiuſdem ſignum. ibid.
Tauriſcorum origo. 129.c
Tauſólium Colonia. 137.c
Taura Colonia. 136.c
Tedolum Colonia. 139.
Telchini vndè orti. 130.
deficiunt ab Enachijs. 143.
Teletia à Sylla deſtructa. 154.b
Tellenenſes. 143.b
Tellicum Colonia. 140.a
Templi pollutio. 176.a
Tempus in quo conſiſtat. 243.a
Tenebræ. 234.a
Terina à Lucanis ſeruis expugnata. 275.b
Terinenſes à Romanis, & Pœnis penè deleti. 282.
Terrę motus. 77. 144.a
Teſſa. 8.b eidſdem Tribuni ſignum. 170.c
Tribus Teſſæ ſignum. 172.b
Teſtium falſorum pœna. 176.c
Teſtamenta. 178.a
Theatri ædificatio. 23.b
Theba in Græcia diruta. 149.c
Theba in Lucania à Gręcis diruta. 276.
Thermeſtini à Romanis victi. 150.
Theſſali in Italiam. 130.a 143.b à Macedonibus afflicti. 283.
Theſſalumbrorum origo. 130.a
Theumanſi ſe Romanis ſubijciunt. 276.c
Theutones cum Ambronibus, & Cimbris iunguntur. 151.b. Italos obſident. ibid. cum Italis pręliantur 151 in Italia conciſi. 151.c
Thius. 19.a
Thuriorum origo. 131.b
Thurium à Lucanis ſeruis expugnatum. 275.b
Thuſci contra Achęos. 145. cum Ætolis pugnant. 41.b 47.b Ætolos vincunt. 62.c
Africi Pelagi Inſulis potiuntur. 62.b Afros fugant. 62.a ab Anco fugati. 146. ab Annibale deiecti. 80. Apuanos vincunt. 147. ab Apulis contra Senones adiuti. 145. pro Areuſinicis opem præſtant. 51.b cum Aricinis pugnant 106. 273 a Athenien. vincunt. 144.c à Boijs profligati. 117. c 276. Boios eijciunt. 276. cum Brutijs præliantur. 41.b 47.b 62.b è Campania eiecti. 274.c Campaniam recuperant. 274.a ad Cannas cęſi. 81 cum Caracenis dimicant. 47.c Cimmerios expellunt. 130.c claſſis ipſorum in Hiſpaniam. 281.a Scipioni credita. 282.b Coloni Thuſcorum ab Antenore victi 26.a 144. fugiunt ad Montes 273.c Colon. eorum quę 133. 141 Coloniæ quas habent in Campania, & Samnio. 136.c 138. Coloniæ Concilio ſubditæ. 133. Coloniæ ſecundi ordinis, & tertij quę ſunt in Thuſcia. 137.a
Thuſcis Vrbibus ſubiectæ quę. 133. ad Marcſuperum. 136.b Coloniæ deficiunt. 147. 34. cum Gallis dimicant. 273.b à Gallis occupatæ. 105. 273.c ab Illiricis, & ſocijs. 146. Roman. conceſſæ 278. à Senonib. inuaduntur. 131. 273.c à Thuſcis recuperatæ. 75 106.c Colonię miſſę trans Apenninum. 42. in Cadoſenes. 22.a in Campaniam. 26.c 44. in Ciprum. 7.c 14. in Hircaniam. 21. in Ligures 143.c trans Padum. 104. in Picenos. 32. in Rhętios. 50. 143. c Romam. 86. 91. b in Sardiniam. 62.b in Sicaniam. 22.b in Siciliam. 62.b in Trinacriam. 143.b in Volſcos. 24. in Vmbros. 25.c 135. 143.c
Thuſci Corſicę potiuntur. 51.c Corſicam recuperant. 58.c cum Corſis, Sardis, & Pœnis pro Romanis pugnant. 279.b Cumam obſident. 275. depopulantur. 274.a recipiunt. 275. cum Cumanis pręliantur. 273.b Cumanos vincunt. 273.b eos caſtigant. 275.
Thuſci à quo dicti. 22.b 130.b inter ſe dimicant. 32. 34.b 146.c cum Dalmatis pugnant 35.a à Dioniſio ſeniore Sicilię Rege vexati. 275. à Dioniſio iuniore afflicti ibid. a inter ſe diſcordes. 34. 55. 57. 71. 103.c 146.c 273.a Diſſentientes, victorias obumbrant. 144.c

cum Epirotis pugnant. 144. a *cum Frentanis* 41.b 47.b *cum Gręcis.* 144. *cum Gallis.* 147. b 214.c 273.c *à Gallis excurſionibus vexati.* 276. a 280. *Gallos citra Apenninum repellunt* 276. *cum Gallis in Rom. fœdus ineunt.* 277.b *à Gallis profligati* 74. 273. b 276. *Gallos vincunt.* 75. 276. *cum Hebreis fœdus renouant.* 276. *cum Henetis decertant.* 35.b 63.a *cum Hiſt.ib.cũ Illir.*64. 146 *ab Ingau.obſeſſi* 148. I*talia, omni potiti.* 67. a *cum Latinis certant* 41.b 144. *Latium exagitant.* 41.a 144. *Latinos ſuperant.* 48.b 41.b 45.b 58. 59. b *Leges ipſorum.* 181. *vſq.* 188. *à Latinis, & ſocijs fuſi.* 59.a 144. b Prohibiti loqui alia lingua, *quam Latina.* 148. a *Ligures vincunt.* 144.b 148. b *à Liguribus ſuperati.* 147. c *à Liguribus contra Lucanos adiuti* 276. *cum Liburnis confligunt.* 41. b Lucanos reijciunt. 276. *cum Lucanis congrediuntur.* 41.b 276. 278. *ad Magonem deficiunt.* 5. 116. c 282. c *caſtigati.* 5.b 282. c *Maris vtriuſq. potiti.* 103.b Mario contra Syllam adhærent. 154. *Naues ipſorum ex Aſia victores.* 40. 48. b *ex Athenienſibus.* 48. b *ex* Creta. 50. *è* Tracia. 48.b *è* Midenis. 38. c *è* Numidia. 38. c Numeratio eorum. 26. 63. b *à Numidis equites Thuſci conciſi.* 80. c *Cum Pelignis confligunt.* 41. b 47.c *cum* Picentinis. *ibid. pacem inter ſe ineunt.* 57. b *cum Phocenſibus decertant.* 247. a *Phocenſes è Corſica eijciunt.* 274. a *cum Pico* Latij *Rege pugnant.* 4. b *à Pirro Epiri Rege vexati.* 279. *cum quibus Populis præliarentur.* 41. b 47. b 144. a *quot populos vincunt. ibid.* b *contra Pyratas.* 152. *à Pytagora animi eorum pacati.* 147. a *Quadriremes pro* Rom. *in* Sardiniam *mittunt.* 82. *cum* Rhætijs *pugnant.* 48.c Reges expellunt. 24. *quibus* Regionibus *potiti.* 144 c Romanos *adiuuant contra Gallos.* 280. *Romanis negant opem.* 82. c *feminas.* 87. c *Romanis auxiliantur.* 88. a 148. a 279.b 280. *Romanos vexant.* 72. 273. c 278. *à Romanis eorum agri depopulati.* 108. a *cum Romanis confligunt.* 108. 273. 277. *à Romanis fuſi.* 75. a 276. 277. *a Romanis ſuperati.* 77. a 108. 109. 150.b 154.b 277. 278. 281. 282. c *à Romanis deficiunt.* 114. a 150. b 154. b 278. 281. c 282. c Romana Ciuitate donati. 152. c *à* Romanis *fugati.* 154. b 274. a Romanorum *agros deuaſtant.* 154. b 273. Romanos *fugant.* 72. b 273. c 278. Romanos vincunt. 154. b 273. 275. 278. Romam *obſident* 72. a 106. a 273. a *Romam occupant.* 85. Romam *diruunt.* 85. c Romanorum *Legionem cędunt* 284. b *à Samnitibus in* Romanos *adiuti.* 277 278. *à Samnitibus trucidati.* 275. *cum* Samnitibus *pugnant.* 41.b 274. b 275. *ab ijſdem decepti.* 274. b 275. *cum* Sutrinis *bellant.* 108. 274. a *à Senonibus victi.* 105. a 273. c *à Senonibus fugati.* 145. *Senones fugant.* 105 145. 276. *à Seruio* Rom. Rege *fugati.* 147. *à Siculis, &* Sardis *ſuperati.* 52. b *Siculi victi.* 30. 60. a *Sardos, &* Siculos *vincunt.* 52 *in Sicilia.* 59. c *è Sicilia à peſtilentia eiecti.* 60. b *Siculos fugant.* 62. *contra* Syllam *deliberant.* 122. a *cum Sylla dimicant.* 154. a *à Sylla victi. ibid. à Spartanis contra Achæos adiuti.* 145. *à Syllę militibus ipſorum agri deprędati.* 154. a *à Sardis afflicti.* 148. a *Senones repellunt* 276. Tarquinios *in* Rom. *adiuuant.* 273. a *à* Terrę *motu vexati.* 279. a *ad* Vandimonis *Lacum occiſi.* 108. c 277. *Veientibus opem negant.* 75. 274. *Veientibus in* Rom. *auxiliantur.* 273. c *contra* Vulterranos *coniurant.* 67. Volturrenos, *&* Lartenſes *ſuperant.* 48. b Vulturnum *amittunt.* 174. b 275. a Vulturnum *recuperant.* 71. c 275. a

Thuſci *Orientales à Romanis inducias petunt.* 108. a 277.

Tirrenos *in Rom. adiuuant.* 278. 26.

Thuſci Maritimi *habent à Romanis inducias.* 277. c *Vide* Tirreni.

Thuſcia. 22. b

à quibus dicta. idid. 130. b

Thuſcia *deuaſtata à* Rom. 108. 277. 278. 279. *à* Rom. *occupata.* 278. a *à Gallis vaſtata.* 276 280. *à Pœnis deprędata.* 80. 280. b

Thuſcia Mediterranea *à* Rom. *occupata.* 277.

Thuſcinati *Ædificatio.* 25. b

Illic *Coloniæ miſſæ.* 25. c 105. a *defectio.* 107. *Prefectus.* 183

Thuſcus Herculis filius. 9.b *Rex*. 20.c *eius in Italiam aduentus*. 22.b
Thuſculum cui paret. 133.c
Thuſci natum à Siculis *obſeſſum*. 30.a *Cuius Colonia*. 222.a 137.b *à Romanis captum*. 278.b *à Mare abſortum*. 279.
Thuſſi qui. o 130.b
Tiberini caſtri Ædificatio. 24.c
Tiberinus latij Rex contra Thuſcos decertat. 24 a 57. *à Thuſcis victum*. 58.c
Tiberius Sempronius Co*nſul. Rom.* 79.c
Tibula quę. 60.
Tiburtini à Rom. Superati. 275.b Co*loni in Trinacriam*. 143.b
Tibur, cuius Colonia. 138.
Tibulatij Populi, qui fuerint. 59.a
Ticeſia oppidum Campaniae *Colonia*. 138.a
Tigani. 59.
Tigranes Armeniae Rex. 155.a
Tigurini Galli, Italos vincunt. 152. *Profligati* 152.b
Tilaneptum fluuium. 63.b
Tilaneptum Hiſtriæ oppidum. 135.b
Tilauntum Henetorum Ciuitas *Colonia*. 138.b
Timanum Colonia. 137. *eiuſdem ſignum*. 203.c
Timauum flumen. 23.a
Timor. 223.b *Impij*. 139.b *fortior Amore*. 250.b
Tirrenia quæ. 9.c 132. *à quo dicta. ibid. Vide* Vulterra.
Tirrena Claſſis *debellat* Sardos. 280.c *vincit Pœnos*. *ibid.*
Tirrenus, quis fuerit. 9.c 23.b Capit *Rom*. 85.b *vide Torebus*.
Tirreni qui. 277.c Contra *Rom*. 278. *auxilium à* Gallis, *& vmbris eis preſtitum*. 278.b *In Lucanos, à Rom. adiuti*, 278. *Lucanos vincunt ibid. fugant Rom.* 278.b c *à Rom. trucidati*. 278.c *à Rom. deficiunt*. 278.b 279.
Titienſis Cohors, à quo dicta. 88.b
Titum flumen. 65.
Titus Tatius Sabinorum *Rex contra Romanos*. 88.
Toga. 177.b
Tolerinum à Coriolano dirutum. 273.c
Tombleiæ familię origo. 23.c
Tomblei Ædificatio. 23.c
Torebus, quis fuerit. 9.c 23.b *eius facta. ibid. eius in Italia aduentus*. 9.c
Tracum origo. 19.b 129.a
Traces, à Thuſcis afflicti. 48.b *Cum* Italis *pugnant*. 151. *victi. ibid. Trucidant* Italos. 152. Italos *vincunt*. 153.c Macedoniam *deuaſtant. ibid. Adiuuant Mitridatem, contra* Italos. *ibid.*
Tragicum carmen. 259.
Tragici Carminis *argumentum*. 258.
Traſibulus, ſiculorum Rex. 73.b
Tranſmeomenij Sardi *deficiunt*. 61.c *fuſi*. 62.
Tranſapennini Coloni inter ſe dimicant. 72.
Tranſapenninę Coloniæ Thuſcarum Ciuitatum 135.b 136.a *Afflictæ à Meſſenijs, & Socijs*. 145.c *à Rhetijs vexatae*. 146.
Tranſpadani vnde orti. 151.c
Tranſpadanæ Coloniae Thuſcorum. 135.b
Tranſalpinae Coloniae. 136.b
Transfugis non credendum. 246.c
Trapuntium Inſula. 39.
Trebia à Coriolano *occupata*. 273.c
ibuni vult. Pleb. 73.a 108.c M*ilitum*. 184.c *à quo eligantur*. 184.c
Tr*ibuni Pleb*. 185.
Tr*ibulatio ſequitur voluptatem*. 225.a
Tr*ibunorum ſignum*. 170. 171.a
Tr*inacria* I*nſula*. 210. *quae*. 129.c
Tripudia. 254.a
Triſagnum Colonia. 140.b
Triticum Colonia. 140.a
Triumphus primus. 22.a
Troia Colonia. 140.b
Troiani in Italiam. 26. 104.a 131.
Troitum Colonia. 138.a
Truſcaſtini pro Senonibus *contra Rhętios*. 273.b
Truſſulum Colonia. 137.b
Tubal. 19.a
Tullus Romanor. Rex. 146.c
Turenus Cecinna Thuſcor. *Rex*. 108.b
Turſanium, cuius Colonia. 139.c
Turſenum Colonia. 137.b
Tutores. 178.a

V

Vaccana Larienſium oppidum. 125.a
Vaccei Italis *ſubiecti.* 148.a 149.a *ſuperati ab* Italis. 150. *ſuperant Italos.* *ibid.* *ſemetipſos interficiunt.* *ibid.*
Vada. 124. *ędificata.* 279.a *cuius Colonia.* 139 *à* Silla *capta.* 154.a
Vadenſes cum Rom. dimicant. 124. *victi. ibid.*
in Vadicanos Coloniæ. 129.a
Valagia, cuius Colonia *fuerit.* 136.a
Q. Valerius contra Scornellanos. 2.c
Valga Ciuitas. 45.
Vallis Volturrenę defectio. 39.c 44.c
Vallis Volturrenæ Lucumon. 103.182.c *Volturrenæ, & Larienſium* Concilij *ſignum.* 104.b *Volturrenæ tumultus.* 44.c *Volturrena à Rhętijs occupata.* 147.a *in eam* Colonię. 103.c
Vandimon. 7.a *eius nomina. ibid. venit in Thuſciam. ibid. Vulterram ędificauit. ibid. ereptus ab Aquis.* 174. 175 b *Deus Thuſcorum* 7.a 12.b
Vandimonis mons. 50.b
Vandimonis facta. 19.a *mors ibid.* b
Vandimonis, & Iunonis *Ludi.* 74.b
Vandimonis ſacra monumenta. 157.a
Vandimonis verba tranſcribuntur Latinis *literis.* 79.a *eorum confirmationes. ibid.* c *verba.* 174. *eius cortices.* 159.
Vannocia oppidum Volturr. cuius Colonia. 135 194.b
Vardei Illirici *ſub Italorum ditionem veniunt.* 150.a
Vbianum cuius Colonia. 139.
Vectigalia non minuenda, vel augenda. 247.b
Vehicula à quo inuenta. 19.a
Veibenus Tombleius Rex. 23.c
Veię ędificatio. 19.a 133. *à Latinis obſeſſę.* 56. *Inter xij. adſcriptę.* 55.71. a *Recuperatę.* 58.a *à Romanis deuaſtatę.* 274.
Veientes contra Thuſcorum leges Regem creant. 75.274. a *à Thuſcis deſtituti.* 15.b 274. *à Romanis fugati.* 73.75. a 79. *inter ſe diſcordes.* 56. c *ſuperant Rom.* 77.a *à Thuſcis diſiuncti.* 75. c *concilio priuati. ibid. quibus Inſulis dominabantur.* 135. *contra Romulum.* 146 *à Tullio victi. ibid.* c *à* Seruio *ſuperati.* 147. *contra Rom. pro Tarquinijs.* 273.a
Veientum bellum. 274. b *ſignum.* 191.c
Veientum in Roman. bellum. 75.a 86.105.a
Veilumbra Colonia. 138.c
Velitra à Rom. populata. 273.c *Colonia ab eis conſtituta. ibid. à Coriolano occupata.* 273.c
Velia cuius colonia. 137.b
De Venditionibus *Leges.* 179
Venia. 226.b 227.a *quibus concedenda.* 245.
Vennonia Rhętię oppidum. 133.a
Vennonentes Rhætij victi à Vindelicis. 65.a
Vercella Colonia. 204.b *ſignum.* *ibid.*
Veræ Familiæ *origo.* 22.c
Verectanum Colonia. 140.b
Veritas quibus abſcondita. 235.
Vernucæ Præfecti *electio.* 183.a
Verona. 26. *eius ædificatio.* 26. 103.c *à quo denominata.* 26. *ab Hiſtris obſeſſa.* 29. *Vulterrana Colonia* 135.b 196.a *eius ſignum. ibid. à Gallis capta.* 147.a *eius priuilegium.* 181. *eius Prętor.* 182.c
Vertumnus quis fuerit. 19.a *vide Iapetus.*
Veſtales quando primum inſtitutę. 20.a *Quę.* 186.a *Quę Veſtalis eſſe poſſit.* *ibid.* *Quę Veſtalis eſſe non poſſit.* *ibid.*
Veſtalis impudicæ pœna. 186.
Veſtalium Sepulcrum. 176.b
Veſtina à Romanis occupata. 277.
Veſtini pro Samnitibus contra Romanos. 276. *à Rom. ſuperati.* 276.c
Veſtinorum origo. 134.c *ipſorum cum Illiricis bellum.* 146.b
Veſtæ Sacerdotes. 186.
Vetracum Colonia. 140.b
Vetulonia ędificatio. 20.a 133. *inter xij. numerata.* 55. *eius ſignum.* 192.a
Vetulonienſes quibus Inſulis dominabãtur. 135 *eorum Coloni in* Cadoſenes. 22.
Veſuij ignes. 21.b 143
Vię in Italia conſtitutę. 147.c
Viana Rhętiæ oppidum. 133.b

vicęum Colonia. 136.a

victoria aliquando vituperanda. 226 b *quibus modis conſequatur*. 248. a *externa quid faciat. ibid. ciuilis mala.* *ibid.* a

vidua. 113.b *de viduis Lex*. 178. *quibus viduis dandus tutor.* *ibid.*

vindelici à Gallis debellati. 273.b *contra Rhętios*. 65. *Rhętiam occupant*. 67.b *cum* Thu*ſcis pręliantur*. 49.b *venonentes ſuperant.* 65.b *pro vulterranis contra* Thuſcos. 66.c

vindicta maxima, quę. 227.

virciculum Corſicę Ciuitas. 134.

virgo pulchra. 113.b *ſuperba ibid. vagans ibid. loquax.* *ibid.*

De virginibus leges. 178.b

virginis vitiatę pœna. *ibid.*

viri capitales. 182.a

viriatus quis, & eius facta. 49.

virtus ſola ęterna. 19. 136.a *æmulanda*. 228.a *per eam ad honorem*. 223. b *honoris mater*. 239.b *honoris pręmium*. 242.c Imperij *fundamentum*. 239.b *incorruptibilis. ibid. cum labore acquiritur*. 223. *ſola laudanda*. 236. *morti reſiſtit* 228.a *cum nobilitate quid agat* 223.a *nobilitatis nutrix.* 238.a

Virtutes auorum excitant poſteros. 221.a

Virtutis nobilitas. 247.

Virtutum hæreditas. 247.a

Vis aliquando neceſſaria. 247.c

Vita quid. 225.a *pro Republica à* Principe *exponenda.* 245.a

Vita Principis qualis. 245.a *ſecura*. 235.a

Vitæ tranquillitas vnde oriatur. 248.

Vlcerum effectus. 235.a

Vlcis prima Lucanorum *vrbs à Thuſcis obſeſſa.* 47.c *capta.* 48. 62.c

Vlerda à quo inuenta. 19.a

Vlpium cuius Colonia. 139.b

Vmagum Hiſtriæ oppidum. 135.b

Vmbri ab Annibale depopul. 280. *ipſorũ augmẽtum*. 129.c Boios *repellunt*. 283. *Boiorũ agros vaſtant. ibid. cum* Corſis, *Sardis, &* Pœnis *pro Romanis pugnant*. 279.b Contra *Cumanos pro Thuſcis*. 273.b *à Gallis vexati*. 276.a *cum* Illiricis *dimicant*. 146. b *à Meſſenijs, &* Socijs *depopulati*. 145.c *à Morgete deficiunt.* 143.a *Origo ipſorum*. 129.c *Oppida ædificant*. 143. *à Pelaſgis victi*. 143. a *Prorex illorum*. 22. *Rauennates adiuuant*. 36.c *cum Romanis confligunt*. 278. *à Rom. deficiunt*. 150. b *à Rom. victi*. 150. b *penitus domiti*. 279. b *eorum oppida à Rom. demolita*. 279. *cum Thuſcis in Rom. coniurant*. 108. 278. *Thuſcos contra Romanos adiuuant. ibid. in Lucanos, & ſocios* 62.c *eorum in Thuſcos bellum*. 72. *à Thuſcis victi*. 25.b 35. 103. 143. 144.b *à Thuſcis deficiunt*. 23.c 40.c *Thuſcorum in eos bellum.* 25.b 34.c 103.a 144.a *Thuſcorum in eos Coloniæ deductę*. 25.c 35. 103. 143.c *à Troianis ſuperati*. 144. *Pro Vulterranis contra Thuſcos* 69.a Vulter. *in Romanos adiuuant.* 108

V*mbricum Peruſinorum Colonia.* 137.

V*mbricum in* V*mbria colonia.* 138.b

V*ncia* V*olturrenorum oppidum.* 44.c

V*ncini tumultus excitant*. 44.c *caſtigati*. 135.c

V*ocontij Alpinos adiuuant contra* Italos. 151. *ab Italis victi*. 151. Pro *ſenonibus contra Rhætios.* 273.b

Vo*lcæ ſignum.* 199.

Vo*lcera Hyſtrię ciuitas cuius Colonia*. 136. *ab Illiricis obſeſſa.* 64.c 66.a

Vo*lentum* Colonia. 137.b

volmiccium Colonia. 139.b *eius arx à Syllanis occupata.* 124.

volſci Coriolanum *in Rom. ſibi ducem creant.* 173.c *à* Mezentio. *deficiunt*. 24.a *à quibus ortum ducant*. 129.b *cum Romanis pugnant*. 273.c 274. *à Roman. profligati*. 275.b *penitus domiti*. 279. b *in eos* Siculorum *Colonię.* 143. b *cum Tarquinio pręliantur.* 147.a

voltis ędificatio. 20.c *cuius* Colonia. 139.b

voltis Arx. 124.

volturrena vallis. vide vallis volturrena.

volturreni Coloni. 135.c *deficiunt*. 44.c *à Gallis oppreſſi*. 131.a *cum Larienſibus diſcordes*. 33.b 58.a *à quibus trahant originem*. 131.c *oppida eorum, quę,* 135.

volturrenus Italię rex. 23.a

voltumnę Templum reędificatum. 105.a 147.b *corruit.* 146.c

voltumnę Sacerdotes. 186.b

voluptas. 225.c *dolori iungitur.* 250.c

Pruden-

Prudenti ſubiecta 229.
voluptates fugiendę 237.
voluntas populi 226. a
vriſina colonia 136. b
vriſteres 185. *eorum ſignum* 171.
vſcona Hiſpanię Ciuitas *ab Italis capta*. 152. b
vſtica In*ſula*. 133. b
vſus conſeruandus. 248. c
vtica ab Italis obſeſſa. 283.
vticenſes ſe dedunt Italis, 149. b
vtilitas publica. 246. a
vulſinium à quibus ædificatum. 132.
vnà xij. Ciuitatum. 9. a 132. b *à Romanis occupatum*. 277. c *ab ijſdem dirutum*. 279. b *eius ſignum*. 190. b
Volſinenſium oppida in Thuſcia. 140. a *ciuilibus ſeditionibus preſſi*. 278. *quibus Inſulis imperarent*. 134. c *ab ijſdem ſuperati*. 274. *in ſeruitutem redacti*. 279.
VVLTERRA à quo ædificata. 7. b 12. c 14. 132. c *quo tempore, & quo die ędificari cępta*. 177. *quando, & à quo denominata*. 9. c 23. b *ab Achęis obſeſſa*. 145. a *à quibus aucta*. 9. a 143. a *Cethim appellata*. 7. c 14. 132. c *in quibus Concilio non ſubiecta*. 181. a *eius deſcriptio*. 8. *diuiſa in 4. partes*. 8. *coniuncta in vnum ibid*. c *duodecim Thuſciæ* Ciuitatum *Vrbs prima, & caput*. 9. a 14. 132. b *inter duodecim numerata*. 9. *duodecim* Ciuitatum *numero priuata*. 71. a *Ethruria vocata*. 9. b 132. c *Ethurſia dicta*. 8. c 19. c *Europæ Vrbs prima*. 132. b *Italiæ Regia*. 19. a 22. a *Kitim appellata*. 7. c 14. 132. c *Municipium* Rom. *conſtituta*. 110. c *occultum eius nomen* 12. c 176. b *eius Priuilegium*. 181. a *Tota Regio ab ea denominata*. 9. *à Romanis deprædata*. 111. b *ab ijſdem obſeſſa*. 279. b *capta*. 118. a *à* Sagis *occupata*. 35. c *eius* Signum. 187. c *Suburbiorũ deſcriptio*. 63. c 64. a *eius Suburbia à Rom. incenſa*. 278. *diruta*. 279. *à Sylla adorta, oppugnata, obſeſſa, capta*. 128. b 154. *Tirrenia appellata*. 9. c 132. c
V*ulterrani ab Annibale deprædati*. 280. b *ad Annibalem* Legatos *eligunt*. 81. a *Architectos ad Romam ædificandam mittunt*. 86. b *ad conſtruendum Templum Termini*. 105. c *contra Boios*. 79. b *à Romanis deficiunt*. 281 *cum Corinthijs dimicant* 38. c *inter ſe diſcordes*. 2. c 29. *Duodecim* Ciuitates *ædificant*. 9. a *duodecim eorum Familiæ inter Senatorias Romanas adſcriptę*. 81. b *Fabium occidunt*. 111. c *Feſulenſes contra Rom. adiuuant*. 2. c *Gallorum* Legiones *vocant*. 109. *eorum Agri à Gallis vaſtati*. 280. *quibus Inſulis dominabantur*. 134. a *contra Italos Rom. prę ſtant auxilium*. 152. c *Cum* Latinis *prę liantur*. 37. a *cum* Lunen*ſibus diſcordes*. 117 *à* Larth *imperio ſe liberant*. 66. *dant* Leges *Romanis*. 87. a *Marium adiuuant*. 121. a Mezentium *eijciunt*. 24. *ad* Magonem *deficiunt*. 116. b *numerati*. 26. 67. c 103. c *à Noricis in Thuſcos adiuti*. 66. c *Pelaſgos recipiunt*. 9. c *cum Piſenſibus dimicant*. 50. a *à Pompeio fugati* 122. c *cum Peruſinis decertant*. 55. c *Peruſinos, & ſocios ſuperant*. 56 *contra Pœnos*. 79. b 280. *quadriremes Romanis concedunt*. 82. a *à Q. Valerio ſuperati*. 2. *quid Romanis pręſtiterint*. 91. b *Religionem Romanos docent*. *ibid*. a *cum Rom. dimicant*. 108. c 109. b 122. 278. a 281. b *Romanos fugant*. 108. c 278. *à Romanis ſuperati*. 110 278. b 279. b 281. b *Romanos vexant*. 278. a *Romanis obſides dare, & præſidium recipere coacti*. 116. b 278. c *per proditionem ſub Roman. ditionem redacti*. 118. a 278. c *à Romanis patritij interfecti*. 111. a *inter Romanos* Ciues *adſcripti*. 110. c 278. a *à Romanis deficiunt*. 116. a 278. c 281. b *caſtigati*. 281. b *ſe dedunt, ibid. Senatores inter ſe diſſentiunt* 2. c 39. a 80. a 121. a *apud Scornellum Romanos fugant*. 125. *ad* Strouium *cum Rom. pugnant*. 122. c *contra Syllam Concilium conuocant*. 121. a *Syllę ſe dedunt*. 128. c *à Tarquinienſibus in Romanos adiuti*. 281. b *à cęteris Thuſcis diſſentiunt*. 66. b *à Vindelicis in Thuſcos auxilium accipiunt*. 66. c
Vulterranæ plebis ſeditio. 54. 61. b 73. 66. b 77. 81. 111. 112. 281. b
Vulterranorum Colonię xij. Vrbes Thuſcorum. 132.
Vulterranorum Colonia in vallem Volturrenam, & ad Lacum *Larium*. 135.

Vulterranorum oppida in Thuſcia. 139.
Vulterranorum Coloniæ miſſę in Corſicam. 62. in Inſubres 103. b ad Lacum Larium, & in Vallem Volturrenam. 26. 103. c 143. c ad Romam ædificandam. 86. c 91. a in Sardiniam. 62. b in Siculos. ibid. Thuſcinatum. 23. b 103. in Vmbros. 103.
Vulterranorum ciuile bellum. 38. 41.
Vulterranum numiſma. 119.
Vultraium Colonia. 139. eius ędificatio. 19. c augmentum. 64. b defectio. 39. c à Romanis obſeſſum. 109. occupatum. ibid. eius Præfectus. 18 a ipſius Coloni cum Salinienſibus diſcorde 117. c à Sylla captum. 125. eius tumul . 74.
Vultra x à Sylla occupata. 128.
Vult ſes à Cumanis victi. 273. b cum Latin ęliantur. 37. a
Vulturaus filius Crani Razenui Rex Italię. 19.
Vulturnus filius Occi Rex. 20.
Vulturnus Cecinna Lucumon, & eius facta. 61 72.
Vulturnum à quibus ędificatum. 23. a 136. c auctum. 26. b à Capeto obſeſſum. 55. c captum ab eodem. 56. a Capua uocatum. 175. a cuius Colonia. 136. c 207. eius defectio. 37. 39. c 60. c à Latinis occupatum. 37. à Parthenopenſibus. 71. c à Peruſinis. 56. a à Samnitibus dolo captum. 174. eius ſignum. 200. à Thuſcis obſeſſum. 67. c recuperatum. 275. a à Vulterranis receptum. 71. c Vide Capua.
Vulturrenus primus Italię Rex. 20.
Vulturrenus ſecundus Italiæ Rex. ibid. c
Vulturrenus tertius Italię Rex. 23. b
De Vxoribus Leges. 177. b
Vxor ſub viri poteſtate. 178. b qualis eſſe debeat. 113. b

Z

Zanchlei Italiæ incolę. 131. 145. c à Lacedemonijs expulſi. 145. c eorum facta. ib.
Zacintum ab Italis expugnatum. 281. b
Zephirij ædificatio. 145. a
Zilij Africæ populi. 59.
Zuchabati populi Africæ. ibid.

ERRATA

In Præfatione poſt *Æ Iu vrgente opus dimiſſum.* adde *Quam vis ego interim, forſitan plus æquo curioſus, locum pluries exercui, & Scarith nonnulla inueni.*

Pag. 4. C *Huic natus eſt* lege *huius Nepos eſt*. Pag. 66. *Phananenſes ſe Thuſcis* lege *Phananenſes ſe vindelicijs*. Pag. 138. poſt *Curæ Ianiculenſium*. adde *Hebanum, & Sabantium Saturnienſium*. Pag. 187. poſt *Antius Dorius* Senator, *Legatus*. adde *Vulturrenus Tombleius, Senator, & Legatus*. Pag. 278. *Occidentales Thuſci* lege *Orientales Thuſci*. Alia, quæ corrigenda ſe ſe offerent, Lectoris prudentiæ relinquimus.

Cum

Quæ hic apponimus repone ſupra pag. 91.

CVm optima lege ſancitum ſit, vt omnes, qui Ethruſcorum in Collegio, olim antiquiſſimis temporibus Ethruriæ, quæ hodie Vulterra nuncupatur, quæ eſt prima inter Italiæ Ciuitates, Auguribus, Aruſpicibuſque fundato, adſcripti ſunt, aliquod Vaticinium, aut Monumentum, aut Hiſtorias, vel quid aliud poſteris relinquant; ego Quintus Valerius patritius Romanus, Vulterranis optimè meritis non ingratus, qui, quamuis Romanis aliquando fuerint infeſti; attamen Romanæ magnitudinis potiſſima cauſa fuerunt; nam non ſolum Romul[illegible] eorum Coritum fecerunt; verum ad Vrbem ROMAM ædificandam, & augendam armis operibus, & hominibus iuuerunt: tres colonias Romanis conceſſerunt: nos ſacras ceremonias, magiſtratuum inſtitutionem, & militares ritus docuerunt: decem noſtrorum, quamuis inimici fuerimus, in ſuo ipſorum Collegio, ſemper benignè receperunt, & inſtruxerunt atque me Augurum Præfectum in ſex annos conſtituerunt; Ciuem, & Senatorem Vulterranæ Ciuitatis elegerunt: quarè quædam ab illis inuenta relinquere curaui. Ab Ethruſcis inuenta ſunt Sacrificia, Aræ Templa, Ceremoniæ, Sacerdotes, Diuinatio, Aruſpices, Augures Foſſa, Pomerium, Vrbes murius cingere, Nuptiæ, Regnum, Regni inſignia, Faſces, Secures, Lictores, Sella eburnea, Annuli, Prætextæ, Senatores, Ordo Equeſter, Agricultura, Atrium, Columnæ, Militia, Ludi, Pugillares, In Cortice arborum ſcribere, Chartam ex linteolis contritis conficere, Obſeruatio Aſtrorum in nauigando, Nauigatio, Haſta, Pila, Prætorium, Curia, & alia multa, quæ breuitatis cauſa omitto.

Quintus Valerius Flaccus, Augurum Præfectus Vulterræ in Collegio ſcripſit.

ADMONITIO In Præfatione poſt Typum antiquæ Ciuitatis Vult. repone eiuſd. Nouam deſcriptionem. Poſt Octauius Capponius repone Penatum figuram. Ad finem Præfactionis repone Inghiramię Familiæ Arborem.

REGISTRVM

††† ††† A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss.

Omnes ſunt duerniones, pręter A ſimplicem.

Totius Operis folia 87.

RARE 85-B
FOLIO 8709

GETTY CENTER LIBRARY